

Bundel - Besluitvormende VV van 24 mei 2023

Agenda bijlagen

- Actueel Overzicht schriftelijke vragen en antwoorden versie 17 mei.pdf
- 1.a Opening
 - 1.b Verhinderingen
 - 1.c Loting
 - 2 Vaststellen agenda
Agenda Besluitvormende VV 24 mei 2023.docx
 - 2.B Inspreker mevr. J. Zevenbergen over het Initiatiefvoorstel Gecombineerde GLB Opgave
 - 3 Vaststellen besluitenlijst van de Verenigde Vergadering van 28 en 29 maart 2023
concept Besluitenlijst VV 29 maart 2023.docx
Concept besluitenlijst 28 maart 2023.pdf
 - 4 Instellen commissie geloofsbrieven 2023-2027
Dossier 743 voorblad
VV voorstel instellen commissie geloofsbrieven 2023-2027
 - 5 Toelating en installatie VV-leden en steunfractieleden
Afhankelijk van de bevindingen van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven de volgende personen toe te laten tot steunfractielid:
P.M.J. van Brugge - Waterschapspartij Hollandse Delta
S. Catsburg - Natuurterreinen
S. van de Peppel - Partij voor de Dieren
G.J.M. Wegman - CDA
N.M. Zondervan - 50PLUS
VV-voorstel besluit toelating steunfractieleden .docx
 - 6 Geactualiseerde begroting 2023 en ontwerp begroting 2024 van het Waterschapshuis (hWh)
Dossier 660 voorblad
Voorstel 660 hWh ontwerp begroting 2024 en geactualiseerde begroting 2023 VV Versie hWh begroting geactualiseerd 2023 20221220
hWh begroting 2024 20221220
 - 7 Realisatie Huisvestingsplan Voorne-Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee
Dossier 101 voorblad
Voorstel Realisatie HVP VPRBGO VV versie
Bijlage 3 Strategische labels VPRBGO
Bijlage 4 Presentatie HVP VPRBGO
 - 8 Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023
Dossier 633 voorblad
Voorstel Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 VV versie
Geconsolideerde versie Verordening schadevergoeding 2023
 - 9 1e wijziging GR SVHW 2023
Dossier 730 voorblad
1e wijziging GR SVHW 2023
 - 10 Kadernota 2024 GR SVHW
Dossier 667 voorblad
Kadernota 2024 GR SVHW VV versie
Kadernota 2024 versie 1.0
 - 11 Plan van Aanpak aanbevelingen rapport Een roep om verbetering
Dossier 728 voorblad
Voorstel - Plan van Aanpak aanbevelingen VV versie
Plan van aanpak aanbevelingen Een roep om verbetering versie na commissie
 - 12 Bestuursakkoord WSHD 2023-2027
VV voorstel vaststellen bestuursakkoord 2023-2027 definitief.docx
Bestuursakkoord 2023-2027 versie VV 24 mei 2023.docx
 - 13 1e begrotingswijziging 2023
Dossier 578 voorblad
Voorstel 1e begrotingswijziging 2023 VV versie
Boekwerk 1e begrotingswijziging
 - 14 Watervisie WSHD 2050
Dossier 727 voorblad
Watervisie WSHD 2050 voorstel VV
Watervisie WSHD 2050 versie VV met markeringen

Participatienota Consultatiedocument WSHD
2023-15 Participatie Consultatiedocument
Amendement Voeg biodiversiteit toe aan de opgaven van watervisie 2050.docx
Amendement Geef waterkwaliteit als opgave de juiste plaats in watervisie 2050.docx

- 15 RKC Rapport Investerings
Dossier 662 voorblad
VV-voorstel RKC-rapport Investerings
Aanbiedingsbrief VV rapport Investerings 03-02-2023.pdf
RKC Rapport Investerings definitief 03-02-2023.pdf
Bestuurlijke reactie D&H rapport Investerings.pdf
- 16 Initiatiefvoorstel Gecombineerde GLB Opgave
Betreft een initiatiefvoorstel van het VV-lid L. de Geus van de fractie Ongebouwd
Dossier 759 voorblad
Ondertekend initiatiefvoorstel L. de Geus Gecombineerde GLB opgave
Bijlage memo LNV reactie beschikking en gebruik waterlopen als landschapselement
- 17 Motie vreemd aan de orde van de dag
Motie Beschikking over ICT zonder beperkingen.pdf
Motie ICT WSHD versie 2.docx
- 18 Ingekomen stukken en mededelingen 24 mei 2023
Dossier 746 voorblad
746 VV voorstel ingekomen stukken en mededelingen 24 mei 2023
Amendement Ingekomen stukken.docx
- 19 Vragenronde
- 20 Sluiting

Overzicht schriftelijke (technische) vragen en antwoorden _versie 17 mei 2023

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Afdoening openstaande vragen/toezeggingen eerdere VV's		
Vervolg vragen last onder dwangsom gewasbescherming	<u>Van Oorschot/VVD:</u> Naar aanleiding van de eerdere schriftelijke vragen: 1. indringende vraag: wil het college nog eens zorgvuldig kijken naar het gelopen proces, 2. hoe het gegaan is en hoe het vervolg eruit ziet	1. Het college heeft nogmaals naar het gelopen proces gekeken en daarbij geen bijzonderheden geconstateerd alsmede geen afwijkingen ten opzichte van de toegepaste landelijke handhavingsstrategie LHS. Ook de communicatie naar de betrokken agrariërs is goed verlopen, naast de verzonden waarschuwingsbrief is met iedereen persoonlijk contact geweest. 2. Voor het eerste deel verwijzen wij naar het antwoord van de eerste vraag. Het vervolg zal zijn dat de zienswijzen kunnen worden ingediend om vervolgens bij een hercontrole te constateren of er voldoende maatregelen zijn getroffen, dan wel of de zienswijze aanleiding geeft om af te zien van een vervolgstap (opleggen dwangsom met termijn). Aanvullend zullen we in overleg met de sector, de gemeente en de omgevingsdienst de mogelijkheden bekijken om een structurele verbetering op Goeree Overflakkee te bereiken.
Schriftelijke vragen Commissie MBH mei 2023		
Realisatie Huisvestingsplan Voorne-Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee	<u>De Jong/SGP:</u> Staat het dijkmagazijn de kust in Ouddorp nu op voor Desinvesteren of Afstoten? Uit de stukken is dat niet helemaal 100% duidelijk. In dit stadium afstoten lijkt ons niet verstandig. Nu steunpunt Goedereede op termijn komt te vervallen stellen we voor aan te kijken hoe het lopen gaat als alles in Oude-Tonge gevestigd zit. Daarnaast is deze bijzondere locatie nooit meer terug te krijgen na verkoop.	Als strategisch label is aan deze locatie 'desinvesteren' gekoppeld. Om onderhoudskosten en veiligheidsrisico's te minimaliseren, is sloop van dit object het advies. In het investeringsvoorstel is om die reden budget opgenomen om het pand op deze locatie te slopen. De grond blijft in eigendom van WSHD.
Openstaande vragen commissie Water/WWV 9 mei 2023		
Mondelinge mededeling renovatie gemaal Oudenhorn - capaciteit	<u>Van der Eijk/BBB:</u> Ik heb een vraag over bijlage 1 bij het verslag van de commissie water van 30 januari; de mondelinge mededeling van heemraad Gerts over Gemaal Oudenhorn. Is de renovatie een aanleiding/moment om de capaciteit nog eens tegen het licht te houden?	De capaciteit van het gemaal wordt altijd opnieuw bekeken bij vernieuwingsplannen. Zo ook voor gemaal Oudenhorn. De gemaal capaciteit wordt vergroot van 90 kuub naar 137 kuub waarmee het hele bemalingsgebied van Voorne Oost voldoet aan de nieuwe afvoerrichtlijn.
Mondelinge mededeling renovatie gemaal Oudenhorn - einde levensduur	<u>Lagerwaard/BBB:</u> Ik heb een vraag over hetzelfde onderwerp. Technische levensduur is een fictief jaartal, door goed onderhoud kan dit in feite overschreden worden. Tenzij er andere redenen zijn, zoals bijv. capaciteit of regelgeving. Wat was hier het probleem, waarom moet het gemaal gerenoveerd worden, is dit daadwerkelijk einde levensduur of een andere redenen?	De vernieuwing van gemaal Oudenhorn is geïnitieerd naar aanleiding van de technische staat van het object, dat het einde van de technische levensduur bereikt had. Daarnaast gaf het gemaal geluidsoverlast voor omwonenden. Vanuit een duurzaamheidsperspectief worden onderdelen die nog wel in goede staat zijn hergebruikt.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Openstaande vragen commissie MBH 10 mei 2023		
1 ^e Begrotings-wijziging/dekking	<u>Roos/JA21:</u> Volgens artikel 4.26 Waterschapsbesluit moet de dekking en bestemming worden vermeld. Het besluit voldoet hier niet aan.	De commissie BBV [1] heeft als taak nadere duiding te geven voor de verslaggevingsvoorschriften voor gemeenten, provincies en waterschappen. De commissie heeft in haar vraag- en antwoord rubriek aangegeven geen voorstander te zijn van tussentijdse resultaatbestemming: <i>Het heeft niet de voorkeur van de commissie BBV om een resultaat bij begroting of tussentijds al te bestemmen en te muteren op de algemene reserve. De commissie vindt het transparanter om de in het overzicht baten en lasten 'onder de streep' het jaarresultaat van 150 miljoen negatief te laten zien.</i> Waterschap Hollandse Delta volgt deze lijn. [1] www.commissiebbv.nl, onderdeel resultaatbestemming.
Schriftelijke vragen buiten de vergadering om		
Fietssuggestiestroken	<u>De Jong/SGP:</u> Klopt dat deze stroken inderdaad meermaals aangebracht zijn, maar vrij snel weer vervagen. Momenteel is de staat hiervan opnieuw slecht. Wanneer wordt deze opnieuw rood geschilderd? Tijd om aan de slag te gaan met de voorgenomen aanpassingen. Wat is de status van het project Korteweg?	Voor de fietssuggestiestroken op de Korteweg geldt het volgende. Op de Korteweg is gekozen voor een rode 'coating', als tijdelijke maatregel tot gereedkomen project Korteweg. Het gevolg is dat de stroken op deze weg een beperktere levensduur kennen. Opnieuw aanbrengen van de stroken staat op de planning. Echter vanwege een moeizame samenwerking met de opdrachtnemer en andere opgaven in de regio is dit nog niet gebeurd. We onderzoeken momenteel wanneer deze maatregel uitgevoerd wordt. Het project Korteweg staat geagendeerd voor behandeling in de VV in juni, het bestuursvoorstel wordt momenteel opgemaakt.
Beverburcht	<u>Canton/PVDD:</u> Recent is een beverburcht aangetroffen in de Oostmolendijk (regionale waterkering) in Numansdorp. Het talud bleek verzakt. Hollandse Delta verwijderde de burcht en startte de herstelwerkzaamheden, waarbij nog deze week bevergaas is geplaatst. Deze werkzaamheden zijn een ernstige verstoring in het leven van de bevers. Het moment van deze werkzaamheden is extra opvallend omdat bevers een draagtijd kennen van 3½ maand waarbij tussen april en juli de jongen worden geboren. Deze burcht werd dus hoogstwaarschijnlijk bewoont door pasgeboren bevers en/of zwangere bevers. Naar aanleiding van het bovenstaande heeft de Partij voor de Dieren de volgende vragen: 1. Wanneer en op welke wijze kwam het waterschap op de hoogte van de aanwezigheid van een beverburcht in de Oostmolendijk (Numansdorp)? 2. Wanneer is het besluit genomen door het college van D&H om deze beverburcht te verwijderen?	Allereerst een algemene opmerking. In de ontheffing en het beverprotocol zijn van 1 mei tot 1 september geen werkzaamheden toegestaan, mits er geen gevaar is voor de omgeving. De antwoorden: 1. Het waterschap weet sinds 14 november 2022 van de aanwezigheid van een beverburcht aan de Molendijk in Numansdorp. Aangezien het geen problemen voor de waterveiligheid gaf is er gewacht met de opvolging van actie en is er regelmatig gemonitord. Omdat er later in het najaar een gat boven in de dijk ontstond is nader onderzoek uitgevoerd. Hiervoor is het waterpeil in de betreffende watergang verlaagd om een beeld te krijgen van eventuele graverij in de regionale kering. Er bleken op drie plaatsen beverholen in de waterkering te zitten. Vervolgens is er melding gedaan, volgens het beverprotocol, bij de Fauna Beheers Eenheid. 2. Hier is geen specifiek besluit voor nodig, dit valt onder de reguliere werkzaamheden van de ambtelijke organisatie. 3. Er is volledig volgens het protocol gewerkt.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	3. Op 24 juni 2020 is de VV op de hoogte gesteld van het besluit van het college op 5 mei van dat jaar om in te stemmen met het beverprotocol. Is bij onderhavig besluit het "Stroomschema Beverprotocol" gevolgd? Zo nee, waarom niet? 4. In het geval van een burcht in een waterkering die als onacceptabel wordt gekwalificeerd is de eerste stap conform het stroomschema: "ontmoedigen". Op welke wijze heeft het college van D&H invulling gegeven aan deze stap? 5. Conform het Beverprotocol mag in onderhavig geval de burcht worden opengelegd. Bij aanwezigheid van bevers dienen graafwerkzaamheden te stoppen en moeten worden gemonitord of de dieren volgende dag zijn vertrokken. Is deze werkwijze nu ook gehanteerd? Zo nee, waarom niet en op basis van welke regelgeving? 6. Hoeveel bevers zijn uit de beverburcht verhuisd? 7. Op welke wijze en hoe vaak wordt de locatie waar de bevers naar verhuist schijnen te zijn gecontroleerd op mogelijke nieuwe graafwerkzaamheden van bevers?	4. Er is in deze situatie geen mogelijkheid tot ontmoediging omdat de bever al lange tijd hier woont. De burcht zat onder een boom in de kering en het was niet direct een optie om deze te verwijderen. Ook dit had ook met ontheffing moeten gebeuren. 5. Er is volgens de ontheffing gewerkt die door de provincie wordt is afgegeven. Daarin was door ons gevraagd om een terugslagklep voor de hollen te plaatsen om te bewerkstelligen dat de bevers wel het hol uit konden maar niet terug erin. Dit is een week voor de ontmanteling uitgevoerd. Aan de klep was te zien of deze was gebruikt. Nadat geen activiteit meer was waargenomen, is de burcht uitgegraven onder toezicht van de beverdeskundige, overeenkomstig de ontheffing. Er zijn door de deskundige tijdens de graafwerkzaamheden geen bevers in de burcht en hollen waargenomen. En alle gangen zijn opgegraven onder toezicht en er zijn geen bevers waargenomen. 6. Er zijn in de hollen en burcht geen bevers waargenomen. Dit komt door de terugslagkleppen die we hebben toegepast. 7. Elke maand worden deze locaties gecontroleerd en als dit op een locatie is waar ze geen gevaar opleveren worden de bevers met rust gelaten.
Fractiekamers	<u>Van Oorschot/VVD:</u> Kunnen we bij wshd fractiekamers inrichten? Gemeenten en provincie hebben die ook, zijn 's avonds ook open tbv de fracties.	Voor fractievergaderingen kan elke fractie tussen 07.00 en 19.00 gebruik maken van de vergaderruimtes in het waterschapshuis. U kunt deze vergaderruimtes eenvoudig reserveren via VVhollandesdelta@wshd.nl Het inrichten van exclusieve fractiekamers voor alle fracties vraagt een forse investering. Naast het zoeken van een locatie waar 15 kamers gerealiseerd kunnen worden vraagt dit ook een doorlopende investering op het gebied van toegankelijkheid, BHV, veiligheid en toezicht. Het college is bereid om mee te denken met eventuele andere oplossingen en biedt aan te onderzoeken bij de fracties wat gewenst is.
Vertrouwelijk- heid investerings- voorstellen	<u>Winkels/CDA:</u> 1. Kan D&H/de organisatie inzichtelijk maken of, en zo ja welke andere waterschappen de financiële bijlage van investeringsvoorstellen vertrouwelijk behandelen? 2. Hebben wij een manier waarop wij de effecten van het vertrouwelijk behandelen van de investeringsvoorstellen meten? Zo ja, welke/hoe? Zo nee, waarom niet?	<i>Beantwoording volgt.</i>
Renovatie / vernieuwing	<u>De Jong/SGP:</u> Namens een burger:	<i>Beantwoording volgt.</i>

Onderwerp	Vraag	Antwoord
gemaal Eendrachtsdijk in Stellendam	Het Waterschap heeft de opdracht verstrekt aan de aannemer voor de renovatie / vernieuwing van het gemaal aan de Eendrachtsdijk te Stellendam. De aannemer is volop bezig. Nu zijn er onder het wegdek in de dijk stalen leidingen gelegd, om pomp capaciteit te hebben. Nu heb ik een vraag: is er over nagedacht om enkele leidingen in de dijk te laten liggen als de werkzaamheden gereed zijn? Zodat, als er zich een situatie voordoet van hevige regenval dat er snel en adequaat gehandeld kan worden met extra pompen om Stellendam droog te houden. Bij het Wapen van Stellendam is namelijk het laagste punt van het dorp.	
Bloemen gelegenheid WSHD	<u>Klompenhouwer/PVDD:</u> Niet-biologisch geteelde bloemen zijn – economisch gezien - luxe wegwerpartikelen. Ze brengen enorme schade toe aan het milieu, aan de natuur en aan de biodiversiteit, zowel hier als in het buitenland. De oorzaak hiervan ligt in het veelvuldig gebruik van landbouwgif en kunstmest. Deze stoffen spoelen uit in het omgevings- en grondwater. Verder wordt veel energie gebruikt in het geval van kasverwarming met gas en worden er grote afstanden afgelegd bij het transport door vliegtuigen. Voorts zijn verpakkingsmaterialen veelal niet biologisch afbreekbaar. Naar aanleiding van het bovenstaande heeft de fractie Partij voor de Dieren de volgende vragen: 1. Zijn de bossen bloemen, die bij gelegenheden worden uitgedeeld door het waterschap, biologisch geteeld? Zo ja, waar worden deze dan ingekocht? Zo nee, waarom niet? 2. Overweegt u om biologisch geteelde boeketten of andere natuurvriendelijke alternatieven te gebruiken om uit te delen bij gelegenheden? 3. Niet-biologisch geteelde bloemen brengen grote schade toe aan het milieu, aan de natuur en aan de biodiversiteit vanwege het veelvuldig gebruik van landbouwgif en kunstmest. Bent u met ons van mening dat het waterschap een voorbeeldfunctie heeft in het voorkomen van watervervuiling?	1. De bloemen die uitgereikt worden bij het Waterschap zijn zo veel mogelijk biologisch en worden ingekocht bij de Duurzame bloemisten groep. Helaas zijn biologische bloemen niet het jaarrond beschikbaar en worden er af en toe niet biologische bloemen gebruikt. Ook het verpakkingsmateriaal is zoveel als mogelijk gerecycled papier. 2. Het waterschap deelt zoveel mogelijk duurzaam geteelde boeketten uit. Helaas is dit niet het jaarrond mogelijk. 3. Ja, daarom deelt het waterschap zo veel als mogelijk duurzame boeketten uit. 4. Ja 5. Ja 6. Het uitdelen van bloemen bij bijvoorbeeld een benoeming in de VV is een breed gerespecteerd gebruik en wordt door veel mensen hoog gewaardeerd. Het waterschap doet er alles aan om dit zo duurzaam mogelijk te doen maar hecht ook grote waarde aan de symbolische betekenis van het geven van bloemen. Het staat eenieder vrij om de bloemen niet aan te nemen of vooraf kenbaar te maken de bloemen niet in ontvangst te willen nemen.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	4. Bent u op de hoogte van het feit dat bij bloemen met het MPS A+ label het gebruik van landbouwgif en kunstmest toegestaan blijft? 5. Bent u op de hoogte van het feit dat bloemen die vanuit een ver buitenland worden geïmporteerd, toegestaan worden binnen het MPS A+ label? 6. Bent u met ons van mening dat het kopen van bloemen niet past bij het streven naar klimaatneutraliteit van het waterschap in 2030?	

Agenda Besluitvormende VV

Datum 24-05-2023
Tijd 19:00 - 21:30
Locatie Het Schap, Handelsweg 110 te Ridderkerk
Voorzitter J.F. Bonjer

- 1.a Opening
- 1.b Verhinderingen
- 1.c Loting
- 2 Vaststellen agenda
- 3 Vaststellen besluitenlijst van de Verenigde Vergadering van 28 en 29 maart 2023
- 4 Instellen commissie geloofsbrieven 2023-2027
- 5 Toelating en installatie VV-leden en steunfractieleden
- 6 Geactualiseerde begroting 2023 en ontwerp begroting 2024 van het Waterschapshuis (hWh)
- 7 Realisatie Huisvestingsplan Voorne-Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee
- 8 Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023
- 9 1e wijziging GR SVHW 2023
- 10 Kadernota 2024 GR SVHW
- 11 Plan van Aanpak aanbevelingen rapport Een roep om verbetering
- 12 Bestuursakkoord WSHD 2023-2027
- 13 1e begrotingswijziging 2023
- 14 Watervisie WSHD 2050
- 15 RKC Rapport Investerings
- 16 Initiatiefvoorstel Gecombineerde GLB Opgave
- 17 Motie vreemd aan de orde van de dag
- 18 Ingekomen stukken en mededelingen 24 mei 2023
- 19 Vragenronde
- 20 Sluiting

**Concept BESLUITENLIJST VERENIGDE VERGADERING
29 maart 2023**

Bijeenkomst: 29 maart 2023, 19.00 uur, Het Schap
Besluitvormende Verenigde Vergadering (VV) van waterschap Hollandse Delta

Aanwezigen: Dijkgraaf en heemraden: J.F. Bonjer, H.A.J. van der Drift, mevr. J. Geldhof,
mevr. Th.M.B. Gerts.

VV-leden: M.J. van Buuren (Belang van Nederland/BVNL), B. Canton (Partij voor de Dieren/PVDD), T.E. van Ditmars (VVD), P.J. van der Eijk (BBB), L.D. de Geus (Ongebouwd), W. de Jong (SGP), J.H. Kalle (Waterschapspartij Hollandse Delta/WPHD), L.M. Klompenhouwer (PVDD), F. Kumas (WPHD), J. Lagerwaard (BBB), J. van Lammeren (PvdA), A. Mollema (water Natuurlijk/WN), J.J.M. van Oorschot (VVD), T.A.G. Peeterman (VVD), C.L.K. Rijdsdijk (WPHD), S.M. Roos (JA21), H.J.P. Scheermeijer (ChristenUnie), A.N.M. van Scheijndel (50PLUS), W.A. Sjoukes (WPHD), C. Sommeling (BBB), B. Staat (SGP), E.A. Struik (Ongebouwd), M.J. de Sutter – Besters (Hollandse Delta Natuurlijk/HDN), A.A. Wesdorp (WPHD), M. Wesdorp (BBB), H.H. Wiersma-den Dulk (PvdA), K.R. Wilkens-van Geloven (WN), B.B.T.T. Winkels (CDA), F. van Zijderveld (Natuur).

Steunfractieleiden: J.W. Driesprong (VVD), A. Goeree (SGP), J.J.M. Hartmann (CDA), S.J.J. van der Horst (WN), R. Jansen (BVNL), J. Kievit (natuur), W. Korf (WN), T. Lieveense (PvdA), P. Meijer (JA21), M.C.A. Noordermeer-Swemmer (VVD), R.J.B. Oosterlee (WPHD), H.J. Steehouwer (HDN), M. Tak (ongebouwd), J. Verbeek (PvdA), J.W. Verkaik (CU), M.L. Visser (SGP), J. Vos (BBB), J.P. Warnaer (BBB), F.P. van Zaalen (JA21)

V. Bergsma, wnd. secretaris-directeur, mevr. P.J. Figee (verslaglegging).

Afwezig met kennisgeving: Mevr. C. Groshart (Natuur), dhr. A.P.J. van den Berg (SGP)

Het videoverslag van de bijeenkomst van 29 maart 2023 staat op de website:

[Agenda WSHD - Besluitvormende VV woensdag 29 maart 2023 19:00 - 21:30 - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

1.a Opening

De voorzitter opent de vergadering om 19.00 uur en heet iedereen van harte welkom op deze bijzondere avond van installatie van de nieuwe VV- en steunfractieleiden. In het bijzonder ook welkom aan alle familie en vrienden aanwezig en de mensen die deze vergadering via de livestream volgen. De voorzitter heet ook de heren Veldhuijzen en Van Heijningen welkom als verkenner en verantwoordelijk voor het opstellen van de notitie 'Verkenner'. Zij zijn beschikbaar voor vragen bij behandeling van de notitie bij agendapunt 4.

1.b Verhinderingen

Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Groshart en de heer Van den Berg (steunfractielid). Hun installatie zal plaats vinden op een later moment.

1.c Loting

Het lot valt op nummer 27, de heer Sommeling. Hij zal bij hoofdelijke stemming als eerste zijn stem uitbrengen.

2. Vaststellen agenda 29 maart 2023

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. Met deze vaststelling is de VV tevens akkoord met het toelaten van de heer Veldhuijzen en Van Heijningen bij de bespreking van agendapunt 4.

3. Installatie nieuwe Verenigde Vergadering

De volgende VV-leden hebben de eed afgelegd:

M.J. van Buuren, W. de Jong, J.H. Kalle, J.J.M. van Oorschot, T.A.G. Peeterman, H.J.P. Scheermeijer, B. Staat, E.A. Struik, M.J. de Sutter – Besters, A.A. Wesdorp, H.H. Wiersma-den Dulk en K.R. Wilkens-van Geloven.

De volgende VV-leden hebben de belofte afgelegd:

B. Canton, T.E. van Ditmars, P.J. van der Eijk, L.D. de Geus, L.M. Klompenhouwer, F. Kumas, J. Lagerwaard, J. van Lammeren, A. Mollema, C.L.K. Rijdsdijk, S.M. Roos, A.N.M. van Scheijndel, W.A. Sjoukes, C. Sommeling, B.B.T.T. Winkels en F. van Zijderveld.

De volgende steunfractieleden hebben de eed afgelegd:

J.W. Driesprong, A. Goeree, J.J.M. Hartmann, M.C.A. Noordermeer-Swemmer, R.J.B. Oosterlee, M. Tak, J.W. Verkaik, M.L. Visser en F.P. van Zaalen.

De volgende steunfractieleden hebben de belofte afgelegd:

S.J.J. van der Horst, R. Jansen, J. Kievit, W. Korf, T. Lievense, P. Meijer, H.J. Steehouwer, J. Verbeek, J. Vos en J.P. Warnaer.

19.40 uur De voorzitter schorst de vergadering zodat de geïnstalleerde bestuursleden felicitaties van familie en vrienden in ontvangst kunnen nemen.

20.00 uur De voorzitter heropent de vergadering.

4. Rapport Verkenners

Voorstel:

- Met instemming kennis te nemen van de rapportage van de verkenners;
- De aanbevelingen over te nemen.

Amendement "Aanwijzing informateurs WSHD 2023"

Ondergetekenden stellen voor de tekst van het besluit als volgt te wijzigen:

- Met instemming kennis te nemen van de rapportage van de verkenners;
- De aanbevelingen over te nemen;
- De heer Van Heijningen en de heer Veldhuijzen aan te wijzen als informateurs voor WSHD met als opdracht:
 - o tot een bestuursakkoord te komen dat kan rekenen op een zo'n groot mogelijke meerderheid in de VV;
 - o de opdracht zo snel mogelijk en in ieder geval binnen twee maanden te voltooien en op 20 of 21 april tijdens de voorjaarsconferentie een tussenstand met de Verenigde Vergadering te delen;
 - o de secretaris-directeur de opdracht te geven om te zorgen voor de officiële opdrachtverstrekking aan de informateurs, bijbehorende financiële afhandeling en te zorgen voor ambtelijke ondersteuning.

De heer Sjoukes brengt het amendement "Aanwijzing informateurs WSHD 2023" in namens alle fracties.

Stemming amendement: unaniem aangenomen.

Stemming geamendeerd voorstel: unaniem aangenomen.

VV-Besluit: Conform geamendeerd voorstel besloten

5. Vragenronde

Vragen	1. Wiersma/PvdA: wel urgent, maar mag later worden beantwoord: ik ontving gisteren een mail van bewoners in Dordrecht. Diverse malen vragen gesteld bij het waterschap over het waterpeil. Zand onder woningen spoelt weg o.a. door het veranderen van het grondwaterpeil. Meerdere burens hebben verzakte souterrains. Vraag eerder bij waterschap gesteld. Is dat bekend? Wordt er gewerkt aan een antwoord? Is de gemeente betrokken? De details stuur ik u na per e-mail. Het gaat om de wijk Reeland. 2. Struik/Ongebouwd: geen vraag, maar een uitnodiging. Maandag 10 april, 2de paasdag, wordt het evenement gehouden Kijk bij de boer op Goeree. Ik nodig iedereen uit. Link naar de website is www.kijkbijdeboer.nl. 3. Van Oorschot/VVD: feestelijke vergadering, maar heb toch een serieuze vraag. Het gaat om de schriftelijke vragen van de VVD over het dossier last onder dwangsom. Dit verhaal roept
--------	--

	veel roering op bij agrariërs in het gebeid. Ik heb de dringende vraag aan het college of jullie nog eens heel zorgvuldig willen kijken naar het gevolgde proces en hoe het gevolg vorm gegeven kan worden.
Opvolging	1. Voorzitter geeft aan er als college naar te kijken en beantwoording volgt via het Overzicht vragen en antwoorden. 2. De uitnodiging en link is gedeeld met de VV via de Weekmail. 3. Beantwoording volgt via het Overzicht vragen en antwoorden.

5. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 20.32 uur.

Aldus goedgekeurd en vastgesteld in de vergadering van 24 mei 2023,

wnd. secretaris-directeur,

dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

BESLUITENLIJST VERENIGDE VERGADERING 28 maart 2023

waterschap
**Hollandse
Delta**

- Bijeenkomst:** 28 maart 2023, 19.00 uur, Het Schap
Besluitvormende Verenigde Vergadering (VV) van waterschap Hollandse Delta
- Aanwezig:** J.F. Bonjer, dijkgraaf en voorzitter, H.A.J. van der Drift, mevr. J. Geldhof, mevr. Th.M.B. Gerts, (heemraden);
L.D. de Geus (Ongebouwd), P.J.J. Kome (WPHD), A.A. Kweekel (Groep Wagemakers-Kweekel/GWK), A. Mollema (Water Natuurlijk),
L.A. Overwater (WPHD), mevr. C.L.K. Rijdsdijk (WPHD), C. Sas (PvdA), W.A. Sjoukes (WPHD), H.J. Steehouwer (Hollandse Delta Natuurlijk/HDN), E.A. Struik (Ongebouwd),
mevr. M.J. de Sutter-Besters (HDN), mevr. C. Verbaas (VVD), mevr. H.H. Wiersma-den Dulk (PvdA), B.B.T.T. Winkels (CDA), mevr. J.A. Fröling-Kok (CU), A.J. van Kempen (Bedrijfsgebouwd), F. Kumas (WPHD), J.J.M. van Oorschot (VVD), L.B.C. Stehouwer (Groep Stehouwer), C.G. Trouw (Ongebouwd), F.J. van Zeijl (AWP niet politiek wel deskundig), D. Doornbos (gebouwd), H. Kalle (WPHD), M. Tak (Ongebouwd): VV-leden;
V. Bergsma, wnd. secretaris-directeur, dhr. J.C. van Pul (verslaglegging).
- Afwezig met kennisgeving:** H.P.A. Wagemakers (GWK), C. Groshart (Natuur), mevr. P.J. van Nes-de Man (WPHD), mevr. M.J. van Maurik-de Graaff (Bedrijfsgebouwd), W. de Jong (SGP)

Het videoverslag van de bijeenkomst van 13 maart 2022 staat op de website:

[Agenda WSHD - Besluitvormende VV dinsdag 28 maart 2023 19:00 - 21:30 - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

1.a Opening

De voorzitter opent de vergadering om 16.00 uur en heet iedereen van harte welkom, ook de mensen die deze vergadering via de livestream volgen.

1.b Verhinderingen

Bericht van verhindering is ontvangen van de heren de Jong en Wagemakers en mevrouw Groshart. Dhr. van Oorschot is later.

1.c Loting

Het lot valt op nummer 21, meneer Tak. Hij zal bij hoofdelijke stemming als eerste zijn stem uitbrengen.

2. Vaststellen agenda VV 28 maart

De rondvraag wordt op verzoek van dhr. Kome voor het afscheid Verenigde Vergadering geplaatst.
De agenda wordt verder ongewijzigd vastgesteld.

3. Vaststellen Besluitenlijst van de Verenigde Vergadering van 15 februari en 13 maart

De besluitenlijst van de Verenigde Vergadering van 15 februari wordt unaniem en ongewijzigd vastgesteld.
De besluitenlijst van de Verenigde Vergadering van 13 maart wordt ongewijzigd vastgesteld met een tegenstem van mevr. De Sutter.

4. Onderzoek geloofsbrieven

De leden van de commissie zijn mevrouw J.A. Fröling-Kok (rapporteur), de heer C. Sas en de heer D. Doornbos hebben verslag uitgebracht over de geloofsbrieven van de te benoemen VV leden.

Voorstel:

1. Gelet op de bevindingen van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven de volgende benoemde bestuurders toe te laten:

M.J. van Buuren, B. Canton, T.E. van Ditmars, P.J. van der Eijk, L.D. de Geus, C. Groshart, W. de Jong, J.H. Kalle, L.M. Klompenhouwer, F. Kumas, J. Lagerwaard, J. van Lammeren, A. Mollema, J.J.M. van Oorschot, T.A.G. Peeterman, C.L.K. Rijdsdijk, S.M. Roos, H.J.P. Scheermeijer, A.N.M. van Scheijndel, W.A. Sjoukes, C. Sommeling, B. Staat, E.A. Struik, M.J. de Sutter - Besters, A.A. Wesdorp, M. Wesdorp, H.H. Wiersma-den Dulk, K.R. Wilkens-van Geloven, B.B.T.T. Winkels, F. van Zijderveld.

2. Gelet op de bevindingen van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven de volgende personen toe te laten als steunfractielid:

A.P.J. van den Berg, J.W. Driesprong, A. Goeree, J.J.M. Hartmann, S.J.J. van der Horst, R. Jansen, J. Kievit, W. Korf, T. Lievense, P. Meijer, M.C.A. Noordermeer-Swemmer, R.J.B. Oosterlee, M. Tak, H.J. Steehouwer, J. Verbeek, J.W. Verkaik, M.L. Visser, J. Vos, J.P. Warnaar, F.P. van Zaaen,

Besluit: Unaniem aangenomen**6. Vragenronde****5. Afscheid Verenigde Vergadering**

De dijkgraaf richt een woord van dank aan alle VV leden en steunfractieleden die zich hebben ingezet tijdens de bestuursperiode 2018-2022.

Dhr. Kome vertrekt om 19.40

7. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 20.05 uur.

Aldus goedgekeurd en vastgesteld in de vergadering van 24 mei 2023,

wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

	Besluitvormende VV
Dossiernummer	743
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	4
Titel	Instellen commissie geloofsbrieven 2023-2027
Portefeuillehouder	J.F. Bonjer

Bijlagen
VV voorstel instellen commissie geloofsbrieven 2023-2027

Geagendeerd	Vergaderdatum
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

Instellen van een Commissie onderzoek geloofsbrieven voor de bestuursperiode 2023-2027 en te benoemen tot lid van deze commissie de heer F. van Zijderveld, de heer L.D. de Geus en mevrouw T.E. van Ditmars.

Onderwerp: Instellen commissie geloofsbrieven 2023-2027

Babsnummer: 743

1. Gevraagd besluit

Instellen van een Commissie onderzoek geloofsbrieven voor de bestuursperiode 2023-2027 en te benoemen tot lid van deze commissie de heer F. van Zijderveld, de heer L.D. de Geus en mevrouw T.E. van Ditmars

2. Probleemstelling - context

Gedurende de bestuursperiode 2023 en 2027 zullen VV-leden en steunfractieleden benoemd moeten worden en toegelaten tot de Verenigde Vergadering.

Op grond van artikel V4 van de Kieswet en artikel 19 van de Waterschapswet dient er onderzoek van de geloofsbrieven van de gekozen c.q. benoemde bestuurders voor elke benoeming van VV leden of steunfractieleden plaats te vinden. De Verenigde Vergadering dient hiertoe op grond van artikel 6 van het Reglement van Orde voor de Verenigde Vergadering 2023 (RvO VV 2023) een geloofsbrievencommissie in te stellen, bestaande uit 3 leden.

Na het onderzoek van de geloofsbrieven dient de Verenigde Vergadering te besluiten omtrent de toelating van de bestuurders voor de nieuwe bestuursperiode.

De commissie brengt verslag uit aan de Verenigde vergadering tijdens de openbare zitting op een waarna de Verenigde Vergadering besluit over de toelating. Vervolgens vindt de beëdiging en installatie plaats in een openbare Verenigde Vergadering.

3. Beoogd effect en argumenten

Onderzoek van de geloofsbrieven van de gekozen en benoemde bestuurders van waterschap Hollandse Delta voor de bestuursperiode 2023-2027, alsmede besluitvorming over toelating van de bestuurders tot de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta.

4. Kernboodschap

In de Verenigde Vergadering (VV) brengt de commissie verslag uit aan de VV aangaande het onderzoek naar de geloofsbrieven van de te benoemen VV en steunfractieleden voor de bestuursperiode 2023-2027. Na rapportage vanuit de commissie besluit de VV vervolgens tot toelating van de bestuurders.

In dezelfde vergadering worden de dan inmiddels toegelaten bestuurders beëdigd door dijkgraaf Bonjer.

5. Regelgeving en beleid

De procedure over het onderzoek van de geloofsbrieven is vastgelegd in de Kieswet, Waterschapswet en het Reglement van Orde voor de Verenigde Vergadering 2023 (RvO VV 2023).

Instellen geloofsbrievencommissie

In het RvO VV 2023 is bepaald dat, op voorstel van de voorzitter, een commissie wordt ingesteld bestaande uit drie leden, die de geloofsbrieven onderzoekt. De secretaris-directeur, of een door deze aangewezen ambtenaar, staat de commissie terzijde bij de uitoefening van haar taak. De Verenigde Vergadering beslist direct over de toelating, tenzij wegens onvolledigheid of onduidelijkheid van de stukken tot verdrag van de beslissing wordt besloten.

Uitslag onderzoek en voorstel commissie

De dijkgraaf verzoekt het drietal VV-leden om in de commissie deel te nemen. Zij zullen de betreffende geloofsbrieven voorafgaand aan de VV doornemen. De commissie benoemt uit haar midden een rapporteur. Namens de commissie zal de rapporteur van de commissie, in de openbare Besluitvormende VV mondeling verslag uitbrengen en doet een voorstel omtrent het te nemen besluit.

Besluitvorming over de toelating

De voorzitter geeft de Verenigde Vergadering vervolgens de gelegenheid tot bespreking van het voorstel over de toelating.

Beëdiging

Op grond van het RvO VV 2023 legt een nieuw benoemd bestuurder in een openbare Verenigde Vergadering de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Niet van toepassing

7. Financiën

Niet van toepassing

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing

9. Alternatieven

Niet van toepassing

10. Organisatorische en personele consequenties / OR

Niet van toepassing

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

12. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

De toegelaten bestuurders worden beëdigd in de VV.

14. Bevoegd orgaan

VV

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing

16. Bijlagen

Niet van toepassing

waterschap
**Hollandse
Delta**

Vergaderdatum: 24 mei 2023

Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Instellen Commissie onderzoek geloofsbrieven

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

overwegende dat:

- Ten behoeve van de toelating van verkozen c.q. benoemde bestuurders voor de bestuursperiode 2023-2027 onderzoek van de geloofsbrieven plaats dient te vinden;
- De Verenigde Vergadering op grond van het Reglement van Orde voor de Verenigde Vergadering 2023 hiervoor een geloofsbrievencommissie instelt, bestaande uit 3 leden uit het midden van de zittende VV-leden.

gelet op:

- Artikel V4 van de Kieswet en artikel 19 van de Waterschapswet;
- Het proces verbaal uitslag verkiezingen waterschap Hollandse Delta 2023;
- Het Reglement van Orde voor de Verenigde Vergadering 2023

BESLUIT:

Instellen van een Commissie onderzoek geloofsbrieven voor de bestuursperiode 2023-2027 en te benoemen tot lid van deze commissie de heer F. van Zijderveld, de heer L.D. de Geus en mevrouw T.E. van Ditmars

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

waterschap
**Hollandse
Delta**

**Onderwerp: Onderzoek van de geloofsbrieven en besluit omtrent de toelating
voorgedragen steunfractieleden voor de bestuursperiode 2023-2027**

Babsnummer: 765

1. Gevraagd besluit

Afhankelijk van de bevindingen van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven de volgende personen toe te laten tot steunfractielid:

Naam:

P.M.J. van Brugge
S. Catsburg
S. van de Peppel
G.J.M. Wegman
N.M. Zondervan

Voor fractie:

Waterschapspartij Hollandse Delta
Natuurterreinen
Partij voor de Dieren
CDA
50PLUS

2. Probleemstelling - context

Op grond van artikel V4 van de Kieswet en artikel 19 van de Waterschapswet dient onderzoek van de geloofsbrieven van de gekozen c.q. benoemde bestuurders voor de nieuwe bestuursperiode (2023-2027) plaats te vinden. De Verenigde Vergadering dient hiertoe op grond van artikel 7 van het Reglement van orde een geloofsbrievencommissie in te stellen, bestaande uit 3 leden. Het besluit tot het instellen van de commissie ligt voor aan de Besluitvormende Vergadering van 24 mei. De voorgedragen leden voor de commissie zijn mevrouw T.E. van Ditmars, de heer F. van Zijderveld en de heer L.D. de Geus.

Elke fractie uit de Verenigde Vergadering heeft de mogelijkheid om maximaal twee steunfractieleden voor te dragen. Steunfractieleden worden conform het Reglement van orde Verenigde Vergadering toegelaten, beëdigd en ontslagen. De geloofsbrievencommissie doet ook onderzoek naar de geloofsbrieven van de steunfractieleden.

Na het onderzoek brengt de commissie rapport uit van de bevindingen in de Verenigde Vergadering. De Verenigde Vergadering neemt het besluit omtrent de toelating van de steunfractieleden voor de nieuwe bestuursperiode. Hierna wordt overgegaan tot beëdiging van de voorgedragen steunfractieleden.

In de Verenigde Vergadering (VV) van 28 maart is het besluit genomen tot toelating van 30 benoemde bestuurders en 20 voorgedragen steunfractieleden. Deze zijn vervolgens op 29 maart beëdigd. Mevrouw C. Groshart, geborgde zetel Natuurterreinen, was afwezig op 29 maart en is zodoende nog niet beëdigd. Ditzelfde geldt voor de heer A.P.J. van den Berg als steunfractielid namens de SGP. Om die reden worden zij tevens op 24 mei 2023 beëdigd.

3. Beoogd effect en argumenten

Onderzoek van de geloofsbrieven van de voorgedragen steunfractieleden van waterschap Hollandse Delta voor de bestuursperiode 2023-2027, alsmede besluitvorming over toelating van de steunfractieleden tot de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta.

4. Kernboodschap

De door de Verenigde Vergadering (VV) ingestelde commissie onderzoekt de geloofsbrieven van de vanuit de fracties voorgedragen steunfractieleden.

In de Verenigde Vergadering van 24 mei brengt de commissie rapport uit van het onderzoek naar de geloofsbrieven. Na de rapportage van de commissie van hun bevinden, besluit de VV tot toelating van de bestuurders en steunfractieleden. Hierna volgt de beëdiging door de dijkgraaf.

5. Regelgeving en beleid

De procedure omtrent het onderzoek van de geloofsbrieven is vastgelegd in de Kieswet, Waterschapswet en het Reglement van orde Verenigde Vergadering 2023 (RvO VV 2023). De voordracht voor steunfractieleden is vastgelegd in de Verordening Fractieondersteuning 2016.

6. Historie – eerdere besluitvorming

In de Verenigde Vergadering van 28 maart heeft de toenmalige commissie rapport uitgebracht van het onderzoek naar de geloofsbrieven. Na rapportage heeft de VV vervolgens besloten tot toelating van 30 bestuurders en 20 steunfractieleden. Op 29 maart 2023 heeft reeds de beëdiging van de aanwezige toegelaten bestuurders en steunfractieleden plaats gevonden. Bij afwezigheid van mevrouw C. Groshart en de heer A.P.J. van den Berg op 29 maart zal hun beëdiging op 24 mei plaats vinden.

7. Financiën

Niet van toepassing.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR

Niet van toepassing.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing.

12. Communicatie (in- en extern)

Berichtgeving over nieuwe bestuurssamenstelling extern via persbericht en website; intern via berichtgeving op intranet.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

De toegelaten steunfractieleden worden beëdigd in de VV van 24 mei 2023.

14. Bevoegd orgaan

Verenigde Vergadering

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

Niet van toepassing.

Vergaderdatum: 24 mei 2023
Agendapunt: 5

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP: Onderzoek van de geloofsbrieven en besluit omtrent de toelating voorgedragen steunfractieleden voor de bestuursperiode 2023-2027

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

overwegende dat:

- elke fractie uit de Verenigde Vergadering de mogelijkheid heeft om maximaal twee steunfractieleden voor te dragen;
- ten behoeve van de toelating van voorgedragen steunfractieleden onderzoek van de geloofsbrieven dient plaats te vinden;
- nieuwe steunfractieleden zijn voorgedragen en de geloofsbrieven door de commissie onderzoek van geloofsbrieven zijn beoordeeld;

gelet op:

- Artikel V4 van de Kieswet en artikel 19 van de Waterschapswet;
- Reglement van Orde Verenigde Vergadering 2023;
- Verordening Fractieondersteuning 2016;

BESLUIT:

afhankelijk van de bevindingen van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven de volgende personen toe te laten tot steunfractielid:

Naam:

P.M.J. van Brugge
S. Catsburg
S. van de Peppel
G.J.M. Wegman
N.M. Zondervan

Voor fractie:

Waterschapspartij Hollandse Delta
Natuurterreinen
Partij voor de Dieren
CDA
50PLUS

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

	Besluitvormende VV
Dossiernummer	660
Extern Zaak ID	ZSDMSIBABS-1471824606-3759
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	6
Titel	Geactualiseerde begroting 2023 en ontwerp begroting 2024 van het Waterschapshuis (hWh)
Portefeuillehouder	H.A.J. van der Drift

Bijlagen
Voorstel 660 hWh ontwerp begroting 2024 en geactualiseerde begroting 2023 VV
Versie
hWh begroting geactualiseerd 2023 20221220
hWh begroting 2024 20221220

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	14 maart 2023
Commissie MBH	10 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Toelichting

Het Algemeen Bestuur van hWh heeft de geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerpbegroting 2024 toegezonden met het verzoek om hierop een zienswijze te geven voor medio maart.

Voorgesteld besluit

In te stemmen dat er geen zienswijze is ingediend op de geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerpbegroting 2024 van Het Waterschapshuis.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Onderwerp: Geactualiseerde begroting 2023 en ontwerp begroting 2024 van het Waterschapshuis (hWh)

Babsnummer: 660

1. Gevraagd besluit

In te stemmen dat er geen zienswijze is ingediend op de geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerpbegroting 2024 van Het Waterschapshuis.

2. Probleemstelling – context

Het Algemeen Bestuur van hWh heeft de geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerpbegroting 2024 toegezonden met het verzoek om hierop een zienswijze te geven voor medio maart.

3. Beoogd effect en argumenten

De geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerpbegroting 2024 van Het Waterschapshuis zijn in lijn met de wensen van WSHD. Het verschil in bijdrage van WSHD aan de begroting 2023 van € 1,7 miljoen en de geactualiseerde begroting 2023 bedraagt € +0,2 miljoen. De oorzaak ligt in het afsluiten van nieuwe dienstverleningsovereenkomsten sinds de vaststelling van de begroting 2023 van hWh.

Voor 2024 komt de bijdrage van WSHD aan hWh in ontwerpbegroting uit op 1,8 miljoen.

Concluderend kan worden gesteld dat de geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerpbegroting 2024 een koers laten zien die in lijn is met de opgave van hWh en WSHD. Er is geen aanleiding om een zienswijze in te dienen. Omdat de zienswijze vóór medio maart gevraagd werd, wordt nu aan de VV de instemming gevraagd met het níet indienen van een zienswijze.

4. Kernboodschap

De geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerp begroting 2024 laten een voortzetting zien van de groei van de afgelopen jaren. WSHD ziet daarom geen aanleiding om een zienswijze op de ontwerpprogrammabegroting in te dienen.

5. Regelgeving en beleid

De Verenigde Vergadering besluit over het al dan niet indienen van een zienswijze. Vanwege de termijnen van hWh en het vergaderschema van WSHD, heeft het college hierop voorgesorteerd: Na de D&H vergadering van 14 maart 2023 heeft WSHD de voorlopige brief gestuurd vooruitlopend op de besluitvorming in de Verenigde Vergadering van 24 mei 2023.

6. Historie – eerdere besluitvorming

In 2022 is geen zienswijze ingediend op de ontwerpbegroting 2023. (D&H 31 mei 2022 en VV 22 juni 2022)

7. Financiën

De verwacht bijdrage van WSHD over 2023 stijgt met € 0,2 miljoen naar € 1,9 miljoen. In de begroting 2023 is een bijdrage van 1,7 miljoen begroot.

Er wordt voor gekozen om de stijging in kosten niet direct op te nemen in begroting 2023 aangezien WSHD jaarlijks na afloop van ieder boekjaar een behoorlijk bedrag terugkrijgt van hWh. Tegen het einde van jaar is er meer zicht op de werkelijke bijdrage van WSHD, in het laatste P&C product van 2023 (2de begrotingswijziging 2023) wordt een eventuele stijging van de bijdrage alsnog opgevoerd.

De bijdrage van WSHD in ontwerpbegroting van hWh over 2024 bedraagt € 1,8 miljoen. De verwachte inschatting van nog te realiseren DVO's over 2024 betreft € 0,3 miljoen. Dit maakt een totaal van € 2,1 miljoen. WSHD heeft reeds rekening gehouden met een bijdrage van € 1,85 miljoen.

Ook hier geldt dat we vinger aan de pols houden en in 2024 via de begrotingswijzigingen aanvullende maatregelen nemen indien nodig.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Niet van toepassing.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing.

12. Communicatie (in- en extern)

De geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerp begroting 2024 dienen voor een ieder ter inzage te worden gelegd en tegen betaling van kosten algemeen verkrijgbaar worden gesteld.

13. Bekendmaking en vervolprocedure

De bevoegdheid om een zienswijze vast te stellen op een ontwerpbegroting/geactualiseerde begroting ligt bij de Verenigde Vergadering. De begroting dient door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling te worden toegezonden aan de deelnemers. De ontwerpbegroting wordt vervolgens door de deelnemers ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld. Dit houdt in dat door burgers eveneens een zienswijze kan worden ingediend.

Het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling zendt binnen vier weken na vaststelling door het algemeen bestuur de begroting aan Gedeputeerde Staten.

Na de zienswijze-procedure zal in de vergadering van het AB van de GR Het Waterschapshuis, van 20 april 2023, de begroting worden vastgesteld.

14. Bevoegd orgaan

VV

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

hWh begroting geactualiseerd 2023 20221220

hWh begroting 2024 20221220

waterschap
**Hollandse
Delta**

Vergaderdatum: 24 mei 2023

Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP geactualiseerde begroting 2023 en ontwerp begroting 2024 van het Waterschapshuis

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van datum D&H;

gehoord het advies van de Commissie (MBH) van 10-5-2023;

overwegende dat:

- Het indienen van zienswijzen en leveren van commentaar inzake gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen op financiële stukken een bevoegdheid van de Verenigde Vergadering is;
- De termijnen van hWh niet passen binnen de vergadermomenten van WSHD;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

In te stemmen dat er geen zienswijze is ingediend op de geactualiseerde begroting 2023 en de ontwerpbegroting 2024 van Het Waterschapshuis.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Actualisatie Begroting 2023

Het Waterschapshuis

Versie 0.91 d.d. 19 december 2022

Kenmerk: V0630/H012047

Deel 1: Financiële analyse en instandhouding

In deel 1 wordt een algemeen beeld geschetst van de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen. Deze hoofdstukken vormen een bestuurlijke samenvatting. Daarnaast zijn in dit deel de begrotingsprogramma's Bestuur en organisatie en Kennis en verbinden uitgewerkt. Deze begrotingsprogramma's behoren tot de instandhouding. Alle wijzigingen die betrekking hebben op instandhouding moeten na een zienswijzeprocedure door het Algemeen bestuur worden vastgesteld.

CONCEPT

Inhoudsopgave

Deel 1: Financiële analyse en instandhouding	2
1 Voorwoord	5
2 Leeswijzer	6
3 Begroting in één oogopslag	7
4 Financiële analyse	8
4.1 Instandhouding	8
4.2 Begrote bijdrage van de waterschappen	8
4.3 Van primaire begroting 2023 naar geactualiseerde begroting 2023	9
5 Paragrafen	12
5.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	12
5.2 Uitgangspunten en normen	14
5.3 Incidentele baten en lasten	15
5.4 Kostentoerekening	15
5.5 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	16
5.6 Weerstandsvermogen	16
5.7 Financiering	20
5.8 Verbonden partijen	21
5.9 Bedrijfsvoering	21
5.10 EMU saldo	22
6 Begroting naar programma's	23
7 Begroting naar kosten – en opbrengstensoorten	24
8 Programma 1 Bestuur en organisatie	25
9 Programma 2 Kennis en verbinden	27
Deel 2: Projecten waterschappen	29
10 Programma 3 Innovatie en transformatie	30
11 Programma 4 Digitale dienstverlening	32
12 Programma 5 Organisatie en samenwerking	34
13 Programma 6 Informatie – datastromen	36
14 Programma 7 Informatieveiligheid en privacy	38

15	Programma 8 Waterveiligheid	40
16	Programma 9 Watersysteem	42
17	Programma 10 Waterketen	44
18	Programma 11 Bedrijfsvoering	46
Deel 3: Projecten derden		47
19	Programma 12 SAW@	48
20	Programma 13 Basisdata	50
21	Programma 14 Informatiehuis Water	52
22	Programma 15 Kassiersfunctie	54
Deel 4: Verwachte initiatieven in 2023		56
23	Bijlagen	58
23.1	Bijlage 1 Overzicht formatie en capaciteit	58
23.2	Bijlage 2 Verdeelsleutels	59
23.3	Bijlage 3 Bijdragen per waterschap	60
23.4	Bijlage 4 Totaal bijdragen geactualiseerd 2023 t.o.v. primair 2023	71
23.5	Bijlage 5 Berekening merendeelcriterium (werk voor derden)	72
23.6	Bijlage 6 EMU saldo	73
23.7	Bijlage 7 Projectomschrijvingen	74

1 Voorwoord

Voor u ligt de geactualiseerde begroting 2023 van Het Waterschapshuis (hierna: hWh). Deze begroting maakt inzichtelijk op welke wijze Het Waterschapshuis de in 2023 door de waterschappen gestelde doelen wil realiseren en welke financiële middelen de waterschappen hiervoor beschikbaar stellen. De begroting is, conform het huidige standpunt van de belastingdienst, opgesteld in bedragen exclusief BTW. De totale kosten worden door hWh verhoogd met BTW in rekening gebracht bij de deelnemers.

De waterschappen willen hun kerntaken zo efficiënt mogelijk uitvoeren. Daarnaast willen ze bijdragen aan oplossingen voor grote maatschappelijke uitdagingen, zoals digitale transformatie, klimaatverandering en de energietransitie. Natuurlijk zijn dit grote uitdagingen, maar er liggen ook veel kansen. Het Waterschapshuis helpt de waterschappen om digitale oplossingen gezamenlijk te ontwikkelen en in te springen op digitale transformatie. We zien dat de digitale transformatie versnelt, mede aangejaagd door de coronacrisis. Voor hWh uit zich dat in een blijvende stroom van projecten. De begroting 2023 zet de groei van de afgelopen jaren door. De voorliggende begroting is een voortzetting van de bereikte werkomvang eind 2022 en is uitvoerbaar door hWh. In 2023 liggen wederom plannen voor nieuwe projecten en moet gezocht worden naar het juiste evenwicht tussen groei en prioriteren; begrensd door wat hWh (beschikbare mensen) en de waterschappen (maatschappelijke en economische ontwikkelingen) aankunnen. Kwaliteit van de dienstverlening en projecten blijft voorop staan.

In de vernieuwde (concept) strategienota geeft de opdrachtgeverstafel (hierna: OGT) aan om op vier gebieden (data, standaarden, informatieveiligheid & privacy (hierna: IV&P) en wetgeving) als collectief te willen optreden. Op deze onderwerpen wil de OGT meer controle hebben op de te starten en uit te voeren activiteiten (o.a. door specifieke ontwikkelbudgetten en een centraal initiatief budget). Verder wil de OGT langjarige afspraken maken over diensten (onder andere het centraal beschikbaar stellen van kennis) en beheer. Hiermee stelt ze hWh in staat om diensten en beheer nog beter te organiseren met meer oog voor inhoudelijke kennisontwikkeling en -behoud. Echter omdat die plannen nog niet geheel zijn uitgewerkt, blijft de hoofddeling van de geactualiseerde begroting 2023 gelijk aan de primaire begroting 2023. Voor meer informatie wordt verwezen naar de leeswijzer in hoofdstuk 2.

De totale geactualiseerde begroting 2023 is flink gestegen ten opzichte van de primaire begroting 2023, welke aan het Algemeen bestuur in juli 2022 ter vaststelling is aangeboden. Het grootste deel van de stijging wordt veroorzaakt door de programma's Innovatie & transformatie en Basisdata, die bij het opstellen van de primaire begroting nog niet formeel waren verlengd voor 2023 en verder. Ook in de voorliggende geactualiseerde begroting missen we nog doorlopende activiteiten (bijvoorbeeld het facultatieve project continuïteit TMX) waarvoor de DVO nog niet gereed is.

De afgelopen jaren bleek dat er meer ondersteuning nodig is in de instandhouding om de groei in de projecten en programma's te kunnen blijven faciliteren. In 2023 is de begroting van de instandhouding gestegen, zodat de groei in de projecten op een kwalitatief goede manier ondersteund kan worden en de werkdruk in de organisatie verlaagd kan worden. Voor extra inspanningen voor IV&P is de begroting van interne projecten eenmalig verhoogd, conform het aan het Algemeen bestuur aangeboden jaarplan. Een meer gedetailleerde financiële analyse van de begroting is opgenomen in hoofdstuk 4.

Normaliter worden de uitgangspunten van de vastgestelde kaderbrief van het betreffende begrotingsjaar gehanteerd. De economische ontwikkelingen wijken echter op dit moment substantieel af van de uitgangspunten die destijds (najaar 2021) in de kaderbrief 2023 zijn benoemd. Deze omstandigheden vragen om een herijking van de uitgangspunten, zodat we kunnen komen tot een zo realistisch mogelijke geactualiseerde begroting 2023. De meest actuele ramingen van het Centraal Plan Bureau (CPB) zijn gebruikt voor de ontwikkeling van het inflatiecijfer. Voor de ontwikkeling van de personele kosten is in het Algemeen Bestuur van 1 december 2022 besloten om de op dat moment voorliggend CAO-onderhandelingsresultaat te verwerken in de begroting 2023 en verder.

Deze wijzigingen in instandhouding maken het noodzakelijk om voor 2023 opnieuw de zienswijzeprocedure te volgen.

2 Leeswijzer

De opbouw van de geactualiseerde begroting 2023 is als volgt.

In deel 1 (hoofdstuk 3 tot en met 9) wordt een algemeen beeld geschetst van de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen. Deze hoofdstukken vormen een bestuurlijke samenvatting van de begroting. Daarnaast worden in dit deel de begrotingsprogramma's uitgewerkt die behoren tot de instandhouding. Alle wijzigingen in de bijdragen in de kosten die betrekking hebben op instandhouding moeten na een zienswijzeprocedure door het Algemeen bestuur hWh worden vastgesteld. In hoofdstuk 5 in deel 1 zijn de wettelijk verplichte paragrafen opgenomen. Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting. Hierin zijn onder andere de begrotingsuitgangspunten opgenomen, de risico-inventarisatie en de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

In deel 2 (hoofdstuk 10 tot en met 18) worden de begrotingsprogramma's waterschappen uitgewerkt. De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen) organiseren zich per project in een uitvoerend overleg. Dit uitvoerend overleg ziet toe op de besteding van de gelden die worden begroot voor de projecten binnen een programma. Dit deel van de begroting dient formeel door het Algemeen bestuur hWh te worden vastgesteld.

In deel 3 (hoofdstuk 19 tot en met 22) worden de begrotingsprogramma's derden en kassiersfunctie uitgewerkt. De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen en derden) organiseren zich per project in samengesteld uitvoerend overleg. De opdracht van de waterschappen aan hWh beperkt zich tot facilitering. De bestuurlijke aansturing ligt niet bij het bestuur van hWh. Dit deel van de begroting dient echter wel formeel door het Algemeen bestuur hWh te worden vastgesteld.

In deel 4 wordt aangekondigd welke begrotingswijzigingen voor 2023 worden verwacht op het moment van het opstellen van de geactualiseerde begroting. Deze projecten hebben nog niet geleid tot een dienstverleningsovereenkomst en worden daarom nog niet in de financiële begroting verwerkt.

Per programma wordt een vaste opzet gehanteerd volgens de bekende 3 'W-vragen':

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

In de verdere hoofdstukken en bijlagen treft u diverse overzichten aan, waaronder de overzichten met bijdragen per product/per waterschap.

3 Begroting in één oogopslag

De opbouw van de geactualiseerde begroting 2023 wordt onderstaand weergegeven. Hierin worden de belangrijkste kengetallen zichtbaar gemaakt. De voorliggende begroting is een voortzetting van de bereikte werkomvang eind 2022 en is uitvoerbaar door hWh. De analyse van de geactualiseerde begroting 2023 ten opzichte van de primaire begroting 2023 wordt in hoofdstuk 4 weergegeven.

Primaire begroting 2023 in €

Geactualiseerde begroting 2023 in €

€ 11.340.237
stijging

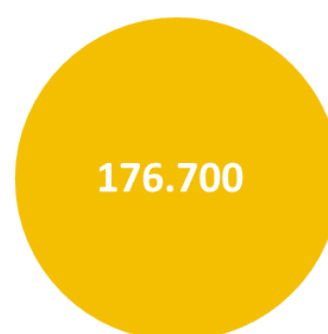
Projecten toegevoegd aan begroting

Primaire begroting 2023 in uren

Geactualiseerde begroting 2023 in uren

47.812 uren
stijging

4 Financiële analyse

In dit hoofdstuk worden de mutaties tussen de primaire begroting 2023 en de geactualiseerde begroting 2023 toegelicht. De aanpassingen in de begroting 2023 zijn voornamelijk toe te wijzen aan:

- De nieuwe afgesloten en verlengde DVO's;
- Aanpassingen binnen lopende projecten, waaronder ook indexatie.

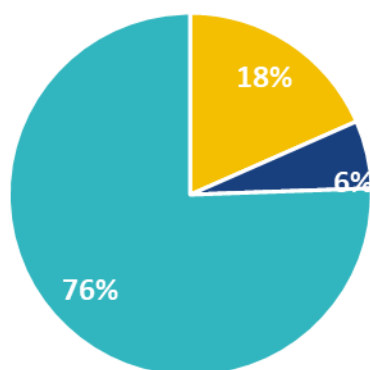
In de hoofdstukken 8 tot en met 22 wordt op de programma's een verdere toelichting gegeven.

4.1 Instandhouding

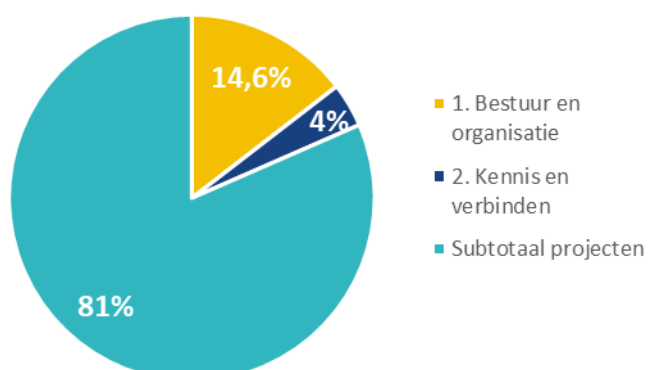
De instandhouding is faciliterend aan de uitvoering van de projecten en programma's. In de geactualiseerde begroting 2023 is 14,6% van het totale begrotingsbedrag benodigd voor de uitvoering van Bestuur en organisatie. Het hoge percentage in de primaire begroting werd veroorzaakt door het ontbreken van de programma's Innovatie en transformatie en Basisdata. Voor deze programma's is inmiddels formeel een besluit tot verlenging genomen, waardoor de verhouding van Bestuur en organisatie ten opzichte van de projecten weer stabiel is ten opzichte van voorgaande jaren.

De afgelopen jaren bleek dat er meer ondersteuning nodig was in de instandhouding om de groei in de projecten en programma's te kunnen blijven faciliteren. In 2023 is de begroting van de instandhouding hierop aangepast, zodat de groei in de projecten op een kwalitatief goede manier ondersteund kan worden en de werkdruk in de organisatie verlaagd kan worden. Het Dagelijks bestuur en de directie volgen de kosten van de instandhouding op de voet, zodat deze in balans blijft ten opzichte van de realisatie van de projecten en programma's.

Primaire begroting 2023 in %

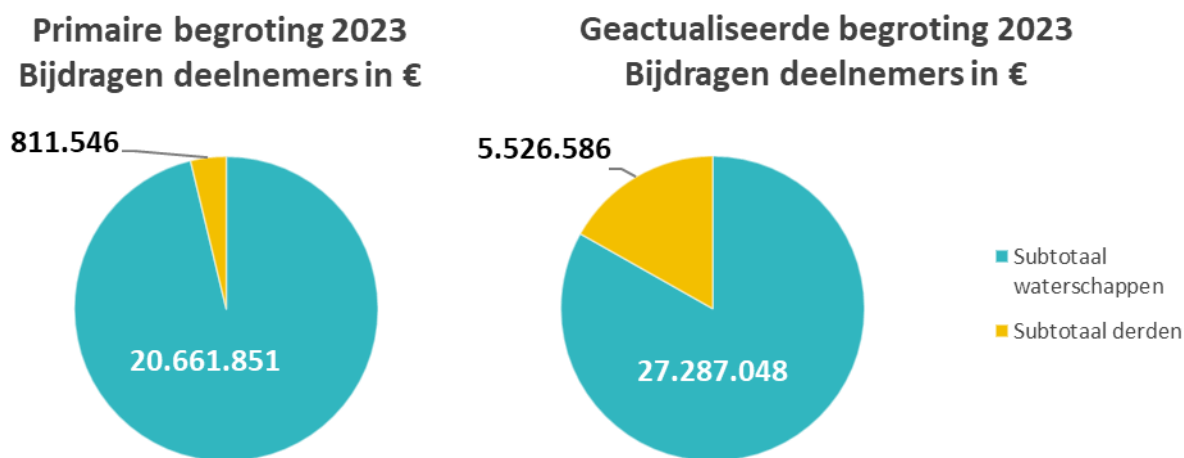
Geactualiseerde begroting 2023 in %

4.2 Begrote bijdrage van de waterschappen

Binnen de Gemeenschappelijke regeling hWh wordt voornamelijk de samenwerking tussen de waterschappen gefaciliteerd. De waterschappen dragen de kosten voor de instandhouding en de projecten waaraan zij deelnemen, aan projecten kunnen eventueel overige partijen deelnemen. In de bijlagen 3 en 4 zijn gedetailleerde overzichten van de bijdrages per deelnemer opgenomen. De bijdrage van de waterschappen en derden aan de geactualiseerde begroting 2023 is gestegen ten opzichte van de primaire begroting 2023. In afwachting van het formele besluit tot verlenging van het programma's Innovatie en transformatie en Basisdata was in de primaire begroting nog geen bedrag voor deze programma's opgenomen. Inmiddels heeft deze formele besluitvorming plaatsgevonden door de opdrachtgevers, waardoor de bijdrage van waterschappen en derden stijgt.

De verdeling van de begrote bijdragen van de deelnemers op hoofdlijnen is als volgt:

4.3 Van primaire begroting 2023 naar geactualiseerde begroting 2023

In de geactualiseerde begroting 2023 zijn enkele aanpassingen verwerkt ten opzichte van de primaire begroting 2023:

- In de begroting 2023 is per programma een begrotingsuurtarief bepaald. Dit tarief varieert van schaal 10 tot 13. Dit is niet veranderd. Wat wel veranderd is:
 - o De tarieven voor medewerkers op de payroll zijn verhoogd met € 4 per uur zodat voor die medewerkers die werken voor de projecten ook hun deel van de indirecte personele kosten nu dekkend is en een correcte doorbelasting plaats vindt.
 - o Het totale gemiddelde uurtarief in de geactualiseerde begroting 2023 komt uit op € 88,98. In de primaire begroting 2023 was dit nog gemiddeld € 79,78. De forse stijging in het uurtarief wordt veroorzaakt door inflatie, het onderhandelingsresultaat op de CAO waterschappen en de blijvend toenemende druk op de arbeidsmarkt. Verderop in dit hoofdstuk is toegelicht wat de wijziging in uurtarieven in de begroting van hWh betekent.
- De ontwikkelingen en actualisaties in lopende dienstverleningsovereenkomsten zijn verwerkt.
- Nieuwe en doorlopende projecten zijn aan de begroting toegevoegd op basis van een afgesloten of vernieuwde dienstverleningsovereenkomst.
- De actuele capaciteitsplanning per project is verwerkt.

In 2023 is conform de vastgestelde kaderbrief 2023 € 250.000 voor kwaliteitsborging begroot. Om te voldoen aan het bestuurlijk ambitieniveau om de veilige werkomgeving zo snel mogelijk naar volwassenheidsniveau 4 te brengen, wordt dit eenmalig verhoogd naar € 400.000.

De geactualiseerde begroting 2023 is uitgedrukt in cijfers als volgt tot stand gekomen:

Wijzigingen geactualiseerde begroting 2023 ten opzichte van primaire begroting 2023	Totaal	Instandhouding	Projecten
Begroting 2023 primair	21.473.397	5.240.252	16.233.145
Wijziging begroot uurtarief *	1.169.915	654.587	515.328
Subtotaal na wijziging uitgangspunten	22.643.312	5.894.838	16.748.474
Toevoeging interne projecten **	150.000	150.000	-
Toevoeging initiatiefbudget ***	-	-	-
Toevoeging overige nieuwe projecten	10.027.425	-	10.027.425
Beëindigde projecten (excl. uren)	-	-	-
Wijziging ontwikkelbudgetten ****	-15.124	-	-15.124
Wijziging begrote uren projecten	1.140.181	675.629	464.552
Wijzigingen overige kosten projecten	-1.132.159	-681.044	-451.116
Begroting 2023 geactualiseerd	32.813.634	6.039.423	26.774.211

* De uurtarieven zijn gebaseerd op de handleiding overheidstarieven 2022. De toegepaste loonschalen zijn herijkt op basis van het actuele medewerkersbestand en tariefafspraken met ingehuurd personeel. Daarnaast zijn de tarieven geïndexeerd naar aanleiding van het onderhandelingsresultaat op de CAO. Daarbovenop zijn de uurtarieven van medewerkers op de loonlijst (hoofdzakelijk werkzaam in de instandhouding) verhoogd met € 4 voor dekking van de indirecte personele kosten.

** In 2023 is primair € 250.000 voor kwaliteitsborging begroot, welke zal worden ingezet voor de interne projecten. Om te kunnen voldoen aan het bestuurlijk ambitieniveau om de veilige werkomgeving zo snel mogelijk naar volwassenheidsniveau 4 te brengen, wordt door middel van een zienswijzeprocedure € 150.000 extra budget gevraagd in de geactualiseerde begroting 2023.

*** De concrete invulling in 2023 van het initiatiefbudget is voorbehouden aan de OGT. Door een jaarlijks bedrag op te nemen als initiatiefbudget in de begroting van hWh, wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe collectieve projecten op te starten, indien het ontwikkelgeld van een programma onvoldoende toereikend is. Wanneer een concreet nieuw collectief project wordt opgestart, kan het initiatiefbudget dienen als financiering daarvan.

**** De aanwending van de ontwikkelbudgetten per programma is gemandateerd aan het betreffende UO. De ontwikkelbudgetten kunnen worden aangewend voor nieuwe initiatieven binnen het programma. In 2023 is een deel van het ontwikkelbudget van Organisatie en samenwerking reeds ingezet voor nieuwe projecten.

Aan de geactualiseerde begroting 2023 zijn de volgende nieuwe projecten (DVO's) toegevoegd:

Toegevoegde projecten geactualiseerde begroting 2023 t.o.v. primaire begroting 2023	Totaal
<i>Programma 3. Innovatie en transformatie</i>	
Programmabudget algemeen	479.760
Verbinden	327.120
Innoveren	153.280
Leren	439.840
DEEP III	608.333
<i>Programma 4. Digitale dienstverlening</i>	
E-Hrm 2.0	707.279
Wet Open Overheid (WOO)	90.000
<i>Programma 5. Organisatie en samenwerking</i>	
Software Reseller Onboarding en Beheer	498.476
Europese Aanbesteding Strategisch Cloudpartner	135.390
<i>Programma 7. Informatieveiligheid en privacy</i>	
Opvang cyberincidenten IV collectief	56.396
Audit WPG	325.698
<i>Programma 9. Watersysteem</i>	
Realisatievoorstel Info.vo. Slim Watermanagement	89.000
Waterschadeschatter (overdracht STOWA)	14.000
BC B&O NHI-instrumentarium	5.000
<i>Programma 10. Waterketen</i>	
Gezamenlijke prognoses AWK	459.242
<i>Programma 13. Basisdata</i>	
AHN 5	1.872.404
Beeldmateriaal 5	3.766.207
Totaal toegevoegde projecten	10.027.425

5 Paragrafen

5.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Sturing en verantwoording binnen hWh

De waterschappen betalen een bijdrage voor de instandhouding. De overige bijdragen van de waterschappen betreffen alleen die bijdragen aan projecten waar aan wordt deelgenomen. hWh kan alleen programma's en projecten in de begroting verwerken, voor zover hiervoor een DVO is afgesloten. De DVO's zijn derhalve leidend voor de begroting. In de programma's waar een ontwikkelbudget (aan te wenden voor nieuwe initiatieven binnen een programma) is goedgekeurd door de OGT, wordt dit meegenomen in de begroting. Gedurende het jaar worden er door besluitvorming door de OGT begrotingswijzigingen doorgevoerd. Waterschappen hebben gevraagd of hWh hier een inschatting voor kan maken. Dit is ter informatie aan deel 4 van de begroting toegevoegd.

Vanaf 2023 wil de OGT zich focussen op in eerste instantie vier collectieve programma's. Hiervoor wil men gezamenlijk de financiële ruimte bepalen voor het opstarten van nieuwe initiatieven. Met deze sector brede prioritering, streeft de OGT naar een gelijkmatig toenemende begroting van hWh.

De kosten voor instandhouding worden begroot in twee programma's. Dit deel van de begroting valt onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen bestuur:

- Programma 1 Bestuur en organisatie: hierin worden de kosten voor de hWh organisatie begroot, zoals kosten voor bestuur, directie en de organisatieondersteuning. Dit wordt ook vaak aangeduid als "overhead".
- Programma 2 Kennis & verbinden: Dit bestaat nu nog uit twee delen. In het eerste deel worden de kosten voor kennisontwikkeling binnen hWh ten dienste van de waterschappen en voortraject/vooronderzoeken van nieuwe ideeën/projecten begroot. Een voorbeeld hiervan is de beleidsondersteuning van de OGT bij het opstellen van de strategienota. In het tweede deel zijn de kosten voor diensten als het vergadercentrum, de receptie, ondersteuning i-platform en OGT, etc. begroot.

Digitale transformatie

We zien dat de digitale transformatie versnelt, mede aangejaagd door de coronacrisis. Voor hWh uit zich dat in een blijvende stroom van (innovatieve) projecten, waarmee de programma's zich vullen. De begroting 2023 laat een voortzetting zien van de groei van de afgelopen jaren. De voorliggende begroting is een voortzetting van de bereikte werkomvang eind 2022 en is uitvoerbaar door hWh. In 2023 liggen wederom plannen voor nieuwe projecten en moet gezocht worden naar het juiste evenwicht tussen groei en prioriteren; begrensd door wat hWh (beschikbare mensen) en de waterschappen (maatschappelijke en economische ontwikkelingen) aankunnen. Kwaliteit van de dienstverlening en projecten blijft voorop staan.

In de vernieuwde strategienota (concept) geeft de OGT aan om op vier gebieden (data, standaarden, IV&P en wetgeving) als collectief te willen optreden. Op deze onderwerpen wil men meer strategisch kunnen sturen met betrekking tot de te starten en uit te voeren activiteiten (onder andere door specifieke ontwikkelbudgetten en een centraal initiatief budget). Verder wil de OGT, als onderdeel van de uitkomst van de samenwerkingsopgave, langjarige afspraken maken over diensten (o.a. centraal beschikbaar stellen van kennis) en beheer. Hiermee stelt ze hWh in staat om diensten en beheer nog beter te organiseren met meer oog op inhoudelijke kennis ontwikkeling en behoud.

Koersplan

Het Koersplan loopt in 2023 af. Het AB heeft besloten het Koersplan met een jaar te verlengen omdat het in vele opzichten nog steeds voldoet en ziet met interesse de strategienota OGT tegemoet. Vervolgens wil het bestuur in de loop van 2023 bezien of verdieping op onderdelen van het Koersplan gewenst is.

Capaciteit

Capaciteit is een langdurig aandachtspunt voor het bestuur van hWh. Eind 2021 heeft het bestuur geconstateerd dat de oude richtlijn (flexibele schil, inzet voor projecten, zoveel mogelijk inleen en

als het niet anders kan inhuren) niet meer voldoet. Een nieuwe balans dient gevonden te worden in de optimalisatie van de flexibiliteit en de structurele capaciteit.

Begin 2022 heeft het Algemeen Bestuur daarop besloten dat de trend van snelle afname van ingeleend personeel en de snelle toename van ingehuurd personeel omgebogen moet worden. En dat het in de huidige krappe arbeidsmarkt beter is voor de waterschappen en hWh als hWh ook voor de projecten personeel een contract kan aanbieden. Hiermee wordt het snel groeiende aandeel inhuur afgeremd en blijft meer kennis bewaard voor de waterschappen. Deze nieuwe richting is door hWh, binnen de gestelde kaders (maximaal 40% in dienst bij hWh), in 2022 in gang gezet. Dit zal in 2023 worden doorgezet, waarbij het uitgangspunt blijft "de juiste persoon op de juiste plek".

BTW

hWh heeft in 2010 een verzoek tot vrijstelling voor de toepassing van omzetbelasting bij de Belastingdienst neergelegd. Het verzoek aan de Belastingdienst was destijds tweeledig, namelijk:

1. Vrijstelling van BTW op de diensten van hWh aan de waterschappen (koepelvrijstelling);
2. Vrijstelling van BTW op de diensten van de waterschappen aan hWh.

Ad 1: De Belastingdienst heeft in 2012 schriftelijk bevestigd dat hWh voldoet aan de voorwaarden voor de koepelvrijstelling, daarmee was dit deel van het verzoek tot vrijstelling reeds afgerond in 2012. De koepelvrijstelling zorgde ervoor dat hWh diensten vrij van BTW kon leveren aan waterschappen.

Ad 2: Op dit verzoek is tot op heden, ondanks herhaaldelijke verzoeken van hWh en diverse overleggen, nog geen standpunt ingenomen door de Belastingdienst. De diensten van waterschappen aan hWh worden in rekening gebracht met BTW. Aangezien hWh geen recht had op vooraf trek van de BTW, werkt dit uiteindelijk kostenverhogend voor de waterschappen.

Uit 2018 heeft de Belastingdienst plotseling een eindoordeel gegeven. Hieruit blijkt de Belastingdienst wederom geen standpunt heeft ingenomen omtrent verzoek 2. Maar heeft zij de afspraak uit 2012 (verzoek 1) ingetrokken. hWh zou jegens waterschappen niet vrijgesteld van BTW presteren. hWh heeft bezwaar tegen deze uitspraak ingediend en heeft, na afwijzing van het bezwaar door de belastingdienst, een beroepsprocedure gestart.

Op 21 februari 2022 heeft de behandeling van deze zaak door de rechter plaatsgevonden, waarbij de rechter hWh in het gelijk heeft gesteld. De belastingdienst is in cassatie gegaan bij de Hoge Raad tegen deze uitspraak. Wij zijn in afwachting van het vervolgtraject.

Circulaire economie

Circulariteit, net zoals duurzaamheid, is een belangrijk onderwerp binnen hWh in het bredere kader van duurzaam opdrachtgeverschap. hWh gaat de strategie duurzaam opdrachtgeverschap waterschappen (DOW) vormgeven. Eerste acties daarop zijn dat er een ambitie-web gemaakt gaat worden om te bepalen waarop de focus komt te liggen de komende jaren. Daarna wordt een actieplan gemaakt, waarmee de gehele organisatie aan de slag kan gaan. Bij software is duurzaamheid en circulariteit een lastig onderwerp, maar daar gaan we ons de komende jaren wel op richten.

Herijking uitgangspunten

Normaliter worden de uitgangspunten van de vastgestelde kaderbrief van het betreffende begrotingsjaar gehanteerd. De economische ontwikkelingen wijken echter op dit moment substantieel af van de uitgangspunten die destijds (najaar 2021) in de kaderbrief 2023 zijn benoemd. Deze omstandigheden vragen om een herijking van de uitgangspunten, zodat we kunnen komen tot een zo realistisch mogelijke geactualiseerde begroting 2023. In de kaderbrief zijn de, op het moment van opstellen, meest actuele ramingen van het Centraal Plan Bureau (CPB) gebruikt voor de ontwikkeling van het inflatiecijfer. Voor de ontwikkeling van de personele kosten is in het Algemeen Bestuur van 1 december 2022 besloten om de op dat moment voorliggend Cao-onderhandelingsresultaat te verwerken in de begroting 2023 en verder. De economische omstandigheden zijn op dit moment instabiel en kunnen mogelijk gedurende 2023 (nogmaals) vragen om een bijstelling van de begroting. We benadrukken dat uitsluitend de werkelijke gemaakte kosten aan de deelnemers in rekening worden gebracht.

De herijking van de uitgangspunten zijn als volgt voorgesteld, gebaseerd op de recente ramingen van het CPB en de resultaten van de CAO onderhandeling (tevens rekening houdende met individuele wijzingen per medewerker):

Uitgangspunt	Kaderbrief 2023 ¹	Herijking geactualiseerde begroting 2023 ²
Personele kosten	+2,2%	+7,5%
Indexering overige kosten	+1,8%	+4,3%

5.2 Uitgangspunten en normen

Voor de geactualiseerde begroting 2023 hanteren we de volgende financiële uitgangspunten:

Loden deuren en doorbelastingen

Het huidige construct hWh is zodanig opgezet dat kosten daar komen waar ze worden gemaakt. Loden deuren tussen instandhouding en projecten, en programma's/projecten onderling, moeten ervoor zorgen dat ieder waterschap betaalt waarvoor deze aan de lat staat.

Uitgangspunt is dat waterschappen opdrachtgever zijn voor alle programma's en betalen voor de ontwikkeling van het programma. Vervolgens kunnen waterschappen deelnemen aan projecten, diensten, activiteiten binnen elk programma. De programma's worden ingesteld door het Dagelijks bestuur (is gedelegeerd door het Algemeen bestuur) en de aanvaarding van projecten middels een uitvoeringstoets blijft onveranderd.

In het kader van de loden deuren moeten kosten op projecten of kostenplaatsen landen waarvoor ze gemaakt worden. Conform de systematiek van de afgelopen jaren worden enkele kosten vanuit instandhouding doorbelast aan projecten op basis van uitgevoerde diensten. Deze kosten worden begroot in instandhouding en bij afname van diensten verrekend. De doorbelastingen zijn geanalyseerd en waar nodig bijgesteld op basis van de huidige kostenstructuur. Het blijkt bijvoorbeeld dat door het hybride werken de kosten voor de virtuele werkplekken (meer en andere tools) zijn gestegen. Daarnaast nemen de kosten voor capaciteitsmanagement toe doordat er meer inspanningen nodig zijn om de vacatures te kunnen invullen en is de toewijzing van kosten aan doorstromers binnen de organisatie verder verfijnd. Het gaat om (bedragen exclusief btw):

- Kantoorautomatisering: doorbelasten op basis van virtuele werkplekken. € 325 (voorheen: € 250) per medewerker per maand.
- Capaciteitsmanagement: doorbelasten op basis van verleende diensten t.b.v. medewerkers (instroom, doorstroom en uitstroom). € 5.000 (voorheen: € 4.200) per medewerker voor de gehele begeleiding van instroom. € 2.500 (nieuw) voor de begeleiding van doorstroom van een interne medewerker naar een nieuwe functie. Voor contractverlengingen wordt een rekkentarieff van € 1.000 (voorheen: € 2.100) gehanteerd.
- Inkoop: doorbelasten op basis van verleende diensten t.b.v. uitgevoerde aanbesteding. Maximaal € 850 (niet gewijzigd) voor een enkelvoudig onderhandse aanbesteding en € 2.100 (niet gewijzigd) voor een meervoudig onderhandse aanbesteding.

Ten aanzien van capaciteitsmanagement en inkoop bestaat het risico dat, indien er niet voldoende kan worden doorbelast omdat er minder diensten worden verleend dan verwacht, de kosten ten laste van instandhouding blijven komen.

Personele kosten

De uurtarieven voor medewerkers op de payroll, inleen (vanuit waterschappen) en inhuur worden begroot op basis van de meest recent beschikbare tarieven voor de Rijksoverheid (Handleiding overheidsstarieven 2022, ministerie van Financiën). Hier is per salarisschaal een uurtarief bepaald, gebaseerd op een intern en een extern tarief.

Per programma wordt een inschatting gemaakt van de verwachte gemiddelde schaal. Op basis van deze uitgangspunten wordt per programma het passende uurtarief uit de Handleiding overheidsstarieven verwerkt in de begroting. Het actuele medewerkersbestand heeft aanleiding gegeven tot een herijking van de tarieven (verhoging). Daarnaast zijn de tarieven voor

¹ Gebaseerd op de Actualisatie Verkenning middellange termijn 2022-2025, CPB september 2021

² Gebaseerd op de Macro Economische Verkenning 2023, CPB augustus 2022 en het onderhandelingsresultaat op de CAO 2023 Waterschappen.

medewerkers op de payroll verhoogd met € 4 per uur zodat voor die medewerkers die werken voor de projecten ook hun deel van de overheadkosten nu dekkend is en een correcte doorbelasting plaats vindt.

De vergoeding van hWh aan waterschappen die medewerkers leveren, is eveneens gebaseerd op het uurtarief van de betreffende salarisschaal van de ingeleende medewerker, zoals bepaald in de Handleiding Overheidstarieven. Voor waterschappen is het mogelijk een vergoeding te vragen voor de uitgeleende medewerker, welke is gebaseerd op het externe tarief. In het kader van de wetgeving rondom vennootschapsbelasting kan dit in sommige gevallen echter leiden tot een hogere administratieve last voor een waterschap, wat niet opweegt tegen de hogere vergoeding voor de uitgeleende medewerker. Omdat de fiscale situatie per waterschap verschillend is, wordt de mogelijkheid geboden voor individuele waterschappen te opteren voor een vergoeding gebaseerd op de lagere integrale kostprijs (loonkosten plus een opslag voor overheadkosten) van de betreffende medewerker, in plaats een vergoeding op basis van de tarieven opgesteld voor de Rijksoverheid. Deze afweging zal het betreffende waterschap zelf moeten maken.

De uurtarieven voor 2023 zijn zoals genoemd gebaseerd op de Handleiding Overheidstarieven 2022 van het Ministerie van Financiën en worden geïndexeerd op basis van de meest recent beschikbare informatie:

- 7,5% stijging van het CAO-loon in 2023, gebaseerd op het onderhandelingsresultaat van de CAO 2023 en rekening houdende met individuele wijzigingen per medewerker.

De norm voor de productiviteitsuren blijft 1.400 uur (in lijn met Handleiding Overheidstarieven 2022, Ministerie van Financiën). De systematiek met het gebruik van kostenplaatsen en kostendragers blijft in stand.

Indexering voor materiële kosten

Er is een generieke inflatiecorrectie van 4,3% doorgevoerd voor de materiële overheadkosten, tenzij de indexering door leveranciers al contractueel is vastgelegd. Het indexatiepercentage is gebaseerd op de raming van het Centraal Plan Bureau augustus 2022. De werkelijke prijsontwikkeling kan hier van afwijken. Binnen de budgettaire kaders van deze begroting zal dan bijgestuurd worden.

Relevante beleidskaders

De begrotingsprogramma's worden uitgevoerd binnen de volgende interne en externe beleidskaders:

Omschrijving	Jaar
Wet Gemeenschappelijke Regelingen	2022
Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis	2017
Waterschapswet	2018
Waterschapsbesluit	2019
Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen	2014
Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie	2015
Controleverordening	2016
Treasurystatuut	2018
Dienstverleningshandvest	2015
Koersplan 2020 – 2023	2020
Strategienota	2023

5.3 Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf geeft inzicht in de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd.

De incidentele baten en lasten zijn in de geactualiseerde begroting 2023 nihil.

5.4 Kostentoerekening

In de paragraaf betreffende de kostentoerekening wordt ingegaan op de principes die zijn gehanteerd bij de toerekening van kosten aan de kostendragers. Daarbij wordt inzicht gegeven in:

- de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de eis van objectieve en bedrijfseconomische criteria;
- de kwantitatieve grondslagen die als onderdeel van de kostentoerekening zijn gehanteerd.

Verdeelsleutels

Naar verwachting vindt er de komende periode geen fusie van waterschappen plaats. Bij de doorbelasting aan de deelnemende waterschappen worden verschillende soorten verdeelsleutels gebruikt conform het dienstverleningshandvest van hWh:

- Gelijke delen* - Totale kosten gedeeld door het aantal opdrachtgevers.
- Verdeelmodel van de Unie van Waterschappen* - Totale kosten deels verdeeld in gelijke delen, deels naar rato van de belastingopbrengst, een en ander gelijk de Unie van Waterschappen dit verdeelmodel toepast.
- Naar rato van het aantal inwoners* - Percentage gelijk aan het percentage dat het aantal inwoners binnen het eigen zorggebied uitmaakt van het totaal aantal inwoners binnen de zorggebieden van alle opdrachtgevers tezamen.
- Naar rato van het aantal vervuilingseenheden* - Percentage gelijk aan het percentage dat het aantal vervuilingseenheden binnen het eigen zorggebied uitmaakt van het totaal aantal vervuilingseenheden binnen de zorggebieden van alle opdrachtgevers tezamen.
- Naar rato van het aantal hectare gebied* - Percentage gelijk aan het percentage dat het aantal hectare van het eigen zorggebied uitmaakt van het totaal aantal hectare van de zorggebieden van alle opdrachtgevers tezamen.
- Vast procentueel per opdrachtgever bepaald gedeelte* - Procentueel deel van de totale kosten zoals dit als genoemd percentage is bepaald, niet afhankelijk gesteld van berekening of berekeningswijze.

5.5 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

In 2023 worden geen mutaties in bestemmingsreserves of voorzieningen begroot.

5.6 Weerstandsvermogen

Algemeen

Het Waterschapshuis wil op gestructureerde wijze risico's beheersen. Om die reden is het van belang om inzicht te hebben in de risico's zodat passende beheersmaatregelen getroffen kunnen worden. Conform artikel 4.19 van Het Waterschapsbesluit bevat de paragraaf betreffende het weerstandsvermogen ten minste:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, met daarbij een beschouwing over de stand aan het begin, de mutaties en de stand aan het eind van het begrotingsjaar van de algemene reserves en de voorzieningen;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Inventarisatie van de risico's

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Gemeenschappelijke regeling per maart 2015 worden programma/project-specifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft de zogenaamde "loden deur". Dit belangrijke principe is verankerd in de Gemeenschappelijke regeling (artikel 4, 5, 36) en verder uitgewerkt in het dienstverleningshandvest (vrijwaringsbepaling) en de dienstverleningsovereenkomsten. Aangezien de programma-/projectrisico's bij de deelnemers liggen, worden de risico's niet meer opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wel wordt in de bestuursrapportage (per 30 april, 31 augustus en 31 december) inzicht gegeven in de risico's per project.

Naast project specifieke risico's zijn er ook programma overstijgende risico's die het geheel van hWh betreffen. In januari 2022 heeft het DB de risicoanalyse voor hWh herijkt. Uit deze analyse zijn 7 aandachtsgebieden voor het bestuur naar voren gekomen (zie Risico matrix 2022, zoals besproken in het AB van 14 juli 2022)

1. Borgen van capaciteit/kennis: Zowel kwaliteit als tijdige beschikbaarheid en (duurzame) inzetbaarheid van medewerkers en het behoud van kennis.

2. Aantrekkelijk werkgever: heeft hWh voldoende te bieden om voor IT- en andere specialisten in de watersector een aantrekkelijke werkomgeving te zijn.
3. Cybersecurity: Uit de BIO-audit en de toename van het cybersecurity dreigingsniveau in Nederland komt voort dat informatieveiligheid en AVG een vast onderdeel op de DB-agenda moet zijn.
4. Kansen/Onbenuttee potentie: Appreciatie bij de AB's waterschappen van impact digitale transformatie op primaire proces, de potentie van samenwerking op dit thema en de rol van hWh hierbij. Een uitbreiding van het portfolio van hWh zal ook meer risico met zich mee brengen.
5. Bestuurlijke controle: Grip van het bestuur, nu we overgaan naar programma gestuurd werken, op totale begroting, bewaking van rechtmatigheid (o.a. loden deuren) en uitvoerbaarheid programma's. Definitie van een kader waartegen de uitvoerbaarheid van een opdracht door hWh kan worden afgewogen, ontbreekt nog.
6. Meerwaarde voor de deelnemers: Perceptie van toegevoegde waarde, kwaliteit en wendbaarheid.
7. Compliance Wet- en Regelgeving.

In onderstaande tabel zijn deze aandachtsgebieden verwerkt, naast enkele andere risico's. Gelet op het algemene karakter van deze risico's is een financiële vertaling niet mogelijk.

Nr		Risico	Beheersmaatregel
1	Borgen van capaciteit/kennis	Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende vergrijzing zal capaciteit een structureel aandachtspunt blijven. Hoofdvraag is hier of hWh goed is ingericht om de uitvoeringsprogramma's succesvol te laten verlopen. Een van de belangrijkste succesfactoren is de programma-/projectmedewerker. Zijn kwalitatief de juiste mensen tijdig beschikbaar en kunnen zij duurzaam worden ingezet? Voor de optimale werking van hWh blijft het zoeken naar optimalisatie van de flexibiliteit en het inbedden van structurele capaciteit. Binnen hWh opgebouwde kennis verdwijnt als medewerkers vertrekken uit de sector	Borgen van capaciteit wordt gezien als een permanent groot risico. Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende vergrijzing zal capaciteit een structureel aandachtspunt blijven. Om zo goed mogelijk om te kunnen gaan met de schaarste op de arbeidsmarkt heeft hWh een arbeidsmarktanalyse uit laten voeren om de in de (nabije) toekomst moeilijk vervulbare rollen te inventariseren waardoor vroegtijdig op de omstandigheden ingespeeld kan worden. Mede door het opstarten van gezamenlijke werving leveren nu voor het eerst alle 21 waterschappen capaciteit. Tevens hWh is samen met de waterschappen een sectorbrede strategische personeelsplanning (SPP) aan het verkennen. Voor het beter bereiken van de arbeidsmarkt wordt ook een communicatiecampagne gestart. Met de inzichten uit de arbeidsmarktanalyse weten we meer over de benodigde kennis, competenties en toekomstige vaardigheden; met deze inzichten zou hWh meer mensen in huis op kunnen leiden ten behoeve van de watersector. Voor de optimale werking van hWh blijft het zoeken naar optimalisatie van de flexibiliteit en het inbedden van structurele capaciteit. hWh heeft 13 januari jl. meer ruimte van het AB gekregen om kwalitatief goede mensen aan zich te mogen binden ten behoeve van de projectuitvoering, waarbij er continue aandacht blijft voor het plaatsen van de juiste persoon op de juiste plek, op het juiste moment. Hier hoort ook bij het gezond houden van de medewerkers; door corona is er vergrootte aandacht voor het zowel fysiek als mentaal welzijn (denk aan vitaliteit, herstelbehoefte, inwerktraject, aandacht voor de mens). Door hWh in te richten als kenniscentrum, kan kennis bij hWh behouden blijven.

Nr		Risico	Beheersmaatregel
2	Aantrekkelijk werkgever	Het Dagelijks bestuur is van mening dat hWh een zodanige groei doormaakt dat mogelijk de opgave/doel van de organisatie en het welzijn en de ontwikkeling van medewerkers in het gedrang kan komen.	Juist in tijden van schaarste aan gekwalificeerde mensen (specialisten) is het belangrijk om voldoende aandacht te geven aan werkgeverschap. Door bijvoorbeeld: • Kampvuurgesprekken met medewerkers hoe de verdeling "werk en privé" en "ontmoeten op kantoor en werken thuis" in balans te brengen. • Meer mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling (meer opleidingsbudget) maar ook meer tijd om met elkaar te discussiëren over uitdagingen in het werk. • Een ontwikkelomgeving te worden voor trainees en specialisten, die zich willen bekwamen in de watersector.
3	Cybersecurity	De risico's vanuit cybersecurity hebben vooral te maken met het beschermen van (privacygevoelige) data. Een incident kan onder andere leiden tot reputatieschade en discontinuïteit van de bedrijfsprocessen. Opvallend is dat het risico rondom cybersecurity in twee jaar tijd flink is opgekomen. hWh zit bovenop de digitalisering en ook binnen hWh moet de informatieveiligheid op orde zijn.	Het OGT-programma Informatieveiligheid & Privacy is voortvarend aan de slag met de doorontwikkelde behoeftes van de waterschappen. Dit vormt ook onderdeel van het procesvoorstel over basisdiensten. Daarnaast zit hWh intern in het proces haar informatiebeveiliging en kantoorautomatisering naar een hoger niveau te tillen, 2022 zal in het teken staan van ontvlechting van de samenwerking met Vechtstromen en uitvraag is gedaan naar een geschikte partner die hWh in snel tempo helpt een hoger niveau te bereiken.
4	Kansen/onbenutte potentie	Digitale transformatie betreft de impact van (digitale) technologieën en de toenemende digitalisering van bedrijfsprocessen op mens, organisatie en de maatschappij. Het gaat dus om een transformatie van de hele organisatie, de manier waarop een organisatie wordt aangestuurd en hoe dit in de digitale wereld verandert (verantwoordelijkheid van de SD van ieder waterschap). Een goed voorbeeld is de snelle acceptatie van video-vergaderen ten tijde van het coronavirus. Helaas waren de waterschappen (samen met hWh) hier niet op voorbereid en lag er geen resultaat van een onderzoek naar de beste tooling voor iedere toepassing klaar. De hoofdvraag is: Hoe kan hWh de waterschappen helpen met het benutten van de potentie van de nieuwe technologie in hun organisatie (Digitale Transformatie)?	Het risico dat waterschappen potentie op samenwerking onbenut laten kent vele interpretaties. Het OGT-programma Innovatie en transformatie is goed op stoom met het faciliteren van de waterschappen in hun digitale transformatie. Tevens komt de landingsbaan STOWA > hWh (van onderzoek naar projectuitvoering) ook van de grond. Daarnaast kent ons bestuur als eigenaar zijnde ook facetten van niet gerealiseerde of onbenutte potentie. hWh is bezig met een aantal thema's, o.a. doorontwikkeling hWh en mogelijk leveren van basisdiensten. Wellicht liggen fundamentele uitgangspunten van hWh onderhevig aan het 'in stand houden' van genoemde risico's. De eigenaar gaat te werk met uiterste zorgvuldigheid en voorzichtigheid (GR, handvest, DVO's, uitvoeringstoetsen) wat enerzijds ten goede werkt, anderzijds kan deze mate van voorzichtigheid mogelijk beperkend werken in het faciliteren van het ambitieniveau van de waterschappen. hWh ziet kansen die de waterschappen niet benutten en neemt de waterschappen daarin mee.

Nr		Risico	Beheersmaatregel
5	Bestuurlijke controle	De huidige governance is ingericht om het vertrouwen in hWh nog sterker te maken. In het koersplan 3.0 is geconstateerd dat het vertrouwen groeit maar nog geen wijziging in de governance toelaat. De conclusie van de koerscommissie was dat een uitgebreide governance discussie de goede weg die door de waterschappen met hWh was ingeslagen zou verstoren. De toekomstige governance zal gebaseerd kunnen worden op een basis van vertrouwen. De scheiding eigenaarschap en opdrachtgeverschap maakt de scheiding opdrachtgever en opdrachtnemer helder. De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) maakt het algemeen bestuur echter eindverantwoordelijk. Hoofdvraag is hier: "Hoe kan het algemeen bestuur in control blijven over de activiteiten die hWh uitvoert?" Waarbij het uitgangspunt is dat de governance niet ter discussie wordt gesteld. Met als deelvragen: a. Hoe te bewaken dat hWh alleen die opdrachten aanneemt die: i. uitvoerbaar zijn (juiste mensen beschikbaar, binnen wettelijke kaders); ii. urgent en van nut zijn voor de waterschappen. b. Hoe te bewaken dat hWh de gevraagde resultaten levert? c. Hoe de loden/houten deuren te handhaven, bij minder bureaucratie? d. Hoe de rechtmatigheid te bewaken dat de middelen ingezet voor hWh voor de juiste activiteiten en resultaten worden ingezet?	Geconstateerd wordt dat er met succes hard gewerkt is aan een verbeterde ervaring van grip door het bestuur. Dit in de periode dat hWh over is gegaan van een projectenfabriek naar een programma gestuurde organisatie, waarbij meer wordt gekeken naar de totale begroting en waarbij onverminderde aandacht is geweest voor het bewaken van de rechtmatigheid (o.a. loden deuren) en de uitvoerbaarheid van de programma's. De kwaliteitsslag in de bedrijfsvoering (prosa, capaciteitstool, evaluaties, meer PDCA-gericht werken, project start-ups, versterkt onboardingsprogramma, focus op risicomanagement) werpt zijn vruchten af richting de advisering aan de OGT en het bestuur. Ook weten OGT en bestuur elkaar goed te vinden en werken zij samen vanuit een gezamenlijk doel. Onder meer de roadshows en versterkte communicatie met bijbehorend omgevingsmanagement lijken ook bij te dragen aan een verhoogd gevoel van grip door het bestuur. Gezien de naderende waterschapsverkiezingen moeten we hier onverminderd oog voor houden. Echter lijkt het 'unheimische' gevoel van hWh te blijven bestaan, beseffende dat dit (gedeeltelijk) ook inherent is aan de GR; de rechtsvorm van verlengd lokaal bestuur blijft bijzonder. Wel is gebleken dat er behoefte is aan rolduidelijkheid en een samenspel tussen bestuur (als opdrachtnemer) en OGT (als opdrachtgever). Een scherper geformuleerde strategienota zal hierin ondersteunend zijn. Dit is onderwerp van gesprek in de bijeenkomsten inzake de samenwerkingsopgave van hWh.
6	Meerwaarde voor de deelnemers	Perceptie van te weinig toegevoegde waarde, kwaliteit en wendbaarheid. Dit kan leiden tot het risico dat waterschappen uittreden uit (onderdelen van) programma's. Uittreding van waterschappen kan lopende activiteiten in gevaar brengen en kan tot kostenstijging voor andere waterschappen leiden.	Zorgvuldig dienen we te zijn met de ervaren afstand tussen koplopers en overige waterschappen. Enerzijds kan dit fenomeen opgevangen worden door coalition of the willing, anderzijds kunnen er onderwerpen zijn waar sectorbreed urgentie op bestaat maar wellicht nog niet door ieder waterschap wordt gevoeld. Hier is een goede samenwerking met de Unie van Waterschappen van groot belang. Om alle waterschappen in dezelfde boot te kunnen houden, zoeken we naar eenheid in verscheidenheid. Een heldere communicatie over de toegevoegde waarde en de mogelijkheden in samenwerking is onmisbaar. Terzake van uittreding is een procedure opgenomen in de Gemeenschappelijke Regeling en het Dienstverleningshandvest. M.b.t. programma's worden waterschappen contractueel verbonden middels een Dienstverleningsovereenkomst. hWh toont aan van meerwaarde te zijn voor de waterschappen

Nr		Risico	Beheersmaatregel
7	Compliance wet- en regelgeving	Dit is een breed risico van het niet voldoen aan geldende wet- en regelgeving.	De administratieve organisatie en interne beheersing is ingericht op het compliant zijn, waarin bijvoorbeeld de aanbestedingswet een belangrijke rol speelt. De accountant besteed hier in zijn controle ook aandacht aan. Naast dat we via de Unie van Waterschappen veel wetgeving te implementeren op ons (zowel de waterschappen als ook voor hWh) afkrijgen, moeten we er scherp op blijven dat onze hWh-dienstverlening past binnen de huidige structuur. Implementatie van wetgeving, ook door hWh, wordt begeleid door het OGT-programma Digitale Dienstverlening. Voor het blijvend legitiem, maar wellicht maximaler, inzetten van de mogelijkheden van ons construct is ook hier een werkgroep mee aan de slag.
8	Financiële positie Waterschappen	Bezuinigingen en financiële positie bij waterschappen. hWh wordt gefinancierd door de deelnemende waterschappen. Bij verdergaande noodzaak tot bezuinigingen en bij een verslechterende financiële positie van waterschappen zal dat invloed kunnen hebben op de financiële huishouding van hWh.	Door de doorgevoerde flexibilisering van hWh 3.0, kan hWh eenvoudig krimpen en groeien. Voor de instandhouding is een zekere minimale bezetting noodzakelijk en moet het mogelijk zijn mee te groeien wanneer de projecten daarom vragen.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit structurele weerstandscapaciteit en incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat in de begroting van hWh uitsluitend uit de post onvoorzien. In de Gemeenschappelijke regeling (artikel 37 lid 2) is opgenomen dat de begroting een bedrag voor onvoorziene uitgaven bevat. In de begroting 2023 is een bedrag van € 250.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven in het programma Bestuur en organisatie.

Incidentele weerstandscapaciteit

Er is geen incidentele weerstandscapaciteit aanwezig bij hWh.

Uiteindelijk zullen de waterschappen op grond van artikel 41 van de Gemeenschappelijke regeling er steeds voor zorg dragen dat hWh te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. De waterschappen zijn daarmee risicodragers voor eventuele risico's en tekorten die ontstaan bij hWh.

5.7 Financiering

Deze paragraaf geeft inzicht in de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Treasury statuut

Op 8 februari 2018 is het herijkte treasurystatuut door het Algemeen bestuur Gr hWh vastgesteld. Hierin is het beleid rondom treasury opgenomen. Met de introductie van schatkistbankieren zijn andere uitzettingen niet meer van toepassing.

Algemene ontwikkelingen inzake de treasury functie en vermogensbehoefte

hWh wordt gefinancierd door de waterschappen. In 2022 is gebruikt gemaakt van een kortlopende kredietfaciliteit bij de NWB. De verwachting is dat in 2023 ook deze behoefte aanwezig is om het liquiditeitstekort in de eerste maanden van het jaar te kunnen overbruggen. In het Dagelijks bestuur van 1 december 2022 is een voorstel behandeld voor het aanvragen van een kredietfaciliteit middels een roll-over lening bij de Nederlandse Waterschaps Bank tot een maximum van het wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet. De geldstromen die hWh aan leveranciers betaalt worden zo goed mogelijk afgestemd op de geldstromen die hWh van waterschappen

ontvangt. In de achterliggende jaren is het beeld dat op basis van deze uitgangspunten hWh voldoende liquiditeiten heeft om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Renterisiconorm en kasgeldlimiet

Renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 20% van het primaire begrotingstotaal 2023 van circa € 21,5 miljoen is € 4,3 miljoen.

Kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2% van het primaire begrotingstotaal 2023 van circa € 21,5 miljoen is € 1,8 miljoen.

Risicobeleid

Het risicobeleid is in het treasurystatuut vastgelegd: risicomijdend.

Op dit moment heeft hWh geen derivaten of andere complexe financiële producten en is er uitsluitend een bankrekening bij de NWB en de Rabobank.

Treasury organisatie

De treasuryorganisatie is opgezet conform de uitgangspunten die in het treasurystatuut zijn vastgelegd.

5.8 Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in:

- De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting.
- De beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin hWh een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Er is sprake van een financieel belang wanneer hWh middelen ter beschikking heeft gesteld en het risico bestaat die kwijt te raken bij faillissement. Hiervan is ook sprake als financiële problemen bij verbonden partijen verhaald kunnen worden op hWh.

In 2023 is er geen sprake van verbonden partijen zoals bedoeld in het Waterschapsbesluit.

5.9 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Financiën

De planning & control cyclus zal in 2023 conform de richtlijnen worden uitgevoerd.

Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving, moet naar verwachting in 2025 het DB in een onderdeel van de jaarrekening, de rechtmatigheidsverantwoording, aangeven of de in de jaarrekening opgenomen financiële feiten in overeenstemming met de daarvoor geldende regels tot stand zijn gekomen. Het DB legt dan verantwoording af over de zogenoemde financiële rechtmatigheid. Hiermee vervalt het zelfstandige oordeel van de accountant over de rechtmatigheid; hij neemt zijn oordeel over de rechtmatigheidsverantwoording mee in zijn oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. De controle op rechtmatig handelen zal in de nieuwe situatie door hWh zelf worden uitgevoerd. In voorbereiding hierop hebben reeds gesprekken met de accountant plaatsgevonden en wordt er deelgenomen aan de voorbereidende bijeenkomsten gefaciliteerd door de UvW. De voorbereidingen worden in 2023 voortgezet.

Kantoorautomatisering

In december 2021 is in goed overleg besloten de samenwerking met Waterschap Vechtromen af te bouwen en het beheer van de kantoorautomatisering in 2022 over te dragen aan een andere partij. Begin 2022 is besloten om eerst binnen hWh te gaan beheren (ook met betrekking op versnelde

groei naar BIO volwassenheid 3-4) en daarna te kijken hoe dit in de toekomst wordt vormgegeven. Inmiddels is de overdracht afgerond en het beheer geland. In 2023 wordt de volgende stap gezet.

Informatiebeveiliging en privacy

De bestuurlijke ambitie is om snel mogelijk door te groeien naar volwassenheidsniveau 4 voor zowel informatieveiligheid als privacy. Eind 2021 heeft een audit plaatsgevonden op beide onderwerpen, waarna in februari 2022 het auditrapport aan hWh is verstrekt. Naar aanleiding van dit rapport is een verbeterplan opgesteld, om verder te kunnen groeien in volwassenheid voor beiden. In 2022 is zowel de CISO als de Privacy Officer rol versterkt. In de eerste helft van 2023 zal volgens de verwachting niveau 3 worden gerealiseerd. Daarna zo snel mogelijk door naar niveau 4.

Communicatie

hWh heeft een start gemaakt met een meer op het bestuur toegesneden versie van de P&C documenten, zoals de bestuursrapportages, jaarrekening en begrotingen. De P&C documenten zijn op dit moment lijvige documenten, onder andere door alle wettelijk verplichte onderwerpen. De insteek is om een kortere versie naast de bestaande documenten te maken, die makkelijk leesbaar zijn en een goed beeld geven van de hoofdpunten.

In 2023 continueren we en bouwen we verder aan wat we in 2022 hebben neergezet. De belangrijkste pijler blijft om de zichtbaarheid van hWh te vergroten bij de watersector. In al onze uitingen zorgen we voor begrijpelijke, aansprekende taal waarmee we duidelijk maken wat het Waterschapshuis toevoegt in de ontwikkeling naar een data gedreven watersector. Daarbij zetten we de waterschappen voorop. Het communicatieteam is goed georganiseerd en werkt professioneel, van buiten naar binnen.

In 2022 is een "on boarding"-app voor nieuwe medewerkers in gebruik genomen. Inmiddels is hWh gestart met een "on boarding"-app maken nieuwe bestuurders. Hierin is de vinden wat hWh voor een organisatie is en welke resultaten binnen hWh worden gerealiseerd.

Inkoop

De programma's worden steeds beter ondersteund op contractmanagement. Leveranciersmanagement is in 2021 verder uitgewerkt en is gestart in 2022. Het inkoopplatform voor het betrekken van de waterschappen is ingericht en wordt in 2022 volledig in gebruik genomen. In 2023 zal dit zijn vruchten gaan afwerpen.

Jaarplan 2023

Het Jaarplan 2023 is gereed en als bijlage van de kaderbrief 2024 aan het algemeen bestuur aangeboden. Door de extra inspanningen voor IV&P is de bijdrage voor het jaarplan in 2023 eenmalig verhoogd naar € 400.000.

5.10 EMU saldo

In de paragraaf betreffende het EMU-saldo wordt het EMU-saldo gespecificeerd overeenkomstig de bij ministeriële regeling gestelde regels. In de bijlage 6 is het EMU saldo berekend op € 289.000.

6 Begroting naar programma's

Programma	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primaire	2023 begroot actualisatie	Mutatie 2023 actualisatie t.o.v. 2023 primaire
1. Bestuur en organisatie	3.304.750	3.335.621	3.335.621	3.945.059	4.783.440	838.381
2. Kennis en verbinden	1.113.192	1.203.492	1.203.492	1.295.193	1.255.983	-39.210
<i>Subtotaal instandhouding</i>	<i>4.417.942</i>	<i>4.539.113</i>	<i>4.539.113</i>	<i>5.240.252</i>	<i>6.039.423</i>	<i>799.171</i>
3. Innovatie en transformatie	1.550.346	1.232.284	1.127.041	-	2.008.333	2.008.333
4. Digitale dienstverlening	1.336.012	1.588.316	1.338.316	782.062	1.547.035	764.973
5. Organisatie en samenwerking	3.266.036	3.251.036	2.751.592	2.617.682	3.271.042	653.360
6. Informatie - datastromen	1.484.541	1.667.001	1.667.001	2.050.527	1.915.162	-135.365
7. Informatieveiligheid en privacy	1.657.654	1.720.304	1.408.939	1.385.385	2.071.060	685.675
8. Waterveiligheid	347.541	278.831	278.831	331.656	316.100	-15.556
9. Watersysteem	1.724.132	1.852.332	1.277.401	1.247.580	1.447.382	199.802
10. Waterketen	1.998.314	2.090.814	2.509.314	2.053.849	2.663.163	609.314
11. Bedrijfsvoering	-	-	-	-	-	-
12. SAW@	1.947.217	1.992.217	1.992.217	2.030.077	2.039.845	9.768
13. Basisdata	5.092.949	4.589.446	4.511.008	-	5.638.611	5.638.611
14. Informatiehuis Water	1.924.438	1.968.091	1.968.091	2.079.853	2.194.115	114.262
15. Kassiersfunctie	635.887	625.887	625.887	1.654.474	1.662.363	7.889
<i>Subtotaal projecten</i>	<i>22.965.067</i>	<i>22.856.559</i>	<i>21.455.638</i>	<i>16.233.145</i>	<i>26.774.211</i>	<i>10.541.066</i>
Totaal	27.383.009	27.395.672	25.994.751	21.473.397	32.813.634	11.340.237

Bedragen zijn begroot exclusief BTW.

7 Begroting naar kosten – en opbrengstensoorten

Opbrengsten & kosten categorieën	Totaal 2023
Kapitaallasten	288.735
Personeelskosten	15.723.197
Huren en rechten	395.142
Overige diensten door derden	16.406.560
Totaal kosten	32.813.634
Bijdragen van waterschappen	27.287.048
Bijdragen van overigen	5.526.586
Totaal opbrengsten	32.813.634
Saldo	-

8 Programma 1 Bestuur en organisatie

Het programma Bestuur en organisatie heeft tot doel het nadenken over en het neerzetten van een organisatie die de gevraagde resultaten levert voor de opdrachten vanuit de waterschappen.

Wat willen we bereiken?

1. Veilige werkomgeving: Een werkomgeving die veilig is, veilig voelt en die blijvend voldoet aan wet- en regelgeving.
2. Professionele organisatie: Kwalitatief en kwantitatief de waterschappen ondersteunen in de beweging van digitale transitie naar digitale transformatie.
3. Zichtbaarheid: Het is duidelijk wat hWh doet en wat hiervan de meerwaarde is voor de waterschappen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Naast de ondersteuning van bestuur en OGT, richten we ons op het continue verbeteren van de instandhouding.

Veilige werkomgeving

Veilig voelen:

We besteden continue aandacht aan het 'wij-gevoel' en 'onboarding' van nieuwe medewerkers. We voelen de noodzaak om mensgericht aandacht te geven aan het werkgeluk en het creëren van ruimte voor open gesprek met elkaar. Onderdeel daarvan is het betrekken van de medewerkers in de besluitvorming die in de organisatie plaatsvindt.

Goede werkplek:

In 2023 zal aandacht uitgaan naar de nieuwe manieren van (samen)werken, met een zoektocht naar de juiste balans tussen persoonlijke betrokkenheid en werken en leidinggeven op afstand.

Informatieveiligheid:

hWh heeft de ambitie om BIO niveau 3 te halen en daarna door te groeien naar niveau 4. Er blijkt meer tijd nodig te zijn, onder andere voor het verder vergroten van het bewustzijn in de organisatie en de uitwerking van een managementsysteem voor informatiebeveiliging.

Professionele organisatie

1. Verduidelijken van de taakverdeling binnen de bestaande governance.
2. Vereenvoudigen van de begroting en het begrotingsproces door het maken van een eigenarenbegroting
3. In samenwerking met de Unie van Waterschappen en STOWA zal hWh zich richten op kennisontwikkeling, kennisdeling en slagkracht om in te spelen op de nieuwste ontwikkelingen van de transformatie die de digitale ontwikkeling met zich mee brengt.
4. Herindeling producten- en dienstenportfolio. De programma's worden zo ingedeeld, dat collectief en niet-collectief inzichtelijker wordt. Hierdoor is het voor een waterschap beter mogelijk om te prioriteren in wat moet worden gedaan en waarvoor daarnaast nog ruimte is om uit te voeren.

Zichtbaarheid

- Een goede introductie van de nieuwe bestuurders zodat zij vanaf het begin een goed beeld hebben van wat hWh doet en bijdraagt.
- Laten landen van het koersplan en strategienota in de hWh-organisatie en 'eigenaren helpen' het in hun waterschap te laten landen.
- Begrijpelijk en aantrekkelijk maken rapportages

Wat mag het kosten?

1. Bestuur en organisatie	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Bestuur	154.233	154.233	154.233	187.156	210.089	217.520	217.520	217.520
Capaciteitsmanagement	-27.372	-	-	35.653	192.238	242.549	242.549	242.549
Inkoop	155.000	205.000	205.000	343.398	463.577	488.784	488.784	488.784
Facilitair	552.163	569.163	569.163	515.171	908.654	570.066	570.066	570.066
Organisatie ondersteuning	1.864.012	1.999.012	1.999.012	2.305.480	2.195.269	2.513.700	2.513.700	2.513.700
Communicatie	218.213	158.213	158.213	308.201	413.613	451.169	451.169	451.169
<i>Subtotaal terugkerende kosten</i>	<i>2.916.250</i>	<i>3.085.621</i>	<i>3.085.621</i>	<i>3.695.059</i>	<i>4.383.440</i>	<i>4.483.788</i>	<i>4.483.788</i>	<i>4.483.788</i>
Kwaliteitsverbetering	-	-	-	250.000	-	250.000	250.000	250.000
Veilige werkomgeving	178.500	60.000	60.000	-	250.000	-	-	-
Professionele organisatie	150.000	100.000	100.000	-	100.000	-	-	-
Zichtbaarheid	60.000	90.000	90.000	-	50.000	-	-	-
<i>Subtotaal eenmalige kosten</i>	<i>388.500</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	<i>400.000</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>
	3.304.750	3.335.621	3.335.621	3.945.059	4.783.440	4.733.788	4.733.788	4.733.788

Een korte toelichting op de ontwikkeling in de begrote kosten:

- Voorheen werden de uren voor functioneel beheer begroot binnen de kostenplaats organisatie ondersteuning. Vanaf 2023 worden deze uren begroot binnen kantoorautomatisering (onderdeel van facilitair). De kosten blijven begroot binnen het programma bestuur en organisatie.
- Het communicatieteam is uitgebreid met trainees die zich focussen op beeldvorming en online communicatie. Daarnaast worden het team van contractmanagers en capaciteitsmanagement uitgebreid om de projecten beter te ondersteunen en te voldoen aan de extra vraag vanuit de projecten en programma's.
- Jaarlijks wordt een bedrag van € 250.000 voor kwaliteitsverbetering begroot in de instandhouding. Eind 2022 is door het Dagelijks bestuur hWh middels de interne projectenbrief hieraan een concrete invulling gegeven. Om te kunnen voldoen aan het bestuurlijk ambitieniveau om de veilige werkomgeving zo snel mogelijk naar volwassenheidsniveau 4 te brengen wordt voor 2023 € 150.000 extra begroot.

Samen met programma Kennis en verbinden vormt het programma Bestuur en organisatie de kosten voor instandhouding.

9 Programma 2 Kennis en verbinden

Het programma Kennis en verbinden heeft als doel om kennis aan de waterschappen toe te voegen en de waterschappen te faciliteren in het delen van kennis onderling. Deze kennis betreft nieuwe technieken en nieuwe organisatievormen in het kader van digitale transformatie.

Ophalen wat de vraag is van de waterschappen, dat is een van onze kerncompetenties. Welke verplichtingen komen er op waterschappen af waaraan ze wettelijk moeten voldoen? Welke problemen op ICT-gebied kunnen we voor de waterschappen oplossen. Klopt de uitvraag met het uiteindelijke product dat er ligt?

In dit programma komen diverse activiteiten samen om dit te bereiken: het doen van (voor) onderzoeken, het in kaart brengen van de omgeving en het ophalen en luisteren naar de wensen zijn, het formuleren van de opdracht in een business case, het opstellen van een dienstverleningsovereenkomst en het verkennen van het onbenut potentieel.

Facilitering

Het Waterschapshuis faciliteert de waterschapsbrede overleggen zoals van het i-platform, de OGT en de UO's. We zorgen ervoor dat de juiste mensen op het juiste moment de stukken (dvo's, buca's, handleidingen etc) aangereikt krijgen. Het Waterschapshuis doet het facilitair beheer van het ontmoetingscentrum van de watersector en zorgt ervoor dat iedereen die vergadert bij het Waterschapshuis onzorgd wordt.

Wat willen we bereiken?

Omdat het Waterschapshuis er is voor de waterschappen, willen we van alle waterschappen de wensen weten en die voor hen waarmaken. Evaluaties tonen aan dat de opdrachten vaak vaag zijn doordat we het voor alle waterschappen goed willen doen. Dat leidt geregeld tot oplossingen die niet 100% de lading dekken. Dit willen we verbeteren! Aan de voorkant gaan we de opdrachten duidelijker en specifiek verwoorden zodat we resultaten leveren conform afspraak. Kwaliteit van dienstverlening en resultaatgericht werken moeten onderdeel zijn van het DNA van het Waterschapshuis. De evaluaties gaan we intern terugkoppelen aan de organisatie zodat we er echt van kunnen leren. We streven naar een tevredenheidscijfer van een 7,5.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Om de kwaliteit in de projecten en programma's te waarborgen, integreren we kwaliteit en evaluatie structureel in de projecten en programma's. Met het uitvoeren van evaluaties stimuleren we het lerend vermogen, zodat het proces hoogwaardig doorlopen kan worden en adequate besluitvorming mogelijk is.
- We halen meer specifieke, toegepaste kennis in huis over bijvoorbeeld wetten die op ons afkomen.
- We gaan meer uren besteden aan het doen van voor onderzoek.
- Door intensiever samen te werken met de Unie van Waterschappen en de STOWA kunnen we de waterschappen meer profijt geven bij de implementatie van beleid en onderzoek op ICT-gebied en deze laten landen in de waterschappen.
- We zijn actief in netwerken met derden.

Wat mag het kosten?

2. Kennis en verbinden	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Kwaliteitsborging	78.518	78.518	78.518	119.122	136.644	142.602	142.602	142.602
Kennis delen & Verbinden	375.070	378.370	378.370	383.450	319.840	335.411	335.411	335.411
Specialistische kennis	-	-	-	-	-	283.290	283.290	283.290
<i>Subtotaal Kennis en verbinden</i>	<i>453.588</i>	<i>456.888</i>	<i>456.888</i>	<i>502.572</i>	<i>456.484</i>	<i>761.303</i>	<i>761.303</i>	<i>761.303</i>
Strategienota OGT	24.775	41.775	41.775	41.775	44.235	45.342	45.342	45.342
Ondersteuning OGT / I-platform	52.235	102.235	102.235	106.090	124.948	130.203	130.203	130.203
Vergadercentrum	582.594	602.594	602.594	644.756	630.316	645.709	645.709	645.709
<i>Subtotaal Diensten</i>	<i>659.604</i>	<i>746.604</i>	<i>746.604</i>	<i>792.621</i>	<i>799.499</i>	<i>821.254</i>	<i>821.254</i>	<i>821.254</i>
	1.113.192	1.203.492	1.203.492	1.295.193	1.255.983	1.582.557	1.582.557	1.582.557

Een korte toelichting op de ontwikkeling in de begrote kosten:

- In 2022 is de coördinator businesscases gestopt. Deze rol zal in 2023 niet opnieuw ingevuld worden, omdat deze werkzaamheden kunnen worden opgevangen door de programmamanagers. De begroting van Kennis delen en verbinden zal hierdoor dalen.
- De kosten van het Vergadercentrum zijn opnieuw geanalyseerd waardoor de begroting naar beneden kan worden bijgesteld.

Deel 2: Projecten waterschappen

In deel 2 worden de begrotingsprogramma's waterschappen uitgewerkt. Dit betreft de volgende programma's:

- Innovatie en transformatie
- Digitale dienstverlening
- Organisatie en samenwerking
- Informatie – datastromen
- Informatieveiligheid en privacy
- Waterveiligheid
- Watersysteem
- Waterketen
- Bedrijfsvoering

10 Programma 3 Innovatie en transformatie

Programma Innovatie en transformatie biedt een innovatief en inspirerend pakket van diensten en producten die de waterschappen, nu en in de toekomst, helpen met het creëren van een stimulerende omgeving voor digitale transformatie.

Wat willen we bereiken?

Het programma Innovatie en transformatie heeft als ambitie om de HUB (verbindingsplek) te worden van innovatie voor de gehele sector. Samen met partners als Stowa (op de inhoud) en Unie (op beleid en regelgeving) zorgt het programma voor een omgeving waar veilig geëxperimenteerd kan worden maar waar ook specialisten werken die in staat zijn het nut en noodzaak van een product op waarde te schatten en om te zetten naar een implementeer- en schaalbare toepassing voor alle waterschappen. Als sector kan er gesteld worden dat er wordt ingezet op digitalisering, digitale transitie en dat de digitale transformatie de volgende stap is. De focus en ambitie van het programma ligt in alle uitvoering op de laatste twee. In de periode 2023-2027 zal de verschuiving van focus doorzetten en zal innovatie de bovenhand krijgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Innoveren

Om gezamenlijk innoveren tussen de waterschappen verder te stimuleren en innovaties beter te laten landen in de watersector is er slagkracht en veranderkracht nodig. Binnen het programma vormen we, samen met de waterschappen, een "Innovatie implementatie team" dat inzet op versnellen van innovatie en een succesvol innovatieproces binnen een waterschap. Het programma gaat naast technische innovatie ook sociale innovatie stimuleren. Daarnaast halen we innovaties van buiten naar binnen en wordt er ingezet om reeds bestaande innovaties (bijvoorbeeld bij één waterschap) op te schalen en te implementeren op landelijke schaal.

Verbinden

Om kruisbestuiving te blijven bevorderen, kennis en innovaties te delen krijgen we inzicht in de ontwikkelingen van het waterschap en het werk van morgen en overmorgen. Daarvoor hebben we binnen de pijler Verbinden het kennis- en innovatie-platform Winnovatie ontwikkeld, delen we kennis in communities of practice (CoP's) binnen de sector, organiseren we kennissessies, zetten we in op de samenwerking en relatie met onze stakeholders van de waterschappen en zoeken we externe stakeholders (triple helix) proactief op en gaan we kansen koppelen.

Leren

Kennis ontwikkelen op het gebied van digitale transformatie en kennis delen is randvoorwaardelijk om succesvol te transformeren als waterschap. We bouwen voort op het strategisch opleidingsplan digitale transformatie met de leerlijn digitale transformatie. Daarnaast organiseren we kennis en inspiratiesessies voor de waterschappen om inhoudelijke thema's te verdiepen. We inventariseren de interesse bij de waterschappen om deel te nemen aan Datascience en engineering (DEEP) III.

Wat mag het kosten?

3. Innovatie en transformatie	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Programmabudget algemeen	385.954	169.421	169.421	-	479.760	475.000	475.000	475.000
Verbinden	359.709	190.083	190.083	-	327.120	370.000	370.000	370.000
Innoveren	80.726	229.210	123.967	-	153.280	155.000	155.000	155.000
Leren	427.780	342.975	342.975	-	439.840	400.000	400.000	400.000
DEEP 07-2021	296.177	300.595	300.595	-	-	-	-	-
DEEP III	-	-	-	-	608.333	-	-	-
	1.550.346	1.232.284	1.127.041	-	2.008.333	1.400.000	1.400.000	1.400.000

Toelichting:

- In afwachting van het formele besluit tot verlenging van het programma Innovatie en transformatie was in de primaire begroting nog geen bedrag opgenomen. Inmiddels heeft deze formele besluitvorming plaatsgevonden door de opdracht gevende waterschappen. Het programma heeft jaarlijks een budget beschikbaar van € 1.400.000. De verdeling onder de pijlers Verbinden, Innoveren en Leren en het programmabudget wordt jaarlijks in het jaarplan van het programma vastgesteld.
- Het project DEEP III is conform nieuw vastgestelde DVO toegevoegd aan de begroting.

11 Programma 4 Digitale dienstverlening

Het programma Digitale dienstverlening faciliteert de samenwerking tussen de waterschappen om te voldoen aan de centrale en decentrale overheidsafspraken voor de digitale dienstverlening en voert regie op het inkoopproces.

Wat willen we bereiken?

We streven ernaar dat de waterschappen op een eenduidige en herkenbare manier de wetten uitvoeren die op de waterschappen afkomen, zoals de omgevingswet, wet open overheid, single digital gateway. Voor e-HRM is het streven om tot een gezamenlijke inkoop van een digitaal basis HR-pakket te komen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Omgevingswet: het Waterschapshuis vervult de kassiersfunctie voor dit project van de Unie van Waterschappen. We zetten ons in om de juiste kennis en mensen te leveren voor de implementatie van deze wet.
- Wet open overheid en Single Digital Gateway: we voeren regie op het proces en op de inkoop door samen te werken. Ook proberen we kennis in huis te halen om de waterschappen uit te dagen.'
- e-HRM: het Waterschapshuis begeleidt de inkoop van een geschikt HR-pakket voor het uitvoeren van de CAO Waterschappen. Inkoop moet in maart 2023 gereed zijn.

Wat mag het kosten?

4. Digitale dienstverlening	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Ontwikkelbudget digitale dienstverlening	100.559	100.559	100.559	135.000	140.213	146.511	-	-
Programmaplan WOO	27.832	40.000	40.000	-	-	-	-	-
BC Onderzoek draagvlak voortzetting eHRM	42.466	40.000	40.000	-	-	-	-	-
eHRM	309.088	391.690	391.690	293.658	298.124	109.454	-	-
E-Hrm 2.0	175.000	175.000	-	-	707.279	1.190.319	1.190.319	1.190.319
Wet Open Overheid (WOO)	60.000	75.000	-	-	90.000	75.000	75.000	75.000
Single Digital Gateway	400.192	400.192	400.192	-	-	-	-	-
CMS	20.000	20.000	20.000	7.529	8.634	-	-	-
Strategische inzet Omgevingswet	200.875	345.875	345.875	345.875	302.785	316.164	316.164	-
	1.336.012	1.588.316	1.338.316	782.062	1.547.035	1.837.448	1.581.483	1.265.319

Toelichting:

- De projecten E-Hrm 2.0 en Wet Open Overheid zijn conform een nieuw vastgestelde DVO toegevoegd aan de begroting.
- In de primaire begroting waren de uren voor functioneel beheer van eHRM al naar beneden bijgesteld. Bij het actualiseren is dit verder uitgewerkt naar de juiste uren.

12 Programma 5 Organisatie en samenwerking

Het programma Organisatie en samenwerking faciliteert de waterschappen bij de inrichting van ketens voor optimale samenwerking. Daarbij spelen we in op innovaties en de veranderende omgeving. Het is onze intentie om de waterschappen 'dezelfde taal' te laten spreken en door gezamenlijke inkoop ICT-middelen en ondersteuning efficiency voor de waterschappen te creëren.

Wat willen we bereiken?

- Een architectuur voor data en informatievoorziening die veilig, doelmatig, modern, robuust en compliant met wet- en regelgeving, toegepast is op alle hWh-projecten en met ondersteuning beschikbaar is voor de individuele waterschappen
- In afstemming met (keten-)partners ontwikkelde en geïmplementeerde middelen die de samenwerking bevorderen
- Borging van de belangen van waterschappen in overheidsbrede initiatieven
- Het programma draagt bij aan de relevante mijlpalen uit Baseline op orde door middel van het leveren van kennis en kunde
- Inkoopvoordeel bij de aanschaf van algemeen inzetbare middelen en borging en spreiding van de hierbij benodigde kennis
- Een ingericht kenniscentrum Microsoft 365-E5 waarmee de samenwerking tussen de waterschappen verder geïntensiveerd kan worden

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het ontwikkelen en beheren van generieke architecturen en ondersteunende middelen, zoals Wilma, softwarecatalogus-, Zaaktype catalogus, Govroam, en nieuwe aandachtsgebieden zoals, common ground en kenniscentrum, strategisch cloud partnerschap.
- Het toezien op en stimuleren van de toepassing van Wilma, softwarecatalogus-, en Zaaktype catalogus in de gemeenschappelijke en individuele projecten en voorzieningen
- De aanschaf, implementatie en (contract-) beheer van algemeen inzetbare middelen, zoals Oracle Tech, Microsoft en andere meervoudig gecontracteerde software uit de softwarecatalogus, alsmede de software reseller
- Met en voor de waterschappen vergaren, borgen en verspreiden van kennis van Oracle en Microsoft producten die bij de waterschappen in gebruik zijn
- Het wegwijs maken van de waterschappen bij de centraal gecontracteerde Software reseller
- Het ondersteunen van de waterschappen bij de transitie naar de cloud

Wat mag het kosten?

5. Organisatie en samenwerking	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Ontwikkelbudget organisatie en samenwerking	145.000	145.000	145.000	200.000	157.460	213.299	213.299	-
BC ZTC	2.893	2.893	-	-	-	-	-	-
Kenniscentrum	1.008.110	973.110	751.500	559.706	531.222	489.994	343.000	-
Framework Microsoft	50.000	50.000	50.000	51.092	46.426	49.552	49.552	-
Aanbesteding Standaard Software	184.141	34.141	-	-	43.982	-	-	-
Software Reseller Onboarding en Beheer	50.000	50.000	-	-	498.476	238.733	-	-
Doorontwikkeling en gebruik WILMA	828.000	828.000	795.000	827.350	907.903	940.529	940.529	-
Software Catalogus	267.000	267.000	267.000	227.208	176.350	-	-	-
Oracle TECH	468.821	548.821	548.821	558.000	562.200	578.500	602.700	620.649
Oracle Contract mgnt	62.000	152.000	152.000	152.054	166.030	170.720	170.720	170.720
Govroam	37.500	37.500	37.500	37.500	40.450	37.500	37.500	-
Govroam Contractmanagement	4.771	4.771	4.771	4.771	5.153	5.384	5.384	-
Europese Aanbesteding Strategisch Cloudpartner	157.800	157.800	-	-	135.390	-	-	-
	3.266.036	3.251.036	2.751.592	2.617.682	3.271.042	2.724.211	2.362.684	791.369

Toelichting:

- Een deel van het ontwikkelbudget wordt ingezet voor de uitloop van de Aanbesteding Standaard Software.
- In de primaire begroting van het Kenniscentrum zijn de jaarlijkse kosten dubbel begroot. Deze zijn bij het actualiseren van de begroting gecorrigeerd.
- Conform nieuw afgesloten DVO zijn de uren voor de product owner uit de begroting van de Software catalogus gehaald.
- De projecten Software reseller onboarding en beheer en Europese aanbesteding Strategisch cloudpartner zijn conform nieuw afgesloten DVO toegevoegd aan de begroting.

13 Programma 6 Informatie - datastromen

Het programma Datastromen opereert landelijk, verbindt en helpt waterschappen bij het invullen van de bestuurlijke ambitie, om klaar te zijn voor de 'open data'-toekomst en aan te sluiten bij de sector. Wij zorgen dat álle gegevens over de beheergebieden van de waterschappen snel, compleet én gestandaardiseerd beschikbaar zijn voor iedereen. Wij helpen data van de waterschappen te vertalen naar een uniforme taal, binnen de standaarden die er zijn. Zodat de waterschappen gezamenlijk data kunnen uitwisselen. Dit doen wij door een voorziening te ontwikkelen, softwareoplossingen aan te bieden en te helpen om deze technisch te implementeren. Ook monitoren wij op kwaliteit, betrouwbaarheid, reproduceerbaarheid en uitwisselbaarheid van de data.

Wat willen we bereiken?

1. We werken dagelijks aan goed beheer op de gegevensstroom van de waterschappen naar buiten. Daarnaast werken we aan verdere verbeteringen van de signaalfunctie op de kwaliteit van de gegevens die via het GkW worden aangeboden. Hiervoor werken wij – samen met de waterschappen – voortdurend aan verdere versterking van DAMO Logisch, zodat waterschappen steeds meer eenduidige gegevens kunnen aanbieden. Dit geldt ook voor DAMO Fysiek waarmee de waterschappen de afspraken, die zijn vastgelegd in DAMO Logisch, rechtstreeks in hun registratie kunnen toepassen.
2. Het GkW is ontwikkeld om nieuwe gegevensstromen toe te kunnen voegen. De huidige gegevensstromen zijn van één soort: de meer statische objectgegevens. Hier willen wij als nieuwe gegevensstromen meerdere dynamische meetreeksen en radarbeelden aan toevoegen. Dit zijn gegevensstromen die ook twee kanten op kunnen gaan; zowel van de waterschappen naar buiten als ook van externe bronnen naar de waterschappen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We onderzoeken de mogelijkheid om een nieuw objectenhandboek in de vorm van een moderne, klikbare en machine-leesbare web-catalogus te ontwikkelen.
- In samenwerking met het programma Watersysteem bereiden we ons voor op nieuwe gegevensstromen met meteorologische en hydrologische gegevens van en naar de waterschappen en het NHI.
- In samenwerking met IHW bereiden we ons voor op een integratie van het Gegevensknooppunt Waterschappen met de portalen voor waterkwaliteit en voor waterveiligheid.
- In samenwerking met het programma Waterketen onderzoeken we de mogelijkheid om de zuiveringsinformatie te faciliteren met prognoses en andere gegevensstromen.
- In samenwerking met de Unie van Waterschappen werken wij aan de gegevensstromen voor de Waterschapsspiegel en de waterschapsgrenzen (in het kader van de verkiezingen).
- In samenwerking met IHW en Rijkswaterstaat volgen wij de ontwikkelingen bij Slim Watermanagement nauwgezet, om dit vlot en goed van gegevens te kunnen voorzien wanneer dit aan de waterschappen wordt gevraagd.

Wat mag het kosten?

6. Informatie - datastromen	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Datastromen Pijler 1 Keten	737.901	819.429	819.429	1.357.717	1.193.348	1.193.356	-	-
Datastromen Pijler 2 Logisch	177.909	208.497	208.497	208.497	132.933	136.648	-	-
Datastromen Pijler 3 Fysiek	109.325	178.200	178.200	105.000	125.116	127.587	127.587	-
Datastromen Pijler 4 Nieuw	459.406	460.875	460.875	379.313	463.765	456.221	-	-
	1.484.541	1.667.001	1.667.001	2.050.527	1.915.162	1.913.812	127.587	-

Toelichting:

- In de primaire begroting van 2023 is uitgegaan van een toename van de vraag naar uitbreiding datastromen, welke na de oplevering van het GKW kan worden gerealiseerd. In 2022 is gebleken dat de benodigde capaciteit niet nodig was als gevolg van uitblijven van de vraag. De geactualiseerde begroting van Pijler 1 is met deze nieuwe inzichten naar beneden bijgesteld.
- In 2022 is het CDL vervangen door het GKW, waarmee een sterke kwaliteitsimpuls is gegeven aan de objectgegevens van de waterschappen die worden gepubliceerd. De verwachting is dat er in 2023 minder wijzigingen nodig zijn in de standaarden, waardoor de begroting van Pijler 2 naar beneden kan worden bijgesteld.

14 Programma 7 Informatieveiligheid en privacy

Het programma Informatieveiligheid en privacy ondersteunt de waterschappen in de opgave een sector te zijn waar inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens en belangen in veilige handen zijn.

Wat willen we bereiken?

1. Duurzame verbeterprocessen binnen de waterschappen: De waterschapsector heeft over de gehele linie (mens, proces, technologie en assets) aantoonbaar een procesvolwassenheid van niveau 4.
2. Een (meer) bewuste mindset en cultuur binnen waterschappen: Medewerkers, management, directieleden en bestuurders beschikken over de juiste kennis, hebben de juiste houding en vertonen het juiste gedrag welke noodzakelijk is voor een verantwoorde omgang met (privacy)informatie.
3. (Informatie)veilige assets binnen de waterschappen: De beveiliging van de assets (stuwen, sluizen, gemalen, etc.) voldoen aan de normeringen en wetgeving.
4. (Informatie)veiliger waterketens: De risico's in de keten zijn geïdentificeerd en middels maatregelen gereduceerd tot een aanvaardbaar niveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Waterschappen krijgen inzicht in de risico's. Er komt een uniforme methode om risicomanagement specifiek voor informatieveiligheid binnen de waterschappen geïmplementeerd te krijgen. Daarnaast wordt om ketenrisico's inzichtelijk te kunnen maken een watersectorbrede afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyse ontwikkeld.
- Middels de dienstverlening CERT-WM (Computer Emergency Response Team - Watermanagement) wordt de sector beheersbaarder, weerbaarder en veiliger gemaakt. Deze dienstverlening wordt uitgebreid met SOC-diensten (Security Operation Center), pentesten, een contract met een partij voor de opvang van cyberincidenten, etc.
- Opzetten van een audit van de Wet Politie Gegevens.

Wat mag het kosten?

7. Informatieveiligheid en privacy	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Programmasturing en interne HWH kosten	208.205	189.705	190.855	227.681	331.053	357.053	-	-
Advies en kennis I-veiligheid	66.111	27.161	25.992	29.771	49.189	49.189	-	-
Advies en kennis Privacy	60.573	53.573	32.163	54.942	70.809	70.809	-	-
CERT-WM	382.251	415.051	436.600	349.634	457.827	457.827	-	-
Ontwikkeling kaders	25.235	37.735	31.930	38.712	47.697	47.697	-	-
Vooronderzoek	163.300	180.000	82.636	47.168	54.063	54.063	-	-
Project Verhogen weerbaarheid PA	246.979	223.979	234.088	198.650	218.812	218.812	-	-
Project Audits	95.565	93.365	139.745	183.400	223.334	223.334	-	-
Project Keten	27.665	41.365	40.205	46.188	19.974	19.974	-	-
Project Risicomanagement	203.600	189.100	194.725	174.745	192.374	192.374	-	-
Project POC SOC	8.011	43.811	-	-	-	-	-	-
Oefenen IV&P	7.259	11.459	-	34.494	23.834	23.834	-	-
Managed Services	107.300	110.000	-	-	-	-	-	-
Opvang cyberincidenten IV collectief	22.200	70.000	-	-	56.396	56.396	-	-
Audit WPG	33.400	34.000	-	-	325.698	-	326.136	-
	1.657.654	1.720.304	1.408.939	1.385.385	2.071.060	1.771.362	326.136	-

Toelichting:

- In 2023 wordt de audit weer gestart. Dit is een terugkerende grote begrotingspost. Om deze binnen de begroting van het programma Informatieveiligheid en privacy enigszins op te vangen worden in dit jaar andere posten op een lager niveau uit gevoerd zonder dat dit de resultaten beïnvloed. Doordat informatieveiligheid binnen de waterschappen een steeds belangrijker onderdeel is van de bedrijfsvoering wordt de communicatie richting de waterschappen vanuit het programma van steeds groter belang.
- De projecten Opvang cyberincidenten en Audit WPG zijn conform nieuw afgesloten DVO toegevoegd aan de begroting.

15 Programma 8 Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid streeft samen met de waterschappen naar continue inzicht voor een meer efficiënt en effectief beheer van de waterkeringen, een betere ruimtelijke inrichting en betere crisisbestrijding in de ketens, tegen lagere kosten en met minder kwetsbaarheid én een betere informatievoorziening over de actuele situatie en de maatregelen die waterschappen treffen.

Wat willen we bereiken?

- Business case starten van de Dashboard zorgplicht waterkeringen waarmee waterschappen de informatievoorziening op orde hebben en kunnen voldoen aan de verplichting die ze hebben aan het Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)
- Beheer en onderhoud van trAPP goed uitvoeren
- Samenwerken met STOWA aan de wellenkaart, zodat dijken beter gemonitord kunnen worden bij hoogwater
- Zorgen dat initiatieven die al lopen rondom beverregistratie gezamenlijk worden opgepakt

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bouwen aan een netwerk van Waterkeringbeheerders

Wat mag het kosten?

8. Waterveiligheid	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Ontwikkelbudget voor verkenningen zorgplicht	109.000	109.000	109.000	150.000	154.198	155.532	-	-
Modernisering Vangst registratie V3	238.541	169.831	169.831	181.656	161.902	134.185	-	-
	347.541	278.831	278.831	331.656	316.100	289.717	-	-

Toelichting:

- De begroting van Modernisering vangstregistratie V3 is naar beneden bijgesteld om binnen de bestaande DVO te blijven. Mogelijk komt hiervoor een begrotingswijziging in de loop van het jaar.

16 Programma 9 Watersysteem

Het programma Watersysteem realiseert actuele en accurate datavoorzieningen ten behoeve van de bedrijfsfunctie Watersysteem van de waterschappen. Door samenwerking in de sector op te zoeken wordt er meer toegevoegde waarde geleverd ten opzichte van een individuele aanpak.

Het programma Watersysteem helpt de waterschappen (de watersysteembeheerders, hydrologen en ecologen) door het leveren, onderhouden en ontwikkelen van digitale producten, diensten en oplossingen voor van alle waterschappen. Het leveren van deze diensten doen wij ook voor en met onze ketenpartners RWS, KNMI, waterleidingbedrijven, terreinbeheerders, provincies en gemeenten om een optimale samenwerking na te streven.

Wat willen we bereiken?

Voor het waterbeheer is het van groot belang continu inzicht te hebben in de ontwikkelingen van het Watersysteem (de waterbalans, waterkwaliteit en ecologie). Data is cruciaal om dit inzicht te vergaren. Naast dat data gebruikt wordt om inzicht te krijgen in de huidige ontwikkelingen van het Watersysteem, wordt het ook gebruikt om prognoses en voorspellingen te maken hoe het Watersysteem zich zal gaan ontwikkelen. Zo zet het programma in op uniforme sectorbrede gegevensuitwisseling, continu inzicht in de ontwikkelingen van het Watersysteem, actieve ondersteuning van waterschappen in hun ontwikkeling naar datagedreven organisaties en het stimuleren van kennisdeling tussen de waterschappen. Naast voorzetting van bestaande dienstverlening, wil het programma in 2023 concreet het volgende bereiken:

- Nieuwe informatievoorziening van meteorologische en hydrologische data gereed hebben
- Deze informatievoorziening verder ontwikkelen om betere producten te kunnen leveren
- Bodemvochtinformatie als bron hier aan toe te voegen
- Waterschappen ondersteunen bij het toepassen van nieuwe informatieproducten
- Op basis van het nog te concretiseren projectplan Slim Watermanagement samen met RWS en IHW een start maken met de realisatie van Informatievoorziening Slim Watermanagement
- Middels een businesscase-onderzoek een voorstel doen om het in STOWA-verband ontwikkelde NHI-Instrumentarium in beheer en onderhoud te nemen. Het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) is de verzameling van software en data voor het ontwikkelen van grondwater- en oppervlaktewatermodellen voor Nederland op landelijke en regionale schaal
- Middels een businesscase-onderzoek een voorstel doen om de in STOWA-verband ontwikkelde Waterschadeschatter te moderniseren en in beheer en onderhoud te nemen. Waterschadeschatter is een praktisch toepasbaar en breed gedragen standaard schademodel voor regionale wateroverlast. Dit schademodel kan worden gebruikt bij kosten-baten analyses van verbeteringsmaatregelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Maximaal betrekken van de waterschappen bij de ontwikkelingen en het gebruik van de data en informatievoorzieningen
- Optimaal samenwerken met ketenpartners als KNMI, Rijkswaterstaat, leveranciers

Wat mag het kosten?

9. Watersysteem	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Ontwikkelbudget watersysteem	74.082	10.282	109.000	150.000	159.150	164.600	-	-
Realisatievoorstel Info.vo. Slim Watermanagement	11.000	11.000	-	-	89.000	-	-	-
Waterschadeschatter (overdracht STOWA)	26.000	26.000	-	-	14.000	-	-	-
BC B&O NHI-instrumentarium	35.000	35.000	-	-	5.000	-	-	-
BC/realisatie Bodemvocht	26.718	26.718	-	-	-	-	-	-
Samenwerkingsovereenkomst D-Hydro	275.000	275.000	-	-	-	-	-	-
Productowner programma Watersysteem	88.000	157.000	157.000	157.000	162.376	164.349	-	-
Hy DAMO NHI	134.121	186.121	216.121	25.000	56.620	25.997	-	-
De Digitale Watertoets	126.100	160.100	111.072	160.100	160.100	-	-	-
Kwaliteitsverbetering Meteodata	-	-	-	150.000	-	-	-	-
OOMHD (Meteo en Hydro-Data)	203.560	203.560	-	405.150	599.315	233.966	210.969	210.969
WIWB	114.631	151.631	151.631	-	-	-	-	-
IRC	25.025	25.025	25.025	-	-	-	-	-
SAT Data 3.0	140.000	140.000	140.000	141.105	141.945	145.385	145.385	-
Perceelwijzer	76.475	76.475	76.475	59.225	59.876	60.297	23.197	-
Ontwikkeling Waterwegwijs App	368.420	368.420	291.077	-	-	-	-	-
	1.724.132	1.852.332	1.277.401	1.247.580	1.447.382	794.594	379.551	210.969

Toelichting:

- De projecten Slim Watermanagement, Waterschadeschatter en BC B&O NHI instrumenten zijn conform nieuw afgesloten DVO toegevoegd aan de begroting.
- Een deel van de werkzaamheden van het project HyDAMO zijn vanuit 2022 doorgeschoven naar 2023.
- De projecten Kwaliteitsverbetering Meteodata en OOMHD zijn samengevoegd tot het project OOMHD.

17 Programma 10 Waterketen

De ambitie van het programma Waterketen is dat de efficiency van de keten en de circulariteit van grondstoffen, assets en data wordt gefaciliteerd met:

- Een gezamenlijk vormgegeven integraal monitoringsysteem voor de hele keten;
- Intensivering van sensing en robotisering;
- Ontwikkeling van toepasbare innovaties, met als resultaat 'zicht op kwaliteit en kwantiteit van iedere druppel en de grondstoffen en de energie in de keten' door continue monitoring en analyse.

Wat willen we bereiken?

- Realiseren van de doorontwikkeling van Zuiveringen-informatie (Z-info) in april 2023
- Om assetmanager goed uit te kunnen voeren is het van belang dat het ontwerp en de realisatie van assets goed wordt vastgelegd. Dat gebeurt in een zogenaamde P&ID (Piping en Instrumentation Diagram), van bijvoorbeeld een RWZI, gemaal of stuw. Het is een schematische weergave van de gebruikte asset in het productieproces.
- Een aantal waterschappen heeft een P&ID tool ontwikkeld en in 2023 wordt deze toolbox aan een grotere groep waterschappen ter beschikking gesteld en doorontwikkeld. Het projectteam, dat bemenst wordt door collega's van de deelnemende waterschappen, zorgt voor het inrichten, implementeren en beheren daarvan.
- Informatievoorziening van de prognoses in de afvalwaterketen doorontwikkelen. Door betere data beschikbaarheid en kwaliteit, slimme rekenmethoden en goede tooling kunnen de waterschappen eind 2024 rekenen op 'een nieuwe praktijk' als het gaat om het uitvoeren van afvalwaterprognoses.
- Versterken en uniformeren van de SE-werkwijze (Systems Engineering Tooling) zodat klanteneisen, ontwerpafwegingen en gemaakte keuzes bij de realisatie van infrastructurele projecten goed worden opgeslagen en kunnen worden gebruikt door de markt. Hiermee wordt miscommunicatie voorkomen en fouten, vertragingen en schadeclaims vermeden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Samenwerken met STOWA, zuiveraars en ketenpartners en het faciliteren en verbreden daarvan (denk aan rieleurs, hydrologen, kwaliteitsmensen binnen het waterschap, en daarbuiten gemeenten, Rioned, CBS etc).
- Samenwerken met HEEL (Herleidbaar, Eenduidig, Expliciet samenwerken over de hele Levenscyclus), een initiatief van het HWBP.

Wat mag het kosten?

10. Waterketen	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Ontwikkelbudget waterketen	41.491	81.491	109.000	150.000	158.855	165.186	-	-
Z-info	990.772	1.060.772	1.208.306	1.287.052	1.331.534	1.397.033	1.462.183	1.531.983
Gezamenlijke prognoses AWK	526.500	431.500	150.000	-	459.242	496.508	-	-
Gem. P&Ids	84.528	122.528	257.528	124.077	197.593	154.334	-	-
SE Tooling	342.480	384.480	784.480	492.720	515.939	476.072	-	-
BC Meetgegevens Decentrale Sanitaire Systemen	12.543	10.043	-	-	-	-	-	-
	1.998.314	2.090.814	2.509.314	2.053.849	2.663.163	2.689.133	1.462.183	1.531.983

Toelichting:

- Het project Gemeenschappelijke prognoses AWK is conform nieuw afgesloten DVO toegevoegd aan de begroting.
- Een deel van de werkzaamheden van het project Gem. P&Ids zijn vanuit 2022 doorgeschoven naar 2023.

18 Programma 11 Bedrijfsvoering

Het programma 11 Bedrijfsvoering is samengevoegd met programma 4 Digitale dienstverlening. Om deze reden is programma 11 leeg.

Deel 3: Projecten derden

In deel 3 worden de begrotingsprogramma's derden en kassiersfunctie uitgewerkt. Dit betreft de programma's SAW@ en Basisdata en het programma IHW en de kassiersfunctie.

De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen en derden) organiseren zicht per project in een samengesteld uitvoerend overleg. De opdracht van de waterschappen aan hWh beperkt zich tot facilitering.

De bestuurlijke aansturing ligt niet bij het bestuur van hWh. Dit deel van de begroting dient echter wel formeel door het Algemeen bestuur van het Waterschapshuis te worden vastgesteld.

19 Programma 12 Saw@

Waterschappen en Rijkswaterstaat verlenen als waterbeheerders vergunningen en houden toezicht en handhaven op schoon, voldoende en veilig water. In het programma SAMenwerkende Waterbeheerders SAW@ trekken een groot aantal waterschappen en Rijkswaterstaat samen op.

Wat willen we bereiken?

Een informatievoorziening samen inkopen en contracteren en deze vervolgens samen uniform inrichten, gezamenlijk beheren en doorontwikkelen:

- Transitie naar de major release PowerBrowser 2021
- De informatievoorziening is omgevingswet proof
- De informatievoorziening is veilig en privacybestendig

Het gebruik van PowerBrowser en PowerMobiël voldoet aan de wensen en eisen

- SAW@-deelnemers maken op een uniforme wijze gebruik van PowerBrowser, zodanig dat de datakwaliteit voldoet aan de uniforme eisen die vereist zijn om data met andere overheden te kunnen delen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Intensief samenwerken met de SAW@-deelnemers (waterschappen en Rijkswaterstaat)
- Coördinatierol vervullen in de GSO (Gemeenschappelijke SAW@ Organisatie)
- Kennis delen faciliteren

Wat mag het kosten?

12. SAW@	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
SAW@ personele inzet	433.311	458.311	458.311	476.259	476.966	509.161	509.161	509.161
B&O SAW@ bijdrage Waterschappen	1.229.545	1.229.545	1.229.545	1.284.240	1.283.500	1.284.240	1.284.240	1.284.240
Project SAW@ bijdrage waterschappen	247.894	267.894	267.894	225.000	232.950	232.950	232.950	232.950
SAW@ HWH-werkzaamheden	36.467	36.467	36.467	44.578	46.429	47.174	47.174	47.174
	1.947.217	1.992.217	1.992.217	2.030.077	2.039.845	2.073.525	2.073.525	2.073.525

Toelichting:

De lichte toename in dit programma wordt enkel veroorzaakt door het herijken van de uitgangspunten van de begroting 2023.

20 Programma 13 Basisdata

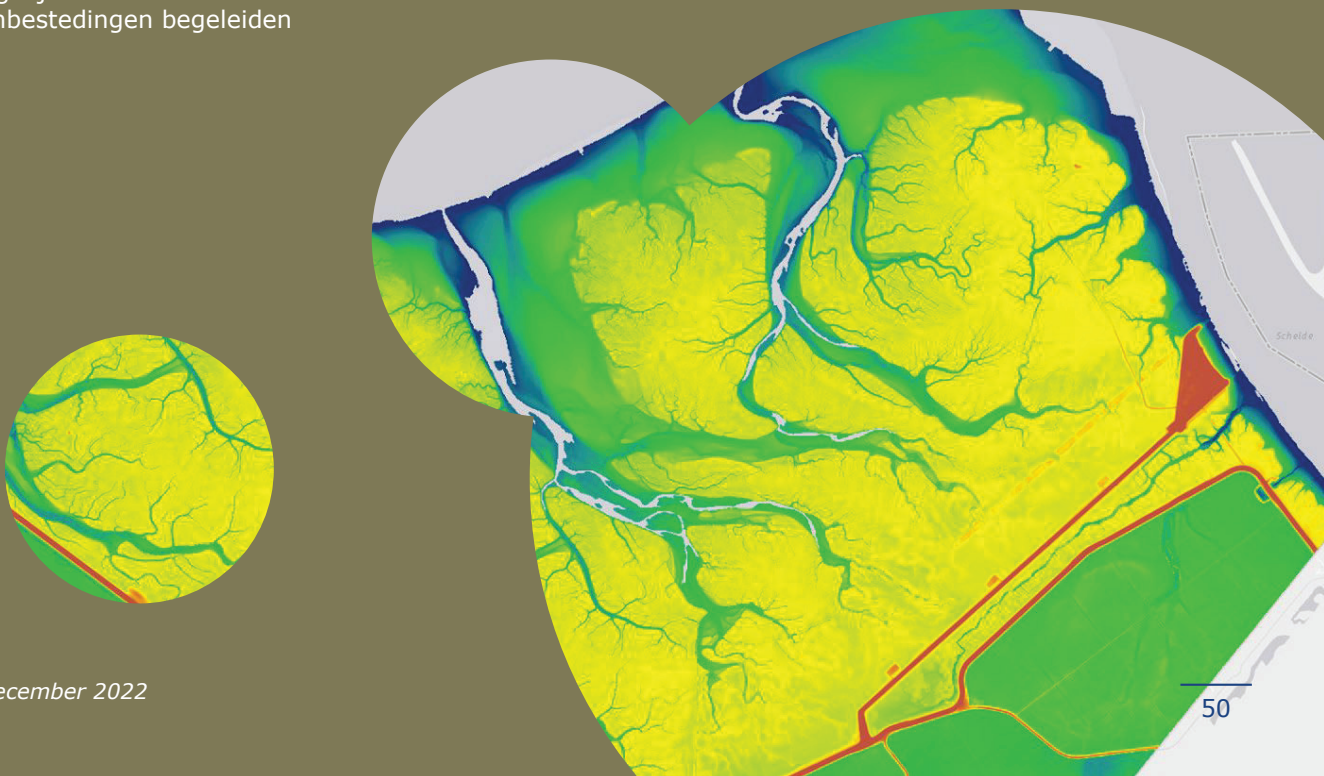
De ambitie van de het programma Basisdata (AHN en Beeldmateriaal) is het realiseren van goede, betrouwbare en financieel aantrekkelijke dataproducten voor de deelnemers aan deze programma's. Daarnaast willen we de producten van deze twee programma's breder beschikbaar maken in Nederland zodat eenmalig inwinnen en meervoudig gebruiken de standaard wordt. Opendata is hierbij een logische stap.

Wat willen we bereiken?

- De contracten voor inwinning binnen de AHN5 en BM5 projecten worden goed uitgevoerd;
- Hoogwaardige data beschikbaar stellen;
- Handvatten geven aan de waterschappen voor bepaling van bodembeweging op basis van het AHN;
- Mogelijkheden van bathymetrische lidar verkennen voor watersysteem (bijvoorbeeld voor de bepaling van baggerslib);
- Aanbesteding voor het inwinnen van "specials", denk aan beeld en AHN-materiaal bij dijkverzwaring (voor en na), overstromingen, bosbranden etc.;
- Verkennen hoe we verschillende hoogtemodellen met elkaar kunnen combineren in een Integrale Hoogtevoorziening voor Nederland, samen met Het Kadaster;
- Samenwerking bestendigen met andere Europese mapping agencies. In 2022 is dit door hWh opgetuigd om ervaringen en kennis uit te wisselen;
- Aanbesteding van een innovatieve methode voor het signaleren van mutaties op het gebied van watersysteem en -keringen door inzet van luchtfoto's, AHN en satellietbeelden;
- Stimuleren van gecombineerde data-inwinning (AHN en BM, aangevuld met oblieke beelden) met als doel om milieuwinst te behalen en een stevige basisdataset voor heel Nederland neer te zetten die de noodzaak voor losse vluchten minimaliseert.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Relaties onderhouden, kennis delen en samenwerken
- Mogelijk formatie uitbreiden
- Aanbestedingen begeleiden

Wat mag het kosten?

13. Basisdata	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4)	1.008.683	922.955	922.955	-	-	-	-	-
AHN 5	-	-	-	-	1.872.404	1.876.086	1.876.086	-
Beeldmateriaal 5	4.009.011	3.666.491	3.588.053	-	3.766.207	-	-	-
AHN kaartverkoop	75.255	-	-	-	-	-	-	-
	5.092.949	4.589.446	4.511.008	-	5.638.611	1.876.086	1.876.086	-

Toelichting:

In afwachting van het formele besluit tot verlenging van het programma Basisdata was in de primaire begroting nog geen bedrag opgenomen. Inmiddels heeft deze formele besluitvorming plaatsgevonden door de opdrachtgevers.

21 Programma 14 Informatiehuis Water

Waterbeheerders zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit, beschikbaarheid en veiligheid van water en andere organisaties en burgers dragen hieraan bij. Zij kunnen hiervoor continu beschikken over eenduidige en betrouwbare waterinformatie. Het Informatiehuis Water maakt die op een eenvoudige en efficiënte manier toegankelijk.

Het Informatiehuis Water is binnen de watersector de onbetwiste en centrale facilitator van waterinformatie.

Wat willen we bereiken?

Het Informatiehuis Water ontzorgt waterbeheerders en beleidsmakers bij het uitwisselen van waterinformatie door:

- alle waterinformatie (waterkwaliteit, waterveiligheid) op één punt beschikbaar te stellen uiterlijk in 2028;
- uitwisselen van uniforme, toegankelijke en bruikbare informatie over water tussen waterbeheerders en met derden mogelijk te maken;
- waterbeheerders te helpen bij structurele informatiebehoeften, zoals landelijke en EU-rapportages, Inspire, KRW en Waterveiligheid;
- er voor te zorgen dat elke waterbeheerder na invoer van de gegevens zonder extra werk het regionale en landelijke beeld van waterkwaliteit en waterveiligheid kan ophalen uit IHW-systemen;
- beleidsmedewerkers bij ministeries direct landelijke en gevalideerde waterinformatie uit de IHW-systemen kunnen halen;
- het loket te zijn voor de partners voor nieuwe vragen op het gebied van waterinformatie

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2023 wordt het huidige beheer en de ingezette verbetering en vernieuwing van systemen en werkwijze voortgezet (Waterkwaliteitsportaal en Aquo-kit). De belangrijkste inspanningen:

- Aquo-standaard toegankelijk en actueel houden;
- Beheren en ontwikkelen van de Digitale Delta API's;
- Voorbereiden van een vernieuwd Waterkwaliteitsportaal;
- Beheren en actueel houden van het Waterveiligheidsportaal;
- Beheren en actueel houden van het Droogteportaal;
- Bijdragen aan de ontwikkeling van uniforme FAIR-data ten behoeve van de Informatievoorziening Slim Watermanagement.

Wat mag het kosten?

14. IHW	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Basistaken IHW	1.064.163	809.917	809.917	880.119	916.436	950.650	984.866	1.019.081
Externe productkosten	-	359.452	359.452	265.000	302.576	313.166	324.127	335.471
Facilitering IHW door HWH	319.017	318.300	318.300	315.445	322.432	333.717	345.397	357.486
<i>Subtotaal basistaken</i>	<i>1.383.180</i>	<i>1.487.669</i>	<i>1.487.669</i>	<i>1.460.564</i>	<i>1.541.444</i>	<i>1.597.533</i>	<i>1.654.390</i>	<i>1.712.038</i>
B&O ROR	11.324	-	-	-	-	-	-	-
EF Slim Watermanagement	-	-	-	100.000	100.000	103.500	107.123	110.872
EF DD API	67.200	67.200	67.200	-	124.200	128.547	133.046	137.702
BT DO WKP	-	-	-	350.000	161.983	167.653	173.521	179.594
BT Droogteportaal	-	-	-	-	59.876	61.972	64.140	66.386
Praktijkproef aansluiten op DSO	51.068	-	-	-	-	-	-	-
FAIR	30.000	-	-	-	-	-	-	-
B&O Waterveiligheidsportaal	381.666	413.222	413.222	169.289	206.612	206.612	206.612	206.612
<i>Subtotaal extern gefinancierde projecten</i>	<i>541.258</i>	<i>480.422</i>	<i>480.422</i>	<i>619.289</i>	<i>652.671</i>	<i>668.284</i>	<i>684.442</i>	<i>701.166</i>
	1.924.438	1.968.091	1.968.091	2.079.853	2.194.115	2.265.817	2.338.832	2.413.204

Toelichting:

- In de geactualiseerde begroting is een indexatie van de personele kosten verwerkt. Alle overige kosten worden ook geïndexeerd en bijgesteld naar de realisatie van 2022.
- De projecten EF DD API en BT Droogteportaal worden toegevoegd aan de begroting.

22 Programma 15 Kassiersfunctie

De kassiersfunctie heeft als ambitie om voor specifieke onderwerpen te fungeren als één contractpartij namens de waterschappen. Zowel juridisch als inhoudelijk is het soms de wens van contracterende partijen om met één partner als vertegenwoordiger van de sector te maken te hebben.

Wat willen we bereiken?

Optimaal gebruik van het juridische construct het Waterschapshuis voor efficiënter en effectiever contractmanagement. Het creëren van een stabielere begroting door gebruik te maken van het zogenaamde initiatiefbudget. Met dit initiatiefbudget wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe projecten op te starten op basis van een sectorbrede prioritering.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Contractmanagement voor NDFF (Nationale Database Flora en Fauna met Bij12) en DROP (Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties met KOOP).
- De OGT besluit over het al dan niet inzetten van het initiatiefbudget.
- Twee beheerde contracten (Nationale Database Flora en Fauna (Bij12) en Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (KOOP)) en een stabielere begroting.

Wat mag het kosten?

15. Kassiersfunctie	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2022 begroot actualisatie	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot	2025 begroot	2026 begroot
Initiatiefbudget OGT	-	-	-	1.000.000	1.000.000	1.000.000	-	-
DROP	326.390	316.390	316.390	332.035	332.183	349.443	365.936	383.255
NDFF	309.497	309.497	309.497	322.439	330.180	338.102	345.087	352.226
	635.887	625.887	625.887	1.654.474	1.662.363	1.687.545	711.023	735.481

Toelichting:

De OGT heeft in haar vergadering van 27 november 2020 ingestemd met het gebruik van een initiatiefbudget. Door een jaarlijks bedrag op te nemen als initiatiefbudget in de begroting van hWh, wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe projecten op te starten. Wanneer een concreet nieuw collectief project wordt opgestart binnen een ander programma, kan het initiatiefbudget dienen als financiering daarvan. Het initiatiefbudget wordt uitsluitend gebruikt ter financiering van verhogingen in de begroting binnen andere programma's.

Deel 4: Verwachte initiatieven in 2023

Dit is een inschatting van de business cases en projecten die naar verwachting van hWh omgevingsmanagement in 2023 gaan lopen. Projecten worden toegevoegd aan de begroting 2023 na besluitvorming van de OGT en worden waar mogelijk gefinancierd uit de beschikbare ontwikkelbudgetten in de programma's of het initiatiefbudget. Daarnaast is het aan te raden dat de waterschappen in hun eigen begroting voldoende middelen reserveren zodat de nieuwe initiatieven gestart kunnen worden.

Project	2023
<i>Programma 4. Digitale Dienstverlening</i>	
Single Digital Gateway	€ 200.000
CMS	€ 188.706
<i>Programma 5. Organisatie en Samenwerking</i>	
Contractmanagement strategisch partnerschap	€ 75.000
Kennisdelen strategisch partnerschap	€ 315.000
Nieuwbouw WSWC	€ 100.000
Uitbreiding kenniscentrum tbv Azure	€ 125.000
<i>Programma 6. Datastromen</i>	
Datasets PDOK	€ 70.000
<i>Programma 7. Informatieveiligheid & Privacy</i>	
Bouwen SOC	€ 500.000
<i>Programma 8. Waterveiligheid</i>	
Beheer van de Wellenkaart	€ 4.000
Dashboard Zorgplicht	€ 245.000
App2C's	€ 13.000
Digigids	€ 4.000
Databeheer klic	€ 10.000
Trapp	€ 150.000
Continu Inzicht	€ 100.000

Project	2023
<i>Programma 9. Watersysteem</i>	
Bodemvocht	€ 300.000
B&O NHI instrumentarium	€ 200.000
Waterschadeschatter	€ 200.000
BC Bodemdaling	€ 236.500
Slim Watermanagement	€ 50.000
Gegevensaanlevering IHW	€ 15.000
<i>Programma 10. Waterketen</i>	
Doorontwikkeling z-info	€ 500.000
Onderhouds-Info	€ 50.000
Datascience coördinator datalabs	€ 37.500
DSS	€ 90.000
<i>Programma 13. Basisdata</i>	
Landelijk grondgebruiksbestand Nederland	€ 6.000
NL Veranderdetectie	€ 442.750
Totaal	€ 4.227.456

Verwachte verlenging van projecten

Project	2023
<i>Programma 15. Kassiersfunctie</i>	
TMX	€ 1.100.000

23 Bijlagen

23.1 Bijlage 1 Overzicht formatie en capaciteit

Een belangrijke basis voor de hWh begroting zijn de personeelslasten. Hieronder is een overzicht opgenomen van de begrote uren.

Overzicht uren per type overeenkomst	2022 begroot actualisatie	%	2023 begroot primair	%	2023 begroot actualisatie	%
Payroll	43.309	29%	37.187	29%	42.503	24%
Inleen	44.361	29%	36.180	28%	51.543	29%
Inhuur	58.519	39%	50.950	40%	50.666	29%
Trainees					24.990	14%
Overheid	5.321	4%	4.571	4%	6.998	4%
Totaal	151.510	100%	128.888	100%	176.700	100%

In 2023 kan op basis van de huidige capaciteitsplanning circa 29% van alle productieve uren ingevuld worden met medewerkers die worden ingeleend van de waterschappen. De begroting van de uren is gebaseerd op de huidige invulling van de projectteams van de projecten in 2022. We verwachten in de toekomst een groei van de medewerkers op de payroll, waarmee de stijging van de inhuur beperkt kan worden. Het aantal trainees is, passend in de doelstelling van een lerende organisatie, gegroeid. Om dit zichtbaar te maken, zijn de trainees afzonderlijk zichtbaar gemaakt in de bovenstaande tabel (voorheen inhuur).

23.2 Bijlage 2 Verdeelsleutels

In de begroting 2023 zijn de volgende verdeelsleutels toegepast, conform de gemaakte afspraken in de dienstverleningsovereenkomst.

Kostenverdeelsleutel	45/55 Belasting opbrengst 2021 in procenten t.b.v. de UVW 45/55 verdeelsleutel	M2 Oppervlakte	ONTWERP Vervuiling eenheden - Ontwerp capaciteit	VERLOON Aantal verloningen per deelnemer	LICENTIE Aantal licenties deelnemers	DEELNEMERS Aantal deelnemers
Aa en Maas	4,17%	161.007	1.500.586	575	120	1
AGV/Waternet	6,93%	70.412	2.068.500			1
Brabantse Delta	4,64%	170.744	1.314.930	627	52	3
De Dommel	3,72%	151.237	1.471.430	544	72	3
De Stichtse Rijnlanden	4,39%	83.021	1.399.022		36	
Delfland	7,88%	40.547	1.932.408	577	80	4
Drents Overijsselse Delta	4,00%	255.500	1.154.300	663	94	6
Fryslân	5,06%	346.000			32	9
Hollands Noorderkwartier	7,65%	196.400	1.751.873		80	4
Hollandse Delta	6,03%	101.809	1.817.998	696	72	
Hunze en Aa's	2,81%	207.000			96	
Limburg	5,31%	220.951	2.119.814	440	56	
Noorderzijlvest	2,37%	144.000	707.423	368	96	2
Rijn en IJssel	3,41%	195.000	1.264.193	483	120	
Rijnland	7,14%	107.946	2.113.100	877	24	
Rivierenland	6,41%	201.000	1.648.000	967	80	
Scheldestromen	3,17%	190.273	796.800	570	36	
Schieland en de Krimpenerwaard	3,14%	35.113	708.900	453		3
Vallei en Veluwe	4,86%	244.833	2.026.300	665	48	6
Vechtstromen	4,25%	227.045	1.768.603	546	32	6
Zuiderzeeland	2,66%	150.000	680.500	354	56	1
Unie van Waterschappen				97		
Derden inzake hWh						1
Totaal	100,00%	3.499.838	28.244.680	9.502	1.282	50

Naast bovenstaande kostenverdeelsleutels wordt er ook gebruik gemaakt van:

- VAST, waarbij de bijdrage evenredig wordt verdeeld over het aantal deelnemende waterschappen.

23.3 Bijlage 3 Bijdragen per waterschap

1. Bestuur en organisatie	Bestuur	Capaciteitsmanagement	Inkoop	Facilitair	Organisatie ondersteuning
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	9.307	8.516	20.536	40.253	97.250
AGV/Waternet	12.500	11.438	27.583	54.065	130.619
Brabantse Delta	9.874	9.035	21.788	42.707	103.178
De Dommel	8.803	8.055	19.424	38.073	91.982
De Stichtse Rijnlanden	9.580	8.766	21.139	41.435	100.104
Delfland	13.593	12.438	29.993	58.790	142.034
Drents Overijsselse Delta	9.118	8.343	20.119	39.436	95.275
Fryslân	10.357	9.477	22.854	44.797	108.227
Hollands Noorderkwartier	13.341	12.207	29.437	57.700	139.400
Hollandse Delta	11.471	10.496	25.311	49.613	119.862
Hunze en Aa's	7.752	7.094	17.106	33.529	81.005
Limburg	10.631	9.727	23.457	45.978	111.081
Noorderzijlvest	7.248	6.632	15.993	31.349	75.737
Rijn en IJssel	8.446	7.728	18.636	36.528	88.250
Rijnland	12.752	11.669	28.139	55.155	133.253
Rivierenland	11.912	10.900	26.285	51.521	124.472
Scheldestromen	8.172	7.478	18.033	35.347	85.396
Schieland en de Krimpenerwaard	8.130	7.440	17.940	35.165	84.957
Vallei en Veluwe	10.126	9.266	22.344	43.797	105.812
Vechtstromen	9.412	8.612	20.768	40.708	98.348
Zuiderzeeland	7.563	6.921	16.689	32.712	79.030
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	210.089	192.238	463.577	908.654	2.195.269

1. Bestuur en organisatie	Communicatie	Veilige werkomgeving	Professionele organisatie	Zichtbaarheid	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	18.323	11.075	4.430	2.215	211.906
AGV/Waternet	24.610	14.875	5.950	2.975	284.615
Brabantse Delta	19.440	11.750	4.700	2.350	224.822
De Dommel	17.330	10.475	4.190	2.095	200.426
De Stichtse Rijnlanden	18.861	11.400	4.560	2.280	218.125
Delfland	26.761	16.175	6.470	3.235	309.489
Drents Overijsselse Delta	17.951	10.850	4.340	2.170	207.601
Fryslân	20.391	12.325	4.930	2.465	235.824
Hollands Noorderkwartier	26.264	15.875	6.350	3.175	303.748
Hollandse Delta	22.583	13.650	5.460	2.730	261.176
Hunze en Aa's	15.262	9.225	3.690	1.845	176.509
Limburg	20.929	12.650	5.060	2.530	242.042
Noorderzijlvest	14.270	8.625	3.450	1.725	165.029
Rijn en IJssel	16.627	10.050	4.020	2.010	192.294
Rijnland	25.106	15.175	6.070	3.035	290.355
Rivierenland	23.452	14.175	5.670	2.835	271.221
Scheldestromen	16.090	9.725	3.890	1.945	186.076
Schieland en de Krimpenerwaard	16.007	9.675	3.870	1.935	185.119
Vallei en Veluwe	19.936	12.050	4.820	2.410	230.562
Vechtstromen	18.530	11.200	4.480	2.240	214.298
Zuiderzeeland	14.890	9.000	3.600	1.800	172.204
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	413.613	250.000	100.000	50.000	4.783.440

2. Kennis en verbinden	Strategienota OGT	Kwaliteitsborging	Kennis delen & Verbinden	Ondersteuning OGT / I-platform	Vergadercentrum	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	1.960	6.053	14.169	5.535	27.923	55.640
AGV/Waternet	2.632	8.130	19.030	7.434	37.504	74.731
Brabantse Delta	2.079	6.422	15.032	5.873	29.625	59.031
De Dommel	1.853	5.725	13.401	5.235	26.410	52.626
De Stichtse Rijnlanden	2.017	6.231	14.585	5.698	28.742	57.273
Delfland	2.862	8.841	20.694	8.084	40.781	81.262
Drents Overijsselse Delta	1.920	5.930	13.881	5.423	27.356	54.510
Fryslân	2.181	6.737	15.768	6.160	31.075	61.920
Hollands Noorderkwartier	2.809	8.677	20.310	7.934	40.025	79.755
Hollandse Delta	2.415	7.461	17.463	6.822	34.415	68.577
Hunze en Aa's	1.632	5.042	11.802	4.611	23.259	46.346
Limburg	2.238	6.914	16.184	6.322	31.894	63.553
Noorderzijlvest	1.526	4.714	11.034	4.311	21.746	43.331
Rijn en IJssel	1.778	5.493	12.858	5.023	25.339	50.491
Rijnland	2.685	8.294	19.414	7.584	38.260	76.238
Rivierenland	2.508	7.748	18.135	7.085	35.739	71.214
Scheldestromen	1.721	5.315	12.442	4.860	24.519	48.858
Schieland en de Krimpenerwaard	1.712	5.288	12.378	4.835	24.393	48.607
Vallei en Veluwe	2.132	6.586	15.416	6.022	30.381	60.538
Vechtstromen	1.982	6.122	14.329	5.598	28.238	56.268
Zuiderzeeland	1.592	4.919	11.514	4.498	22.691	45.215
RWS CIV	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-	-
Totaal	44.235	136.644	319.840	124.948	630.316	1.255.983

3. Innovatie en transformatie	Programma budget algemeen	Verbinden	Innoveren	Leren	DEEP III	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	VAST	VAST	VAST	45/55	
Aa en Maas	-	-	-	-	12.167	12.167
AGV/Waternet	-	-	-	-	12.167	12.167
Brabantse Delta	34.269	23.366	10.949	31.417	36.500	136.500
De Dommel	-	-	-	-	36.500	36.500
De Stichtse Rijnlanden	34.269	23.366	10.949	31.417	-	100.000
Delfland	34.269	23.366	10.949	31.417	48.667	148.667
Drents Overijsselse Delta	34.269	23.366	10.949	31.417	73.000	173.000
Fryslân	34.269	23.366	10.949	31.417	97.333	197.333
Hollands Noorderkwartier	34.269	23.366	10.949	31.417	60.833	160.833
Hollandse Delta	34.269	23.366	10.949	31.417	-	100.000
Hunze en Aa's	-	-	-	-	-	-
Limburg	34.269	23.366	10.949	31.417	-	100.000
Noorderzijlvest	34.269	23.366	10.949	31.417	12.167	112.167
Rijn en IJssel	-	-	-	-	12.167	12.167
Rijnland	34.269	23.366	10.949	31.417	12.167	112.167
Rivierenland	-	-	-	-	-	-
Scheldestromen	-	-	-	-	-	-
Schieland en de Krimpenerwaard	34.269	23.366	10.949	31.417	36.500	136.500
Vallei en Veluwe	34.269	23.366	10.949	31.417	85.167	185.167
Vechtstromen	34.269	23.366	10.949	31.417	60.833	160.833
Zuiderzeeland	34.269	23.366	10.949	31.417	-	100.000
RWS CIV	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	12.167	12.167
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-	-
Totaal	479.760	327.120	153.280	439.840	608.333	2.008.333

4. Digitale dienstverlening	Ontwikkelbudget digitale dienstverlening	eHRM	E-Hrm 2.0
Kostenverdeelsleutel	VAST	VERLOON	VERLOON
Aa en Maas	6.677	18.041	42.800
AGV/Waternet	6.677	-	-
Brabantse Delta	6.677	19.672	46.671
De Dommel	6.677	17.068	40.493
De Stichtse Rijnlanden	6.677	-	-
Delfland	6.677	18.103	42.949
Drents Overijsselse Delta	6.677	20.802	49.350
Fryslân	6.677	-	-
Hollands Noorderkwartier	6.677	-	-
Hollandse Delta	6.677	21.837	51.807
Hunze en Aa's	6.677	-	-
Limburg	6.677	13.805	32.751
Noorderzijlvest	6.677	11.546	27.392
Rijn en IJssel	6.677	15.154	35.952
Rijnland	6.677	27.516	65.279
Rivierenland	6.677	30.339	71.978
Scheldestromen	6.677	17.884	42.428
Schieland en de Krimpenerwaard	6.677	14.213	33.719
Vallei en Veluwe	6.677	20.864	49.499
Vechtstromen	6.677	17.131	40.641
Zuiderzeeland	6.677	11.107	26.350
RWS CIV	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	3.043	7.220
Derden inzake HWH	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-
IPO IHW	-	-	-
Totaal	140.213	298.124	707.279

4. Digitale dienstverlening	Wet Open Overheid (WOO)	CMS	Strategische inzet Omgevingswet	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	VAST	45/55	
Aa en Maas	-	-	13.413	80.931
AGV/Waternet	-	-	18.016	24.693
Brabantse Delta	-	1.439	14.231	88.689
De Dommel	-	1.439	12.687	78.363
De Stichtse Rijnlanden	-	-	13.807	20.484
Delfland	-	-	19.590	87.319
Drents Overijsselse Delta	-	1.439	13.141	91.408
Fryslân	-	-	14.927	21.604
Hollands Noorderkwartier	-	-	19.227	25.904
Hollandse Delta	-	1.439	16.532	98.291
Hunze en Aa's	-	-	11.173	17.850
Limburg	-	-	15.321	68.554
Noorderzijlvest	-	-	10.446	56.061
Rijn en IJssel	-	-	12.172	69.955
Rijnland	-	-	18.379	117.851
Rivierenland	-	1.439	17.168	127.602
Scheldestromen	-	-	11.778	78.767
Schieland en de Krimpenerwaard	-	-	11.718	66.326
Vallei en Veluwe	-	-	14.594	91.634
Vechtstromen	-	-	13.565	78.014
Zuiderzeeland	-	1.439	10.900	56.473
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	10.264
Derden inzake HWH	90.000	-	-	90.000
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	90.000	8.634	302.785	1.547.035

5. Organisatie en samenwerking	Ontwikkelbudget et organisatie en samenwerking	Kenniscentrum	Framework Microsoft	Aanbesteding Standaard Software	Software Reseller Onboarding en Beheer
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	VAST	45/55	VAST
Aa en Maas	6.975	23.533	2.211	1.948	10.966
AGV/Waternet	9.369	31.608	2.211	2.617	-
Brabantse Delta	7.401	24.967	2.211	2.067	28.114
De Dommel	6.598	22.258	2.211	1.843	10.966
De Stichtse Rijnlanden	7.180	24.224	2.211	2.006	10.966
Delfland	10.188	34.370	2.211	2.846	28.114
Drents Overijsselse Delta	6.834	23.055	2.211	1.909	28.114
Fryslân	7.763	26.189	2.211	2.168	28.114
Hollands Noorderkwartier	9.999	33.733	2.211	2.793	10.966
Hollandse Delta	8.597	29.005	2.211	2.401	28.114
Hunze en Aa's	5.810	19.602	2.211	1.623	10.966
Limburg	7.967	26.880	2.211	2.225	28.114
Noorderzijlvest	5.432	18.327	2.211	1.517	28.114
Rijn en IJssel	6.330	21.355	2.211	1.768	28.114
Rijnland	9.558	32.245	2.211	2.670	28.114
Rivierenland	8.928	30.120	2.211	2.494	10.966
Scheldestromen	6.125	20.665	2.211	1.711	28.114
Schieland en de Krimpenerwaard	6.094	20.558	2.211	1.702	28.114
Vallei en Veluwe	7.590	25.605	2.211	2.120	10.966
Vechtstromen	7.054	23.799	2.211	1.970	28.114
Zuiderzeeland	5.669	19.124	2.211	1.583	28.114
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	56.228
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	157.460	531.222	46.426	43.982	498.476

5. Organisatie en samenwerking	Doorontwikkeling en gebruik WILMA	Software Catalogus	Oracle TECH	Oracle Contract mgnt
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	LICENTIE	45/55
Aa en Maas	40.220	7.812	40.121	7.820
AGV/Waternet	54.020	10.493	-	-
Brabantse Delta	42.671	8.288	26.052	8.297
De Dommel	38.041	7.389	28.848	7.397
De Stichtse Rijnlanden	41.400	8.042	22.108	8.050
Delfland	58.741	11.410	37.709	11.422
Drents Overijsselse Delta	39.403	7.654	34.139	7.662
Fryslân	44.760	8.694	22.384	8.703
Hollands Noorderkwartier	57.652	11.198	37.335	11.210
Hollandse Delta	49.572	9.629	32.807	9.639
Hunze en Aa's	33.502	6.507	32.552	6.514
Limburg	45.940	8.923	28.051	8.933
Noorderzijlvest	31.323	6.084	31.804	6.090
Rijn en IJssel	36.498	7.089	38.843	7.097
Rijnland	55.110	10.704	24.183	10.716
Rivierenland	51.478	9.999	35.215	10.009
Scheldestromen	35.317	6.860	20.019	6.867
Schieland en de Krimpenerwaard	35.136	6.825	-	6.832
Vallei en Veluwe	43.761	8.500	25.549	8.509
Vechtstromen	40.674	7.900	20.981	7.909
Zuiderzeeland	32.685	6.349	23.500	6.355
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	907.903	176.350	562.200	166.030

5. Organisatie en samenwerking	Govroom	Govroom Contractmanagement	Europese Aanbesteding Strategisch Cloudpartner	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	1.905	243	5.998	149.754
AGV/Waternet	-	-	8.056	118.373
Brabantse Delta	2.021	258	6.363	158.711
De Dommel	1.802	230	5.673	133.255
De Stichtse Rijnlanden	1.961	250	6.174	134.571
Delfland	2.783	354	8.760	208.907
Drents Overijsselse Delta	1.867	238	5.876	158.960
Fryslân	2.120	270	6.675	160.051
Hollands Noorderkwartier	2.731	348	8.597	188.773
Hollandse Delta	2.348	299	7.392	182.014
Hunze en Aa's	1.587	202	4.996	126.072
Limburg	2.176	277	6.851	168.549
Noorderzijlvest	1.484	189	4.671	137.246
Rijn en IJssel	1.729	220	5.443	156.696
Rijnland	2.611	333	8.218	186.672
Rivierenland	2.439	311	7.677	171.847
Scheldestromen	1.673	213	5.267	135.042
Schieland en de Krimpenerwaard	1.664	212	5.240	114.587
Vallei en Veluwe	2.073	264	6.526	143.674
Vechtstromen	1.927	245	6.065	148.850
Zuiderzeeland	1.548	197	4.874	132.209
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	56.228
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	40.450	5.153	135.390	3.271.042

6. Informatie - datastromen	Datastromen Pijler 1 Keten	Datastromen Pijler 2 Logisch	Datastromen Pijler 3 Fysiek	Datastromen Pijler 4 Nieuw	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	52.865	5.889	8.057	20.545	87.356
AGV/Waternet	71.004	7.910	-	27.594	106.508
Brabantse Delta	56.087	6.248	8.548	21.797	92.681
De Dommel	50.001	5.570	7.621	19.432	82.624
De Stichtse Rijnlanden	54.417	6.062	8.294	21.148	89.920
Delfland	77.210	8.601	11.768	30.006	127.584
Drents Overijsselse Delta	51.791	5.769	-	20.127	77.688
Fryslân	58.832	6.554	-	22.864	88.249
Hollands Noorderkwartier	75.778	8.441	11.549	29.449	125.217
Hollandse Delta	65.157	7.258	9.931	25.322	107.667
Hunze en Aa's	44.035	4.905	6.711	17.113	72.764
Limburg	60.383	6.726	9.203	23.467	99.780
Noorderzijlvest	41.171	4.586	6.275	16.000	68.031
Rijn en IJssel	47.973	5.344	-	18.643	71.960
Rijnland	72.436	8.069	11.040	28.151	119.696
Rivierenland	67.663	7.537	10.313	26.295	111.808
Scheldestromen	46.421	5.171	-	18.040	69.633
Schieland en de Krimpenerwaard	46.183	5.145	7.039	17.948	76.314
Vallei en Veluwe	57.519	6.407	8.767	22.353	95.047
Vechtstromen	53.462	5.955	-	20.777	80.194
Zuiderzeeland	42.961	4.786	-	16.696	64.442
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	1.193.348	132.933	125.116	463.765	1.915.162

7. Informatieveiligheid en privacy	Programmastur ing en interne HWH kosten	Advies en kennis I- veiligheid	Advies en kennis Privacy	CERT-WM	Ontwikkeling kaders
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	14.666	2.179	3.137	20.282	2.113
AGV/Waternet	19.698	2.927	4.213	27.241	2.838
Brabantse Delta	15.559	2.312	3.328	21.518	2.242
De Dommel	13.871	2.061	2.967	19.183	1.999
De Stichtse Rijnlanden	15.096	2.243	3.229	20.877	2.175
Delfland	21.419	3.183	4.581	29.621	3.086
Drents Overijsselse Delta	14.368	2.135	3.073	19.870	2.070
Fryslân	16.321	2.425	3.491	22.571	2.351
Hollands Noorderkwartier	21.022	3.124	4.496	29.072	3.029
Hollandse Delta	18.075	2.686	3.866	24.997	2.604
Hunze en Aa's	12.216	1.815	2.613	16.894	1.760
Limburg	16.751	2.489	3.583	23.166	2.413
Noorderzijlvest	11.421	1.697	2.443	15.795	1.646
Rijn en IJssel	13.308	1.977	2.847	18.405	1.917
Rijnland	20.095	2.986	4.298	27.790	2.895
Rivierenland	18.771	2.789	4.015	25.959	2.704
Scheldestromen	12.878	1.913	2.754	17.809	1.855
Schieland en de Krimpenerwaard	12.812	1.904	2.740	17.718	1.846
Vallei en Veluwe	15.957	2.371	3.413	22.067	2.299
Vechtstromen	14.831	2.204	3.172	20.511	2.137
Zuiderzeeland	11.918	1.771	2.549	16.482	1.717
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	331.053	49.189	70.809	457.827	47.697

7. Informatieveiligheid en privacy	Vooronderzoek	Project Verhogen weerbaarheid PA	Project Audits	Project Keten	Project Risicomanage ment
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	2.395	9.693	9.894	885	8.522
AGV/Waternet	3.217	13.019	13.288	1.188	11.446
Brabantse Delta	2.541	10.284	10.497	939	9.042
De Dommel	2.265	9.168	9.358	837	8.060
De Stichtse Rijnlanden	2.465	9.978	10.184	911	8.772
Delfland	3.498	14.157	14.450	1.292	12.447
Drents Overijsselse Delta	2.346	9.496	9.693	867	8.349
Fryslân	2.665	10.787	11.010	985	9.484
Hollands Noorderkwartier	3.433	13.895	14.182	1.268	12.216
Hollandse Delta	2.952	11.947	12.194	1.091	10.504
Hunze en Aa's	1.995	8.074	8.241	737	7.099
Limburg	2.736	11.072	11.301	1.011	9.734
Noorderzijlvest	1.865	7.549	7.705	689	6.637
Rijn en IJssel	2.173	8.796	8.978	803	7.733
Rijnland	3.282	13.282	13.556	1.212	11.677
Rivierenland	3.065	12.407	12.663	1.133	10.908
Scheldestromen	2.103	8.512	8.688	777	7.483
Schieland en de Krimpenerwaard	2.092	8.468	8.643	773	7.445
Vallei en Veluwe	2.606	10.547	10.765	963	9.272
Vechtstromen	2.422	9.803	10.005	895	8.618
Zuiderzeeland	1.946	7.877	8.040	719	6.925
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	54.063	218.812	223.334	19.974	192.374

7. Informatieveiligheid en privacy	Oefenen IV&P	Opvang cyberincidente n IV collectief	Audit WPG	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	1.056	2.498	14.428	91.748
AGV/Waternet	1.418	3.356	19.379	123.228
Brabantse Delta	1.120	2.651	15.308	97.340
De Dommel	999	2.363	13.647	86.777
De Stichtse Rijnlanden	1.087	2.572	14.852	94.440
Delfland	1.542	3.649	21.073	133.998
Drents Overijsselse Delta	1.034	2.448	14.135	89.884
Fryslân	1.175	2.780	16.057	102.103
Hollands Noorderkwartier	1.513	3.581	20.682	131.512
Hollandse Delta	1.301	3.079	17.783	113.080
Hunze en Aa's	879	2.081	12.018	76.422
Limburg	1.206	2.854	16.480	104.796
Noorderzijlvest	822	1.946	11.237	71.452
Rijn en IJssel	958	2.267	13.093	83.257
Rijnland	1.447	3.423	19.770	125.713
Rivierenland	1.351	3.198	18.467	117.429
Scheldestromen	927	2.194	12.670	80.564
Schieland en de Krimpenerwaard	922	2.183	12.605	80.150
Vallei en Veluwe	1.149	2.718	15.699	99.825
Vechtstromen	1.068	2.527	14.591	92.783
Zuiderzeeland	858	2.030	11.725	74.558
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	23.834	56.396	325.698	2.071.060

8. Waterveiligheid	Ontwikkelbudget et voor verkenningen zorgplicht	Modernisering Vangst registratie V3	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	
Aa en Maas	6.831	7.172	14.003
AGV/Waternet	9.175	9.633	18.808
Brabantse Delta	7.247	7.609	14.857
De Dommel	6.461	6.784	13.245
De Stichtse Rijnlanden	7.031	7.383	14.414
Delfland	9.977	10.475	20.452
Drents Overijsselse Delta	6.692	7.027	13.719
Fryslân	7.602	7.982	15.584
Hollands Noorderkwartier	9.792	10.281	20.072
Hollandse Delta	8.419	8.840	17.259
Hunze en Aa's	5.690	5.974	11.664
Limburg	7.802	8.192	15.995
Noorderzijlvest	5.320	5.586	10.905
Rijn en IJssel	6.199	6.508	12.707
Rijnland	9.360	9.827	19.187
Rivierenland	8.743	9.180	17.923
Scheldestromen	5.998	6.298	12.296
Schieland en de Krimpenerwaard	5.967	6.266	12.233
Vallei en Veluwe	7.432	7.804	15.236
Vechtstromen	6.908	7.253	14.161
Zuiderzeeland	5.551	5.828	11.380
RWS CIV	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-
IPO IHW	-	-	-
Totaal	154.198	161.902	316.100

9. Watersysteem	Ontwikkelbudget et watersysteem	Realisatievoors tel Info.vo. Slim Watermanage ment	Waterschades hatter (overdracht STOWA)	BC B&O NHI- instrumentariu m	Productowner programma Watersysteem	Hy DAMO NHI
Kostenverdeelsleutel	45/55	VAST	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	7.050	4.238	620	222	7.193	2.610
AGV/Waternet	9.469	4.238	833	298	9.661	3.505
Brabantse Delta	7.480	4.238	658	235	7.632	2.769
De Dommel	6.668	4.238	587	210	6.804	2.468
De Stichtse Rijnlanden	7.257	4.238	638	228	7.404	2.686
Delfland	10.297	4.238	906	324	10.506	3.812
Drents Overijsselse Delta	6.907	4.238	608	217	7.047	2.557
Fryslân	7.846	4.238	690	247	8.005	2.904
Hollands Noorderkwartier	10.106	4.238	889	318	10.311	3.741
Hollandse Delta	8.690	4.238	764	273	8.866	3.217
Hunze en Aa's	5.873	4.238	517	185	5.992	2.174
Limburg	8.053	4.238	708	253	8.216	2.981
Noorderzijlvest	5.491	4.238	483	173	5.602	2.032
Rijn en IJssel	6.398	4.238	563	201	6.528	2.368
Rijnland	9.660	4.238	850	304	9.856	3.576
Rivierenland	9.024	4.238	794	284	9.207	3.340
Scheldestromen	6.191	4.238	545	195	6.316	-
Schieland en de Krimpenerwaard	6.159	4.238	542	194	6.284	2.280
Vallei en Veluwe	7.671	4.238	675	241	7.827	2.840
Vechtstromen	7.130	4.238	627	224	7.274	2.639
Zuiderzeeland	5.729	4.238	504	180	5.846	2.121
RWS CIV	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-	-
Totaal	159.150	89.000	14.000	5.000	162.376	56.620

9. Watersysteem	De Digitale Watertoets	OOMHD (Meteo en Hydro-Data)	SAT Data 3.0	Perceelwijzer	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	10.673	26.550	6.288	4.006	69.451
AGV/Waternet	-	35.659	8.446	5.381	77.490
Brabantse Delta	-	28.168	6.671	4.250	62.101
De Dommel	-	25.111	5.947	3.789	55.822
De Stichtse Rijnlanden	10.673	27.329	6.473	4.124	71.051
Delfland	-	38.776	9.184	-	78.041
Drents Overijsselse Delta	10.673	26.010	6.160	3.925	68.343
Fryslân	10.673	29.546	6.998	4.458	75.606
Hollands Noorderkwartier	10.673	38.057	9.014	-	87.346
Hollandse Delta	10.673	32.723	7.750	-	77.194
Hunze en Aa's	10.673	22.115	5.238	-	57.003
Limburg	-	30.325	7.182	4.576	66.533
Noorderzijlvest	10.673	20.676	4.897	-	54.265
Rijn en IJssel	10.673	24.092	5.706	3.635	64.403
Rijnland	10.673	36.378	8.616	5.489	89.641
Rivierenland	10.673	33.981	8.048	5.128	84.717
Scheldestromen	-	23.313	5.522	-	46.320
Schieland en de Krimpenerwaard	10.673	23.193	5.493	3.500	62.556
Vallei en Veluwe	10.673	28.887	6.842	4.359	74.252
Vechtstromen	10.673	26.849	6.359	-	66.015
Zuiderzeeland	10.673	21.575	5.110	3.256	59.232
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	160.100	599.315	141.945	59.876	1.447.382

10. Waterketen	Ontwikkelbudget waterketen	Z-info	Gezamenlijke prognoses AWK	Gem. P&Ids	SE Tooling	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	ONTW	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	7.037	70.742	20.344	-	-	98.124
AGV/Waternet	9.452	97.515	27.325	-	-	134.292
Brabantse Delta	7.466	61.990	21.584	-	-	91.040
De Dommel	6.656	69.367	19.242	-	-	95.266
De Stichtse Rijnlanden	7.244	65.954	20.941	-	-	94.139
Delfland	10.278	91.099	29.713	-	-	131.090
Drents Overijsselse Delta	6.894	54.417	19.931	26.105	47.360	154.707
Fryslân	7.832	-	22.641	-	-	30.472
Hollands Noorderkwartier	10.087	82.588	29.162	-	69.294	191.131
Hollandse Delta	8.673	85.706	25.075	-	59.582	179.035
Hunze en Aa's	5.862	-	16.946	-	40.267	63.075
Limburg	8.038	99.934	23.238	-	55.217	186.427
Noorderzijlvest	5.480	33.350	15.844	-	-	54.674
Rijn en IJssel	6.386	59.598	18.462	-	43.868	128.313
Rijnland	9.642	99.618	27.876	36.511	66.238	239.885
Rivierenland	9.007	77.691	26.039	34.105	-	146.843
Scheldestromen	6.179	37.563	17.865	-	-	61.607
Schieland en de Krimpenerwaard	6.148	33.420	17.773	23.278	42.231	122.849
Vallei en Veluwe	7.657	95.526	22.135	28.992	52.598	206.908
Vechtstromen	7.117	83.377	20.574	26.947	-	138.015
Zuiderzeeland	5.719	32.081	16.533	21.654	39.285	115.271
RWS CIV	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-	-
Totaal	158.855	1.331.534	459.242	197.593	515.939	2.663.163

12. SAW@	SAW@ personele inzet	B&O SAW@ bijdrage Waterschappen	Project SAW@ bijdrage waterschappen	SAW@ HWH-werkzaamheden	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	-	105.922	19.224	3.832	128.978
AGV/Waternet	-	142.266	25.821	5.146	173.233
Brabantse Delta	-	112.378	20.396	4.065	136.839
De Dommel	-	100.184	18.183	3.624	121.991
De Stichtse Rijnlanden	-	-	-	-	-
Delfland	-	-	-	-	-
Drents Overijsselse Delta	-	-	-	-	-
Fryslân	-	-	-	-	-
Hollands Noorderkwartier	-	151.830	27.556	5.492	184.879
Hollandse Delta	-	130.550	23.694	4.722	158.966
Hunze en Aa's	-	-	-	-	-
Limburg	-	120.986	21.958	4.377	147.321
Noorderzijlvest	-	82.490	14.972	2.984	100.446
Rijn en IJssel	-	-	-	-	-
Rijnland	-	-	-	-	-
Rivierenland	-	135.571	24.606	4.904	165.081
Scheldestromen	-	-	-	-	-
Schieland en de Krimpenerwaard	-	-	-	-	-
Vallei en Veluwe	-	115.247	20.917	4.169	140.333
Vechtstromen	-	-	-	-	-
Zuiderzeeland	-	86.077	15.623	3.114	104.813
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	476.966	-	-	-	476.966
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	476.966	1.283.500	232.950	46.429	2.039.845

13. Basisdata	Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4)	AHN 5	Beeldmateriaal 5	Totaal
Kostenverdeelsleutel	M2	M2	M2	
	M2	1	M2	
Aa en Maas	-	41.790	18.346	60.137
AGV/Waternet	-	18.276	8.023	26.299
Brabantse Delta	-	44.318	19.456	63.773
De Dommel	-	39.254	17.233	56.487
De Stichtse Rijnlanden	-	21.549	9.460	31.009
Delfland	-	10.524	4.620	15.144
Drents Overijsselse Delta	-	66.317	29.113	95.430
Fryslân	-	89.806	39.425	129.232
Hollands Noorderkwartier	-	50.977	22.379	73.356
Hollandse Delta	-	26.425	11.601	38.026
Hunze en Aa's	-	53.728	23.587	77.315
Limburg	-	57.349	25.177	82.526
Noorderzijlvest	-	37.376	16.408	53.784
Rijn en IJssel	-	50.613	22.220	72.833
Rijnland	-	28.018	12.300	40.318
Rivierenland	-	52.171	22.903	75.074
Scheldestromen	-	49.387	21.681	71.067
Schieland en de Krimpenerwaard	-	9.114	4.001	13.115
Vallei en Veluwe	-	63.548	27.898	91.446
Vechtstromen	-	58.931	25.871	84.802
Zuiderzeeland	-	38.933	17.092	56.025
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	764.000	3.367.413	4.131.413
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	200.000	-	200.000
Totaal	-	1.872.404	3.766.207	5.638.611

14. IHW	Basistaken IHW	Externe productkosten	Facilitering IHW door HWH	EF Slim Watermanage ment	BT DO WKP
Kostenverdeelsleutel	VAST	VAST	VAST	VAST	VAST
Aa en Maas	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
AGV/Waternet	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Brabantse Delta	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
De Dommel	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
De Stichtse Rijnlanden	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Delfland	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Drents Overijsselse Delta	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Fryslân	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Hollands Noorderkwartier	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Hollandse Delta	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Hunze en Aa's	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Limburg	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Noorderzijlvest	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Rijn en IJssel	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Rijnland	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Rivierenland	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Scheldestromen	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Schieland en de Krimpenerwaard	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Vallei en Veluwe	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Vechtstromen	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
Zuiderzeeland	41.343	6.569	15.354	4.762	6.198
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	48.234	164.637	-	-	31.818
Totaal	916.436	302.576	322.432	100.000	161.983

14. IHW	BT Droogteportaal	EF DD API	B&O Waterveiligheidsportaal	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	VAST	VAST	
Aa en Maas	1.426	2.661	-	78.313
AGV/Waternet	1.426	2.661	-	78.313
Brabantse Delta	1.426	2.661	-	78.313
De Dommel	1.426	2.661	-	78.313
De Stichtse Rijnlanden	1.426	2.661	-	78.313
Delfland	1.426	2.661	-	78.313
Drents Overijsselse Delta	1.426	2.661	-	78.313
Fryslân	1.426	2.661	-	78.313
Hollands Noorderkwartier	1.426	2.661	-	78.313
Hollandse Delta	1.426	2.661	-	78.313
Hunze en Aa's	1.426	2.661	-	78.313
Limburg	1.426	2.661	-	78.313
Noorderzijlvest	1.426	2.661	-	78.313
Rijn en IJssel	1.426	2.661	-	78.313
Rijnland	1.426	2.661	-	78.313
Rivierenland	1.426	2.661	-	78.313
Scheldestromen	1.426	2.661	-	78.313
Schieland en de Krimpenerwaard	1.426	2.661	-	78.313
Vallei en Veluwe	1.426	2.661	-	78.313
Vechtstromen	1.426	2.661	-	78.313
Zuiderzeeland	1.426	2.661	-	78.313
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	54.648	206.612	261.260
IPO IHW	29.938	13.662	-	288.289
Totaal	59.876	124.200	206.612	2.194.115

15. Kassiersfunctie	Initiatiefbudget t OGT	DROP	NDF	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	45/55	VAST	
Aa en Maas	47.619	14.716	16.509	78.844
AGV/Waternet	47.619	19.765	16.509	83.893
Brabantse Delta	47.619	15.613	16.509	79.741
De Dommel	47.619	13.918	16.509	78.047
De Stichtse Rijnlanden	47.619	15.148	16.509	79.276
Delfland	47.619	21.492	16.509	85.620
Drents Overijsselse Delta	47.619	14.417	16.509	78.545
Fryslân	47.619	16.377	16.509	80.505
Hollands Noorderkwartier	47.619	21.094	16.509	85.222
Hollandse Delta	47.619	18.137	16.509	82.265
Hunze en Aa's	47.619	12.258	-	59.877
Limburg	47.619	16.808	16.509	80.937
Noorderzijlvest	47.619	11.460	16.509	75.588
Rijn en IJssel	47.619	13.354	16.509	77.482
Rijnland	47.619	20.164	16.509	84.292
Rivierenland	47.619	18.835	16.509	82.963
Scheldestromen	47.619	12.922	16.509	77.050
Schieland en de Krimpenerwaard	47.619	12.855	16.509	76.984
Vallei en Veluwe	47.619	16.011	16.509	80.139
Vechtstromen	47.619	14.882	16.509	79.010
Zuiderzeeland	47.619	11.959	16.509	76.087
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	1.000.000	332.183	330.180	1.662.363

23.4 Bijlage 4 Totaal bijdragen geactualiseerd 2023 t.o.v. primair 2023

Mutatie bijdrage 2023 geactualiseerd t.o.v. begroting 2023 primair	Bijdrage 2023 geactualiseerd excl. BTW	Bijdrage 2023 geactualiseerd incl. BTW	Bijdrage 2023 primair excl. BTW	Bijdrage 2023 primair incl. BTW	Vershil bijdrage excl. BTW	Vershil bijdrage incl. BTW
Aa en Maas	1.217.350	1.472.994	991.861	1.200.151	225.490	272.842
AGV/Waternet	1.336.641	1.617.336	1.175.796	1.422.714	160.845	194.622
Brabantse Delta	1.384.438	1.675.170	1.007.873	1.219.526	376.565	455.644
De Dommel	1.169.741	1.415.387	931.581	1.127.213	238.160	288.174
De Stichtse Rijnlanden	1.083.014	1.310.447	849.739	1.028.184	233.275	282.262
Delfland	1.505.885	1.822.121	1.132.100	1.369.841	373.785	452.280
Drents Overijsselse Delta	1.342.108	1.623.950	900.755	1.089.913	441.353	534.037
Fryslân	1.276.796	1.544.923	826.775	1.000.398	450.021	544.525
Hollands Noorderkwartier	1.736.061	2.100.633	1.340.664	1.622.204	395.396	478.429
Hollandse Delta	1.561.863	1.889.854	1.216.449	1.471.904	345.414	417.950
Hunze en Aa's	863.209	1.044.483	687.627	832.028	175.582	212.455
Limburg	1.505.323	1.821.441	1.143.686	1.383.860	361.637	437.581
Noorderzijlvest	1.081.293	1.308.365	783.138	947.596	298.156	360.769
Rijn en IJssel	1.070.870	1.295.752	826.624	1.000.215	244.246	295.537
Rijnland	1.580.328	1.912.197	1.182.644	1.430.999	397.684	481.198
Rivierenland	1.522.033	1.841.660	1.325.965	1.604.418	196.068	237.242
Scheldestromen	945.593	1.144.167	724.053	876.104	221.540	268.063
Schieland en de Krimpenerwaard	1.073.652	1.299.119	767.414	928.571	306.238	370.548
Vallei en Veluwe	1.593.074	1.927.619	1.132.382	1.370.182	460.692	557.437
Vechtstromen	1.291.556	1.562.783	870.039	1.052.747	421.517	510.035
Zuiderzeeland	1.146.221	1.386.928	844.687	1.022.072	301.534	364.856
Subtotaal waterschappen	27.287.048	33.017.328	20.661.851	25.000.840	6.625.197	8.016.488
Unie van Waterschappen	10.264	12.419	2.998	3.627	7.266	8.792
Derden inzake HWH	4.766.774	5.767.796	476.259	576.274	4.290.515	5.191.523
Derden inzake IHW	261.260	316.125	169.289	204.840	91.971	111.285
IPO IHW	488.289	590.830	163.000	197.230	325.289	393.600
Subtotaal derden	5.526.586	6.687.169	811.546	981.971	4.715.040	5.705.199
Totaal	32.813.634	39.704.497	21.473.397	25.982.811	11.340.237	13.721.687

23.5 Bijlage 5 Berekening merendeelcriterium (werk voor derden)

Conform de door KokxDeVoogd voorgestelde systematiek is het merendeelcriterium (werk voor derden) berekend. Voor de toepassing van een vrijstelling voor aanbesteding is het van belang dat hWh minimaal 80% van haar werkzaamheden verricht voor waterschappen die deelnemen aan de Gemeenschappelijke regeling. Het merendeelcriterium mag berekend worden over een periode van 3 jaar. Het percentage werk voor derden in de periode 2021, 2022 en 2023 (begroot) bedraagt 8,1% en valt daarmee binnen het maximum van 20%.

23.6 Bijlage 6 EMU saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
Sector Overheidsfinanciën en consumentenprijzen
Antwoordnummer 25000, 2490 XA Den Haag

Algemene gegevens:	
Naam gemeenschappelijke regeling	Het Waterschapshuis
Nummer gemeenschappelijke regeling	
Jaar:	2023
Naam contactpersoon:	
Telefoon:	
E-mail:	
Bestandsnaam:	EMIP23005.XLS

Omschrijving	2023	2022	2021
	x € 1000,- Volgens begroting 2023	x € 1000,- Volgens begroting 2022	x € 1000,- Volgens realisatie 2021
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)			
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	289	304	190
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie			
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd			607
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10 Lasten inm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten:	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)			
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	289	304	-417

[illegible]

23.7 Bijlage 7 Projectomschrijvingen

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
1. Bestuur en organisatie	Bestuur en bestuurs-ondersteuning	Het voorbereiden, faciliteren en het ondersteunen van (de vergaderingen van) het Algemeen bestuur en het Dagelijks bestuur Gr hWh. Hieronder wordt ook inzet van derden begroot, zoals accountantskosten, juridisch advies en strategische planning. Het ondersteunen van het bestuur door inzet van de vaste kern, zoals de secretaris directeur, beleidsadviseur bestuurlijke en juridische zaken, controller en beleidsadviseur financiën.
1. Bestuur en organisatie	Organisatie capaciteits-management	Capaciteitsmanagement ten behoeve van de instroom, doorstroom en uitstroom van de flexibele schil. De kosten worden doorbelast naar de projecten waarvoor werving of contractverlenging heeft plaatsgevonden.
1. Bestuur en organisatie	Organisatie inkoop	De begroting betreft strategische inkoop. Inkoop ten behoeve van de projecten worden doorbelast.
1. Bestuur en organisatie	Organisatie facilitair	De facilitering van de organisatie, waaronder de huisvesting, werkplekken en kantoorautomatisering.
1. Bestuur en organisatie	Organisatie ondersteuning	De kosten (ten behoeve van) de directie zijn hier begroot: secretaris-directeur, plaatsvervangend secretaris-directeur, beleidsadviseur bestuurlijke en juridische zaken en controller. Daarnaast de ondersteuning van de primaire processen van de organisatie in de breedste zin van het woord, waaronder financiën, P&O en juridisch.
1. Bestuur en organisatie	Organisatie communicatie	De kosten voor communicatie, zoals het magazine It's hWh.
1. Bestuur en organisatie	Kwaliteits-verbetering	Met het vaststellen van de nieuwe planning & control cyclus in juli 2020, is tevens goedkeuring gegeven aan het inbedden van continue kwaliteitsverbetering binnen instandhouding. Kwaliteitsverbetering zal projectmatig worden opgepakt middels interne projecten. Vanaf 2022 wordt een jaarlijks bedrag hiervoor beschikbaar gesteld. Eind 2021 zal middels de interne projectenbrief een concrete invulling worden gegeven aan dit bedrag.
1. Bestuur en organisatie	Intern project Veilige werk-omgeving	Een werkomgeving die veilig is, veilig voelt en die blijvend voldoet aan wet- en regelgeving.
1. Bestuur en organisatie	Intern project Professionele organisatie	Kwalitatief en kwantitatief de waterschappen ondersteunen in de beweging van digitale transitie naar digitale transformatie.
1. Bestuur en organisatie	Intern project Zichtbaarheid	Het is duidelijk wat hWh doet en wat hiervan de meerwaarde is voor de waterschappen.
2. Kennis en verbinden	Strategienota OGT	I.o.m. de OGT updaten van de strategienota en meerjarenplannen van de programma's.
2. Kennis en verbinden	Kwaliteits-borging	Structurele inzet op kwaliteitsborging geeft ruimte aan het versterken van de PDCA cyclus binnen de programma's en projecten. Focus op de C van deze cyclus.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
2. Kennis en verbinden	Kennis delen en Verbinden	<i>Digitale transformatie</i> staat op de agenda. Ook beseffen de waterschappen dat dit gepaard gaat met organisatorische veranderingen en dat bij een (groot) deel van deze opgave samenwerking noodzakelijk is. hWh is verkenner en verbinder bij deze transformatie en bijbehorende veranderingen en articuleert vragen vanuit de business. Het brengt kennis samen, om kansen te benutten en veranderingen te bewerkstelligen. Daarnaast vervult hWh in de uitvoering van projecten de rol van deskundig begeleider. Vanuit het principe van loden deuren worden deze uren en kosten op uur basis toegerekend aan de projecten.
2. Kennis en verbinden	Specialistische Kennis	Kennis en verbinden richt zich ook op het inrichten en ontwikkelen van een excellente hWh-organisatie, waaronder kwaliteitsborging, ten behoeve van het uitvoeren van programma's en project en het uitvoeren van beheer en diensten. Voor zover deze kosten (nog) niet toe te wijzen zijn aan de andere programma's en projecten, zal dit opgevangen moeten worden in kennis en verbinden.
2. Kennis en verbinden	Ondersteuning OGT/I-platform	Dit project voorziet in de noodzakelijk gebleken juridische en secretariële ondersteuning van platforms waarin alle waterschappen zijn vertegenwoordigd. Dat geldt voor de Opdrachtgeverstafel (OGT) waarin de directies zitting hebben, maar ook voor het i-platform waaraan alle i-managers van de waterschappen deelnemen. De ondersteuning heeft tot doel de efficiëntie en de effectiviteit van de platforms te vergroten. Met het beschikbare budget wordt ook de doorontwikkeling van het meerjarenprogramma gefinancierd.
2. Kennis en verbinden	Vergadercentrum	Het continueren van de dienstverlening ten aanzien van het vergadercentrum: - Inplannen vergaderzalen - Cateringfaciliteiten - Beheer en onderhoud vergadercentrum Het huurcontract voor het vergadercentrum loopt tot en met maart 2030.
3. Innovatie en transformatie	Programma-budget algemeen	Waterschappen hebben behoefte aan een actieve ondersteuning m.b.t innovatie-kennisuitwisseling. Om deze communicatie en kennisuitwisseling mogelijk te maken is naast de inzet van FTE's een jaarbudget nodig.
3. Innovatie en transformatie	Verbinden	Aanjagen van het samen innoveren en kennis-uitwisselen en benutten. "Waterschappen van de toekomst" door delen en leren van elkaars innovaties.
3. Innovatie en transformatie	Innoveren	Het innovatieproces begeleiden en "samen innoveren" ondersteunen. Nieuwe prototypes en kennis ontwikkelen.
3. Innovatie en transformatie	Leren	Ondersteunen van het lerend vermogen om in te spelen op snelle veranderingen. Veranderbereidheid en verandervermogen van de sector vergroten.
3. Innovatie en transformatie	DEEP 07-2021	Tweede lichting van het ontwikkelprogramma op het gebied van datascience en dataengineering, wat moet leiden tot goed opgeleide menskracht op het nieuwe vakgebied.
3. Innovatie en transformatie	DEEP III	Derde lichting van het ontwikkelprogramma op het gebied van datascience en dataengineering, wat moet leiden tot goed opgeleide menskracht op het nieuwe vakgebied.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
4. Digitale dienst-verlening	Ontwikkel-budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.
4. Digitale dienst-verlening	B&O e-HRM	Dit behelst het centrale beheer van een functionaliteit die de waterschappen in 2015 hebben aangeschaft voor human resource management-processen. De basis van deze functionaliteit bestaat uit faciliteiten voor administratieve processen en de salarisadministratie. Momenteel wordt het systeem uitgebreid met modules, zoals het faciliteren van processen voor loopbaanpaden, strategische- en tactische personeelsplanning, interne kortdurende opdrachten of uitleen, persoonlijke ontwikkeling, opleidingen en duurzame inzetbaarheid.
4. Digitale dienst-verlening	E-HRM 2.0	Dit betreft de doorontwikkeling van het huidige e-hrm contract in de vorm van een nieuwe aanbesteding, implementatie en beheer en onderhoud in de periode tussen 2022 en 2027.
4. Digitale dienst-verlening	Wet Open Overheid	Deze wet zal de huidige Wet openbaarheid van bestuur vervangen. De inwerkingtreding van de Woo vraagt van alle bestuursorganen die vallen onder de reikwijdte van de Woo - waaronder gemeenten, provincies en waterschappen - inspanningen om de wet te implementeren en uit te voeren. Hierbij gaat het onder andere om het voldoen aan de verplichtingen omtrent het actief openbaar maken van categorieën informatie en het aanstellen van een of meerdere contactfunctionarissen.
4. Digitale dienst-verlening	CMS 3.0	In 2018 vond voor zes inclusief hWh waterschappen de aanbesteding plaats van een nieuw contentmanagement systeem voor het bouwen en beheren van websites. De aanbesteding is door hWh gecoördineerd, net als het contract management.
4. Digitale dienst-verlening	Omgevings-wet	Dit project ondersteunt namens de Unie van Waterschappen de Waterschappen in de transitie die nodig is als gevolg van de Omgevingswet. (Kassiersfunctie)
5. Organisatie en samen-werking	Ontwikkel-budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.
5. Organisatie en samen-werking	Kennis-centrum	Door de waterschappen is besloten om een raamovereenkomst aan te gaan met Microsoft voor een M365 E5 licentie. Hierbij ontstaat de uitdaging om de implementatie van componenten bij waterschappen vorm te geven. Samenwerking op dit terrein ligt voor de hand. Het programma O&S staat onder anderen voor het verbinden van kennis en ervaringen op een centrale plek. Deze centrale plek is te vinden in het kenniscentrum. De waterschappen worden enerzijds ontzorgd en anderzijds geholpen bij het opbouwen van specifieke kennis.
5. Organisatie en samen-werking	Framework Microsoft	De waterschappen hebben besloten om een raamovereenkomst aan te gaan met Microsoft voor een M365 E5 licentie (in te zetten door alle waterschappen). Met het afsluiten van deze raamovereenkomst wordt het mogelijk om de snel veranderende wereld, waarin toenemende eisen aan informatieveiligheid en privacy in een hoog tempo toenemen, het hoofd te bieden. Daarnaast wordt tegemoetgekomen aan de toenemende behoefte tot samenwerking, kennisdeling, uitwisseling en standaardisatie.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
5. Organisatie en samenwerking	Aanbesteding Standaard Software	Vanuit een gezamenlijk perspectief werken de waterschappen aan de professionalisering van het inkoopproces ten behoeve van de standaard software. In deze Europese Aanbesteding wordt, op 2 percelen, gezocht naar een marktpartij die het best in staat wordt geacht om op het betreffende perceel de gewenste toegevoegde waarde te leveren.
5. Organisatie en samenwerking	Software Reseller Onboarding en Beheer	De groepsgewijze onboarding van de deelnemende waterschappen bij de Software-reseller en het organiseren en voeren van contractbeheer op het strategisch/tactisch niveau van de raamovereenkomst.
5. Organisatie en samenwerking	WILMA	WILMA staat voor Waterschapsinformatie en Logisch Model Architectuur. Dit project kent vijf projectdoelstellingen: 1) Zorg voor een stevige update van WILMA. 2) Zorg voor structureel beheer van WILMA. 3) Zorg voor een goede communicatie en het creëren van draagvlak richting alle waterschappen en overige doelgroepen. 4) Bied faciliteiten voor de invoering van WILMA door de waterschappen zelf, door het beschikbaar stellen van een toolkit en handvatten voor implementatie. 5) Zorg voor het op afroep beschikbaar hebben van centrale implementatie
5. Organisatie en samenwerking	Zaak Type Catalogus Collectief	Zaakgericht werken is een manier van werken die zich richt op het goed en transparant afhandelen van 'een zaak', dat wil zeggen: een samenhangende hoeveelheid werk, met een duidelijke aanleiding en een duidelijk resultaat. In het kader van zaakgericht werken dienen alle waterschappen een documentstructuurplan op te stellen, samen met een producten- en dienstencatalogus. Dit project omvat richtlijnen voor het uniform opstellen van die documenten. Er is een Visie op Zaakgericht werken ontwikkeld.
5. Organisatie en samenwerking	B&O Software Catalogus	De Software Catalogus is ontwikkeld door KING/VNG-realiserende en wordt door bijna alle gemeenten gebruikt. De catalogus maakt deel uit van het instrumentarium waarin architectuur, leveranciersmanagement, inkoopondersteuning, voldoen aan standaarden, planning van veranderopgaven en sturingsinformatie bij elkaar komen. Een licht aangepaste variant van de bestaande Software Catalogus wordt via dit project geïmplementeerd bij de waterschappen.
5. Organisatie en samenwerking	Oracle TECH en Oracle Contract-management	Voor de gemeenschappelijke aanschaf en het gezamenlijk gebruik van relevante Oracle-licenties voert hWh het contractbeheer uit. Inmiddels kunnen ook samenwerkingen zoals waterschapsbelastingen en -laboratoria op het contract meeliften. Naar schatting worden met dit gezamenlijke optreden enkele miljoenen euro's bespaard.
5. Organisatie en samenwerking	Govroam en Govroam contract-management	Govroam is een beveiligde wifi-verbinding met behulp waarvan waterschapsmedewerkers veilig, probleemloos en snel gebruik kunnen maken bij meer dan 300 organisaties (gemeenten, rijksoverheid, semi overheidsinstellingen en provincies). hWh heeft de implementatie van Govroam begeleid en draagt zorg voor het contractbeheer.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
5. Organisatie en samenwerking	Europese AanbestedingS strategisch Cloudpartner	Het gezamenlijk opdoen, verspreiden en bundelen van kennis in plaats van ieder voor zich en ieder het wiel opnieuw uitvinden. - Kennis bundelen om op basis daarvan (als sector?) te komen tot een veilige en kosteneffectieve inrichting van clouddiensten. Met de gezamenlijk opgebouwde expertise mede zorgen voor een onderlinge vervangbaarheid tussen specialisten van de waterschappen om risico's van schaarste en uitval af te kunnen dekken. - Juridische afspraken maken met de cloud provider die een individueel waterschap niet kan maken zoals dat bijvoorbeeld ook in de raamwerkovereenkomst met Microsoft is gedaan.
6. Informatie-datastromen	Datastromen Pijler 1 Keten	Een informatievoorziening om data van waterschappen centraal ter beschikking te stellen.
6. Informatie-datastromen	Datastromen Pijler 2 Logisch	Beheer en ontwikkeling van standaarden.
6. Informatie-datastromen	Datastromen Pijler 3 Fysiek	Onderhoud van een kernregistratie (Damo-Fysiek).
6. Informatie-datastromen	Datastromen Pijler 4 Nieuw	Doorontwikkeling informatievoorziening data.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Programma- sturing en interne hWh kosten	De algemene kosten voor de aansturing van het programma informatieveiligheid en privacy.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Advies en kennis I- veiligheid	De waterschapsector van goede adviezen voorzien op het gebied van informatieveiligheid. Bevorderen kennisdeling op het gebied van informatieveiligheid.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Advies en kennis Privacy	Met de inwerkingtreding van de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in mei 2018 is het nog belangrijker geworden dat de waterschappen voldoen aan de privacyregels. Het programma Privacy stimuleert hen tot onderlinge samenwerking en biedt ondersteuning bij de implementatie van kwalitatief privacy management. De belangrijkste activiteiten in het programma zijn de coördinatie van het CPW-overleg (Coördinatoren Privacy Waterschappen), bijbehorende werkgroepen en het organiseren van audits.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Computer Emergency Response Team Water Management (CERT WM)	CERT-WM staat voor het Computer Emergency Response Team op het terrein van watermanagement. In dit team werken de waterschappen samen met Rijkswaterstaat. Die samenwerking leidt onder andere tot adviezen aan de waterschappen ten aanzien van kwetsbaarheden in de ICT systemen. Daarnaast worden medewerkers van waterschappen, die tijdelijk in dienst zijn bij het CERT, verder opgeleid in cybersecurity. Die kennis brengen zij over aan de waterschappen. Het CERT-WM is een belangrijk onderdeel van het Programma 'Informatieveiligheid en Privacy' dat is ondergebracht bij hWh.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Ontwikkeling kaders	Borgen dat input van de waterschappen wordt meegenomen bij doorontwikkeling BIO. Borgen dat informatieveiligheidsparagraaf in waterschapsarchitectuur actueel is.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Voor- onderzoek	Activiteiten die verkennen en initiërend van aard zijn. Inzichtelijk krijgen wat het programma de waterschappen in kan ondersteunen en wat de kosten/baten hierin zijn.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
7. Informatie- veiligheid en privacy	Verhogen Weerbaarheid Procesautomati- sering	Een nieuwe opdracht voor het Programma 'Informatieveiligheid en Privacy' is de sectorbrede versterking van de beveiliging van de procesautomatisering. De Vereniging voor Zuiveringsbeheerders (VvZB) heeft gevraagd in het Programma een vooronderzoek uit te voeren, dat kan leiden tot aanvullende activiteiten.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Project Audits	Aantoonbaar maken weerbaarheid tegen cyber0risico's. Inzichtelijk maken implementatiestatus en verbetermogelijkheden.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Project Keten	Inzichtelijk maken risico's in de waterketen. Verhogen samenwerking en weerbaarheid in de waterketen.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Project Risicomanage- ment	Stimuleren risicomanagement en komen tot uniforme benaderingswijze in de keten.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Project SOC	Het resultaat van deze pilot is een adviesdocument, op basis van de proof of concept, waarin de technische, organisatorische, financiële en praktische facetten beschreven zijn van de haalbaarheid van de levering van een monitoringsdienst vanuit de gezamenlijk CERT-WM/SOC RWS samenwerking voor in eerste instantie procesautomatisering.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Oefenen informatie- veiligheid en privacy	Kennismakelaar zijn wat betreft allerlei initiatieven die er zijn rondom cyberoefeningen; Het kunnen aanbieden van cyberoefeningen.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Opvang cyberincidente n IV Collectief	Verkennen en uitwerken of het mogelijk is om te komen tot een raamovereenkomst met een derde partij die kan ondersteunen bij cyberincidentbeheersing; Bepalen in hoeverre er samenwerkingsmogelijkheden zijn tussen waterschappen Helder krijgen welke waterschappen willen participeren in een dergelijke overeenkomst (deelnamebereidheid); Nagaan welke acties nodig zijn om tot een overeenkomst met een derde partij te komen In beeld krijgen van benodigde kosten en baten - Voor de uitvoering van de aanbesteding - Voor de dienstverlening door een derde partij Nagaan welke rol hWh, het CERT-WM en waterschappen kunnen/willen vervullen
7. Informatie- veiligheid en privacy	Audit WPG	Het LOVH (Landelijk Overleg Vergunning en Handhaving waterschappen) heeft via de UvW het programma IV&P gevraagd om een externe audit voor de wettelijk verplichte toetsing op de WPG (Wet politie gegevens) te faciliteren voor alle waterschappen.
8. Water- veiligheid	Ontwikkel- budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
8. Water- veiligheid	Vangst- registratie	Vangstregistratie is een landelijk systeem voor registratie, planning en beheer van de muskusrattenbestrijding. Bestrijders maken gebruik van een app op hun mobiele telefoon waarmee zij aangeven waar klemmen of kooien zijn geplaatst en welke dieren zijn gevangen. Een landelijk registratiesysteem is belangrijk omdat muskusratten zich niets aantrekken van de grenzen van de waterschappen. Op deze manier is het toch mogelijk van de vangsten een landelijk beeld te krijgen en dat te analyseren. HWH verzorgt het onderhoud, contractmanagement en functioneel beheer van het bestaande systeem en de aanbesteding van de opvolging ervan.
9. Water- systeem	Ontwikkel- budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.
9. Water- systeem	Realisatievoors tel Info vo. Slim Watermanage ment	Hoe kunnen we het oppervlaktewater in Nederland nog slimmer verdelen? Die vraag staat centraal bij Slim Watermanagement. Bij Slim Watermanagement werken waterschappen en Rijkswaterstaat intensief samen aan het verbeteren van het operationeel waterbeheer. Het doel is om wateroverlast en -tekort zo lang mogelijk uit te stellen en zo mogelijk te voorkomen. Deze samenwerking zorgt ervoor dat de mogelijkheden van het gehele watersysteem optimaal worden benut. Waterbeheerders 'sturen' gezamenlijk het water daarheen waar het de minste overlast veroorzaakt of het hardst nodig is. Beheergrenzen vormen geen belemmering.
9. Water- systeem	Waterschadesc hatter	De STOWA heeft geconstateerd dat een ICT-upgrade van de huidige versie van de Waterschadeschatter naar een Waterschadeschatter 2.0 noodzakelijk is en dat het gewenst is het beheer en onderhoud over te dragen aan hWh.
9. Water- systeem	BC B&O NHI- instrumentariu m	Samen met Rijk (RWS/I&W), provincies (IPO), waterleidingbedrijven (VEWIN) en STOWA heeft hWh het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium ontwikkeld. Een business case wordt opgesteld om het beheer en onderhoud en continuïteit van dit Nederlands Hydrologisch Instrumentarium uit te werken.
9. Water- systeem	Productowner Programma Watersysteem	Het productowner-schap gaat in hoofdlijnen over de productontwikkeling, marketing en kwaliteitszorg. De productowner rapporteert op inhoud aan de stakeholders vanuit de waterschappen en op functioneren aan de programmamanager Watersysteem en heeft tegelijkertijd het mandaat om operationele beslissingen te nemen namens de waterschappers.
9. Water- systeem	Hydamo NHI	Het maken van een datamodel voor de ondersteuning en vulling van het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium. Voor de realisatie van dit verbeteren is twee jaar uitgetrokken. Het project bestaat uit kortweg vier werkpakketten respectievelijk: I, opstellen HyDAMO-model, zowel logisch als fysiek; II, verbeteren kwaliteit bij de waterschappen; III, realiseren HTB, HyDAMO Toolbox; IV, Bewaken consistentie van de ontwikkeling.
9. Water- systeem	De Digitale Watertoets	De Digitale Watertoets is een webapplicatie die op basis van gemeentelijke ruimtelijke ordenings-plannen laat zien wat een gemeente met waterschappen moet regelen. Het gaat dus om planvorming als basis voor het vergunning-, toezicht- en handhavingproces (VTH). HWH zorgt voor het contractbeheer en het functioneel beheer. Hoewel de applicatie al enige tijd bestaat worden eerst de ontwikkelingen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) afgewacht voordat functionele aanpassingen worden voorbereid.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
9. Water-systeem	OOMHD (Meteo en Hydro-Data)	Beschikbaarheid van actuele meteorologische en hydrologische informatie is essentieel voor het operationele en tactische waterbeheer. Inzicht in de actuele en verwachte condities is nodig, zeker nu periodes met langdurige droogte en de kans op wateroverlast toenemen en waterschappen scherp aan de wind moeten varen.
9. Water-systeem	SatData 3.0	SatData 3.0 is de voortzetting van SatData 2.0. Het verzamelen en distribueren van actuele verdampingsgegevens is erdoor verbeterd. Het penvoerderschap van dit project gaat over van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden naar hWh. Daarnaast zijn acht waterschappen toegetreden tot SatData 3.0. Waarmee het project collectief is geworden. De data worden op dezelfde wijze gedistribueerd als in WIWB. hWh gaat voor dit project de aanbesteding begeleiden en het contract beheren, dat hieruit voortvloeit.
9. Water-systeem	Perceelwijzer	De drie Brabantse waterschappen, ZLTO en provincie Noord-Brabant hebben een App laten ontwikkelen die de specifieke behoefte van de agrariër eenvoudig invult; de "Perceelwijzer". Er wordt nu een businesscase opgesteld: "Landelijke uitrol App Perceelwijzer".
10. Waterketen	Ontwikkel-budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.
10. Waterketen	Z-info	Z-info is sinds 2012 met succes het landelijk systeem voor alle zuiveringsinformatie. Het ondersteunt de waterschappen bij het beheer van afvalwaterzuiveringsprocessen en zorgt voor een uniforme standaard voor meetgegevens en rapportages. Het systeem kan informatie leveren voor de bedrijfsvoering van een afzonderlijke zuiveringseenheid, maar ook voor een landelijke benchmark en voor rapportages aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Ten slotte ontsluit Z-Info data van en naar externe (keten-)partners. hWh verzorgt het centrale beheer en het contractmanagement, en regisseert de doorontwikkeling van de functionaliteit.
10. Waterketen	Gezamenlijke prognoses AWK	Rioken (Riolerings Kerngetallen) is een functionaliteit om rioleringsgegevens eenmalig en eenduidig te registreren, actueel te houden en toegankelijk te maken voor (keten-)partners. Met Rioken kunnen ook prognoses van bijvoorbeeld debieten in het rioolstelsel worden gemaakt. HWH zorgt voor het beheer van de software. Momenteel wordt een onderzoek gedaan naar een vervolg op de huidige, verouderde module. In de nieuwe module worden hogere eisen gesteld aan de (gestandaardiseerde) gegevensuitwisseling met gemeenten. Hiervoor moet het gegevensmodel verder worden uitgewerkt (zie ook DAMO Afvalwaterketen).
10. Waterketen	Gem. P&IDs	P&ID's (Proces & Instrumentatie Diagram) spelen een belangrijke rol bij assetmanagement bij de primaire taken; Afvalwaterketen, Watersysteembeheer en bij Waterveiligheid. Het te realiseren doel is: Eind 2021 hebben alle waterschappen de middelen beschikbaar om uniform gebruik te maken van P&ID's. (opstellen, beheren, uitwisselen) In overleg met de betrokken waterschappen (projectgroepleden) is het doel breder geformuleerd dan enkel het implementeren van de huidige toolbox.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
10. Waterketen	SE Tooling	Aanvraag business case System Engineering Tooling. Het doel is om een kwaliteitsverbetering te realiseren door actuele proces- en (standaard)objectgegevens eenduidig beschikbaar te stellen aan alle waterschappen. In de business case wordt onderzocht hoe en of dit is te realiseren door een gezamenlijke inkoop en implementatie van de te gebruiken SE-tooling.
10. Waterketen	Meetgegevens Decentrale Sanitaire Systemen	Inventarisatie behoefte aan een centrale database met gegevens over decentrale sanitaire systemen. Dit zijn lokale "zuiveringen" bij bedrijven of bijvoorbeeld campings. Deze worden niet beheerd door het waterschap maar hebben wel invloed op het eco-systeem. Waterschappen beschikken graag over de gegevens van deze systemen.
12. SAW@	SAW@ personele inzet	In het samenwerkingstraject SAW@ (Samenwerking Waterbeheerders) zijn Rijkswaterstaat (RWS) en negen waterschappen een samenwerking aangegaan op ICT-gebied voor één integrale oplossing ter ondersteuning van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiermee is invulling gegeven aan het Bestuursakkoord Water. De personele inzet vanuit HWH aan de Gezamenlijke Beheer Organisatie (GBO van SAW@). Dit is in rekening gebracht bij RWS CIV, als beheerder van het gezamenlijke SAW@-beheerbudget.
12. SAW@	B&O SAW@ bijdrage Waterschappen	Betreft de bijdrage van de waterschappen aan SAW@.
12. SAW@	Project SAW@ bijdrage Waterschappen	Dit betreft een kassiersfunctie van HWH: De gezamenlijke stuurgroep SAW@ (waterschappen en RWS) heeft middels het jaarplan 2019 het jaarbudget voor de projecten van SAW@ vastgesteld. Het hier genoemde bedrag is de gezamenlijke bijdrage van de deelnemende waterschappen hieraan.
12. SAW@	SAW@ hWh-werkzaamheden	Aanvullende project gerelateerd aan SAW@ voor de invulling van de IPM rollen.
13. Basisdata	AHN Kaartverkoop	De overgebleven gelden van AHN kaartverkoop zijn van RWS en de waterschappen. De stuurgroep AHN gaat over de bestemming van deze gelden.
13. Basisdata	Actueel Hoogte bestand Nederland	Rijkswaterstaat en waterschappen werken sinds 1997 samen aan een veilig watersysteem voor Nederland. Samen hebben zij vastgesteld dat actuele en betrouwbare hoogte informatie onontbeerlijk is voor een betrouwbaar beheer van het watersysteem en de waterkeringen in Nederland. In een door beide partijen ondertekend convenant is vastgelegd dat zij voor onbepaalde tijd wensen samen te werken op dit thema en zorg te dragen dat kwalitatief betrouwbare hoogte informatie beschikbaar is voor het waterbeheer in Nederland. Op dit moment wordt gewerkt met AHN4. In dit project wordt er vanuit de huidige 6-jaarlijkse actualisatie van het AHN wordt opgeschaald naar een 3-jaarlijkse actualisatie. Het Waterschapshuis verzorgt de programma- en projectsturing voor dit project en fungeert als kassier voor de waterschappen.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
13. Basisdata	Beeld- materiaal	Dit betreft de samenwerking tot de gezamenlijke inkoop van beeldmateriaal door verschillende overheidsinstellingen. Samenwerkende partners: de Rijksoverheid (i.e.: Ministerie van Infrastructuur en Milieu (incl. Kadaster, Rijkswaterstaat en Prorail), Ministerie van Economische Zaken (incl. CBS), Ministerie van Defensie, Ministerie van Veiligheid en Justitie, de Nationale Politie, de provincies, De Gasunie, Staatsbosbeheer, een aantal gemeenten en de waterschappen. HWH is verantwoordelijk voor inkoop en leveranciersmanagement.
14. Informatie- huis Water	Basistaken IHW	Dit betreft de inzet van 7 FTE ten behoeve van de basistaken IHW, welke gefinancierd wordt door de waterschappen.
14. Informatie- huis Water	Externe product-kosten	Alle taken van IHW die in het jaarplan van IHW zijn opgenomen onder de noemer: basistaken en doorontwikkeling/vernieuwing IHW. Deze taken worden bekostigd uit de financiële bijdrage die de samenwerkingspartners aan IHW leveren.
14. Informatie- huis Water	Facilitering IHW door hWh	Dit betreft de bijdrage van IHW aan de faciliteringskosten hWh. Dit wordt gefinancierd door de waterschappen.
14. Informatie- huis Water	Externe projecten IHW	Een project dat IHW gaat uitvoeren, na goedkeuring door het DO IHW, dat niet betaald wordt uit de bijdrage van de samenwerkingspartners maar waar aparte financiering voor geregeld is. (Dit kan dus ook een project zijn dat door de waterschappen wordt gefinancierd.)
14. Informatie- huis Water	EF Slim water- management	Naar aanleiding van het besluit van de Ledenvergadering, is een bedrag van 100K beschikbaar gesteld voor uitwerking (businesscase) van het Realisatievoorstel (lees: aanvraag Business Case t.w.v. € 100.000 i.p.v. de gebruikelijk gehanteerde € 40.000). Ontwikkeelfase Informatievoorziening Slim Watermanagement (2022-2027). Dit betreft de personele inzet van het Waterschapshuis en Informatiehuis Water.
14. Informatie- huis Water	BT DO WKP	Basistaak DO WaterKwaliteitsPortaal is het beheer en onderhoud van het WaterKwaliteitsPortaal. Voor 2022 staat hiervoor de 6-jaarlijkse EU-Rapportage gepland, welke begin april moet worden opgeleverd. Daarna zal in samenwerking met de samenwerkingspartners van het IHW gekeken worden hoe het nieuwe systeem zal worden doorontwikkeld.
14. Informatie- huis Water	BT Droogte- portaal	Het betreft historische data en kaartmateriaal, maar ook actuele velddata. In een deelproject van Fase 2 en Fase 3 is het deel van het portaal met actuele data als een demonstratie-portaal gerealiseerd. Dit deel van het portaal geeft gebruikers informatie over de toestand van het bodem-grondwater-systeem buiten op basis van veldmetingen en berekende droogte- indices. Het is tot stand gekomen eind februari 2021 met projectfinanciering en met inzet van eigen middelen van het uitvoerend consortium. StellaSpark ondersteunt ons als onderaannemer met het NEXUS data-platform.
14. Informatie- huis Water	EF DD API	Voor IHW is het beheren van de DD API een taakuitbreiding op de huidige beheerstaken maar volledig in lijn met de Aquo-standaardisatie ontwikkeling. De basis van de Digitale Delta is de API technologie. Dit vraagt om een eenduidige definitie van de inhoud die uitwisselt wordt. Dit laatste is dus het standaardiseren van de watertaal en is grotendeels gerealiseerd in de Aquo.
14. Informatie- huis Water	B&O Waterveilig- heidsportaal	Beheer en onderhoud van het Waterveiligheidsportaal.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
15. Kassiers- functie	Initiatief- budget OGT	De OGT heeft in haar vergadering van 27 november 2020 ingestemd met het gebruik van een initiatiefbudget. Door een jaarlijks bedrag op te nemen als initiatiefbudget in de begroting van hWh, wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe projecten op te starten. Wanneer een concreet nieuw project wordt opgestart binnen een ander programma, kan het initiatiefbudget dienen als financiering daarvan. Het initiatiefbudget wordt uitsluitend gebruikt ter financiering van verhogingen in de begroting binnen andere programma's.
15. Kassiers- functie	DROP	De Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties (GVOP) bepaalt dat de waterschappen alle officiële publicaties, inclusief versiebeheer, digitaal moeten publiceren. Het Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheids Publicaties (KOOP) levert daarvoor de voorziening. hWh verzorgt voor deze voorziening het functionele beheer en het contractmanagement. Samen met de Unie van Waterschappen neemt hWh deel aan het gebruikersoverleg.
15. Kassiers- functie	NDFF	De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) bevat gegevens over de verspreiding van planten- en diersoorten in Nederland. De database wordt beheerd door de provincies, maar ook andere organisaties, zoals de waterschappen, kunnen erover beschikken en eigen waarnemingen uploaden. Dankzij die informatie van verschillende partijen is het mogelijk de ecologische doelstellingen in het kader van de Kaderrichtlijn Water te halen. hWh beheert namens de waterschappen het contract dat toegang geeft tot de NDFF.

Begroting 2024

Het Waterschapshuis

Versie 0.91 d.d. 19 december 2022

Kenmerk: V0630/H012048

Deel 1: Financiële analyse en instandhouding

In deel 1 wordt een algemeen beeld geschetst van de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen. Deze hoofdstukken vormen een bestuurlijke samenvatting. Daarnaast zijn in dit deel de begrotingsprogramma's Overhead (Bestuur en organisatie) en Kennis en verbinden uitgewerkt. Deze begrotingsprogramma's behoren tot de instandhouding. Alle wijzigingen die betrekking hebben op instandhouding moeten na een zienswijzeprocedure door het Algemeen bestuur worden vastgesteld.

CONCEPT

Inhoudsopgave

Deel 1: Financiële analyse en instandhouding	2
1 Voorwoord	5
2 Leeswijzer	6
3 Begroting in één oogopslag	7
4 Financiële analyse	8
4.1 Instandhouding	8
4.2 Begrote bijdrage van de waterschappen	8
4.3 Van geactualiseerde begroting 2023 naar begroting 2024.	9
5 Paragrafen	12
5.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	12
5.2 Uitgangspunten en normen	14
5.3 Incidentele baten en lasten	15
5.4 Kostentoerekening	15
5.5 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	16
5.6 Weerstandsvermogen	16
5.7 Financiering	20
5.8 Verbonden partijen	21
5.9 Bedrijfsvoering	21
5.10 EMU saldo	22
6 Begroting naar programma's	23
7 Begroting naar kosten – en opbrengstensoorten	24
8 Programma 1 Overhead (Bestuur en organisatie)	25
9 Programma 2 Kennis en verbinden	27
Deel 2: Projecten waterschappen	29
10 Programma 3 Innovatie en transformatie	30
11 Programma 4 Digitale dienstverlening	32
12 Programma 5 Organisatie en samenwerking	34
13 Programma 6 Informatie – datastromen	36
14 Programma 7 Informatieveiligheid en privacy	38

15	Programma 8 Waterveiligheid	40
16	Programma 9 Watersysteem	42
17	Programma 10 Waterketen	44
18	Programma 11 Bedrijfsvoering	46
Deel 3: Projecten derden		47
19	Programma 12 SAW@	48
20	Programma 13 Basisdata	50
21	Programma 14 Informatiehuis Water	52
22	Programma 15 Kassiersfunctie	54
Deel 4: Verwachte initiatieven in 2024		56
23	Bijlagen	58
23.1	Bijlage 1 Overzicht formatie en capaciteit	58
23.2	Bijlage 2 Verdeelsleutels	59
23.3	Bijlage 3 Bijdragen per waterschap	60
23.4	Bijlage 4 Totaal bijdragen begroting 2024 t.o.v. geactualiseerde begroting 2023	71
23.5	Bijlage 5 Berekening merendeelcriterium (werk voor derden)	72
23.6	Bijlage 6 EMU saldo	73
23.7	Bijlage 7 Projectomschrijvingen	74

1 Voorwoord

Voor u ligt de geactualiseerde begroting 2024 van Het Waterschapshuis (hierna: hWh). Deze begroting maakt inzichtelijk op welke wijze hWh de in 2024 door de waterschappen gestelde doelen wil realiseren en welke financiële middelen de waterschappen hiervoor beschikbaar stellen. De begroting is, conform het huidige standpunt van de belastingdienst, opgesteld in bedragen exclusief BTW. De totale kosten worden door hWh verhoogd met BTW in rekening gebracht bij de deelnemers.

De waterschappen willen hun kerntaken zo efficiënt mogelijk uitvoeren. Daarnaast willen ze bijdragen aan oplossingen voor grote maatschappelijke uitdagingen, zoals digitale transformatie, klimaatverandering en de energietransitie. Natuurlijk zijn dit grote uitdagingen, maar er liggen ook veel kansen. hWh helpt de waterschappen om digitale oplossingen gezamenlijk te ontwikkelen en in te springen op digitale transformatie. We zien de digitale transformatie versnellen. Voor hWh uit zich dat in een blijvende stroom van (innovatieve) projecten, waarmee de programma's zich vullen. Deze primaire begroting 2024 is lager dan de actuele begroting 2023 omdat opnieuw een aantal dienstverleningsovereenkomsten (hierna: DVO's) in 2023 aflopen en nog niet zijn verlengd. Dit betreft onder andere Beeldmateriaal en TMX. De verwachting is dat 2024 de groei van de afgelopen jaren doorzet. Door deze toename van uitvoeringsverzoeken van de waterschappen moeten er keuzes gemaakt worden. Jaarlijks zal het juiste evenwicht tussen groei en prioriteren moeten worden gevonden; begrensd door wat hWh (beschikbare mensen) en de waterschappen (maatschappelijke en economische ontwikkelingen) aankunnen. Kwaliteit van de dienstverlening en projecten blijft voorop staan.

In de vernieuwde strategienota geeft de opdrachtgeverstafel (hierna: OGT) aan om op vier gebieden (data, standaarden, informatieveiligheid & privacy (hierna: IV&P) en wetgeving) als collectief opdrachtgever te willen optreden. Op deze onderwerpen wil de OGT meer controle hebben op de te starten en uit te voeren activiteiten (o.a. door specifieke ontwikkelbudgetten en een centraal initiatief budget). Verder wil de OGT langjarige afspraken maken over diensten (o.a. centraal beschikbaar stellen van kennis) en beheer. Hiermee stelt ze hWh in staat om diensten en beheer nog beter te organiseren met meer oog op inhoudelijke kennis ontwikkeling en behoud.

Het algemeen bestuur heeft in zijn vergadering van 1 december 2022 aangegeven dat de herinrichting van hWh, zoals benoemd in de samenwerkingsopgave, in 2023 moet plaatsvinden. Dit betekent dat deze primaire begroting 2024 nog op basis van de huidige indeling is opgesteld en dat de geactualiseerde begroting 2024 in het najaar van 2023 volgens de nieuwe opzet zal worden opgesteld.

In 2024 blijft de begroting van de instandhouding stabiel, zodat de programma's en projecten op een kwalitatief goede manier ondersteund kunnen worden en de werkdruk in de organisatie niet te hoog wordt. Een meer gedetailleerde financiële analyse van de begroting is opgenomen in hoofdstuk 4.

Zoals in de kaderbrief 2024 aangegeven zijn de economische ontwikkelingen onzeker. In de kaderbrief zijn de, op het moment van opstellen, meest actuele ramingen van het Centraal Plan Bureau (CPB) voor 2024 gebruikt.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de leeswijzer in hoofdstuk 2.

2 Leeswijzer

De opbouw van de begroting 2024 is als volgt.

In deel 1 (hoofdstuk 3 tot en met 9) wordt een algemeen beeld geschetst van de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen. Deze hoofdstukken vormen een bestuurlijke samenvatting van de begroting. Daarnaast worden in dit deel de begrotingsprogramma's uitgewerkt die behoren tot de instandhouding. Alle wijzigingen die betrekking hebben op instandhouding moeten na een zienswijzeprocedure door het algemeen bestuur hWh worden vastgesteld. In hoofdstuk 5 zijn de wettelijk verplichte paragrafen opgenomen. Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting. Hierin zijn onder andere de begrotingsuitgangspunten opgenomen, de risico-inventarisatie en de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

In deel 2 (hoofdstuk 10 tot en met 18) worden de begrotingsprogramma's waterschappen uitgewerkt. De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen) organiseren zich per project in een uitvoerend overleg. Dit uitvoerend overleg heeft zeggenschap over de gelden die worden begroot voor de projecten binnen een programma. Dit deel van de begroting dient formeel door het algemeen bestuur hWh te worden vastgesteld.

In deel 3 (hoofdstuk 19 tot en met 22) worden de begrotingsprogramma's derden en kassiersfunctie uitgewerkt. De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen en derden) organiseren zich per project in samengesteld uitvoerend overleg. De opdracht van de waterschappen aan hWh beperkt zich tot facilitering. De bestuurlijke aansturing ligt niet bij het bestuur van hWh. Dit deel van de begroting dient echter wel formeel door het algemeen bestuur hWh te worden vastgesteld.

In deel 4 wordt aangekondigd welke begrotingswijzigingen voor 2024 worden verwacht op het moment van het opstellen van de geactualiseerde begroting. Deze projecten hebben nog niet geleid tot een dienstverleningsovereenkomst en worden daarom nog niet in de financiële begroting verwerkt.

Per programma wordt een vaste opzet gehanteerd volgens de bekende 3 'W-vragen':

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

In de verdere hoofdstukken en bijlagen treft u diverse overzichten aan, waaronder de overzichten met bijdragen per product/per waterschap.

3 Begroting in één oogopslag

De opbouw van de begroting 2024 wordt onderstaand weergegeven. Hierin worden de belangrijkste kengetallen zichtbaar gemaakt. De analyse van de geactualiseerde begroting 2023 ten opzichte van de primaire begroting 2024 wordt in hoofdstuk 4 weergegeven.

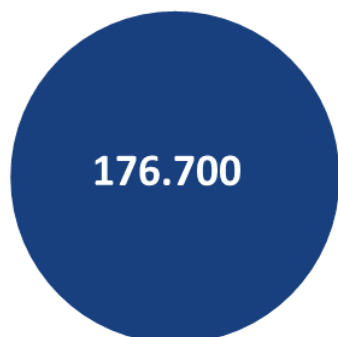
Geactualiseerde begroting 2023 in €

Begroting 2024 in €

Geactualiseerde begroting 2023 in uren

Begroting 2024 in uren

4 Financiële analyse

In dit hoofdstuk worden de mutaties tussen de geactualiseerde begroting 2023 en de primaire begroting 2024 toegelicht. De aanpassingen in de begroting 2024 zijn voornamelijk toe te wijzen aan:

- De nieuwe afgesloten en verlengde DVO's;
- Aanpassingen binnen lopende projecten, waaronder ook indexatie.

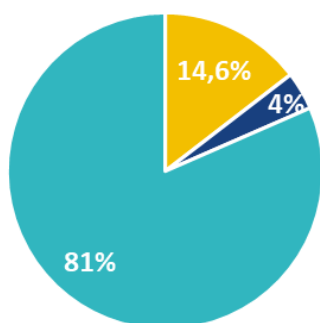
In de hoofdstukken 8 tot en met 22 wordt op de programma's een verdere toelichting gegeven.

4.1 Instandhouding

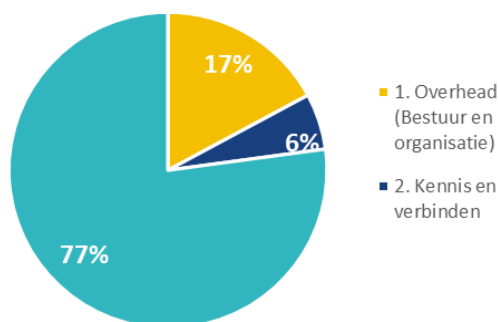
De instandhouding is faciliterend aan de uitvoering van de projecten en programma's. In de begroting 2024 is 17% van het totale begrotingsbedrag begroot voor de uitvoering van Overhead (Bestuur en organisatie). Dit percentage wordt gevormd doordat veel projecten een einddatum hebben ná 2023. Van veel van deze projecten wordt verwacht dat zij wel verlengd worden in 2024. Echter mogen deze nog niet worden opgenomen in de begroting. Wanneer het formele besluit genomen is om de projecten te verlengen zal de verhouding van het programma Overhead (Bestuur en organisatie) ten opzichte van de projecten weer stabiel rond de 14% zijn.

De afgelopen jaren bleek dat er meer ondersteuning nodig is in de instandhouding om de groei in de projecten en programma's te kunnen blijven faciliteren. Deze groei is, naast de voorbereiding van informatieveiligheid in 2024 gestabiliseerd. Het Dagelijks bestuur en de directie sturen bij in de kosten van de instandhouding, zodat deze in balans blijft ten opzichte van de realisatie van de projecten en programma's, ook wanneer de realisatie van de projecten lager blijkt te zijn dan nu wordt verwacht.

Geactualiseerde begroting 2023 in %

Begroting 2024 in %

- 1. Overhead (Bestuur en organisatie)
- 2. Kennis en verbinden

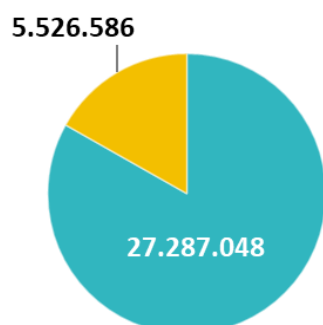
4.2 Begrote bijdrage van de waterschappen

Binnen de Gemeenschappelijke regeling hWh wordt voornamelijk de samenwerking tussen de waterschappen gefaciliteerd. De waterschappen dragen de kosten voor de instandhouding en de projecten waaraan zij deelnemen, aan projecten kunnen eventueel overige partijen deelnemen. In de bijlages 3 en 4 zijn gedetailleerde overzichten van de bijdragen per deelnemer opgenomen. Alleen projecten waarvoor een DVO is afgesloten, zijn opgenomen in de begroting van hWh. De bijdragen van waterschappen is gedaald in afwachting van het formele besluit tot verlenging van diverse projecten. De bijdragen van derden is gedaald in afwachting van het formele besluit tot verlenging van het project Beeldmateriaal. Het is wenselijk dat de waterschappen in hun eigen begroting voldoende middelen reserveren zodat de nieuwe initiatieven, zoals benoemd in deel 4 van deze begroting, gestart kunnen worden.

De verdeling van de begrote bijdragen van de deelnemers op hoofdlijnen is als volgt:

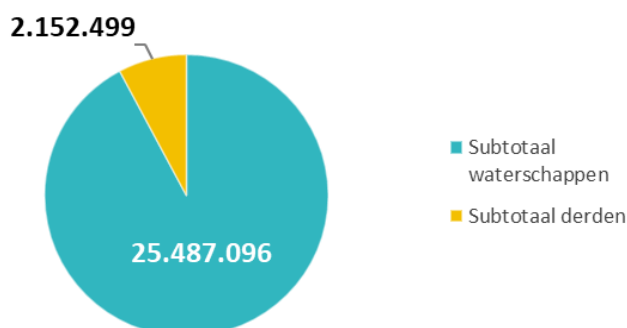
Geactualiseerde begroting 2023

Bijdragen deelnemers in €

Begroting 2024

Bijdragen deelnemers in €

■ Subtotaal waterschappen
■ Subtotaal derden

4.3 Van geactualiseerde begroting 2023 naar begroting 2024.

In de begroting 2024 zijn enkele aanpassingen verwerkt ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2023:

- De uurtarieven voor deze begroting zijn, conform kaderbrief, gebaseerd op de Handleiding overheidstarieven 2022 (ministerie van Financiën). De uurtarieven zijn geïndexeerd met 7,5% op basis van de verwachte stijging in 2023 (onderhandelingsresultaat CAO 2023), rekening houdende met individuele wijzigingen per medewerker en 3,3% op basis van de verwachte stijging van de loonvoet in 2024. Het laatste percentage is gebaseerd op de raming van het CPB. Het onderhandelingsresultaat op de CAO 2024 is ten tijde van het opmaken van deze begroting nog niet bekend.
- In de begroting 2024 is per programma een begrotingsuurtarief bepaald. Dit tarief varieert van schaal 10 tot 13. Het totale gemiddelde uurtarief in de begroting 2024 komt uit op € 91,63. In de geactualiseerde begroting 2023 was dit nog gemiddeld € 88,98. In de financiële analyse in hoofdstuk 4 is toegelicht wat de wijziging in uurtarieven in de begroting van hWh betekent.
- Projecten die zijn beëindigd verlagen de begroting.
- De financiële ontwikkelingen in lopende dienstverleningsovereenkomsten zijn verwerkt.
- Voor 2024 is € 250.000 voor kwaliteitsborging begroot, welke zal worden ingezet voor door het dagelijks bestuur nog nader te bepalen interne projecten.

De begroting 2024 is uitgedrukt in cijfers als volgt tot stand gekomen:

Wijzigingen begroting 2024 ten opzichte van geactualiseerde begroting 2023	Totaal	Instandhouding	Projecten
Begroting 2023 geactualiseerd	32.813.634	6.039.423	26.774.211
Wijziging begroot uurtarief	481.217	165.016	316.201
Subtotaal na wijziging uitgangspunten	33.294.851	6.204.439	27.090.412
Toevoeging interne projecten *	-150.000	-150.000	-
Toevoeging initiatiefbudget	-	-	-
Toevoeging overige nieuwe projecten **	283.290	283.290	-
Beëindigde projecten	-4.724.361	-	-4.724.361
Wijziging ontwikkelbudgetten ***	75.252	-	75.252
Wijziging begrote uren projecten	-443.787	68.727	-512.514
Wijzigingen overige kosten projecten	-695.650	-90.111	-605.539
Begroting 2024 primair	27.639.595	6.316.345	21.323.250

* Om te kunnen voldoen aan het bestuurlijke ambitieniveau van de veilige werkomgeving, wordt door middel van een zienswijzeprocedure € 150.000 extra budget gevraagd in de geactualiseerde begroting 2023. In de begroting 2024 is het budget voor kwaliteitsverbetering weer teruggebracht naar € 250.000.

** Conform de kaderbrief 2024 wordt in het programma Kennis en verbinden 2 fte begroot voor het inrichten en ontwikkelen van een excellente hWh-organisatie, waaronder kwaliteitsborging, ten behoeve van het uitvoeren van programma's en project en het uitvoeren van beheer en diensten.

*** De aanwending van de ontwikkelbudgetten per programma is gemandateerd aan het betreffende UO. De ontwikkelbudgetten kunnen worden aangewend voor nieuwe initiatieven binnen het programma. In 2023 is een deel van het ontwikkelbudget van Organisatie en samenwerking reeds ingezet voor nieuwe projecten. In 2024 is dit weer beschikbaar binnen het ontwikkelbudget.

In 2024 eindigen de volgende projecten:

Beëindigde projecten begroting 2024 t.o.v. geactualiseerde begroting 2023	Totaal
<i>Programma 3. Innovatie en transformatie</i>	
DEEP III	-608.333
<i>Programma 4. Digitale dienstverlening</i>	
CMS	-8.634
<i>Programma 5. Organisatie en samenwerking</i>	
Aanbesteding Standaard Software	-43.982
Software Catalogus	-176.350
Europese Aanbesteding Strategisch Cloudpartner	-135.390
<i>Programma 7. Informatieveiligheid en privacy</i>	
Audit WPG	-325.698
<i>Programma 9. Watersysteem</i>	
Realisatievoorstel Info.vo. Slim Watermanagement	-89.000
Waterschadeschatter (overdracht STOWA)	-14.000
BC B&O NHI-instrumentarium	-5.000
De Digitale Watertoets	-160.100
<i>Programma 13. Basisdata</i>	
Beeldmateriaal 5	-3.766.207
	-4.724.361

5 Paragrafen

5.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Sturing en verantwoording binnen hWh

De waterschappen betalen een bijdrage voor de instandhouding. De overige bijdragen van de waterschappen betreffen alleen die bijdragen aan projecten waar aan wordt deelgenomen. hWh kan alleen programma's en projecten in de begroting verwerken, voor zover hiervoor een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) is afgesloten. De DVO's zijn derhalve leidend voor de begrotingen. In de programma's waar een ontwikkelbudget (aan te wenden voor nieuwe initiatieven binnen een programma) is goedgekeurd door de OGT, wordt dit meegenomen in de begroting. Gedurende het jaar worden er door besluitvorming door de OGT begrotingswijzigingen doorgevoerd. Waterschappen hebben gevraagd of hWh hier een inschatting voor kan maken. Dit is ter informatie aan deel 4 van de begroting toegevoegd.

Vanaf 2023 wil de OGT zich focussen op in eerste instantie vier collectieve programma's. Hiervoor wil men gezamenlijk de financiële ruimte bepalen voor het opstarten van nieuwe initiatieven. Met deze sector brede prioritering, streeft de OGT naar een gelijkmatig toenemende begroting van hWh.

De kosten voor instandhouding worden begroot in twee programma's. Dit deel van de begroting valt onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen bestuur:

- Programma 1 Overhead (Bestuur en organisatie): hierin worden de kosten voor de hWh organisatie begroot, zoals kosten voor bestuur, directie en de organisatieondersteuning. Dit wordt ook vaak aangeduid als "overhead".
- Programma 2 Kennis & verbinden: Dit bestaat nu nog uit twee delen. In het eerste deel worden de kosten voor kennisontwikkeling binnen hWh ten dienste van de waterschappen en voortraject/vooronderzoeken van nieuwe ideeën/projecten begroot. Een voorbeeld hiervan is de beleidsondersteuning van de OGT bij het opstellen van de strategienota. In het tweede deel zijn de kosten voor diensten als het vergadercentrum, de receptie, ondersteuning i-platform en OGT, etc. begroot.

Digitale transformatie

We zien de digitale transformatie versnellen. Voor hWh uit zich dat in een blijvende stroom van (innovatieve) projecten, waarmee de programma's zich vullen. De begroting 2024 zet naar verwachting de groei van de afgelopen jaren door. Door deze toename van uitvoeringsverzoeken van de waterschappen moeten er zowel door de UO's als door de OGT keuzes gemaakt worden. Immers zowel hWh (onvoldoende beschikbare mensen) als de waterschappen (maatschappelijke en economische ontwikkelingen) kunnen anders deze groei niet aan. Jaarlijks moet gezocht worden naar het juiste evenwicht tussen groei en prioriteren; begrensd door wat hWh (beschikbare mensen) en de waterschappen (maatschappelijke en economische ontwikkelingen) aankunnen. Kwaliteit van de dienstverlening en projecten blijft voorop staan.

In de vernieuwde strategienota geeft de OGT aan om op vier gebieden (data, standaarden, IV&P en wetgeving) als collectief te willen optreden. Op deze onderwerpen wil men controle hebben op de te starten en uit te voeren activiteiten (o.a. door specifieke ontwikkelbudgetten en een centraal initiatief budget). Verder wil de OGT, als onderdeel van de uitkomst van de samenwerkingsopgave, langjarige afspraken maken over diensten (o.a. centraal beschikbaar stellen van kennis) en beheer. Hiermee stelt ze hWh in staat om diensten en beheer nog beter te organiseren met meer oog op inhoudelijke kennis ontwikkeling en behoud.

Koersplan

Het Koersplan loopt eind 2023 af. Ondanks de snelle maatschappelijke ontwikkelingen, blijkt het koersplan ongekend actueel te zijn. Mede gebaseerd op de uitkomsten van de sessies rondom de samenwerkingsopgave, is het algemeen bestuur van mening dat het Koersplan met een jaar verlengd kan worden. Het bestuur werkt samen met de OGT om het koersplan en de strategienota (OGT) op elkaar af te stemmen en te bezien of verdieping op onderdelen van het Koersplan gewenst is.

Nieuwe indeling begroting

Het algemeen bestuur heeft in zijn vergadering van 1 december 2022 aangegeven dat de herinrichting van hWh, zoals benoemd in de samenwerkingsopgave, in 2023 moet plaatsvinden. Dit betekent dat deze primaire begroting 2024 nog op basis van de huidige indeling is opgesteld en dat de geactualiseerde begroting 2024 in het najaar van 2023 volgens de nieuwe opzet zal worden opgesteld.

Capaciteit

Capaciteit is een continu aandachtspunt voor het bestuur van hWh. Eind 2021 heeft het bestuur geconstateerd dat de oude richtlijn (flexibele schil, inzet voor projecten, zoveel mogelijk inleen en als het niet anders kan inhuur) niet meer voldoet. Een nieuwe balans dient gevonden te worden in de optimalisatie van de flexibiliteit en de structurele capaciteit.

Begin 2022 heeft het algemeen bestuur daarop besloten dat de trend van snelle afname van ingeleend personeel en de snelle toename van ingehuurd personeel omgebogen moet worden. En dat het in de huidige krappe arbeidsmarkt beter is voor de waterschappen en hWh als hWh ook voor de projecten personeel een contract kan aanbieden. Hiermee wordt het snel groeiende aandeel inhuur afgeremd en blijft meer kennis bewaard voor de waterschappen. Deze nieuwe richting is door hWh, binnen de gestelde kaders (maximaal 40% in dienst bij hWh), in 2022 in gang gezet en wordt in 2023 en 2024 doorgezet, waarbij het uitgangspunt blijft "de juiste persoon op de juiste plek". In het verlengde hiervan is extra aandacht voor het opbouwen en regisseren van kennis m.b.t. de digitale transformatie die breed met de waterschappen kan worden gedeeld.

BTW

hWh heeft in 2010 een verzoek tot vrijstelling voor de toepassing van omzetbelasting bij de Belastingdienst neergelegd. Het verzoek aan de Belastingdienst was destijds tweeledig, namelijk:

1. Vrijstelling van BTW op de diensten van hWh aan de waterschappen (koepelvrijstelling);
2. Vrijstelling van BTW op de diensten van de waterschappen aan hWh.

Ad 1: De Belastingdienst heeft in 2012 schriftelijk bevestigd dat hWh voldoet aan de voorwaarden voor de koepelvrijstelling, daarmee was dit deel van het verzoek tot vrijstelling reeds afgerond in 2012. De koepelvrijstelling zorgde ervoor dat hWh diensten vrij van BTW kon leveren aan waterschappen.

Ad 2: Op dit verzoek is tot op heden, ondanks herhaaldelijke verzoeken van hWh en diverse overleggen, nog geen standpunt ingenomen door de Belastingdienst. De diensten van waterschappen aan hWh worden in rekening gebracht met BTW. Aangezien hWh geen recht had op vooraf trek van de BTW, werkt dit uiteindelijk kostenverhogend voor de waterschappen.

Uit 2018 heeft de Belastingdienst plotseling een eendoordeel gegeven. Hieruit blijkt de Belastingdienst wederom geen standpunt heeft ingenomen omtrent verzoek 2. Maar heeft zij de afspraak uit 2012 (verzoek 1) ingetrokken. hWh zou jegens waterschappen niet vrijgesteld van BTW presteren. hWh heeft bezwaar tegen deze uitspraak ingediend en heeft, na afwijzing van het bezwaar door de belastingdienst, een beroepsprocedure gestart.

Op 21 februari 2022 heeft de behandeling van deze zaak door de rechter plaatsgevonden, waarbij de rechter hWh in het gelijk heeft gesteld. De belastingdienst is in cassatie gegaan bij de Hoge Raad tegen deze uitspraak. Wij zijn in afwachting van het vervolgtraject.

Circulaire economie

Circulariteit is, net zoals duurzaamheid, een belangrijk onderwerp binnen hWh in het bredere kader van duurzaam opdrachtgeverschap. hWh gaat de strategie duurzaam opdrachtgeverschap waterschappen (DOW) vormgeven. Eerste acties daarop zijn dat er een ambitie-web gemaakt gaat worden om te bepalen waarop de focus komt te liggen de komende jaren. Daarna wordt een actieplan gemaakt, waarmee de gehele organisatie aan de slag kan gaan. Bij software is duurzaamheid en circulariteit een lastig onderwerp, maar daar gaan we ons de komende jaren wel op richten.

5.2 Uitgangspunten en normen

Voor de begroting 2024 hanteren we de volgende financiële uitgangspunten:

Loden deuren en doorbelastingen

Het huidige construct hWh is zodanig opgezet dat kosten daar komen waar ze worden gemaakt. Loden deuren tussen instandhouding en projecten, en programma's/projecten onderling, moeten ervoor zorgen dat ieder waterschap betaalt waarvoor deze aan de lat staat.

Uitgangspunt is dat waterschappen opdrachtgever zijn voor alle programma's en betalen voor de ontwikkeling van het programma. Vervolgens kunnen waterschappen deelnemen aan projecten, diensten, activiteiten binnen elk programma. De programma's worden ingesteld door het dagelijks bestuur (is gedelegeerd door het algemeen bestuur) en de aanvaarding van projecten middels een uitvoeringstoets blijft onveranderd.

In het kader van de loden deuren moeten kosten op projecten of kostenplaatsen landen waarvoor ze gemaakt worden. Conform de systematiek van de afgelopen jaren worden enkele kosten vanuit instandhouding doorbelast aan projecten op basis van uitgevoerde diensten. Deze kosten worden begroot in instandhouding en bij afname van diensten verrekend. De doorbelastingen zijn voor 2024 geïndexeerd. De doorbelasting van kantoorautomatisering is herrekend op basis van werkelijke kosten. Het gaat om (bedragen exclusief btw):

- Kantoorautomatisering: doorbelasten op basis van virtuele werkplekken. € 500 (2023: € 325) per medewerker per maand.
- Capaciteitsmanagement: doorbelasten op basis van verleende diensten t.b.v. medewerkers (instroom, doorstroom en uitstroom). € 5.200 (2023: € 5.000) per medewerker voor de gehele begeleiding van instroom. € 2.600 (2023: € 2.500) voor de begeleiding van doorstroom van een interne medewerker naar een nieuwe functie. Voor contractverlengingen wordt een rekkentarieff van € 1.050 (2023: € 1.000) gehanteerd.
- Inkoop: doorbelasten op basis van verleende diensten t.b.v. uitgevoerde aanbesteding. Maximaal € 900 (2023: € 850) voor een enkelvoudig onderhandse aanbesteding en € 2.200 (2023 € 2.100) voor een meervoudig onderhandse aanbesteding.

Ten aanzien van capaciteitsmanagement en inkoop bestaat het risico dat, indien er niet voldoende kan worden doorbelast omdat er minder diensten worden verleend dan verwacht, de kosten ten laste van instandhouding blijven komen.

Personele kosten

De uurtarieven voor medewerkers op de payroll, inleen (vanuit waterschappen) en inhuur worden begroot op basis van de meest recent beschikbare tarieven voor de Rijksoverheid (Handleiding overheidsstarieven 2022, ministerie van Financiën). Hier is per salarisschaal een uurtarief bepaald, gebaseerd op een intern en een extern tarief.

Per programma wordt een inschatting gemaakt van de verwachte gemiddelde schaal. Op basis van deze uitgangspunten wordt per programma het passende uurtarief uit de Handleiding overheidsstarieven verwerkt in de begroting.

De vergoeding van hWh aan waterschappen die medewerkers leveren, is eveneens gebaseerd op het uurtarief van de betreffende salarisschaal van de ingeleende medewerker, zoals bepaald in de Handleiding overheidsstarieven. Voor waterschappen is het mogelijk een vergoeding te vragen voor de uitgeleende medewerker, welke is gebaseerd op het externe tarief. In het kader van de wetgeving rondom vennootschapsbelasting kan dit in sommige gevallen echter leiden tot een hogere administratieve last voor een waterschap, wat niet opweegt tegen de hogere vergoeding voor de uitgeleende medewerker. Omdat de fiscale situatie per waterschap verschillend is, wordt de mogelijkheid geboden voor individuele waterschappen te opteren voor een vergoeding gebaseerd op de lagere integrale kostprijs (loonkosten plus een opslag voor overheadkosten) van de betreffende medewerker, in plaats een vergoeding op basis van de tarieven opgesteld voor de Rijksoverheid. Deze afweging zal het betreffende waterschap zelf moeten maken.

De uurtarieven voor 2024 zijn zoals genoemd gebaseerd op de Handleiding Overheidstarieven 2022 van het Ministerie van Financiën en worden geïndexeerd op basis van de meest recent beschikbare informatie:

- 7,5% verwachte stijging van het CAO-loon in 2023, gebaseerd op het onderhandelingsresultaat op de CAO 2023 en rekening houdende met individuele wijzigingen per medewerker
- 3,3% verwachte stijging van het CAO-loon in 2024.

De indexatiepercentages zijn gebaseerd op recente ramingen van het Centraal Plan Bureau. De werkelijke prijsontwikkeling kan hier van afwijken.

De norm voor de productiviteitsuren blijft 1.400 uur (in lijn met Handleiding Overheidstarieven 2022, Ministerie van Financiën). De systematiek met het gebruik van kostenplaatsen en kostendragers blijft in stand.

Indexering voor materiële kosten

Er is een generieke inflatiecorrectie van 3,1% doorgevoerd voor de materiële overheadkosten, tenzij de indexering door leveranciers al contractueel is vastgelegd. Het indexatiepercentage is gebaseerd op de raming van het Centraal Plan Bureau bij het tot stand komen van de kaderbrief 2024. De werkelijke prijsontwikkeling kan hier van afwijken. Binnen de budgettaire kaders van deze begroting zal dan bijgestuurd worden.

Relevante beleidskaders

De begrotingsprogramma's worden uitgevoerd binnen de volgende interne en externe beleidskaders:

Omschrijving	Jaar
Wet Gemeenschappelijke Regelingen	2022
Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis	2017
Waterschapswet	2018
Waterschapsbesluit	2019
Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen	2014
Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie	2015
Controleverordening	2016
Treasurystatuut	2018
Dienstverleningshandvest	2015
Koersplan 2020 - 2023	2018
Strategienota	2022

5.3 Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf geeft inzicht in de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd.

De incidentele baten en lasten zijn in de begroting 2024 nihil.

5.4 Kostentoerekening

In de paragraaf betreffende de kostentoerekening wordt ingegaan op de principes die zijn gehanteerd bij de toerekening van kosten aan de kostendragers. Daarbij wordt inzicht gegeven in:

- de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de eis van objectieve en bedrijfseconomische criteria;
- de kwantitatieve grondslagen die als onderdeel van de kostentoerekening zijn gehanteerd.

Verdeelsleutels

Naar verwachting vindt er de komende periode geen fusie van waterschappen plaats. Bij de doorbelasting aan de deelnemende waterschappen worden verschillende soorten verdeelsleutels gebruikt conform het dienstverleningshandvest van hWh:

- a. *Gelijke delen* - Totale kosten gedeeld door het aantal opdrachtgevers.
- b. *Verdeelmodel van de Unie van Waterschappen* - Totale kosten deels verdeeld in gelijke delen, deels naar rato van de belastingopbrengst, een en ander gelijk de Unie van Waterschappen dit verdeelmodel toepast.
- c. *Naar rato van het aantal inwoners* - Percentage gelijk aan het percentage dat het aantal inwoners binnen het eigen zorggebied uitmaakt van het totaal aantal inwoners binnen de zorggebieden van alle opdrachtgevers tezamen.
- d. *Naar rato van het aantal vervuilingseenheden* - Percentage gelijk aan het percentage dat het aantal vervuilingseenheden binnen het eigen zorggebied uitmaakt van het totaal aantal vervuilingseenheden binnen de zorggebieden van alle opdrachtgevers tezamen.
- e. *Naar rato van het aantal hectare gebied* - Percentage gelijk aan het percentage dat het aantal hectare van het eigen zorggebied uitmaakt van het totaal aantal hectare van de zorggebieden van alle opdrachtgevers tezamen.
- f. *Vast procentueel per opdrachtgever bepaald gedeelte* - Procentueel deel van de totale kosten zoals dit als genoemd percentage is bepaald, niet afhankelijk gesteld van berekening of berekeningswijze.

5.5 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

In 2024 worden geen mutaties in bestemmingsreserves of voorzieningen begroot.

5.6 Weerstandsvermogen

Algemeen

Het Waterschapshuis wil op gestructureerde wijze risico's beheersen. Om die reden is het van belang om inzicht te hebben in de risico's zodat passende beheersmaatregelen getroffen kunnen worden. Conform artikel 4.19 van Het Waterschapsbesluit bevat de paragraaf betreffende het weerstandsvermogen ten minste:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, met daarbij een beschouwing over de stand aan het begin, de mutaties en de stand aan het eind van het begrotingsjaar van de algemene reserves en de voorzieningen;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Inventarisatie van de risico's

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Gemeenschappelijke regeling per maart 2015 worden programma/project-specifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft de zogenaamde "Ioden deur". Dit belangrijke principe is verankerd in de Gemeenschappelijke regeling (artikel 4, 5, 36) en verder uitgewerkt in het dienstverleningshandvest (vrijwaringsbepaling) en de dienstverleningsovereenkomsten. Aangezien de programma-/projectrisico's bij de deelnemers liggen, worden de risico's niet meer opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wel wordt in de bestuursrapportage (per 30 april, 31 augustus en 31 december) inzicht gegeven in de risico's per project.

Naast project specifieke risico's zijn er ook programma overstijgende risico's die het geheel van hWh betreffen. In januari 2022 heeft het dagelijks bestuur de risicoanalyse voor hWh herijkt. Uit deze analyse zijn 7 aandachtsgebieden voor het bestuur naar voren gekomen (zie Risico matrix 2022, zoals besproken in het AB van 14 juli 2022)

1. Borgen van capaciteit/kennis: Zowel kwaliteit als tijdige beschikbaarheid en (duurzame) inzetbaarheid van medewerkers en het behoud van kennis.
2. Aantrekkelijk werkgever: heeft hWh voldoende te bieden om voor IT- en andere specialisten in de watersector een aantrekkelijke werkomgeving te zijn.
3. Cybersecurity: Uit de BIO-audit en de toename van het cybersecurity dreigingsniveau in Nederland komt voort dat informatieveiligheid en AVG een vast onderdeel op de DB-agenda moet zijn.

4. Kansen/onbenutte potentie: Appreciatie bij de AB's waterschappen van impact digitale transformatie op primaire proces, de potentie van samenwerking op dit thema en de rol van hWh hierbij. Een uitbreiding van het portfolio van hWh zal ook meer risico met zich mee brengen.
5. Bestuurlijke controle: Grip van het bestuur, nu we overgaan naar programma gestuurd werken, op totale begroting, bewaking van rechtmatigheid (o.a. loden deuren) en uitvoerbaarheid programma's. Definitie van een kader waartegen de uitvoerbaarheid van een opdracht door hWh kan worden afgewogen, ontbreekt nog.
6. Meerwaarde voor de deelnemers: Perceptie van toegevoegde waarde, kwaliteit en wendbaarheid.
7. Compliance Wet en Regelgeving.

In onderstaande tabel zijn deze aandachtsgebieden verwerkt, naast enkele andere risico's. Gelet op het algemene karakter van deze risico's is een financiële vertaling niet mogelijk.

Nr		Risico	Beheersmaatregel
1	Borgen van capaciteit/kennis	Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende vergrijzing zal capaciteit een structureel aandachtspunt blijven. Hoofdvraag is hier of hWh goed is ingericht om de uitvoeringsprogramma's succesvol te laten verlopen. Een van de belangrijkste succesfactoren is de programma-/projectmedewerker. Zijn kwalitatief de juiste mensen tijdig beschikbaar en kunnen zij duurzaam worden ingezet? Voor de optimale werking van hWh blijft het zoeken naar optimalisatie van de flexibiliteit en het inbedden van structurele capaciteit. Binnen hWh opgebouwde kennis verdwijnt als medewerkers vertrekken uit de sector	Borgen van capaciteit wordt gezien als een permanent groot risico. Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende vergrijzing zal capaciteit een structureel aandachtspunt blijven. Om zo goed mogelijk om te kunnen gaan met de schaarste op de arbeidsmarkt heeft hWh een arbeidsmarktanalyse uit laten voeren om de in de (nabije) toekomst moeilijk vervulbare rollen te inventariseren waardoor vroegtijdig op de omstandigheden ingespeeld kan worden. Mede door het opstarten van gezamenlijke werving leveren nu voor het eerst alle 21 waterschappen capaciteit. Tevens hWh is samen met de waterschappen een sectorbrede strategische personeelsplanning (SPP) aan het verkennen. Voor het beter bereiken van de arbeidsmarkt wordt ook een communicatiecampagne gestart. Met de inzichten uit de arbeidsmarktanalyse weten we meer over de benodigde kennis, competenties en toekomstige vaardigheden; met deze inzichten zou hWh meer mensen in huis op kunnen leiden ten behoeve van de watersector. Voor de optimale werking van hWh blijft het zoeken naar optimalisatie van de flexibiliteit en het inbedden van structurele capaciteit. hWh heeft 13 januari jl. meer ruimte van het AB gekregen om kwalitatief goede mensen aan zich te mogen binden ten behoeve van de projectuitvoering, waarbij er continue aandacht blijft voor het plaatsen van de juiste persoon op de juiste plek, op het juiste moment. Hier hoort ook bij het gezond houden van de medewerkers; door corona is er vergrootte aandacht voor het zowel fysiek als mentaal welzijn (denk aan vitaliteit, herstelbehoefte, inwerktraject, aandacht voor de mens). Door hWh in te richten als kenniscentrum, kan kennis bij hWh behouden blijven.
2	Aantrekkelijk werkgever	Het dagelijks bestuur is van mening dat hWh een zodanige groei doormaakt dat mogelijk de opgave/doel van de organisatie en het welzijn en de ontwikkeling van medewerkers in het gedrang kan komen.	Juist in tijden van schaarste aan gekwalificeerde mensen (specialisten) is het belangrijk om voldoende aandacht te geven aan werkgeverschap. Door bijvoorbeeld: • Kampvuurgesprekken met medewerkers hoe de verdeling "werk en privé" en "ontmoeten op kantoor en werken thuis" in balans te brengen. • Meer mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling (meer opleidingsbudget) maar ook meer tijd om met elkaar te discussiëren over uitdagingen in het werk. • Een ontwikkelomgeving te worden voor trainees en specialisten, die zich willen bekwamen in de watersector.

Nr		Risico	Beheersmaatregel
3	Cybersecurity	De risico's vanuit cybersecurity hebben vooral te maken met het beschermen van (privacygevoelige) data. Een incident kan onder andere leiden tot reputatieschade en discontinuïteit van de bedrijfsprocessen. Opvallend is dat het risico rondom cybersecurity in twee jaar tijd flink is opgekomen. hWh zit bovenop de digitalisering en ook binnen hWh moet de informatieveiligheid op orde zijn.	Het OGT-programma Informatieveiligheid & Privacy is voortvarend aan de slag met de doorontwikkelde behoeftes van de waterschappen. Dit vormt ook onderdeel van het procesvoorstel over basisdiensten. Daarnaast zit hWh intern in het proces haar informatiebeveiliging en kantoorautomatisering naar een hoger niveau te tillen, 2022 zal in het teken staan van ontvlechting van de samenwerking met Vechtstromen en uitvraag is gedaan naar een geschikte partner die hWh in snel tempo helpt een hoger niveau te bereiken.
4	Kansen/onbenutte potentie	Digitale transformatie betreft de impact van (digitale) technologieën en de toenemende digitalisering van bedrijfsprocessen op mens, organisatie en de maatschappij. Het gaat dus om een transformatie van de hele organisatie, de manier waarop een organisatie wordt aangestuurd en hoe dit in de digitale wereld verandert (verantwoordelijkheid van de SD van ieder waterschap). Een goed voorbeeld is de snelle acceptatie van videovergaderen ten tijde van het coronavirus. Helaas waren de waterschappen (samen met hWh) hier niet op voorbereid en lag er geen resultaat van een onderzoek naar de beste tooling voor iedere toepassing klaar. De hoofdvraag is: Hoe kan hWh de waterschappen helpen met het benutten van de potentie van de nieuwe technologie in hun organisatie (Digitale Transformatie)?	Het risico dat waterschappen potentie op samenwerking onbenut laten kent vele interpretaties. Het OGT-programma Innovatie en transformatie is goed op stoom met het faciliteren van de waterschappen in hun digitale transformatie. Tevens komt de landingsbaan STOWA > hWh (van onderzoek naar projectuitvoering) ook van de grond. Daarnaast kent ons bestuur als eigenaar zijnde ook facetten van niet gerealiseerde of onbenutte potentie. hWh is bezig met een aantal thema's, o.a. doorontwikkeling hWh en mogelijk leveren van basisdiensten. Wellicht liggen fundamentele uitgangspunten van hWh onderhavig aan het 'in stand houden' van genoemde risico's. De eigenaar gaat te werk met uiterste zorgvuldigheid en voorzichtigheid (GR, handvest, DVO's, uitvoeringstoetsen) wat enerzijds ten goede werkt, anderzijds kan deze mate van voorzichtigheid mogelijk beperkend werken in het faciliteren van het ambitieniveau van de waterschappen. hWh ziet kansen die de waterschappen niet benutten en neemt de waterschappen daarin mee

Nr		Risico	Beheersmaatregel
5	Bestuurlijke controle	De huidige governance is ingericht om het vertrouwen in hWh nog sterker te maken. In het koersplan 3.0 is geconstateerd dat het vertrouwen groeit maar nog geen wijziging in de governance toelaat. De conclusie van de koerscommissie was dat een uitgebreide governance discussie de goede weg die door de waterschappen met hWh was ingeslagen zou verstoren. De toekomstige governance zal gebaseerd kunnen worden op een basis van vertrouwen. De scheiding eigenaarschap en opdrachtgeverschap maakt de scheiding opdrachtgever en opdrachtnemer helder. De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) maakt het algemeen bestuur echter eindverantwoordelijk. Hoofdvraag is hier: "Hoe kan het algemeen bestuur in control blijven over de activiteiten die hWh uitvoert?" Waarbij het uitgangspunt is dat de governance niet ter discussie wordt gesteld. Met als deelvragen: a. Hoe te bewaken dat hWh alleen die opdrachten aanneemt die: i. uitvoerbaar zijn (juiste mensen beschikbaar, binnen wettelijke kaders); ii. urgent en van nut zijn voor de waterschappen. b. Hoe te bewaken dat hWh de gevraagde resultaten levert? c. Hoe de loden/houten deuren te handhaven, bij minder bureaucratie? d. Hoe de rechtmatigheid te bewaken dat de middelen ingezet voor hWh voor de juiste activiteiten en resultaten worden ingezet?	Geconstateerd wordt dat er met succes hard gewerkt is aan een verbeterde ervaring van grip door het bestuur. Dit in de periode dat hWh over is gegaan van een projectenfabriek naar een programma gestuurde organisatie, waarbij meer wordt gekeken naar de totale begroting en waarbij onverminderde aandacht is geweest voor het bewaken van de rechtmatigheid (o.a. loden deuren) en de uitvoerbaarheid van de programma's. De kwaliteitsslag in de bedrijfsvoering (prosa, capaciteitstool, evaluaties, meer PDCA-gericht werken, project start-ups, versterkt onboarding programma, focus op risicomanagement) werpt zijn vruchten af richting de advisering aan de OGT en het bestuur. Ook weten OGT en bestuur elkaar goed te vinden en werken zij samen vanuit een gezamenlijk doel. Onder meer de roadshows en versterkte communicatie met bijbehorend omgevingsmanagement lijken ook bij te dragen aan een verhoogd gevoel van grip door het bestuur. Gezien de naderende waterschapsverkiezingen moeten we hier onverminderd oog voor houden. Echter lijkt het 'unheimische' gevoel van hWh te blijven bestaan, beseffende dat dit (gedeeltelijk) ook inherent is aan de GR; de rechtsvorm van verlengd lokaal bestuur blijft bijzonder. Wel is gebleken dat er behoefte is aan rolduidelijkheid en een samenspel tussen bestuur (als opdrachtnemer) en OGT (als opdrachtgever). Een scherper geformuleerde strategienota zal hierin ondersteunend zijn. Dit is onderwerp van gesprek in de bijeenkomsten inzake de samenwerkingsopgave van hWh.
6	Meerwaarde voor de deelnemers	Perceptie van te weinig toegevoegde waarde, kwaliteit en wendbaarheid. Dit kan leiden tot het risico dat waterschappen uittreden uit (onderdelen van) programma's. Uittreding van waterschappen kan lopende activiteiten in gevaar brengen en kan tot kostenstijging voor andere waterschappen leiden.	Zorgvuldig dienen we te zijn met de ervaren afstand tussen koplopers en overige waterschappen. Enerzijds kan dit fenomeen opgevangen worden door coalition of the willing, anderzijds kunnen er onderwerpen zijn waar sectorbreed urgentie op bestaat maar wellicht nog niet door ieder waterschap wordt gevoeld. Hier is een goede samenwerking met de Unie van Waterschappen van groot belang. Om alle waterschappen in dezelfde boot te kunnen houden, zoeken we naar eenheid in verscheidenheid. Een heldere communicatie over de toegevoegde waarde en de mogelijkheden in samenwerking is onmisbaar. Terzake van uittreding is een procedure opgenomen in de Gemeenschappelijke Regeling en het Dienstverleningshandvest. M.b.t. programma's worden waterschappen contractueel verbonden middels een Dienstverleningsovereenkomst. hWh toont aan van meerwaarde te zijn voor de waterschappen

Nr		Risico	Beheersmaatregel
7	Compliance wet- en regelgeving	Dit is een breed risico van het niet voldoen aan geldende wet- en regelgeving.	De administratieve organisatie en interne beheersing is ingericht op het compliant zijn, waarin bijvoorbeeld de aanbestedingswet een belangrijke rol speelt. De accountant besteed hier in zijn controle ook aandacht aan. Naast dat we via de Unie van Waterschappen veel wetgeving te implementeren op ons (zowel de waterschappen als ook voor hWh) afkrijgen, moeten we er scherp op blijven dat onze hWh-dienstverlening past binnen de huidige structuur. Implementatie van wetgeving, ook door hWh, wordt begeleid door het OGT-programma Digitale Dienstverlening. Voor het blijvend legitiem, maar wellicht maximaler, inzetten van de mogelijkheden van ons construct is ook hier een werkgroep mee aan de slag.
8	Financiële positie Waterschappen	Bezuinigingen en financiële positie bij waterschappen. hWh wordt gefinancierd door de deelnemende waterschappen. Bij verdergaande noodzaak tot bezuinigingen en bij een verslechterende financiële positie van waterschappen zal dat invloed kunnen hebben op de financiële huishouding van hWh.	Door de doorgevoerde flexibilisering van hWh 3.0, kan hWh eenvoudig krimpen en groeien. Voor de instandhouding is een zekere minimale bezetting noodzakelijk en moet het mogelijk zijn mee te groeien wanneer de projecten daarom vragen.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit structurele weerstandscapaciteit en incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat in de begroting van hWh uitsluitend uit de post onvoorzien. In de Gemeenschappelijke regeling (artikel 37 lid 2) is opgenomen dat de begroting een bedrag voor onvoorziene uitgaven bevat. In de begroting 2024 is een bedrag van € 250.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven in het programma Overhead (Bestuur en organisatie).

Incidentele weerstandscapaciteit

Er is geen incidentele weerstandscapaciteit aanwezig bij hWh.

Uiteindelijk zullen de waterschappen op grond van artikel 41 van de Gemeenschappelijke regeling er steeds voor zorg dragen dat hWh te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. De waterschappen zijn daarmee risicodragers voor eventuele risico's en tekorten die ontstaan bij hWh.

5.7 Financiering

Deze paragraaf geeft inzicht in de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Treasury statuut

Op 8 februari 2018 is het herijkte treasurystatuut door het algemeen bestuur hWh vastgesteld. Hierin is het beleid rondom treasury opgenomen. Met de introductie van schatkistbankieren zijn andere uitzettingen niet meer van toepassing.

Algemene ontwikkelingen inzake de treasury functie en vermogensbehoefte

hWh wordt gefinancierd door de waterschappen. In 2022 is gebruikt gemaakt van een kortlopende kredietfaciliteit bij de NWB. De verwachting is dat in 2023 en 2024 ook deze behoefte aanwezig is om het liquiditeitstekort in de eerste maanden van het jaar te kunnen overbruggen. In het dagelijks bestuur van 1 december 2022 is ingestemd een voorstel behandeld voor het aanvragen van een kredietfaciliteit middels een roll-over lening bij de Nederlandse Waterschaps Bank tot een maximum van het wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet. De geldstromen die hWh aan leveranciers betaald worden zo goed mogelijk afgestemd op de geldstromen die hWh van waterschappen ontvangt. In de achterliggende jaren is het beeld dat op basis van deze uitgangspunten hWh voldoende liquiditeiten heeft om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Renterisiconorm en kasgeldlimiet

Renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 20% van het primaire begrotingstotaal 2024 van circa € 27,6 miljoen is € 5,5 miljoen.

Kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2% van het primaire begrotingstotaal 2024 van circa € 27,6 miljoen is € 2,2 miljoen.

Risicobeleid

Het risicobeleid is in het treasurystatuut vastgelegd: risicomijdend.

Op dit moment heeft hWh geen derivaten of andere complexe financiële producten en is er uitsluitend een bankrekening bij de NWB en de Rabobank.

Treasury organisatie

De treasuryorganisatie is opgezet conform de uitgangspunten die in het treasurystatuut zijn vastgelegd.

5.8 Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in:

- De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting.
- De beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin hWh een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Er is sprake van een financieel belang wanneer hWh middelen ter beschikking heeft gesteld en het risico bestaat die kwijt te raken bij faillissement. Hiervan is ook sprake als financiële problemen bij verbonden partijen verhaald kunnen worden op hWh.

In 2024 is er geen sprake van verbonden partijen zoals bedoeld in het Waterschapsbesluit.

5.9 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Financiën

De planning & control cyclus zal in 2024 conform de richtlijnen worden uitgevoerd.

Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving, moet naar verwachting in 2025 het DB in een onderdeel van de jaarrekening, de rechtmatigheidsverantwoording, aangeven of de in de jaarrekening opgenomen financiële feiten in overeenstemming met de daarvoor geldende regels tot stand zijn gekomen. Het DB legt dan verantwoording af over de zogenoemde financiële rechtmatigheid. Hiermee vervalt het zelfstandige oordeel van de accountant over de rechtmatigheid; hij neemt zijn oordeel over de rechtmatigheidsverantwoording mee in zijn oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. De controle op rechtmatig handelen zal in de nieuwe situatie door hWh zelf worden uitgevoerd. In voorbereiding hierop hebben reeds gesprekken met de accountant plaatsgevonden en wordt er deelgenomen aan de voorbereidende bijeenkomsten gefaciliteerd door de UvW. De voorbereidingen worden in 2024 voortgezet.

Kantoorautomatisering

In december 2021 is in goed overleg besloten de samenwerking met Waterschap Vechtromen af te bouwen en het beheer van de kantoorautomatisering in 2022 over te dragen aan een andere partij. In 2022 zijn de voorbereidingen voor de aanbesteding in gang gezet. In 2024 zal naar verwachting het beheer geland zijn.

Informatiebeveiliging en privacy

De bestuurlijke ambitie is om snel mogelijk door te groeien naar volwassenheidsniveau 4 voor zowel informatieveiligheid als privacy. Het verbeterplan om hier te komen, wordt in 2023 nog uitgevoerd waarbij we focussen op het bereiken van volwassenheidsniveau 3. In 2024 is het informatieveiligheid en privacy geborgd in een PDCA-cyclus binnen de organisatie.

Communicatie

hWh heeft een start gemaakt met meer op het bestuur toegesneden versies van de P&C documenten, zoals de bestuursrapportages, jaarrekening en begrotingen. De P&C documenten zijn op dit moment lijvige documenten, onder andere door alle wettelijk verplichte onderwerpen. De insteek is om een kortere versie naast de bestaande documenten te maken, die makkelijk leesbaar zijn en een goed beeld geven van de hoofdpunten.

Ook in 2024 ligt de focus van communicatie op het laten zien van de renderende samenwerking vanuit het perspectief van de waterschappen. Communicatie over de verschillende programma's gaat in samenhang en verbinding. De mensen staan met de resultaten die ze boeken voorop.

Inkoop

Samenwerking op de digitale transformatie is veel minder vraag gestuurd (meer proactief) dan het uitvoeren van projecten of het leveren van diensten en vraagt om een andere aansturing, organisatie- en samenwerkingsvorm. Dit vraagt van hWh om een aantrekkelijke opdrachtgever te zijn: met aandacht een duurzame en innovatieve manier van samenwerken met leveranciers en waterschappen. In 2023 gaan wij ons ambitieweb maken en dit doorvoeren in de activiteiten die we met de markt uitvoeren. In 2024 en verder zal dit steeds verder handen en voeten krijgen en vast onderdeel van alle hWh activiteiten.

De waterschappen vragen hWh steeds vaker te ondersteunen op inkoop samenwerking. De werkgroep inkoopvoorwaarden zou hun taken (herzien van de inkoopvoorwaarden en opstellen modelovereenkomsten) graag beleggen bij hWh, maar dit geldt ook voor andere inkoopgerelateerde activiteiten van waterschappen. Er wordt dan ook gewerkt aan het vormgeven van een Inkoop kenniscentrum waterschappen bij hWh.

Jaarplan 2024

Met het beleidsteam wordt vlak voor de zomerperiode 2024 de aftrap gegeven voor het opstellen van het jaarplan 2024 voor de instandhouding. In 2024 is € 250.000 beschikbaar in de begroting voor de interne projecten vanuit de pot 'kwaliteitsborging'.

5.10 EMU saldo

In de paragraaf betreffende het EMU-saldo wordt het EMU-saldo gespecificeerd overeenkomstig de bij ministeriële regeling gestelde regels. In de bijlage 6 is het EMU saldo berekend op € 315.000.

6 Begroting naar programma's

Programma	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	Mutatie 2024 primair t.o.v. 2023 actualisatie
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	3.304.750	3.335.621	3.945.059	4.783.440	4.733.788	-49.652
2. Kennis en verbinden	1.113.192	1.203.492	1.295.193	1.255.983	1.582.557	326.574
<i>Subtotaal instandhouding</i>	<i>4.417.942</i>	<i>4.539.113</i>	<i>5.240.252</i>	<i>6.039.423</i>	<i>6.316.345</i>	<i>276.922</i>
3. Innovatie en transformatie	1.550.346	1.232.284	-	2.008.333	1.400.000	-608.333
4. Digitale dienstverlening	1.336.012	1.588.316	782.062	1.547.035	1.837.448	290.413
5. Organisatie en samenwerking	3.266.036	3.251.036	2.617.682	3.271.042	2.724.211	-546.831
6. Informatie - datastromen	1.484.541	1.667.001	2.050.527	1.915.162	1.913.812	-1.350
7. Informatieveiligheid en privacy	1.657.654	1.720.304	1.385.385	2.071.060	1.771.362	-299.698
8. Waterveiligheid	347.541	278.831	331.656	316.100	289.717	-26.383
9. Watersysteem	1.724.132	1.852.332	1.247.580	1.447.382	794.594	-652.788
10. Waterketen	1.998.314	2.090.814	2.053.849	2.663.163	2.689.133	25.970
11. Bedrijfsvoering	-	-	-	-	-	-
12. SAW@	1.947.217	1.992.217	2.030.077	2.039.845	2.073.525	33.680
13. Basisdata	5.092.949	4.589.446	-	5.638.611	1.876.086	-3.762.525
14. Informatiehuis Water	1.924.438	1.968.091	2.079.853	2.194.115	2.265.817	71.702
15. Kassiersfunctie	635.887	625.887	1.654.474	1.662.363	1.687.545	25.182
<i>Subtotaal projecten</i>	<i>22.965.067</i>	<i>22.856.559</i>	<i>16.233.145</i>	<i>26.774.211</i>	<i>21.323.250</i>	<i>-5.450.961</i>
Totaal	27.383.009	27.395.672	21.473.397	32.813.634	27.639.595	-5.174.039

Bedragen zijn begroot exclusief BTW.

7 Begroting naar kosten – en opbrengstensoorten

Opbrengsten & kosten categorieën	Totaal 2024
Kapitaallasten	315.422
Personeelskosten	15.333.999
Huren en rechten	395.142
Overige diensten door derden	11.595.032
Totaal kosten	27.639.595
Bijdragen van waterschappen	25.599.849
Bijdragen van overigen	2.039.746
Totaal opbrengsten	27.639.595
Saldo	-

8 Programma 1 Overhead (Bestuur en organisatie)

Het programma Bestuur en organisatie heeft tot doel het nadenken over en het neerzetten van een organisatie die de gevraagde resultaten levert voor de opdrachten vanuit de waterschappen.

Wat willen we bereiken?

1. Veilige werkomgeving: Een werkomgeving die veilig is, veilig voelt en die blijvend voldoet aan wet- en regelgeving.
2. Professionele organisatie: Kwalitatief en kwantitatief de waterschappen ondersteunen in de beweging van digitale transitie naar digitale transformatie.
3. Zichtbaarheid: Het is duidelijk wat hWh doet en wat hiervan de meerwaarde is voor de waterschappen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Naast de ondersteuning van bestuur en OGT, richten we ons op het continue verbeteren van de instandhouding.

Veilige werkomgeving

Veilig voelen:

We besteden continue aandacht aan het 'wij-gevoel' en 'onboarding' van nieuwe medewerkers. We voelen de noodzaak om mensgericht aandacht te geven aan het werkgeluk en het creëren van ruimte voor open gesprek met elkaar. Onderdeel daarvan is het betrekken van de medewerkers in de besluitvorming die in de organisatie plaatsvindt.

Goede werkplek:

In 2023 zal aandacht uitgaan naar de nieuwe manieren van (samen)werken, met een zoektocht naar de juiste balans tussen persoonlijke betrokkenheid en werken en leidinggeven op afstand.

Informatieveiligheid:

hWh heeft de ambitie om BIO niveau 3 te halen en daarna door te groeien naar niveau 4. Er blijkt meer tijd nodig te zijn, onder andere voor het verder vergroten van het bewustzijn in de organisatie en de uitwerking van een managementsysteem voor informatiebeveiliging.

Professionele organisatie

1. Verduidelijken van de taakverdeling binnen de bestaande governance.
2. Vereenvoudigen van de begroting en het begrotingsproces door het maken van een eigenarenbegroting
3. In samenwerking met de Unie van Waterschappen en STOWA zal hWh zich richten op kennisontwikkeling, kennisdeling en slagkracht om in te spelen op de nieuwste ontwikkelingen van de transformatie die de digitale ontwikkeling met zich mee brengt.
4. Herindeling producten- en dienstenportfolio. De programma's worden zo ingedeeld, dat collectief en niet-collectief inzichtelijker wordt. Hierdoor is het voor een waterschap beter mogelijk om te prioriteren in wat moet worden gedaan en waarvoor daarnaast nog ruimte is om uit te voeren.

Zichtbaarheid

- Een goede introductie van de nieuwe bestuurders zodat zij vanaf het begin een goed beeld hebben van wat hWh doet en bijdraagt.
- Laten landen van het koersplan en strategienota in de hWh-organisatie en 'eigenaren helpen' het in hun waterschap te laten landen.
- Begrijpelijk en aantrekkelijk maken rapportages

Wat mag het kosten?

1. Overhead (Bestuur en organisatie)	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Bestuur	154.233	154.233	187.156	210.089	217.520	217.520	217.520	217.520
Capaciteitsmanagement	-27.372	-	35.653	192.238	242.549	242.549	242.549	242.549
Inkoop	155.000	205.000	343.398	463.577	488.784	488.784	488.784	488.784
Facilitair	552.163	569.163	515.171	908.654	570.066	570.066	570.066	570.066
Organisatie ondersteuning	1.864.012	1.999.012	2.305.480	2.195.269	2.513.700	2.513.700	2.513.700	2.513.700
Communicatie	218.213	158.213	308.201	413.613	451.169	451.169	451.169	451.169
<i>Subtotaal terugkerende kosten</i>	<i>2.916.250</i>	<i>3.085.621</i>	<i>3.695.059</i>	<i>4.383.440</i>	<i>4.483.788</i>	<i>4.483.788</i>	<i>4.483.788</i>	<i>4.483.788</i>
Kwaliteitsverbetering	-	-	250.000	-	250.000	250.000	250.000	500.000
Veilige werkomgeving	178.500	60.000	-	250.000	-	-	-	-
Professionele organisatie	150.000	100.000	-	100.000	-	-	-	-
Zichtbaarheid	60.000	90.000	-	50.000	-	-	-	-
<i>Subtotaal eenmalige kosten</i>	<i>388.500</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	<i>400.000</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	<i>500.000</i>
	3.304.750	3.335.621	3.945.059	4.783.440	4.733.788	4.733.788	4.733.788	4.983.788

Een korte toelichting op de ontwikkeling in de begrote kosten:

- De doorbelasting op virtuele werkplekken is verhoogd. Dit is zichtbaar in de kostenplaats Facilitair. Voorheen werden de uren voor functioneel beheer begroot binnen de kostenplaats organisatie ondersteuning. Vanaf 2023 worden deze uren begroot binnen kantoorautomatisering, zodat deze vanaf 2024 middels de doorbelasting op virtuele werkplekken kunnen worden doorbelast aan de programma's. Dit heeft een verlagend effect op het programma bestuur en organisatie.
- De kostenplaats BIO, onder Organisatie ondersteuning, wordt in 2024 uitgebreid.
- Om te kunnen voldoen aan het ambitieniveau van de veilige werkomgeving, wordt door middel van een zienswijzeprocedure € 150.000 extra budget gevraagd in de geactualiseerde begroting 2023. In de begroting 2024 is het budget voor kwaliteitsverbetering weer teruggebracht naar € 250.000.

Samen met programma Kennis en verbinden vormt het programma Overhead (Bestuur en organisatie) de kosten voor instandhouding.

9 Programma 2 Kennis en verbinden

Het programma Kennis en verbinden heeft als doel om kennis aan de waterschappen toe te voegen en de waterschappen te faciliteren in het delen van kennis onderling. Deze kennis betreft nieuwe technieken en nieuwe organisatievormen in het kader van digitale transformatie.

Ophalen wat de vraag is van de waterschappen, dat is een van onze kerncompetenties. Welke verplichtingen komen er op waterschappen af waaraan ze wettelijk moeten voldoen? Welke problemen op ICT-gebied kunnen we voor de waterschappen oplossen. Klopt de uitvraag met het uiteindelijke product dat er ligt?

In dit programma komen diverse activiteiten samen om dit te bereiken: het doen van (voor) onderzoeken, het in kaart brengen van de omgeving en het ophalen en luisteren naar de wensen zijn, het formuleren van de opdracht in een business case, het opstellen van een dienstverleningsovereenkomst en het verkennen van het onbenut potentieel.

Facilitering

Het Waterschapshuis faciliteert de waterschapsbrede overleggen zoals van het i-platform, de OGT en de UO's. We zorgen ervoor dat de juiste mensen op het juiste moment de stukken (dvo's, buca's, handleidingen etc) aangereikt krijgen. Het Waterschapshuis doet het facilitair beheer van het ontmoetingscentrum van de watersector en zorgt ervoor dat iedereen die vergadert bij het Waterschapshuis onzorgd wordt.

Wat willen we bereiken?

Omdat het Waterschapshuis er is voor de waterschappen, willen we van alle waterschappen de wensen weten en die voor hen waarmaken. Evaluaties tonen aan dat de opdrachten vaak vaag zijn doordat we het voor alle waterschappen goed willen doen. Dat leidt geregeld tot oplossingen die niet 100% de lading dekken. Dit willen we verbeteren! Aan de voorkant gaan we de opdrachten duidelijker en specifiek verwoorden zodat we resultaten leveren conform afspraak. Kwaliteit van dienstverlening en resultaatgericht werken moeten onderdeel zijn van het DNA van het Waterschapshuis. De evaluaties gaan we intern terugkoppelen aan de organisatie zodat we er echt van kunnen leren. We streven naar een tevredenheidscijfer van een 7,5.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Om de kwaliteit in de projecten en programma's te waarborgen, integreren we kwaliteit en evaluatie structureel in de projecten en programma's. Met het uitvoeren van evaluaties stimuleren we het lerend vermogen, zodat het proces hoogwaardig doorlopen kan worden en adequate besluitvorming mogelijk is.
- We halen meer specifieke, toegepaste kennis in huis over bijvoorbeeld wetten die op ons afkomen.
- We gaan meer uren besteden aan het doen van voor onderzoek.
- Door intensiever samen te werken met de Unie van Waterschappen en de STOWA kunnen we de waterschappen meer profijt geven bij de implementatie van beleid en onderzoek op ICT-gebied en deze laten landen in de waterschappen.
- We zijn actief in netwerken met derden.

Wat mag het kosten?

2. Kennis en verbinden	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Kwaliteitsborging	78.518	78.518	119.122	136.644	142.602	142.602	142.602	142.602
Kennis delen & Verbinden	375.070	378.370	383.450	319.840	335.411	335.411	335.411	335.411
Specialistische kennis	-	-	-	-	283.290	283.290	283.290	283.290
Subtotaal Kennis en verbinden	453.588	456.888	502.572	456.484	761.303	761.303	761.303	761.303
Strategienota OGT	24.775	41.775	41.775	44.235	45.342	45.342	45.342	45.342
Ondersteuning OGT / I-platform	52.235	102.235	106.090	124.948	130.203	130.203	130.203	130.203
Vergadercentrum	582.594	602.594	644.756	630.316	645.709	645.709	645.709	645.709
Subtotaal Diensten	659.604	746.604	792.621	799.499	821.254	821.254	821.254	821.254
	1.113.192	1.203.492	1.295.193	1.255.983	1.582.557	1.582.557	1.582.557	1.582.557

Een korte toelichting op de ontwikkeling in de begrote kosten:

- Conform de kaderbrief 2024 wordt in het programma Kennis en verbinden 2 fte begroot voor het inrichten en ontwikkelen van een excellente hWh-organisatie, waaronder kwaliteitsborging, ten behoeve van het uitvoeren van programma's en project en het uitvoeren van beheer en diensten. Het project Specialistische kennis is toegevoegd aan de begroting.

Deel 2: Projecten waterschappen

In deel 2 worden de begrotingsprogramma's waterschappen uitgewerkt. Dit betreft de volgende programma's:

- Innovatie en transformatie
- Digitale dienstverlening
- Organisatie en samenwerking
- Informatie – datastromen
- Informatieveiligheid en privacy
- Waterveiligheid
- Watersysteem
- Waterketen
- Bedrijfsvoering

10 Programma 3 Innovatie en transformatie

Programma Innovatie en transformatie biedt een innovatief en inspirerend pakket van diensten en producten die de waterschappen, nu en in de toekomst, helpen met het creëren van een stimulerende omgeving voor digitale transformatie.

Wat willen we bereiken?

Het programma Innovatie en transformatie heeft als ambitie om de HUB (verbindingsplek) te worden van innovatie voor de gehele sector. Samen met partners als Stowa (op de inhoud) en Unie (op beleid en regelgeving) zorgt het programma voor een omgeving waar veilig geëxperimenteerd kan worden maar waar ook specialisten werken die in staat zijn het nut en noodzaak van een product op waarde te schatten en om te zetten naar een implementeer- en schaalbare toepassing voor alle waterschappen. Als sector kan er gesteld worden dat er wordt ingezet op digitalisering, digitale transitie en dat de digitale transformatie de volgende stap is. De focus en ambitie van het programma ligt in alle uitvoering op de laatste twee. In de periode 2023-2027 zal de verschuiving van focus doorzetten en zal innovatie de bovenhand krijgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Innoveren

Om gezamenlijk innoveren tussen de waterschappen verder te stimuleren en innovaties beter te laten landen in de watersector is er slagkracht en veranderkracht nodig. Binnen het programma vormen we, samen met de waterschappen, een "Innovatie implementatie team" dat inzet op versnellen van innovatie en een succesvol innovatieproces binnen een waterschap. Het programma gaat naast technische innovatie ook sociale innovatie stimuleren. Daarnaast halen we innovaties van buiten naar binnen en wordt er ingezet om reeds bestaande innovaties (bijvoorbeeld bij één waterschap) op te schalen en te implementeren op landelijke schaal.

Verbinden

Om kruisbestuiving te blijven bevorderen, kennis en innovaties te delen krijgen we inzicht in de ontwikkelingen van het waterschap en het werk van morgen en overmorgen. Daarvoor hebben we binnen de pijler Verbinden het kennis- en innovatie-platform Winnovatie ontwikkeld, delen we kennis in communities of practice (CoP's) binnen de sector, organiseren we kennissessies, zetten we in op de samenwerking en relatie met onze stakeholders van de waterschappen en zoeken we externe stakeholders (triple helix) proactief op en gaan we kansen koppelen.

Leren

Kennis ontwikkelen op het gebied van digitale transformatie en kennis delen is randvoorwaardelijk om succesvol te transformeren als waterschap. We bouwen voort op het strategisch opleidingsplan digitale transformatie met de leerlijn digitale transformatie. Daarnaast organiseren we kennis en inspiratiesessies voor de waterschappen om inhoudelijke thema's te verdiepen. We inventariseren de interesse bij de waterschappen om deel te nemen aan Datascience en engineering (DEEP) III.

Wat mag het kosten?

3. Innovatie en transformatie	2022 IEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Programmabudget algemeen	385.954	169.421	-	479.760	475.000	475.000	475.000	475.000
Verbinden	359.709	190.083	-	327.120	370.000	370.000	370.000	370.000
Innoveren	80.726	229.210	-	153.280	155.000	155.000	155.000	155.000
Leren	427.780	342.975	-	439.840	400.000	400.000	400.000	400.000
DEEP 07-2021	296.177	300.595	-	-	-	-	-	-
DEEP III	-	-	-	608.333	-	-	-	-
	1.550.346	1.232.284	-	2.008.333	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000

Toelichting:

- Het programma heeft jaarlijks een budget beschikbaar van € 1.400.000. De verdeling onder de pijlers Verbinden, Innoveren en Leren en het programmabudget wordt jaarlijks in het jaarplan van het programma vastgesteld.
- Het project DEEP III wordt in 2023 beëindigd.

11 Programma 4 Digitale dienstverlening

Het programma Digitale dienstverlening faciliteert de samenwerking tussen de waterschappen om te voldoen aan de centrale en decentrale overheidsafspraken voor de digitale dienstverlening en voert regie op het inkoopproces.

Wat willen we bereiken?

We streven ernaar dat de waterschappen op een eenduidige en herkenbare manier de wetten uitvoeren die op de waterschappen afkomen, zoals de omgevingswet, wet open overheid, single digital gateway. Voor e-HRM is het streven om tot een gezamenlijke inkoop van een digitaal basis HR-pakket te komen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Omgevingswet: het Waterschapshuis vervult de kassiersfunctie voor dit project van de Unie van Waterschappen. We zetten ons in om de juiste kennis en mensen te leveren voor de implementatie van deze wet.
- Wet open overheid en Single Digital Gateway: we voeren regie op het proces en op de inkoop door samen te werken. Ook proberen we kennis in huis te halen om de waterschappen uit te dagen.'
- e-HRM: het Waterschapshuis begeleidt de inkoop van een geschikt HR-pakket voor het uitvoeren van de CAO Waterschappen. Inkoop moet in maart 2023 gereed zijn.

Wat mag het kosten?

4. Digitale dienstverlening	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Ontwikkelbudget digitale dienstverlening	100.559	100.559	135.000	140.213	146.511	-	-	-
Programmaplan WOO	27.832	40.000	-	-	-	-	-	-
BC Onderzoek draagvlak voortzetting eHRM	42.466	40.000	-	-	-	-	-	-
eHRM	309.088	391.690	293.658	298.124	109.454	-	-	-
E-Hrm 2.0	175.000	175.000	-	707.279	1.190.319	1.190.319	1.190.319	1.190.319
Wet Open Overheid (WOO)	60.000	75.000	-	90.000	75.000	75.000	75.000	-
Single Digital Gateway	400.192	400.192	-	-	-	-	-	-
CMS	20.000	20.000	7.529	8.634	-	-	-	-
Strategische inzet Omgevingswet	200.875	345.875	345.875	302.785	316.164	316.164	-	-
	1.336.012	1.588.316	782.062	1.547.035	1.837.448	1.581.483	1.265.319	1.190.319

Toelichting:

- Het project CMS wordt in 2024 beëindigd.
- Het contract met de leverancier van het project eHRM loopt eind april 2024 af. Dit project zal daarna afgerond worden.

12 Programma 5 Organisatie en samenwerking

Het programma Organisatie en samenwerking faciliteert de waterschappen bij de inrichting van ketens voor optimale samenwerking. Daarbij spelen we in op innovaties en de veranderende omgeving. Het is onze intentie om de waterschappen 'dezelfde taal' te laten spreken en door gezamenlijke inkoop ICT-middelen en ondersteuning efficiency voor de waterschappen te creëren.

Wat willen we bereiken?

- Een architectuur voor data en informatievoorziening die veilig, doelmatig, modern, robuust en compliant met wet- en regelgeving, toegepast is op alle hWh-projecten en met ondersteuning beschikbaar is voor de individuele waterschappen
- In afstemming met (keten-)partners ontwikkelde en geïmplementeerde middelen die de samenwerking bevorderen
- Borging van de belangen van waterschappen in overheidsbrede initiatieven
- Het programma draagt bij aan de relevante mijlpalen uit Baseline op orde door middel van het leveren van kennis en kunde
- Inkoopvoordeel bij de aanschaf van algemeen inzetbare middelen en borging en spreiding van de hierbij benodigde kennis
- Een ingericht kenniscentrum Microsoft 365-E5 waarmee de samenwerking tussen de waterschappen verder geïntensiveerd kan worden

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het ontwikkelen en beheren van generieke architecturen en ondersteunende middelen, zoals Wilma, softwarecatalogus-, Zaaktype catalogus, Govroam, en nieuwe aandachtsgebieden zoals, common ground en kenniscentrum, strategisch cloud partnerschap.
- Het toezien op en stimuleren van de toepassing van Wilma, softwarecatalogus-, en Zaaktype catalogus in de gemeenschappelijke en individuele projecten en voorzieningen
- De aanschaf, implementatie en (contract-) beheer van algemeen inzetbare middelen, zoals Oracle Tech, Microsoft en andere meervoudig gecontracteerde software uit de softwarecatalogus, alsmede de software reseller
- Met en voor de waterschappen vergaren, borgen en verspreiden van kennis van Oracle en Microsoft producten die bij de waterschappen in gebruik zijn
- Het wegwijs maken van de waterschappen bij de centraal gecontracteerde Software reseller
- Het ondersteunen van de waterschappen bij de transitie naar de cloud

Wat mag het kosten?

5. Organisatie en samenwerking	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Ontwikkelbudget organisatie en samenwerking	145.000	145.000	200.000	157.460	213.299	213.299	-	-
BC ZTC	2.893	2.893	-	-	-	-	-	-
Kenniscentrum	1.008.110	973.110	559.706	531.222	489.994	343.000	-	-
Framework Microsoft	50.000	50.000	51.092	46.426	49.552	49.552	-	-
Aanbesteding Standaard Software	184.141	34.141	-	43.982	-	-	-	-
Software Reseller Onboarding en Beheer	50.000	50.000	-	498.476	238.733	-	-	-
Doorontwikkeling en gebruik WILMA	828.000	828.000	827.350	907.903	940.529	940.529	-	-
Software Catalogus	267.000	267.000	227.208	176.350	-	-	-	-
Oracle TECH	468.821	548.821	558.000	562.200	578.500	602.700	620.649	639.136
Oracle Contract mgnt	62.000	152.000	152.054	166.030	170.720	170.720	170.720	170.720
Govroom	37.500	37.500	37.500	40.450	37.500	37.500	-	-
Govroom Contractmanagement	4.771	4.771	4.771	5.153	5.384	5.384	-	-
Europese Aanbesteding Strategisch Cloudpartner	157.800	157.800	-	135.390	-	-	-	-
	3.266.036	3.251.036	2.617.682	3.271.042	2.724.211	2.362.684	791.369	809.856

Toelichting:

- Een deel van het ontwikkelbudget van 2023 is ingezet voor de uitloop van de Aanbesteding Standaard Software. Voor 2024 komt het ontwikkelbudget weer op het oude niveau.
- De projecten Aanbesteding standaard software, Software catalogus en Europese aanbesteding Strategisch cloudpartner worden in 2024 beëindigd.

13 Programma 6 Informatie - datastromen

Het programma Datastromen opereert landelijk, verbindt en helpt waterschappen bij het invullen van de bestuurlijke ambitie, om klaar te zijn voor de 'open data'-toekomst en aan te sluiten bij de sector. Wij zorgen dat álle gegevens over de beheergebieden van de waterschappen snel, compleet én gestandaardiseerd beschikbaar zijn voor iedereen. Wij helpen data van de waterschappen te vertalen naar een uniforme taal, binnen de standaarden die er zijn. Zodat de waterschappen gezamenlijk data kunnen uitwisselen. Dit doen wij door een voorziening te ontwikkelen, softwareoplossingen aan te bieden en te helpen om deze technisch te implementeren. Ook monitoren wij op kwaliteit, betrouwbaarheid, reproduceerbaarheid en uitwisselbaarheid van de data.

Wat willen we bereiken?

1. We werken dagelijks aan goed beheer op de gegevensstroom van de waterschappen naar buiten. Daarnaast werken we aan verdere verbeteringen van de signaalfunctie op de kwaliteit van de gegevens die via het GkW worden aangeboden. Hiervoor werken wij – samen met de waterschappen – voortdurend aan verdere versterking van DAMO Logisch, zodat waterschappen steeds meer eenduidige gegevens kunnen aanbieden. Dit geldt ook voor DAMO Fysiek waarmee de waterschappen de afspraken, die zijn vastgelegd in DAMO Logisch, rechtstreeks in hun registratie kunnen toepassen.
2. Het GkW is ontwikkeld om nieuwe gegevensstromen toe te kunnen voegen. De huidige gegevensstromen zijn van één soort: de meer statische objectgegevens. Hier willen wij als nieuwe gegevensstromen meerdere dynamische meetreeksen en radarbeelden aan toevoegen. Dit zijn gegevensstromen die ook twee kanten op kunnen gaan; zowel van de waterschappen naar buiten als ook van externe bronnen naar de waterschappen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We onderzoeken de mogelijkheid om een nieuw objectenhandboek in de vorm van een moderne, klikbare en machine-leesbare web-catalogus te ontwikkelen.
- In samenwerking met het programma Watersysteem bereiden we ons voor op nieuwe gegevensstromen met meteorologische en hydrologische gegevens van en naar de waterschappen en het NHI.
- In samenwerking met IHW bereiden we ons voor op een integratie van het Gegevensknooppunt Waterschappen met de portalen voor waterkwaliteit en voor waterveiligheid.
- In samenwerking met het programma Waterketen onderzoeken we de mogelijkheid om de zuiveringsinformatie te faciliteren met prognoses en andere gegevensstromen.
- In samenwerking met de Unie van Waterschappen werken wij aan de gegevensstromen voor de Waterschapsspiegel en de waterschapsgrenzen (in het kader van de verkiezingen).
- In samenwerking met IHW en Rijkswaterstaat volgen wij de ontwikkelingen bij Slim Watermanagement nauwgezet, om dit vlot en goed van gegevens te kunnen voorzien wanneer dit aan de waterschappen wordt gevraagd.

Wat mag het kosten?

6. Informatie - datastromen	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Datastromen Pijler 1 Keten	737.901	819.429	1.357.717	1.193.348	1.193.356	-	-	-
Datastromen Pijler 2 Logisch	177.909	208.497	208.497	132.933	136.648	-	-	-
Datastromen Pijler 3 Fysiek	109.325	178.200	105.000	125.116	127.587	127.587	-	-
Datastromen Pijler 4 Nieuw	459.406	460.875	379.313	463.765	456.221	-	-	-
	1.484.541	1.667.001	2.050.527	1.915.162	1.913.812	127.587	-	-

Toelichting:

- Geen bijzonderheden.

14 Programma 7 Informatieveiligheid en privacy

Het programma Informatieveiligheid en privacy ondersteunt de waterschappen in de opgave een sector te zijn waar inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens en belangen in veilige handen zijn.

Wat willen we bereiken?

1. Duurzame verbeterprocessen binnen de waterschappen: De waterschapsector heeft over de gehele linie (mens, proces, technologie en assets) aantoonbaar een procesvolwassenheid van niveau 4.
2. Een (meer) bewuste mindset en cultuur binnen waterschappen: Medewerkers, management, directieleden en bestuurders beschikken over de juiste kennis, hebben de juiste houding en vertonen het juiste gedrag welke noodzakelijk is voor een verantwoorde omgang met (privacy)informatie.
3. (Informatie)veilige assets binnen de waterschappen: De beveiliging van de assets (stuwen, sluizen, gemalen, etc.) voldoen aan de normeringen en wetgeving.
4. (Informatie)veiliger waterketens: De risico's in de keten zijn geïdentificeerd en middels maatregelen gereduceerd tot een aanvaardbaar niveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Waterschappen krijgen inzicht in de risico's. Er komt een uniforme methode om risicomanagement specifiek voor informatieveiligheid binnen de waterschappen geïmplementeerd te krijgen. Daarnaast wordt om ketenrisico's inzichtelijk te kunnen maken een watersectorbrede afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyse ontwikkeld.
- Middels de dienstverlening CERT-WM (Computer Emergency Response Team - Watermanagement) wordt de sector beheersbaarder, weerbaarder en veiliger gemaakt. Deze dienstverlening wordt uitgebreid met SOC-diensten (Security Operation Center), pentesten, een contract met een partij voor de opvang van cyberincidenten, etc.
- Opzetten van een audit van de Wet Politie Gegevens.

Wat mag het kosten?

7. Informatieveiligheid en privacy	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Programmasturing en interne HWH kosten	208.205	189.705	227.681	331.053	357.053	-	-	-
Advies en kennis I-veiligheid	66.111	27.161	29.771	49.189	49.189	-	-	-
Advies en kennis Privacy	60.573	53.573	54.942	70.809	70.809	-	-	-
CERT-WM	382.251	415.051	349.634	457.827	457.827	-	-	-
Ontwikkeling kaders	25.235	37.735	38.712	47.697	47.697	-	-	-
Vooronderzoek	163.300	180.000	47.168	54.063	54.063	-	-	-
Project Verhogen weerbaarheid PA	246.979	223.979	198.650	218.812	218.812	-	-	-
Project Audits	95.565	93.365	183.400	223.334	223.334	-	-	-
Project Keten	27.665	41.365	46.188	19.974	19.974	-	-	-
Project Risicomanagement	203.600	189.100	174.745	192.374	192.374	-	-	-
Project POC SOC	8.011	43.811	-	-	-	-	-	-
Oefenen IV&P	7.259	11.459	34.494	23.834	23.834	-	-	-
Managed Services	107.300	110.000	-	-	-	-	-	-
Opvang cyberincidenten IV collectief	22.200	70.000	-	56.396	56.396	-	-	-
Audit WPG	33.400	34.000	-	325.698	-	326.136	-	-
	1.657.654	1.720.304	1.385.385	2.071.060	1.771.362	326.136	-	-

Toelichting:

- De audit WPG wordt in 2023 en 2025 uitgevoerd.

15 Programma 8 Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid streeft samen met de waterschappen naar continue inzicht voor een meer efficiënt en effectief beheer van de waterkeringen, een betere ruimtelijke inrichting en betere crisisbestrijding in de ketens, tegen lagere kosten en met minder kwetsbaarheid én een betere informatievoorziening over de actuele situatie en de maatregelen die waterschappen treffen.

Wat willen we bereiken?

- Business case starten van de Dashboard zorgplicht waterkeringen waarmee waterschappen de informatievoorziening op orde hebben en kunnen voldoen aan de verplichting die ze hebben aan het Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)
- Beheer en onderhoud van trAPP goed uitvoeren
- Samenwerken met STOWA aan de wellenkaart, zodat dijken beter gemonitord kunnen worden bij hoogwater
- Zorgen dat initiatieven die al lopen rondom beverregistratie gezamenlijk worden opgepakt

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bouwen aan een netwerk van Waterkeringbeheerders

Wat mag het kosten?

8. Waterveiligheid	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Ontwikkelbudget voor verkenningen zorgplicht	109.000	109.000	150.000	154.198	155.532	-	-	-
Modernisering Vangst registratie V3	238.541	169.831	181.656	161.902	134.185	-	-	-
	347.541	278.831	331.656	316.100	289.717	-	-	-

Toelichting

- Het project Modernisering vangstregistratie V3 eindigt op 31 oktober 2024.

16 Programma 9 Watersysteem

Het programma Watersysteem realiseert actuele en accurate datavoorzieningen ten behoeve van de bedrijfsfunctie Watersysteem van de waterschappen. Door samenwerking in de sector op te zoeken wordt er meer toegevoegde waarde geleverd ten opzichte van een individuele aanpak.

Het programma Watersysteem helpt de waterschappen (de watersysteembeheerders, hydrologen en ecologen) door het leveren, onderhouden en ontwikkelen van digitale producten, diensten en oplossingen voor van alle waterschappen. Het leveren van deze diensten doen wij ook voor en met onze ketenpartners RWS, KNMI, waterleidingbedrijven, terreinbeheerders, provincies en gemeenten om een optimale samenwerking na te streven.

Wat willen we bereiken?

Voor het waterbeheer is het van groot belang continu inzicht te hebben in de ontwikkelingen van het Watersysteem (de waterbalans, waterkwaliteit en ecologie). Data is cruciaal om dit inzicht te vergaren. Naast dat data gebruikt wordt om inzicht te krijgen in de huidige ontwikkelingen van het Watersysteem, wordt het ook gebruikt om prognoses en voorspellingen te maken hoe het Watersysteem zich zal gaan ontwikkelen. Zo zet het programma in op uniforme sectorbrede gegevensuitwisseling, continu inzicht in de ontwikkelingen van het Watersysteem, actieve ondersteuning van waterschappen in hun ontwikkeling naar datagedreven organisaties en het stimuleren van kennisdeling tussen de waterschappen. Naast voorzetting van bestaande dienstverlening, wil het programma in 2023 concreet het volgende bereiken:

- Nieuwe informatievoorziening van meteorologische en hydrologische data gereed hebben
- Deze informatievoorziening verder ontwikkelen om betere producten te kunnen leveren
- Bodemvochtinformatie als bron hier aan toe te voegen
- Waterschappen ondersteunen bij het toepassen van nieuwe informatieproducten
- Op basis van het nog te concretiseren projectplan Slim Watermanagement samen met RWS en IHW een start maken met de realisatie van Informatievoorziening Slim Watermanagement
- Middels een businesscase-onderzoek een voorstel doen om het in STOWA-verband ontwikkelde NHI-Instrumentarium in beheer en onderhoud te nemen. Het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) is de verzameling van software en data voor het ontwikkelen van grondwater- en oppervlaktewatermodellen voor Nederland op landelijke en regionale schaal
- Middels een businesscase-onderzoek een voorstel doen om de in STOWA-verband ontwikkelde Waterschadeschatter te moderniseren en in beheer en onderhoud te nemen. Waterschadeschatter is een praktisch toepasbaar en breed gedragen standaard schademodel voor regionale wateroverlast. Dit schademodel kan worden gebruikt bij kosten-baten analyses van verbeteringsmaatregelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Maximaal betrekken van de waterschappen bij de ontwikkelingen en het gebruik van de data en informatievoorzieningen
- Optimaal samenwerken met ketenpartners als KNMI, Rijkswaterstaat, leveranciers

Wat mag het kosten?

9. Watersysteem	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Ontwikkelbudget watersysteem	74.082	10.282	150.000	159.150	164.600	-	-	-
Realisatievoorstel Info.vo. Slim Watermanagement	11.000	11.000	-	89.000	-	-	-	-
Waterschadeschatter (overdracht STOWA)	26.000	26.000	-	14.000	-	-	-	-
BC B&O NHI-instrumentarium	35.000	35.000	-	5.000	-	-	-	-
BC/realisatie Bodemvocht	26.718	26.718	-	-	-	-	-	-
Samenwerkingsovereenkomst D-Hydro	275.000	275.000	-	-	-	-	-	-
Productowner programma Watersysteem	88.000	157.000	157.000	162.376	164.349	-	-	-
Hy DAMO NHI	134.121	186.121	25.000	56.620	25.997	-	-	-
De Digitale Watertoets	126.100	160.100	160.100	160.100	-	-	-	-
Kwaliteitsverbetering Meteodata	-	-	150.000	-	-	-	-	-
OOMHD (Meteo en Hydro-Data)	203.560	203.560	405.150	599.315	233.966	210.969	210.969	-
WIWB	114.631	151.631	-	-	-	-	-	-
IRC	25.025	25.025	-	-	-	-	-	-
SAT Data 3.0	140.000	140.000	141.105	141.945	145.385	145.385	-	-
Perceelwijzer	76.475	76.475	59.225	59.876	60.297	23.197	-	-
Ontwikkeling Waterwegwijs App	368.420	368.420	-	-	-	-	-	-
	1.724.132	1.852.332	1.247.580	1.447.382	794.594	379.551	210.969	-

Toelichting:

- Een deel van de werkzaamheden van het project HyDAMO zijn vanuit 2022 doorgeschoven naar 2023. In 2024 is de begroting weer bijgesteld naar het oude niveau.
- De projecten Slim watermanagement, Waterschadeschatter, BC B&O NHI-instrumenten en de Digitale Watertoets worden in 2024 beëindigd.

17 Programma 10 Waterketen

De ambitie van het programma Waterketen is dat de efficiency van de keten en de circulariteit van grondstoffen, assets en data wordt gefaciliteerd met:

- Een gezamenlijk vormgegeven integraal monitoringsysteem voor de hele keten;
- Intensivering van sensing en robotisering;
- Ontwikkeling van toepasbare innovaties, met als resultaat 'zicht op kwaliteit en kwantiteit van iedere druppel en de grondstoffen en de energie in de keten' door continue monitoring en analyse.

Wat willen we bereiken?

- Realiseren van de doorontwikkeling van Zuiveringen-informatie (Z-info) in april 2023
- Om assetmanager goed uit te kunnen voeren is het van belang dat het ontwerp en de realisatie van assets goed wordt vastgelegd. Dat gebeurt in een zogenaamde P&ID (Piping en Instrumentation Diagram), van bijvoorbeeld een RWZI, gemaal of stuw. Het is een schematische weergave van de gebruikte asset in het productieproces.
- Een aantal waterschappen heeft een P&ID tool ontwikkeld en in 2023 wordt deze toolbox aan een grotere groep waterschappen ter beschikking gesteld en doorontwikkeld. Het projectteam, dat bemenst wordt door collega's van de deelnemende waterschappen, zorgt voor het inrichten, implementeren en beheren daarvan.
- Informatievoorziening van de prognoses in de afvalwaterketen doorontwikkelen. Door betere data beschikbaarheid en kwaliteit, slimme rekenmethoden en goede tooling kunnen de waterschappen eind 2024 rekenen op 'een nieuwe praktijk' als het gaat om het uitvoeren van afvalwaterprognoses.
- Versterken en uniformeren van de SE-werkwijze (Systems Engineering Tooling) zodat klanteneisen, ontwerpafwegingen en gemaakte keuzes bij de realisatie van infrastructurele projecten goed worden opgeslagen en kunnen worden gebruikt door de markt. Hiermee wordt miscommunicatie voorkomen en fouten, vertragingen en schadeclaims vermeden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Samenwerken met STOWA, zuiveraars en ketenpartners en het faciliteren en verbreden daarvan (denk aan rieleurs, hydrologen, kwaliteitsmensen binnen het waterschap, en daarbuiten gemeenten, Rioned, CBS etc).
- Samenwerken met HEEL (Herleidbaar, Eenduidig, Expliciet samenwerken over de hele Levenscyclus), een initiatief van het HWBP.

Wat mag het kosten?

10. Waterketen	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Ontwikkelbudget waterketen	41.491	81.491	150.000	158.855	165.186	-	-	-
Z-info	990.772	1.060.772	1.287.052	1.331.534	1.397.033	1.462.183	1.531.983	1.582.454
Gezamenlijke prognoses AWK	526.500	431.500	-	459.242	496.508	-	-	-
Gem. P&Ids	84.528	122.528	124.077	197.593	154.334	-	-	-
SE Tooling	342.480	384.480	492.720	515.939	476.072	-	-	-
BC Meetgegevens Decentrale Sanitaire Systemen	12.543	10.043	-	-	-	-	-	-
	1.998.314	2.090.814	2.053.849	2.663.163	2.689.133	1.462.183	1.531.983	1.582.454

Toelichting:

- Een deel van de werkzaamheden van het project Gem. P&Ids zijn vanuit 2022 doorgeschoven naar 2023. In 2024 is de begroting weer bijgesteld naar normaal niveau.

18 Programma 11 Bedrijfsvoering

Het programma 11 Bedrijfsvoering is samengevoegd met programma 4 Digitale dienstverlening. Om deze reden is programma 11 leeg.

Deel 3: Projecten derden

In deel 3 worden de begrotingsprogramma's derden en kassiersfunctie uitgewerkt. Dit betreft de programma's SAW@ en Basisdata en het programma IHW en de kassiersfunctie.

De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen en derden) organiseren zich per project in een samengesteld uitvoerend overleg. De opdracht van de waterschappen aan hWh beperkt zich tot facilitering.

De bestuurlijke aansturing ligt niet bij het bestuur van hWh. Dit deel van de begroting dient echter wel formeel door het Algemeen bestuur van het Waterschapshuis te worden vastgesteld.

19 Programma 12 Saw@

Waterschappen en Rijkswaterstaat verlenen als waterbeheerders vergunningen en houden toezicht en handhaven op schoon, voldoende en veilig water. In het programma SAMenwerkende Waterbeheerders SAW@ trekken een groot aantal waterschappen en Rijkswaterstaat samen op.

Wat willen we bereiken?

Een informatievoorziening samen inkopen en contracteren en deze vervolgens samen uniform inrichten, gezamenlijk beheren en doorontwikkelen:

- Transitie naar de major release PowerBrowser 2021
- De informatievoorziening is omgevingswet proof
- De informatievoorziening is veilig en privacybestendig

Het gebruik van PowerBrowser en PowerMobiël voldoet aan de wensen en eisen

- SAW@-deelnemers maken op een uniforme wijze gebruik van PowerBrowser, zodanig dat de datakwaliteit voldoet aan de uniforme eisen die vereist zijn om data met andere overheden te kunnen delen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Intensief samenwerken met de SAW@-deelnemers (waterschappen en Rijkswaterstaat)
- Coördinatierol vervullen in de GSO (Gemeenschappelijke SAW@ Organisatie)
- Kennis delen faciliteren

Wat mag het kosten?

12. SAW@	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
SAW@ personele inzet	433.311	458.311	476.259	476.966	509.161	509.161	509.161	509.161
B&O SAW@ bijdrage Waterschappen	1.229.545	1.229.545	1.284.240	1.283.500	1.284.240	1.284.240	1.284.240	1.284.240
Project SAW@ bijdrage waterschappen	247.894	267.894	225.000	232.950	232.950	232.950	232.950	232.950
SAW@ HWH-werkzaamheden	36.467	36.467	44.578	46.429	47.174	47.174	47.174	47.174
	1.947.217	1.992.217	2.030.077	2.039.845	2.073.525	2.073.525	2.073.525	2.073.525

Toelichting:

- Geen bijzonderheden.

20 Programma 13 Basisdata

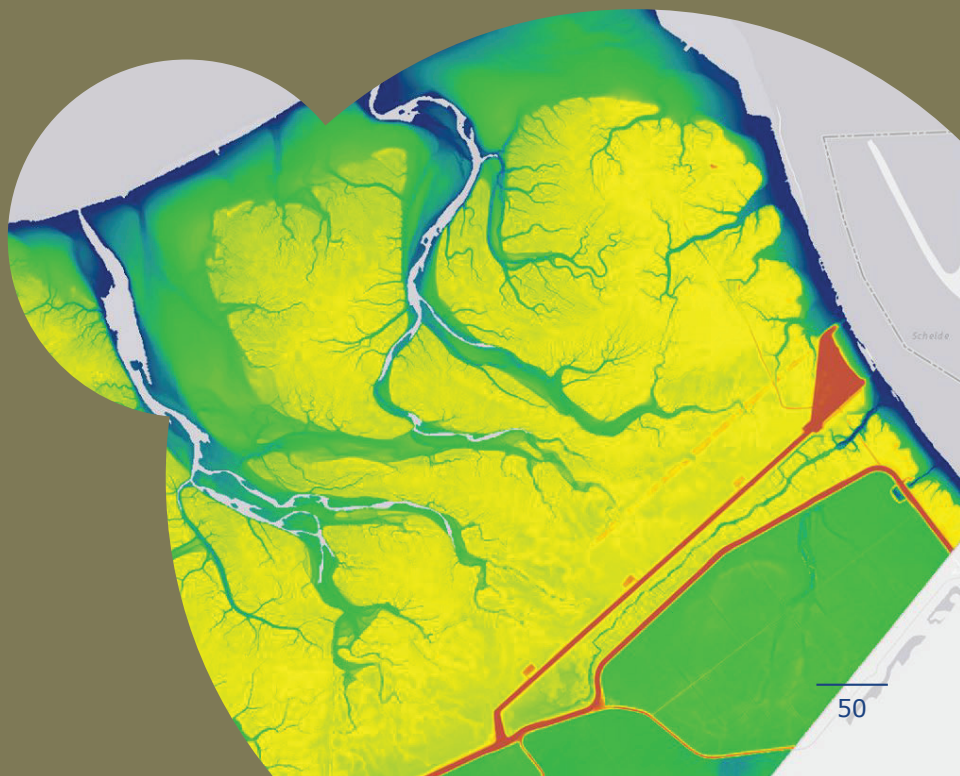
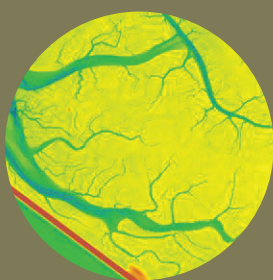
De ambitie van de het programma Basisdata (AHN en Beeldmateriaal) is het realiseren van goede, betrouwbare en financieel aantrekkelijke dataproducten voor de deelnemers aan deze programma's. Daarnaast willen we de producten van deze twee programma's breder beschikbaar maken in Nederland zodat eenmalig inwinnen en meervoudig gebruiken de standaard wordt. Opendata is hierbij een logische stap.

Wat willen we bereiken?

- De contracten voor inwinning binnen de AHN5 en BM5 projecten worden goed uitgevoerd;
- Hoogwaardige data beschikbaar stellen;
- Handvatten geven aan de waterschappen voor bepaling van bodembeweging op basis van het AHN;
- Mogelijkheden van bathymetrische lidar verkennen voor watersysteem (bijvoorbeeld voor de bepaling van baggerslib);
- Aanbesteding voor het inwinnen van "specials", denk aan beeld en AHN-materiaal bij dijkverzwaring (voor en na), overstromingen, bosbranden etc.;
- Verkennen hoe we verschillende hoogtemodellen met elkaar kunnen combineren in een Integrale Hoogtevoorziening voor Nederland, samen met Het Kadaster;
- Samenwerking bestendigen met andere Europese mapping agencies. In 2022 is dit door hWh opgetuigd om ervaringen en kennis uit te wisselen;
- Aanbesteding van een innovatieve methode voor het signaleren van mutaties op het gebied van watersysteem en -keringen door inzet van luchtfoto's, AHN en satellietbeelden;
- Stimuleren van gecombineerde data-inwinning (AHN en BM, aangevuld met oblieke beelden) met als doel om milieuwinst te behalen en een stevige basisdataset voor heel Nederland neer te zetten die de noodzaak voor losse vluchten minimaliseert.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Relaties onderhouden, kennis delen en samenwerken
- Mogelijk formatie uitbreiden
- Aanbestedingen begeleiden

Wat mag het kosten?

13. Basisdata	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4)	1.008.683	922.955	-	-	-	-	-	-
AHN 5	-	-	-	1.872.404	1.876.086	1.876.086	-	-
Beeldmateriaal 5	4.009.011	3.666.491	-	3.766.207	-	-	-	-
AHN kaartverkoop	75.255	-	-	-	-	-	-	-
	5.092.949	4.589.446	-	5.638.611	1.876.086	1.876.086	-	-

Toelichting:

- Het project Beeldmateriaal 5 wordt in 2024 beëindigd.

21 Programma 14 Informatiehuis Water

Waterbeheerders zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit, beschikbaarheid en veiligheid van water en andere organisaties en burgers dragen hieraan bij. Zij kunnen hiervoor continu beschikken over eenduidige en betrouwbare waterinformatie. Het Informatiehuis Water maakt die op een eenvoudige en efficiënte manier toegankelijk.

Het Informatiehuis Water is binnen de watersector de onbetwiste en centrale facilitator van waterinformatie.

Wat willen we bereiken?

Het Informatiehuis Water ontzorgt waterbeheerders en beleidsmakers bij het uitwisselen van waterinformatie door:

- alle waterinformatie (waterkwaliteit, waterveiligheid) op één punt beschikbaar te stellen uiterlijk in 2028;
- uitwisselen van uniforme, toegankelijke en bruikbare informatie over water tussen waterbeheerders en met derden mogelijk te maken;
- waterbeheerders te helpen bij structurele informatiebehoeften, zoals landelijke en EU-rapportages, Inspire, KRW en Waterveiligheid;
- er voor te zorgen dat elke waterbeheerder na invoer van de gegevens zonder extra werk het regionale en landelijke beeld van waterkwaliteit en waterveiligheid kan ophalen uit IHW-systemen;
- beleidsmedewerkers bij ministeries direct landelijke en gevalideerde waterinformatie uit de IHW-systemen kunnen halen;
- het loket te zijn voor de partners voor nieuwe vragen op het gebied van waterinformatie

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2023 wordt het huidige beheer en de ingezette verbetering en vernieuwing van systemen en werkwijze voortgezet (Waterkwaliteitsportaal en Aquo-kit). De belangrijkste inspanningen:

- Aquo-standaard toegankelijk en actueel houden;
- Beheren en ontwikkelen van de Digitale Delta API's;
- Voorbereiden van een vernieuwd Waterkwaliteitsportaal;
- Beheren en actueel houden van het Waterveiligheidsportaal;
- Beheren en actueel houden van het Droogteportaal;
- Bijdragen aan de ontwikkeling van uniforme FAIR-data ten behoeve van de Informatievoorziening Slim Watermanagement.

Wat mag het kosten?

14. IHW	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Basistaken IHW	1.064.163	809.917	880.119	916.436	950.650	984.866	1.019.081	1.053.296
Externe productkosten	-	359.452	265.000	302.576	313.166	324.127	335.471	347.213
Facilitering IHW door HWH	319.017	318.300	315.445	322.432	333.717	345.397	357.486	369.998
<i>Subtotaal basistaken</i>	<i>1.383.180</i>	<i>1.487.669</i>	<i>1.460.564</i>	<i>1.541.444</i>	<i>1.597.533</i>	<i>1.654.390</i>	<i>1.712.038</i>	<i>1.770.507</i>
B&O ROR	11.324	-	-	-	-	-	-	-
EF Slim Watermanagement	-	-	100.000	100.000	103.500	107.123	110.872	114.752
EF DD API	67.200	67.200	-	124.200	128.547	133.046	137.702	142.522
BT DO WKP	-	-	350.000	161.983	167.653	173.521	179.594	185.880
BT Droogteportaal	-	-	-	59.876	61.972	64.140	66.386	68.710
Praktijkproef aansluiten op DSO	51.068	-	-	-	-	-	-	-
FAIR	30.000	-	-	-	-	-	-	-
B&O Waterveiligheidsportaal	381.666	413.222	169.289	206.612	206.612	206.612	206.612	206.612
<i>Subtotaal extern gefinancierde projecten</i>	<i>541.258</i>	<i>480.422</i>	<i>619.289</i>	<i>652.671</i>	<i>668.284</i>	<i>684.442</i>	<i>701.166</i>	<i>718.476</i>
	1.924.438	1.968.091	2.079.853	2.194.115	2.265.817	2.338.832	2.413.204	2.488.983

Toelichting:

- Geen bijzonderheden.

22 Programma 15 Kassiersfunctie

De kassiersfunctie heeft als ambitie om voor specifieke onderwerpen te fungeren als één contractpartij namens de waterschappen. Zowel juridisch als inhoudelijk is het soms de wens van contracterende partijen om met één partner als vertegenwoordiger van de sector te maken te hebben.

Wat willen we bereiken?

Optimaal gebruik van het juridische construct het Waterschapshuis voor efficiënter en effectiever contractmanagement. Het creëren van een stabielere begroting door gebruik te maken van het zogenaamde initiatiefbudget. Met dit initiatiefbudget wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe projecten op te starten op basis van een sectorbrede prioritering.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Contractmanagement voor NDFF (Nationale Database Flora en Fauna met Bij12) en DROP (Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties met KOOP).
- De OGT besluit over het al dan niet inzetten van het initiatiefbudget.
- Twee beheerde contracten (Nationale Database Flora en Fauna (Bij12) en Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (KOOP)) en een stabielere begroting.

Wat mag het kosten?

15. Kassiersfunctie	2022 JEV	2022 begroot 3e wijziging	2023 begroot primair	2023 begroot actualisatie	2024 begroot primair	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot
Initiatiefbudget OGT	-	-	1.000.000	1.000.000	1.000.000	-	-	-
DROP	326.390	316.390	332.035	332.183	349.443	365.936	383.255	401.439
NDFF	309.497	309.497	322.439	330.180	338.102	345.087	352.226	359.523
	635.887	625.887	1.654.474	1.662.363	1.687.545	711.023	735.481	760.962

Toelichting:

De OGT heeft in haar vergadering van 27 november 2020 ingestemd met het gebruik van een initiatiefbudget. Door een jaarlijks bedrag op te nemen als initiatiefbudget in de begroting van hWh, wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe projecten op te starten. Wanneer een concreet nieuw collectief project wordt opgestart binnen een ander programma, kan het initiatiefbudget dienen als financiering daarvan. Het initiatiefbudget wordt uitsluitend gebruikt ter financiering van verhogingen in de begroting binnen andere programma's.

Deel 4: Verwachte initiatieven in 2024

Dit is een inschatting van de business cases en projecten die naar verwachting van hWh omgevingsmanagement in 2024 gaan lopen. Projecten worden toegevoegd aan de begroting 2024 na besluitvorming van de OGT en worden waar mogelijk gefinancierd uit de beschikbare ontwikkelbudgetten in de programma's of het initiatiefbudget. Daarnaast is het aan te raden dat de waterschappen in hun eigen begroting voldoende middelen reserveren zodat de nieuwe initiatieven gestart kunnen worden.

Verwachte verlenging van projecten

Project	2024
<i>Programma 9. Watersysteem</i>	
B&O NHI instrumentarium	€ 200.000
Waterschadeschatter	€ 50.000
Slim Watermanagement	€ 100.000
De Digitale Watertoets	€ 160.100
<i>Programma 13. Basisdata</i>	
Beeldmateriaal	€ 3.769.150
<i>Programma 15. Kassiersfunctie</i>	
TMX	€ 600.000
Totaal	€ 4.879.250

Verwachte nieuwe initiatieven

Project	2024
<i>Programma 5. Organisatie en Samenwerking</i>	
Contractmanagement strategisch partnerschap	€ 75.000
Kennisdelen strategisch partnerschap	€ 315.000
Nieuwbouw WSWC	€ 250.000
Uitbreiding kenniscentrum tbv Azure	€ 125.000
<i>Programma 7. Informatieveiligheid & Privacy</i>	
Robuuste dienstverlening & opzet trainee programma	€ 80.000
CSIR fase 3	€ 50.000
Implementatie CSIR fase 3	€ 50.000
Bouwen SOC	€ 800.000
<i>Programma 9. Watersysteem</i>	
Bodemvocht	€ 300.000
BC Bodemdaling	€ 77.000
Gegevensaanlevering IHW	€ 15.000
SATDATA 3.0	€ 150.000
<i>Programma 10. Waterketen</i>	
Doorontwikkeling z-info	€ 500.000
Onderhouds-Info	€ 200.000
Datascience coördinator datalabs	€ 37.500
DSS	€ 90.000
Tooling SE	
Gemeenschappelijke P&ID	€ 45.000
<i>Programma 13. Basisdata</i>	
Landelijk grondgebruiksbestand Nederland	€ 6.000
NL Veranderdetectie	€ 448.500
Totaal	€ 3.614.000

23 Bijlagen

23.1 Bijlage 1 Overzicht formatie en capaciteit

Een belangrijke basis voor de hWh begroting zijn de personeelslasten. Hieronder is een overzicht opgenomen van de begrote uren.

Overzicht uren per type overeenkomst	2023 begroot primair	%	2023 begroot actualisatie	%	2024 begroot primair	%
Payroll	37.187	29%	42.503	24%	39.399	24%
Inleen	36.180	28%	51.543	29%	47.372	28%
Inhuur	50.950	40%	50.666	29%	50.586	30%
Trainees			24.990	14%	25.755	15%
Overheid	4.571	4%	6.998	4%	4.233	3%
Totaal	128.888	100%	176.700	100%	167.344	100%

In 2024 kan op basis van de huidige capaciteitsplanning circa 28% van alle productieve uren ingevuld worden met medewerkers die worden ingeleend van de waterschappen. De begroting van de uren is gebaseerd op de huidige invulling van de projectteams van de projecten in 2022.

23.2 Bijlage 2 Verdeelsleutels

In de begroting 2024 zijn de volgende verdeelsleutels toegepast, conform de gemaakte afspraken in de dienstverleningsovereenkomst.

Kostenverdeelsleutel	45/55 Belasting opbrengst 2022 in procenten t.b.v. de UVW 45/55 verdeelsleutel	M2 Oppervlakte	ONTWERP Vervuiling eenheden - Ontwerp capaciteit	VERLOON Aantal verloningen per deelnemer	LICENTIE Aantal licenties deelnemers
Aa en Maas	4,20%	161.007	1.500.586	575	120
AGV/Waternet	7,04%	70.412	2.068.500		
Brabantse Delta	4,71%	170.744	1.314.930	627	52
De Dommel	3,77%	151.237	1.471.430	544	72
De Stichtse Rijnlanden	4,40%	83.021	1.399.022		36
Delfland	7,70%	40.547	1.932.408	577	80
Drents Overijsselse Delta	4,04%	255.500	1.154.300	663	94
Fryslân	5,06%	346.000			32
Hollands Noorderkwartier	7,52%	196.400	1.751.873		80
Hollandse Delta	5,89%	101.809	1.817.998	696	72
Hunze en Aa's	2,72%	207.000			96
Limburg	5,35%	220.951	2.119.814	440	56
Noorderzijlvest	2,38%	144.000	707.423	368	96
Rijn en IJssel	3,48%	195.000	1.264.193	483	120
Rijnland	7,01%	107.946	2.113.100	877	24
Rivierenland	6,48%	201.000	1.648.000	967	80
Scheldestromen	3,24%	190.273	796.800	570	36
Schieland en de Krimpenerwaard	3,13%	35.113	708.900	453	
Vallei en Veluwe	4,96%	244.833	2.026.300	665	48
Vechtstromen	4,26%	227.045	1.768.603	546	32
Zuiderzeeland	2,66%	150.000	680.500	354	56
Unie van Waterschappen				97	
Totaal	100,00%	3.499.838	28.244.680	9.502	1.282

Naast bovenstaande kostenverdeelsleutels wordt er ook gebruik gemaakt van:

- VAST, waarbij de bijdrage evenredig wordt verdeeld over het aantal deelnemende waterschappen

23.3 Bijlage 3 Bijdragen per waterschap

1. Bestuur en organisatie	Bestuur	Capaciteitsmanagement	Inkoop	Facilitair
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	9.680	10.793	21.751	25.368
AGV/Waternet	13.095	14.601	29.425	34.318
Brabantse Delta	10.289	11.473	23.119	26.964
De Dommel	9.158	10.211	20.578	24.000
De Stichtse Rijnlanden	9.919	11.060	22.289	25.995
Delfland	13.878	15.475	31.184	36.370
Drents Overijsselse Delta	9.484	10.575	21.311	24.855
Fryslân	10.724	11.958	24.097	28.104
Hollands Noorderkwartier	13.660	15.232	30.696	35.800
Hollandse Delta	11.703	13.049	26.297	30.670
Hunze en Aa's	7.918	8.829	17.792	20.750
Limburg	11.072	12.346	24.879	29.016
Noorderzijlvest	7.504	8.368	16.863	19.667
Rijn en IJssel	8.831	9.847	19.845	23.145
Rijnland	13.051	14.553	29.327	34.204
Rivierenland	12.420	13.850	27.910	32.551
Scheldestromen	8.549	9.532	19.209	22.404
Schieland en de Krimpenerwaard	8.396	9.362	18.867	22.005
Vallei en Veluwe	10.593	11.812	23.804	27.762
Vechtstromen	9.767	10.890	21.946	25.596
Zuiderzeeland	7.831	8.732	17.596	20.522
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	217.520	242.549	488.784	570.066

1. Bestuur en organisatie	Organisatie ondersteuning	Communicatie	Kwaliteitsverbetering	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	111.860	20.077	11.125	210.654
AGV/Waternet	151.325	27.160	15.050	284.974
Brabantse Delta	118.898	21.340	11.825	223.908
De Dommel	105.827	18.994	10.525	199.292
De Stichtse Rijnlanden	114.625	20.573	11.400	215.861
Delfland	160.374	28.785	15.950	302.016
Drents Overijsselse Delta	109.597	19.671	10.900	206.393
Fryslân	123.925	22.243	12.325	233.376
Hollands Noorderkwartier	157.860	28.333	15.700	297.282
Hollandse Delta	135.237	24.273	13.450	254.678
Hunze en Aa's	91.499	16.423	9.100	172.310
Limburg	127.947	22.965	12.725	240.950
Noorderzijlvest	86.723	15.565	8.625	163.316
Rijn en IJssel	102.056	18.317	10.150	192.192
Rijnland	150.822	27.070	15.000	284.027
Rivierenland	143.532	25.762	14.275	270.299
Scheldestromen	98.788	17.731	9.825	186.038
Schieland en de Krimpenerwaard	97.029	17.415	9.650	182.724
Vallei en Veluwe	122.417	21.972	12.175	230.535
Vechtstromen	112.865	20.257	11.225	212.547
Zuiderzeeland	90.493	16.242	9.000	170.416
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	2.513.700	451.169	250.000	4.733.788

2. Kennis en verbinden	Strategienota OGT	Kwaliteitsborging	Kennis delen & Verbinden	Specialistische kennis
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	2.018	6.346	14.926	12.606
AGV/Waternet	2.730	8.585	20.192	17.054
Brabantse Delta	2.145	6.745	15.865	13.400
De Dommel	1.909	6.004	14.121	11.927
De Stichtse Rijnlanden	2.068	6.503	15.295	12.918
Delfland	2.893	9.098	21.399	18.074
Drents Overijsselse Delta	1.977	6.217	14.624	12.351
Fryslân	2.235	7.030	16.536	13.966
Hollands Noorderkwartier	2.847	8.955	21.064	17.791
Hollandse Delta	2.439	7.672	18.045	15.241
Hunze en Aa's	1.650	5.191	12.209	10.312
Limburg	2.308	7.258	17.072	14.419
Noorderzijlvest	1.564	4.920	11.572	9.774
Rijn en IJssel	1.841	5.790	13.618	11.502
Rijnland	2.721	8.556	20.125	16.997
Rivierenland	2.589	8.143	19.152	16.176
Scheldestromen	1.782	5.604	13.182	11.133
Schieland en de Krimpenerwaard	1.750	5.504	12.947	10.935
Vallei en Veluwe	2.208	6.945	16.335	13.796
Vechtstromen	2.036	6.403	15.060	12.720
Zuiderzeeland	1.632	5.134	12.075	10.198
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	45.342	142.602	335.411	283.290

2. Kennis en verbinden	Ondersteuning OGT / I-platform	Vergadercentrum	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	
Aa en Maas	5.794	28.734	70.424
AGV/Waternet	7.838	38.872	95.270
Brabantse Delta	6.159	30.542	74.855
De Dommel	5.482	27.184	66.626
De Stichtse Rijnlanden	5.937	29.444	72.165
Delfland	8.307	41.196	100.967
Drents Overijsselse Delta	5.677	28.153	68.999
Fryslân	6.419	31.833	78.020
Hollands Noorderkwartier	8.177	40.551	99.385
Hollandse Delta	7.005	34.739	85.142
Hunze en Aa's	4.739	23.504	57.605
Limburg	6.627	32.867	80.552
Noorderzijlvest	4.492	22.277	54.598
Rijn en IJssel	5.286	26.216	64.252
Rijnland	7.812	38.743	94.953
Rivierenland	7.435	36.870	90.364
Scheldestromen	5.117	25.376	62.194
Schieland en de Krimpenerwaard	5.026	24.924	61.087
Vallei en Veluwe	6.341	31.446	77.071
Vechtstromen	5.846	28.992	71.057
Zuiderzeeland	4.687	23.246	56.972
RWS CIV	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-
IPO IHW	-	-	-
Totaal	130.203	645.709	1.582.557

3. Innovatie en transformatie	Programma- budget algemeen	Verbinden	Innoveren	Leren	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	VAST	VAST	VAST	
Aa en Maas	-	-	-	-	-
AGV/Waternet	-	-	-	-	-
Brabantse Delta	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
De Dommel	-	-	-	-	-
De Stichtse Rijnlanden	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Delfland	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Drents Overijsselse Delta	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Fryslân	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Hollands Noorderkwartier	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Hollandse Delta	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Hunze en Aa's	-	-	-	-	-
Limburg	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Noorderzijlvest	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Rijn en IJssel	-	-	-	-	-
Rijnland	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Rivierenland	-	-	-	-	-
Scheldestromen	-	-	-	-	-
Schieland en de Krimpenerwaard	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Vallei en Veluwe	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Vechtstromen	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
Zuiderzeeland	33.929	26.429	11.071	28.571	100.000
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	475.000	370.000	155.000	400.000	1.400.000

4. Digitale dienstverlening	Ontwikkel- budget digitale dienstverlening	eHRM	E-Hrm 2.0	Wet Open Overheid (WOO)	Strategische inzet Omgevingswet	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	VERLOON	VERLOON	45/55	45/55	
Aa en Maas	6.977	6.623	72.030	-	14.069	99.700
AGV/Waternet	6.977	-	-	-	19.033	26.010
Brabantse Delta	6.977	7.222	78.545	-	14.955	107.698
De Dommel	6.977	6.266	68.147	-	13.311	94.701
De Stichtse Rijnlanden	6.977	-	-	-	14.417	21.394
Delfland	6.977	6.646	72.281	-	20.171	106.075
Drents Overijsselse Delta	6.977	7.637	83.054	-	13.785	111.453
Fryslân	6.977	-	-	-	15.587	22.564
Hollands Noorderkwartier	6.977	-	-	-	19.855	26.832
Hollandse Delta	6.977	8.017	87.188	-	17.010	119.192
Hunze en Aa's	6.977	-	-	-	11.508	18.485
Limburg	6.977	5.068	55.119	-	16.093	83.257
Noorderzijlvest	6.977	4.239	46.099	-	10.908	68.223
Rijn en IJssel	6.977	5.564	60.506	-	12.836	85.882
Rijnland	6.977	10.102	109.862	-	18.970	145.911
Rivierenland	6.977	11.139	121.136	-	18.053	157.305
Scheldestromen	6.977	6.566	71.404	-	12.425	97.372
Schieland en de Krimpenerwaard	6.977	5.218	56.747	-	12.204	81.146
Vallei en Veluwe	6.977	7.660	83.305	-	15.397	113.339
Vechtstromen	6.977	6.289	68.398	-	14.196	95.859
Zuiderzeeland	6.977	4.078	44.346	-	11.382	66.782
RWS CIV	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	1.117	12.151	-	-	13.269
Derden inzake HWH	-	-	-	75.000	-	75.000
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-	-
Totaal	146.511	109.454	1.190.319	75.000	316.164	1.837.448

5. Organisatie en samenwerking	Ontwikkelbudget organisatie en samenwerking	Kenniscentrum	Framework Microsoft	Software Reseller Onboarding en Beheer	Doorontwikkeling en gebruik WILMA
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	VAST	VAST	45/55
Aa en Maas	9.492	21.805	2.360	5.252	41.854
AGV/Waternet	12.841	29.498	2.360	-	56.620
Brabantse Delta	10.089	23.177	2.360	13.465	44.487
De Dommel	8.980	20.629	2.360	5.252	39.596
De Stichtse Rijnlanden	9.726	22.344	2.360	5.252	42.888
Delfland	13.608	31.262	2.360	13.465	60.006
Drents Overijsselse Delta	9.300	21.364	2.360	13.465	41.007
Fryslân	10.516	24.157	2.360	13.465	46.368
Hollands Noorderkwartier	13.395	30.772	2.360	5.252	59.065
Hollandse Delta	11.475	26.362	2.360	13.465	50.600
Hunze en Aa's	7.764	17.836	2.360	5.252	34.235
Limburg	10.857	24.941	2.360	13.465	47.873
Noorderzijlvest	7.359	16.905	2.360	13.465	32.448
Rijn en IJssel	8.660	19.894	2.360	13.465	38.185
Rijnland	12.798	29.400	2.360	13.465	56.432
Rivierenland	12.179	27.979	2.360	5.252	53.704
Scheldestromen	8.383	19.257	2.360	13.465	36.963
Schieland en de Krimpenerwaard	8.233	18.914	2.360	13.465	36.304
Vallei en Veluwe	10.388	23.863	2.360	5.252	45.804
Vechtstromen	9.577	22.001	2.360	13.465	42.230
Zuiderzeeland	7.679	17.640	2.360	13.465	33.859
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	26.929	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	213.299	489.994	49.552	238.733	940.529

5. Organisatie en samenwerking	Oracle TECH	Oracle Contract mgnt	Govroam	Govroam Contractmanagement	Totaal
Kostenverdeelsleutel	LICENTIE	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	41.358	8.084	1.776	255	132.234
AGV/Waternet	-	-	-	-	101.318
Brabantse Delta	26.914	8.592	1.887	271	131.242
De Dommel	29.757	7.648	1.680	241	116.143
De Stichtse Rijnlanden	22.758	8.283	1.820	261	115.693
Delfland	38.527	11.590	2.546	366	173.728
Drents Overijsselse Delta	35.203	7.920	1.740	250	132.607
Fryslân	23.043	8.956	1.967	282	131.113
Hollands Noorderkwartier	38.206	11.408	2.506	360	163.324
Hollandse Delta	33.513	9.773	2.147	308	150.002
Hunze en Aa's	33.343	6.612	1.452	209	109.063
Limburg	28.972	9.246	2.031	292	140.035
Noorderzijlvest	32.733	6.267	1.377	198	113.110
Rijn en IJssel	40.106	7.375	1.620	233	131.897
Rijnland	24.673	10.899	2.394	344	152.763
Rivierenland	36.377	10.373	2.278	327	150.829
Scheldestromen	20.736	7.139	1.568	225	110.095
Schieland en de Krimpenerwaard	-	7.012	1.540	221	88.049
Vallei en Veluwe	26.461	8.847	1.943	279	125.195
Vechtstromen	21.631	8.156	1.792	257	121.468
Zuiderzeeland	24.190	6.540	1.436	206	107.374
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	26.929
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	578.500	170.720	37.500	5.384	2.724.211

6. Informatie - datastromen	Datastromen Pijler 1 Keten	Datastromen Pijler 2 Logisch	Datastromen Pijler 3 Fysiek	Datastromen Pijler 4 Nieuw	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	53.104	6.081	8.275	20.302	87.762
AGV/Waternet	71.840	8.226	-	27.465	107.531
Brabantse Delta	56.446	6.463	8.796	21.579	93.284
De Dommel	50.240	5.753	7.829	19.207	83.029
De Stichtse Rijnlanden	54.417	6.231	8.480	20.804	89.932
Delfland	76.136	8.718	11.864	29.107	125.825
Drents Overijsselse Delta	52.030	5.958	-	19.891	77.879
Fryslân	58.832	6.737	-	22.492	88.061
Hollands Noorderkwartier	74.943	8.581	11.678	28.651	123.853
Hollandse Delta	64.203	7.352	10.005	24.545	106.104
Hunze en Aa's	43.438	4.974	6.769	16.606	71.788
Limburg	60.742	6.955	9.465	23.222	100.384
Noorderzijlvest	41.171	4.714	6.416	15.740	68.040
Rijn en IJssel	48.450	5.548	-	18.523	72.521
Rijnland	71.601	8.199	11.158	27.373	118.331
Rivierenland	68.141	7.803	10.618	26.050	112.612
Scheldestromen	46.899	5.370	-	17.929	70.199
Schieland en de Krimpenerwaard	46.064	5.275	7.178	17.610	76.126
Vallei en Veluwe	58.116	6.655	9.056	22.218	96.045
Vechtstromen	53.582	6.135	-	20.484	80.202
Zuiderzeeland	42.961	4.919	-	16.424	64.304
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	1.193.356	136.648	127.587	456.221	1.913.812

7. Informatieveiligheid en privacy	Programmastur ing en interne HWH kosten	Advies en kennis I- veiligheid	Advies en kennis Privacy	CERT-WM	Ontwikkeling kaders
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	15.889	2.189	3.151	20.373	2.123
AGV/Waternet	21.495	2.961	4.263	27.561	2.871
Brabantse Delta	16.889	2.327	3.349	21.655	2.256
De Dommel	15.032	2.071	2.981	19.275	2.008
De Stichtse Rijnlanden	16.282	2.243	3.229	20.877	2.175
Delfland	22.780	3.138	4.518	29.209	3.043
Drents Overijsselse Delta	15.568	2.145	3.087	19.961	2.080
Fryslân	17.603	2.425	3.491	22.571	2.351
Hollands Noorderkwartier	22.423	3.089	4.447	28.752	2.995
Hollandse Delta	19.209	2.646	3.810	24.631	2.566
Hunze en Aa's	12.997	1.790	2.577	16.665	1.736
Limburg	18.174	2.504	3.604	23.303	2.428
Noorderzijlvest	12.318	1.697	2.443	15.795	1.646
Rijn en IJssel	14.496	1.997	2.875	18.588	1.936
Rijnland	21.423	2.951	4.249	27.470	2.862
Rivierenland	20.388	2.809	4.043	26.142	2.723
Scheldestromen	14.032	1.933	2.783	17.993	1.874
Schieland en de Krimpenerwaard	13.782	1.899	2.733	17.672	1.841
Vallei en Veluwe	17.388	2.396	3.448	22.296	2.323
Vechtstromen	16.032	2.209	3.179	20.556	2.142
Zuiderzeeland	12.854	1.771	2.549	16.482	1.717
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	357.053	49.189	70.809	457.827	47.697

7. Informatieveiligheid en privacy	Vooronderzoek	Project Verhogen weerbaarheid PA	Project Audits	Project Keten
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	2.406	9.737	9.938	889
AGV/Waternet	3.255	13.172	13.445	1.202
Brabantse Delta	2.557	10.350	10.564	945
De Dommel	2.276	9.212	9.402	841
De Stichtse Rijnlanden	2.465	9.978	10.184	911
Delfland	3.449	13.960	14.249	1.274
Drents Overijsselse Delta	2.357	9.540	9.737	871
Fryslân	2.665	10.787	11.010	985
Hollands Noorderkwartier	3.395	13.741	14.025	1.254
Hollandse Delta	2.909	11.772	12.015	1.075
Hunze en Aa's	1.968	7.965	8.129	727
Limburg	2.752	11.138	11.368	1.017
Noorderzijlvest	1.865	7.549	7.705	689
Rijn en IJssel	2.195	8.884	9.067	811
Rijnland	3.244	13.129	13.400	1.198
Rivierenland	3.087	12.494	12.752	1.141
Scheldestromen	2.125	8.599	8.777	785
Schieland en de Krimpenerwaard	2.087	8.446	8.621	771
Vallei en Veluwe	2.633	10.656	10.876	973
Vechtstromen	2.427	9.825	10.028	897
Zuiderzeeland	1.946	7.877	8.040	719
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	54.063	218.812	223.334	19.974

7. Informatieveiligheid en privacy	Project Risicomanagement	Oefenen IV&P	Opvang cyberincidenten IV collectief	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	8.561	1.061	2.510	78.826
AGV/Waternet	11.581	1.435	3.395	106.636
Brabantse Delta	9.099	1.127	2.668	83.785
De Dommel	8.099	1.003	2.374	74.574
De Stichtse Rijnlanden	8.772	1.087	2.572	80.774
Delfland	12.273	1.521	3.598	113.013
Drents Overijsselse Delta	8.388	1.039	2.459	77.231
Fryslân	9.484	1.175	2.780	87.328
Hollands Noorderkwartier	12.081	1.497	3.542	111.242
Hollandse Delta	10.350	1.282	3.034	95.299
Hunze en Aa's	7.002	868	2.053	64.478
Limburg	9.792	1.213	2.871	90.162
Noorderzijlvest	6.637	822	1.946	61.112
Rijn en IJssel	7.810	968	2.290	71.917
Rijnland	11.542	1.430	3.384	106.282
Rivierenland	10.985	1.361	3.220	101.145
Scheldestromen	7.560	937	2.216	69.615
Schieland en de Krimpenerwaard	7.426	920	2.177	68.375
Vallei en Veluwe	9.369	1.161	2.746	86.265
Vechtstromen	8.638	1.070	2.532	79.534
Zuiderzeeland	6.925	858	2.030	63.769
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	192.374	23.834	56.396	1.771.362

8. Waterveiligheid	Ontwikkelbudget voor verkenningen zorgplicht	Modernisering Vangst registratie V3	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	
Aa en Maas	6.921	5.971	12.892
AGV/Waternet	9.363	8.078	17.441
Brabantse Delta	7.357	6.347	13.704
De Dommel	6.548	5.649	12.197
De Stichtse Rijnlanden	7.092	6.119	13.211
Delfland	9.923	8.561	18.484
Drents Overijsselse Delta	6.781	5.850	12.632
Fryslân	7.668	6.615	14.283
Hollands Noorderkwartier	9.767	8.427	18.194
Hollandse Delta	8.368	7.219	15.587
Hunze en Aa's	5.661	4.884	10.546
Limburg	7.917	6.830	14.747
Noorderzijlvest	5.366	4.629	9.995
Rijn en IJssel	6.315	5.448	11.763
Rijnland	9.332	8.051	17.383
Rivierenland	8.881	7.662	16.543
Scheldestromen	6.112	5.273	11.386
Schieland en de Krimpenerwaard	6.004	5.180	11.183
Vallei en Veluwe	7.574	6.535	14.109
Vechtstromen	6.983	6.025	13.008
Zuiderzeeland	5.599	4.831	10.430
RWS CIV	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-
IPO IHW	-	-	-
Totaal	155.532	134.185	289.717

9. Watersysteem	Ontwikkelbudget watersysteem	Productowner programma Watersysteem	Hy DAMO NHI	OOMHD (Meteo en Hydro-Data)
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	7.325	7.314	1.204	10.411
AGV/Waternet	9.909	9.894	1.629	14.085
Brabantse Delta	7.786	7.774	1.280	11.067
De Dommel	6.930	6.919	1.139	9.850
De Stichtse Rijnlanden	7.506	7.494	1.234	10.669
Delfland	10.501	10.485	1.726	14.927
Drents Overijsselse Delta	7.177	7.166	1.180	10.201
Fryslân	8.115	8.102	1.334	11.535
Hollands Noorderkwartier	10.337	10.321	1.699	14.693
Hollandse Delta	8.855	8.842	1.456	12.587
Hunze en Aa's	5.991	5.982	985	8.516
Limburg	8.378	8.365	1.377	11.909
Noorderzijlvest	5.679	5.670	934	8.072
Rijn en IJssel	6.683	6.673	1.099	9.499
Rijnland	9.876	9.861	1.624	14.038
Rivierenland	9.399	9.384	1.545	13.359
Scheldestromen	6.469	6.459	-	9.195
Schieland en de Krimpenerwaard	6.354	6.344	1.045	9.031
Vallei en Veluwe	8.016	8.004	1.318	11.394
Vechtstromen	7.391	7.379	1.215	10.505
Zuiderzeeland	5.926	5.917	974	8.423
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	164.600	164.349	25.997	233.966

9. Watersysteem	SAT Data 3.0	Perceelwijzer	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	
Aa en Maas	6.470	4.038	36.761
AGV/Waternet	8.752	5.463	49.731
Brabantse Delta	6.877	4.292	39.075
De Dommel	6.121	3.820	34.779
De Stichtse Rijnlanden	6.630	4.138	37.670
Delfland	9.276	-	46.916
Drents Overijsselse Delta	6.339	3.956	36.018
Fryslân	7.167	4.474	40.727
Hollands Noorderkwartier	9.130	-	46.181
Hollandse Delta	7.822	-	39.562
Hunze en Aa's	5.292	-	26.767
Limburg	7.400	4.619	42.049
Noorderzijlvest	5.016	-	25.370
Rijn en IJssel	5.903	3.684	33.540
Rijnland	8.723	5.444	49.566
Rivierenland	8.301	5.181	47.170
Scheldestromen	5.714	-	27.836
Schieland en de Krimpenerwaard	5.612	3.503	31.887
Vallei en Veluwe	7.080	4.419	40.231
Vechtstromen	6.528	-	33.018
Zuiderzeeland	5.234	3.267	29.740
RWS CIV	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-
IPO IHW	-	-	-
Totaal	145.385	60.297	794.594

10. Waterketen	Ontwikkelbudget et waterketen	Z-info	Gezamenlijke prognoses AWK	Gem. P&IDs	SE Tooling	Totaal
Kostenverdeelsleutel	45/55	ONTW	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	7.351	74.222	22.095	-	-	103.667
AGV/Waternet	9.944	102.312	29.890	-	-	142.146
Brabantse Delta	7.813	65.039	23.485	-	-	96.337
De Dommel	6.954	72.780	20.903	-	-	100.637
De Stichtse Rijnlanden	7.532	69.198	22.641	-	-	99.371
Delfland	10.539	95.580	31.677	-	-	137.796
Drents Overijsselse Delta	7.202	57.094	21.648	20.459	44.032	150.435
Fryslân	8.144	-	24.478	-	-	32.622
Hollands Noorderkwartier	10.374	86.651	31.181	-	63.422	191.628
Hollandse Delta	8.887	89.921	26.712	-	54.333	179.854
Hunze en Aa's	6.013	-	18.073	-	36.761	60.846
Limburg	8.408	104.850	25.272	-	51.404	189.935
Noorderzijlvest	5.699	34.990	17.130	-	-	57.819
Rijn en IJssel	6.707	62.529	20.158	-	41.002	130.396
Rijnland	9.911	104.518	29.790	28.155	60.595	232.969
Rivierenland	9.432	81.513	28.351	26.794	-	146.090
Scheldestromen	6.492	39.411	19.513	-	-	65.416
Schieland en de Krimpenerwaard	6.376	35.063	19.165	18.113	38.983	117.700
Vallei en Veluwe	8.045	100.224	24.180	22.852	49.183	204.484
Vechtstromen	7.417	87.478	22.293	21.069	-	138.257
Zuiderzeeland	5.947	33.659	17.874	16.893	36.357	110.729
RWS CIV	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-	-
Totaal	165.186	1.397.033	496.508	154.334	476.072	2.689.133

12. SAW@	SAW@ personele inzet	B&O SAW@ bijdrage Waterschappe n	Project SAW@ bijdrage waterschappen	SAW@ HWH- werkzaamhede n	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	45/55	45/55	45/55	
Aa en Maas	-	106.244	19.272	3.903	129.418
AGV/Waternet	-	143.728	26.071	5.280	175.078
Brabantse Delta	-	112.929	20.484	4.148	137.562
De Dommel	-	100.514	18.232	3.692	122.439
De Stichtse Rijnlanden	-	-	-	-	-
Delfland	-	-	-	-	-
Drents Overijsselse Delta	-	-	-	-	-
Fryslân	-	-	-	-	-
Hollands Noorderkwartier	-	149.935	27.197	5.508	182.640
Hollandse Delta	-	128.448	23.299	4.718	156.465
Hunze en Aa's	-	-	-	-	-
Limburg	-	121.524	22.043	4.464	148.031
Noorderzijlvest	-	82.369	14.941	3.026	100.336
Rijn en IJssel	-	-	-	-	-
Rijnland	-	-	-	-	-
Rivierenland	-	136.327	24.728	5.008	166.063
Scheldestromen	-	-	-	-	-
Schieland en de Krimpenerwaard	-	-	-	-	-
Vallei en Veluwe	-	116.272	21.091	4.271	141.633
Vechtstromen	-	-	-	-	-
Zuiderzeeland	-	85.950	15.591	3.157	104.698
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	509.161	-	-	-	509.161
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-	-
Totaal	509.161	1.284.240	232.950	47.174	2.073.525

13. Basisdata	AHN 5	Totaal
Kostenverdeelsleutel	M2	
Aa en Maas	41.960	41.960
AGV/Waternet	18.350	18.350
Brabantse Delta	44.497	44.497
De Dommel	39.414	39.414
De Stichtse Rijnlanden	21.636	21.636
Delfland	10.567	10.567
Drents Overijsselse Delta	66.585	66.585
Fryslân	90.170	90.170
Hollands Noorderkwartier	51.183	51.183
Hollandse Delta	26.532	26.532
Hunze en Aa's	53.946	53.946
Limburg	57.582	57.582
Noorderzijlvest	37.528	37.528
Rijn en IJssel	50.819	50.819
Rijnland	28.132	28.132
Rivierenland	52.382	52.382
Scheldestromen	49.587	49.587
Schieland en de Krimpenerwaard	9.151	9.151
Vallei en Veluwe	63.805	63.805
Vechtstromen	59.170	59.170
Zuiderzeeland	39.091	39.091
RWS CIV	-	-
Unie van Waterschappen	-	-
Derden inzake HWH	764.000	764.000
Derden inzake IHW	-	-
IPO IHW	200.000	200.000
Totaal	1.876.086	1.876.086

14. IHW	Basistaken IHW	Externe productkosten	Facilitering IHW door HWH	EF Slim Watermanagement	BT DO WKP
Kostenverdeelsleutel	VAST	VAST	VAST	VAST	VAST
Aa en Maas	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
AGV/Waternet	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Brabantse Delta	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
De Dommel	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
De Stichtse Rijnlanden	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Delfland	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Drents Overijsselse Delta	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Fryslân	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Hollands Noorderkwartier	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Hollandse Delta	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Hunze en Aa's	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Limburg	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Noorderzijlvest	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Rijn en IJssel	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Rijnland	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Rivierenland	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Scheldestromen	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Schieland en de Krimpenerwaard	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Vallei en Veluwe	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Vechtstromen	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
Zuiderzeeland	42.769	6.798	15.891	4.929	6.415
RWS CIV	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-
IPO IHW	52.510	170.399	-	-	32.932
Totaal	950.650	313.166	333.717	103.500	167.653

14. IHW	BT Droogteportaal	EF DD API	B&O Waterveiligheidsportaal	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	VAST	VAST	
Aa en Maas	1.476	2.755	-	81.032
AGV/Waternet	1.476	2.755	-	81.032
Brabantse Delta	1.476	2.755	-	81.032
De Dommel	1.476	2.755	-	81.032
De Stichtse Rijnlanden	1.476	2.755	-	81.032
Delfland	1.476	2.755	-	81.032
Drents Overijsselse Delta	1.476	2.755	-	81.032
Fryslân	1.476	2.755	-	81.032
Hollands Noorderkwartier	1.476	2.755	-	81.032
Hollandse Delta	1.476	2.755	-	81.032
Hunze en Aa's	1.476	2.755	-	81.032
Limburg	1.476	2.755	-	81.032
Noorderzijlvest	1.476	2.755	-	81.032
Rijn en IJssel	1.476	2.755	-	81.032
Rijnland	1.476	2.755	-	81.032
Rivierenland	1.476	2.755	-	81.032
Scheldestromen	1.476	2.755	-	81.032
Schieland en de Krimpenerwaard	1.476	2.755	-	81.032
Vallei en Veluwe	1.476	2.755	-	81.032
Vechtstromen	1.476	2.755	-	81.032
Zuiderzeeland	1.476	2.755	-	81.032
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	56.561	206.612	263.173
IPO IHW	30.986	14.140	-	300.967
Totaal	61.972	128.547	206.612	2.265.817

15. Kassiersfunctie	Initiatiefbudget OGT	DROP	NDFF	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	45/55	VAST	
Aa en Maas	47.619	15.550	16.905	80.074
AGV/Waternet	47.619	21.036	16.905	85.561
Brabantse Delta	47.619	16.529	16.905	81.053
De Dommel	47.619	14.712	16.905	79.236
De Stichtse Rijnlanden	47.619	15.935	16.905	80.459
Delfland	47.619	22.294	16.905	86.819
Drents Overijsselse Delta	47.619	15.236	16.905	79.760
Fryslân	47.619	17.228	16.905	81.752
Hollands Noorderkwartier	47.619	21.945	16.905	86.469
Hollandse Delta	47.619	18.800	16.905	83.324
Hunze en Aa's	47.619	12.720	-	60.339
Limburg	47.619	17.787	16.905	82.311
Noorderzijlvest	47.619	12.056	16.905	76.580
Rijn en IJssel	47.619	14.187	16.905	78.712
Rijnland	47.619	20.967	16.905	85.491
Rivierenland	47.619	19.953	16.905	84.477
Scheldestromen	47.619	13.733	16.905	78.257
Schieland en de Krimpenerwaard	47.619	13.488	16.905	78.013
Vallei en Veluwe	47.619	17.018	16.905	81.542
Vechtstromen	47.619	15.690	16.905	80.214
Zuiderzeeland	47.619	12.580	16.905	77.104
RWS CIV	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-
Derden inzake HWH	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-
IPO IHW	-	-	-	-
Totaal	1.000.000	349.443	338.102	1.687.545

23.4 Bijlage 4 Totaal bijdragen begroting 2024 t.o.v. geactualiseerde begroting 2023

Mutatie bijdrage 2024 primair t.o.v. begroting 2023 geactualiseerd	Begroting 2024 excl. BTW	Begroting 2024 incl. BTW	Geactualiseerde begroting 2023 excl. BTW	Geactualiseerde begroting 2023 incl. BTW	Vershil bijdrage excl. BTW	Vershil bijdrage incl. BTW
Aa en Maas	1.165.405	1.410.140	1.217.350	1.472.994	-51.946	-62.854
AGV/Waternet	1.291.077	1.562.204	1.336.641	1.617.336	-45.564	-55.132
Brabantse Delta	1.308.032	1.582.718	1.384.438	1.675.170	-76.406	-92.452
De Dommel	1.104.098	1.335.958	1.169.741	1.415.387	-65.643	-79.428
De Stichtse Rijnlanden	1.029.197	1.245.328	1.083.014	1.310.447	-53.817	-65.118
Delfland	1.403.239	1.697.919	1.505.885	1.822.121	-102.646	-124.202
Drents Overijsselse Delta	1.201.025	1.453.240	1.342.108	1.623.950	-141.082	-170.710
Fryslân	1.081.047	1.308.067	1.276.796	1.544.923	-195.748	-236.856
Hollands Noorderkwartier	1.579.244	1.910.885	1.736.061	2.100.633	-156.817	-189.748
Hollandse Delta	1.492.774	1.806.256	1.561.863	1.889.854	-69.089	-83.598
Hunze en Aa's	787.204	952.517	863.209	1.044.483	-76.005	-91.966
Limburg	1.451.027	1.755.742	1.505.323	1.821.441	-54.297	-65.699
Noorderzijlvest	1.017.059	1.230.641	1.081.293	1.308.365	-64.234	-77.723
Rijn en IJssel	1.004.922	1.215.956	1.070.870	1.295.752	-65.948	-79.797
Rijnland	1.496.840	1.811.176	1.580.328	1.912.197	-83.488	-101.020
Rivierenland	1.476.311	1.786.336	1.522.033	1.841.660	-45.722	-55.324
Scheldestromen	909.026	1.099.922	945.593	1.144.167	-36.566	-44.245
Schieland en de Krimpenerwaard	986.473	1.193.633	1.073.652	1.299.119	-87.179	-105.486
Vallei en Veluwe	1.455.288	1.760.899	1.593.074	1.927.619	-137.785	-166.720
Vechtstromen	1.165.367	1.410.094	1.291.556	1.562.783	-126.190	-152.689
Zuiderzeeland	1.082.442	1.309.754	1.146.221	1.386.928	-63.780	-77.173
Subtotaal waterschappen	25.487.096	30.839.387	27.287.048	33.017.328	-1.799.951	-2.177.941
Unie van Waterschappen	13.269	16.055	10.264	12.419	3.005	3.636
Derden inzake HWH	1.375.090	1.663.859	4.766.774	5.767.796	-3.391.684	-4.103.937
Derden inzake IHW	263.173	318.439	261.260	316.125	1.913	2.315
IPO IHW	500.967	606.170	488.289	590.830	12.678	15.340
Subtotaal derden	2.152.499	2.604.523	5.526.586	6.687.169	-3.374.088	-4.082.646
Totaal	27.639.595	33.443.910	32.813.634	39.704.497	-5.174.039	-6.260.587

23.5 Bijlage 5 Berekening merendeelcriterium (werk voor derden)

Conform de door KokxDeVoogd voorgestelde systematiek is het merendeelcriterium (werk voor derden) berekend. Voor de toepassing van een vrijstelling voor aanbesteding is het van belang dat hWh minimaal 80% van haar werkzaamheden verricht voor waterschappen die deelnemen aan de Gemeenschappelijke regeling. Het merendeelcriterium mag berekend worden over een periode van 3 jaar. Het percentage werk voor derden in de periode 2022, 2023 (begroot) en 2024 (begroot) bedraagt 7,2% en valt daarmee binnen het maximum van 20%.

23.6 Bijlage 6 EMU saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
Sector Overheidsfinanciën en consumentenprijzen
Antwoordnummer 25000, 2490 XA Den Haag

Berekening EMU-saldo
Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis ()

Algemene gegevens:		Berekening EMU-saldo		
Naam gemeenschappelijke regeling		Het Waterschapshuis		
Nummer gemeenschappelijke regeling				
Jaar:		2024		
Naam contactpersoon:				
Telefoon:				
E-mail:				
Bestandsnaam:		EMU24005.XLS		

Omschrijving	2024	2023	2022
	x € 1000,- Volgens begroting 2024	x € 1000,- Volgens begroting 2023	x € 1000,- Volgens begroting 2022
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)			
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	315	289	304
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie			
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd			
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	☐ ja ☒ nee 	☐ ja ☒ nee 	☐ ja ☒ nee
Berekend EMU-saldo	315	289	304

Ruimte voor toelichting

23.7 Bijlage 7 Projectomschrijvingen

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Bestuur en bestuurs-ondersteuning	Het voorbereiden, faciliteren en het ondersteunen van (de vergaderingen van) het Algemeen bestuur en het Dagelijks bestuur Gr hWh. Hieronder wordt ook inzet van derden begroot, zoals accountantskosten, juridisch advies en strategische planning. Het ondersteunen van het bestuur door inzet van de vaste kern, zoals de secretaris directeur, beleidsadviseur bestuurlijke en juridische zaken, controller en beleidsadviseur financiën.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Organisatie capaciteits-management	Capaciteitsmanagement ten behoeve van de instroom, doorstroom en uitstroom van de flexibele schil. De kosten worden doorbelast naar de projecten waarvoor werving of contractverlenging heeft plaatsgevonden.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Organisatie inkoop	De begroting betreft strategische inkoop. Inkoop ten behoeve van de projecten worden doorbelast.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Organisatie facilitair	De facilitering van de organisatie, waaronder de huisvesting, werkplekken en kantoorautomatisering.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Organisatie ondersteuning	De kosten (ten behoeve van) de directie zijn hier begroot: secretaris-directeur, plaatsvervangend secretaris-directeur, beleidsadviseur bestuurlijke en juridische zaken en controller. Daarnaast de ondersteuning van de primaire processen van de organisatie in de breedste zin van het woord, waaronder financiën, P&O en juridisch.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Organisatie communicatie	De kosten voor communicatie, zoals het magazine It's hWh.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Kwaliteits-verbetering	Met het vaststellen van de nieuwe planning & control cyclus in juli 2020, is tevens goedkeuring gegeven aan het inbedden van continue kwaliteitsverbetering binnen instandhouding. Kwaliteitsverbetering zal projectmatig worden opgepakt middels interne projecten. Vanaf 2022 wordt een jaarlijks bedrag hiervoor beschikbaar gesteld. Eind 2021 zal middels de interne projectenbrief een concrete invulling worden gegeven aan dit bedrag.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Intern project Veilige werk-omgeving	Een werkomgeving die veilig is, veilig voelt en die blijvend voldoet aan wet- en regelgeving.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Intern project Professionele organisatie	Kwalitatief en kwantitatief de waterschappen ondersteunen in de beweging van digitale transitie naar digitale transformatie.
1. Overhead (Bestuur en organisatie)	Intern project Zichtbaarheid	Het is duidelijk wat hWh doet en wat hiervan de meerwaarde is voor de waterschappen.
2. Kennis en verbinden	Strategienota OGT	I.o.m. de OGT updaten van de strategienota en meerjarenplannen van de programma's.
2. Kennis en verbinden	Kwaliteits-borging	Structurele inzet op kwaliteitsborging geeft ruimte aan het versterken van de PDCA cyclus binnen de programma's en projecten. Focus op de C van deze cyclus.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
2. Kennis en verbinden	Kennis delen en Verbinden	<i>Digitale transformatie</i> staat op de agenda. Ook beseffen de waterschappen dat dit gepaard gaat met organisatorische veranderingen en dat bij een (groot) deel van deze opgave samenwerking noodzakelijk is. hWh is verkenner en verbinder bij deze transformatie en bijbehorende veranderingen en articuleert vragen vanuit de business. Het brengt kennis samen, om kansen te benutten en veranderingen te bewerkstelligen. Daarnaast vervult hWh in de uitvoering van projecten de rol van deskundig begeleider. Vanuit het principe van loden deuren worden deze uren en kosten op uur basis toegerekend aan de projecten.
2. Kennis en verbinden	Specialistische Kennis	Kennis en verbinden richt zich ook op het inrichten en ontwikkelen van een excellente hWh-organisatie, waaronder kwaliteitsborging, ten behoeve van het uitvoeren van programma's en project en het uitvoeren van beheer en diensten. Voor zover deze kosten (nog) niet toe te wijzen zijn aan de andere programma's en projecten, zal dit opgevangen moeten worden in kennis en verbinden.
2. Kennis en verbinden	Ondersteuning OGT/I-platform	Dit project voorziet in de noodzakelijk gebleken juridische en secretariële ondersteuning van platforms waarin alle waterschappen zijn vertegenwoordigd. Dat geldt voor de Opdrachtgeverstafel (OGT) waarin de directies zitting hebben, maar ook voor het i-platform waaraan alle i-managers van de waterschappen deelnemen. De ondersteuning heeft tot doel de efficiëntie en de effectiviteit van de platforms te vergroten. Met het beschikbare budget wordt ook de doorontwikkeling van het meerjarenprogramma gefinancierd.
2. Kennis en verbinden	Vergadercentrum	Het continueren van de dienstverlening ten aanzien van het vergadercentrum: - Inplannen vergaderzalen - Cateringfaciliteiten - Beheer en onderhoud vergadercentrum Het huurcontract voor het vergadercentrum loopt tot en met maart 2030.
3. Innovatie en transformatie	Programma-budget algemeen	Waterschappen hebben behoefte aan een actieve ondersteuning m.b.t innovatie-kennisuitwisseling. Om deze communicatie en kennisuitwisseling mogelijk te maken is naast de inzet van FTE's een jaarbudget nodig.
3. Innovatie en transformatie	Verbinden	Aanjagen van het samen innoveren en kennis-uitwisselen en benutten. "Waterschappen van de toekomst" door delen en leren van elkaars innovaties.
3. Innovatie en transformatie	Innoveren	Het innovatieproces begeleiden en "samen innoveren" ondersteunen. Nieuwe prototypes en kennis ontwikkelen.
3. Innovatie en transformatie	Leren	Ondersteunen van het lerend vermogen om in te spelen op snelle veranderingen. Veranderbereidheid en verandervermogen van de sector vergroten.
3. Innovatie en transformatie	DEEP 07-2021	Tweede lichting van het ontwikkelprogramma op het gebied van datascience en dataengineering, wat moet leiden tot goed opgeleide menskracht op het nieuwe vakgebied.
3. Innovatie en transformatie	DEEP III	Derde lichting van het ontwikkelprogramma op het gebied van datascience en dataengineering, wat moet leiden tot goed opgeleide menskracht op het nieuwe vakgebied.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
4. Digitale dienst-verlening	Ontwikkel-budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.
4. Digitale dienst-verlening	B&O e-HRM	Dit behelst het centrale beheer van een functionaliteit die de waterschappen in 2015 hebben aangeschaft voor human resource management-processen. De basis van deze functionaliteit bestaat uit faciliteiten voor administratieve processen en de salarisadministratie. Momenteel wordt het systeem uitgebreid met modules, zoals het faciliteren van processen voor loopbaanpaden, strategische- en tactische personeelsplanning, interne kortdurende opdrachten of uitleen, persoonlijke ontwikkeling, opleidingen en duurzame inzetbaarheid.
4. Digitale dienst-verlening	E-HRM 2.0	Dit betreft de doorontwikkeling van het huidige e-hrm contract in de vorm van een nieuwe aanbesteding, implementatie en beheer en onderhoud in de periode tussen 2022 en 2027.
4. Digitale dienst-verlening	Wet Open Overheid	Deze wet zal de huidige Wet openbaarheid van bestuur vervangen. De inwerkingtreding van de Woo vraagt van alle bestuursorganen die vallen onder de reikwijdte van de Woo - waaronder gemeenten, provincies en waterschappen - inspanningen om de wet te implementeren en uit te voeren. Hierbij gaat het onder andere om het voldoen aan de verplichtingen omtrent het actief openbaar maken van categorieën informatie en het aanstellen van een of meerdere contactfunctionarissen.
4. Digitale dienst-verlening	CMS 3.0	In 2018 vond voor zes inclusief hWh waterschappen de aanbesteding plaats van een nieuw contentmanagement systeem voor het bouwen en beheren van websites. De aanbesteding is door hWh gecoördineerd, net als het contract management.
4. Digitale dienst-verlening	Omgevingswet	Dit project ondersteunt namens de Unie van Waterschappen de Waterschappen in de transitie die nodig is als gevolg van de Omgevingswet. (Kassiersfunctie)
5. Organisatie en samenwerking	Ontwikkel-budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.
5. Organisatie en samenwerking	Kennis-centrum	Door de waterschappen is besloten om een raamovereenkomst aan te gaan met Microsoft voor een M365 E5 licentie. Hierbij ontstaat de uitdaging om de implementatie van componenten bij waterschappen vorm te geven. Samenwerking op dit terrein ligt voor de hand. Het programma O&S staat onder anderen voor het verbinden van kennis en ervaringen op een centrale plek. Deze centrale plek is te vinden in het kenniscentrum. De waterschappen worden enerzijds ontzorgd en anderzijds geholpen bij het opbouwen van specifieke kennis.
5. Organisatie en samenwerking	Framework Microsoft	De waterschappen hebben besloten om een raamovereenkomst aan te gaan met Microsoft voor een M365 E5 licentie (in te zetten door alle waterschappen). Met het afsluiten van deze raamovereenkomst wordt het mogelijk om de snel veranderende wereld, waarin toenemende eisen aan informatieveiligheid en privacy in een hoog tempo toenemen, het hoofd te bieden. Daarnaast wordt tegemoetgekomen aan de toenemende behoefte tot samenwerking, kennisdeling, uitwisseling en standaardisatie.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
5. Organisatie en samenwerking	Aanbesteding Standaard Software	Vanuit een gezamenlijk perspectief werken de waterschappen aan de professionalisering van het inkoopproces ten behoeve van de standaard software. In deze Europese Aanbesteding wordt, op 2 percelen, gezocht naar een marktpartij die het best in staat wordt geacht om op het betreffende perceel de gewenste toegevoegde waarde te leveren.
5. Organisatie en samenwerking	Software Reseller Onboarding en Beheer	De groepsgewijze onboarding van de deelnemende waterschappen bij de Software-reseller en het organiseren en voeren van contractbeheer op het strategisch/tactisch niveau van de raamovereenkomst.
5. Organisatie en samenwerking	WILMA	WILMA staat voor Waterschapsinformatie en Logisch Model Architectuur. Dit project kent vijf projectdoelstellingen: 1) Zorg voor een stevige update van WILMA. 2) Zorg voor structureel beheer van WILMA. 3) Zorg voor een goede communicatie en het creëren van draagvlak richting alle waterschappen en overige doelgroepen. 4) Bied faciliteiten voor de invoering van WILMA door de waterschappen zelf, door het beschikbaar stellen van een toolkit en handvatten voor implementatie. 5) Zorg voor het op afroep beschikbaar hebben van centrale implementatie
5. Organisatie en samenwerking	Zaak Type Catalogus Collectief	Zaakgericht werken is een manier van werken die zich richt op het goed en transparant afhandelen van 'een zaak', dat wil zeggen: een samenhangende hoeveelheid werk, met een duidelijke aanleiding en een duidelijk resultaat. In het kader van zaakgericht werken dienen alle waterschappen een documentstructuurplan op te stellen, samen met een producten- en dienstencatalogus. Dit project omvat richtlijnen voor het uniform opstellen van die documenten. Er is een Visie op Zaakgericht werken ontwikkeld.
5. Organisatie en samenwerking	B&O Software Catalogus	De Software Catalogus is ontwikkeld door KING/VNG-realisatie en wordt door bijna alle gemeenten gebruikt. De catalogus maakt deel uit van het instrumentarium waarin architectuur, leveranciersmanagement, inkoopondersteuning, voldoen aan standaarden, planning van veranderopgaven en sturingsinformatie bij elkaar komen. Een licht aangepaste variant van de bestaande Software Catalogus wordt via dit project geïmplementeerd bij de waterschappen.
5. Organisatie en samenwerking	Oracle TECH en Oracle Contract-management	Voor de gemeenschappelijke aanschaf en het gezamenlijk gebruik van relevante Oracle-licenties voert hWh het contractbeheer uit. Inmiddels kunnen ook samenwerkingen zoals waterschapsbelastingen en -laboratoria op het contract meeliften. Naar schatting worden met dit gezamenlijke optreden enkele miljoenen euro's bespaard.
5. Organisatie en samenwerking	Govroam en Govroam contract-management	Govroam is een beveiligde wifi-verbinding met behulp waarvan waterschapsmedewerkers veilig, probleemloos en snel gebruik kunnen maken bij meer dan 300 organisaties (gemeenten, rijksoverheid, semi overheidsinstellingen en provincies). hWh heeft de implementatie van Govroam begeleid en draagt zorg voor het contractbeheer.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
5. Organisatie en samenwerking	Europese AanbestedingS strategisch Cloudpartner	Het gezamenlijk opdoen, verspreiden en bundelen van kennis in plaats van ieder voor zich en ieder het wiel opnieuw uitvinden. - Kennis bundelen om op basis daarvan (als sector?) te komen tot een veilige en kosteneffectieve inrichting van clouddiensten. Met de gezamenlijk opgebouwde expertise mede zorgen voor een onderlinge vervangbaarheid tussen specialisten van de waterschappen om risico's van schaarste en uitval af te kunnen dekken. - Juridische afspraken maken met de cloud provider die een individueel waterschap niet kan maken zoals dat bijvoorbeeld ook in de raamwerkovereenkomst met Microsoft is gedaan.
6. Informatie-datastromen	Datastromen Pijler 1 Keten	Een informatievoorziening om data van waterschappen centraal ter beschikking te stellen.
6. Informatie-datastromen	Datastromen Pijler 2 Logisch	Beheer en ontwikkeling van standaarden.
6. Informatie-datastromen	Datastromen Pijler 3 Fysiek	Onderhoud van een kernregistratie (Damo-Fysiek).
6. Informatie-datastromen	Datastromen Pijler 4 Nieuw	Doorontwikkeling informatievoorziening data.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Programma-sturing en interne hWh kosten	De algemene kosten voor de aansturing van het programma informatieveiligheid en privacy.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Advies en kennis I-veiligheid	De waterschapsector van goede adviezen voorzien op het gebied van informatieveiligheid. Bevorderen kennisdeling op het gebied van informatieveiligheid.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Advies en kennis Privacy	Met de inwerkingtreding van de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in mei 2018 is het nog belangrijker geworden dat de waterschappen voldoen aan de privacyregels. Het programma Privacy stimuleert hen tot onderlinge samenwerking en biedt ondersteuning bij de implementatie van kwalitatief privacy management. De belangrijkste activiteiten in het programma zijn de coördinatie van het CPW-overleg (Coördinatoren Privacy Waterschappen), bijbehorende werkgroepen en het organiseren van audits.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Computer Emergency Response Team Water Management (CERT WM)	CERT-WM staat voor het Computer Emergency Response Team op het terrein van watermanagement. In dit team werken de waterschappen samen met Rijkswaterstaat. Die samenwerking leidt onder andere tot adviezen aan de waterschappen ten aanzien van kwetsbaarheden in de ICT systemen. Daarnaast worden medewerkers van waterschappen, die tijdelijk in dienst zijn bij het CERT, verder opgeleid in cybersecurity. Die kennis brengen zij over aan de waterschappen. Het CERT-WM is een belangrijk onderdeel van het Programma 'Informatieveiligheid en Privacy' dat is ondergebracht bij hWh.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Ontwikkeling kaders	Borgen dat input van de waterschappen wordt meegenomen bij doorontwikkeling BIO. Borgen dat informatieveiligheidsparagraaf in waterschapsarchitectuur actueel is.
7. Informatie-veiligheid en privacy	Voor-onderzoek	Activiteiten die verkennen en initiërend van aard zijn. Inzichtelijk krijgen wat het programma de waterschappen in kan ondersteunen en wat de kosten/baten hierin zijn.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
7. Informatie- veiligheid en privacy	Verhogen Weerbaarheid Procesautomati sering	Een nieuwe opdracht voor het Programma 'Informatieveiligheid en Privacy' is de sectorbrede versterking van de beveiliging van de procesautomatisering. De Vereniging voor Zuiveringsbeheerders (VvZB) heeft gevraagd in het Programma een vooronderzoek uit te voeren, dat kan leiden tot aanvullende activiteiten.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Project Audits	Aantoonbaar maken weerbaarheid tegen cyber0risico's. Inzichtelijk maken implementatiestatus en verbetermogelijkheden.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Project Keten	Inzichtelijk maken risico's in de waterketen. Verhogen samenwerking en weerbaarheid in de waterketen.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Project Risicomanage ment	Stimuleren risicomanagement en komen tot uniforme benaderingswijze in de keten.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Project SOC	Het resultaat van deze pilot is een adviesdocument, op basis van de proof of concept, waarin de technische, organisatorische, financiële en praktische facetten beschreven zijn van de haalbaarheid van de levering van een monitoringsdienst vanuit de gezamenlijk CERT-WM/SOC RWS samenwerking voor in eerste instantie procesautomatisering.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Oefenen informatie- veiligheid en privacy	Kennismakelaar zijn wat betreft allerlei initiatieven die er zijn rondom cyberoefeningen; Het kunnen aanbieden van cyberoefeningen.
7. Informatie- veiligheid en privacy	Opvang cyberincidente n IV Collectief	Verkennen en uitwerken of het mogelijk is om te komen tot een raamovereenkomst met een derde partij die kan ondersteunen bij cyberincidentbeheersing; Bepalen in hoeverre er samenwerkingsmogelijkheden zijn tussen waterschappen Helder krijgen welke waterschappen willen participeren in een dergelijke overeenkomst (deelnamebereidheid); Nagaan welke acties nodig zijn om tot een overeenkomst met een derde partij te komen In beeld krijgen van benodigde kosten en baten - Voor de uitvoering van de aanbesteding - Voor de dienstverlening door een derde partij Nagaan welke rol hWh, het CERT-WM en waterschappen kunnen/willen vervullen
7. Informatie- veiligheid en privacy	Audit WPG	Het LOVH (Landelijk Overleg Vergunning en Handhaving waterschappen) heeft via de UvW het programma IV&P gevraagd om een externe audit voor de wettelijk verplichte toetsing op de WPG (Wet politie gegevens) te faciliteren voor alle waterschappen.
8. Water- veiligheid	Ontwikkel- budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
8. Water- veiligheid	Vangst- registratie	Vangstregistratie is een landelijk systeem voor registratie, planning en beheer van de muskusrattenbestrijding. Bestrijders maken gebruik van een app op hun mobiele telefoon waarmee zij aangeven waar klemmen of kooien zijn geplaatst en welke dieren zijn gevangen. Een landelijk registratiesysteem is belangrijk omdat muskusratten zich niets aantrekken van de grenzen van de waterschappen. Op deze manier is het toch mogelijk van de vangsten een landelijk beeld te krijgen en dat te analyseren. HWH verzorgt het onderhoud, contractmanagement en functioneel beheer van het bestaande systeem en de aanbesteding van de opvolging ervan.
9. Water- systeem	Ontwikkel- budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.
9. Water- systeem	Realisatievoors tel Info vo. Slim Watermanage ment	Hoe kunnen we het oppervlaktewater in Nederland nog slimmer verdelen? Die vraag staat centraal bij Slim Watermanagement. Bij Slim Watermanagement werken waterschappen en Rijkswaterstaat intensief samen aan het verbeteren van het operationeel waterbeheer. Het doel is om wateroverlast en -tekort zo lang mogelijk uit te stellen en zo mogelijk te voorkomen. Deze samenwerking zorgt ervoor dat de mogelijkheden van het gehele watersysteem optimaal worden benut. Waterbeheerders 'sturen' gezamenlijk het water daarheen waar het de minste overlast veroorzaakt of het hardst nodig is. Beheergrenzen vormen geen belemmering.
9. Water- systeem	Waterschadesc hatter	De STOWA heeft geconstateerd dat een ICT-upgrade van de huidige versie van de Waterschadeschatter naar een Waterschadeschatter 2.0 noodzakelijk is en dat het gewenst is het beheer en onderhoud over te dragen aan hWh.
9. Water- systeem	BC B&O NHI- instrumentariu m	Samen met Rijk (RWS/I&W), provincies (IPO), waterleidingbedrijven (VEWIN) en STOWA heeft hWh het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium ontwikkeld. Een business case wordt opgesteld om het beheer en onderhoud en continuering van dit Nederlands Hydrologisch Instrumentarium uit te werken.
9. Water- systeem	Productowner Programma Watersysteem	Het productowner-schap gaat in hoofdlijnen over de productontwikkeling, marketing en kwaliteitszorg. De productowner rapporteert op inhoud aan de stakeholders vanuit de waterschappen en op functioneren aan de programmamanager Watersysteem en heeft tegelijkertijd het mandaat om operationele beslissingen te nemen namens de waterschappers.
9. Water- systeem	Hydamo NHI	Het maken van een datamodel voor de ondersteuning en vulling van het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium. Voor de realisatie van dit verbeteren is twee jaar uitgetrokken. Het project bestaat uit kortweg vier werkpakketten respectievelijk: I, opstellen HyDAMO-model, zowel logisch als fysiek; II, verbeteren kwaliteit bij de waterschappen; III, realiseren HTB, HyDAMO Toolbox; IV, Bewaken consistentie van de ontwikkeling.
9. Water- systeem	De Digitale Watertoets	De Digitale Watertoets is een webapplicatie die op basis van gemeentelijke ruimtelijke ordenings-plannen laat zien wat een gemeente met waterschappen moet regelen. Het gaat dus om planvorming als basis voor het vergunning-, toezicht- en handhavingproces (VTH). HWH zorgt voor het contractbeheer en het functioneel beheer. Hoewel de applicatie al enige tijd bestaat worden eerst de ontwikkelingen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) afgewacht voordat functionele aanpassingen worden voorbereid.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
9. Water-systeem	OOMHD (Meteo en Hydro-Data)	Beschikbaarheid van actuele meteorologische en hydrologische informatie is essentieel voor het operationele en tactische waterbeheer. Inzicht in de actuele en verwachte condities is nodig, zeker nu periodes met langdurige droogte en de kans op wateroverlast toenemen en waterschappen scherp aan de wind moeten varen.
9. Water-systeem	SatData 3.0	SatData 3.0 is de voortzetting van SatData 2.0. Het verzamelen en distribueren van actuele verdampingsgegevens is erdoor verbeterd. Het penvoerderschap van dit project gaat over van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden naar hWh. Daarnaast zijn acht waterschappen toegetreden tot SatData 3.0. Waarmee het project collectief is geworden. De data worden op dezelfde wijze gedistribueerd als in WIWB. hWh gaat voor dit project de aanbesteding begeleiden en het contract beheren, dat hieruit voortvloeit.
9. Water-systeem	Perceelwijzer	De drie Brabantse waterschappen, ZLTO en provincie Noord-Brabant hebben een App laten ontwikkelen die de specifieke behoefte van de agrariër eenvoudig invult; de "Perceelwijzer". Er wordt nu een businesscase opgesteld: "Landelijke uitrol App Perceelwijzer".
10. Waterketen	Ontwikkel-budget	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma een budget, waarbij het UO gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.
10. Waterketen	Z-info	Z-info is sinds 2012 met succes het landelijk systeem voor alle zuiveringsinformatie. Het ondersteunt de waterschappen bij het beheer van afvalwaterzuiveringsprocessen en zorgt voor een uniforme standaard voor meetgegevens en rapportages. Het systeem kan informatie leveren voor de bedrijfsvoering van een afzonderlijke zuiveringseenheid, maar ook voor een landelijke benchmark en voor rapportages aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Ten slotte ontsluit Z-Info data van en naar externe (keten-)partners. hWh verzorgt het centrale beheer en het contractmanagement, en regisseert de doorontwikkeling van de functionaliteit.
10. Waterketen	Gezamenlijke prognoses AWK	Rioken (Riolerings Kerngetallen) is een functionaliteit om rioleringsgegevens eenmalig en eenduidig te registreren, actueel te houden en toegankelijk te maken voor (keten-)partners. Met Rioken kunnen ook prognoses van bijvoorbeeld debieten in het rioolstelsel worden gemaakt. HWH zorgt voor het beheer van de software. Momenteel wordt een onderzoek gedaan naar een vervolg op de huidige, verouderde module. In de nieuwe module worden hogere eisen gesteld aan de (gestandaardiseerde) gegevensuitwisseling met gemeenten. Hiervoor moet het gegevensmodel verder worden uitgewerkt (zie ook DAMO Afvalwaterketen).
10. Waterketen	Gem. P&Ids	P&ID's (Proces & Instrumentatie Diagram) spelen een belangrijke rol bij assetmanagement bij de primaire taken; Afvalwaterketen, Watersysteembeheer en bij Waterveiligheid. Het te realiseren doel is: Eind 2021 hebben alle waterschappen de middelen beschikbaar om uniform gebruik te maken van P&ID's. (opstellen, beheren, uitwisselen) In overleg met de betrokken waterschappen (projectgroepleden) is het doel breder geformuleerd dan enkel het implementeren van de huidige toolbox.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
10. Waterketen	SE Tooling	Aanvraag business case System Engineering Tooling. Het doel is om een kwaliteitsverbetering te realiseren door actuele proces- en (standaard)objectgegevens eenduidig beschikbaar te stellen aan alle waterschappen. In de business case wordt onderzocht hoe en of dit is te realiseren door een gezamenlijke inkoop en implementatie van de te gebruiken SE-tooling.
10. Waterketen	Meetgegevens Decentrale Sanitaire Systemen	Inventarisatie behoefte aan een centrale database met gegevens over decentrale sanitaire systemen. Dit zijn lokale "zuiveringen" bij bedrijven of bijvoorbeeld campings. Deze worden niet beheerd door het waterschap maar hebben wel invloed op het eco-systeem. Waterschappen beschikken graag over de gegevens van deze systemen.
12. SAW@	SAW@ personele inzet	In het samenwerkingstraject SAW@ (Samenwerking Waterbeheerders) zijn Rijkswaterstaat (RWS) en negen waterschappen een samenwerking aangegaan op ICT-gebied voor één integrale oplossing ter ondersteuning van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiermee is invulling gegeven aan het Bestuursakkoord Water. De personele inzet vanuit HWH aan de Gezamenlijke Beheer Organisatie (GBO van SAW@). Dit is in rekening gebracht bij RWS CIV, als beheerder van het gezamenlijke SAW@-beheerbudget.
12. SAW@	B&O SAW@ bijdrage Waterschappen	Betreft de bijdrage van de waterschappen aan SAW@.
12. SAW@	Project SAW@ bijdrage Waterschappen	Dit betreft een kassiersfunctie van HWH: De gezamenlijke stuurgroep SAW@ (waterschappen en RWS) heeft middels het jaarplan 2019 het jaarbudget voor de projecten van SAW@ vastgesteld. Het hier genoemde bedrag is de gezamenlijke bijdrage van de deelnemende waterschappen hieraan.
12. SAW@	SAW@ hWh-werkzaamheden	Aanvullende project gerelateerd aan SAW@ voor de invulling van de IPM rollen.
13. Basisdata	AHN Kaartverkoop	De overgebleven gelden van AHN kaartverkoop zijn van RWS en de waterschappen. De stuurgroep AHN gaat over de bestemming van deze gelden.
13. Basisdata	Actueel Hoogte bestand Nederland	Rijkswaterstaat en waterschappen werken sinds 1997 samen aan een veilig watersysteem voor Nederland. Samen hebben zij vastgesteld dat actuele en betrouwbare hoogte informatie onontbeerlijk is voor een betrouwbaar beheer van het watersysteem en de waterkeringen in Nederland. In een door beide partijen ondertekend convenant is vastgelegd dat zij voor onbepaalde tijd wensen samen te werken op dit thema en zorg te dragen dat kwalitatief betrouwbare hoogte informatie beschikbaar is voor het waterbeheer in Nederland. Op dit moment wordt gewerkt met AHN4. In dit project wordt er vanuit de huidige 6-jaarlijkse actualisatie van het AHN wordt opgeschaald naar een 3-jaarlijkse actualisatie. Het Waterschapshuis verzorgt de programma- en projectsturing voor dit project en fungeert als kassier voor de waterschappen.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
13. Basisdata	Beeld- materiaal	Dit betreft de samenwerking tot de gezamenlijke inkoop van beeldmateriaal door verschillende overheidsinstellingen. Samenwerkende partners: de Rijksoverheid (i.e.: Ministerie van Infrastructuur en Milieu (incl. Kadaster, Rijkswaterstaat en Prorail), Ministerie van Economische Zaken (incl. CBS), Ministerie van Defensie, Ministerie van Veiligheid en Justitie, de Nationale Politie, de provincies, De Gasunie, Staatsbosbeheer, een aantal gemeenten en de waterschappen. HWH is verantwoordelijk voor inkoop en leveranciersmanagement.
14. Informatie- huis Water	Basistaken IHW	Dit betreft de inzet van 7 FTE ten behoeve van de basistaken IHW, welke gefinancierd wordt door de waterschappen.
14. Informatie- huis Water	Externe product-kosten	Alle taken van IHW die in het jaarplan van IHW zijn opgenomen onder de noemer: basistaken en doorontwikkeling/vernieuwing IHW. Deze taken worden bekostigd uit de financiële bijdrage die de samenwerkingspartners aan IHW leveren.
14. Informatie- huis Water	Facilitering IHW door hWh	Dit betreft de bijdrage van IHW aan de faciliteringskosten hWh. Dit wordt gefinancierd door de waterschappen.
14. Informatie- huis Water	Externe projecten IHW	Een project dat IHW gaat uitvoeren, na goedkeuring door het DO IHW, dat niet betaald wordt uit de bijdrage van de samenwerkingspartners maar waar aparte financiering voor geregeld is. (Dit kan dus ook een project zijn dat door de waterschappen wordt gefinancierd.)
14. Informatie- huis Water	EF Slim water- management	Naar aanleiding van het besluit van de Ledenvergadering, is een bedrag van 100K beschikbaar gesteld voor uitwerking (businesscase) van het Realisatievoorstel (lees: aanvraag Business Case t.w.v. € 100.000 i.p.v. de gebruikelijk gehanteerde € 40.000). Ontwikke fase Informatievoorziening Slim Watermanagement (2022-2027). Dit betreft de personele inzet van het Waterschapshuis en Informatiehuis Water.
14. Informatie- huis Water	BT DO WKP	Basistaak DO WaterKwaliteitsPortaal is het beheer en onderhoud van het WaterKwaliteitsPortaal. Voor 2022 staat hiervoor de 6-jaarlijkse EU-Rapportage gepland, welke begin april moet worden opgeleverd. Daarna zal in samenwerking met de samenwerkingspartners van het IHW gekeken worden hoe het nieuwe systeem zal worden doorontwikkeld.
14. Informatie- huis Water	BT Droogte- portaal	Het betreft historische data en kaartmateriaal, maar ook actuele velddata. In een deelproject van Fase 2 en Fase 3 is het deel van het portaal met actuele data als een demonstratie-portaal gerealiseerd. Dit deel van het portaal geeft gebruikers informatie over de toestand van het bodem-grondwater-systeem buiten op basis van veldmetingen en berekende droogte- indices. Het is tot stand gekomen eind februari 2021 met projectfinanciering en met inzet van eigen middelen van het uitvoerend consortium. StellaSpark ondersteunt ons als onderaannemer met het NEXUS data-platform.
14. Informatie- huis Water	EF DD API	Voor IHW is het beheer van de DD API een taakuitbreiding op de huidige beheerstaken maar volledig in lijn met de Aquo-standaardisatie ontwikkeling. De basis van de Digitale Delta is de API technologie. Dit vraagt om een eenduidige definitie van de inhoud die uitwisselt wordt. Dit laatste is dus het standaardiseren van de watertaal en is grotendeels gerealiseerd in de Aquo.
14. Informatie- huis Water	B&O Waterveilig- heidsportaal	Beheer en onderhoud van het Waterveiligheidsportaal.

Programma	Project/ kostenplaats	Omschrijving
15. Kassiers- functie	Initiatief- budget OGT	De OGT heeft in haar vergadering van 27 november 2020 ingestemd met het gebruik van een initiatiefbudget. Door een jaarlijks bedrag op te nemen als initiatiefbudget in de begroting van hWh, wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe projecten op te starten. Wanneer een concreet nieuw project wordt opgestart binnen een ander programma, kan het initiatiefbudget dienen als financiering daarvan. Het initiatiefbudget wordt uitsluitend gebruikt ter financiering van verhogingen in de begroting binnen andere programma's.
15. Kassiers- functie	DROP	De Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties (GVOP) bepaalt dat de waterschappen alle officiële publicaties, inclusief versiebeheer, digitaal moeten publiceren. Het Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheids Publicaties (KOOP) levert daarvoor de voorziening. hWh verzorgt voor deze voorziening het functionele beheer en het contractmanagement. Samen met de Unie van Waterschappen neemt hWh deel aan het gebruikersoverleg.
15. Kassiers- functie	NDFF	De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) bevat gegevens over de verspreiding van planten- en diersoorten in Nederland. De database wordt beheerd door de provincies, maar ook andere organisaties, zoals de waterschappen, kunnen erover beschikken en eigen waarnemingen uploaden. Dankzij die informatie van verschillende partijen is het mogelijk de ecologische doelstellingen in het kader van de Kaderrichtlijn Water te halen. hWh beheert namens de waterschappen het contract dat toegang geeft tot de NDFF.

	Besluitvormende VV
Dossiernummer	101
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	7
Titel	Realisatie Huisvestingsplan Voorne-Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee
Portefeuillehouder	H.A.J. van der Drift

Bijlagen
Voorstel Realisatie HVP_VPRBGO VV versie
Bijlage 1_Vertrouwelijk financiële gegevens VPRBGO
Bijlage 2 - Vertrouwelijk - Kosten realisatie VPRBGO
Bijlage 3_Strategische labels_VPRBGO
Bijlage 4_Presentatie_HVP_VPRBGO

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	18 april 2023
Commissie MBH	10 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

1. De bedragen zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlagen voor de investeringskredieten voor de realisatie Huisvestingsplan Voorne Putten-Rozenburg en het Huisvestingsplan Goeree Overflakkee op te nemen in de programmabegroting 2023. Dit betreft de volgende investeringen:
 - Veiligheid en Duurzaamheidsaanpassingen RWZI's
 - Veiligheid en Duurzaamheidsaanpassingen opslaglocaties & Voornse Sluis
2. De kredieten in de begroting 2023 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de diverse projecten in de komende jaren;
3. De programmabegroting 2023 aan te passen met de exploitatielasten die betrekking hebben op dit jaar. De exploitatielasten over de jaren 2024-2027 worden opgenomen in de programmabegroting 2024. In de vertrouwelijke bijlage zijn de exploitatielasten weergegeven.

1. Gevraagd besluit

1. De bedragen zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlagen voor de investeringskredieten voor de realisatie Huisvestingsplan Voorne Putten-Rozenburg en het Huisvestingsplan Goeree Overflakkee op te nemen in de programmabegroting 2023.
Dit betreft de volgende investeringen:
 - Veiligheid en Duurzaamheidsaanpassingen RWZI's
 - Veiligheid en Duurzaamheidsaanpassingen opslaglocaties & Voornse Sluis
2. De kredieten in de begroting 2023 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de diverse projecten in de komende jaren;
3. De programmabegroting 2023 aan te passen met de exploitatielasten die betrekking hebben op dit jaar. De exploitatielasten over de jaren 2024-2027 worden opgenomen in de programmabegroting 2024. In de vertrouwelijke bijlage zijn de exploitatielasten weergegeven.

2. Probleemstelling - context

De Verenigde Vergadering heeft de huisvestingsvisie en huisvestingsstrategie vastgesteld. Op basis hiervan is het huisvestingsplan IJsselmonde opgesteld en inmiddels in uitvoering. In navolging hierop is het huisvestingsplan voor Voorne Putten - Rozenburg en Goeree Overflakkee uitgewerkt. In het huisvestingsplan is de strategie vertaald naar de huisvestingsportefeuille per eiland en zijn de strategische labels per locatie vastgesteld door D&H. Deze zijn opgenomen in bijlage 3. Beide huisvestingsplannen zijn beeldvormend besproken in de commissie MBH op 1 februari 2023.

Conform eerdere uitspraak is er geen krediet opgenomen voor de realisatie van de huisvestingsplannen in de begroting en is besloten de kosten inzichtelijk te maken in de investeringsvoorstellen per eiland. Op basis van de inventarisatie die is uitgevoerd en de strategische labels, wordt alsnog krediet aangevraagd om in 2023 een betekenisvolle stap te maken. In dit krediet is geen budget opgenomen voor de realisatie van de nieuwbouwprojecten.

In dit voorstel zijn de kosten in beeld gebracht voor de realisatie van het huisvestingsplan Voorne Putten Rozenburg en Goeree Overflakkee. In bijlage 2 zijn de diverse projectinvesteringen en exploitatielasten in detail gespecificeerd met de daarbij behorende financiële uitwerking en kapitaallasten voor de komende vijf jaar.

Voor de realisatie van een centraal steunpunt en werf op zowel Voorne Putten als Goeree Overflakkee zijn de voorbereidingskosten in beeld gebracht en opgenomen in het voorstel. De investering voor de realisatie is afhankelijk van de locatiekeuze en het definitief ontwerp.

De bouw en realisatie van beide steunpunten zijn niet opgenomen in dit voorstel en worden als investering op basis van de huidige ramingen opgevoerd in de programmabegroting 2024. Als de voorbereiding is afgerond zal de investering alsnog worden vrij gevraagd.

3. Beoogd effect en argumenten

In dit voorstel zijn de kosten in beeld gebracht om het gewenste niveau, passend bij het strategisch label te bereiken. In de bijlage van dit voorstel zijn de aanpassingen per object gespecificeerd. De mogelijke alternatieven zijn weergegeven in bijlage 1.

De voorgestelde maatregelen hebben als beoogd effect:

- Het optimaliseren van de veiligheid voor de gebruikers, passend bij het strategisch label. Op het gebied van veiligheid zijn aanpassingen op het gebied van brandveiligheid, arboveiligheid en dakveiligheid opgenomen;
- Het verduurzamen van de objecten passend bij het strategisch label. Voor het verduurzamen van de locaties is de investering voor LED-verlichting, het opwekken van zonne-energie en/of het aanbrengen van een groen dak en het plaatsen van E-oplaadpunten (advies gebaseerd op richtlijn Energieprestatie gebouwen, vooruitlopend op de actualisatie van het wagenparkbeleid) opgenomen;
- Het inrichten van het meerjaren onderhoud voor de objecten, passend bij het strategisch label;
- Integrale uitvoering van de renovatieprojecten in relatie tot de ALM's voor de zuiveringslocaties op Goeree Overflakkee en RWZI Spijkenisse;
- Het slopen van een aantal objecten die niet meer bijdragen aan de primaire taken, maar waarvan verkoop geen optie is vanwege waterschapsbelang;
- Het centraliseren van opslaglocaties en het realiseren van een centraal steunpunt en werf op zowel Voorne Putten als Goeree Overflakkee;
- Het optimaliseren van de tijdelijke huisvesting op het terrein van de Klomp tot realisatie nieuwbouw;
- Tijdelijke huisvesting op het terrein Werf Goedereede i.v.m. het aflopen van het huurcontract van steunpunt Stellendam en tot realisatie nieuwbouw op Werf Oude-Tonge.

De maatregelen in dit voorstel zijn gebaseerd op de eerder door de VV vastgestelde uitgangspunten ten aanzien van veiligheid en duurzaamheid. Hierin zijn met name keuzes mogelijk op het gebied van duurzaamheid. Deze keuzes zijn verwoord onder de alternatieven. Ten aanzien van veiligheid wordt met uitvoering van de voorgestelde maatregelen voldaan aan wet- en regelgeving. Dit voorstel heeft gevolgen voor de begrotingsjaren vanaf 2023 en wordt conform eerdere bestuurlijke afspraken los van het begrotingsproces 2024 en verder ter besluitvorming voorgelegd.

4. Kernboodschap

Door de realisatie van Huisvestingsplan Voorne Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee wordt invulling gegeven aan een veilige en gezonde werkomgeving die aansluit bij de behoefte van de medewerkers, het verduurzamen van het vastgoed, het beheer en onderhoud voor de komende jaren, het afstoten van overbodige locaties en de centralisatie en het voorraadbeheer van het materieel en materiaal op de eilanden.

5. Regelgeving en beleid

- Overheidsgebouwen moeten voldoen aan de Europese Richtlijn Energie Prestatie Gebouwen (EPBD).
- De huisvesting dient te voldoen aan de vigerende functionele en wettelijke eisen zoals beschreven in de normen (Bouwbesluit 2012, ARBO eisen, NEN 3140, Baseline Informatiebeveiliging, VKRI 2021, Normenkader Beveiliging Rijkskantoren (NkBR) versie 3.
- Intern beleid: ICT, HRM (Arbo etc), Vastgoedbeleid

6. Historie – eerdere besluitvorming

- Verenigde Vergadering 15 oktober 2020 - Huisvestingsvisie vastgesteld
- Verenigde Vergadering 8 december 2021 - Huisvestingsstrategie vastgesteld;
- D&H 11 januari 2022 - Huisvestingsplan IJsselmonde vastgesteld;
- Verenigde Vergadering 23 maart 2022 - Realisatie Huisvestingsplan IJsselmonde vastgesteld.
- D&H 10 januari 2023 - Huisvestingsplan Voorne Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee vastgesteld;
- Commissie MBH 1 februari 2023 – Beeldvormende presentatie na besluitvorming D&H over de strategische labels voor de eilanden Voorne Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee (presentatie in bijlage 4).

7. Financiën

Zie vertrouwelijke bijlage (niet openbaar)

8. Duurzaamheid

Op basis van de strategische labels zijn de aanpassingen voor het verduurzamen van het vastgoed opgenomen in de bijlage en uitgewerkt per object.

9. Alternatieven

Het investeringsvoorstel is gebaseerd op de strategische labels van de diverse objecten. Het alternatief is om af te wijken van de beleidsniveaus voor veiligheid en duurzaamheid. De financiële uitwerking van deze alternatieven is weergegeven in bijlage 1.

Duurzaamheid:

Voor de aanpassingen op het gebied van duurzaamheid is een totaalbedrag opgenomen. Binnen dit bedrag zijn de aanpassingen aan onderstaande aandachtsgebieden meegenomen. Het alternatief is om binnen het beleidsniveau 'optimaal duurzaam' een keuze te maken uit de verschillende aandachtsgebieden. Indien hier keuzes in worden gemaakt, wordt het benodigde investeringsbedrag lager.

Veiligheid:

Voor de aanpassingen op het gebied van veiligheid is een totaalbedrag opgenomen. Binnen dit bedrag zijn de aanpassingen aan onderstaande aandachtsgebieden meegenomen. Het alternatief is om binnen het beleidsniveau 'proactief veilig' een keuze te maken uit onderstaande aandachtsgebieden óf aanvullend hierop het aandachtsgebied cameraveiligheid toe te voegen vanuit een hoger beleidsniveau 'maximaal veilig'. Dit leidt tot een hogere investering.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

De huidige huisvesting dateert veelal nog vanuit de rechtsvoorgangers van WSHD. In de ontwikkeling die WSHD doormaakt naar de eenwording naar één WSHD speelt de huisvesting een belangrijke rol. Door te kijken naar de onderlinge verbinding en de behoeften die er zijn vanuit de organisatie draagt de huisvesting bij in dit veranderingsproces.

De problematiek en onveiligheid op Werf de Klomp kent een lange historie en medewerkers ondervinden hier dagelijks hinder van op deze locatie. Het is van groot belang om op korte termijn duidelijkheid te krijgen over een toekomstbestendige, veilige werkomgeving.

De opgenomen capaciteit voor eigen personeel 2023 is onderdeel van de huidige formatie. Voor de jaren 2023 en verder zal bij het opstellen van de personeelsbegroting rekening worden gehouden met de benodigde capaciteit voor de huisvestingsplannen en deze in de vorm van inhuur worden opgevoerd indien dit nodig is.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Afhankelijk bestuurlijke besluitvorming Gemeente en/of Rijkswaterstaat

Voor de medewerkers en de continuïteit van de primaire werkzaamheden is van belang op korte termijn duidelijkheid te krijgen over een toekomstbestendige, veilige werkomgeving.

Voor de realisatie van een centraal steunpunt gecombineerd met de werf op het eiland Voorne Putten zijn diverse scenario's uitgewerkt en een drietal voorkeursscenario's vastgesteld. Voor twee van deze scenario's is een bestemmingsplan wijziging noodzakelijk. Voor het derde scenario zijn we afhankelijk van de besluitvorming binnen Rijkswaterstaat. Dit dossier is bestuurlijk onder de aandacht om de urgentie van de continuïteit van onze maatschappelijke taak en daarmee de besluitvorming te bespoedigen.

Veiligheidsrisico's

Op de diverse locaties zijn meerdere gebreken geconstateerd die veiligheidsrisico's als gevolg hebben. Dit betreft aandachtspunten op het gebied van brandveiligheid, dakveiligheid, legionella, asbest en valgevaar. Vanwege de urgentie worden de maatregelen om de veiligheidsrisico's te beperken direct eiland overschrijdend uitgevoerd. De aandachtspunten zijn opgenomen in dit voorstel en worden met prioriteit opgepakt.

Prijsstijgingen en levertijden

Vanwege diverse mondiale ontwikkelingen zijn zowel materiaalprijzen als uurtarieven aan verandering onderhevig. De raming is opgesteld op basis van het prijspeil van Q1 2023, waarin een bedrag is opgenomen als onvoorziene post van 10%. Op eventuele afwijkingen van de kredieten wordt in de P&C-cyclus gerapporteerd.

12. Communicatie (in- en extern)

Op basis van het besluit zal zowel intern als extern aandacht worden gegeven aan de communicatie richting medewerkers en stakeholders.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

- De investeringen en exploitatielasten vanaf 2024 worden opgenomen in de Programmabegroting.
- Naar aanleiding van het besluit worden uitvoeringsplannen opgesteld om de diverse projecten en aanpassingen te realiseren.

14. Bevoegd orgaan

VV

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing

16. Bijlagen

Bijlage 1: vertrouwelijk– Financiële paragraaf IBabs voorstel

Bijlage 2: vertrouwelijk - Financiële specificatie per huisvestingsplan/eiland, per object

Bijlage 3: Strategische labels objecten Voorne Putten, Rozenburg en Goeree Overflakkee

Bijlage 4: Presentatie commissie MBH – 1 februari 2023

Vergaderdatum: 24 mei 2023
Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Realisatie Huisvestingsplan Voorne Putten- Rozenburg en Goeree Overflakkee

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 11-4-2023;

gehoord het advies van de Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) van 10-5-2023;

overwegende dat:

- de huisvestingsvisie op 15 oktober 2020 is vastgesteld door de VV;
- de huisvestingsstrategie op 8 december 2021 is vastgesteld door de VV;
- het huisvestingsplan Voorne Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee is uitgewerkt in lijn met de visie en de strategie en de strategische labels zijn vastgesteld op 10 januari door D&H;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

1. De bedragen zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlagen voor de investeringskredieten voor de realisatie Huisvestingsplan Voorne Putten-Rozenburg en het Huisvestingsplan Goeree Overflakkee op te nemen in de programmabegroting 2023.
Dit betreft de volgende investeringen:
 - Veiligheid en Duurzaamheidsaanpassingen RWZI's
 - Veiligheid en Duurzaamheidsaanpassingen opslaglocaties & Voornse Sluis
2. De kredieten in de begroting 2023 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de diverse projecten in de komende jaren;
3. De programmabegroting 2023 aan te passen met de exploitatielasten die betrekking hebben op dit jaar. De exploitatielasten over de jaren 2024-2027 worden opgenomen in de programmabegroting 2024. In de vertrouwelijke bijlage zijn de exploitatielasten weergegeven.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
waarnemend secretaris- dijkgraaf,
directeur,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

VOORNE PUTTEN - ROZENBURG

Op basis van de analyse, worden onderstaande strategische labels met bijhorende beleidsniveaus geadviseerd voor de objecten op de eilanden Voorne Putten Rozenburg.

LOCATIE	STRATEGISCH LABEL	BELEIDSNIVEAU ONDERHOUD	BELEIDSNIVEAU VEILIGHEID	BELEIDSNIVEAU DUURZAAMHEID
Steunpunt & Werffunctie Voorne Putten-Rozenburg (locatie ntb.)	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal Duurzaam
Werf de Klomp	Desinvesteren (Slopen)	Geen investeringen	Geen investeringen	Geen investering
Opslag Gemaal Trouw	Consolideren	Basis	Proactief	Optimaal Duurzaam
Werf Veerdam	Tijdelijk gebruik (tot realisatie nieuwbouw de Klomp, daarna sloop)	Minimum	Compliant	Compliant
Voorne Sluis	Consolideren 1 werkplek (garagebox) bediening sluis (dijkpost)	Basis	Proactief	Optimaal Duurzaam
Dijkmagazijn Oudenhorn	Desinvesteren (Slopen)	Geen investeringen	Geen investeringen	Geen investering
Dijkmagazijn Rozenburg	Desinvesteren (Slopen)	Geen investeringen	Geen investeringen	Geen investering
RWZI Heenvliet	Tijdelijk gebruik	Compliant	Compliant	Compliant
RWZI Rozenburg	Consolideren	Basis	Proactief	Optimaal Duurzaam
RWZI Spijkenisse	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal Duurzaam
RWZI Hellevoetsluis	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal Duurzaam
RWZI Oostvoorne	Consolideren	Basis	Proactief	Optimaal Duurzaam
RWZI Hoogvliet	Consolideren	Basis	Proactief	Optimaal Duurzaam
Dienstwoning Rozenburg	Desinvesteren (slopen)	Geen investeringen	Geen investeringen	Geen investering

GOEREE OVERFLAKKEE

Op basis van de analyse, worden onderstaande strategische labels met bijhorende beleidsniveaus geadviseerd voor de objecten op het eiland Goeree Overflakkee

LOCATIE	STRATEGISCH LABEL	BELEIDSNIVEAU ONDERHOUD	BELEIDSNIVEAU VEILIGHEID	BELEIDSNIVEAU DUURZAAMHEID
Werf Oude Tonge	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal duurzaam
Werf Goedereede	Tijdelijk gebruik	Minimum	Compliant	Compliant
Dijkpost de Kust	Desinvesteren	Geen investeringen	Geen investeringen	Geen investeringen
RWZI den Bommel	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal duurzaam
RWZI Goedereede	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal duurzaam
RWZI Ooltgensplaat	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal duurzaam
RWZI Oude Tonge	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal duurzaam
RWZI Middelharnis	Investeren	Basis	Maximaal	Optimaal duurzaam

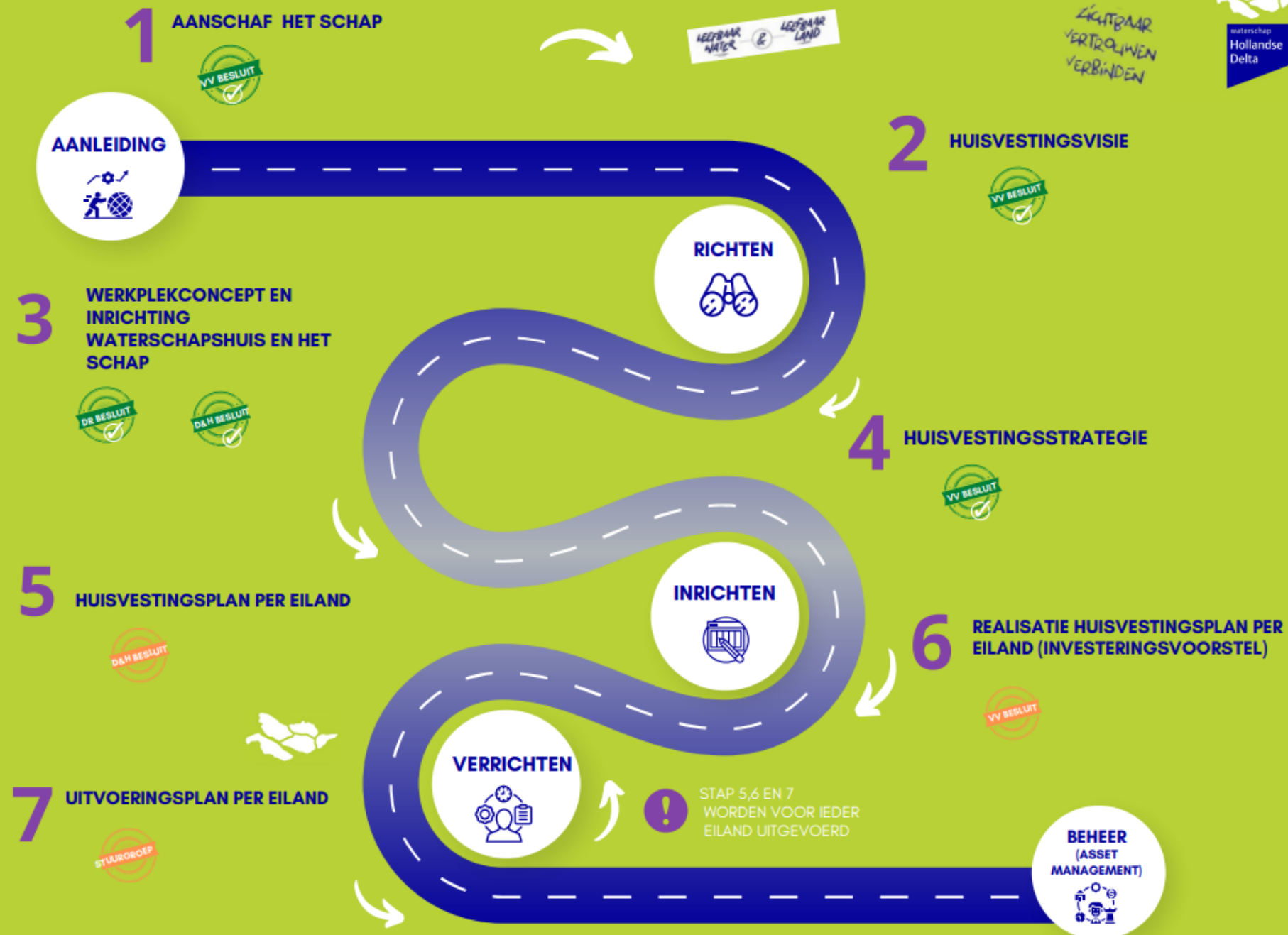

waterschap
**Hollandse
Delta**

Huisvestingsplan Voorne Putten & Rozenburg en Goeree Overflakkee

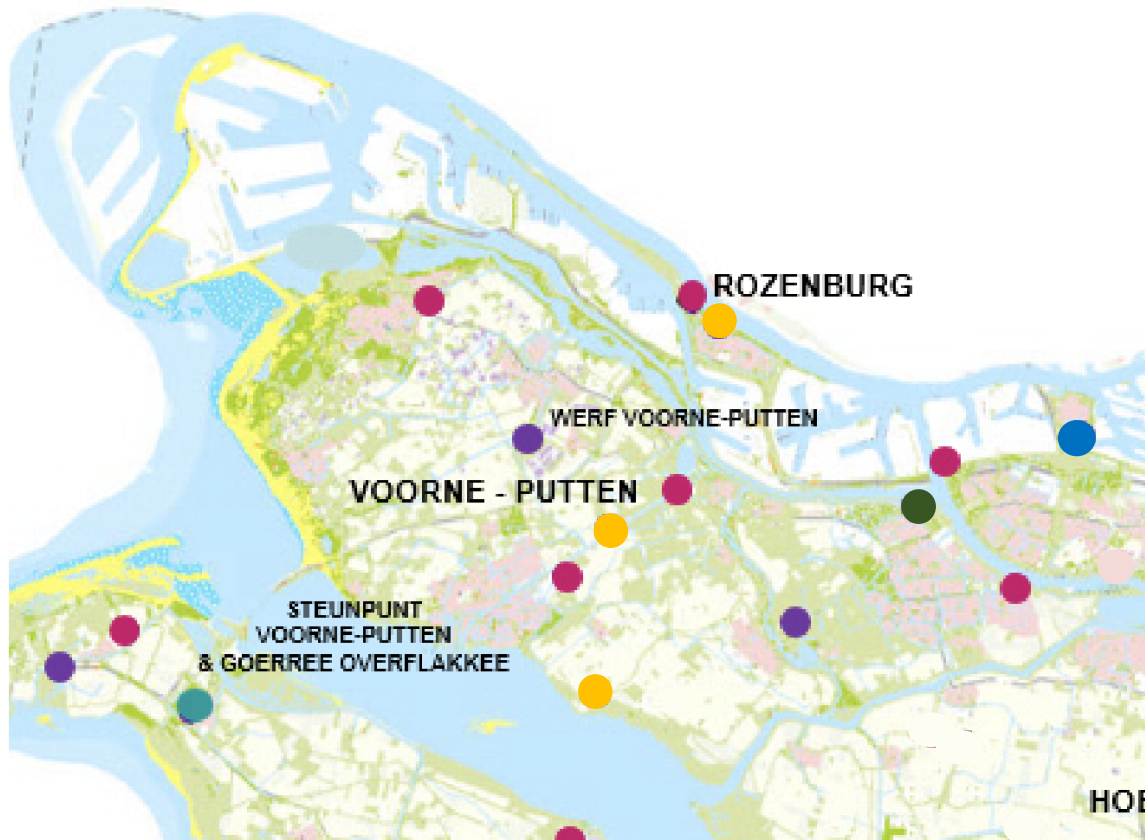
ROADMAP HUISVESTINGSONTWIKKELINGEN

Data besluitvorming

- VV 15 oktober 2020: Huisvestingsvisie vastgesteld
 - VV 8 december 2021: Huisvestingsstrategie vastgesteld
 - D&H 11 januari 2022: Huisvestingsplan IJsselmonde vastgesteld
 - VV 23 maart 2022: Realisatie Huisvestingsplan IJsselmonde vastgesteld
 - D&H 10 januari 2023: Huisvestingsplan Voorne Putten-Rozenburg en Goeree Overflakkee vastgesteld
-

Huisvestingsplan Voorne Putten & Rozenburg

Huisvestingsportefeuille

- 6 Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's)
- 2 werven
- 2 dijkmagazijnen / 1 opslagloods
- 1 keersluis met werkplek
- 1 dienstwoning

Strategische labels

Investeren

- Steunpunt & werf centraal op het eiland
- RWZI Hellevoetsluis
- RWZI Spijkenisse

Consolideren

- RWZI Rozenburg
- RWZI Oostvoorne
- RWZI Hoogvliet
- Opslag gemaal trouw
- Voornse Sluis (werkplek bediening)

Tijdelijk gebruik

- Werf Veerдам
- RWZI Heenvliet

Desinvesteren / afstoten

- Dijkmagazijn Oudendoorn
- Dijkmagazijn Rozenburg
- Dienstwoning Rozenburg

Huisvestingsplan Goeree Overflakkee

Huisvestingsportefeuille

- 5 Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's)
- 2 werven
- 1 dijkmagazijn
- 1 steunpunt

Strategische labels

Investeren

- Steunpunt & renovatie werf Oude Tonge
- RWZI Den Bommel
- RWZI Goedereede
- RWZI Ooltgensplaat
- RWZI Oude Tonge
- RWZI Middelharnis

Consolideren

Tijdelijk gebruik

- Werf Goedereede

Desinvesteren / afstoten

- Dijkpost de kust

Highlights eilanden

- Nieuwbouw steunpunt & werf - VP & Rozenburg
 - Aflopend huurcontract Steunpunt Stellendam augustus '24
 - Realisatie steunpunt & renovatie werf Oude Tonge
 - Centralisatie opslag
 - Veiligheid & duurzaamheid
-

Financiën

Investeringsen

- Aanvraag investeringskrediet realisatie nieuwbouw & werf Voorne Putten – Rozenburg
- Aanvraag investeringskrediet realisatie steunpunt en werf Goeree Overflakkee
- Aanvraag investeringskrediet voor duurzaamheids- en veiligheidsmaatregelen op de eilanden (waar mogelijk in combinatie met renovatieprojecten (ALM's)):

Exploitatie

- Gevolgen onderhoudskosten & slopen
 - Consequenties voor exploitatie worden verwerkt in de P&C cyclus.
-

Planning bestuurlijke stukken '23

Investeringsvoorstellen Voorne Putten, Rozenburg en Goeree Overflakkee

Huisvestingsplan & investeringsvoorstel Hoekse Waard

Huisvestingsplan & Investeringsvoorstel Dokhaven & Sluisjesdijk

waterschap
Hollandse
Delta

**Bedankt voor
jullie aandacht!**

Zijn er nog vragen?

	Besluitvormende VV
Dossiernummer	633
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	8
Titel	Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023
Portefeuillehouder	J.F. Bonjer

Bijlagen
Voorstel Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 VV versie
Geconsolideerde versie Verordening schadevergoeding 2023

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	18 april 2023
Commissie MBH	10 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

1. de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 vast te stellen;
2. de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018 in te trekken.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Onderwerp: Voorstel Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023
Babsnummer: 633

1. Gevraagd besluit

Voorgesteld wordt om:

1. de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 vast te stellen;
2. de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018 in te trekken.

2. Probleemstelling - context

Door waterschap Hollandse Delta (hierna: het waterschap) wordt op dit moment onevenredige schade als gevolg van rechtmatig overheidshandelen (ook wel een verzoek om nadeelcompensatie genoemd) vergoed op basis van de Waterwet en de hierop gebaseerde Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018, vastgesteld op 30 november 2017, van het waterschap (hierna: huidige verordening). Naar verwachting treedt op 1 januari 2024 nieuwe landelijke wetgeving in werking voor het nadeelcompensatierecht, namelijk titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) en de Omgevingswet (hierna: Ow). Het gevolg van deze wetgeving is dat een integrale herziening nodig is van de huidige verordening. Deze nieuwe wetgeving bevat veel uitputtende regels voor de afwikkeling van aanvragen om schadevergoeding en geeft weinig ruimte voor nadere invulling van regels door decentrale overheden.

Dit voorstel heeft tot doel om een nieuwe verordening vast te stellen voor het behandelen en beslissen op verzoeken om nadeelcompensatie waarin de nieuwe wetgeving voor nadeelcompensatierecht wordt geïmplementeerd. Regels die niet strikt noodzakelijk zijn worden geschrapt (denk bijvoorbeeld aan regels die al volgen uit de wet). De verordening wordt hierdoor duidelijker en overzichtelijker.

3. Beoogd effect en argumenten

De nieuwe Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 (hierna: nieuwe verordening) bevat geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de huidige verordening. De nieuwe verordening bevat met name technische wijzigingen als gevolg van wijziging van landelijke wetgeving. Ook staan er in de huidige verordening regels die al volgen uit de wet en deze worden geschrapt om (onnodige) dubbele regeling te voorkomen.

In de nieuwe wetgeving voor het nadeelcompensatierecht zijn wel drie punten nieuw ten opzichte van de huidige wetgeving onder de Waterwet. Het gaat om:

1. De mogelijkheid van het heffen van een recht voor het in behandeling nemen van een aanvraag om schadevergoeding (heffing) met een maximum van 500 euro.

2. De aanvraag om en behandeling van een verzoek om schadevergoeding kan worden ingediend bij een bestuursorgaan van waterschap Hollandse Delta (en niet alleen het dagelijks bestuur; het gaat ook om het algemeen bestuur en de dijkgraaf).
3. De gronden voor het niet inschakelen van de adviescommissie zijn aangevuld en scherper geformuleerd. De huidige verordening moet worden aangepast ten behoeve van andere vormen van onafhankelijke advisering.

Hieronder worden deze punten toegelicht.

1. Heffen van een recht van het in behandeling nemen van een aanvraag om schadevergoeding met een maximum van € 500,00

Heffen van een recht kan een (ongewenste) drempel opwerpen voor ingelanden voor het indienen van een verzoek om nadeelcompensatie. De Waterwet en Awb bieden thans geen grondslag voor het waterschap tot het heffen van een recht. Deze mogelijkheid bestaat voor onder andere gemeenten wel al op grond van de Wet ruimtelijke ordening voor het in behandeling nemen van planschadeverzoeken. Met inwerkingtreding van titel 4.5 Awb wordt die grondslag nu ook voor de waterschappen geboden. Met het heffen van een recht kan worden voorkomen dat een overvloed van lichtvaardig ingediende, onvoldoende onderbouwde verzoeken om nadeelcompensatie wordt ingediend. Bij het waterschap is slechts sprake van een gering aantal verzoeken op jaarbasis.

Om deze reden wordt voorgesteld dat geen gebruik wordt gemaakt van dit recht, zodat personen die een verzoek om nadeelcompensatie indienen niet vooraf een bedrag aan het waterschap verschuldigd zijn en het waterschap daardoor toegankelijk blijft voor een ieder.

2. De aanvraag om en behandeling van een schadevergoeding kan worden ingediend bij een bestuursorgaan van waterschap Hollandse Delta

Op grond van artikel 4:126, eerste lid, Awb wordt de vergoeding van schade toegekend door het bestuursorgaan dat in de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak schade heeft veroorzaakt. Meestal is dat het dagelijks bestuur (zoals vergunningen en projectplannen), maar in sommige gevallen kan dit het algemeen bestuur zijn (bijvoorbeeld peilbesluiten). In het Delegatiebesluit waterschap Hollandse Delta is gekozen voor het dagelijks bestuur als bevoegd orgaan om verzoeken om schadevergoeding te behandelen (artikel 2.5 over het voeren van (buiten)gerechtelijke procedures). De Omgevingswet kent in lijn hiermee de bevoegdheid om te beslissen op aanvragen om schadevergoeding toe aan de uitvoerende bestuursorganen van wetten en verordeningen, dus het dagelijks bestuur van het waterschap.

3. Inschakelen onafhankelijk adviseur: zorgvuldigheidsbeginsel

Bij sommige verzoeken om nadeelcompensatie is voor de beoordeling van het verzoek specialistische kennis of ervaring vereist, waarover slechts een (onafhankelijke en objectieve) deskundige beschikt. Soms kan het inschakelen van een deskundige voor een bestuursorgaan voortvloeien uit het zorgvuldigheidsbeginsel. Ook binnen het waterschap wordt op dit moment voor de beoordeling van een verzoek om nadeelcompensatie vaak gebruik gemaakt van een adviseur.

Een bestuursorgaan is niet verplicht om zich over een verzoek om nadeelcompensatie te laten adviseren door een onafhankelijke adviseur of commissie. De huidige verordening voorziet ook in de mogelijkheid tot het inschakelen van een adviescommissie/onafhankelijk adviseur. De voorliggende nieuwe verordening bevat op dit punt geen beleidswijzigingen ten opzichte van de huidige verordening.

4. Kernboodschap

Naar verwachting zullen op 1 januari 2024 de Ow en titel 4.5 van de Awb in werking treden. Hierdoor is het nodig om de huidige Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018 hiermee in lijn te brengen. Met het vaststellen van de

Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 wordt deze nieuwe wetgeving geïmplementeerd en regels die niet strikt noodzakelijk zijn geschrapt.

5. Regelgeving en beleid

De basisregeling voor nadeelcompensatie staat in titel 4.5 van de Awb. Titel 4.5 Awb is onderdeel van de Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten (Staatsblad 2013, 50). Titel 4.5 Awb is nog niet in werking getreden. De wijziging van de Awb en enkele andere wetten in verband met het nieuwe omgevingsrecht en nadeelcompensatierecht (Staatsblad 2021, 135) omvat aanpassingen van bijzondere nadeelcompensatieregelingen met het oog op de inwerkingtreding van de algemene regeling in titel 4.5 Awb. Deze treedt uiterlijk tegelijk in werking met de Omgevingswet.

In titel 4.5 Awb staan de grondslagen, inhoudelijke eisen en procedurele bepalingen over toekenning van nadeelcompensatie. De regels over nadeelcompensatie in afdeling 15.1 van de Omgevingswet zijn een aanvulling op deze algemene regeling uit de Awb. De regels over nadeelcompensatie in de Omgevingswet hebben voorrang op de regels in de Awb.

Deze regelingen zijn grotendeels uitputtend bedoeld. Slechts over enkele onderwerpen is het tot op zekere hoogte mogelijk om door de Verenigde Vergadering van het waterschap aanvullend regels op te nemen in een verordening zoals het instellen van een adviescommissie/onafhankelijk adviseur en de mogelijkheid tot het heffen van een recht voor het in behandeling nemen van een aanvraag om schadevergoeding (heffing), met een maximum van 500 euro per aanvraag.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Op 30 november 2017 is de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018 vastgesteld. In deze verordening is bepaald hoe het waterschap een verzoek om schadevergoeding op grond van artikel 7.14 Waterwet behandelt.

7. Financiën

Niet van toepassing.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Niet van toepassing.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Er is overgangsrecht op wetsniveau geregeld. Het is voor het waterschap dus niet nodig om aanvullende voorzieningen te treffen. De huidige verordening kan vanwege het

overgangsrecht nog wel relevant zijn voor het afhandelen van lopende verzoeken om schadevergoeding. Verder kan de nieuwe verordening alleen in werking treden als de Omgevingswet op 1 januari 2024 van kracht wordt.

12. Communicatie (in- en extern)

De vastgestelde verordening wordt op de gebruikelijke wijze bekendgemaakt.

13. Bekendmaking en vervolprocedure

De inwerkingtreding van de nieuwe verordening nadeelcompensatie is afhankelijk van de inwerkingtreding van de Ow en titel 4.5 Awb (zie artikel 6, eerste lid, van de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023). Dit betekent dat na de vaststelling door de Verenigde Vergadering en de bekendmaking daarvan de verordening pas in werking treedt op het moment dat de de Ow en titel 4.5. Awb in werking treden. Tot dat moment blijft de bestaande verordening van kracht. Na vaststelling door de Verenigde Vergadering zal de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 via het waterschapsblad bekend worden gemaakt en te raadplegen zijn via www.lokaleregelgeving.overheid.nl.

De Inspraakverordening waterschap Hollandse Delta 2013 bepaalt dat het college van dijkgraaf en heemraden besluit of inspraak wordt verleend ten aanzien van een beleidsvoornemen. Er wordt geen inspraak verleend:

- a. bij ondergeschikte wijziging van eerder vastgesteld beleid;
- b. als het beleid naar aard of belang daarvoor niet in aanmerking komt; of
- c. indien de uitvoering van een beleidsvoornemen dermate spoedeisend is dat inspraak niet kan worden afgewacht.

Dit voorstel ziet met name op implementatie van landelijke wetgeving en technische wijzigingen. Inspraak heeft in deze situatie weinig toegevoegde waarde. Door het college van Dijkgraaf & Heemraden is besloten om geen inspraak te verlenen.

14. Bevoegd orgaan

Op grond van artikel 78, eerste lid, van de Waterschapswet is de Verenigde Vergadering bevoegd om de verordeningen te maken die het nodig oordeelt voor de behartiging van de taken die het waterschap zijn opgedragen.

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023.

Aanvullende bijzonderheden ten behoeve van MT/DR

Nvt

Aanvullende bijzonderheden ten behoeve van D&H

De Inspraakverordening waterschap Hollandse Delta 2013 bepaalt dat het college van dijkgraaf en heemraden besluit of inspraak wordt verleend ten aanzien van een beleidsvoornemen. Er wordt geen inspraak verleend:

- a. bij ondergeschikte wijziging van eerder vastgesteld beleid;
- b. als het beleid naar aard of belang daarvoor niet in aanmerking komt; of
- c. indien de uitvoering van een beleidsvoornemen dermate spoedeisend is dat inspraak niet kan worden afgewacht.

Dit voorstel ziet met name op implementatie van landelijke wetgeving en technische wijzigingen. Inspraak heeft in deze situatie weinig toegevoegde waarde. Hierdoor wordt aan het college van Dijkgraaf & Heemraden voorgesteld om geen inspraak te verlenen voor dit beleidsvoornemen. Dit voorstel is verwerkt in de besluittekst voor het college.

Wijzigingen zichtbaar maken huidige verordening

Het is niet mogelijk om een versie van de nieuwe Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 op te nemen waarin de wijzigingen ten opzichte van de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018 zichtbaar zijn gemaakt. Dit voorstel ziet op de vaststelling van een nieuwe verordening met intrekking van de oude verordening. De keuze om niet te kiezen voor wijziging van de huidige verordening uit 2018 is nodig omdat er sprake is van een tweetal nieuwe wetten, namelijk de Omgevingswet en (mede als gevolg hiervan) een nieuwe afdeling 4.5 in de Algemene wet bestuursrecht. Alhoewel er materieel gezien in het nadeelcompensatierecht niet veel grote wijzigingen optreden, wat in het voorstel wordt toegelicht, wijzigt er formeel wel het een en ander, namelijk een meer uitputtende regeling van het nadeelcompensatierecht in hogere wetgeving. Hierdoor omvat de nieuwe verordening nog maar weinig artikelen aangezien de regels al uitputtend in hogere wetgeving worden geregeld.

Vergaderdatum: 24 mei 2023

Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 18-4-2023;

gehoord het advies van de Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) van 10-5-2023;

overwegende dat:

- op 1 januari 2024 de Omgevingswet en titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht in werking zullen treden;
- de huidige Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018 hiermee in overeenstemming moet worden gebracht;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;
- artikel 78, eerste lid, van de Waterschapswet;

BESLUIT:

- de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023 vast te stellen;
- de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018 in te trekken.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
waarnemend secretaris- dijkgraaf,
directeur,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA;

gelezen het voorstel van het college van dijkgraaf en heemraden van 18 april 2023;

gelet op artikel 77 en 78, eerste lid, van de Waterschapswet;

BESLUIT:

Vast te stellen de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023:

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. aanvrager: degene die een aanvraag om tegemoetkoming in de schade indient;
- b. bestuursorgaan: het bestuursorgaan van het waterschap dat bevoegd is te beslissen op de aanvraag om tegemoetkoming in schade;
- c. belanghebbenden:
 - degene die de activiteit verricht en met wie een overeenkomst als bedoeld in artikel 13.3c, eerste lid, van de Omgevingswet is gesloten, en
 - als sprake is van een schadeveroorzakend besluit naar aanleiding van een aanvraag, zoals geregeld in artikel 13.3d van de Omgevingswet: de aanvrager van dat besluit of degene die de toegestane activiteit verricht.
- d. adviseur: een door het bestuursorgaan aan te wijzen deskundige;
- e. adviescommissie: een schadebeoordelingscommissie, bestaande uit meerdere adviseurs.

Artikel 2. Toepassingsbereik

1. Deze verordening heeft betrekking op aanvragen om schadevergoeding als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, waarvan de aanvrager stelt dat die wordt veroorzaakt door een bestuursorgaan van het waterschap;
2. Deze verordening heeft geen betrekking op aanvragen om schadevergoeding waarop een bijzondere schadevergoedingsregeling van toepassing is.

Artikel 3. Inschakeling van een adviseur of adviescommissie

1. Advies bij een adviseur of adviescommissie wordt slechts ingewonnen voor zover dat noodzakelijk is om op de aanvraag om schadevergoeding te kunnen beslissen.
2. Advies als bedoeld in het eerste lid, wordt niet ingewonnen als:
 - a. de aanvraag kennelijk ongegrond is, omdat zich kennelijk een weigeringsgrond voordoet als bedoeld in artikel 4:126, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht;
 - b. de schade kennelijk niet kan worden toegerekend aan een door een bestuursorgaan van het waterschap genomen besluit of verrichte handeling;
 - c. naar het oordeel van het bestuursorgaan in de ambtelijke organisatie voldoende deskundigheid voor de beoordeling van de aanvraag aanwezig is.
3. Het besluit om de aanvraag af te wijzen zonder inschakeling van een adviseur of adviescommissie wordt genomen binnen vier weken na ontvangst van de aanvraag, onderscheidenlijk binnen acht weken nadat de termijn verstreken is gedurende welke de aanvrager de aanvraag kon aanvullen.

Artikel 4. Werkwijze van de adviseur of adviescommissie

1. De adviseur of de voorzitter van de adviescommissie stelt de aanvrager, het bestuursorgaan en de belanghebbenden in de gelegenheid een toelichting te geven, dan wel een standpunt over de aanvraag kenbaar te maken.
2. Indien dit voor het uitbrengen van het advies nodig is, wordt door de adviseur of de adviescommissie de situatie ter plaatse bezichtigd. Het tijdstip waarop deze plaatsopneming plaatsvindt wordt bepaald door de adviseur of de voorzitter van de adviescommissie
3. Alvorens een advies uit te brengen zendt de adviseur of de voorzitter van de adviescommissie een concept daarvan aan het bestuursorgaan, aan de aanvrager en aan de belanghebbenden.
4. De aanvrager, het bestuursorgaan en de belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om binnen een door de adviseur of de voorzitter van de adviescommissie te bepalen termijn, na de toezending van het conceptadvies schriftelijk hierop te reageren;
5. Na het verstrijken van de in het vierde lid bedoelde termijn brengt de adviseur of de adviescommissie een advies uit aan het bestuursorgaan, waarbij de ingediende reacties zijn betrokken;

Artikel 5. Uitbetaling

Bij geheel of gedeeltelijke toewijzing van een aanvraag om schadevergoeding wordt de toegewezen schadevergoeding uiterlijk betaald bij het onherroepelijk worden van het besluit op de aanvraag om schadevergoeding.

Artikel 6. Inwerkingtreding

1. Deze regeling treedt in werking op het tijdstip dat de Omgevingswet en titel 4.5 Algemene wet bestuursrecht in werking treden;
2. Op het in lid 1 genoemde tijdstip wordt de Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2018 ingetrokken.

Artikel 7 Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als: Verordening schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen 2023.

Ridderkerk, 24 mei 2023,

De Verenigde Vergadering voornoemd,

waarnemend secretaris- directeur,

dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Besluitvormende VV

Dossiernummer	730
Extern Zaak ID	1e wijziging GR SVHW 2023
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	9
Titel	1e wijziging GR SVHW 2023
Portefeuillehouder	Th.M.B. Gerts

Bijlagen

1e wijziging GR SVHW 2023

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	2 mei 2023
Commissie MBH	10 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

- Het bekrachtigen van het besluit van 18 april 2023 van het college van Dijkgraaf en Heemraden om geen zienswijzen in te dienen.
- Toestemming te verlenen aan het college van dijkgraaf en heemraden tot het vaststellen van de 1e wijziging Gemeenschappelijke Regeling SVHW 2023.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Onderwerp: 1e wijziging GR SVHW 2023

Babsnummer: 730

1. Gevraagd besluit

- Het bekrachtigen van het besluit van 18 april 2023 van het college van Dijkgraaf en Heemraden om geen zienswijzen in te dienen.
- Toestemming te verlenen aan het college van dijkgraaf en heemraden tot het vaststellen van de 1^e wijziging Gemeenschappelijke Regeling SVHW 2023.

2. Probleemstelling - context

Voorliggende wijziging van de Gemeenschappelijke regeling SVHW vloeit voort uit de herindeling van een drietal deelnemers per 1 januari 2023. Op die datum zijn de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne opgeheven en is de nieuwe gemeente Voorne aan Zee ingesteld, bestaande uit het grondgebied van de opgeheven gemeenten. Per 1 juli 2023 dient de 1e wijziging van de GR SVHW 2023 van kracht en gepubliceerd te zijn.

Voorafgaand aan het vaststellen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling is er voor de deelnemers de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Het indienen van een zienswijze is een bevoegdheid van de VV. Aangezien de tijd om het gangbare bestuurlijk proces te doorlopen te kort is om tijdig een zienswijze via de VV in te dienen én het een technische aanpassing betreft heeft het college besloten om zelf een besluit te nemen en dit besluit achteraf door de VV te laten bekrachtigen.

3. Beoogd effect en argumenten

Voorliggende wijziging van de Gemeenschappelijke regeling SVHW vloeit voort uit de herindeling van een drietal deelnemers per 1 januari 2023. Op die datum zijn de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne opgeheven en is de nieuwe gemeente Voorne aan Zee ingesteld, bestaande uit het grondgebied van de opgeheven gemeenten. Het aantal deelnemers aan de GR SVHW wijzigt door deze herindeling van 15 naar 13. Met de aanpassing worden geen inhoudelijke of beleidsmatige wijzigingen beoogd of doorgevoerd. De doorgevoerde wijzigingen betreffen:

- de deelnemers aan de Regeling,
- het aantal leden van het Algemeen Bestuur,
- de wijziging van verschillende stemverhoudingen,
- het opnieuw vastleggen van de overgedragen bevoegdheden qua uit te voeren regelingen.

Artikel I wijzigt de deelnemers aan de regeling.

Artikel II wijzigt het aantal leden dat deel uitmaakt van het Algemeen Bestuur. Thans is dat 16 leden (14 leden van de gemeentelijke deelnemers en 2 leden van waterschap Hollandse Delta). Na wijziging zijn er 14 leden (12 leden van de gemeentelijke deelnemers en 2 leden van waterschap Hollandse Delta).

Artikel III heeft betrekking op de vergaderingen van het Algemeen Bestuur en de aanpassing van het aantal leden daarbij in artikel 7 van de Regeling.

- Omdat het aantal deelnemers wijzigt, wordt in lid 5 de stemverhouding bij een besluit met volstrekte meerderheid aangepast. Om na herindeling eenzelfde verhouding te behouden,

wordt het aantal stemmen van het Dagelijks Bestuur van waterschap Hollandse Delta van 8 gewijzigd naar 7 stemmen.

- Middels lid 9 wordt het minimaal aantal deelnemers dat is benodigd om een vergadering van het Algemeen Bestuur te openen gewijzigd van 9 naar 8.
- In lid 11 wordt het benodigde aantal leden gewijzigd van 13 naar 11.

Artikel IV legt de overgedragen bevoegdheden vast, zoals neergelegd in de bijlage bij de Regeling. De aanpassing van de bijlage beoogt geen wijziging aan te brengen in de overgedragen bevoegdheden na de datum van herindeling, en ook niet daarvóór. Dat betekent bijvoorbeeld dat SVHW de heffingen blijft uitvoeren zoals ze dat deed vóór inwerkingtreding van de wijziging.

Artikel V geeft de inwerkingtreding van de regeling aan. Dit is op de dag na die van de bekendmaking.

4. Kernboodschap

De inhoud en de toelichting die is gegeven op de 1e wijziging Gemeenschappelijke Regeling SVHW 2023 heeft voor het waterschap geen aanleiding gegeven tot het indienen van een zienswijze. Dit besluit is door het college op 18 april 2023 genomen.

Op 26 april 2023 heeft waterschap Hollandse Delta de 1e wijziging 'Gemeenschappelijke Regeling SVHW 2023' ontvangen. De zienswijzen die zijn ingediend door deelnemers hebben geen aanleiding gegeven tot aanpassing van de 1e wijziging Gemeenschappelijke Regeling SVHW 2023.

5. Regelgeving en beleid

Het indienen van een zienswijze is een bevoegdheid van de VV. Aangezien de tijd om het gangbare bestuurlijk proces te doorlopen te kort is om tijdig een zienswijze via de VV in te dienen én het een technische aanpassing betreft heeft het college besloten geen zienswijze in te dienen en dit besluit achteraf door de VV te laten bekrachtigen.

Wet gemeenschappelijke regelingen.

6. Historie – eerdere besluitvorming

De vigerende Gemeenschappelijke Regeling SVHW 2023.

7. Financiën

Niet van toepassing.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR

Niet van toepassing.

11. Risico- en beheersmaatregelen

De 1^e wijziging van de GR SVHW 2023 wordt slechts geëffectueerd nadat twee derde van de deelnemers van deze regeling heeft ingestemd met voorgestelde wijziging. E.e.a. conform artikel 24 lid 1 1^e wijziging GR SVHW 2023.

12. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Nadat alle besluiten zijn ontvangen, zal het bestuur van SVHW, de gemeente Hoeksche Waard verzoeken om voor bekendmaking van de 1^e wijziging Gemeenschappelijke Regeling SVHW 2023 en voor toezending aan gedeputeerde staten zorg te dragen.

14. Bevoegd orgaan

Voor het door het College kunnen instemmen met deze wijziging van de gemeenschappelijke regeling is conform artikel 61 Wet gemeenschappelijke regelingen toestemming nodig van de Verenigde Vergadering.

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

- Aanbiedingsbrief aan de deelnemers;
- GR SVHW 2023;
- Bijlage bij GR als bedoeld in artikel 4.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Vergaderdatum: 2 mei 2023

Agendapunt : *agendapunt wordt ingevuld door Bestuurssecretariaat*

BESLUIT D&H

ONDERWERP 1e wijziging GR SVHW 2023

HET COLLEGE VAN DIJKGRAAF EN HEEMRADEN VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA;

Gelezen het voorstel van de portefeuillehouder Watersystemen, Klimaat & Asset Management;

overwegende dat:

- Er een gemeentelijke herindeling heeft plaatsgevonden van 3 deelnemers aan de GR SVHW, namelijk de gemeente Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne in de gemeente Voorne aan Zee;
- Aangezien de tijd om het gangbare bestuurlijk proces te doorlopen te kort is om tijdig een zienswijze via de VV in te dienen én het een technische aanpassing betreft heeft het college besloten geen zienswijze in te dienen en dit besluit achteraf door de VV te laten bekrachtigen;
- Er geen zienswijzen zijn ingediend door de deelnemers;
- Van de Verenigde Vergadering voor het wijzigen van deze regeling toestemming wordt gevraagd als bedoeld in artikel 61, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

gelet op:

- artikel 84 Waterschapswet;
- artikel 61 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

BESLUIT:

In te stemmen met het ongewijzigd door te geleiden van het voorstel '1e wijziging GR SVHW 2023' naar de Verenigde Vergadering van 24-5-2023, onder advisering van de Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) van 10-5-2023

Ridderkerk, 2 mei 2023

Dijkgraaf en heemraden voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

waterschap
**Hollandse
Delta**

Vergaderdatum: 24 mei 2023

Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP 1e wijziging GR SVHW 2023

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 2-5-2023;

gehoord het advies van de Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) van 10-5-2023;

overwegende dat:

- Er een gemeentelijke herindeling heeft plaatsgevonden van 3 deelnemers aan de GR SVHW, namelijk de gemeente Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne in de gemeente Voorne aan Zee;
- Aangezien de tijd om het gangbare bestuurlijk proces te doorlopen te kort is om tijdig een zienswijze via de VV in te dienen én het een technische aanpassing betreft heeft het college besloten geen zienswijze in te dienen en dit besluit achteraf door de VV te laten bekrachtigen;
- Er geen zienswijzen zijn ingediend door de deelnemers;
- Van de Verenigde Vergadering voor het wijzigen van deze regeling toestemming wordt gevraagd als bedoeld in artikel 61, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;
- artikel 61 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

BESLUIT:

- Het bekrachtigen van het besluit van 18 april 2023 van het college van Dijkgraaf en Heemraden om geen zienswijzen in te dienen.
- Toestemming te verlenen aan het college van dijkgraaf en heemraden tot het vaststellen van de 1^e wijziging Gemeenschappelijke Regeling SVHW 2023.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

	Besluitvormende VV
Dossiernummer	667
Extern Zaak ID	Kadernota 2024 GR SVHW
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	10
Titel	Kadernota 2024 GR SVHW
Portefeuillehouder	Th.M.B. Gerts

Bijlagen
Kadernota 2024 GR SVHW VV versie
Kadernota 2024 versie 1.0

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	18 april 2023
Commissie MBH	10 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de Kadernota 2024 GR SVHW

waterschap
**Hollandse
Delta**

Onderwerp: Kadernota 2024 GR SVHW

Babsnummer: 667

1. **Gevraagd besluit**

Kennis te nemen van de Kadernota 2024 GR SVHW.

2. **Probleemstelling - context**

Op 14 februari 2023 heeft WSHD de Kadernota 2024 van de "Gemeenschappelijke Regeling SVHW" (GR SVHW) ontvangen. In deze Kadernota worden de contouren voor de begroting 2024 van de GR SVHW geschetst. Met deze Kadernota stelt de GR het waterschap in staat tijdig kennis te nemen van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling en deze in te passen in de eigen begroting. De Kadernota gaat vooraf aan de ontwerpbegroting 2024 die medio april 2023 zal worden verzonden. Op de ontwerpbegroting kan de VV een zienswijze indienen.

3. **Beoogd effect en argumenten**

In de kadernota 2024 wordt volstaan met algemene financiële kaders zoals bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen, die in de Begroting 2024 worden uitgewerkt. Er is dus geen uitgewerkte financiële paragraaf meer opgenomen. De volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

Autonome ontwikkelingen

In relatie tot de huidige actualiteit zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor de indexering van de materiële kosten wordt de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde Nationale consumentenprijsindex toegepast volgens de septembercirculaire. Het indexeringspercentage in de begroting 2024 bedraagt 2,4 procent;
- Voor de indexering van de personele kosten wordt de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde loonvoet toegepast volgens de septembercirculaire. Het indexeringspercentage in de begroting 2024 bedraagt 4,2 procent;
- De personele en materiële kosten in de meerjarenbegroting worden geïndexeerd met 1 procent.

Algemene financiële kaders

Voor de samenstelling van de Begroting 2024 en het meerjarenperspectief 2024-2027 worden naast de hierboven vermelde autonome ontwikkelingen de volgende kaders en uitgangspunten geformuleerd:

- Er is sprake van structureel en reëel evenwicht in de begroting en het meerjarenperspectief. De structurele lasten zijn gedekt door structurele baten;
- De begroting dient te voldoen aan de Wettelijke regels begroting van het BBV, hierbij is onder andere aandacht voor:
 1. Overzicht van incidentele baten en lasten;
 2. Specificatie van baten en lasten per programma;
 3. (Prestatie) indicatoren;
 4. Verloopoverzicht van het Eigen Vermogen;
 5. Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.
- De begroting wordt opgesteld op basis van bestaand beleid. In de begroting 2024 wordt dan ook vooralsnog geen nieuw beleid verwerkt. Nieuw beleid wordt separaat aangegeven.

Financieel technische uitgangspunten

Bij het opstellen van de Begroting 2024 worden voor het financiële gedeelte van de begroting en het meerjarenperspectief de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Als basis worden de meest actuele budgetten van de begroting 2023 gehanteerd daarbij rekening houdend met de begrotingswijziging 2023 en de werkelijke lasten over het boekjaar 2022;
- De ramingen voor loon- en prijsstijgingen worden verwerkt zoals opgenomen in de paragraaf 'Autonome ontwikkelingen';
- In het meerjarenperspectief wordt gerekend met een indexering van de loon- en prijsstijging van 1 procent.

4. Kernboodschap

Het waterschap Hollandse Delta heeft op 14 februari 2023 de Kadernota 2024 ontvangen van de Gemeenschappelijke Regeling SVHW. Bij het beoordelen van de begroting 2024 van de GR SVHW zal getoetst worden op deze uitgangspunten.

5. Regelgeving en beleid

De GR SVHW valt onder de Wet gemeenschappelijke regelingen.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Jaarlijks wordt aan de Verenigde Vergadering de Kadernota van de GR SVHW voorgelegd.

7. Financiën

Bij het opstellen van de begroting 2023 was het onmogelijk om een voorspelling te doen over de ontwikkeling van de indexering in 2023. Hierdoor heeft SVHW er voor gekozen om in lijn met de in de Financiële Verordening 2021 beschreven gedragslijn, te weten 1% indexering voor materiële kosten en 1% indexering voor personele kosten vanwege het ontbreken van een nieuwe cao, de begroting 2023 te indexeren. In een 1^e wijziging van de begroting 2023 worden de effecten van de cao- en prijsontwikkelingen in 2022 (afwijking met de begroting 2022), de te lage indexering van de primaire begroting 2023 en de toetreding van de gemeente Ridderkerk verwerkt. De financiële effecten voor de kadernota 2024 komen uit op een totaalbedrag van € 1,7 mln. (1,2 mln. bij de 1^e begrotingswijziging 2023 en € 0,5 mln. bij de begroting 2024).

Voor WSHD betekent dit een toename van de deelnemersbijdrage van € 0,8 mln. (Dit is exclusief de positieve effecten van de toetreding van de gemeente Ridderkerk). De financiële effecten als gevolg van de toename van de deelnemersbijdragen zullen in de 1e begrotingswijziging 2023 en de begroting 2024 worden verwerkt.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Niet van toepassing.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing.

12. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing.

14. Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering.

15. Toelichting / kanttekeningen

Het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regelingen zendt conform de Wet GR vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening ter kennisname aan de algemene besturen van de deelnemers. Met deze Kadernota wordt het bestuur van het deelnemende waterschap in staat gesteld in een vroeg stadium kennis te nemen van de financiële aspecten van de gemeenschappelijke regeling en deze in te passen in de eigen begroting. De Kadernota gaat vooraf aan de ontwerpbegroting 2024 van de GR die medio april 2023 zal worden verzonden. Op de ontwerpbegroting kan het college c.q. de VV een zienswijze indienen. De Wet GR voorziet niet in een zienswijzeprocedure ten aanzien van de Kadernota.

16. Bijlagen

Kadernota 2024.

Vergaderdatum: 24 mei 2023
Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP **Kadernota 2024 GR SVHW**

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 18-4-2023;

gehoord het advies van de Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) van 10-5-2023;

overwegende dat:

- Het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling SVHW op 14 februari 2023 de Kadernota 2024 ter kennisname aan het algemeen bestuur van WSHD heeft gestuurd;
- De uitgangspunten in de Kadernota aansluiten op de taken en verantwoordelijkheden van SVHW;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;
- artikel 61 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

BESLUIT:

- Kennis te nemen van de Kadernota 2024 GR SVHW.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Kadernota 2024

SVHW
Rijksstraatweg 3b
Postbus 7059
3286 ZH Klaaswaal
www.svhw.nl
(0186) 57 72 00

Versie historie

Versie 1.0
8 februari 2023

Versie	Datum	Status	Auteur	Controle	Paraaf
0.1	18-01-2023	DB-versie	J. Melissant	M.de Reus	
0.2	24-01-2023	AC-versie	J. Melissant	M. de Reus	
0.3	08-02-2023	AB-versie	J. Melissant	M. de Reus	
1.0	08-02-2023	Definitief	J. Melissant	AB	

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Algemeen	5
1.2	Leeswijzer.....	6
2.	Strategische richting SVHW.....	7
3.	Ontwikkelingen	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Technologische- en procesontwikkelingen	11
3.2.1	Generieke Digitale Infrastructuur (GDI)	11
3.2.2	MijnOverheid	11
3.2.3	Landelijke stelsel van basisregistraties	12
3.2.4	Common Ground	13
3.2.5	Artificial Intelligence/ Machine learning.....	13
3.2.6	Cloud technologie	13
3.2.7	Informatiebeveiliging en privacy	14
3.3	Sociaal-culturele en economische ontwikkelingen	14
3.3.1	Digitalisering van de samenleving	14
3.3.2	Kinderopvangtoeslagenaffaire (KOTA)	15
3.4	Algemene politiek-juridische ontwikkelingen	15
3.4.1	Wijziging Besluit proceskosten bestuursrecht (Bpb) / NCNP-problematiek	15
3.4.2	Wet digitale overheid.....	16
3.4.3	Wet open overheid	17
3.4.4	BTW-koepelvrijstelling	17
3.5	Ontwikkelingen WOZ.....	17
3.5.1	Waarderingskamer	17
3.5.2	Regie op eigen gegevens.....	18
3.5.3	Nieuw taxatie modellen / extra taxatie gegevens.....	18
3.5.4	Toename areaal	18
3.5.5	Wet verbetering rechtsbescherming WOZ.....	19
3.6	Ontwikkelingen digitalisering/gegevensbeheer.....	19
3.6.1	Data gestuurd werken	19
3.6.2	Samenhangende objecten registratie (SOR)	19
3.6.3	Rijksprogramma Regie op Gegevens (RoG).....	20
3.7	Ontwikkelingen Heffingen	20
3.7.1	Diftar.....	20
3.7.2	Aanpassing waterschapbelastingen	21
3.7.3	Aanpassing gemeentelijke belastingen	21
3.7.4	Verduurzaming belastingstelsel.....	21
3.8	Ontwikkelingen Invordering	22
3.8.1	Inleiding	22
3.8.2	Wijzigingen 2021	22
3.8.3	Maatschappelijk verantwoord invorderen.....	23
3.8.4	Vroegsignalering.....	23
3.8.5	Wijziging beroepsprocedure kwijtschelding (artikel 25 Invorderingswet)	24

3.8.6	Kwijtschelding 3.0	24
3.9	Deelnemers	24
3.10	Dienstverlening.....	25
3.10.1	Dienstverlening inwoners en ondernemers	25
3.10.2	Dienstverlening deelnemers	25
3.10.3	Samenwerking met collega belastingkantoren	25
3.10.4	Organisatie / ISAE-3402	26
3.10.5	Personeel.....	27
4.	Financiële Kaders	28
4.1	Inleiding	28
4.2	Begrotingswijziging 2023.....	28
4.3	Autonome ontwikkelingen.....	29
4.4	Algemene financiële kaders.....	29
4.5	Financieel technische uitgangspunten	30
4.6	Financieel perspectief 2024-2028	31
4.6.1	Overzicht.....	31
4.6.2	Nog uit te werken posten	31
4.6.3	Niet opgenomen (PM) posten.....	31
4.7	Ontwikkeling deelnemersbijdrage	32

1. Inleiding

2022 was een jaar met grote hoogten en diepe dalen. Voor het uitbreken van de oorlog in de Oekraïne was er al sprake van rente- en prijsstijging (o.a. energie). De oorlog in de Oekraïne en de opgelegde sancties aan Rusland hebben deze ontwikkeling versterkt en hebben geleid tot een historisch hoge inflatie.

Bij het opstellen van de begroting 2023 was het onmogelijk om een voorspelling te doen over de ontwikkeling van de indexering in 2023. Hierdoor heeft SVHW er voor gekozen om in lijn met de in de Financiële Verordening 2021 beschreven gedragslijn, te weten 1% indexering voor materiële kosten en 1% indexering voor personele kosten vanwege het ontbreken van een nieuwe cao, de begroting 2023 te indexeren.

In een 1^e wijziging van de begroting 2023 worden de effecten van de cao- en prijsontwikkelingen in 2022 (afwijking met de begroting 2022), de te lage indexering van de primaire begroting 2023 en de toetreding van de gemeente Ridderkerk verwerkt. De effecten hiervan zijn in deze kadernota 2024 verwerkt.

Onderstaand overzicht geeft de effecten weer uit de 1^e wijziging van de begroting 2023 en de Kadernota 2024:

Omschrijving	Gewijzigde begroting 2023	Kadernota 2024	Totaal
Personele kosten - cao stijging 2022	€ 165.000		€ 165.000
Materiele kosten afwijking indexering 2022	€ 562.000		€ 562.000
Personele kosten (indexering)	€ 356.000	€ 275.000	€ 631.000
Materiele kosten (indexering)	€ 134.000	€ 204.000	€ 338.000
Analyse begroting 2023 (besparing)	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Toetreding gemeente Ridderkerk	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Totaal	€ 1.217.000	€ 479.000	€ 1.696.000

1.1 Algemeen

SVHW dient voor 2024 een (meerjaren)begroting op te stellen. De Kadernota 2024 is hierbij een belangrijk instrument ter voorbereiding op het samenstellen van de begroting en voor het inzichtelijk maken van een meerjarenperspectief. De nota schetst namelijk de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen voor de komende jaren en stelt de kaders voor de Begroting 2024 en voor de meerjarenbegroting 2025–2028. Na vaststelling van de nota door het Algemeen Bestuur van SVHW werken het Dagelijks Bestuur en de ambtelijke organisatie de nieuwe begroting vervolgens binnen de vastgestelde kaders verder uit.

In deze kadernota wordt volstaan met algemene financiële kaders zoals bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regeling.

De “Financiële Verordening SVHW 2021” gaat er van uit dat voor 15 april samen met de begroting voor het komende jaar (2024) een begrotingswijziging wordt ingediend. Hierdoor worden correcties (bijvoorbeeld niet opgenomen cao ontwikkelingen en indexatie van materiële kosten) in het begrotingsjaar 2023 gecorrigeerd, waarmee zij – indien structureel – doorlopen in het begrotingsjaar 2024. Dit geeft de mogelijkheid om tussentijds en sneller bij te sturen.

Gelet op de hoge inflatie in 2022 en de toetreding van de gemeente Ridderkerk per 1 januari 2023

zal SVHW een begrotingswijziging voor 2023 indienen. Van dit gegeven wordt in Kadernota 2024 uitgegaan.

In relatie tot de huidige actualiteit met betrekking tot de hoge indexering en de wens van het Algemeen Bestuur om een herziend besluit te nemen over de structurele indexering van de begroting, heeft SVHW onderzoek gedaan naar de indexering van materiële – en personele kosten bij andere belastingkantoren. Op basis van dit onderzoek is de notitie 'Structurele indexering begroting SVHW' behandeld in de decembervergadering 2022 van het Dagelijks Bestuur. Deze notitie wordt in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 8 februari 2023 aangeboden voor besluitvorming.

Vooruitlopend op het besluit van het Algemeen Bestuur is het financieel perspectief in de Kadernota 2024 uitgewerkt in lijn met deze notitie. Dit houdt in dat:

- de door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gepubliceerde Nationale consumentenprijsindex volgens de septembercirculaire toegepast wordt voor indexering van de materiële kosten;
- de door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gepubliceerde Loonvoet sector Overheid volgens de septembercirculaire toegepast wordt voor indexering van de personele kosten;
- en, indien de werkelijke inflatie respectievelijk loonontwikkeling beduidend afwijkt van de vooraf geraamde indexering wordt het oude jaar via een begrotingswijziging achteraf gecorrigeerd en daarmee op het juiste prijsniveau gebracht.

De ontwikkelingen zoals geschetst in paragraaf 3 hieronder worden vrijwel geheel opgevangen binnen de exploitatie. SVHW zal echter in de Begroting 2023 de volgende posten nog nader uitwerken en de eventuele financiële consequenties opnemen, waarbij zoveel mogelijk wordt gekeken naar interne dekking of dekking door volume toename (aantal WOZ-objecten, aantal gewogen aanslagregels):

- de formatie in het WOZ-domein in verband met het toenemende aantal WOZ-objecten;
- de formatie in het Heffingen-domein in verband met de toename van het aantal deelnemers dat voor de afvalstoffenheffing Diftar hanteert.

1.2 Leeswijzer

Paragraaf 2 beschrijft de strategische richting van SVHW. In paragraaf 3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste ontwikkelingen, waarmee rekening moet worden gehouden bij het opstellen van de (meerjaren)begroting. Het betreft hier de ontwikkelingen, zoals deze worden onderkend bij het opstellen van deze Kadernota (december 2022/januari 2023).

Paragraaf 4 schetst de (financiële) kaders voor de (meerjaren)begroting gebaseerd op de ontwikkelingen in paragraaf 3.

2. Strategische richting SVHW

Het meerjarenperspectief van SVHW is het optimaliseren van de belastingopbrengst voor zijn deelnemers. SVHW heeft hierbij als strategie om een goed kwaliteitsniveau te bieden, waarbij een laag kostenniveau gehandhaafd blijft. Daarnaast moet de aard van de dienstverlening passen binnen de context van een veranderende omgeving en dient daarom continu doorontwikkeld te worden. Als uitgangspunt probeert SVHW de ontwikkeling van de dienstverlening zoveel mogelijk binnen de exploitatie op te vangen (interne financiering), door continue verbetering van de effectiviteit en efficiency van de processen en het actief zoeken naar samenwerking. SVHW heeft hierbij de ambitie om zijn deelnemers te blijven interesseren en te binden door:

- de basis verder te versterken en de dienstverlening verder te optimaliseren (digitalisering, procesgericht en data gestuurd werken, toegankelijkheid van gegevens);
- de deelnemers verder te ontzorgen door het breder aanbieden van het huidige takenpakket en daaraan gelieerde activiteiten;
- meerwaarde te bieden voor de deelnemers door het ter beschikking stellen van bij SVHW aanwezige informatie voor beleidsbepaling en sturing op de uitvoering.

Een belangrijk element in de prijs–kwaliteitverhouding is de verhouding tussen standaardisatie en deelnemer specifieke dienstverlening. Vanwege de efficiënte inrichting van de primaire processen van SVHW is standaardisatie noodzakelijk en wenselijk, maar dit valt vanwege de politieke beleidsvrijheid van de deelnemers niet altijd te realiseren. SVHW kenmerkt zich echter door een hoge mate van flexibiliteit en innovatief vermogen, waardoor standaardisatie en maatwerk tot op heden goed naast elkaar kunnen bestaan.

De mogelijkheid om maatwerk te kunnen bieden, zal in de komende jaren waarschijnlijk onder druk komen te staan in verband met de ontwikkeling van Software as a Service (SaaS) vanuit de Cloud. Vanuit de Cloud wordt dan door de leverancier een standaardpakket van de belastingsoftware aangeboden. Deze beperking van maatwerk raakt dan overigens niet alleen de belastingkantoren maar ook individuele gemeenten en waterschappen die de belastingtaak nog zelf uitvoeren.

Als mitigerende maatregel werkt SVHW samen met andere belastingkantoren om zoveel mogelijk bestaand gemeenschappelijk “slim” maatwerk in de standaard van de belastingsoftware te laten opnemen. Daarnaast kan SVHW API's laten ontwikkelen en robotisering inzetten als mogelijk alternatief voor maatwerk. Onvermijdelijk zal er ook kritisch gekeken moeten worden naar benodigde standaardisering in de dienstverlening, want de situatie waarbij een standaardsysteem wordt ontsloten via veel API's en gevoed wordt door veel “robots” is vanuit beheersbaarheid niet wenselijk. Daarnaast spelen de kosten van de ontwikkeling van API's en “robots” een rol.

Door ontwikkelingen zoals de digitale overheid, het Rijksprogramma Regie op Gegevens, de toename van open data en de ontwikkeling van Artificial Intelligence en Machine Learning, wordt het data gestuurd werken meer en meer een onderdeel van de operatie van SVHW. Voor SVHW is deze ontwikkeling in alle domeinen voelbaar: bij het waarderen in het WOZ–domein, het verrijken van gegevens met open data in het heffingen–domein, bij de klantcontacten en bij de (dwang)invordering in het invorderingsdomein. SVHW moet hiertoe de vaardigheden van het bestaande personeel vergroten maar zal ook specifieke expertise moeten aantrekken in de vorm data–analyse.

Ofschoon SVHW door het instellen van een interne werkgroep “de NCNP-busters” de stijging van het aantal WOZ-bezwaren ingediend door No-Cure-No-Pay (NCNP) bureaus in 2022 heeft weten te stabiliseren, verwacht SVHW dat de dreiging in 2024 aanwezig blijft. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat het niet waarschijnlijk is dat er in 2023 al wijzigingen in wet- en regelgeving plaatsvinden, waardoor het verdienmodel voor de NCNP-bureaus intact blijft. Anderzijds is er nog genoeg marktpotentieel voor NCNP-bureaus.

In 2023 continueert SVHW de inzet van de NCNP-busters en worden de geleerde lessen van voorgaande jaren en succesvolle initiatieven van andere belastingkantoren ingezet om de WOZ-bezwaren ingediend door NCNP-bureaus te beperken.

De conclusie is dat de kosten (uit te keren proceskostenvergoeding en inhuurkosten) en de druk op de capaciteit van SVHW in 2024 aanwezig zullen blijven. SVHW zal dus alle zeilen moeten bijzetten om de arbeidsintensieve NCNP WOZ-bezwarenstroom in goede banen te leiden. Het risico bestaat echter dat de uitvoering in het gedrang komt en tijdslijnen voor bezwaarafhandeling en herwaardering niet gehaald kunnen worden.

Ondanks dat VNG-Realisatie nog uitgaat van een invoering van de Samenhangende Objectenregistratie (SOR) in 2025, lijkt deze te vertragen. Er is namelijk nog geen helderheid over de financiering van de implementatie en het beheer van de SOR. Het kabinet dient dit dossier op te pakken.

SVHW heeft sinds 2021 geanticipeerd op de ontwikkeling van de SOR door het in gebruik nemen van een nieuwe BAG applicatie, iObjecten. Met iObjecten is SVHW in staat om geheel geïntegreerd het beheer uit te voeren van objectgegevens zowel voor de BAG als WOZ. Dit verhoogt de kwaliteit en efficiency. Daarnaast is de applicatie voorbereid voor de doorontwikkeling naar de Samenhangende Objecten Registratie (SOR), bijvoorbeeld voor het werken in ketens en de koppeling met BGT-gegevens.

SVHW heeft daarnaast de applicatie Way-2-Go geïmplementeerd als management tool voor het objectbeheerproces en als ‘communicatiemiddel’ voor gegevensuitwisseling tussen SVHW en de deelnemers. Het platform ondersteunt tevens het verbeteren en behouden van de uniformiteit van WOZ- en BAG-gegevens. SVHW zal in 2023 met de deelnemers in samenhang met de voortgang van het landelijke SOR project inventariseren op welke wijze de samenwerking tussen SVHW en gemeenten het beste vorm gegeven kan worden. Het is hierbij denkbaar dat er meerdere varianten ontstaan. In 2023 kunnen de deelnemers en SVHW dan verdere concrete stappen nemen in de richting van de eventuele ingebruikname van de SOR eind 2025.

SVHW verwacht dat ten gevolge van de externe factoren de kosten voor de uitvoering de komende jaren zullen stijgen. Was het bijvoorbeeld enkele jaren geleden nog de verwachting dat digitalisering en basisregistraties (die momenteel nog verre van optimaal functioneren) zouden leiden tot meer efficiency en lagere kosten, de praktijk laat inmiddels het tegenovergestelde zien. Het ontbreken van geautomatiseerde terugmeldvoorzieningen in meerdere basisregistraties leidt zelfs tot veel meer handwerk en daarmee hogere personele kosten en gooit ons feitelijk “terug in de tijd”.

Ontwikkelingen zoals Common Ground, de Digitale Overheid en Regie op gegevens vragen van overheden en dus ook van SVHW de nodige investeringen. Het stellen van zeer hoge eisen aan beveiliging en privacy binnen deze digitaliseringsgolf is daarbij een belangrijk element. Daarnaast werken de voorzieningen die getroffen moeten worden in verband met gewijzigde wet- en regelgeving (o.a. op het gebied van invordering) kostenverhogend.

SVHW heeft in de begrotingen van 2021 en 2022 al structureel middelen opgenomen, waardoor een groot deel van kostentoeename naar verwachting binnen de exploitatie kan worden opgevangen. SVHW ziet echter geen mogelijkheden om de indexering van de personele en materiële kosten binnen de exploitatie op te vangen, zonder dat dit consequenties heeft voor de kwaliteit en de uitvoering van de dienstverlening. Temeer SVHW in 2021 al 400.000 euro aan indexering heeft opgevangen.

Eén van de mogelijkheden om desondanks een laag kostenniveau te blijven handhaven is een toename van de schaalgrootte van de SVHW. Daarnaast leidt een toename van de schaalgrootte ook tot vermindering van de kwetsbaarheid (van met name de indirecte functies) en het beter kunnen voldoen aan de steeds hogere eisen die gesteld worden aan de kwaliteit van de medewerkers en het “in control” zijn van de interne organisatie.

SVHW ziet de volgende mogelijkheden voor een toename van de schaalgrootte:

- **Het toetreden van nieuwe deelnemers**

Bij het toetreden van nieuwe deelnemers is het borgen van de kwaliteit van de dienstverlening voor de bestaande deelnemers van belang. Daarnaast moet uitbreiding voordelen opleveren voor de bestaande deelnemers en passend zijn binnen de ontwikkeling van SVHW.

Een complicerende factor is, dat ten gevolge van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) de ambtenaren onder het civiele arbeidsrecht vallen. Hierdoor wordt een toetreding gezien als een overgang van onderneming, waarbij de betreffende medewerkers in principe allemaal met behoud van alle rechten en plichten overgaan. Dit vergt dat er op voorhand op individueel niveau afspraken worden gemaakt, aangezien het niet wenselijk is dat SVHW in het geval van overtolligheid ten gevolge van een toetreding moet reorganiseren. De WNRA is ook van toepassing als een bestaande deelnemer uittreedt of activiteiten niet meer bij SVHW onderbrengt. In deze situatie zouden de betreffende medewerkers van SVHW namelijk overgaan naar de betreffende deelnemer.

- **Meer dienstverlening aan de huidige deelnemers**

Door meer diensten te verlenen aan de huidige deelnemers ontstaat er een win-win situatie. Enerzijds kan SVHW vanwege de schaalgrootte deze diensten goedkoper en minder kwetsbaar uitvoeren dan de deelnemers zelf en anderzijds ontstaan er meer kostendragers voor SVHW. Hierbij kan gedacht worden aan:

- het uitvoeren van de kleinere belastingen en leges;
- het verzorgen van de publiekrechtelijke invordering;
- uitvoering van de BAG;
- uitvoering van elementen van de SOR;
- het optreden als leverancier van datasets.

- **Samenwerken met andere overheden (deelnemers)/partijen**

Een aantal niet-kernactiviteiten zou kunnen worden ondergebracht bij andere overheden/partijen of samen georganiseerd kunnen worden. Voorwaarde is wel, dat dit leidt tot lagere kosten met behoud van kwaliteit en flexibiliteit. SVHW werkt in dit verband samen met collega belastingkantoren om ontwikkelingen in de dienstverlening en ICT-systemen samen te realiseren.

- **Samengaan/samenwerken met een ander belastingkantoor**

Aangezien SVHW niet het enige belastingkantoor is, dat te maken heeft met de toenemende complexiteit van wet- en regelgeving en de daarvoor benodigde extra inspanningen, heeft SVHW heeft verkennende gespreken met twee andere belastingkantoren geïnitieerd om te inventariseren of er mogelijkheden zijn om op het gebied van de ondersteunende processen en ICT meer samen te werken. De bedoeling is hierbij om te inventariseren of door samenwerking de kwetsbaarheid kan worden verminderd en kosten kunnen worden bespaard. In deze kadernota zijn de eventuele effecten niet verwerkt.

In 2024 ontwikkelt SVHW zijn (digitale) dienstverlening door in lijn met de ontwikkelingen van MijnOverheid, de digitale overheid, de toenemende regie op eigen gegevens door inwoners en de ontwikkelingen binnen het WOZ-domein. Hierbij blijft SVHW aandacht houden voor mensen die minder digitaal vaardig zijn.

Op invorderingsgebied blijft SVHW de gemeentelijke initiatieven op het gebied van vroegsignalering ondersteunen en is er blijvende aandacht voor het maatschappelijk verantwoord invorderen. De focus van de invordering ligt op het voorkomen van problematische schulden of een opeenstapeling van schulden. Invordering zal meer en meer digitaal en data gestuurd gaan worden. Daarnaast zal de afhandeling van de Kinderopvangtoeslagenaffaire in 2024 nog doorlopen,

Bovenstaande ontwikkelingen en de aangescherpte vakbekwaamheidseisen doen een beroep op het kennisniveau en andere competenties van de medewerkers. Digitalisering en slimme software gaat steeds meer het uitvoerende werk overnemen. Er ontstaat een toenemende behoefte aan data-analyse en procesontwerp. De inhoud van de functies zal dus veranderen en nieuwe functies zullen ontstaan. Het management van SVHW speelt een belangrijke rol in deze ontwikkeling en dient de medewerkers te stimuleren zich te ontwikkelen.

3. Ontwikkelingen

3.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft de relevante ontwikkelingen voor de Kadernota 2024 weer, zoals deze bij het opstellen daarvan bekend zijn. De meeste ontwikkelingen hebben een meerjarig effect. Voor zover mogelijk en relevant wordt reeds in 2023 rekening gehouden met de ontwikkelingen door het starten of voorbereiden van activiteiten. In een aantal gevallen is er sprake van een doorontwikkeling vanuit voorgaande jaren.

3.2 Technologische- en procesontwikkelingen

3.2.1 Generieke Digitale Infrastructuur (GDI)

De generieke digitale infrastructuur van de overheid (GDI) bestaat uit herbruikbare digitale basisvoorzieningen, standaarden en producten die gezamenlijk gebruikt worden door overheden, publieke organisaties en in een aantal gevallen ook private partijen. GDI maakt het mogelijk om primaire processen doelmatig in te richten en te blijven ontwikkelen. GDI regelt het veilig en betrouwbaar inloggen voor Nederlandse inwoners en bedrijven bij de (semi-)overheid en regelt de beschikbaarheid van een aantal basisgegevens voor het gebruik in overheidsprocessen.

De volgende voorzieningen maken onderdeel uit van de GDI:

- de publicatie van wet- en regelgeving (o.a. overheid.nl);
- veilige communicatie met de overheid (o.a. berichtenbox en Mijnoverheid);
- veilige digitale toegang voor inwoners en bedrijven richting de overheid (o.a. DigiD, eHerkenning, eIDAS en DigiMachtiging);
- de basisregistraties (o.a. BRP, BAG, WOZ, BRK, NHR);
- de afspraken, (open) standaarden en stelselvoorzieningen die ervoor zorgen dat overheden met elkaar kunnen communiceren en samenwerken (o.a. Digikoppeling, Digivering en Digimelding).

Dit is een continu proces van optimalisatie.

3.2.2 Mijnoverheid

De verdere ontwikkeling van Mijnoverheid vindt stapsgewijs plaats. De basis voor deze ontwikkeling is gelegd in de NLDigibeter en de Kamerbrief 'visie Regie op gegevens'. In de visie van het kabinet vervult Mijnoverheid een belangrijke rol bij het realiseren van de mogelijkheid voor inwoners om 'regie te voeren' over de eigen gegevens. Het gebruik door inwoners zal de komende jaren nog sterk groeien en zij zullen steeds meer verwachten dat zij ook via deze ingang gegevens kunnen inzien of zaken met de overheid kunnen regelen. Er wordt gewerkt aan de mogelijkheid om in Mijnoverheid ook zelf machtigingen vast te leggen, zodat men een andere kan machtigen om bepaalde gegevens binnen Mijnoverheid in te zien of handelingen te doen.

Dit is een continue proces waarbij SVHW steeds meer documenten via Mijnoverheid gaat ontsluiten.

3.2.3 Landelijke stelsel van basisregistraties

Lag in de voorgaande jaren de nadruk op de invoering en implementatie van een aantal basisregistraties, waaronder het Handelsregister en de Landelijke Voorziening (LV)-WOZ, in de komende jaren zal de focus nadrukkelijk liggen op de verbetering en het beheer. De eerste beheertools zijn inmiddels ontwikkeld en in gebruik.

In de dagelijkse uitvoeringspraktijk hebben de basisregistraties zich op het gebied van efficiencyverbetering nog niet bewezen. Er dient nog teveel handmatig gecontroleerd en gecorrigeerd te worden. De verwachting is dat deze situatie de komende jaren maar langzamerhand verbeterd. Daarnaast zullen ook de basisregistraties worden aangepast aan de principes van Common Ground en wordt het berichtenverkeer vervangen door koppelingen op basis van Application Programming Interfaces (API's). Dit zal leiden tot aanpassingen in de primaire applicaties van SVHW. De kosten lopen in tegenstelling tot eerdere verwachtingen op. Dat geldt niet alleen personele kosten in verband met opleidingen en extra inzet, maar zeker ook voor de kosten van goed werkende software en de beveiliging van de gegevens.

Hieronder in het kort de ontwikkelingen met betrekking tot een aantal basisregistraties:

LV-WOZ / WOZ-waardeloket

Momenteel wordt onder leiding van de waarderingskamer en de VNG aan een nieuw informatiemodel voor de WOZ (IMWOZ) gewerkt. Dit vormt de basis voor de specificaties van de inhoud van de LV-WOZ. De IMWOZ gaat onderdeel uitmaken van het landelijke metamodel voor informatiemodellen (MIM). De bedoeling is hierbij om de basisregistraties beter op elkaar af te stemmen. Naar verwachting zullen in 2023 de eerste aanpassingen worden doorgevoerd.

De softwareleveranciers van SVHW zijn betrokken bij deze ontwikkelingen.

Basisregistratie Kadaster (BRK)

Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2023 wordt de BRK levering 2.0 ingevoerd. De werkprocessen zullen hierdoor een andere wijze moeten worden opgezet en mogelijk worden deze in de uitvoering gecompliceerder.

Samenhangende Objectenregistratie

De samenhangende objectenregistratie (SOR) is een uniforme registratie met de basisgegevens van objecten in de fysieke werkelijkheid. In de SOR zullen de huidige gegevens van de basisregistraties adressen en gebouwen (BAG), grootschalige topografie (BGT), topografie (BRT) en ook het gegevensbeheer Beheer Openbare Ruimte (BOR) worden opgenomen. Daarnaast zullen ook enkele elementen vanuit de huidige WOZ-registratie (zoals objecttypen en eigenschappen) opgaan in de SOR.

In juni 2021 is het conceptueel model voor de SOR afgerond en is de architectuurbeschrijving voor de voorzieningen van de SOR gepubliceerd. Deze documenten vormen een belangrijke input voor het verdere besluitvormingsproces over de SOR. Er is echter nog geen helderheid over de financiering van de implementatie en het beheer van de SOR. De VNG heeft hierover overleg met het ministerie van BZK. De insteek van de VNG is dat er nieuwe financieringsafspraken nodig zijn, die tevens een oplossing bieden voor het feit dat de bronhouders momenteel een onevenredig groot deel van de kosten dragen. Het nieuwe kabinet dient dit op te pakken. Ondanks VNG Realisatie nog uitgaat van invoering per 2025 lijkt vertraging zeer waarschijnlijk.

De SOR heeft gevolgen voor werkprocessen, functieomschrijvingen en de informatie-uitwisseling en de samenwerking tussen de deelnemers en SVHW.

3.2.4 Common Ground

Dit is een ontwerp en een veranderstrategie van de VNG voor een nieuwe gemeenschappelijke gemeentelijke informatievoorziening. Hierdoor ontstaat er een nieuw en modern gegevenslandschap, dat op een verantwoorde en consistente wijze wordt ondersteund. Dit maakt het mogelijk om de gemeentelijke dienstverlening en bedrijfsvoering snel en flexibel te moderniseren. Het is een grote verandering die veel vraagt van de gemeenten, samenwerkingsverbanden, leveranciers en diverse partners in de digitale overheid. Vanuit de architectuur en standaarden is meerjarig een extra impuls nodig om deze veranderingen te realiseren en beheersbaar te maken. De winkel moet tijdens de verbouwing open blijven. Naar verwachting zullen de bestaande voorzieningen over een periode van 3 tot 8 jaar worden uitgefaseerd.

De aanpassing/vervanging van applicaties vraagt in ieder geval tijd en forse investeringen. Het gaat niet alleen om de applicaties maar ook om de transitie (o.a. implementatie, inhuur en opleidingen). Landelijke inschattingen spreken over bedragen van honderden miljoenen, die nodig zijn voor de realisatie van Common Ground. Daartegenover staan ook te verwachten besparingen op het moment dat uiteindelijk de principes van Common Ground goed zijn doorgevoerd.

SVHW heeft in 2021 een nieuwe waarderingsapplicatie (OrtaX) en een nieuwe objecten/BAG-applicatie (iObjecten) in gebruik genomen, die beide al voldoen aan de principes van Common Ground en beschikbaar zijn als 'Software as a Service' (SaaS) in de Cloud. De belastingapplicatie dient echter nog aangepast te worden (zie ook paragraaf 3.2.6).

3.2.5 Artificial Intelligence/ Machine learning

De toename van de hoeveelheid beschikbare data (o.a. open data), de ontwikkeling naar een informatiesamenleving en de maatschappelijke noodzaak om meer gegevens te gebruiken om zodoende de herkenbaarheid en kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren leiden er toe dat SVHW meer en meer data zal moeten gaan verwerken en beschikbaar stellen. Hierbij worden alle domeinen van SVHW geraakt.

Dit zal leiden tot de situatie dat de systemen van SVHW op basis van 'Artificial Intelligence (AI) en 'Machine learning'(ML)' datastromen gaan verwerken. Hierbij is AI is erop gericht om functies van intelligentie te ontwikkelen (redeneren, verbanden zien, etc.) en ML houdt zich bezig met de ontwikkeling van algoritmes en technieken om AI te bereiken. SVHW zal bij de keuze van systemen hiermee rekening moeten houden.

Voor de verwerking van de toenemende datastromen zal SVHW ook meer en meer robotisering moeten gaan inzetten ('RPA', Robotic Process Automation). Hierbij worden repetitieve handelingen door middel van software zoveel mogelijk geautomatiseerd. SVHW doet dit momenteel veelal door scripting. Naast de technische maatregelen zullen ook de medewerkers van SVHW zich moeten bekwamen in het verwerken van data en is aanvullende expertise op het gebied van data-analyse noodzakelijk.

3.2.6 Cloud technologie

In steeds toenemende mate bieden de IT bedrijven hun software aan in de Cloud in de vorm van Software as a Service (SaaS). Kostenbesparing, beheersbaarheid en betrouwbaarheid zijn redenen voor de opmars van het gebruik van de Cloud. Bij SVHW betref dit al de waarderings- en objecten/BAG-

applicaties. Ook Centric zal op termijn de belastingapplicatie aanbieden in de vorm van een SaaS oplossing. Vanuit de Cloud wordt dan door Centric een standaardpakket aangeboden gebaseerd op vergaande processtandaardisatie.

Momenteel beheert SVHW nog zijn eigen Centricapplicatie maar zal op enig moment ook gebruik moeten gaan maken van SaaS. In deze situatie heeft SVHW geen mogelijkheden om zelf maatwerk in de software door te voeren en wordt daardoor minder flexibel. Daarnaast bestaat er een gedegen risico, dat slimme maatwerkoplossingen en specifieke functionaliteiten, die SVHW op basis van scripting heeft ontwikkeld en die bijdragen aan de huidige efficiency en flexibiliteit van SVHW, niet in de uiteindelijke standaard worden aangeboden. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan de kortingen, de verschillende BIZ-grondslagen, de slimme bijsluiters, de controle op het Automatisch Heffen en Verminderen (AOV), het geautomatiseerde Invorderingsproces en bulk verwerkingsprocessen. Daarnaast kunnen interne koppelingen naar andere SVHW systemen worden geraakt. Tegelijkertijd zal er in de toekomst minder beheercapaciteit nodig zijn.

Als mitigerende maatregel werkt SVHW samen met andere belastingkantoren om zoveel mogelijk bestaand gemeenschappelijk “slim” maatwerk in de standaard te laten opnemen. Daarnaast kan SVHW API's laten ontwikkelen en robotisering inzetten als mogelijk alternatief voor maatwerk. Onvermijdelijk zal er ook kritisch gekeken moeten worden naar benodigde standaardisering in de dienstverlening, want de situatie waarbij een standaardsysteem wordt ontsloten via veel API's en gevoed wordt door veel “robots” is vanuit beheersbaarheid niet wenselijk. Daarnaast spelen de kosten van de ontwikkeling van API's en “robots” een rol.

3.2.7 Informatiebeveiliging en privacy

Door de toenemende datastromen, koppeling van systemen en digitale dreiging van hackers en cybercriminelen wordt het zorgvuldig omgaan met de gegevens van inwoners en organisaties steeds belangrijker. SVHW zal daarom zijn digitale weerbaarheid op peil dienen te houden. Dit vergt een toenemende inspanning van SVHW. SVHW maakt op dit gebied (beveiliging en privacy) gebruik van de diensten van de Informatiebeveiligingsdienst Nederlandse gemeenten (IBD) en werkt samen met collega belastingkantoren.

3.3 Sociaal-culturele en economische ontwikkelingen

3.3.1 Digitalisering van de samenleving

Digitalisering speelt volop in de samenleving, raakt inwoners en ondernemers en biedt nieuwe mogelijkheden en kansen voor welvaart en maatschappelijk welzijn. Bijvoorbeeld het efficiënt en effectief inrichten van processen of het verlagen van drempels om met elkaar in contact te komen. Gemeenten kiezen ervoor de kansen die digitalisering biedt te pakken en te werken aan de mogelijke keerzijden ervan. In de VNG verenigingsagenda Gemeenten 2024 is de ‘informatiesamenleving’ tot kernthema benoemd en de digitale agenda geeft hier invulling aan. Hierbij zijn de volgende doelstellingen benoemd:

1. Mogelijk maken: zoals het realiseren van de GDI, Common Ground, de digitale identiteit van inwoners, de basisregistraties, de regie op gegevens door de inwoners, open data en digitale dienstverlening;
2. Kansen benutten: door het leggen van verbindingen tussen beleidsdomeinen van de overheid en met andere sectoren (economie);

3. Duiden en reflecteren van waarden en innovatie in de informatiesamenleving: zoals de impact van de informatiesamenleving op de democratie en rechtstaat, de impact van de toepassing van nieuwe technologieën (Artificial Intelligence, algoritmen en virtual reality) en de toekomstig benodigde digitale vaardigheden van inwoners.

Als uitvoeringsorganisatie heeft SVHW in de ontwikkeling van de dienstverlening met het bovenstaande te maken. Een bijzonder punt van aandacht is het realiseren van digitale inclusie om te voorkomen, dat mensen die moeite hebben met digitale vaardigheden geen toegang hebben tot informatie. Het betekent onder andere dat SVHW de website toegankelijk moet maken voor mensen met een beperking en dat SVHW de andere communicatiekanalen (telefoon en schriftelijke correspondentie) moet blijven onderhouden voor mensen die minder digitaal vaardig zijn.

De digitalisering van de samenleving wordt ondersteund door wetgeving die de wettelijke basis legt voor de basisinfrastructuur, de informatie-uitwisseling en verplichtingen van de overheid. In de onderstaande paragrafen (paragraaf 3.4 en verder) worden een aantal wetten en de gevolgen daarvan nader toelicht.

3.3.2 Kinderopvangtoeslagenaffaire (KOTA)

In 2021 is SVHW begonnen met uitvoering van de Verzamelwet hersteloperatie toeslagen. In dit verband hebben de deelnemers zich door middel van een Collegebesluit geconformeerd aan het Moratorium en heeft SVHW de invordering aangehouden van de vorderingen bij alle mogelijke gedupeerden van de KOTA, die zich hadden aangemeld bij de Rijksbelastingdienst. SVHW heeft hen per brief geïnformeerd.

Omdat mogelijke gedupeerden zich tot en met 2023 kunnen melden bij de Rijksbelastingdienst, zal SVHW naar verwachting tot en met 2025 bezig zijn met de afhandeling.

3.4 Algemene politiek-juridische ontwikkelingen

3.4.1 Wijziging Besluit proceskosten bestuursrecht (Bpb) / NCNP-problematiek

Naar aanleiding van de teleurstellende resultaten van het WODC rapport over de handelingswijze van de No-Cure-No-Pay (NCNP)-bureaus heeft de VNG vervolgonderzoek geïnitieerd dat is uitgevoerd door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo). Het Coelo onderzoek richtte zich op de vraag of de bestaande kostenvergoeding, wat betreft hoogte en structuur, adequaat is. Daarmee wordt bedoeld dat de kostenvergoeding voldoende is om de dienstverlening aan inwoners en bedrijven te faciliteren, zonder dat er financiële prikkels bestaan die leiden tot een te hoog niveau aan bezwaren of aan proceshandelingen. Voor gemeenten en uitvoeringsorganisaties zijn hier niet alleen kosten aan verbonden doordat ze kostenvergoedingen moeten betalen. Het legt ook beslag op de tijd van schaarse professionals.

De resultaten van het onderzoek zijn in november 2021 door SVHW aangeboden aan het Algemeen Bestuur SVHW. De conclusie van het rapport is dat de vergoedingsstructuur op basis van het Bpb perverse prikkels bevat, en daardoor gedrag belooft dat niet strookt met het algemeen belang. De financiële prikkel stimuleert namelijk om zoveel mogelijk WOZ-bezwaren (automatisch en nagenoeg ongeacht de slagingskans) in te dienen. De afhandeling van deze WOZ-bezwaren legt een groot beslag op de uitvoeringscapaciteit. Daarnaast wordt het bezwaartraject onnodig geformaliseerd, terwijl veel gemeenten (zo ook SVHW) nu juist streven naar een verdergaand informeel contact met de burger.

Op 30 september 2022 heeft de Staatssecretaris van Financiën in een brief aan de Tweede Kamer een vervolgreactie gegeven op het WODC-rapport. Met betrekking tot de WOZ merkt de Staatssecretaris op dat het kernprobleem is dat er een exacte WOZ-waarde moet worden bepaald volgens de huidige systematiek, terwijl een waardering altijd een bandbreedte kent. Er zal worden bekeken of in de wet- en regelgeving iets aangepast kan worden binnen of buiten de huidige systematiek. Voorts wordt er overleg gevoerd met stakeholders en ziet de Staatssecretaris kans voor verbetering van het WOZ-proces op de volgende punten:

- transparantie: burgers betrekken bij de WOZ-waardering;
- informeel contact met burgers;
- ondersteuning van gemeenten bij de afhandeling van bezwaren.

Met betrekking tot de vergoeding van proceskosten wordt opgemerkt dat er een breder onderzoek zal worden gedaan naar oneigenlijk gebruik van deze vergoedingen op meerdere terreinen binnen het bestuursrecht.

Het bedoeld onderzoek zal worden uitgevoerd onder leiding van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De resultaten zullen op zijn vroegst in 2023 worden verwacht.

SVHW verwacht echter niet dat er in 2023 al sprake zal zijn van een aanpassing en dat de NCNP-problematiek ondanks de mitigerende maatregelen van SVHW in ieder geval in 2024 blijft aanhouden.

3.4.2 Wet digitale overheid

De Wet digitale overheid (Wdo) regelt verdere digitalisering van de Nederlandse overheid. Dit eerste deel van de wet gaat over hoe inwoners en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de (semi-) overheid. Daarnaast bevat de wet regels over informatieveiligheid en privacy en het toepassen van open standaarden. De wet verankert taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden m.b.t. de voorzieningen voor de generieke digitale infrastructuur (GDI), verplichtingen voor bestuursorganen en aanspraken van inwoners en bedrijven. Gewerkt wordt in tranches: de eerste tranche regelt onder meer de toegang tot digitale dienstverlening van de overheid door middel van elektronische identificatie en authenticatie, informatieveiligheid en standaarden.

Naar verwachting wordt de Wdo stapsgewijs ingevoerd. Na inwerkingtreding:

- moet SVHW zijn digitale diensten indelen naar betrouwbaarheidsniveau;
- heeft SVHW een acceptatieplicht voor toegelaten inlogmiddelen;
- moet SVHW zijn informatiebeveiliging op orde hebben;
- moet SVHW meebetalen voor het gebruik van inlogmiddelen door inwoners.

Het wetsvoorstel is op 18 februari 2020 door de Tweede Kamer aangenomen. Vragen van de Eerste Kamer bij het wetsvoorstel hebben er toe geleid dat de Staatssecretaris van BZK op 22 juni 2021 een wetswijziging heeft ingediend. Met deze zogenaamde novelle wordt privacybescherming steviger in de WDO verankerd. Er komt een wettelijk verhandelverbod voor gegevens en de principes 'privacy by design' en 'open source' worden in de wet opgenomen. Hierdoor wordt inloggen bij de overheid veiliger en betrouwbaarder. De daadwerkelijke datum van de inwerkingtreding is afhankelijk van wanneer de Eerste Kamer het wetsvoorstel met de wijziging bespreekt.

3.4.3 Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. De Woo geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Deze wet legt de verplichting op documenten in een, voor SVHW beperkt, aantal categorieën actief openbaar te maken:

- wet- en regelgeving;
- organisatiegegevens;
- bestuurstukken;
- jaarplannen en –verslagen;
- Wob/Woo-verzoeken;
- onderzoeken;
- klachten.

SVHW voldoet – voor zover van toepassing – aan deze verplichting.

3.4.4 BTW-koepelvrijstelling

De inperking van de koepelvrijstelling, die de dienstverlening van samenwerkingsverbanden aan hun deelnemers vrijstelt van BTW, is opgeschort. De inperking was in eerste instantie per 1 januari 2019 aangekondigd, als direct gevolg van arresten van het Europese Hof. Het kabinet heeft zich ingespannen voor reparatie via Europese regelgeving. Het is duidelijk geworden dat benodigde unanimiteit van alle lidstaten voor de aanpassing van de Europese regelgeving niet waarschijnlijk is. Het is onduidelijk hoe dit dossier verder gaat verlopen. Er zijn immers sinds 2019 geen ontwikkelingen meer merkbaar.

Indien de koepelvrijstelling verdwijnt dan wordt SVHW BTW-plichtig en zal het BTW in rekening moeten brengen op de deelnemersbijdrage. Het gaat hierbij alleen om de ‘extra’ BTW-druk die ontstaat door arbeid, aangezien de huidige deelnemersbijdrage van SVHW al een (compensabele) BTW component bevat. Dit betreft de BTW op de door SVHW ingekochte diensten en producten.

De impact hangt af van de deelnemer. Gemeenten kunnen, zolang er ruimte is in het BTW-compensatiefonds, de extra BTW verrekenen. Het waterschap Hollandse Delta heeft deze mogelijkheid echter niet. Daarnaast zullen extra uitvoeringskosten gaan ontstaan, omdat SVHW aanvullende administratieve werkzaamheden zal moeten gaan verrichten.

3.5 Ontwikkelingen WOZ

3.5.1 Waarderingskamer

De Waarderingkamer pleit voor een brede investeringsagenda voor de WOZ-uitvoering met name gelet op het bredere gebruik van de WOZ-waarden. Om te zorgen dat het maatschappelijk draagvlak voor en vertrouwen in de WOZ-gegevens en de –waarden verder toeneemt, is het van belang dat de WOZ-uitvoering mee blijft ontwikkelen met de maatschappelijke en technische ontwikkelingen. In de instemmingsbrief gericht aan het Dagelijks Bestuur van SVHW voor het mogen beschikken van WOZ-waarden en het verzenden van de OZB-aanslagen in 2020 vroeg de Waarderingskamer dan ook voor blijvende aandacht voor het doen van de nodige investeringen.

Daarnaast schetst de Waarderingskamer in haar strategiedocument 2020–2025 nog de volgende ontwikkelingen die van grote invloed zijn op de WOZ-uitvoering:

- iedereen wordt eigenaar van zijn/haar (persoons)gegevens;
- het met meer flexibiliteit kunnen betrekken van gegevens bij de WOZ-waardebepaling;
- de invoering van een nieuw verantwoordingsdocument en taxatieverslag.

SVHW zal in de bedrijfsvoering en begroting rekening moeten houden met de bovenstaande punten.

3.5.2 Regie op eigen gegevens

De Waarderingskamer schrijft in haar strategiedocument 2020– 2025 dat de WOZ-uitvoering moet inzetten op de ontwikkeling om belanghebbenden een grotere rol te geven bij het actueel houden van de objectgegevens. In dit verband speelt MijnOverheid een belangrijke rol.

In MijnOverheid zijn de eigen WOZ-waarden via het onderdeel ‘ Persoonlijke gegevens’ voor inwoners in te zien en SVHW heeft via dat kanaal ook de bijbehorende taxatieverslagen opvraagbaar gemaakt.

MijnOverheid zou in de toekomst ook startpunt kunnen zijn voor het bezwaar maken tegen de WOZ-waarde van de woning (het daadwerkelijke bezwaar maken kan op dit moment niet via MijnOverheid, maar moet plaatsvinden bij SVHW). De verwachting is dat steeds meer belastingplichtigen de MijnOverheid Berichtenbox en de omgeving voor Persoonlijke Gegevens zullen gaan gebruiken, waardoor het aantal fysieke brieven zal verminderen.

Indien deze ontwikkeling doorzet, zal er behoefte ontstaan aan een mogelijkheid om via MijnOverheid met SVHW te communiceren. In dat kader vindt de Waarderingskamer het van belang dat belanghebbenden de objectkenmerken, die ten grondslag liggen aan de WOZ-taxaties, permanent kunnen inzien en dat objectieve correcties of wijzigingen hierover permanent en op een eenvoudige en veilige manier aan de gemeente kunnen worden doorgeven. SVHW heeft hierop al geanticipeerd door “Mijn SVHW” via single-sign-on bereikbaar te maken vanuit MijnOverheid en volgt de verdere ontwikkelingen. Daarnaast overweegt SVHW de aanschaf van een zaakstelsel (zie ook paragraaf 3.4.3).

3.5.3 Nieuw taxatie modellen / extra taxatie gegevens

De komende jaren zal de ontwikkeling van taxatiemodellen in hoog tempo doorgaan. Het toepassen van nieuwe technieken, zoals de eerder beschreven Artificial Intelligence (AI) en Machine Learning en het betrekken van meer gegevens, zoals locatiegegevens vanuit de Geo-registraties en open data bestanden, zullen leiden tot een verdere verfijning van de taxatiemodellen en steeds betere WOZ-taxaties.

De waarderingsapplicatie OrtaX, die SVHW in 2021 heeft aangeschaft, is voorbereid op deze ontwikkeling en kent al een toepassing van AI, maar zal ook verder doorontwikkeld moeten worden. Voor de SVHW taxateurs betekent deze ontwikkeling dat er steeds meer nadruk komt te liggen op analysevaardigheden en het inrichten en verfijnen van de modellen.

3.5.4 Toename areaal

Door de bouwopgave van de Nederlandse gemeenten (in verband met de woningnood) zal het aantal WOZ-objecten van de deelnemers stijgen en daarmee ook de hoeveelheid werkzaamheden, die SVHW moet verrichten. Aangezien de huidige bezetting van taxateurs en WOZ-medewerkers ‘scherp’ is, kan deze toename ondanks procesverbeteringen naar verwachting niet meer worden opgevangen zonder concessies te doen aan de kwaliteit. Een uitbreiding van de formatie lijkt noodzakelijk. Hierbij kan

worden gedacht om duurdere externe inhuur in te ruilen voor meer goedkopere vast formatie Dit zal gelet op de omstandigheden op de arbeidsmarkt niet eenvoudig zijn. Alternatief zou SVHW een traineeprogramma kunnen starten. SVHW zal de impact op de formatie inzichtelijk maken in de begroting 2023. Een mogelijke (gedeeltelijke) financiering kan gevonden worden in de toename van het aantal WOZ-objecten.

3.5.5 Wet verbetering rechtsbescherming WOZ

De huidige Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) is onvoldoende toegespitst op de situatie, dat belanghebbenden tegengestelde belangen bij dezelfde WOZ-waarde hebben. Begin 2019 is een wetsvoorstel, dat beoogt de rechtsbescherming van de belanghebbenden bij een WOZ-beschikking adequaat te regelen, voor internetconsultatie gepubliceerd. Op het wetsvoorstel was veel kritiek en daarom is het nog niet bekend of en wanneer de parlementaire behandeling plaats vindt en daarmee is het onwaarschijnlijk of de wijziging van de wet WOZ in 2023 van kracht zal zijn.

Ondertussen worden in de jurisprudentie de ergste tekorten in de rechtsbescherming verholpen, bijvoorbeeld door medebelanghebbenden toegang te geven tot procedures. De Waarderingskamer heeft inmiddels een handreiking voor gemeenten geschreven hoe in bezwaar- en beroepsprocedures met derde-belanghebbenden om te gaan bij het ontbreken van een wettelijke regeling SVHW volgt de ontwikkeling nauwlettend, aangezien er gevolgen zijn voor de uitvoeringspraktijk.

3.6 Ontwikkelingen digitalisering/gegevensbeheer

3.6.1 Data gestuurd werken

Door ontwikkelingen zoals de digitale overheid, het rijksprogramma Regie op Gegevens, de toename van open data en de ontwikkeling van Artificial Intelligence en Machine Learning, wordt het data gestuurd werken meer en meer een onderdeel van de operatie

Data gestuurd werken betekent dat (overheids-)organisaties data en data-analyse structureel inzetten om beleid en uitvoering te verbeteren. De gestructureerde registerdata, waaronder de basisregistraties, groeit sterk. Bovendien is er de sterke groei van de ongestructureerde data van internet. Door gebruik te maken van Machine Learning en Data Analytics wordt de data ontsloten en als informatie gebruikt voor beleid en uitvoering.

Voor SVHW is deze ontwikkeling in alle domeinen voelbaar: bij het waarderen in het WOZ-domein, het verrijken van gegevens met open data in het heffingen-domein, bij de klantcontacten en bij de (dwang)invordering in het invorderingsdomein. SVHW moet hiertoe de vaardigheden van het bestaande personeel vergroten maar zal ook specifieke expertise moeten aantrekken in de vorm data-analyse.

3.6.2 Samenhangende objecten registratie (SOR)

SVHW heeft in 2021 al geanticipeerd op de ontwikkeling van de SOR door het in gebruik nemen van een nieuwe BAG applicatie, iObjecten. Met iObjecten is SVHW in staat om geheel geïntegreerd het beheer uit te voeren van objectgegevens zowel voor de BAG als WOZ. Dit verhoogt de kwaliteit en efficiency. Daarnaast is de applicatie voorbereid voor de doorontwikkeling naar de Samenhangende Objecten Registratie (SOR), bijvoorbeeld voor het werken in ketens en de koppeling met BGT-gegevens.

SVHW heeft ook de applicatie Way-2-Go geïmplementeerd als management tool voor het objectbeheerproces. Way2Go kan gebruikt worden als 'communicatiemiddel' tussen het SVHW en de

deelnemer. Het uploaden van bouw- en sloopvergunningen, huisnummerbesluiten, het doen van (terug) meldingen et cetera..

Het platform ondersteunt ook het verbeteren en behouden van de uniformiteit van WOZ- en BAG-gegevens. Deze gegevens zijn na afronding van het WOZ conversieproject van inhoud naar oppervlakte geharmoniseerd. De eventuele efficiencywinst is in hoge mate afhankelijk in hoeverre deze uniformiteit kan worden behouden. In die gevallen waarin de gemeenten zelf hun BAG beheren is het niet ondenkbaar dat werkwijzen en efficiencywinst gaan verschillen, omdat er qua kwaliteit verschillen tussen de diverse gemeenten zijn. SVHW heeft met de niet BAG-deelnemers procesafspraken gemaakt voor een adequate afhandeling van de terugmeldingen die SVHW doet. SVHW zal vanwege het belang van de uniformiteit strak sturen op deze afspraken.

Naast de ingebruikname van het platform zal SVHW in 2023 met de deelnemers in samenhang met de voortgang van het landelijke SOR project inventariseren op welke wijze de samenwerking het beste vorm gegeven kan worden. Het is hierbij denkbaar dat er meerdere varianten ontstaan.

In 2023 kunnen de deelnemers en SVHW dan verdere concrete stappen nemen in de richting van de eventuele ingebruikname van de SOR waarvan de tijdshorizon voorlopig nog op 2025 ligt. De effecten van deze stappen zijn niet opgenomen in deze kadernota

3.6.3 Rijksprogramma Regie op Gegevens (RoG)

Het programma ‘Burgers en bedrijven in regie op hun gegevens’ is geïnitieerd door de Regieraad Dienstverlening in opdracht van het Ministerie van BZK en het Ministerie van Economische Zaken. De impact op SVHW is voorsnog beperkt maar wanneer een afsprakenstelsel is ontwikkeld waarin persoonlijk datamanagement wordt ingevoerd, dan zal dit invloed hebben op de dienstverlening. Dit zou bijvoorbeeld vormgegeven kunnen worden in een meer interactieve ‘MijnOverheid’. Wanneer burgers en bedrijven laagdrempelig wijzigingen kunnen doorgeven en actief (vooraf) kunnen instemmen met getoonde gegevens, zou dit helpen om de overheidsinformatie op dit vlak eenvoudiger en goedkoper op orde te houden. Tevens ontstaat er op deze wijze betrokkenheid door (mede)regie op de eigen gegevens.

Voor SVHW betekent dit, dat in de toekomst (nog) meer ingespeeld moeten worden op deze ontwikkeling en er steeds meer belang gehecht wordt aan de wijze waarop met (persoonlijke)gegevens wordt omgegaan. Zelfservice mogelijkheden via “Mijn SVHW”, WOZ-voormeldingen of het permanent ‘openzetten’ van objectgegevens ter controle en datacontrole/analyse door SVHW nemen hierdoor in belang toe.

3.7 Ontwikkelingen Heffingen

3.7.1 Diftar

Een toenemend aantal gemeentelijke deelnemers voert bij de afvalstoffenheffing de Diftar in als maatregel om het recyclen of het cyclisch maken van de afvalstroom te stimuleren. Bij Diftar betalen de inwoners veelal een jaarlijks vastrecht en een tarief per lediging of storting. Ofschoon de ledigings- en stortingsgegevens in hoge mate geautomatiseerd kunnen worden verwerkt neemt de hoeveelheid werk, die gemoeid is met controle (o.a. leegstand) en het verhelpen van uitval, toe. In aanloop naar de begroting zal SVHW onderzoeken of dit kan worden opgevangen door verdere procesoptimalisaties of dat er formatieve maatregelen getroffen moeten worden.

3.7.2 Aanpassing waterschapbelastingen

De waterschappen hebben op 11 december 2020 een definitief voorstel voor de aanpassing van hun belastingstelsel vastgesteld. Het voorstel lost een aantal urgente knelpunten op, te weten:

- knelpunt zuiverings- en verontreinigingsheffing: het gebruik van mens en milieubelastende stoffen;
- knelpunten watersysteemheffing: de weeffout en een niet-gelijkmatige tariefontwikkeling ten gevolge van WOZ-waardestijging.

Het voorstel is aangeboden aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat met het verzoek om een voortvarend wetgevingstraject in te zetten en om vervolgstappen te nemen om de bekostiging van het waterbeheer nog toekomstbestendiger te maken.

Op 4 augustus 2022 is een wetsvoorstel geschreven die ter consultatie is aangeboden op internet. De reactietermijn is op 30 september 2022 gesloten, waarna het wetsvoorstel verder behandeld zal worden in de Tweede Kamer.

3.7.3 Aanpassing gemeentelijke belastingen

Om een stabielere financiering voor de gemeenten te realiseren en hun autonomie te vergroten, gaat het nieuwe kabinet in de komende periode een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitwerken, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB in de beschouwing betrokken. In de huidige kabinetsperiode zal de financiering van de gemeenten grotendeels worden vormgegeven via de accres systeem.

De Minister van Financiën heeft begin 2022 aangegeven dat er voor de periode na 2025 in overleg met de medeoverheden een nieuwe financieringssysteem wordt uitgewerkt voor gemeenten en provincies om hun autonomie te vergroten en een stabielere financiering te realiseren.

De VNG heeft in juni 2022 aangegeven voorstander te zijn van een uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied, onder een aantal randvoorwaarden, waarvan 'de financiële verhoudingen op orde' en 'geen verhoging van de lastendruk' de twee belangrijkste zijn.

SVHW verwacht voor deze ontwikkeling daarom geen effecten in 2024.

3.7.4 Verduurzaming belastingstelsel

De noodzaak voor de overheid om de duurzaamheid te bevorderen neemt toe. De lokale belastingen kunnen een rol spelen om duurzaam gedrag te beïnvloeden en investeringen in duurzaamheid te stimuleren. Binnen de huidige wetgeving zijn de mogelijkheden echter beperkt en dienen de effectiviteit van deze zogenaamde "duurzaamheidsbepalingen" en bijbehorende risico's in relatie tot de rechtsgelijkheid, extra inspanningen en uitvoeringskosten goed overwogen te worden. De Minister van BZK heeft bijvoorbeeld in haar kamerbrief d.d. 18 januari 2021 (Kamerstukken II 2020–2021, 32813 nr. 658) gesteld dat een WOZ-waarderingsuitzondering of OZB-vrijstelling op diverse problemen stuit en dat een facultatieve algemene groene heffingskorting of een specifieke subsidieregeling voor verduurzaming van de eigen woning een kansrijker alternatief vormt.

Eventuele wettelijke “verduurzamingswijzigingen” zullen naar verwachting worden gecombineerd met een algehele aanpassing van de gemeentelijke belastingen. SVHW houdt daarom in de Begroting 2024 geen rekening met eventuele extra inspanningen. Indien de deelnemers op individuele basis behoefte hebben aan aanvullende dienstverlening, dan zal SVHW de kosten doorbelasten aan de betreffende deelnemer(s). Het is belangrijk dat hiertoe op voorhand overleg plaats vindt om de juridische en operationele haalbaarheid te bepalen (uitvoeringstoets).

3.8 Ontwikkelingen Invordering

3.8.1 Inleiding

Met ingang van 2021 is een aantal grote wijzigingen ingetreden, waarvan de eerste effecten in 2022 zichtbaar werden. Daarnaast staan er nog een aantal ontwikkelingen in de steiger. De rode draad is dat het invorderingsdomein meer en meer te maken gaat krijgen met het maatschappelijk verantwoord invorderen en daarmee beperkingen en een zorgvuldiger gebruik van het instrumentarium. Ook neemt de afstemming en de informatie-uitwisseling met andere overheden en schuldeisers toe. Dit betekent, dat het invorderen veel meer data gestuurd en digitaal zal gaan plaatsvinden.

3.8.2 Wijzigingen 2021

Wijziging beslag– executierecht.

Door een wijziging van het beslag– en executierecht per 1 april 2021 resteren er minder mogelijkheden tot het leggen van beslag. Bij het bankbeslag dient een beslagvrije voet te worden gehanteerd. Bij roerende goederen geldt een uitgebreider beslagverbod. Dat wil zeggen dat het beslag niet meer als ‘pressiemiddel’ (om belastingschuldigen tot betaling te bewegen) mag worden gebruikt en zaken alleen in beslag mogen worden genomen indien deze ‘bovenmatig’ zijn. Het administratief beslag op kentekens is daarentegen verruimd. SVHW mag nu beslag op voertuigen leggen zonder dat de deurwaarder het voertuig hoeft aan te treffen. Door de wijzigingen verwacht SVHW een hoger bedrag oninbaar te gaan lijden bij gebrek aan beslagmaatregelen. Daarnaast is de effectiviteit van de bankbeslagen aanzienlijk verminderd. Door deze ontwikkelingen legt SVHW meer beslag op onroerende zaken.

Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag

Met de Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag wordt de toegang tot het beslagregister verbreed. De verbeterde gegevensuitwisseling draagt er – in aanvulling op de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet – aan bij, dat het bestaansminimum van mensen die kampen met schulden beter kan worden geborgd in gevallen van samenloop van derdenbeslagen en verrekeningen.

De internetconsultatie van de algemene maatregel van bestuur voor de gegevensuitwisseling is in december 2021 afgerond. Aangezien deze maatregel nog vastgesteld moet worden en het verbrede beslagregister nog gebouwd moet worden is het onduidelijk wanneer de invoering plaats vindt. Daarnaast moet de praktijk uitwijzen in hoeverre de administratieve druk voor SVHW toeneemt.

Wet vereenvoudiging beslagvrije voet

De wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv) is per 1 januari 2021 ingegaan. SVHW moet onder deze wet extra inspanningen verrichten om de juiste beslagvrije voet (bvv) vast te stellen door onder andere: het contact opnemen met belastingschuldige, het raadplegen van openbare bronnen, het onderling uitwisselen van informatie tussen beslagleggers en het raadplegen van UWV gegevens. Als de

beslaglegger dit niet doet, dan moet hij het normbedrag van de bvv hoger vaststellen, waardoor er vrijwel geen afdracht van de werkgever/uitkeringsinstantie te verwachten valt.

SVHW verwacht de volgende effecten ten gevolge van de Wvbbv:

- minder effectieve loonbeslagen;
- een toenemende doorlooptijd van loonbeslagen in verband met een hogere bvv;
- meer bezwaren tegen de vastgestelde bvv;
- SVHW kan zelf geen bvv meer vaststellen en dient deze op te vragen;
- een toename van hernieuwde dwangbevelen;
- een veranderende rol van de deurwaarder (socialer, beperking in beslagrecht);
- mogelijk meer betalingsregelingen en minnelijke schuldbemiddelingen en – saneringen.

3.8.3 Maatschappelijk verantwoord invorderen

SVHW volgt de trend met betrekking tot het meer maatschappelijk invorderen. Het beleid van SVHW is om zoveel mogelijk te voorkomen dat er problematische schulden of een opeenstapeling van schulden ontstaat. SVHW heeft hiervoor al de volgende maatregelen getroffen:

- het hanteren van een betalingstermijn van 3 maanden in plaats van de wettelijke 6 weken;
- de mogelijkheid om met een automatische incasso in 10 maandelijkse termijnen te betalen;
- de mogelijkheid om tijdens het dwanginvorderingstraject binnen twee weken na ontvangst van een aanmaning alsnog een automatische incasso af te geven;
- het op verzoek opsturen van een betaallink via email of sms;
- het treffen van individuele betalingsregelingen waarbij er naar mogelijkheden wordt gekeken.

Verder overweegt SVHW de volgende maatregelen:

- de deurwaarders van SVHW gaan samen met de belastingschuldige meer en meer naar oplossingen kijken. Het maken van betalingsafspraken, het bij de deurwaarder (gedeeltelijk)betalen en het samen met de deurwaarder invullen van een kwijtscheldingsformulier zijn hiervan voorbeelden;
- het uitwerken van nadere richtlijnen voor het alsnog treffen van betalingsregelingen nadat de dwangbevelen zijn betekend;
- het simuleren van het gebruik van de automatische incasso door het proactief opsturen van machtigingsformulieren;
- het uitvoeren van een onderzoek naar de wenselijkheid van flexibele incassotermijnen.

De bovenstaande maatregelen kunnen eventueel leiden tot een verminderde opbrengst van de invorderingskosten. In deze kadernota wordt dit als risico benoemd.

3.8.4 Vroegsignalering

Op invorderingsgebied blijft SVHW de gemeentelijke initiatieven op het gebied van vroegsignalering ondersteunen. Ofschoon de gemeentelijke heffingen wettelijk gezien geen onderdeel mogen zijn van de vroegsignalering stelt SVHW binnen de kaders van de AVG op verzoek individuele gegevens ter beschikking van de sociale wijkteams en schuldhulpverlening.

Op 1 januari 2022 zijn 10 gemeenten gestart met het experiment gemeentebelastingen, dat 4 jaar zal duren. Tijdens dit experiment wordt onderzocht of met behulp van de signalen over

betalingsachterstanden op gemeentebelastingen mensen met financiële problemen in beeld komen die nog eerder niet bekend waren bij vroegsignalering en schuldhulpverlening. De verwachting is dat gemeenten meer inwoners met schulden eerder en beter bereiken.

Deze tijdelijke regeling raakt alleen de inwoners van gemeenten die meedoen met het experiment. Met het experiment wordt gebruik gemaakt van de experimenteerruimte die de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (art 10, Wgs) geeft om betere indicatoren te ontwikkelen voor vroegsignalering.

3.8.5 Wijziging beroepsprocedure kwijtschelding (artikel 25 Invorderingswet)

Momenteel geldt dat bij elk verzoek om kwijtschelding of verzoek om uitstel van betaling, de mogelijkheid bestaat voor een belanghebbende om, in het geval van afwijzing, een administratief beroep in te dienen. Bij het ongegrond verklaren van een administratief beroep is er verder geen mogelijkheid meer voor een verdere rechtsgang. Door deze wijziging kan er in plaats van een administratief beroep, een bezwaarschrift worden ingediend. Bij een ongegrond verklaring van een bezwaarschrift, krijgt de belanghebbende de mogelijkheid van een rechtsgang naar beroep, hoger beroep en beroep in cassatie.

De wijziging in de invorderingswet brengt naast een wettelijke behandeltermijn (artikel 236 lid 2 Gemeentewet) van 6 weken, mogelijk extra kosten en inspanning voor SVHW met zich mee. Zodra er meer inzicht is in de mogelijke hoogte van de extra kosten en de personele inzet, dan zal SVHW dit kenbaar maken.

De verwachting is dat deze wijziging na 2022 in werking zal gaan treden.

3.8.6 Kwijtschelding 3.0

In 2023 staat Kwijtschelding 3.0 in de planning vanuit het Inlichtingbureau. De bedoeling van KWS 3.0 is dat de burger zelf de regie gaat voeren over zijn eigen gegevens. Het idee is dat de burger zijn eigen gegevens ophaalt bij de verschillende instanties (Belastingdienst, UWV, RDW), deze verifieert en vervolgens meestuurt met het betreffende kwijtscheldingsverzoek. Met name de digitale toegankelijkheid van systemen voor inwoners zal hierbij een belangrijke rol gaan spelen, maar ook de mogelijkheden die inwoners in betreffende systemen tot hun beschikking dienen te krijgen. Dit zou kunnen inhouden dat er (automatiserings)aanpassingen in het proces dienen plaats te vinden.

SVHW volgt deze ontwikkeling.

3.9 Deelnemers

Op het moment van het schrijven van deze kadernota loopt bij één gemeente een intern onderzoek naar de toekomst van de belastingtaak. Continuïteit, ontwikkeling, kwaliteit en kosten zijn hierbij belangrijke overwegingen. In de basis liggen er drie mogelijke opties: zelf blijven uitvoeren, (deels)uitbesteden of geheel uitbesteden. Voor deze laatste optie heeft SVHW in december 2022 een kostenindicatie afgegeven.

Het is uiteraard de overweging van het College en de Gemeenteraad om bij het Algemeen Bestuur van SVHW een verzoek in te dienen om toe te mogen treden. Een eventuele toetreding is voorzien per 1 januari 2024. De effecten van deze eventuele toetreding zijn niet verwerkt in deze kadernota

3.10 Dienstverlening

3.10.1 Dienstverlening inwoners en ondernemers

In 2024 ontwikkelt SVHW zijn (digitale) dienstverlening door in lijn met de ontwikkelingen van MijnOverheid, de digitale overheid, de toenemende regie op eigen gegevens door inwoners en de ontwikkelingen binnen het WOZ-domein. Daarnaast voert SVHW wederom het tweejaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek uit.

Naast al het digitale ‘geweld’ zal SVHW aandacht moeten blijven houden voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. De andere communicatiekanalen (telefoon en schriftelijke correspondentie) blijven daarom onderdeel van de dienstverlening van SVHW en worden ook doorontwikkeld.

Op invorderingsgebied blijft SVHW de gemeentelijke initiatieven op het gebied van vroegsignalering ondersteunen en is er blijvende aandacht voor het maatschappelijk verantwoord invorderen. De focus van de invordering ligt op het voorkomen van problematische schulden of een opeenstapeling van schulden. Invordering zal meer en meer digitaal en data gestuurd gaan worden. Daarnaast zal de afhandeling van de Kinderopvangtoeslagenaffaire in 2024 nog doorlopen

3.10.2 Dienstverlening deelnemers

In 2022 is het door de operationele drukte en wijzigingen in de directie niet mogelijk gebleken om weer een klanttevredenheidsonderzoek onder de deelnemers te houden als opvolging op het onderzoek uit 2019. SVHW gaat nu in de tweede helft van 2023 het onderzoek uitvoeren en zal eventuele verbeterpunten aansluitend implementeren. Naar verwachting loopt de implementatie door tot in 2024.

In 2023 zal er ook verder inhoud moeten worden gegeven aan de ketensamenwerking tussen de deelnemers en SVHW op het gebied van het bijhouden van de objectgegevens. Het geïmplementeerde samenwerkingsplatform Way-2-Go biedt hier de basis voor. Ofschoon het onzeker is of de SOR daadwerkelijk in 2025 in gebruik genomen gaat worden, zal hierop voor zover mogelijk geanticipeerd moeten worden. Eventuele consequenties (formatie/financiën) zijn niet meegenomen in deze kadernota.

Hangende de implementatie van de SOR is het belangrijk dat de gegevens in de WOZ en BAG uniform blijven. Voor de niet BAG-deelnemers ligt deze verantwoordelijkheid bij de deelnemers zelf. SVHW heeft met hen in 2021/2022 procesafspraken gemaakt voor een adequate afhandeling van de terugmeldingen die SVHW doet. SVHW zal vanwege het belang van de uniformiteit strak sturen op deze afspraken.

3.10.3 Samenwerking met collega belastingkantoren

De in 2015 ingezette lijn, om samen met collega belastingkantoren ontwikkelingen in dienstverlening en ondersteunende ICT systemen te realiseren, wordt in 2023 gecontinueerd. Op deze manier gaat SVHW kostenefficiënt om met publieke middelen. Bovendien kunnen de kantoren hierdoor in de richting van strategische leveranciers en overheidsorganisaties hun belangen bij ontwikkelingen beter vertegenwoordigen.

Aangezien SVHW niet het enige belastingkantoor is, dat te maken heeft met de toenemende complexiteit van wet- en regelgeving en de daarvoor benodigde extra inspanningen, heeft SVHW eind

2021 verkennende gespreken met twee andere belastingkantoren geïnitieerd om te inventariseren of er mogelijkheden zijn om op het gebied van de ondersteunende processen en ICT meer samen te werken. De bedoeling is hierbij om te inventariseren of door samenwerking de kwetsbaarheid kan worden verminderd en kosten kunnen worden bespaard. In deze kadernota zijn eventuele effecten niet verwerkt.

3.10.4 Organisatie / ISAE-3402

Organisatie

In 2021 zijn de operationele afdelingen van SVHW (Vastgoedinformatie, Heffingen en Invordering) van een traditionele lijnorganisatie omgevormd naar een proces georiënteerde organisatie waarbij procesteams (zelforganiserende teams) onder regie van een proceseigenaar verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en de verbetering van processen. De operationele processen zijn gegroepeerd in twee domeinen: Productie en Dienstverlening met aan het hoofd een domeinmanager, die verantwoordelijk is voor het binnen MT-verband stellen van kaders voor de procesuitvoering en het faciliteren van de procesteams.

In het 3^e kwartaal 2022 is een begin gemaakt met het omvormen van de ondersteunende functies. Dit proces zal naar verwachting in het 1^e half jaar 2023 zijn afgerond.

Hiermee is de overgang naar een procesgerichte organisatie met zelforganiserende teams afgerond. Een organisatie, die zoveel mogelijk geautomatiseerd/gedigitaliseerd is en goed kan inspelen op de snel veranderende externe omstandigheden.

2024 staat in het teken van de consolidatie van de doorgevoerde wijzigingen en verdere optimalisaties van processen en de organisatie.

ISAE-3402

ISAE-3402 is een internationale standaard, die zekerheid geeft over de kwaliteit en betrouwbaarheid van de interne beheersing van de primaire processen van de financiële rapportages. Een certificaat geeft aan dat SVHW als serviceorganisatie voor haar deelnemers in control is.

In 2022 is SVHW er niet in geslaagd om fase één van de ISAE-3402 certificering geheel afgerond te hebben. SVHW heeft prioriteit gegeven aan de uitbouw van de verbijzonderde interne controle en het treffen van aanvullende maatregelen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging. Daarnaast hebben de eerder genoemde operationele druk, de organisatie ontwikkeling, de toetreding van de gemeente Ridderkerk en de herindeling van de gemeente Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne er toe geleid, dat er geen capaciteit meer beschikbaar was voor het afronden van fase één van de ISAE-3402 certificering.

De afronding van fase één wordt nu direct na de aanslagoplegging in 2023 opgepakt en SVHW streeft er naar om fase twee van ISAE-3402 certificering nog in 2023 of zo vroeg mogelijk in 2024 gerealiseerd te hebben. In 2024 treedt dan aansluitend de beheerfase in, waarbij eventuele verbeteringen en aanpassingen in het ISAE-3402 framework, de interne controle functie en de processen worden doorgevoerd.

3.10.5 Personeel

De diverse ontwikkelingen en de aangescherpte vakbekwaamheidseisen doen een beroep op het kennisniveau en andere competenties van de medewerkers. Digitalisering en slimme software gaat steeds meer het uitvoerend werk overnemen. Er ontstaat een toenemende behoefte aan data-analyse en procesontwerp. De inhoud van de functies zal dus veranderen en nieuwe functies zullen ontstaan.

In lijn met de ontwikkeling van de organisatie wordt van de SVHW medewerkers gevraagd om flexibel en proactief te zijn en goed in het snel oppakken van nieuwe zaken. Ze komen samen met de deelnemers tot oplossingen en kijken hierbij over de grenzen van eigen afdeling en SVHW heen. De competenties zijn onder andere: communicatief vermogen, adviesvaardigheid, procesgericht werken en analytisch vermogen. Een zogenaamde 'Belasting Ambtenaar van de toekomst'.

Met grote regelmaat geeft SVHW zowel mondeling (personeelsbijeenkomsten, afdelingsoverleg, individueel overleg) als via Intranet al aandacht aan het thema duurzame inzetbaarheid. Dit om het bewustzijn te creëren bij de medewerkers, dat zij in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen loopbaan en hun toekomstige inzetbaarheid bij SVHW. Om te kunnen voldoen aan het competentieprofiel 'Belasting Ambtenaar van toekomst' zullen medewerkers zich moeten blijven ontwikkelen. Opleidingen zijn hierbij essentieel en het volgen daarvan wordt steeds minder vrijblijvend. SVHW biedt als generieke voorziening online trainingen aan de medewerkers aan en stimuleert de medewerkers tot het volgen van opleidingen.

Het management van SVHW speelt een belangrijke rol in deze ontwikkeling en moet erop toegerust zijn om de nieuwe competenties tot zijn recht te laten komen en te stimuleren. Het sturen op de kwaliteit van het personeelsbestand blijft hiermee de komende jaren een belangrijk aandachtspunt. De overblijvende taken vragen een ander en vaak hoger werk- en denkniveau. SVHW verwacht dat hierdoor aanvullend zal moeten worden ingezet voor scholing, uitstroom en –gelet op de krapte op de arbeidsmarkt voor gekwalificeerd personeel– de vaak lastig te realiseren instroom.

4. Financiële Kaders

4.1 Inleiding

Zoals in paragraaf 1.1 vermeld wordt in de Kadernota 2024 volstaan met financiële kaders in plaats van uitgewerkte financiële paragraaf. Daarnaast wordt er in deze kadernota er van uitgegaan dat er in 2023 een begrotingswijziging is vastgesteld.

4.2 Begrotingswijziging 2023

Bij de behandeling van de jaarrekening 2022 in april 2023 bestaat er meer inzicht in de daadwerkelijke kosten in het boekjaar 2022. Op basis hiervan wordt de definitieve begrotingswijziging 2023 voorgesteld.

In de begrotingswijziging 2023 is een stijging van de personele – en materiele kosten opgenomen als gevolg van hogere indexering dan begroot. Daarnaast zal in de begrotingswijziging 2023 de toetreding van de gemeente Ridderkerk worden verwerkt. Het effect van de toetreding van de gemeente Ridderkerk wordt in deze Kadernota kostenneutraal verwerkt. Bij de definitieve uitwerking van de begrotingswijziging 2023 wordt inzichtelijk wat het effect is van de toetreding van de gemeente Ridderkerk.

In de begrotingswijziging 2023 is een stijging van de personele kosten opgenomen. Door hogere salariskosten als gevolg van een cao stijging in 2022 en 2023 zijn de personele kosten te laag geïndexeerd (op 2 december 2022 is er een onderhandelingsresultaat bereikt over de cao 'Werken voor Waterschappen 2023'). De totale aanvullende indexering van de personele kosten over 2022 en 2023 bedraagt 521.000 euro en is als volgt opgebouwd:

Berekening personele kosten		
Salarissen, sociale lasten en toelagen begroting 2023	€	6.018.000
Cao stijging 2022: 3,75% minus 1% reeds geïndexeerd	€	165.495
Personele kosten 2023 geïndexeerd tm 2022	€	6.183.495
Indexering personele kosten 2023: 6,75% minus 1% reeds geïndexeerd		355.551
Begrote personele kosten 2023	€	6.539.046

De materiële kosten in de primaire begroting 2023 zijn geïndexeerd met 2,7% op basis van de Consumenten Prijsindex (CPI) 2021. Door een sterke toename van de inflatie in 2022 zijn de materiele kosten in 2023 te laag geïndexeerd. De totale aanvullende indexatie van deze kosten over 2022 en 2023 bedraagt 696.000 euro en is als volgt opgebouwd:

Berekening materiële kosten		
Totaal lasten begroting 2023		€ 14.387.000
Af:		
Incidentele kosten begroting 2023	€ -	
Salarissen, sociale lasten en toelagen	-6.018.000	
Gedekt uit reserve	-	
Kapitaallasten	-330.000	
Onvoorzien	-50.000	
Vergoedingen niet onderhevig aan indexering (thuiswerkvergoeding, woon-werk en verg eigen auto)	-179.000	
		-6.577.000
Gecorrigeerde materiële kosten 2023		7.810.000
Prijsindex 2022: 9,9% minus reeds doorgerekend 2,7%		562.320
Lasten nog te verwerken in 1e begrotingswijziging 2023		-
Materiële kosten 2023 geïndexeerd tm 2022		€ 8.372.320
Indexering materiële kosten 2023: 2,6% minus reeds doorgerekend 1%		€ 133.957
Begrote materiële kosten 2023		€ 8.506.277

Door bovenstaande ontwikkelingen bedraagt het verwachte totaal van de 1^e begrotingswijziging 2023 1.217.000 euro.

4.3 Autonome ontwikkelingen

In relatie tot de huidige actualiteit (is gekeken of de huidige manier van indexering nog passend is. In lijn met de notitie 'Structurele indexering begroting SVHW zijn bij de berekening de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor de indexering van de materiële kosten wordt de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde Nationale consumentenprijsindex toegepast volgens de septembercirculaire. Het indexeringspercentage in de begroting 2024 bedraagt 2,4 procent ;
- Voor de indexering van de personele kosten wordt de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde loonvoet toegepast volgens de septembercirculaire. Het indexeringspercentage in de begroting 2024 bedraagt 4,2 procent;
- De personele en materiële kosten in de meerjarenbegroting worden geïndexeerd met 1 procent.

4.4 Algemene financiële kaders

Voor de samenstelling van de Begroting 2024 en het meerjarenperspectief 2024–2027 worden naast de hierboven vermelde autonome ontwikkelingen de volgende kaders en uitgangspunten geformuleerd:

- Er is sprake van structureel en reëel evenwicht in de begroting en het meerjarenperspectief. De structurele lasten zijn gedekt door structurele baten;
- De begroting dient te voldoen aan de Wettelijke regels begroting van het BBV, hierbij is onder andere aandacht voor:
 - Overzicht van incidentele baten en lasten;
 - Specificatie van baten en lasten per programma;
 - (Prestatie) indicatoren;

- Verloopoverzicht van het Eigen Vermogen;
 - Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.
- De begroting wordt opgesteld op basis van bestaand beleid. In de begroting 2024 wordt dan ook vooralsnog geen nieuw beleid verwerkt. Nieuw beleid wordt separaat aangegeven.

4.5 Financieel technische uitgangspunten

Bij het opstellen van de Begroting 2024 worden voor het financiële gedeelte van de begroting en het meerjarenperspectief de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Als basis worden de meest actuele budgetten van de begroting 2023 gehanteerd daarbij rekening houdend met de begrotingswijziging 2023 en de werkelijke lasten over het boekjaar 2022;
- De ramingen voor loon- en prijsstijgingen worden verwerkt zoals opgenomen in de paragraaf 'Autonome ontwikkelingen';
- In het meerjarenperspectief wordt gerekend met een indexering van de loon- en prijsstijging van 1 procent.

4.6 Financieel perspectief 2024–2028

4.6.1 Overzicht

Het meerjarenperspectief wordt weergegeven vanaf de stand in de begroting 2023. De 1^e begrotingswijziging in 2023 is in het overzicht verwerkt.

Bedragen x 1.000 euro

Kosten	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten primaire begroting	14.387	15.604	16.083	16.238	16.395	16.554
1e begrotingswijziging Personele kosten CAO 2022	165					
1e begrotingswijziging Materiele kosten indexering 2022	562					
1e begrotingswijziging Materiele kosten	0					
kosten gedekt uit reserve						
Lasten begroting na wijziging	15.115	15.604	16.083	16.238	16.395	16.554
indexering personele kosten	356	275	68	69	70	70
indexering materiele kosten	134	204	87	88	89	90
Totaal lasten	15.604	16.083	16.238	16.395	16.554	16.713
Baten	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Deelnemersbijdrage primair	11.827	13.044	13.523	13.678	13.835	13.994
Deelnemersbijdrage begr. wijziging/indexering	1.217	479	155	157	158	160
Totale deelnemersbijdrage	13.044	13.523	13.678	13.835	13.994	14.153
Opbrengst invorderingskosten (primair)	2.550	2.550	2.550	2.550	2.550	2.550
Overige opbrengst (primair)	10	10	10	10	10	10
Totaal baten	15.604	16.083	16.238	16.395	16.554	16.713
Resultaat boekjaar	0	0	0	0	0	0

4.6.2 Nog uit te werken posten

De ontwikkelingen zoals geschetst in paragraaf 3 worden vrijwel geheel opgevangen binnen de exploitatie. SVHW zal echter in de Begroting 2024 de volgende posten nog nader uitwerken en de eventuele financiële consequenties opnemen, waarbij zoveel mogelijk wordt gekeken naar interne dekking of dekking door volume toename (aantal WOZ-objecten, aantal gewogen aanslagregels):

- De formatie in het WOZ-domein in verband met het toenemende aantal WOZ-objecten;
- De formatie in het Heffingen-domein in verband met de toename van het aantal deelnemers dat voor de afvalstoffenheffing Diftar hanteert;

4.6.3 Niet opgenomen (PM) posten

De volgende posten zijn niet opgenomen in de kadernota en worden voor zover van toepassing opgenomen in de risicoparagraaf van de Begroting 2023:

- Het risico op een lagere opbrengst invorderingskosten ten gevolge van de maatregelen op het gebied van maatschappelijk verantwoord invorderen;
- De eventuele formatieve effecten ten gevolge van de ketensamenwerking voor de Samenhangende Objecten Registratie;
- De effecten van de toetreding van een nieuwe deelnemer;
- De effecten van de samenwerking tussen belastingkantoren.

4.7 Ontwikkeling deelnemersbijdrage

In 2024 zou er spraken kunnen zijn van een toetreding van een nieuwe deelnemer. Hiermee is in de Kadernota 2024 geen rekening mee gehouden. Bij een eventuele toetreding van een nieuwe deelnemer zal een begrotingswijziging worden opgesteld.

Op basis van het financiële perspectief hierboven is de ontwikkeling van de totale deelnemersbijdrage als volgt:

Bedragen x 1.000 euro

Baten	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Totale deelnemersbijdrage	13.044	13.523	13.678	13.835	13.994	14.153

	Besluitvormende VV
Dossiernummer	728
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	11
Titel	Plan van Aanpak aanbevelingen rapport Een roep om verbetering
Portefeuillehouder	J.F. Bonjer

Bijlagen
Voorstel - Plan van Aanpak aanbevelingen VV versie
Plan van aanpak aanbevelingen Een roep om verbetering_versie na commissie
Rapport Een roep om verbetering - onderzoeksrapportage Desloover en Bevers_onder geheimhouding_aangepaste versie.pdf
622 Bijlage 2. Overzicht Reactie college op aanbevelingen uit rapport 'Een roep om verbetering' onder geheimhouding
Toelichting onderzoekers aangepaste versie rapport Een roep om verbetering.pdf
20230307 Bijlagen 1 - 3 bij Een roep om verbetering - onderzoeksrapportage Desloover en Bevers_onder geheimhouding.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	18 april 2023
Commissie MBH	10 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

Voorgesteld wordt het plan van aanpak aanbevelingen rapport 'Een roep om verbetering' vast te stellen.

Onderwerp: Plan van aanpak aanbevelingen rapport 'Een roep om verbetering'

Babsnummer: 728

1. Gevraagd besluit

Voorgesteld wordt het plan van aanpak aanbevelingen rapport 'Een roep om verbetering' vast te stellen.

2. Probleemstelling - context

In uw (deels besloten) vergadering van 13 maart 2023 heeft u gesproken over het rapport 'Een roep om verbetering'. In deze vergadering heeft u in de openbaarheid besloten de geheimhouding ten aanzien van de conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 5) op te heffen en voor de voortgang in het opvolgen van de aanbevelingen en acties een plan van aanpak op stellen.

Dit plan van aanpak treft u bijgevoegd aan. In het plan van aanpak is niet alleen de op 13 maart 2023 besproken tabel met de reactie op de aanbevelingen opgenomen, maar ook een uitwerking van de procesverbetering: denk aan transparantie en het inzichtelijk maken van de rol die verschillende bestuursorganen hierin hebben. Korteheidshalve wordt u naar het plan van aanpak verwezen.

3. Beoogd effect en argumenten

Met het plan van aanpak wordt beoogd om de voortgang in het opvolgen van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport 'Een roep om verbetering' te borgen.

4. Kernboodschap

Het college vindt het belangrijk om het verbeteringsproces met elkaar te doorlopen en wil de Verenigde Vergadering hierin graag betrekken.

5. Regelgeving en beleid

De conclusies en aanbevelingen uit het rapport nopen tot aanpassing van bestaande processen, regelgeving en beleid. Het plan van aanpak ziet hierop.

6. Historie – eerdere besluitvorming

In de Verenigde Vergadering van 13 maart 2023 is besloten voor de voortgang in het opvolgen van de aanbevelingen en acties een plan van aanpak op te stellen en deze, via de commissie MBH, in mei 2023 voor te leggen aan de Verenigde Vergadering. Verder is in deze vergadering besloten de geheimhouding die het college, conform artikel 37 lid 2 van de Waterschapswet, op de stukken heeft gelegd niet te bekrachtigen voor wat betreft de conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 5).

7. Financiën

Niet van toepassing.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR

Indien er aanpassingen in de organisatie nodig zijn voor wat betreft de uitvoering van het plan van aanpak dan zal dit conform de reguliere besluitvorming plaatsvinden.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Het plan van aanpak is een beheersmaatregel om de voortgang op de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport 'Een roep om verbetering' te borgen.

12. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing.

13. Bekendmaking en vervolprocedure

Na vaststelling door uw Verenigde Vergadering wordt uitvoering gegeven aan de in het plan opgenomen acties. Van de voortgang hiervan wordt u via de reguliere P&C-cyclus op de hoogte gehouden.

14. Bevoegd orgaan

Op 13 maart 2023 is afgesproken het plan van aanpak aan u voor te leggen. Het bewaken van de voortgang op de acties is, conform het voorstel van 13 maart 2023, belegd bij de dijkgraaf.

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

1. Plan van aanpak aanbevelingen rapport 'Een roep om verbetering'

Vergaderdatum: 24 mei 2023

Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Plan van aanpak aanbevelingen rapport 'Een roep om verbetering'

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 18-4-2023;

gehoord het advies van de Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) van 10-5-2023;

overwegende dat:

- de Verenigde Vergadering in de (deels besloten) vergadering van 13 maart 2023 heeft gesproken over het rapport 'Een roep om verbetering';
- in deze vergadering is besloten de geheimhouding ten aanzien van de conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 5) op te heffen en voor de voortgang in het opvolgen van de aanbevelingen en acties een plan van aanpak op stellen;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

het plan van aanpak aanbevelingen rapport 'Een roep om verbetering' vast te stellen.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

27 Aanbevelingen naar aanleiding van een klokkenluider.

Op basis van het rapport 'Een roep om verbetering'.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Concept

11 mei 2023

VERANTWOORDING

WATERSCHAP

waterschap Hollandse Delta
Handelsweg 100
2988 DC Ridderkerk

Postbus 4103
2980 GC Ridderkerk
t 088 974 33 00
f 088 974 30 01
i www.wshd.nl

AFDELING

Afdeling Personeel & Organisatie

AUTEUR/COÖRDINATIE

Emil Benda afdelingshoofd P&O
(e.benda@wshd.nl)

REVIEWER

Elles de Bruin Bestuursadviseur

AKKOORDVERKLAARDER

Portefeuillehouder P&O

OPDRACHTGEVER

College van Dijkgraaf en heemraden

VERSIE

11 mei 2023
Concept

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Uitwerking 27 aanbevelingen	2
2.1	Aanbevelingen 1 tot en met 24	2
2.1.1	Aanbeveling 1	2
2.1.2	Aanbeveling 2	2
2.1.3	Aanbeveling 3	3
2.1.4	Aanbeveling 4	3
2.1.5	Aanbeveling 5	4
2.1.6	Aanbeveling 6	4
2.1.7	Aanbeveling 7	4
2.1.8	Aanbeveling 8	5
2.1.9	Aanbeveling 9	5
2.1.10	Aanbeveling 10	6
2.1.11	Aanbeveling 11	6
2.1.12	Aanbeveling 12	6
2.1.13	Aanbeveling 13	7
2.1.14	Aanbeveling 14	8
2.1.15	Aanbeveling 15	9
2.1.16	Aanbeveling 16	9
2.1.17	Aanbeveling 17	9
2.1.18	Aanbeveling 18	10
2.1.19	Aanbeveling 19	10
2.1.20	Aanbeveling 20	10
2.1.21	Aanbeveling 21	10
2.1.22	Aanbeveling 22	11
2.1.23	Aanbeveling 23	11
2.1.24	Aanbeveling 24	11
2.2	Aanbeveling A tot en met C	12
2.2.1	Aanbeveling A	12
2.2.2	Aanbeveling B	12
2.2.3	Aanbeveling C	12

Bijlagen

Bijlage 1	2
------------------	----------

1 Inleiding

In opdracht van het college heeft Vasteland Advocaten een onderzoek uitgevoerd inzake een langlopende situatie aangaande een klokkenluider.

In de deels besloten Verenigde Vergadering van 13 maart 2023 presenteerden zij de resultaten van hun onderzoek vastgelegd in het rapport 'Een roep om verbetering' van 24 februari 2023. In de vergadering is besloten om de geheimhouding op hoofdstuk 5 met de conclusies en aanbevelingen op te heffen.

Het rapport bevat in totaal 27 aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn van een eerste reactie voorzien en meegestuurd met voornoemde rapport voor de verenigde vergadering van 13 maart. In deze vergadering is tevens besloten om voor de voortgang in het opvolgen van de aanbevelingen en acties om een plan van aanpak op stellen. En deze via de commissie MBH, in mei 2023 voor te leggen aan de Verenigde Vergadering.

Het plan van aanpak is een beheersmaatregel om de voortgang op de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport 'Een roep om verbetering' te borgen.

2 Uitwerking 27 aanbevelingen

In het rapport "Een roep om verbetering" worden 27 aanbevelingen gedaan. Deze zijn van een eerste reactie voorzien in de tabel iBabs 622/Bijlage 2 Overzicht Reactie college op aanbevelingen uit het rapport 'Een roep om verbetering' (bijlage 1 van dit plan van aanpak).

Dit hoofdstuk is een nadere uitwerking van de 27 aanbevelingen die zijn gedaan. Met het plan wordt beoogd om de voortgang in het opvolgen van de aanbevelingen uit het rapport te borgen. De aanbevelingen uit het rapport leiden tot aanpassing van bestaande processen, regelgeving en beleid.

Hierna worden de aanbevelingen, conform de volgorde van de tabel (bijlage 1), uitgewerkt.

Wanneer gesproken wordt over de Regeling dan wordt daar de modelregeling 'Omgaan met melden vermoeden misstand' mee bedoeld.

2.1 Aanbevelingen 1 tot en met 24

2.1.1 Aanbeveling 1

"Pas de Regeling aan conform de onlangs inwerking getreden Wbk."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Deze aanbeveling past bij het eerdere voornemen van het waterschap om de regeling zo spoedig mogelijk na inwerkingtreding van de Wet bescherming klokkenluiders aan te passen.

Uitwerking actie: De nieuwe 'Wet bescherming klokkenluiders', die op 18 februari 2023 in werking is getreden, vereist dat WSHD de bestaande interne regeling 'Melden vermoeden van een misstand' vervangt door een nieuwe regeling. In opdracht van het A&O fonds waterschappen is voor de sector een nieuwe modelregeling 'Omgaan met melden vermoeden misstand' opgesteld. Deze is toegevoegd aan de 'Toolkit' Integriteit op de website van het A&O fonds. De afdeling P&O past de nieuwe modelregeling op onderdelen aan zodat deze is toegesneden op de specifieke situatie van WSHD. Bij het aanpassen dienen enkele keuzes te worden gemaakt, o.a. bij welke functionaris een interne melding gedaan kan worden. De nieuwe regeling wordt vastgesteld door het college van Dijkgraaf en Heemraden. De bestaande regeling 'Melden vermoeden van een misstand' uit 2017 komt daarmee te vervallen.

Actiehouder: afdelingshoofd P&O.

Termijnen: Aangepaste regeling vastgesteld in 2^e kwartaal 2023, uitvoering 2^e en 3^e kwartaal 2023.

2.1.2 Aanbeveling 2

"Betrek de ondernemingsraad vooraf bij een aanpassing van de Regeling (artikel 27 lid 1 sub m Wet op de ondernemingsraden)."

Reactie: Bestendigen bestaande praktijk.

Actie: Dit is een wettelijke verplichting die wordt nageleefd.

Uitwerking actie: De Ondernemingsraad wordt vooraf geïnformeerd over het voornemen tot het vaststellen van een nieuwe interne meldregeling. De WOR-bestuurder, biedt de nieuwe regeling ter instemming aan de Ondernemingsraad aan conform de Wet op de Ondernemingsraden, artikel 27, lid 1 sub m: "een procedure voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand als bedoeld in artikel 2, lid 1 van de Wet bescherming klokkenluiders" aangezien de regeling betrekking heeft op alle in de organisatie werkzame personen.

De ondernemingsraad is reeds betrokken bij de bespreking van Hoofdstuk 5 en de aanbevelingen uit het rapport 'Een roep om verbetering'.

Actiehouder: afdelingshoofd P&O.

Termijnen: 2^e kwartaal 2023.

2.1.3 Aanbeveling 3

"Zorg voor bekendheid binnen WSHD van de regelgeving rondom 'klokkenluiders' en meer in het bijzonder van de Regeling. Medewerkers dienen niet slechts (periodiek) te worden gewezen op het bestaan van de Regeling, maar deze Regeling ook gemakkelijk te kunnen vinden. Een adequate ontsluiting/openbaarmaking van de Regeling (inclusief toekomstige wijzigingen en aanvullingen) is van groot belang."

Reactie: Bestendigen bestaande praktijk.

Actie: Betreffende regelgeving is eenvoudig vindbaar op Intranet. Dit is (extra) gecheckt. Periodiek wordt via intranet gewezen op en aandacht gevraagd voor integriteit en veiligheid.

Uitwerking actie: De nieuwe vastgestelde regeling wordt op de volgende wijze in- en extern bekendgemaakt:

- De regeling wordt opgenomen in de informatie voor nieuwe medewerkers via de onboarding-app.
- De regeling wordt digitaal bekendgemaakt aan alle (nieuwe) medewerkers in dienst van het waterschap en alle derden zoals inhuurkrachten, stagiairs, etc. (dit sluit aan bij aanbeveling punt 4).
- De regeling wordt geplaatst op de informatiepagina's 'Integriteit' en 'Veiligheid' (psychosociale arbeidsbelasting) op Intranet/SharePoint.
- Een verwijzing naar de regeling wordt opgenomen in het personeelshandboek.
- Management en vertrouwenspersonen worden geïnformeerd en geïnstrueerd hoe zij de regeling dienen toe te passen ingeval van een melding.
- In de interne informatiebladen 'Integriteit en meldingsprocedure' en 'Ongewenst gedrag' wordt een verwijzing naar de nieuwe regeling opgenomen.
- Periodiek wordt via intranet gewezen op en aandacht gevraagd voor integriteit en (sociale)veiligheid.
- De afdeling communicatie zorgt voor publieke bekendmaking van de regeling via Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties (GVOP; overheid.nl) en plaatsing van de regeling op de internet-website van WSHD.

Actiehouder: afdelingshoofd P&O.

Termijnen: 2^e kwartaal 2023 vervolgens doorlopend.

2.1.4 Aanbeveling 4

"Toezending van de Regeling aan werknemers is geen wettelijke verplichting, maar wel verstandig. Daarbij is raadzaam niet te volstaan met toezending aan uitsluitend het eigen personeel, maar ook gezien het ruime werknemersbegrip in wet- en regelgeving te zorgen voor verstrekking aan zelfstandigen, ingehuurde arbeidskrachten, vrijwilligers en stagiaires."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: De regeling wordt opgenomen in de onboarding app.

Uitwerking actie: De onboarding app is de digitale omgeving waarin de nieuwe medewerker kennis maakt met waterschap Hollandse Delta. Een van de onderdelen heeft betrekking op de werkwijzen en processen. Daar wordt een verwijzing opgenomen naar de regeling. Daarnaast wordt een verwijzing naar de regeling opgenomen in de gedragscode die iedere nieuwe medewerker ter ondertekening krijgt voorgelegd.

Actiehouder: Afdelingshoofd P&O.

Termijnen: 2^e kwartaal 2023 vervolgens doorlopend.

2.1.5 Aanbeveling 5

"Weeg de voor- en nadelen af van een interne versus een externe vertrouwenspersoon en handel conform de uitkomst van die afweging."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie:

- Het college staat positief tegenover het aanstellen van een externe vertrouwenspersoon en onderneemt actie om hiertoe te komen.
- Agenderen voor Overlegvergadering met OR.
- Besluitvorming door SD.

Uitwerking actie: WSHD kent nu drie interne vertrouwenspersonen. Om alle mogelijke voordelen van een interne (vertrouwd) en een externe vertrouwenspersoon (onpartijdig) bij elkaar te voegen is het een optie om naast de interne vertrouwenspersoon ook een externe vertrouwenspersoon aan te stellen.

Op basis van een (onderbouwde) afweging komen we tot een voorstel m.b.t. het aanstellen van een externe vertrouwenspersoon. We betrekken de OR en de betreffende vertrouwenspersonen daarin. In de afweging onderzoeken we tevens of het mogelijk is om samen met andere waterschappen (of andere decentrale overheden) een externe vertrouwenspersoon aan te wijzen. Dat zal voorgelegd worden aan de OR.

Actiehouder: afdelingshoofd P&O.

Termijnen: Voorstel en besluit tot al dan niet aanstellen van een externe vertrouwenspersoon 3^e kwartaal 2023, eventuele uitvoering van het werven van een externe vertrouwenspersoon na het 3^e kwartaal.

2.1.6 Aanbeveling 6

"Geef intern meer bekendheid aan de vertrouwenspersonen 'Integriteit' en 'Ongewenst gedrag', dan wel zorg voor een (intern) meldpunt, zoals door Arcadis in januari 2019 aanbevolen."

Reactie: Gedeeltelijke overname aanbeveling/Bestaande praktijk.

Actie: Op eenvoudige wijze zijn de vertrouwenspersonen Integriteit en die van Ongewenst gedrag te vinden op Intranet. Hiervoor bestaan speciale pagina's op Intranet. In samenspraak met de vertrouwenspersoon wordt bezien of extra aandacht/communicatie c.q. een extern meldpunt nodig is.

Uitwerking actie: Op intranet is een aantal pagina's ingericht specifiek over het onderwerp Integriteit. Hier staat ook de huidige regeling en hier zal ook de vernieuwde regeling komen te staan. Deze pagina's zijn makkelijk te vinden onder andere met de zoekterm "Integriteit". Ook zijn op intranet informatiebladen te vinden, zoals Integriteit en meldingsprocedure. In overleg met de betreffende vertrouwenspersonen wordt bepaald in hoeverre het nodig is om hun bekendheid te vergroten en welke activiteiten daarvoor nodig zijn.

Actiehouder: afdelingshoofd P&O.

Termijnen: 2^e kwartaal 2023, eventuele uitvoering vanaf 2^e kwartaal.

2.1.7 Aanbeveling 7

"Zorg voor een versterking van de positie van interne vertrouwenspersonen binnen WSHD en verzorg in dit verband ook adequate (bij)scholing van de vertrouwenspersonen. Bij uitstek vertrouwenspersonen dienen op de hoogte te zijn van de vindplaats, inhoud en uitleg van de Regeling."

Reactie: Gedeeltelijke overname aanbeveling.

Actie: Aanbeveling suggereert dat vertrouwenspersonen niet adequaat geschoold zijn of niet op de hoogte zijn van geldende regels. Desalniettemin wordt in samenspraak met huidige vertrouwenspersonen bezien of actie nodig is.

Uitwerking actie: Er is op dit moment aandacht voor adequate scholing en er is bekendheid met de vindplaats van de informatiepagina op intranet, waar onder andere de Regeling staat. De vertrouwenspersonen worden actief betrokken bij de introductie van de nieuwe regeling en worden zij in het bijzonder over de nieuwe Regeling geïnformeerd. In overleg met de vertrouwenspersonen wordt besproken of de positie van deze functionarissen versterkt moeten worden. Als uit dit gesprek duidelijk wordt dat er bepaalde maatregelen/acties zijn die de positie zouden kunnen versterken dan zullen deze maatregelen ondersteund en gefaciliteerd worden.

Actiehouder: afdelingshoofd P&O.

Termijnen: Overleg met de vertrouwenspersonen en eventueel plan 2^e kwartaal, uitvoering vanaf 3^e kwartaal.

2.1.8 Aanbeveling 8

"Deel de jaarlijkse rapportages van de vertrouwenspersonen actief door deze onderdeel te maken van bespreking in de VV, het overleg met de ondernemingsraad en beoordelingsgesprekken met leidinggevenden."

Reactie: Gedeeltelijke overname aanbeveling.

Actie: Rapportages van vertrouwenspersonen worden - conform het protocol - geagendeerd voor het Managementoverleg en de Ondernemingsraad. In het vervolg wordt de rapportage voor zo ver het bestuurlijk gevoelige meldingen betreft geagendeerd voor het overleg met de portefeuillehouder P&O. Voor de definitie van bestuurlijk gevoelige meldingen wordt zo veel mogelijk aansluiting gezocht bij de definitie die later in deze tabel voor P-dossiers is geformuleerd. Beoordelingsgesprekken met leidinggevenden gaan over hun persoonlijke functioneren; daar hoort de rapportage van vertrouwenspersonen niet thuis.

Uitwerking actie: Behoeft geen nadere uitwerking, vertrouwenspersonen brengen een jaarverslag uit wat met directie, management en OR wordt besproken. Bestuurlijk gevoelige meldingen worden in het vervolg geagendeerd voor het portefeuillehouders overleg.

Actiehouders: Vertrouwenspersonen en zie 13.

Termijnen: Doorlopend.

2.1.9 Aanbeveling 9

"Zorg voor een duidelijke, periodieke instructie van leidinggevenden die met meldingen van misstanden en onregelmatigheden geconfronteerd kunnen worden."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Een keer per jaar instructie geven aan alle leidinggevenden Directeuren, Afdelingshoofden en Teamleiders. Hierbij ook OR en vertrouwenspersonen betrekken.

Uitwerking actie: Momenteel worden twee e-learning modules "Integriteit" uitgewerkt. Deze worden aangevuld met de klokkenluidersregeling waaronder het bespreekbaar maken.

Actiehouder: afdelingshoofd P&O.

Termijnen: Uitwerking 2^e kwartaal, introductie vanaf 3^e kwartaal 2023 en vervolgens doorlopend.

2.1.10 Aanbeveling 10

"Pas de Regeling toe ingeval van een melding van een vermoeden van een misstand en/of onregelmatigheid binnen WSHD."

Reactie: Bestaande praktijk.

Actie: Als vanzelfsprekend. Bij twijfel of een bericht wel "een melding van het vermoeden van een misstand" betreft kan de afdeling P&O zowel leidinggevende als melder ondersteunen in het maken van de afweging. Door periodiek met vertrouwenspersonen en Mt-leden over de Regeling te spreken wordt meer bewustzijn en openheid gecreëerd, waardoor meldingen eerder herkend en erkend worden.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig, zie tevens aanbeveling 20.

Actiehouder: afdelingshoofd P&O.

Termijnen: Doorlopend.

2.1.11 Aanbeveling 11

"Zorg voor een deugdelijke verslaglegging van de overleggen en beslissingen die ter uitvoering van de Regeling plaatsvinden en worden genomen. Deel een en ander met de melder, in elk geval indien en voor zover dit is voorgeschreven in de Regeling."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Geen aanvullende reactie, is vanzelfsprekend.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Deelnemers aan het betreffende overleg.

Termijnen: Doorlopend.

2.1.12 Aanbeveling 12

"Bezie of het wenselijk is alsnog een onderzoek in de zin van de Regeling in te stellen naar de melding, althans naar de (actuele) situatie ter zake de eertijds gemelde vermoede misstand/onregelmatigheid, en betrek nadrukkelijk ook melder daarbij."

Reactie: Aanbeveling wordt niet overgenomen.

Actie: Het college ziet geen tot weinig toegevoegde waarde in het alsnog uitvoeren van een dergelijk onderzoek. Het vermoeden van een misstand, waarop het onderzoek zou moeten zien, is reeds bevestigd. Daarmee is ook erkenning gegeven aan melder.

WSHD heeft vele stappen gezet in de verbetering van de veiligheid.

Er zijn reeds een aantal rapporten verschenen, zoals:

- QuickScan van Arcadis;
- Inspectie ISZW;
- BMC-rapport; en
- Rapport IV-Infra.

Sluisjesdijk is veilig. Dit hebben externe instanties bevestigd. Op grond daarvan is besloten dat de meldingen van melder voldoende zijn onderzocht. Dit neemt niet weg dat er altijd verbeteringen nodig zijn. Het waterschap is nog steeds in transitie om van een financieel gestuurde organisatie naar een assetmanagement en opgave gestuurde organisatie te groeien.

In bijvoorbeeld het project Sluisjesdijk 2.0 is dit benoemd en voorzien van verbeteracties.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Niet van toepassing.

Termijnen: Niet van toepassing.

2.1.13 Aanbeveling 13

Maak afspraken over de informatiedeling door de ambtelijke organisatie aan het college en door het college aan de VV. Daarbij rekening houdend met aanbevelingen 13a t/m 13f.

Reactie: Gedeeltelijke overname aanbevelingen.

Actie: -

Uitwerking actie: Afspraken 13a t/m 13 f dienen te worden gedocumenteerd als na te lezen leidraad.

Actiehouder: Zie 13a t/m 13f.

Termijnen: Zie 13a t/m 13f.

Aanbeveling 13a

"Welke P-dossiers als bestuurlijk gevoelig worden beschouwd en waarover de ambtelijke organisatie het college (dus) dient te informeren, alsmede het college (dus) in abstracto de VV."

Reactie: Gedeeltelijke overname aanbeveling.

Actie: Als bestuurlijk gevoelige P-dossiers worden in ieder geval beschouwd:

1. Alle dossiers waarbij bestuursleden (inclusief steunfractieleden) persoonlijk betrokken zijn c.q. een relatie hebben;
 2. De P-dossiers die betrekking hebben op de secretaris-directeur en/of op de directeuren;
 3. Alle dossiers die een relatie hebben met een melding van vermoeden van een misstand.
- Ten aanzien van de dossiers in categorie 1 zal de dijkgraaf worden geïnformeerd. Het college, alsmede in abstracto de VV, wordt geïnformeerd over de dossiers in de tweede en derde categorie.

Uitwerking actie: Zie aanbeveling 13.

Actiehouder: Secretaris-directeur.

Termijnen: Doorlopend.

Aanbeveling 13b

"Dat bij twijfel of sprake is van bestuurlijke gevoeligheid in een voorkomend geval (toch) informatie wordt verstrekt."

Reactie: Geen overname van de aanbeveling.

Actie: Indien er twijfel bestaat, wordt in het vervolg allereerst die twijfel besproken tussen hoofd P&O, SD en portefeuillehouder P&O. Indien geen overeenstemming wordt bereikt of er sprake is van een bestuurlijk gevoelig P-dossier, zal de twijfel en de informatie worden gedeeld met de dijkgraaf, het college, dan wel het fractievoorzittersoverleg. Het college beslist dan om de informatie al dan niet met de VV te delen. De rol van SD als adviseur van het college blijft hierin gerespecteerd.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Niet van toepassing

Termijnen: Niet van toepassing.

Aanbeveling 13c

"Wie de informatie verstrekt."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie:

- Secretaris-directeur informeert portefeuillehouder P&O c.q. dijkgraaf;
- Secretaris-directeur informeert (en adviseert) college; en

- College informeert VV.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Secretaris-directeur en Dijkgraaf.

Termijnen: Doorlopend.

Aanbeveling 13d

"Aan wie de informatie wordt verstrekt."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie:

- Secretaris-directeur beslist over informatieverstrekking over bestuurlijk gevoelige P-dossiers aan het college; en
- College beslist over informatieverstrekking aan VV (onder advisering van SD en portefeuillehouder P&O).

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Secretaris-directeur en Dijkgraaf.

Termijnen: Doorlopend.

Aanbeveling 13e

"Op welke wijze de informatie wordt verstrekt."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Maatwerk is noodzakelijk. Per bestuurlijk gevoelig P-dossier bereidt Secretaris-directeur wijze/proces van informatieverstrekking voor. Via het portefeuillehouders overleg wordt informatie doorgeleid naar college c.q. VV.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Secretaris-directeur.

Termijnen: Doorlopend.

Aanbeveling 13f

"Op welke momenten/met welke frequentie de informatie wordt verstrekt."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Maatwerk is noodzakelijk. Per bestuurlijk gevoelig P-dossier worden tussen de Secretaris-directeur en portefeuillehouder P&O afspraken gemaakt over momenten en frequentie.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Secretaris-directeur.

Termijnen: Doorlopend.

2.1.14 Aanbeveling 14

"Kwalificeer een melding in de zin van de Regeling als bestuurlijk gevoelig en concretiseer in een voorkomend geval bovengeschetste afspraken ten aanzien van de behandeling van de melding en de melder, een en ander met inachtneming van de vertrouwelijke omgang met de melding en de identiteit van de melder ex artikel 8 van de Regeling."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Zie actie 13a. Hoe in specifieke bestuurlijk gevoelige P-dossiers om te gaan met informatie wordt in de voorbereiding c.q. advisering als bedoeld onder punt 13. meegenomen.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Zie 13a t/m 13f.

Termijnen: Zie 13a t/m 13f.

2.1.15 Aanbeveling 15

"Laat contacten met de melder nadrukkelijk over aan de (verantwoordelijke vanuit de) ambtelijke organisatie. Besluit bij twijfel over de voortgang tot meer diepgaand overleg tussen de ambtelijke organisatie en het college en kom zo eerst tot intensivering van het toezicht, alvorens te beslissen tot het wijzigen of zelfs terugnemen van mandaat."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Geen aanvullende reactie.

Uitwerking actie: Zie aanbeveling 20.

Actiehouder: Secretaris-directeur en Dijkgraaf.

2.1.16 Aanbeveling 16

"Maak heldere afspraken over de behandeling van poststukken die - volgens de mandaatregeling wellicht ten onrechte - aan het college zijn gericht. Zorg ervoor dat de (mogelijk ten onrechte) geadresseerde hoe dan ook kennis van de brief én van de reactie daarop kan nemen."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie:

Huidige afspraak is:

- Uitzetten op behandelend medewerker
- Ter kennisname naar geadresseerde met mededeling geen actie nodig

Nieuwe afspraak wordt:

- Persoonlijke en vertrouwelijke poststukken fysiek bezorgen bij ontvanger; indien niet aanwezig, ontvanger hiervan berichten en document gesloten bewaren in kluis. Eventueel onder advisering bezien hoe poststuk te behandelen;
- Poststukken gericht aan college agenderen onder ingekomen stukken en uitzetten op behandelend medewerker.

Uitwerking actie: Nieuwe procesafspraken zijn inmiddels door de directie vastgesteld en worden momenteel door de afdeling I&A ingeregeld.

Actiehouder: Afdelingshoofd I&A.

Termijnen: 2^e kwartaal.

2.1.17 Aanbeveling 17

"Organiseer bij iedere wisseling binnen de directie en/of het college een deugdelijke overdracht van 'vertrekker naar opvolger'. Laat de vertrekker zaken vastleggen in een 'testament' en zich bij voorkeur ook bereid tonen tot overleg over de navolging."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Is de gebruikelijke praktijk. Echter door de vele wisselingen in het verleden is daar onvoldoende oog voor geweest.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Secretaris-directeur en Dijkgraaf.

Termijnen: Bij gelegenheid.

2.1.18 Aanbeveling 18

"Kom tot gezamenlijke kaders (van bestuur én ambtelijke organisatie) betreffende het niveau van veiligheid dat wordt nagestreefd."

Reactie: Gezamenlijk kader bestaat reeds.

Actie: Streven naar veiligheidsladder 3 in 2023.

Uitwerking actie: De kaders voor de fysieke, mentale en sociale veiligheid zijn verankerd in wet- en eigen regelgeving. Toetsing vindt plaats aan de hand van de NEN-veiligheidsladder. Momenteel is trede 2 bereikt en is de volgende stap trede 3. Naast de veiligheidsladder wordt in het medewerkersonderzoek en periodiek medisch onderzoek aandacht besteed aan de fysieke, mentale en sociale veiligheid.

Actiehouder: Domeinmanager veiligheid.

Termijnen: Bereiken trede 3 van de veiligheidsladder op 01-01-2024.

2.1.19 Aanbeveling 19

"Heb hernieuwde en repeterende aandacht voor de naar aanleiding van de Bestuursconferentie in Renaissance geformuleerde verbeterpunten en de conclusies in het rapport van Hans Anderson, ter bevordering van de onderlinge samenwerking die nodig is voor een adequate opvolging van bovenstaande aanbevelingen."

Reactie: Aandacht is ingebed in inwerkprogramma van de nieuwe Verenigde Vergadering.

Actie: In het inwerkprogramma van de nieuwe Verenigde Vergadering is het samenspel tussen en binnen de verschillende bestuursorganen en die met de ambtelijke organisatie ingebed.

Uitwerking actie: In het 4^e kwartaal wordt in het fractievoorzittersoverleg geëvalueerd of en zo ja welke acties aanvullend nodig zijn.

Daarnaast verlangt het samenspel tussen de ambtelijke organisatie, het college en de Verenigde Vergadering aandacht en een actieve bijdrage van alle betrokkenen gedurende de nieuwe bestuursperiode. Dit onderdeel vraagt echter wel om externe ondersteuning.

Actiehouder: Secretaris-directeur.

Termijnen: 2^e en 3^e kwartaal 2023.

2.1.20 Aanbeveling 20

"Waak er actief voor dat een melder geen nadeel ondervindt van zijn melding in de zin van de Regeling."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Door aanwijzing van een casemanager komt hier meer aandacht voor.

Uitwerking actie: De nieuwe Klokkenluidersregeling voorziet expliciet in de rol van "contactpersoon". Deze moet met name toezien op dit aspect. Na het vaststellen van de nieuwe regeling komt de invulling van deze rol aan de orde. Zie tevens aanbeveling 15.

Actiehouder: Afdelingshoofd P&O.

Termijnen: Invulling van de rol van contactpersoon 3^e kwartaal 2023.

2.1.21 Aanbeveling 21

"Besteed extra aandacht aan de motivering van maatregelen die jegens een melder in de zin van de Regeling moeten worden genomen en die door de melder als een negatieve reactie op zijn melding zouden kunnen worden ervaren (zie ook artikel 4 lid 4 van de Regeling)."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: zie aanbeveling 20.

Uitwerking actie: Geen nadere uitwerking nodig.

Actiehouder: Afdelingshoofd P&O.

Termijnen: 3^e kwartaal 2023.

2.1.22 Aanbeveling 22

"Zie in alle gevallen van arbeidsongeschiktheid, maar met name ook ingeval van arbeidsongeschiktheid van een melder in de zin van de Regeling, scherp toe op een correcte naleving van wet- en regelgeving rondom re-integratie."

Reactie: Overname aanbesteding.

Actie: -

Uitwerking actie: de wet Poortwachter is leidend bij arbeidsongeschiktheid. Het gehele proces wordt momenteel opnieuw beschouwd op de uitvoering en daar waar nodig aangepast. Vervolgens zal de uitvoering met de leidinggevendenden worden besproken en ondersteund worden vanuit P&O.

Actiehouder: Afdelingshoofd P&O.

Termijnen: Eind 2023.

2.1.23 Aanbeveling 23

"Betrek de melder actief bij de vraag waartoe de re-integratie moet leiden. Als de intentie van de melder is naar zijn eigen werkomgeving terug te keren, stimuleer dan de mogelijkheid daartoe, zo nodig door coaching van/mediation met personen die werkzaam zijn in die werkomgeving en die reserves hebben ten aanzien van de terugkeer van de melder."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie:

- Een melding van een vermoeden van een misstand hoeft niet per definitie tot arbeidsongeschiktheid/re-integratie te leiden. Sterker nog: er moet bewaakt worden dat het zover niet komt;
- Bij arbeidsongeschiktheid is niet alleen intentie van medewerker bepalend. Er dient een open gesprek over plaats te vinden;
- Met instemming van partijen moet mediation een standaard stap in het proces worden.
- In het op te stellen plan van aanpak wordt hieraan verdere uitwerking gegeven.

Uitwerking actie: Zie aanbeveling 22.

Actiehouder: Afdelingshoofd P&O.

Termijnen: Doorlopend.

2.1.24 Aanbeveling 24

"Geef een arbeidsongeschikte melder in de zin van de Regeling (gelijk iedere arbeidsongeschikte werknemer) een duidelijke rol bij de keuze van de casemanager die tot taak heeft de re-integratie van de melder te begeleiden."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: -

Uitwerking actie: Het verzuimprotocol wordt hierop aangepast en aan de OR ter instemming voorgelegd.

Actiehouder: Afdelingshoofd P&O.

Termijnen: 3^e kwartaal 2023.

2.2 Aanbeveling A tot en met C

Aan de onderstaande aanbevelingen A en B is inmiddels uitvoering gegeven. De dijkgraaf is aangewezen als probleemeigenaar. In opvolging van aanbeveling C wordt de voortgang van de acties uit dit plan van aanpak via het portefeuillehouders overleg periodiek met de dijkgraaf besproken.

2.2.1 Aanbeveling A

"Bespreek in een overleg met directie, college en VV welke van de bovenstaande aanbevelingen voldoende (h)erkenning krijgen en daadwerkelijk tot navolging moeten leiden."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Onderhavige tabel wordt in de extra Verenigde Vergadering van 13 maart 2023 ter bespreking voorgelegd.

Actiehouder: Directie, College en Verenigde Vergadering.

Termijnen: Uiterlijk 13 maart 2023.

2.2.2 Aanbeveling B

"Leg - als resultaat van dit overleg - vast wie als 'probleemeigenaar' voor deze aanbevelingen geldt."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: Zie hiervoor de kolom 'Actiehouder'. Bewaking en bespreking vindt, zoals opgenomen in het voorstel, vooralsnog plaats met de dijkgraaf.

Actiehouder: Secretaris-directeur en Dijkgraaf.

Termijnen: Periodiek.

2.2.3 Aanbeveling C

"Plan evaluatiemomenten ter bevordering van een deugdelijke opvolging van de (geselecteerde) aanbevelingen."

Reactie: Overname aanbeveling.

Actie: In het voorstel aan de Verenigde Vergadering van 13 maart 2023 is opgenomen om een plan van aanpak op te stellen en dit, via de commissie MBH in de Verenigde Vergadering van mei 2023 voor te leggen.

Actiehouder: College.

Termijnen: Mei 2023.

Bijlage 1

Overzicht Reactie college op aanbevelingen uit rapport 'Een roep om verbetering'.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Onderwerp: Vaststellen bestuursakkoord WSHD 2023-2027 en vervolgproces

Babsnummer: 763

1. Gevraagd besluit

1. Het Bestuursakkoord WSHD 2023-2027 vast te stellen als basis voor het formeren van een college, die de opdracht krijgt dit uit te werken in een uitvoeringsprogramma;
2. De heren Van Heijningen en Veldhuijzen aan te stellen als formateurs om uitvoering te geven aan het selectieproces heemraden;
3. In aanvulling daarop kunnen de formateurs ook een voorstel doen voor commissievoorzitters en plaatsvervangend voorzitters voor de commissies Water, WWV en MBH;
4. De secretaris-directeur de opdracht te geven om te zorgen voor de officiële opdrachtverstrekking aan de formateurs, bijbehorende financiële afhandeling en te zorgen voor ambtelijke ondersteuning.

2. Probleemstelling - context

Op 15 februari 2023 heeft de Verenigde Vergadering een motie aangenomen waarbij de heren Van Heijningen en Veldhuijzen worden aangewezen als verkenner van het proces naar een nieuw dagelijks bestuur en bestuursakkoord. Op 29 maart heeft de VV de rapportage van de verkenner vastgesteld en beide heren verzocht op te treden als informateurs.

Op basis van het doorlopen proces met alle fracties hebben de informateurs in overleg met de fractievoorzitters een Bestuursakkoord 2022-2027 opgesteld, dat als basis kan dienen voor de vorming van een college. Ook hebben zij het selectieproces voor de heemraden met de fractievoorzitters besproken. Dit proces is door hen omarmd. Er wordt naar gestreefd in de komende weken een concreet voorstel tot benoeming van heemraden aan de VV voor te leggen.

Aanvullende aan de opdracht kunnen de formateurs een voorstel doen voor commissievoorzitters en plaatsvervangend voor de drie commissies. Op grond van het Reglement van orde Commissies 2023 benoemt de Verenigde Vergadering uit hun midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter van de commissie. Zo mogelijk kan de selectie van deze voorzitters meelopen in het proces van de selectie van de heemraden, zodat de voorzitters zo spoedig mogelijk kunnen aantreden.

3. Beoogd effect en argumenten

Het bestuursakkoord is de basis voor de komende bestuursperiode tot 2027. Met het vaststellen van het bestuursakkoord worden de doelen, ambities en uitgangspunten voor de komende bestuursperiode vastgelegd. Na vaststelling van het bestuursakkoord zal het proces van selectie heemraden van start gaan. Vervolgens zal een voorstel tot benoeming aan de VV worden voorgelegd. Bij aanvaarding daarvan zal het college van Dijkgraaf en Heemraden aan de slag gaan met de uitwerking van het bestuursakkoord. Dit programma zal naar verwachting na de zomer aan de VV worden voorgelegd.

4. Kernboodschap

Tussen 29 maart en 10 mei zijn diverse bijeenkomsten belegd met fractievoorzitters en secondanten om te komen tot een inhoudelijk bestuursakkoord met een zo breed mogelijk

draagvlak. Op basis van de gesprekken zijn de doelen, ambities en uitgangspunten voor de komende bestuursperiode in het bestuursakkoord vastgelegd.

5. Regelgeving en beleid

NVT

6. Historie – eerdere besluitvorming

Op 15 februari 2023 heeft de VV de heren van Heijningen en Veldhuijzen een opdracht gegeven om een procesvoorstel te doen om te komen tot een bestuursprogramma en een nieuw dagelijks bestuur. 29 maart heeft de VV dit procesvoorstel vastgesteld en de heren van Heijningen en Veldhuijzen aangewezen als informateurs.

7. Financiën

De financiële gevolgen van het vaststellen van het bestuursakkoord worden inzichtelijk gemaakt in het uitvoeringsprogramma van het college en in de reguliere P&C cyclus.

Met het besluit krijgt de secretaris-directeur de opdracht om te zorgen voor de officiële opdrachtverstrekking aan de formateurs, bijbehorende financiële afhandeling en te zorgen voor ambtelijke ondersteuning.

8. Duurzaamheid

NVT

9. Alternatieven

NVT

10. Organisatorische en personele consequenties / OR

NVT

11. Risico- en beheersmaatregelen

NVT

12. Communicatie (in- en extern)

Na het vaststellen van het bestuursakkoord zal een persbericht verzonden worden.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

NVT

14. Bevoegd orgaan

De VV is het bevoegde orgaan om een bestuursakkoord vast te stellen.

15. Toelichting / kanttekeningen

NVT

16. Bijlagen

1. Het bestuursakkoord WSHD 2023-2027
2. Notitie Selectieproces Heemraden

waterschap
**Hollandse
Delta**

Vergaderdatum: 24 mei 2023

Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Vaststellen bestuursakkoord WSHD 2023-2027 en vervolgproces

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

overwegende dat:

- Onder leiding van de heren van Heijningen en Veldhuizen een zo breed mogelijk bestuursakkoord is opgesteld;
- Door de informateurs is ook het procesvoorstel voor de selectie van de heemraden met alle fracties besproken;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

1. het Bestuursakkoord WSHD 2023-2027 vast te stellen als basis voor het formeren van een college, die de opdracht krijgt dit uit te werken in een uitvoeringsprogramma;
2. de heren Van Heijningen en Veldhuizen aan te stellen als formateurs om uitvoering te geven aan het selectieproces heemraden;
3. in aanvulling daarop kunnen de formateurs ook een voorstel doen voor commissievoorzitters en vicevoorzitters voor de commissie Water, WWV en MBH;
4. de secretaris-directeur de opdracht te geven om te zorgen voor de officiële opdrachtverstrekking aan de formateurs, bijbehorende financiële afhandeling en te zorgen voor ambtelijke ondersteuning.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Bestuursakkoord

Werktitel 'Waterambities verenigd'

Bestuursperiode 2023 - 2027

waterschap
**Hollandse
Delta**

Versie 2.0

19 mei 2023

VERANTWOORDING

WATERSCHAP

waterschap Hollandse Delta
Handelsweg 100
2988 DC Ridderkerk

Postbus 4103
2980 GC Ridderkerk
t 088 974 33 00
f 088 974 30 01
i www.wshd.nl

AUTEURS

E. van Heijningen
G. Veldhuijzen

AMBTELIJKE ONDERSTEUNING

J. van Pul
H. Waals

VERSIE

19 mei 2023
Versie 2.0

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	i
1 Inleiding	1
2 Uitgangspunten, waarden en blauwe draden	2
3 Waterveiligheid	4
4 Schoon en voldoende water	5
5 Waterketen	7
6 Wegen en Groen	8
7 De externe oriëntatie	9
8 De interne oriëntatie	10
9 Financiële aspecten	11
10 Politiek, bestuurlijk samenspel	12
Bijlage 1: Bestuurlijke vertrekpunten	13

1 INLEIDING

WSHD staat voor grote opgaven in het gebied. Er liggen grote opgaven ten aanzien van waterkwaliteit en waterkwantiteit, de waterketen en het wegenbeheer, terwijl adequate bescherming tegen hoog water onverminderd onderdeel uitmaakt van de aanpak van het waterschap. Vele van deze opgaven zijn verweven met andere ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals blijkt uit het Zuid-Hollands programma landelijk gebied. Voldoende financiële middelen – wat al een opgave op zichzelf is – zijn een randvoorwaarde voor een concrete aanpak.

Gelet op de omvang en complexiteit van deze opgaven is het des te belangrijker dat doelen, middelen en wijze van aanpak kunnen rekenen op brede politieke steun in het waterschap. Dit is het fundament voor een sterk en effectief bestuur. Daar waar tijd en geld schaars zijn, moeten effectiviteit en efficiëntie leidend zijn in de aanpak.

Een sterk, als team functionerend college van Dijkgraaf & Heemraden, collegiaal opererend binnen de door de Verenigde Vergadering gestelde kaders, zal richting en houvast geven aan het ambtelijk apparaat van het waterschap. Deze gezamenlijkheid zal ten grondslag liggen aan het functioneren van het waterschap in de komende vier jaar. Met elkaar willen we trots zijn op het waterschap. Met elkaar willen we ervoor zorgen dat WSHD een goed imago heeft in de samenleving.

Dit bestuursakkoord beschrijft de grote lijnen van het in de komende periode te voeren beleid. Het is aan het nieuwe college van D&H het beleid nader uit te werken in een programma. Op sommige onderdelen is er behoefte aan evaluatie en nadere bepaling van de koers, op weer andere onderdelen vindt die uitwerking plaats in een gebiedsgerichte aanpak, in samenwerking met andere partijen. Voor het gehele beleid geldt dat er een belangrijk accent wordt gelegd op effectieve en efficiënte uitvoering: er is daadkracht vereist om alle ambities te realiseren.

In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste algemene uitgangspunten beschreven, die relevant zijn voor de daaropvolgende hoofdstukken. In hoofdstuk 3, 4, 5 en 6 wordt nader ingegaan op de waterschapstaken. Hoofdstuk 7 bevat de belangrijkste elementen voor de versterking van de externe oriëntatie. Hoofdstuk 8 gaat in op de bestuurlijke en ambtelijke samenwerking om tot uitvoering te komen. In hoofdstuk 9 worden de financiële aspecten beschreven. Hoofdstuk 10 gaat tenslotte in op het politieke en bestuurlijke samenspel.

Ruimte voor foto

2 UITGANGSPUNTEN, WAARDEN EN BLAUWE DRADEN

Voor de nieuwe bestuursperiode is het belangrijk de uitgangspunten, waarden en rode draden te benoemen. Voor een waterschap is het logischer om bij dit laatste te spreken over 'blauwe draden', die door alle onderwerpen lopen.

De verschillende uitgangspunten, waarden en blauwe draden zijn:

• Toekomstbestendigheid

We lopen steeds vaker tegen de grenzen van het water- en bodemsysteem aan. De beleidsbrief 'Water en Bodem Sturend' bevat uitgangspunten, die leidend zijn voor de ruimtelijke inrichting van Nederland, om als overheid om te gaan met deze grenzen (zie bijlage 1).

Het waterschap wil toekomstbestendig te werk gaan en inspelen op toekomstige ontwikkelingen. De consequenties van de kamerbrief Water en Bodem Sturend zijn voor WSHD nog niet volledig duidelijk, omdat de parlementaire behandeling over de kamerbrief nog niet is afgerond. Dit maakt dat de structurerende keuzes uit de kamerbrief nog niet vertaald kunnen worden in beleid. Over de in deze beleidsbrief geformuleerde uitgangspunten als zodanig, zoals 'niet afwentelen', 'meer rekening houden extremen' en 'integrale aanpak', bestaat breed overeenstemming. Zij liggen ook nu al ten grondslag aan het beleid van WSHD, maar vragen om een nadere vertaling en implementatie in de komende jaren.

• Duurzaamheid

Waterschap Hollandse Delta werkt aan het terugdringen van zijn negatieve impact op het milieu. Om dit te realiseren heeft het waterschap een koers en inzet voor de komende jaren ingezet (zie bijlage 1). Hiermee willen we voldoen aan de nationale doelen voor klimaat, energie, natuur en de nieuwe wettelijke verplichtingen die volgen uit het Klimaatakkoord en de Klimaatwet. Dat gebeurt door het verduurzamen van ons energiegebruik, het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen uit onze installaties, tijdens het beheer en onderhoud én door te werken aan de transitie naar de circulaire economie.

• Biodiversiteit

Biodiversiteit is een graadmeter voor de gezondheid van onze leefwereld. Onder invloed van klimaatverandering en milieuvervuiling staat de biodiversiteit mondiaal onder druk. Naast klimaatverandering en vormen maatschappelijke ontwikkelingen en milieuvervuiling bedreigingen voor de natuur. Omdat soorten zich niet houden aan de grenzen van werkgebieden is het verbeteren van de soortenrijkdom een verantwoordelijkheid van iedereen, ook WSHD.

Onze dijken, wegbermen, sloten, waterbergingsgebieden en bomenrijen zijn van groot belang voor de biodiversiteit in ons gebied. Ze vormen de verbindingswegen tussen de verschillende natuurgebieden maar ook de verbinding tussen het groen in stedelijke gebieden en het platteland. De inzet is om de biodiversiteit in ons gebied te behouden en zo mogelijk te versterken.

• Innovatie

De samenleving verandert steeds sneller. De opgaven vanuit duurzaamheid, klimaatverandering, circulaire economie, omgevingswet en de maatschappelijke transitie zijn van grote invloed op onze kerntaken. Dit vraagt om innovatieve oplossingen.

Innovatie kent verschillende dimensies. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen continue verbeteringen, incrementele innovaties en radicale innovaties, elk met hun eigen doelen en onzekerheden. Bij de aanpak van de toekomstige opgaven horen meekoppelkansen integraal te worden meegenomen in de voorstellen.

• Rolvastheid

Het waterschap vervult verschillende rollen. Naast de initiatief-nemende rol voor het uitvoeren van eigen maatregelen is de rol van samenwerkingspartner, stimulator en aanjager (zoals bij Duurzaam Agrarisch Waterbeheer) ook belangrijk. Ook past het waterschap de agenderende c.q. lobbyende rol voor normstelling en regelgeving, bijvoorbeeld rond de bron-aanpak vanuit hogere overheden. Tenslotte mag de rol van vergunningverlener, toezichthouder en handhaver niet vergeten worden.

Het waterschap onderkent deze verschillende rollen bij het uitvoeren van zijn taken en het participeren in de oplossingen voor de uitdagingen die op ons afkomen. Op deze manier blijft het waterschap een betrouwbare en herkenbare partner.

- **Betrokkenheid**

Het waterschap is er voor alle inwoners, bedrijven, belangenorganisaties en mede overheden in het beheergebied. Het waterschap heeft oog voor de belangen van deze partijen. Bij het uitvoeren van haar werkzaamheden houdt het waterschap zoveel mogelijk rekening met deze belangen. We leven met elkaar in een delta, waar voedselvoorziening, industriële bedrijvigheid, natuur, wonen en recreëren op een goede manier met elkaar verenigd moeten worden. Het waterschap draagt, voor zover binnen zijn invloedssfeer, bij aan een gezonde, duurzame woon- en leefomgeving voor bewoners en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven.

- **Participatie**

In de komende bestuursperiode wordt de aandacht voor actieve participatie van belanghebbende burgers, organisaties, bedrijven en overheden versterkt. De samenleving vraagt het waterschap meer en meer om een actieve inbreng te leveren. Het WSHD wil een goede, betrouwbare samenwerkingspartner zijn en tegelijkertijd actief en tijdig kunnen inspelen op (mogelijke) ontwikkelingen om het waterschap heen.

- **Veiligheid**

Het waterschap streeft naar een veilige leef- en werkomgeving voor haar inwoners en medewerkers. Veiligheid vraagt om een consequente alertheid bij de waterschapstaken en bij het uitvoeren van werkzaamheden. De veiligheid voor inwoners op het gebied van waterveiligheid, verkeersveiligheid en gezondheid is van groot belang en wordt uitgedragen door het waterschap.

- **Slagvaardigheid**

Een laatste, meer algemene notie is de aandacht voor de uitvoering. In de afgelopen jaren is veel aandacht gegeven aan de beleids- en de planvorming. De komende periode dient gericht te worden op de uitvoering. Het college en de VV spannen zich gezamenlijk in om de organisatie in staat te stellen de uitvoering over de gehele breedte efficiënt vorm te geven. Waar nodig wordt bestaand beleid geëvalueerd.

Ruimte voor foto

3 WATERVEILIGHEID

Van oudsher vormt de bescherming tegen overstromingen vanuit de rivieren en de zee een van de belangrijkste taken voor het waterschap. Daarbij staat de veiligheid van burgers en te beschermen belangen voor ons voorop. In deze bestuursperiode is het voldoen aan de landelijke normen voor de primaire waterkeringen en de provinciale normen voor de regionale keringen een ambitie waaraan niet getornd wordt.

De wijze waarop het programma Waterveiligheid wordt uitgevoerd, wordt ook in de komende bestuursperiode voortgezet. Daarbij zijn de volgende aspecten van belang:

- **Versterken**

De samenwerking in het HWBP met de andere waterschappen op het gebied van versterking van de dijken is waardevol en wordt op een solidaire wijze verder gestimuleerd.

Om toekomstige dijkversterkingen mogelijk te maken kijkt het waterschap vanuit een lange termijn visie naar de schaarse ruimte rond dijken op basis van de uitgangspunten van de beleidsbrief Water en Bodem Sturend.

De bewoners en andere belanghebbenden worden op een pro-actieve wijze betrokken bij (toekomstige) dijkversterkingen.

- **Beheren**

Bij het beheer van de dijken staat veiligheid voorop. De wettelijke normen beperken de beleidsruimte voor andere functies zoals wegen, recreatie of biodiversiteit. Maatregelen die zowel de veiligheid als een van de andere functies versterken -zoals bloemrijke dijken- worden met voorrang uitgevoerd.

Waar bomen, dieren en andere zaken de dijkveiligheid in gevaar kunnen brengen, worden er door het waterschap passende maatregelen genomen. Hierbij worden dieren zoveel mogelijk op een preventieve en/of diervriendelijke manier bestreden. In de komende bestuursperiode wordt dit beleid uitgebreid naar andere diersoorten en onderzocht waar in de praktijk, bijvoorbeeld door andere methoden te gebruiken, verbeterlagen te maken zijn.

Voor het beheer van dijkgronden wordt bij voorkeur verpachting ingezet, waarbij wel rekening wordt gehouden met de uitgangspunten van het Groenbeleidsplan, duurzaamheid en biodiversiteit. Langlopende pachtcontracten worden niet eenzijdig opgebroken. Wel zal met de pachters worden overlegd welke bijdrage zij kunnen leveren aan de beleidsuitgangspunten.

Ruimte voor foto

4 SCHOON EN VOLDOENDE WATER

Voor het programma Schoon en Voldoende water hebben een aantal opgaven hoge prioriteit. Voldoende water betekent zowel dat er genoeg water is als niet te veel water. Binnen de nieuwe bestuursperiode moeten de volgende grote opgaven gerealiseerd worden:

- **De KRW opgave**

Om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen rondom de KRW moeten we in ieder geval in 2027 de maatregelen uitgevoerd hebben, die in het Stroomgebiedbeheerplan 3 (SGBP-3) zijn vastgelegd. Dit vormt een majeure opgave voor het waterschap.

Of daarmee de gestelde doelen worden bereikt is onzeker. Het principe 'one-out all-out' en de afhankelijkheid van de maatregelen, die door andere overheden worden genomen, vergt een goed samenspel tussen de verschillende betrokkenen. Het waterschap houdt een activerende, stimulerende en agenderende rol om andere partijen aan te zetten om hun maatregelen uit te voeren en gezamenlijk de doelen uit de KRW te halen. Via de Unie van Waterschappen wordt inbreng geleverd voor het (inter)nationale debat op Rijks- en EU-niveau over de gevolgen van het eventueel niet halen van de KRW doelen.

Bij het uitvoeren van de KRW opgave kijkt het waterschap niet alleen naar KRW lichamen. Het waterschap voert ook maatregelen uit om de kwaliteit van het regulier water te verbeteren.

- **De wateropgave**

Een tweede majeure opgave is de uitvoering van de maatregelen om in 2027 te voldoen aan de wateropgave, zoals berekend is op basis van het klimaatscenario dat door STOWA is uitgewerkt voor het jaar 2050. Een belangrijk onderdeel van deze opgave vormt het creëren van méér bergingscapaciteit in zowel landelijk als stedelijk gebied.

Deze prioritaire opgaven vormen vanwege de beperkte ruimte, afhankelijkheid van gebiedspartners en overige externe ontwikkelingen een flinke uitdaging voor de komende bestuursperiode. Het robuuster maken van het watersysteem vraagt niet alleen méér ruimte, maar draagt ook bij aan de aanpak van de waterkwaliteitsvraagstukken, aan de beschikbaarheid van zoet water en biedt extra kansen om de vispasseerbaarheid te vergroten.

- **De afvoer van water**

Daarnaast wordt ook aandacht gegeven aan het adequaat afvoeren van water. Om de wateroverlast verder te beperken is de vraag opgeworpen of de bemalingsrichtlijn van 2 l/s/ha - gezien de klimaatverandering - voldoet. In de komende bestuursperiode heeft het onderzoek naar een toekomstbestendige bemalingsrichtlijn prioriteit.

Hierbij wordt ook de vernieuwing van de technische automatisering en de realisatie van het Beslissing Ondersteunend Systeem betrokken; deze dragen bij aan een effectieve aanpak in de wateropgave.

- **De zoetwaterbeschikbaarheid**

In het verleden heeft het beheergebied van waterschap Hollandse Delta zelden last gehad van een tekort aan zoetwater vanwege de gunstige ligging in de Rijn-Maasmonding. Door klimaatverandering wordt de beschikbaarheid van zoetwater echter steeds minder zeker. Vanwege de open verbinding met zee dringt het zoute zeewater verder landinwaarts bij lage rivierafvoeren. Met name Voorne-Putten, de kop van Goeree, het westen van de Hoeksche Waard en IJsselmonde zijn hier gevoelig voor. Het waterschap zet zich maximaal in om zoet water beschikbaar te houden.

Situaties waarin zeewater landinwaarts dringt zullen door klimaatverandering steeds vaker en extremer voorkomen. Met goede afspraken over het verdelen van zoetwater met het Rijk en de andere waterschappen in het programma Slim Watermanagement kunnen de gevolgen beperkt worden. Een grotere bergingscapaciteit zal het mogelijk maken meer zoet water beschikbaar te houden. In deze bestuursperiode worden verschillende toekomstscenario's opgeleverd over de mogelijkheden en consequenties van de zoetwaterbeschikbaarheid op middellange en lange termijn.

- **De vispasseerbaarheid:**

De maatregelen voor om vismigratie te bevorderen en de passerbaarheid van gemalen te verbeteren, zoals vastgelegd in het visbeleid en vismigratieplan, worden uitgevoerd. Voor de vele stuwen en gemalen in ons watersysteem zal in deze bestuursperiode een realisatiestrategie worden opgesteld met betrekking tot vispasseerbaarheid. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met gebiedspartijen op het gebied van natuur, (sport)visserij en recreatie.

- **Gebiedsgerichte aanpak**

Gezien de samenhang van de problematiek van enerzijds schoon en anderzijds voldoende water is een integrale aanpak per gebied noodzakelijk. Het is wel mogelijk om daarbij te differentiëren naar de prioriteiten in de verschillende gebieden. Daarbij is nauwe samenwerking met gemeente en andere partijen noodzakelijk. Maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, worden integraal gekoppeld aan de doelen van het Waterbeheerprogramma, het Wegenbeheerprogramma en het Groenbeleidsplan en via concrete maatregelen klimaatbestendig uitgewerkt.

In het verband van de gebiedsgerichte aanpak komt ook de discussie "functie volgt peil, peil volgt functie" aan de orde. Deze uitgangspunten staan symbool voor belangen van natuur en agrarische bedrijven. Dit vraagt om een zorgvuldige aanpak, in een goede samenwerking met de bestuursorganen die besluiten over de ruimtelijke ordening, in het bijzonder provincie en gemeenten. Klimaatrobuuste inrichting van de gebieden is een gezamenlijk belang.

- **Zwemwater**

De aandacht moet ook uitgaan naar de 'belevingswaarde' van het water. Het recreatief gebruik, met name als zwemwater, vereist ook aandacht. Maatregelen kunnen bijdragen aan de mogelijkheden om zwemwaterlocaties optimaal te gebruiken. In samenspraak met de provincie, gemeenten en belanghebbenden moet er naar gestreefd worden dat de aangewezen zwemlocaties aan de gestelde eisen voldoen.

Ruimte voor foto

5 WATERKETEN

Ten aanzien van De waterketen en specifiek het deel zuiveren staat het waterschap voor grote uitdagingen.

- **Strategie zuiveren**

De moderniseringsopgave op het gebied van zuiveren in de toekomst is groot. De meeste rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) zijn 30 à 40 jaar oud en moeten geschikt gemaakt worden voor de komende 30 à 40 jaar.

De zuiveringsinstallaties zijn inmiddels toe aan een vernieuwing. De Richtlijn Stedelijk Afvalwater en de ontwikkelingen omtrent nieuwe stoffen zorgen voor aanvullende eisen.

Om voorbereid te zijn op de toekomst is een strategie vernieuwing zuiveren noodzakelijk. Deze strategie moet aangeven hoe het waterschap de moderniseringsopgave aan gaat pakken, gaat financieren en welke randvoorwaarden op orde moeten zijn. Daarbij dient ook aandacht besteed te worden aan de samenwerking met andere waterschappen, kennisinstituten en marktpartijen. Door gericht de samenwerking op te zoeken, kan de toekomst-opgave sneller, beter en meer ingevuld worden.

Deze bestuursperiode wordt een langjarige strategie zuiveren opgesteld voor de komende 50 jaar. Het jaar 2075 vormt een stip op de horizon, die de mogelijkheid biedt om de strategie in de loop der jaren met nieuwe inzichten te verrijken.

De overeenkomsten stedelijk afvalwater met de gemeenten worden op basis van de nieuwe inzichten herzien.

- **Richtlijn stedelijk afvalwater**

De Europese richtlijn stedelijk afvalwater (RSA) wordt vermoedelijk in 2024 door Brussel vastgesteld en zal in 2026 van in de Nederlandse wet van kracht worden. Onze betrokkenheid bij dit proces loopt via de Unie van Waterschappen.

Deze richtlijn versterkt de noodzaak tot moderniseren, innoveren en investeren in de rwzi's en is een van de bouwstenen waarop de toekomstige ontwikkelingen en de strategie worden gebaseerd. Bij investeringsvoorstellen anticipeert het waterschap pro-actief met de op dat moment beschikbare kennis.

- **Slibstrategie**

De slibstrategie, zoals deze door de VV is vastgesteld, voldoet als leidraad voor de toekomst. Om de slibstrategie ten uitvoer te brengen werkt het waterschap samen met de verschillende partners op dit punt. De partijen onderkennen dat de slibstrategie kan leiden tot een forse investering.

- **Bronaanpak en communicatie**

Het waterschap neemt een pro-actieve houding aan om het vervuilen van afvalwater bij de bron aan te pakken. Vanuit de ketenaanpak wordt bijvoorbeeld samengewerkt met ziekenhuizen, zorginstellingen en burgers om de verschillende bronnen van bijvoorbeeld medicijnresten in het afvalwater tot het minimum te beperken. Met gemeenten en bedrijven worden aanvullende afspraken gemaakt.

Het waterschap zet in op externe communicatie om het bewustzijn over de vervuiling van afvalwater te vergroten. Hierbij wordt aandacht besteed aan het voorkomen van medicijn- en drugsresten in het afvalwater.

6 WEGEN EN GROEN

Voor het wegenbeheer is enerzijds het vastgestelde Wegenbeheerprogramma 2022-2027 leidend. Anderzijds vormt de wegentransitie een belangrijk onderwerp binnen het programma Wegen. Dit leidt tot de volgende aandachtspunten:

• Veiligheid

De veilige inrichting van de waterschapswegen en fietspaden staat voorop. Daarbij wordt rekening gehouden met zowel de automobilisten, fietsers, voetgangers, als de bestuurders van agrarische voertuigen. In de komende bestuursperiode zal er extra aandacht zijn voor de veiligheid van de fietsers. Waar mogelijk wordt hierbij aangesloten bij campagnes van andere partijen. Samen met de gemeente Hoeksche Waard wordt specifieke aandacht gegeven aan een plan voor de verbetering van de verkeerssituatie in de Hoeksche Waard. Daarbij zal een routeringsplan voor vrachtverkeer meegenomen worden.

• Kwaliteitsniveau

In het Wegenbeheerprogramma is het kwaliteitsniveau van de wegen kwalitatief verwoord. Dit vereist nog een nadere invulling, waarbij het kwaliteitsniveau beter aansluit bij de CROW-richtlijnen voor 'goed wegbeheer'. Daarmee sluit WSHD ook beter aan bij andere wegbeheerders (gemeenten, provincies en andere waterschappen), zodat een onderlinge vergelijkbaarheid beter mogelijk wordt. In 2023 wordt het kwaliteitsniveau nader vastgesteld in lijn met de CROW-richtlijnen. De financiële consequenties worden vervolgens in de komende Programmabegroting opgenomen.

• Ecologische bermen

Ecologische en biodiverse bermen zijn van grote toegevoegde waarde in ons beheergebied. Conform het Groenbeleidsplan worden de bermen ecologisch en biodivers aangelegd en onderhouden, rekening houdend met het belang van verkeersveiligheid en de belangen van agrariërs bij het gebruik van de aanliggende percelen.

• Wegentransitie

Conform eerdere besluiten van de VV wordt de overdracht van de wegen aan de gemeenten uitgevoerd op basis van het Plan van Aanpak. In dit Plan van Aanpak voor de overdracht van de wegen zijn meerdere go/no go momenten opgenomen. Het doel is om uiteindelijk alle wegen over te dragen. Dit betekent niet dat alle wegen op hetzelfde moment overgedragen moeten worden. Het waterschap zal de mogelijkheden en de gevolgen van een gefaseerde overdracht samen met alle gemeenten in kaart brengen. Op basis daarvan zal volgend jaar een eerste go/no go moment zijn. Daarbij zullen de verschillende effecten, o.a. voor de wegenheffing, inzichtelijk gemaakt zijn. De feitelijke overdracht met elke gemeente wordt via een eigen traject vorm gegeven, waarbij steeds weer een bestuurlijk besluit als een go/no go moment is voorzien.

• Groenbeleid

Een van de concrete acties om de ambities van het Groenbeleidsplan in te vullen, is het aanpassen van pachtvoorwaarden, zoals in hoofdstuk 3 (Waterveiligheid) is beschreven. In 2024 wordt begonnen met de evaluatie van het Groenbeleidsplan, zodat een goede beschouwing van de inhoudelijke resultaten en de financiële effecten in 2025 aan de VV worden voorgelegd.

• Recreatie

Onder het kopje 'Zwemwater' is hoofdstuk 4 specifiek ingezoomd op deze recreatief gebruik van water. Recreatie heeft meer verschijningsvormen in relatie met het waterschap. Het waterschap stimuleert het recreatief medegebruik rondom water en natuur in de vorm van kanoroutes, wandel- en fietspaden, rekening houdend met de natuurwaarden en biodiversiteit. Bij historische of bijzondere locaties in het gebied ondersteunt het waterschap initiatieven om deze locaties zichtbaar te maken en van uitleg te voorzien bijv. door informatieborden aan te brengen.

7 DE EXTERNE ORIËNTATIE

Al in het Bestuursprogramma 2019-2023 stond het belang van externe oriëntatie centraal. Terugkijkend is het algemene beeld dat het waterschap een verbetering heeft gemaakt en beter gesteld staat als samenwerkingspartner. Uit het stakeholderonderzoek van april 2022 bleek dat de veranderingen binnen WSHD zichtbaar worden en partners graag willen samenwerken. Toch laat het onderzoek zien dat er ook in de bestuursperiode 2023-2027 nog het nodige moet gebeuren op dit gebied. WSHD wil een goede, betrouwbare samenwerkingspartner zijn en tegelijkertijd actief en tijdig kunnen inspelen op (mogelijke) ontwikkelingen om het waterschap heen. Om dit te kunnen zijn kent en ziet het waterschap zijn partners. Partners zijn bijvoorbeeld onze inliggende gemeente, provincie, veiligheidsregio's, andere waterschappen, samenwerkingsverbanden zoals de Zuidwestelijke Delta en belangenorganisaties zoals LTO, VBNE en de KVK.

- **Pro-actief opereren**

Groot belang wordt gehecht aan het pro-actief opereren van waterschap Hollandse Delta. We moeten als waterschap niet afwachten tot we gevraagd worden om te participeren, maar we zoeken actief en zelfbewust naar de samenwerking en allianties met mede-overheden, bedrijven, organisaties en burgers.

Daarbij beperken we ons niet tot de waterschapstaken, zoals waterveiligheid of waterketen, maar we zoeken ook de samenwerking bij onderwerpen, waarbij water en bodem sturend is/moet zijn (zoals woningbouwopgave), of waarbij klimaatadaptatie, duurzaamheid en/of circulariteit speelt, vanuit het besef dat op deze gebieden gemaakte keuzen bepalend zullen zijn voor de toekomstige uitoefening van onze taken.

- **Strategische aanpak**

Het pro-actief opereren vereist een strategische aanpak. De 'Watervisie' biedt een kader aan voor deze strategische aanpak. Dit kader wordt ondersteund door de beleidsbrief Water en Bodem Sturend (WBS) en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Ook de implementatie van de Omgevingswet is hierbij van belang. Daarbij dienen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen als één overheid op te treden.

Deze strategische aanpak zal leiden tot scherpere in de besluitvormingsprocessen en het handelen van VV en D&H en geeft daarmee richting aan de ambtelijke organisatie.

Ruimte voor foto

8 DE INTERNE ORIËNTATIE

WSHD kan alle goede voornemens alleen waarmaken als de organisatie daarvoor geëquipeerd is. Met andere woorden, een organisatie, die weet wat er in de buitenwereld speelt en in staat is effectief de beheerstaken en de daarbij horende projecten uit te voeren.

Er is waardering voor de manier waarop de organisatie nu functioneert. Om het functioneren van het waterschap in de toekomst op dit niveau te garanderen en te verbeteren kan de organisatie verdieping en verbreding nodig hebben. Aandachtspunten op dit moment hierbij zijn:

- **Externe contacten**

In 2022 is een nieuwe aanzet gegeven aan het omgevingsmanagement en het professionaliseren van de dienstverlening. Vanuit het RKC onderzoek zijn stappen gezet in het verbeteren van het meldingenproces en het Klant Contact Centrum (KCC), waarbij een betere dienstverlening naar de burgers en structurele analyses mogelijk worden.

Door het college dient er een gerichte monitoring te worden uitgevoerd op de meldingen, klachten en bezwaren. De VV wordt door middel van een jaarlijkse rapportage op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Gerichte evaluaties, mede op basis van onderzoek door de RKC, kunnen de effectiviteit nog verder verhogen.

- **Digitale transformatie**

De digitale transformatie binnen het waterschap kent verschillende verschijningsvormen. De bedrijfsvoering op het gebied van bijvoorbeeld het watersysteem en de waterketen wordt in hoog tempo geautomatiseerd. Het invoeren van de omgevingswet zorgt ervoor dat het waterschap in toenemende mate digitaal in contact staat met haar mede overheden.

Ingezetenen en agrariërs krijgen steeds meer digitale mogelijkheden om in contact te treden met het waterschap. De interne samenwerkingsprocessen zullen aangepast moeten worden aan deze digitale transformatie.

De Verenigde Vergadering onderkent deze ontwikkeling en onderstreept de noodzaak om hiervoor de mensen en middelen beschikbaar te stellen. Daarbij hoort wel de menselijke maat bewaakt te worden. Daarbij wordt specifiek aandacht gevraagd voor 'digibeten', voor maatwerk en voor nieuwe vragen/ontwikkelingen, die niet passen binnen bestaande systemen.

- **Programmatistische sturing**

Vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) wordt WSHD gekenschetst als een organisatie die dijkversterkingsprojecten zowel inhoudelijk en procesmatig als financieel efficiënt uitvoert. Dit is een inspirerend voorbeeld voor de grote uitvoeringsopgaven in het watersysteem (KRW en wateropgave) en de waterketen, waarvoor de organisatie zich gesteld ziet.

Er ligt al heel veel beleid, dat nu geëffectueerd moet worden vanuit de organisatie. De Verenigde Vergadering stelt de kaders voor de programmatistische sturing door het college en volgt de uitvoering via bestuurlijke rapportages op basis van monitoring op de bestuurlijke aspecten. Zo nodig kunnen de bestuurlijke kaders worden aangevuld/aangepast, als bij de uitvoering knelpunten ontstaan.

- **Professionaliseren calamiteitenorganisatie**

Klimaatverandering zorgt in toenemende mate voor meer extreme weersomstandigheden, met ook hogere waterstanden als gevolg. Dit heeft ook gevolgen voor het functioneren van het waterschap. Het waterschap moet uitgerust zijn met een professionele calamiteitenorganisatie, die adequaat kan optreden bij extreem weer en andere uitzonderlijke situaties, zoals een breuk in een persleiding of een cyberaanval.

9 FINANCIËLE ASPECTEN

In dit Bestuursakkoord wordt uitgegaan van 'gezonde overheidsfinanciën'. Dat houdt in dat structurele uitgaven gedekt worden door structurele inkomsten en dat het weerstandsvermogen voldoende is om eventuele financiële tegenslagen op te vangen.

• Planning en Control cyclus (P&C cyclus)

Om de kaderstellende en controlerende taak van de Verenigde Vergadering goed te kunnen uitvoeren moeten de VV-leden op de juiste manier in positie gebracht worden met goede informatie. De P&C cyclus vormt daarbij een belangrijke bouwsteen. Deze cyclus bestaat uit de Kaderbrief, de Programmabegroting, de Bestuursrapportage en Begrotingswijzigingen en het Jaarverslag.

Vanwege de grote investeringen die zijn voorzien, is het vaststellen van de hoofdlijnen en het controleren van de voortgang van programma's en projecten van belang. Daartoe zal de P&C cyclus worden geëvalueerd, waarbij de aanbevelingen uit het RKC-rapport worden meegenomen. Doel van deze evaluatie is om de VV in de juiste positie te brengen.

Conform de aanbevelingen van het laatste RKC onderzoek wordt gekeken naar het bestuurlijke niveau van de rapportages. Daarbij vormen de KPI's en het dashboard een belangrijk onderdeel. Het is van belang om nu daadwerkelijk te gaan starten en de ontbrekende KPI's zo snel mogelijk aan te vullen. Vervolgens kan een evaluatie na twee jaar leiden tot eventuele bijstelling. Het streven is om in 2024 een complete set van bestuurlijke KPI's te hebben.

• Investerings

De komende jaren staat het waterschap voor grote investeringsopgaven.

De uitvoeringskracht van het waterschap, zowel bestuurlijk, organisatorisch als financieel, vragen om een strategische overweging. Niet alles is te plannen. Er moet rekening worden gehouden met vertragingen, waardoor de uiteindelijke financieringsopgave in een jaar kleiner blijkt, dan begroot. Mogelijkheden van 'over-programmeren' zullen dan ook in beeld worden gebracht om te voorkomen dat er grote overschotten optreden.

Waar mogelijk maakt het waterschap gebruik van externe fondsen voor specifieke investeringen en zoekt het proactief naar andere vormen van externe en/of co-financiering.

• Belastingheffing en kwijtschelding

De hoogte van de belasting wordt gezien als een resultante van de inhoudelijke doelen, die gesteld zijn. De inhoudelijke doelen brengen kosten en investeringen met zich mee, die een bepaald financieel kader opleveren voor het waterschap. Hieruit volgt de belastingdruk, waarbij het waterschap streeft naar een gelijkmatige trend.

Daarbij wordt wel aandacht gevraagd voor de goede inschatting van de ontwikkeling van de WOZ-waarden als grondslag voor het tarief voor een duidelijke uitleg naar de belastingbetalers, waarvoor de belasting wordt geheven.

De huidige kwijtscheldingsregeling blijft van kracht. In deze bestuursperiode wordt een evaluatie over de kwijtschelding uitgevoerd, waarmee een voorstel voor handhaving c.q. aanpassing zal worden besproken.

• Kostentoedeling

Het herzien van de kostentoedelingsverordening start in 2024 en vereist een zorgvuldig bestuurlijk proces. Dit moet afgestemd zijn met de wetswijziging voor een nieuw belastingstelsel, dat momenteel voor advies bij de Raad van state ligt. Een nieuwe kostentoedelingsverordening moet op 1 januari 2026 ingaan.

10 POLITIEK, BESTUURLIJK SAMENSPEL

Zoals in de inleiding al is gesteld ziet WSHD zich gesteld voor grote opgaven, die verweven zijn met andere ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. De omvang en complexiteit van deze opgaven vereisen brede politieke steun voor de doelen, middelen en wijze van aanpak in een sterk en effectief bestuur.

Daarbij verdient de VV een goede ondersteuning met een griffie-achtige invulling. Het lopende onderzoek naar de vorm waarin deze ondersteuning het best gegeven kan worden, zal nog vóór de zomer van 2023 tot concrete voorstellen leiden.

Een sterk, als team functionerend collegiaal college van D&H, opererend binnen de door de VV gestelde kaders, zal richting en houvast geven aan het ambtelijk apparaat van het waterschap. Die gezamenlijkheid zal ten grondslag liggen aan het functioneren van het waterschap in de komende vier jaar.

Vanuit dit perspectief hebben we de volgende uitgangspunten met elkaar bepaald:

- **Besluitvorming**

1. goed gestructureerde processen en voorstellen zijn de basis voor gedegen inhoudelijk debat en zorgvuldige besluitvorming;
2. voorzitters 'bewaken' actief de kwaliteit en sfeer van het debat – waarbij de deelnemers zich inspannen een goede, inhoudelijke bijdrage te leveren (zonder nodeloze herhalingen);
3. leden van de VV willen zich focussen op hoofdlijnen, mits de voorstellen hen daartoe in staat stellen;
4. een goede, professionele relatie tussen het college van D&H en de Verenigde Vergadering bevordert de kwaliteit van het debat;
5. "zonder scherpste geen glans": constructieve, scherpe debatten dragen bij aan de kwaliteit van de besluitvorming.

- **Cultuur**

1. wederzijds respect is de basis voor een goede dialoog;
2. cultuur is maakbaar – ieders positieve bijdrage is van belang, het is samenwerking;
3. constructieve, scherpe debatten en persoonlijk respect gaan hand in hand;
4. informele bijeenkomsten, zoals bij een werkbezoek, maken onderdeel uit van de gezamenlijke agenda;
5. we leren van het verleden, we kijken vooral vooruit.

Het college van D&H zal dit bestuursakkoord, in goed overleg met de VV, in de komende zomermaanden programmatisch verder uitwerken, zodat de afspraken geconcretiseerd en uitgevoerd worden.

Met elkaar willen we trots zijn op het waterschap. Met elkaar willen we ervoor zorgen dat WSHD een goed imago heeft in de samenleving. Met elkaar willen we zorgen voor een veilige en leefbare delta.

Dit Bestuursakkoord 2023 – 2027 wordt onderschreven door de volgende fracties:

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

BIJLAGE 1: BESTUURLIJKE VERTREKPUNTEN

Water en bodem sturend

Op 25 november 2022 is de beleidsbrief 'Water en Bodem Sturend' naar de Tweede Kamer gestuurd. In de brief wordt aangegeven, dat we steeds vaker tegen de grenzen van het water- en bodemsysteem aanlopen. Dit wordt versterkt door de klimaatverandering.

Deze brief bevat de volgende uitgangspunten, die leidend zijn voor de ruimtelijke inrichting van Nederland:

- Niet afwentelen: we moeten de problemen niet afwentelen naar toekomstige generaties, naar andere gebieden of functies of van privaat naar publiek;
- Meer rekening houden met extremen: we moeten bij de ruimtelijke ontwikkelingen rekening houden met het veranderend klimaat en grotere extremen (hevige neerslag, langdurige droogte, etc.);
- In samenhang omgaan met wateroverlast, droogte en bodem: Nederland moet van een vergiet weer een spons worden, waarbij de sponswerking ook een veerkrachtig ecosysteem bevordert;
- Meerlaagsveiligheid: niet alleen kijken naar het voorkómen van overstroming, maar ook het beperken van de gevolgen door de ruimtelijke inrichting, het adequaat en klimaat-robuust herstellen en het vergroten van het waterbewustzijn zijn daarbij belangrijk;
- Minder afdekken, minder vergraven, niet verontreinigen: een vitale bodem is van belang voor alle functies;
- Integrale aanpak in de leefomgeving: de water- en bodemopgaven hangen samen met klimaatadaptatie, waterkwaliteit, verstedelijking, woningbouw, landbouw en energievoorziening. Daarom is een integrale aanpak noodzakelijk, waarbij functiecombinaties gezocht worden, die bijdragen aan een hogere kwaliteit van de leefomgeving;
- Comply or explain: voor de structurerende keuzes in gebiedsprocessen kunnen bepaalde uitgangspunten als knellend worden ervaren. Wanneer wordt afgeweken geldt dat dit expliciet uitlegbaar en toetsbaar moet zijn en dat doelen nog steeds wel gehaald worden. Het principe 'comply or explain' geldt voor alle partijen, ook het Rijk.

Nationaal Programma Landelijk Gebied

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is een beleidsprogramma onder de Nationale Omgevingsvisie met de ministeries van LNV, I&W en BZK als opdrachtgevers. Het NPLG heeft als taak om met een gebiedsgerichte aanpak te zorgen dat de opgaven en maatregelen voor natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat worden gehaald.

Om de natuur te herstellen, de stikstofproblematiek op te lossen, de waterkwaliteit te verbeteren en de gevolgen van extreem weer op te vangen is een transitie van het landelijk gebied nodig. Het NPLG dient daarom meerdere doelen door het slim combineren van maatregelen. Het rijk heeft hiervoor bijna 25 miljard euro vrij gemaakt.

Via het Nationaal Programma Landelijk Gebied bekijken provincies, gemeenten, waterschappen, ondernemers en terreinbeheerders per gebied wat nodig is voor gezonde natuur, schoon water en schone lucht. Vanuit de kaders van het NPLG stelt de provincies gebiedsprogramma's op, waarin maatregelen worden vastgelegd om de doelen voor natuur, stikstof, water en klimaat te halen.

Waterbeheerprogramma, Wegenbeheerprogramma en Groenbeleidsplan

Het Waterbeheerprogramma, het Wegenbeheerprogramma en het Groenbeleidsplan zijn de inhoudelijke doelen vastgesteld voor de periode 2022 – 2027. Halverwege de looptijd van deze strategische beleidsplannen wordt bezien of aanpassing nodig is om de gestelde doelen in 2027 te halen.

Het Waterbeheerprogramma bevat de doelen voor waterveiligheid, het watersysteem en de waterketen. Daarin zijn ook de doelen en maatregelen vastgelegd, die in het 3^e Stroomgebied-beheerprogramma (SGBP-3) leidend zijn voor de invulling van de KRW-opgaven.

In het Wegenbeheerprogramma zijn de doelen ten aanzien van verkeersveiligheid en bereikbaarheid beschreven. Deze doelen gelden voor het taakgebied, waarin het waterschap wegen beheert.

Het Groenbeleidsplan gaat over alle groene assets die het waterschap in eigendom en/of beheer heeft: dijken, wegbermen, watergangen, (natuurvriendelijke) oevers, waterbergingen en terreinen van rioolwaterzuiveringen en gemalen. De ambitie is om de biodiversiteit op deze assets te verhogen en tenminste de landschappelijke waarden te behouden.

Agenda Duurzaam WSHD

Op 7 december 2022 is de Agenda Duurzaam WSHD vastgesteld, waarin de koers en inzet voor de komende jaren is opgenomen. De inzet vanuit WSHD is om te voldoen aan de nationale doelen voor klimaat, energie en de nieuwe wettelijke verplichtingen die volgen uit het Klimaatakkoord en de Klimaatwet.

De Agenda Duurzaam WSHD vormt het kader voor de verdere concretisering van een klimaat-neutraal, energieneutraal en circulair waterschap Hollandse Delta. De Agenda Duurzaam werkt integraal door in alle ontwikkelingen van de waterschapstaken.

Besluitvormende VV

Dossiernummer	578
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	13
Titel	1e begrotingswijziging 2023
Portefeuillehouder	H.A.J. van der Drift

Bijlagen
Voorstel 1e begrotingswijziging 2023 VV versie
Boekwerk 1e begrotingswijziging
1e Begrotingswijziging 2023 vertrouwelijke bijlage

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	18 april 2023
Commissie WWV	9 mei 2023
Commissie MBH	10 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

1. De 1e begrotingswijziging 2023 vast te stellen;
2. De Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027 te wijzigen met de in de 1e begrotingswijziging opgenomen mutaties, zoals vermeld onder de verschillende programma's in hoofdstuk 3;
3. In te stemmen met het opnemen van onderstaande nieuwe investeringen in de programmabegroting 2023; - 7103300143 Aanschaf TPI Gorzeman - 7811700020 AV Middelen Z1 & Z2
4. In te stemmen met het direct vrijgeven van de investering 7811700020 AV Middelen Z1 & Z2;
5. In te stemmen met het wijzigen van de investeringen in scope, planning en middelen conform de mutaties zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
6. In te stemmen met het wijzigen van de inflatiekredieten conform de mutaties zoals vermeld in hoofdstuk 4;
7. In te stemmen met het wijzigen van de verschillende kredieten binnen het programma Voldoende en Schoon Water en Waterketen ten behoeve van de programmabrede risicokredieten zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Onderwerp: 1e begrotingswijziging 2023

Babsnummer: 578

1. **Gevraagd besluit**

1. De 1e begrotingswijziging 2023 vast te stellen;
2. De Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027 te wijzigen met de in de 1^e begrotingswijziging opgenomen mutaties, zoals vermeld onder de verschillende programma's in hoofdstuk 3;
3. In te stemmen met het opnemen van onderstaande nieuwe investeringen in de programmabegroting 2023;
 - 7103300143 Aanschaf TPI Gorzeman
 - 7811700020 AV Middelen Z1 & Z2
4. In te stemmen met het direct vrijgeven van de investering 7811700020 AV Middelen Z1 & Z2;
5. In te stemmen met het wijzigen van de investeringen in scope, planning en middelen conform de mutaties zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
6. In te stemmen met het wijzigen van de inflatiekredieten conform de mutaties zoals vermeld in hoofdstuk 4;
7. In te stemmen met het wijzigen van de verschillende kredieten binnen het programma Voldoende en Schoon Water en Waterketen ten behoeve van de programmabrede risicokredieten zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage.

2. **Probleemstelling - context**

Op 23 november 2022 heeft de VV de Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027 (hierna Programmabegroting 2023) vastgesteld. De 1^e begrotingswijziging geeft een actueel beeld over de voortgang op basis van de realisatie per 31 maart 2023 en daarnaast een prognose voor heel 2023. Dit proces leidt tot een bijgestelde/aangepaste begroting 2023.

3. **Beoogd effect en argumenten**

Met de 1^e begrotingswijziging 2023 wordt verantwoording afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2023, incl. wijzigingen die voor 31 maart 2023 hebben plaatsgevonden.

Resultaat 1^e begrotingswijziging

De mutaties in de begroting leiden tot een resultaat van € 0,7 miljoen (voordeel), in onderstaande tabel is het geprognosticeerd resultaat per programma opgenomen:

Exploitatie (bedragen x € 1 mln.)	Begroting¹	Begroting (incl. wijzigingen)²	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	22,2	22,2	1,4	21,9	-0,3	V

¹ In deze kolom zijn de bedragen per programma vermeld zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023, zoals vastgesteld in november 2023.

² In deze kolom zijn de bedragen per programma vermeld zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023, zoals vastgesteld in november 2023, aangevuld met VV-besluiten die gevolgen hebben voor de begroting 2023. Dit kunnen besluiten zijn uit 2022 die doorwerken naar 2023, maar ook losse VV-besluiten.

Voldoende en Schoon Water	58,5	58,7	5,1	59,3	0,6	N
Waterketen	83,7	83,9	11,9	84,2	0,4	N
Wegen	11,7	11,7	-7,0	10,8	-0,9	V
Bestuur en Organisatie	27,0	26,2	16,5	26,0	-0,2	V
Dekkingsmiddelen	-190,2	-190,2	-0,2	-190,5	-0,3	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,9	12,5	27,7	11,8	-0,7	V
Toevoeging aan reserves	4,0	4,0	0	4,0	0	
Onttrekking aan reserves	-16,9	-17,3	0	-17,3	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming	0	-0,8	27,7	-1,5	-0,7	V

Realisatiegraad investeringen

Onderstaande tabel geeft de prognose weer van de besteding t.b.v. investeringen in jaarschijf 2023. In onderstaande tabel is te zien dat de totale realisatiegraad ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 92% bedraagt.

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Oorspronkelijke begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	1e begrotingswijziging 2023	Verschil t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting
Waterveiligheid	10,8	11,5	2,9	-7,9	27%
Voldoende en schoon water	13,9	15,1	15,7	1,8	113%
Waterketen	13,2	14,4	14,1	0,9	107%
Wegen	15,6	16,8	13,7	-1,9	88%
Bestuur en Organisatie	3,6	3,0	6,4	2,8	177%
Totaal	57,1	60,8	52,8	-4,3	92%

4. Kernboodschap

Met de 1^e begrotingswijziging 2023 wordt verantwoording afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2023. Door middel van de 1^e begrotingswijziging wordt de begroting 2023 aangepast op basis van de laatste inzichten. Met het oog op rechtmatigheid is het noodzakelijk de begroting tussentijds aan te passen.

5. Regelgeving en beleid

- Artikel 77 Waterschapswet;
- Artikelen 99 tot en met 101 van de Waterschapswet;
- Artikel 10 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2014;
- Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027;

6. Historie – eerdere besluitvorming

- Op 23 november 2022 is de programmabegroting 2023-2027 door de VV vastgesteld.

7. Financiën

Voor een uitgebreide financiële toelichting wordt verwezen naar de 1^e begrotingswijziging 2023.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing

9. Alternatieven

Niet van toepassing

10. Organisatorische en personele consequenties / OR

Niet van toepassing

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

12. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Na vaststelling door de VV zal de 1^e begrotingswijziging 2023 ter kennisname aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland worden gezonden.

14. Bevoegd orgaan

VV

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing

16. Bijlagen

Bijlage 1: Boekwerk 1^e begrotingswijziging 2023

Bijlage 2: 1e Begrotingswijziging 2023 bijlage investeringen (vertrouwelijk)

Vergaderdatum: 24 mei 2023
Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP 1e begrotingswijziging 2023

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van datum D&H; 18-04-2023

gehoord het advies van de Commissie Water en WWV van 09-05-2023,
en de Commissie MBH van 10-5-2023;

overwegende dat:

- de Programmabegroting 2023 is gebaseerd op inzichten en inschattingen uit 2022;
- met het oog op rechtmatigheid het noodzakelijk is de Programmabegroting 2023 tussentijds aan te passen;
- met de 1^e begrotingswijziging 2023 verantwoording wordt afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2023.

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;
- artikelen 99 tot en met 101 van de Waterschapswet;
- artikel 10 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2014;
- programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027.

BESLUIT:

1. De 1e begrotingswijziging 2023 vast te stellen;
2. De Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027 te wijzigen met de in de 1^e begrotingswijziging opgenomen mutaties, zoals vermeld onder de verschillende programma's in hoofdstuk 3;
3. In te stemmen met het opnemen van onderstaande nieuwe investeringen in de programmabegroting 2023;
 - 7103300143 Aanschaf TPI Gorzeman
 - 7811700020 AV Middelen Z1 & Z2
4. In te stemmen met het direct vrijgeven van de investering 7811700020 AV Middelen Z1 & Z2;
5. In te stemmen met het wijzigen van de investeringen in scope, planning en middelen conform de mutaties zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
6. In te stemmen met het wijzigen van de inflatiekredieten conform de mutaties zoals vermeld in hoofdstuk 4;
7. In te stemmen met het wijzigen van de verschillende kredieten binnen het programma Voldoende en Schoon Water en Waterketen ten behoeve van de programmabrede risicokredieten zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage.

Ridderkerk, 24 mei 2023

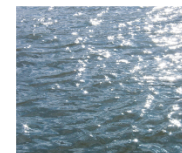
De Verenigde Vergadering voornoemd,

wnd. secretaris-directeur,

dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

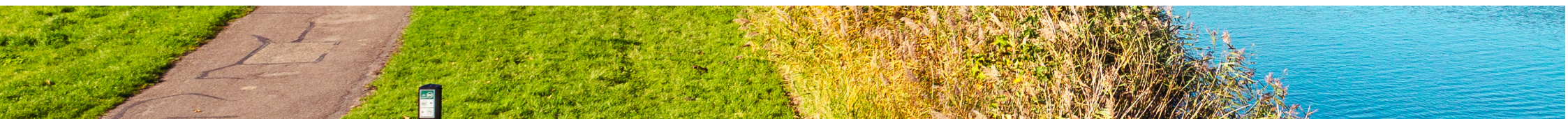

waterschap
**Hollandse
Delta**

waterschap Hollandse Delta

1^e begrotingswijziging 2023

Foto: Zicht op de Bernisse

Inhoudsopgave

1.	<i>Inleiding</i>	3
2.	<i>Resultaat begrotingswijziging</i>	4
2.1	Realisatiegraad investeringen.....	5
3.	<i>Resultaat begrotingswijziging per programma</i>	7
3.1	Waterveiligheid	7
3.2	Voldoende en Schoon water.....	9
3.3	Waterketen.....	12
3.4	Wegen	15
3.5	Bestuur en Organisatie.....	17
3.6	Algemene dekkingsmiddelen	20
4.	<i>Inflatie- en risicokredieten</i>	21
4.1	Inflatiekrediet	21
4.2	Programmabrede risicokredieten	21
5.	<i>Financiële overzichten</i>	23
5.1	Aansluiting begroting 2023 en 1 ^e begrotingswijziging 2023	23
5.2	Reserves en voorzieningen	23
6.	<i>Vaststellingsbesluit</i>	24

1. Inleiding

De Programmabegroting 2023 is gebaseerd op ramingen en inschattingen die in de loop van 2022 zijn opgesteld. Door middel van verschillende P&C producten zoals een begrotingswijziging en Bestuursrapportage (Burap) kan de begroting 2023 worden aangepast op basis van de meest actuele inzichten. Voor u ligt de 1^e begrotingswijziging 2023 ter besluitvorming, later in het jaar volgt de Burap 2023 en 2de begrotingswijziging 2023.

Het verschil tussen de Bestuursrapportage (Burap) en de begrotingswijziging is vooral dat een Burap een tussenrapportage is, waarbij over de voortgang van de in de begroting vastgelegde doelstellingen, maatregelen en daaraan verbonden middelen wordt gerapporteerd. De begrotingswijziging daarentegen is een compacte wijzigingsrapportage waarin de mutaties op de begroting per programma kort worden toegelicht en financieel worden vertaald. De mutaties in de 1^e begrotingswijziging 2023 zijn tot stand gekomen op basis van gewijzigde ramingen en inschattingen en op basis van gebeurtenissen die verwacht worden gedurende de rest van het jaar. De realisatie tot en met 31 maart 2023 is meegenomen bij de beoordeling van 1^e begrotingswijziging 2023 en gepresenteerd in de tabellen.

Inflatie, levertijden, stikstof en onzekerheden

Nederland wordt, net als de rest van Europa en de wereld geconfronteerd met sterke inflatie. Behalve prijsstijgingen is er ook sprake van een toename van levertijden. Veel leveranciers kunnen geen harde toezeggingen doen op levertijd en leggen het risico op vertraging door naar de opdrachtgever (of nemen een opdracht niet aan). De onzekerheid omtrent prijzen en levertijden raken uiteraard ook het waterschap waardoor het onzeker is of projecten (volledig) volgens planning en binnen beschikbare gestelde krediet uitgevoerd kunnen worden. Naar aanleiding van deze omstandigheden heeft de VV in 2de begrotingswijziging 2022 (IBABS voorstel 218) ingestemd met de introductie van inflatiekredieten om prijsstijgingen als gevolg van inflatie te kunnen dekken. Op 15 februari 2023 heeft de VV ingestemd (IBABS voorstel 394) met het instellen van programmabrede risicokredieten voor de programma's Voldoende en Schoon Water en Waterketen. Het bundelen van losse risicoreserveringen tot een overall-risicokrediet per programma vergroot de slagkracht op de voortgang van de investeringsopgave. Over zowel de inflatiekredieten als risicokredieten wordt in de 1^e begrotingswijziging gerapporteerd (hoofdstuk 4).

De stikstofproblematiek raakt ook WSHD, in de 1^e begrotingswijziging wordt gerapporteerd over het project Realisatie zettingsvloeiing verlengde 3de toetsronde (ZV3T) wat geraakt wordt en vertraagd is. Via een bestuurlijke informatiebrief wordt u op een later moment breder geïnformeerd over dit onderwerp en de impact van de stikstofproblematiek op WSHD.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het totaalbeeld voor heel WSHD weergegeven. In hoofdstuk 3 worden de mutaties voor zowel de exploitatie als de investeringen per programma toegelicht. In hoofdstuk 4 wordt gerapporteerd over de inzet van de inflatie- en risicokredieten. Tenslotte leest u in hoofdstuk 5 en 6 de overige financiële overzichten en het vaststellingsbesluit.

2. Resultaat begrotingswijziging

De mutaties in de begroting leiden tot een resultaat van € 0,7 miljoen (voordeel), in onderstaande tabel is het geprognosticeerd resultaat per programma opgenomen:

Exploitatie (bedragen x € 1 mln.)	Begroting¹	Begroting (incl. wijzigingen)²	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	22,2	22,2	1,4	21,9	-0,3	V
Voldoende en Schoon Water	58,5	58,7	5,1	59,3	0,6	N
Waterketen	83,7	83,9	11,9	84,2	0,4	N
Wegen	11,7	11,7	-7,0	10,8	-0,9	V
Bestuur en Organisatie	27,0	26,2	16,5	26,0	-0,2	V
Dekkingsmiddelen	-190,2	-190,2	-0,2	-190,5	-0,3	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,9	12,5	27,7	11,8	-0,7	V
Toevoeging aan reserves	4,0	4,0	0	4,0	0	
Onttrekking aan reserves	-16,9	-17,3	0	-17,3	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming	0	-0,8	27,7	-1,5	-0,7	V

Tabel 1. Resultaat 1^e begrotingswijziging

In hoofdstuk 3 is per programma een toelichting opgenomen van deze begrotingsbijstelling.

¹ In deze kolom zijn de bedragen per programma vermeld zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023, zoals vastgesteld in november 2023.

² In deze kolom zijn de bedragen per programma vermeld zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023, zoals vastgesteld in november 2023, aangevuld met VV-besluiten die gevolgen hebben voor de begroting 2023. Dit kunnen besluiten zijn uit 2022 die doorwerken naar 2023, maar ook losse VV-besluiten.

2.1 Realisatiegraad investeringen

Onderstaande tabel geeft de prognose weer van de besteding t.b.v. investeringen in jaarschijf 2023. In onderstaande tabel is te zien dat de totale realisatiegraad ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 92% bedraagt.

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Oorspronkelijke begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	1e begrotingswijziging 2023	Vershil t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting
Waterveiligheid	10,8	11,5	2,9	-7,9	27%
Voldoende en schoon water	13,9	15,1	15,7	1,8	113%
Waterketen	13,2	14,4	14,1	0,9	107%
Wegen	15,6	16,8	13,7	-1,9	88%
Bestuur en Organisatie	3,6	3,0	6,4	2,8	177%
Totaal	57,1	60,8	52,8	-4,3	92%

Tabel 2. Realisatiegraad investeringen

Waterveiligheid

Voor het programma Waterveiligheid is het project Realisatie zettingsvloeiing verlengde 3de toetsronde (ZV3T) vertraagd door het schrappen van de bouwvrijstelling stikstof. Een impactanalyse heeft duidelijk gemaakt dat een deel van het project niet zonder aanvullende maatregelen uitgevoerd kan worden. Op het ogenblik worden diverse scenario's bekeken in afstemming met het projectbureau van het HWBP hoe het project in zijn geheel of gedeeltelijk binnen de regels van de subsidieverordening doorgang kan vinden. De vertraging is voorlopig bepaald op circa 1 jaar en is daarmee de oorzaak van de enorme afname van de realisatiegraad in 2023.

Voldoende en Schoon Water

Voor het programma Voldoende en Schoon Water zijn er in de tweede begrotingswijziging 2022 mutaties verwerkt als gevolg van o.a. hogere prijzen en langere levertijden die een stijging in de jaarschijf 2023 tot gevolg hebben. Dit is o.a. het geval bij NBWS-TA. Verder zijn er investeringen die vanwege vertragingen bij derden niet in 2022 konden worden afgerond en daardoor doorschuiven naar 2023. Dit is o.a. het geval bij Optimalisatie Watervoorziening Brielse Meer en NVO KRW waterlichaam De Nes. Overige effecten van de hogere prijzen en langere levertijden en andere mee- en tegenvallers in de uitvoering zijn verwerkt in de eerste begrotingswijziging en leiden tot de aangegeven verschillen.

Waterketen

De reden voor de toename in programma Waterketen is voornamelijk herleidbaar naar de investering Voorbereiding Sluisjesdijk 2.0 die voor dit jaar meer uitgaven gepland heeft dan initieel was begroot. Het afsluiten van het project kettingruimers heeft positief bijgedragen aan de realisatiegraad in

2022, waardoor in 2023 geen uitgaven meer nodig zijn. Ook het project Centrifuges Zwijndrecht die is komen te vervallen vanwege de vastgestelde slibstrategie en leidt tot een financiële neerwaartse wijziging. De uitwerking van het project Influentafsluiters op Dokhaven laat de inflatie effecten zien, wat leidt tot een opwaartse bijstelling.

Wegen

Vanwege het uitlopen van de aanbesteding van het gladheidsmaterieel in combinatie met de geraamde levertijden van het materieel zijn de uitgaven van deze investering doorgeschoven naar 2024. Verder is in de voorbereiding gebleken dat de trajectaanpak Oudelandsedijk te Dirksland een grotere impact heeft dan vooraf gedacht. Daardoor is, in het kader van participatie en omgevingsmanagement, meer tijd nodig om zorgvuldig de omgeving te betrekken. Deze investering schuift daarom door naar 2024. Verder zijn een aantal kleinere investeringen niet in 2022 afgesloten en lopen deze nu door in 2023.

Bestuur en Organisatie

Het project fysieke toegang verwacht in 2023 meer uitgaven dan aanvankelijk gedacht, dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat er activiteiten doorschuiven naar 2023. Daarnaast worden er door scope uitbreidingen in 2023 meer uren en meer kosten gemaakt, de extra kosten kunnen binnen het bestaande krediet worden opgevangen. Een aantal projecten (o.a. Zon op Dak) is vertraagd en vanuit 2022 doorgeschoven naar 2023 wat een positief effect heeft op de realisatiegraad in 2023. De raming van verschillende projecten wordt in de 1^e begrotingswijziging naar boven aangepast. Dit betreft onder andere het project Civiel en cultuurtechnisch onderhoud 2016 doordat onterecht de inruilwaarde voor oude tractoren was meegenomen in het krediet en het project Integrale veiligheidssignalering wat is verhoogd vanwege aangescherpte veiligheidsnormen. Dit resulteert in een opwaartse bijstelling van € 2,8 miljoen.

3. Resultaat begrotingswijziging per programma

In dit hoofdstuk worden de wijzigingen ten opzichte van de gewijzigde Programmabegroting 2023 per programma toegelicht.

3.1 Waterveiligheid

Waterveiligheid (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	01.10 Preventie (1e laag)	23,0	23,0	1,4	23,6	0,6	N
	01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)				0,0	0,0	N
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	1,3	1,3	0,1	1,3		
Totaal Lasten		24,3	24,3	1,5	24,9	0,6	N
Baten	01.10 Preventie (1e laag)	-2,0	-2,0	-0,1	-2,8	-0,9	V
	01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)				-0,0	-0,0	V
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	-0,1	-0,1	-0,0	-0,1		
Totaal Baten		-2,1	-2,1	-0,1	-3,0	-0,9	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		22,2	22,2	1,4	21,9	-0,3	V
Toevoeging aan reserves		0,4	0,4	0	0,4	0	
Onttrekking aan reserves		-1,6	-1,6	0	-1,6	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		21,0	21,0	1,4	20,8	-0,3	V

Tabel 3. Exploitatiebegroting Waterveiligheid

Binnen het programma Waterveiligheid is het saldo van lasten en baten bij de eerste begrotingswijziging positief met een voordeel van € 0,3 miljoen. Dit is opgebouwd uit afwijkingen op zowel lasten als baten.

Aan de lastenkant wordt de afwijking vooral veroorzaakt door:

- Het voor 90% door het HWBP gesubsidieerde project Normtraject 20-3 heeft afgerond € 0,5 miljoen hogere kosten door uitloop van werkzaamheden uit 2022 naar 2023, met ook nog meer inzet van het externe ingenieursbureau;
- Het voor 100% door het HWBP gesubsidieerde project Praktijkproef Hedwigepolder kon niet in 2022 worden afgesloten. De afronding van dit voor de kennisopbouw van waterkeringen waardevolle project is nu begroot op € 0,1 miljoen;

De afwijking op de baten heeft de volgende oorzaken:

- Door de afwijking op de kosten, zijn er ook afwijkingen op de baten van de door het HWBP gesubsidieerde projecten, waarbij ook de uren gesubsidieerd zijn. In totaal stijgen de baten met € 0,7 miljoen;
- Extra opbrengsten grondverkoop vanuit het project Grond- en watergebruik (€ 0,2 miljoen voordeel).

Investerings

Waterveiligheid (bedragen x € 1 mln.)	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data	Geactualiseerde bestuurlijke data	Toelichting
7001014510 Fase II Dijkverst. HW Zuid HWBP2	LOPEND	nov-2017 dec-2022	nov-2017 dec-2023	Tijd: In 2022 was voorzien het project na de juridische uitspraak af te kunnen ronden. Dit is echter voor enkele punten van grondzaken op grondverwerving etc. niet gelukt. Dit wordt nu in 2023 opgepakt. Hiermee is het de verwachting dat het project in 2023 kan worden afgesloten en ook wordt afgemeld bij het HWBP. Financiën: Naar aanleiding van de uitspraak in de gerechtelijke procedure is het krediet bij de 2e begrotingswijziging 2022 zowel aan de lasten als batenkant opgehoogd met het bedrag uit de uitspraak. Recent is gebleken dat een deel van dit bedrag al in fase 1 van het project is verantwoord en de subsidie hierover is ontvangen. Dit deel wordt nu in mindering gebracht op het huidige krediet, zowel aan de lasten als de batenkant. Omdat het project 100% gesubsidieerd wordt door het HWBP, zijn er geen financiële gevolgen.
7202100320 Versterken drie regionale waterkeringen	LOPEND	sep-2019 dec-2023	sep-2019 dec-2023	Financiën: Door een hoger uitgevallen aanbesteding en een aantal aanvullende werkzaamheden in en rondom het project bij aangrenzende (particuliere) percelen is meer budget nodig voor de realisatie van het deelproject De Keen.
7202100323 Aankoop 1/8deel prim. Waterk. Stellend.	LOPEND	dec-2021 dec-2022	dec-2021 dec-2023	Tijd: Dit betreft de aankoop van 1/8 deel van een perceel op een primaire waterkering, waarvan het waterschap reeds 7/8ste deel in eigendom heeft. De eigenaar van het perceel wil het perceel aan het waterschap verkopen., Het passeren van de akte bij de notaris heeft in 2022 niet kunnen plaatsvinden.
7202200015 Realisatie Zettingsvloeiing V3T	LOPEND	nov-2022 dec-2025	nov-2022 dec-2026	Tijd: Normtraject 25-4, locatie Greveling bij Ouddorp scoort negatief op de stikstofdepositie. Daardoor moeten eerst mitigerende maatregelen worden bepaald. Hierdoor loopt het project tenminste een jaar vertraging op. Bekeken wordt in overleg met het HWBP of de 4 niet gevoelige stikstoftrajecten wel door kunnen gaan. Het project zou dan opgeknapt worden in 2 deelprojecten.
Totaal Waterveiligheid: 4 investeringen				

Tabel 4. Investerings Waterveiligheid

3.2 Voldoende en Schoon water

Voldoende en Schoon Water (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	39,4	39,4	3,0	39,4		
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	17,6	17,8	1,9	17,7	-0,0	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	5,0	5,0	0,5	5,0		
Totaal Lasten		62,0	62,2	5,5	62,2	-0,0	V
Baten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-1,6	-1,6	-0,2	-1,6		
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-1,7	-1,7	-0,1	-1,1	0,6	N
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,2	-0,2	-0,0	-0,2		
Totaal Baten		-3,5	-3,5	-0,4	-2,9	0,6	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming		58,5	58,7	5,1	59,3	0,6	N
Toevoeging aan reserves		1,8	1,8	0	1,8	0	
Onttrekking aan reserves		-9,7	-9,9	0	-9,9	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		50,7	50,7	5,1	51,3	0,6	N

Tabel 5. Exploitatiebegroting Voldoende en Schoon Water

De wijzigingen op het programma Watersystemen resulteren in een nadeel van € 0,6 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- Neerwaartse bijstelling van de opbrengst van grondverkoop vanuit het project Grond- en watergebruik (€ 0,6 miljoen nadeel).

Investerings

Voldoende en Schoon Water (bedragen x € 1 mln.)	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data	Geactualiseerde bestuurlijke data	Toelichting
7103100288 Maatregelen Binnenbedijkte Maas	LOPEND	jun-2020 dec-2023	jun-2020 dec-2024	Tijd: Vanwege een grote kans op vertraging door een lange doorlooptijd voor de ontheffing Natuurbeschermingswet en de kans op een eerdere komst van de Dwerggans (waardoor de werkzaamheden moeten worden opgeschort) wordt de bestuurlijk einddatum op eind 2024 gezet. De uitgaven worden hierdoor verdeeld over 2023 en 2024.
7103100345 Optimalisatie Watervoorziening Brielse Meer	LOPEND	sep-2018 dec-2022	sep-2018 dec-2023	Tijd: Project kon niet worden afgesloten in 2022 als gevolg van vertraging in de stroomaansluitingen door Stedin. Project (en daarmee ook de kosten) loopt door in 2023.
7103100363 Waterhuishoud.pl Reservaat Oudeland v. Strijen	LOPEND	sep-2022 dec-2025	sep-2022 dec-2025	Financiën: Het bruto krediet wordt verhoogd vanwege de effecten van de inflatie. Het project maakte geen onderdeel uit van het inflatiekrediet. Als gevolg stijgen ook de baten die we ontvangen van Staatsbosbeheer die voor de helft bijdraagt aan dit project.
7103300123 Gemaal Oudenhoorn	LOPEND	jun-2020 dec-2023	jun-2020 dec-2024	Tijd/Financiën: Het krediet is via een D&H-besluit (B2300213) vooruitlopend op 1 ^e begrotingswijziging 2023 samen met de inzet van het inflatiekrediet verhoogd. Door lange levertijden loopt het werk door tot na het gesloten seizoen in 2024. De kosten worden verdeeld over 2023 en 2024.
7103300142 NVO KRW waterlichaam De Nes	LOPEND	jun-2022 dec-2022	jun-2022 jul-2023	Tijd: Als gevolg van uitloop van de werkzaamheden van de gemeente Ridderkerk is de einddatum verschoven naar juli 2023.
K2019-002 Invulling wateropgave ZW	POTENTIEEL	2022 2024	2024 2025	Tijd: Investering bestaat uit een aantal deelopgaven waarvan de eerste inmiddels is vrijgemaakt en ondergebracht in nieuwe investering 7103100370 Waterberging Zwijndrecht fase 1. Voor resterende opgave is jaar van aanvang gewijzigd naar 2024.
K2023-034 Uitv Versterking Schutsluis Strijensas	POTENTIEEL	2023 2024	2024 2026	Tijd: Planning van de uitvoering van deze investering was niet goed in de begroting opgenomen en is nu gecorrigeerd. In 2023 wordt het projectvoorstel opgesteld, waardoor naar verwachting in 2024 het krediet zal worden vrij gevraagd.
Totaal Voldoende en Schoon Water: 7 investerings				

Tabel 6. Investerings Voldoende en Schoon Water

Nieuwe investering

Investering (bedragen x € 1 mln.)	Jaar aanvang	Jaar realisatie
7103300143 Aanschaf TPI Gorzeman	2023	2024

Tabel 7. Nieuwe investeringen Voldoende en Schoon Water

Er is een reëel risico op inundatie als gevolg van onvoldoende beschikbare tijdelijke pompcapaciteit bij geplande en ongeplande uitval van gemalen met een zeer grote capaciteit. Recent is dit scenario helder geworden tijdens het uitvoeren van groot onderhoud aan Gemaal Gorzeman.

Deze investering is voor de aanschaf van een tijdelijke pomp installatie met voldoende capaciteit welke kan worden ingezet bij onze grotere gemalen voor geplande werkzaamheden als ongeplande werkzaamheden. Voorgesteld wordt om deze investering op te nemen in de begroting 2023.

3.3 Waterketen

Waterketen (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	03.10 Beheer RWZI's	86,8	87,0	11,5	87,4	0,4	N
	03.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,1	0,0	0,1		
	03.30 Doelmatige waterketen	1,0	1,0	0,1	1,0		
Totaal Lasten		87,9	88,1	11,6	88,5	0,4	N
Baten	03.10 Beheer RWZI's	-4,1	-4,1	-0,5	-4,1		
	03.20 Impact op oppervlakte water	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0		
	03.30 Doelmatige waterketen	-0,1	-0,1	-0,0	-0,1		
Totaal Baten		-4,2	-4,2	-0,6	-4,2		
Saldo van baten en lasten voor bestemming		83,7	83,9	11,0	84,2	0,4	N
Toevoeging aan reserves		1,7	1,7	0	1,7	0	
Onttrekking aan reserves		-3,4	-3,6	0	-3,6	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		81,9	81,9	11,0	82,3	0,4	N

Tabel 8. Exploitatiebegroting Waterketen

De wijzigingen op het programma Waterketen resulteren in een nadeel van € 0,4 miljoen. De oorzaak hiervan is:

- De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde per 1 januari 2023 (nadeel € 0,4 miljoen). Dit nadeel wordt met name veroorzaakt doordat de investeringen Kettingruimers en vervangen van het beluchtingssysteem A-trap al in 2022 zijn afgesloten i.p.v. 2023.

Investerings

Waterketen (bedragen x € 1 mln.)	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data	Geactualiseerde bestuurlijke data	Toelichting
7304100191 Centrifuges rwzi Zwijndrecht	GEPLAND	2022 2024	Vervallen Vervallen	Financiën: Door de recent vastgestelde slibstrategie zal de ontwateringsfunctie op Zwijndrecht komen te vervallen. Er zal een ingedikte slibaanvoer naar de slibgisting Dordrecht plaats gaan vinden. Om de periode tot operationalisering van de slibgisting te overbruggen is het meest gunstig om de centrifuges te leasen i.p.v. te vervangen. Deze kosten vallen in de exploitatie. De bijkomende werkzaamheden zoals het vervangen van de randapparatuur en aanpassingen aan ventilatie en koeling blijven onder de investeringsgrens en komen ook ten laste van de exploitatie. Deze investering kan vervallen.
7304100192 Influentafsluiters LV Dokhaven	GEPLAND	2023 2024	2023 2025	Tijd: Het her prioriteren van werkzaamheden op de beschikbaar gestelde bemensing leidt ertoe dat het jaar van realisatie verschuift. In de voorbereiding van het project is gebleken dat het een technisch complex project betreft, met flinke impact op de procesvoering en omgevingsmanagement. Financiën: Bij de uitwerking van dit project is gebleken dat de geraamde kosten te laag zijn ingeschat. Door de technische complexiteit zijn de interne benodigde uren verdubbeld. Vanwege de geopolitieke omstandigheden zijn de kostprijzen van alle materialen gestegen. Zo is de kostprijs van de grotere afsluiters meer dan verviervoudigd.
7304100118 Online meters waterlijn rwzi's	LOPEND	jun-2020 dec-2023	jun-2020 dec-2024	Tijd: Er is vertraging opgelopen tijdens de aanbestedingsfase, vanwege een interne foutieve procedure. De herijkte planning laat zien dat de uitvoeringswerkzaamheden niet meer in 2023 kunnen worden afgerond. Dit leidt tot het verzoek de einddatum te verplaatsen naar Q4 2024.
7304100153 RG Transport Installatie Dokhaven	LOPEND	nov-2020 dec-2022	nov-2020 sep-2023	Tijd: De vervanging van twee besturingskasten is niet uitgevoerd volgens het Algemeen Plan van Eisen van WSHD. Deze omissie is veroorzaakt door uitval van intern personeel. Herstelwerk is noodzakelijk waardoor de oplevering in Q3 2023 plaatsvindt.
7304100182 Vervangen effluentpompen RWZI Oostvoorne	LOPEND	feb-2022 dec-2023	feb-2022 dec-2024	Tijd: De voorbereiding heeft meer tijd in beslag genomen, aangezien er meer onderzoek nodig bleek naar de pompstellingen. Hierdoor hebben de uitvoeringswerkzaamheden vertraging opgelopen.
7811700014 RWZI Duurzaamheid en Veiligheid IJS.	LOPEND	mrt-2022 dec-2024	mrt-2022 dec-2024	Financiën: Vanuit de inventarisaties ter voorbereiding op de volgende huisvestingsplannen van Goeree-Overflakkee, Voorne-Putten - Rozenburg en de Hoekse Waard en eiland van Dordrecht, zijn diverse veiligheidsrisico's geconstateerd op de locaties. Om deze risico's te minimaliseren, is op basis van een risicoanalyse besloten om, vooruitlopend op de besluitvorming van de vervolgeilanden, een aantal kritische maatregelen eiland overschrijdend per direct door te voeren. Op basis van dit voortschrijdend inzicht valt het totaalbedrag voor de veiligheidsaanpassingen boven de investeringsgrens en zijn deze

Waterketen (bedragen x € 1 mln.)	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data	Geactualiseerde bestuurlijke data	Toelichting
Totaal Waterketen: 6 investeringen				activiteiten toegevoegd aan deze investering. Het vrijvallen van de middelen in de exploitatie is verantwoord in de Jaarstukken 2022.

Tabel 9. Investerings Waterketen

Foto: RWZI Hellevoetssluis

3.4 Wegen

Wegen (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	04.10 Verkeersveiligheid	5,7	5,7	0,6	5,7	-0,0	V
	04.20 Bereikbaarheid	15,6	15,6	1,6	15,5	-0,1	V
Totaal Lasten		21,4	21,4	2,2	21,2	-0,2	V
Baten	04.10 Verkeersveiligheid	-0,4	-0,4	-0,0	-0,6	-0,2	V
	04.20 Bereikbaarheid	-9,2	-9,2	-9,2	-9,8	-0,5	V
Totaal Baten		-9,7	-9,7	-9,2	-10,4	-0,7	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		11,7	11,7	-7,0	10,8	-0,9	V
Toevoeging aan reserves		0,1	0,1	0	0,1	0	
Onttrekking aan reserves		-1,3	-1,3	0	-1,3	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		10,5	10,5	-7,0	9,7	-0,9	V

Tabel 10. Exploitatiebegroting Wegen

De wijzigingen op het programma Wegen resulteren in een voordeel van € 0,9 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- Jaarlijks wordt de bijdrage WHW-gelden geïndexeerd aan de hand van het groeipercentage zoals opgenomen in de septembercirculaire. De indexatie voor 2022 bedroeg 8%. Op basis hiervan is de bijdrage voor 2023 bijgesteld (€ 0,5 miljoen voordelig);
- Bijstelling van de opbrengst van grondverkoop vanuit het project Grond- en watergebruik (€ 0,2 miljoen voordeel);
- De afschrijvingen zijn bijgesteld op basis van boekwaarde 1 januari 2023 (€ 0,2 miljoen voordeel).

Investerings

Wegen (bedragen x € 1 mln.)	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data	Geactualiseerde bestuurlijke data	Toelichting
7405130133 Materieel gladheidsbestrijding	LOPEND	feb-2021 sep-2023	feb-2021 sep-2024	Tijd: Het aanbestedingstraject voor het materieel voor gladheidsbestrijding is vertraagd. De gunning van de opdracht voor levering materieel staat gepland in het vierde kwartaal van 2023. De levering van materieel zal naar verwachting in 2024 plaatsvinden.
7405130141 Oudelandsedijk G0780 Dirksland	LOPEND	mei-2021 dec-2023	mei-2021 dec-2024	Tijd: Op basis van de huidige technische staat van de weg en de problematiek op het gebied van veiligheid en bereikbaarheid worden de diverse opgaven aan trajectaanpakken vormgegeven en geprioriteerd. Deze analyse heeft geleid tot een prioritering van de opgaven waarbij andere trajecten meer urgentie kennen. De prioritering wordt op basis van beschikbare middelen en voornamelijk capaciteit vertaald in een planning. Voor de aanpak van de Oudelandsedijk betekent dit dat uitvoering niet in 2023 zal plaatsvinden. De investering verschuift daarmee naar 2024.
K2020-054 Huis Op Orde verzamelkrediet 2022	POTENTIEEL	2022 2022	Verv. Verv.	Financiën: Als gevolg van de onzekerheid in de uitvoering van (groot) onderhoud aan de wegen door één van de aannemers kon in 2022 niet al het werk weggezet worden. In 2023 zetten we verder in op verbetering van de samenwerking met de aannemer. Doelstelling is in deze regio de werken uit 2022 op te pakken. In de westelijke regio is reeds al het nieuwe werk voor 2023 geprogrammeerd. Vanwege het totale uitgebreide werkpakket is het niet reëel om daarbovenop nog extra krediet vanuit 2022 te besteden. Vandaar dat we dit krediet laten vervallen. Gevolgen voor de bestuurlijke doelstelling betreffende de onderhoudskwaliteit wegen (het aandeel D-kwaliteit wegen per gemeente) zijn voor de korte termijn beperkt omdat er maximaal gestuurd wordt op herstellen D-kwaliteit wegen. Op de langere termijn leidt minder investeren tot ongewenste degradatie en hogere gevolgskosten in de toekomst.
Totaal Wegen: 3 investeringen				

Tabel 11. Investerings Wegen

3.5 Bestuur en Organisatie

Bestuur en Organisatie (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	07.10 Bestuur	16,8	16,3	2,0	16,4	0,0	N
	07.20 Externe Communicatie	2,7	2,7	0,3	2,7		
	07.30 Regulering	9,2	9,2	0,8	9,2		
	07.40 Calamiteitenorganisatie	0,6	0,6	0,1	0,6		
	07.90 Bedrijfsvoering	0,3	4,4	9,2	4,6	0,2	N
Totaal Lasten		29,6	33,2	12,2	33,5	0,3	N
Baten	07.10 Bestuur	-1,7	-1,7	-0,1	-1,7	-0,1	V
	07.20 Externe Communicatie	-0,2	-0,2	-0,0	-0,2		
	07.30 Regulering	-1,0	-1,0	-0,1	-1,0		
	07.40 Calamiteitenorganisatie	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0		
	07.90 Bedrijfsvoering	0,3	-4,2	-0,6	-4,6	-0,4	V
Totaal Baten		-2,6	-7,1	-0,9	-7,5	-0,5	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		27,0	26,2	11,4	26,0	-0,2	V
Toevoeging aan reserves		0	0	0	0	0	
Onttrekking aan reserves		-1,0	-1,0	0	-1,0	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		26,0	25,2	11,4	25,0	-0,2	V

Tabel 12. Exploitatiebegroting Bestuur en Organisatie

De wijzigingen op het programma Bestuur en Organisatie resulteren in een voordeel van € 0,2 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De activiteiten die moeten worden uitgevoerd rondom deze wet brengen extra kosten met zich mee (€ 0,1 miljoen nadeel). Van het Rijk is een bijdrage ontvangen ter compensatie van de kosten die gemaakt worden voor de Wet Open Overheid (€ 0,1 miljoen voordeel);
- In de begroting 2023 zijn abusievelijk de onderhoudskosten die voortvloeien uit het huisvestingsplan IJsselmonde niet opgenomen. Bij de 1^e begrotingswijziging worden deze kosten over 2023 alsnog opgevoerd. (€ 0,2 miljoen nadeel);
- Opbrengsten die voortvloeien uit de verkoop van oude tractoren zijn per abuis opgenomen in het krediet '7811800020 Civiel en cultuurtechnisch onderhoud 2016'. Deze opbrengsten dienen echter verantwoord te worden in de exploitatie. Dit resulteert in een verhoging van het krediet, zie tabel investeringen programma bestuur en organisatie en extra opbrengst in de exploitatie (€ 0,4 miljoen voordeel).

Investerings

Bestuur en Organisatie (bedragen x € 1 mln.)	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data	Geactualiseerde bestuurlijke data	Toelichting
7811700016 Vervanging dak Het Schap	LOPEND	mrt-2022 dec-2022	mrt-2022 jun-2023	Tijd: In het eerste kwartaal 2023 zijn nog enkele herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan het dak. Er wordt nu gekeken of de herstelwerkzaamheden correct zijn uitgevoerd. Daarna vindt definitieve oplevering plaats en wordt het krediet afgesloten.
7811700017 Klimaatinstallatie het Schap	LOPEND	mrt-2022 dec-2024	mrt-2022 dec-2024	Financiën: Het investeringsbedrag voor dit project wordt verhoogd. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat de kosten voor de aanpassingen aan de klimaatinstallatie op het Schap hoger uitvallen dan geraamd. Er zijn meer aanpassingen nodig dan in eerste instantie was ingeschat. Anderzijds wordt het krediet verhoogd voor het opnemen van de aanpassingen aan data en elektra die noodzakelijk zijn voor het tijdelijk inrichten van de eerste etage van het Schap.
7811700018 Klimaatinstallatie Waterschapshuis	LOPEND	mrt-2022 dec-2024	mrt-2022 dec-2024	Financiën: De kosten voor het aanpassen van de klimaatinstallatie op het Waterschapshuis vallen lager uit dan geraamd. Hierdoor wordt het investeringsbedrag naar beneden bijgesteld.
7811800020 Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2016	LOPEND	jul-2020 dec-2023	jul-2020 dec-2023	Financiën: Binnen het krediet was rekening gehouden met de inruilwaarde van de oude tractoren. De inruilwaarde komt echter ten gunste van de exploitatie. Daarom wordt het krediet opgehoogd met een gelijk bedrag.
7607320002 Aanschaf surveillance vaartuig (RIB)	LOPEND	2023 2023	2023 2023	Financiën: Aangescherpte normen voor veiligheid, hogere eisen vaarsnelheid en hogere marktprijzen hebben geleid tot verhoging van het krediet ten opzichte van de initiële raming. In de D&H vergadering van 11 april is vooruitlopend op VV besluitvorming besloten het krediet te verhogen.
7610000010 Integrale veiligheidssignalering	LOPEND	2023 2024	2023 2024	Financiën: De initiële raming van het project is in kwartaal 2 2022 opgesteld. Nadat 95% is geïnventariseerd geeft de eerste kostenraming een bedrag dat hoger uitvalt. Dit verschil wordt gevormd door vluchtwegsignalering die niet in het begrote krediet is opgenomen.
Totaal Bestuur en Organisatie: 6 investeringen				

Tabel 13. Investerings Bestuur en Organisatie

Investering (bedragen x € 1 mln.)	Jaar aanvang	Jaar realisatie
7811700020 AV Middelen Z1 & Z2	2023	2024

Tabel 14. Nieuwe investeringen Bestuur en Organisatie

De huidige audiovisuele (AV) apparatuur in de bestuurlijke vergaderzaal is in 2018 aangeschaft. De apparatuur is verhuisd van het Waterschapshuis naar het Schap. Deze apparatuur is beperkt in mogelijkheden, biedt niet de gewenste ondersteuning, sluit niet aan bij de behoefte en draagt niet bij aan het verbeteren van de vergadercultuur. Om de bestuurlijke vergaderzaal in het Waterschapshuis opnieuw in gebruik te nemen is in de D&H vergadering van 10 januari vooruitlopend op het VV-besluit besloten het project AV middelen Z1 & Z2 toe te voegen aan de begroting 2023 en direct vrij te geven voor de aanschaf van de audiovisuele apparatuur.

Foto: Viersprong Dordrecht

3.6 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene Dekkingsmiddelen (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	08.10 Onvoorzien	0,3	0,3	0	0,3		
	08.20 Algemene lasten en baten	5,8	5,8	-0,4	5,5	-0,3	V
	08.30 Belastingopbrengst	0	0	0	0		
Totaal Lasten		6,0	6,0	-0,4	5,8	-0,3	V
Baten	08.20 Algemene lasten en baten	-1,5	-1,5	-0,0	-1,5		
	08.30 Belastingopbrengst	-194,8	-194,8	0	-194,8		
Totaal Baten		-196,3	-196,3	-0,0	-196,3		
Saldo van baten en lasten voor bestemming		-190,2	-190,2	-0,4	-190,5	-0,3	V
Toevoeging aan reserves		0	0	0	0	0	
Onttrekking aan reserves		0	0	0	0	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		-190,2	-190,2	-0,4	-190,5	-0,3	V

Tabel 15. Nieuwe investeringen Bestuur en Organisatie

De wijzigingen op het programma Algemene dekkingsmiddelen resulteren in een voordeel van € 0,3 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- Als gevolg van CAO- en prijsontwikkelingen neemt de bijdrage aan SVHW met € 0,5 miljoen toe (nadeel);
- In het coalitieakkoord van Rutte IV is voor de periode 2022-2025 jaarlijks een bedrag van € 10 miljoen beschikbaar gesteld voor korting van de waterschappen op de LV-WOZ. Voor WSHD betekent dit een voordeel van € 0,5 mln. De teruggave over 2024 en 2025 wordt in de begroting 2024 verwerkt;
- Met ingang van 1 januari 2023 zijn er nieuwe contracten m.b.t. het grensoverschrijdend afvalwater afgesloten met Delfland en Schieland. De perceptiekosten zijn nu verdisconteerd in het te betalen tarief en deze post kan komen te vervallen. Dit resulteert in een voordeel van € 0,3 miljoen. In de begroting 2024 wordt de post structureel gecorrigeerd.

4. Inflatie- en risicokredieten

4.1 Inflatiekrediet

Per 13 september 2022 zijn voor de programma's Voldoende en Schoon Water, Waterketen, Wegen en Bestuur en Organisatie inflatiekredieten beschikbaar gesteld. Dit inflatiekrediet per programma is ingesteld om, in verband met de grote onzekerheden van de effecten van de inflatie, schommelende prijzen per segment en onzekerheden omtrent levertijden voor de lopende en op korte termijn startende investeringen extra krediet beschikbaar te hebben om slagkracht te houden. In de 2de begrotingswijziging 2022 is door de VV ingestemd met de inzet van dit extra krediet.

In onderstaande tabel is de uitnutting te vinden voor de verschillende inflatiekredieten per programma en de stand bij de 1^e begrotingswijziging 2023 (d.d. 28-02-2023):

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Ingesteld (13-09-2023)	Benut	Vervallen	Stand 1 ^e Begrotingswijziging 2023
Voldoende en Schoon Water	1,0	0,5	0,0	0,5
Waterketen	1,5	0,0	0,6	1,0
Wegen	0,2	0,2	0,01	0,0
Bestuur en Organisatie	0,5	0,0	0,1	0,4

Tabel 16. Inflatiekredieten

In de tabel is te lezen dat de onzekerheid zich per programma verschillend heeft vertaald. Bij de programma's Voldoende en Schoon Water en Wegen zijn de effecten in diverse projecten zichtbaar geweest en kon slagvaardig worden gehandeld, bij de programma's Waterketen en Bestuur en Organisatie hebben de effecten zich tot op heden nog niet vertaald in aanvragen conform de interne werkwijze en kan een deel van het inflatiekrediet vervallen.

4.2 Programmabrede risicokredieten

De Verenigde Vergadering heeft op 15 februari 2023 ingestemd met het inzetten van een programmabreed risicokrediet (PBRK) voor de programma's Waterketen en Voldoende en Schoon Water. Dit is ingesteld zodat de organisatie slagvaardiger kan optreden en het bestuur meer kan sturen op hoofdlijnen. Het risicokrediet is ingesteld voor alle lopende investeringen binnen beide programma's. De hoogte van risicokrediet is gebaseerd op de risicobudgetten zoals opgenomen in de ramingen en risicodossiers van de afzonderlijke investeringen van het programma. Bij nieuwe investeringen wordt een deel van het vrij te maken krediet toegekend aan de PBRK. Het risicokrediet wordt ingezet bij risico's die niet op een andere wijze dan financieel gemitigeerd kunnen worden.

Onderstaande tabel geeft het saldo weer voor het PBRK van de programma's Voldoende en Schoon Water en Waterketen:

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Vulling PBRK (16-02-2023)
Voldoende en Schoon Water	1,9
Waterketen	5,9

Tabel 17. Programmabrede risicokredieten

De specificatie van het programmabreed risicokrediet Voldoende en Schoon Water en Waterketen per project is opgenomen in de vertrouwelijke bijlage.

Foto: Roodborst

5. Financiële overzichten

5.1 Aansluiting begroting 2023 en 1^e begrotingswijziging 2023

Onderstaande tabel geeft het saldo weer zoals vastgesteld in de Programmabegroting 2023 (primitieve begroting) en de mutaties die tussentijds hebben plaatsgevonden die leiden tot de beginstand van de 1^e begrotingswijziging 2023 (begroting incl. wijzigingen).

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Primitieve begroting 2023	Eerder genomen besluiten VV	Begroting (incl. wijzigingen)
Waterveiligheid	22,2	-	22,2
Voldoende en Schoon Water	58,5	0,2	58,7
Waterketen	83,7	0,2	83,9
Wegen	11,7	-	11,7
Bestuur en Organisatie	27,0	-0,8	26,2
Dekkingsmiddelen	-190,2	-	-190,2
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,9	-0,4	12,5
Toevoeging aan reserves	4,0	-	4,0
Onttrekking aan reserves	-16,9	-0,4	-17,3
Saldo van baten en lasten na bestemming	-	-0,8	-0,8

Tabel 18. Aansluiting begroting 2023 en 1^e begrotingswijziging

5.2 Reserves en voorzieningen

In de 1^e begrotingswijziging 2023 zijn geen mutaties ten behoeve van de reserves of de voorzieningen opgenomen.

6. Vaststellingsbesluit

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP 1e begrotingswijziging 2023

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 18-4-2023;

gehoord het advies van de Commissie:

- Waterhuishouding en Waterzuivering (Water) van 08-05-2023;
- Waterkering, Wegen en Vergunningverlening (WWV) van 09-05-2023;
- Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) van 10-05-2023;

overwegende dat:

- de Programmabegroting 2023 is gebaseerd op inzichten en inschattingen uit 2022;
- met het oog op rechtmatigheid het noodzakelijk is de Programmabegroting 2023 tussentijds aan te passen;
- met de 1^e begrotingswijziging 2023 verantwoording wordt afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2023;

gelet op:

- Artikel 77 Waterschapswet;
- Artikelen 99 tot en met 101 van de Waterschapswet;
- Artikel 10 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2014;
- Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027.

BESLUIT:

1. De 1e begrotingswijziging 2023 vast te stellen;
2. De Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027 te wijzigen met de in de 1^e begrotingswijziging opgenomen mutaties, zoals vermeld onder de verschillende programma's in hoofdstuk 3;
3. In te stemmen met het opnemen van onderstaande nieuwe investeringen in de programmabegroting 2023;

- 7103300143 Aanschaf TPI Gorzeman
 - 7811700020 AV Middelen Z1 & Z2
4. In te stemmen met het direct vrijgeven van de investering 7811700020 AV Middelen Z1 & Z2;
 5. In te stemmen met het wijzigen van de investeringen in scope, planning en middelen conform de mutaties zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
 6. In te stemmen met het wijzigen van de inflatiekredieten conform de mutaties zoals vermeld in hoofdstuk 4;
 7. In te stemmen met het wijzigen van de verschillende kredieten binnen het programma Voldoende en Schoon Water en Waterketen ten behoeve van de programmabrede risicokredieten zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,

wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Besluitvormende VV

Dossiernummer	727
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	14
Titel	Watervisie WSHD 2050
Portefeuillehouder	J. Geldhof

Bijlagen
Watervisie WSHD 2050 voorstel VV
Watervisie WSHD 2050_versie VV_met markeringen
Participatienota_Consultatiedocument_WSHD
2023-15 Participatie Consultatiedocument
Amendement Voeg biodiversiteit toe aan de opgaven van watervisie 2050.docx
Amendement Geef waterkwaliteit als opgave de juiste plaats in watervisie 2050.docx

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	18 april 2023
Commissie WWV	9 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Toelichting

Met bestuurlijke informatiebrief is het definitieve concept van de Watervisie WSHD 2050 toegezonden aan de nieuwe leden van de VV. De Watervisie dient nog te worden vastgesteld door de VV.

Voorgesteld besluit

De Watervisie 2050 ' Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' vast te stellen.

Onderwerp: Watervisie WSHD 2050

Babsnummer: 727

1. Gevraagd besluit

Voorgesteld wordt de Watervisie 2050 ' Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' vast te stellen.

2. Probleemstelling - context

Op 31 maart heeft u de bestuurlijke informatiebrief 'Participatienota Consultatiedocument' per email ontvangen. In deze brief heeft u kunnen lezen welke stappen het college van dijkgraaf en heemraden heeft gezet om van het Consultatiedocument te groeien naar de Watervisie 2050, 'Samen werken aan een Veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' (hierna Watervisie WSHD 2050). Als bijlage bij de bestuurlijke informatiebrief is de participatienota Consultatiedocument gevoegd. Volledigheidshalve zijn de bestuurlijke informatiebrief en de participatienota bij dit voorstel gevoegd.

In de Watervisie ligt de focus op 2050. De bewoordingen zijn zodanig gekozen dat richting wordt gegeven en er ruimte is om maatwerk af te spreken. Korteheidshalve wordt u naar de Watervisie WSHD 2050 verwezen.

Het is aan u om de Watervisie WSHD 2050 vast te stellen.

3. Beoogd effect en argumenten

Met de in de Watervisie WSHD 2050 uitgezette koers kunnen zowel het college als de ambtelijke organisatie op pad om samen met de mede-overheden en andere stakeholders de opgaven in ons gebied handen en voeten te geven, maatwerk af te spreken en onze doelen te bereiken.

Ook geeft de Watervisie WSHD 2050 richting aan de aanloop naar het volgende Waterbeheerprogramma 2028 – 2033, waar tijdens uw bestuursperiode een aanvang mee wordt gemaakt.

4. Kernboodschap

De Watervisie WSDH 2050 geeft richting aan ons handelen en ruimte om met de mede-overheden en andere stakeholders maatwerkafspraken te maken en onze doelen te bereiken.

5. Regelgeving en beleid

Waterschappen hebben geen plicht tot het opstellen van een Omgevingsvisie. Wel kunnen waterschappen een document maken waarin ze hun (water)belangen, hun opgaven en hun visie op het gebied beschrijven en zodoende vroegtijdig input kunnen leveren aan de ruimtelijke omgevingsvisies die provincie en gemeenten moeten opstellen vanuit de Omgevingswet.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Op 22 juni 2022 heeft de Verenigde Vergadering kennis genomen van het consultatiedocument 'Samenwerken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta' en ingestemd met het starten van de externe consultatie.

Waterschap Hollandse Delta heeft nog niet eerder een visiedocument als dit vastgesteld.

7. Financiën

De Watervisie WSHD 2050 is in lijn met het reeds vastgestelde Waterbeheerprogramma, Wegenbeheerprogramma en Groenbeleidsplan. Daarom is er geen sprake van extra financiële consequenties.

Ook de consultatieronde heeft geen inzichten opgeleverd die financiële consequenties tot gevolg hebben.

8. Duurzaamheid

De vaststelling van de Watervisie WSHD 2050 heeft in zichzelf geen duurzaamheidsaspecten. Zodra de uitgezette koers leidt tot concrete (maatwerk) afspraken met onze mede-overheden en andere stakeholders worden onze duurzaamheidsdoelen uiteraard ingebed.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR

Niet van toepassing.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing.

12. Communicatie (in- en extern)

Aan de instemming met deze Watervisie WSHD 2050 wordt via de gebruikelijke (social)media kanalen aandacht besteed en met de andere overheden en onze stakeholders gedeeld.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing.

14. Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering is bevoegd om de Watervisie WSHD 2050 vast te stellen.

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

1. Watervisie WSHD 2050
2. Bestuurlijke informatiebrief 2023-15
3. Participatienota Consultatiedocument

waterschap
**Hollandse
Delta**

Vergaderdatum: 24 mei 2023
Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Watervisie WSHD 2050

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 18-4-2023;

gehoord het advies van de Commissie Waterhuishouding en Waterzuivering (Water)
van 8-5-2023;

overwegende dat:

- de Verenigde Vergadering op 22 juni 2022 kennis heeft genomen van het consultatiedocument 'Samenwerken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta' en heeft ingestemd met het starten van de externe consultatie;
- het college de externe consultatie heeft ingericht op basis van vier onderdelen:
 - 1. Townhall meeting op 7 september 2022 en vervolggesprekken;
 - 2. Waterseminar op 2 november 2022;
 - 3. Online enquête voor inwoners van ons gebied;
 - 4. Bestuurlijke overleggen en schriftelijke reacties.
- de inbreng op het Consultatiedocument via de vier onderdelen is opgenomen in de Participatienota;
- de reactie van het college op de inbreng eveneens is opgenomen in de Participatienota;
- het college de Verenigde Vergadering op 31 maart 2023 met een bestuurlijke informatiebrief heeft geïnformeerd over het proces;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

de Watervisie 2050 ' Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' vast te stellen.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta

Op koers met waterschap Hollandse Delta

24 mei 2023 • Watervisie WSHD 2050

definitief-concept (na bespreking in gecombineerde commissie WWV/Water van 9 mei 2023)

waterschap
**Hollandse
Delta**

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Leidende principes	5
2.1	Water en bodem zijn sturend	6
2.2	De toekomst begint nu	6
2.3	Samen realiseren we maatwerk	6
3	Context	7
3.1	Klimaatverandering	8
3.2	Druk op de ruimte	9
3.3	Duurzaamheid en energie	9
3.4	Digitalisering	9
3.5	Netwerksamenleving	9
3.6	Omgevingswet en omgevingsbeleid	9
3.7	Ander beleid en wet- en regelgeving	10
3.8	Verwachtingen ten aanzien van het waterschap	10
4	Opgaven voor 2050	12
4.1	Niet te veel en niet te weinig water	13
4.2	Duurzaam werken	14
4.3	Waterbewustzijn vergroten	14
4.4	Leefomgeving versterken	14
5	Gebiedsgerichte uitwerking	15
5.1	Gebiedsbeschrijving 2050	16
5.2	Goeree-Overflakkee	17
5.3	Hoeksche Waard	20
5.4	Voorne-Putten en Rozenburg	23
5.5	Eiland van Dordrecht	26
5.6	IJsselmonde	29

1. Inleiding

1. Inleiding

Het gebied van waterschap Hollandse Delta is waterstaatkundig uniek. Het bestaat uit vijf eilanden die grotendeels onder zeeniveau liggen en worden omgeven door grote rivieren en de Noordzee. Het landgebruik varieert van uitgestrekte, agrarische polderlandschappen tot dichtbevolkte stedelijke gebieden en van natuur tot industrie. Een wereldhaven, een buitendijks gelegen historische binnenstad en natuurgebieden van internationale allure, je vindt het allemaal in de Hollandse Delta.

Door klimaatverandering staat onze omgeving onder druk. Het werk van waterschap Hollandse Delta is daardoor maatschappelijk relevanter dan ooit. Anno 2023 zijn de traditionele taken van het waterschap verbreed met klimaat-, energie- en duurzaamheidsopgaven. Situaties van teveel of juist te weinig water komen steeds vaker voor. Dat roept de vraag op: hoe kunnen we veilig blijven wonen, werken en recreëren in ons gebied, terwijl het klimaat verandert?

Als waterschap Hollandse Delta willen we precies met deze vraag aan de slag. Op die manier verbinden we onze 'klassieke' waterschapstaken – schoon water en droge voeten – aan de urgente maatschappelijke opgaven van deze tijd. Maar we zijn daar niet als enige mee bezig. Ook gemeenten, de provincie, inwoners, agrariërs, natuurorganisaties en vele andere actoren spelen een rol.

De Watervisie WSHD 2050 heeft een strategisch karakter en geeft richting aan de inhoud van onze samenwerking met partners en ook aan de beleidskaders van het waterschap. Uitwerking vindt plaats in bijvoorbeeld het Waterbeheerprogramma en de gebiedsuitwerkingen per eiland. De opgenomen kaarten in hoofdstuk 5 dienen dan ook uitsluitend ter inspiratie.

Om onze uitgangspunten vast te leggen en met partners het gesprek te kunnen aangaan, hebben we deze Watervisie WSHD 2050 'Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta; Op koers met waterschap Hollandse Delta' (hierna Watervisie WSHD 2050) opgesteld. Het document biedt inzicht in onze:

- Identiteit – wie zijn we en wat vinden we belangrijk
- Context – welke omstandigheden zijn van invloed op ons werk
- Toekomstvisie – welke kansen en bedreigingen zien we en hoe gaan we daarmee om

Leeswijzer

De drie hiernaast genoemde onderdelen komen als volgt terug in de verschillende hoofdstukken: In hoofdstuk 2 staan onze leidende principes. Ze vormen de basis van onze identiteit. Op basis van deze principes kijken we naar ons gebied en maken we keuzes. In hoofdstuk 3 beschrijven we de context waarin we ons bevinden. Aan de orde komen de voor ons relevante trends en ontwikkelingen, maar ook bestaand beleid en wet- en regelgeving. In hoofdstuk 4 en 5 komt onze toekomstvisie aan bod: eerst per thema en daarna per gebied.

Kortom, de Watervisie 2050 WSHD geeft antwoord op de vragen: waar staat waterschap Hollandse Delta voor en waar gaat waterschap Hollandse Delta voor. Deze koers is niet in beton gegoten; maatwerk en adaptatie zijn het motto. Daarom moeten we het gesprek over de koers periodiek blijven voeren. Dit koppelen we aan de zesjarige beleidscyclus van het Waterbeheerprogramma, zodat een logisch 'ijkmoment' ontstaat.

Het document geeft richting aan ons werk, maar het is ook een uitnodiging tot gesprek. Want alleen samen met onze partners kunnen we groen, blauw en grijs in de leefomgeving in evenwicht brengen. Alleen samen realiseren we een veilige en leefbare Hollandse Delta.

2. Leidende principes

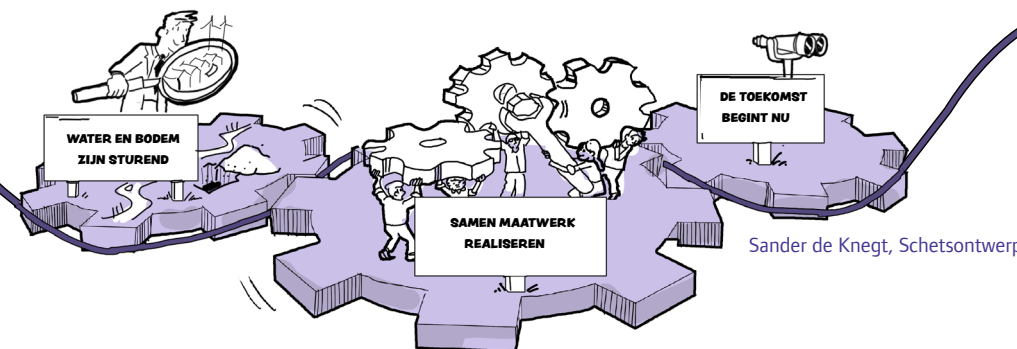
2. Leidende principes

Om te weten waar je heen wilt, moet je eerst weten wie je bent. Wat is ons bestaansrecht, wat voor waterschap willen we zijn en wat vinden we belangrijk. Daartoe hebben we drie korte en krachtige principes opgesteld. Ze geven nadrukkelijk geen pasklare antwoorden of oplossingen, maar bieden wel houvast bij het maken van keuzes.

2.1 Water en bodem zijn sturend

Water en bodem zijn sturend in de ruimtelijke inrichting van ons gebied. Veilig wonen achter de dijken, heerlijk recreëren in de natuur en prettig werken in agrarische en andere sectoren en bedrijven – het wordt allemaal bepaald door de juiste verhouding tussen blauw, groen en grijs. Onze wateren, dijken en wegen dooraderen de leefomgeving en spelen een belangrijke rol in het toekomstbestendig maken van ons gebied. Als waterschap Hollandse Delta voelen we die verantwoordelijkheid en nemen we die ook. We gaan samen met partners het gesprek aan, bijvoorbeeld over hoe we klimaatadaptief kunnen bouwen, welke risico's we aanvaarden en waar het water per se zoet moet blijven.

We passen de leefomgeving en het watersysteem integraal aan veranderende omstandigheden aan. Denk daarbij aan versterking van de sponswerking van de bodem, water langer vasthouden voor droge perioden en water bergen en afvoeren. Maar ook aan extra waterbergingen aanleggen voor hoosbuien, zorgvuldig omgaan met zoet en brak water en waterkeringen waar nodig verstevigen. Meebewegen met natuurlijke processen wordt daarbij steeds belangrijker. Voor waterschap Hollandse Delta geldt: natuurlijk waar het kan, robuust waar het moet en slim waar het loont.

2.2 De toekomst begint nu

We zijn een betrokken overheid en houden rekening met de wereld van morgen. We willen ons gebied beter achterlaten dan we het aantreffen. Daarom leveren we een bijdrage aan allerlei maatschappelijke opgaven zoals duurzame energie opwekken en gebruiken, cultuurhistorie en landschap koesteren, ruimte efficiënt gebruiken en aanpassen aan klimaatverandering, grondstoffen hergebruiken en biodiversiteit versterken. We wentelen deze opgaven niet af op volgende generaties; we gaan er nu mee aan de slag. We benutten innovaties en grijpen kansen om het gebied mooier en aantrekkelijker te maken. Daarbij maken we een zorgvuldige afweging tussen de verschillende belangen en de bijbehorende kosten. Het langetermijnperspectief is leidend in onze keuzes, waarbij we ons realiseren dat de effecten van ons handelen zich soms pas na verloop van tijd manifesteren, zoals bij het verbeteren van de waterkwaliteit.

2.3 Samen realiseren we maatwerk

De grote opgaven van deze tijd vereisen samenwerking met vele partijen en maatwerk. In alle gevallen zijn we dan ook vooraan in de processen betrokken, denken we mee en we adviseren over de rol van water in de leefomgeving. Ons waterschap heeft een eeuwenlange expertise, die we graag inbrengen. Ook steunen we waterinitiatieven van inwoners en bedrijven. We stellen ons open en betrouwbaar op en zetten onze kennis en ervaring in voor een toekomstbestendige inrichting van het gebied. Klimaatverandering, energietransitie, bouwopgaven, mobiliteit en biodiversiteit zijn grensoverschrijdend en raken allemaal (in)direct aan water. Als waterschap Hollandse Delta willen we hierin de verbinder zijn en de waterbelangen goed vertegenwoordigen. We weten wat er speelt in de samenleving, hebben oog voor de unieke kenmerken van ons gebied en respecteren de regionale verschillen. Hierover gaan we met onze partners het gesprek aan. Bij sommige opgaven, de waterveiligheid bijvoorbeeld, nemen we zelf het voortouw. Voor andere opgaven, zoals waterkwaliteit en bodemgebruik, doen we het samen met anderen. In alle gevallen staat het regionale perspectief voorop.

3. Context

In het voorgaande hoofdstuk hebben we bepaald wat voor waterschap we willen zijn en onze uitgangspunten vastgelegd. De leidende principes helpen ons om keuzes te maken. Van daaruit kijken we naar onze omgeving.

Daarin zien we diverse trends en ontwikkelingen, wet- en regelgeving en bestaand beleid, en verwachtingen vanuit onze omgeving, waartoe we ons moeten verhouden. In dit hoofdstuk komen deze aspecten een voor een aan bod.

Kaarten en kengetallen

Kaarten, kengetallen en andere (geografische) informatie over ons gebied kunt u vinden op ons Opendata Portaal:
<https://data-wshd.opendata.arcgis.com/>

3.1 Klimaatverandering

“Het doel van het klimaatakkoord van Parijs om de opwarming van de aarde beperkt te houden tot 1,5 graden raakt buiten zicht, tenzij landen gezamenlijk meer ambitie tonen en onmiddellijk in actie komen. Een dergelijke versnelling is nog mogelijk, maar vereist een verregaande transformatie van de systemen die ten grondslag liggen aan onze economie zoals energie, industrie, transport en landbouw. De komende jaren zijn daarbij doorslaggevend.” (bron: Planbureau voor de Leefomgeving, 2022)

Dit zijn enkele van de belangrijkste conclusies van het IPCC-rapport dat recent is gepubliceerd. Wetenschappelijke inzichten, zowel op internationaal (IPCC) als nationaal (KNMI) niveau, tonen het al langer en ook steeds duidelijker aan: klimaatverandering zorgt ervoor dat de zeespiegel stijgt en dat we niet alleen vaker te maken krijgen met piekbuien, maar ook met hitte en langere droge perioden. Daarom moeten we verdergaande klimaatverandering tegengaan en moeten we ons tegelijkertijd aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering die we nu al voorzien of ervaren.

Mitigatie

Door de transitie naar circulaire, duurzame en energieneutrale manieren van werken, reduceren we onze impact op de omgeving en gaan we verdergaande klimaatverandering tegen. Zowel in de Europese Unie (Green Deal) als in Nederland (Klimaatwet en Klimaatakkoord) zijn hier doelstellingen voor bepaald, bijvoorbeeld op het gebied van CO₂-reductie.

Adaptatie

Alleen door onze fysieke leefomgeving opnieuw in te richten kunnen we de nu reeds voorzienbare gevolgen van klimaatverandering, extremer weer, zeespiegelstijging, verzilting en bodemdaling het hoofd bieden. In het kader van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zijn we hier, samen met de gemeenten in ons gebied, al volop mee aan de slag.

3.2 Druk op de ruimte

Het landgebruik in het gebied van Hollandse Delta is zeer divers. Van bloembollenteelt tot dichtbevolkte steden en van uitgestrekte natuur tot een wereldhaven en zware industrie. Op een relatief klein oppervlak combineren we tal van verschillende functies zoals woningbouw, landbouw, recreatie en industrie. Dat vraagt om efficiënt ruimtegebruik en slim combineren.

Door de huidige woningnood komt er een enorme woningbouwopgave op ons af. Vanuit het oogpunt van waterveiligheid en waterbeheer zijn sommige plekken beter geschikt voor woningbouw dan andere. De mobiliteitstransitie vraagt om een goede en veilige infrastructuur zodat inwoners zich op nieuwe, duurzame manieren kunnen verplaatsen. De vergrijzing neemt toe en daardoor ook het medicijngebruik. Restanten van die medicijnen komen via het riool weer terecht in het watersysteem. De biodiversiteit staat onder druk en er komen meer en vaker stoffen in ons water terecht die (in grote concentraties) schadelijk zijn voor mens en natuur.

3.3 Duurzaamheid en energie

Grondstoffen worden steeds schaarser en kostbaarder. Daarom wordt het sluiten van kringlopen steeds belangrijker. Of het nu gaat om het opwekken en gebruiken van niet-fossiele brandstoffen zoals wind- en zonne-energie, het hergebruik van allerlei materialen of het slim benutten van hemelwater, we ontkomen er niet aan om in de toekomst nog zorgvuldiger om te gaan met de beschikbare grondstoffen en energiebronnen.

3.4 Digitalisering

De wereld wordt steeds digitaler en dat heeft ook gevolgen voor het waterschapswerk. Digitalisering biedt allerlei nieuwe mogelijkheden, zoals gemalen die alleen bij een bepaald chloridegehalte water inlaten of die het watersysteem gaan doorspoelen als er te weinig zuurstof in het water zit. Een stap verder is het gebruik van externe data bij het waterbeheer en het benutten van kunstmatige intelligentie. Denk daarbij aan een stelsel van pompen en gemalen dat zelf preventief water naar een bepaalde buffer gaat pompen als er hevige regenval wordt voorspeld. Tot slot maken slimme technieken het mogelijk om een digitale kopie van de werkelijkheid te realiseren. Daarin kun je als het ware maatregelen uitproberen voordat je ze in werkelijkheid toepast. Kortom, digitalisering biedt volop kansen voor efficiënter werken, maar maakt ons ook kwetsbaar, bijvoorbeeld voor cyberaanvallen.

3.5 Netwerksamenleving

Ondertussen organiseert de samenleving zich anders en veranderen ook de verwachtingen. De trend is richting het werken aan maatschappelijke opgaven in netwerken. Burgers worden mondiger en verbinden zich onderling. Ze gaan steeds vaker zelfstandig aan de slag in het publieke domein. Grenzen tussen constituties worden vloeibaar. De overheid is niet altijd meer de organiserende partij, maar kan ook volgend of faciliterend zijn. Tegelijkertijd zien we parallel daaraan een (op het oog) tegengestelde trend van toenemend kritisch consumentisme. De eisen aan de overheid nemen toe en de tolerantie voor kosten en fouten neemt af. Vertrouwen en gezag zijn geen vanzelfsprekendheid en moeten worden (keer op keer) worden verdiend.

Als waterschap treden we meer en meer naar buiten en worden we steeds meer een initiatiefrijke samenwerkingspartner die zijn expertise graag inbrengt. Daarbij is het waterschap rolbewust en niet bang om in de huid van de ander te kruipen. Zo ontstaat er steeds meer oog en begrip voor elkaars belangen. Daarbij hanteren we een integrale gebiedsgerichte aanpak, die optimaal aansluit bij de ambities en prioriteiten van de partijen in de verschillende deelgebieden. Het waterschap is dienend aan de opgaven waarvoor Nederland staat en heeft zorg voor zijn burgers en bedrijven. Het waterschap heeft de kennis en kunde in huis en geeft met de traditionele taken als dijken, water, zuiveren en wegen ook invulling aan opgaven als klimaatverandering, de energietransitie, duurzaamheid en biodiversiteit.

3.6 Omgevingswet en omgevingsbeleid

De komst van de Omgevingswet is voor waterschappen een belangrijke verandering. Het doel van deze wet is om alle wetten over de fysieke omgeving te bundelen en te vereenvoudigen. Ook de regels van waterschap Hollandse Delta (Keur en legger) worden hierin opgenomen. Zo ontstaat er één loket waar inwoners/mensen hun ideeën kunnen indienen.

Vervolgens is het de bedoeling dat er binnen de regels meer ruimte komt voor initiatieven, participatie en inspraak. Inwoners kunnen bijvoorbeeld een waterberging aanleggen op een stuk braakliggend terrein. Of ze denken met de gemeente mee hoe ze wateroverlast in hun straat kunnen voorkomen. Dit aspect van de Omgevingswet vraagt om een nieuwe houding van overheden. Initiatieven moeten vaker de ruimte krijgen door een omslag te maken van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits'.

Waterschap Hollandse Delta omarmt de Omgevingswet en de bijbehorende nieuwe werkwijze. We gaan op een andere manier (samen)werken met onze mede-overheden. Er is meer afstemming nodig tussen de verschillende bestuursorganen. En we betrekken inwoners meer bij onze plannen.

Nationale Omgevingsvisie

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) staan ruimtelijke keuzes op nationaal niveau. Daarbij worden vier prioriteiten benoemd:

1. ruimte maken voor klimaatverandering en energietransitie;
2. de economie van Nederland verduurzamen en ons groeipotentieel behouden;
3. onze steden en regio's sterker en leefbaarder maken;
4. het landelijk gebied toekomstbestendig ontwikkelen.

Het element water komt in alle prioriteiten terug. Het is in veel gevallen zelfs de sturende of verbindende factor. Als waterschap Hollandse Delta onderschrijven we dat beeld en pakken we een actieve rol bij de invulling hiervan.

De NOVI bevat ook drie principes om verschillende belangen goed af te wegen:

1. slimme combinaties maken waar dat mogelijk is;
2. de kenmerken van het gebied centraal stellen;
3. niet uitstellen of doorschuiven.

Net als de vier prioriteiten omarmen we ook deze drie afwegingsprincipes. Ze komen dan ook op verschillende plaatsen terug in deze Watervisie WSHD 2050, maar bijvoorbeeld ook in het Waterbeheerprogramma 2022-2027.

Provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies

Uit de NOVI blijkt al dat water een onmisbare bijdrage levert aan de fysieke leefomgeving. Lokale overheden en waterschappen geven daar vervolgens samen nadere invulling aan. Als waterschap denken we mee met de provinciale en lokale overheid. We zijn vroegtijdig betrokken bij hun omgevingsvisies en ontwikkelplannen. We denken in 'ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij'. We helpen hen om water een duurzame plek in de fysieke leefomgeving te geven.

3.7 Ander beleid en wet- en regelgeving

De Omgevingswet is niet de enige regelgeving die ons werk beïnvloedt. We hebben ook te maken met andere nationale afspraken zoals de Waterwet, de Klimaatwet en het Deltaprogramma (Waterveiligheid, Zoet water en Ruimtelijke adaptatie). Daarnaast zijn er Europese regels zoals die ten aanzien van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

We kijken ook naar onze eigen beleidsstukken. In ons Waterbeheerprogramma en Wegenbeheerprogramma beschrijven we onze doelen voor de periode 2022-2027. In het Groenbeleidsplan 'Buitengewoon groen' hebben we de uitgangspunten vastgelegd voor onze omgang met groen en biodiversiteit. Deze beheerprogramma's brengen focus aan in onze dagelijkse werk, terwijl deze Watervisie WSHD 2050 zich richt op de langere termijn.

3.8 Verwachtingen ten aanzien van het waterschap

Wetten, regels en beleid hebben een onmiskenbare invloed op ons werk. Maar minstens zo belangrijk voor ons als waterschap zijn de verwachtingen en behoeften van onze inwoners en omgevingspartners. In deze paragraaf gaan we daar nader op in.

Imago-onderzoek

Bij de meeste inwoners en bedrijven is waterschap Hollandse Delta onbekend. Ze weten niet goed wat we doen en wie we zijn. Dat blijkt het imago-onderzoek dat in 2021 is uitgevoerd. In het licht van de grote maatschappelijke opgaven van deze tijd is dit zorgelijk.

Gelukkig zijn er ook volop kansen. Uit het onderzoek blijkt dat inwoners ons veel positieve aspecten toedichten:

- deskundig;
- betrouwbaar;
- beschermend;
- duurzaam;
- maatschappelijk.

Inwoners hebben vooral behoefte aan meer informatie. Enerzijds over wie we zijn, wat we doen en waar hun belastinggeld heen gaat, maar anderzijds ook over wat ze zelf kunnen doen. Maar liefst een kwart van de inwoners wil graag een bijdrage leveren aan een robuuster watersysteem.

Lokale overheden

Uit diverse gesprekken met mede-overheden komt naar voren dat de volgende thema's voor hen belangrijk zijn:

Strategische opgaven

Omgevingspartners realiseren zich dat water een belangrijke rol speelt in hun strategische opgaves in de fysieke leefomgeving. Denk bijvoorbeeld aan klimaatbestendigheid, biodiversiteit of duurzaamheid. Daarnaast draagt water in belangrijke mate bij aan het karakter van de verschillende eilanden. Water op zichzelf vormt voor de omgevingspartners echter geen specifieke strategische opgave.

Waterveiligheid

Waterveiligheid staat bij onze omgevingspartners hoog op de agenda. De verwachting is dat het waterschap zich niet alleen bezig houdt met het beperken van overstromingen door hoge en sterke dijken en duinen, maar juist ook input levert voor de ruimtelijke inrichting achter de waterkering (bijvoorbeeld in gebiedsplannen). Op die manier blijven de gevolgen van overstromingen beperkt.

Schoon water

Ook onze omgevingspartners hechten bijzonder veel belang aan verbetering van de waterkwaliteit. De doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) moeten gehaald worden en partners verwachten dat het waterschap aangeeft wat daar voor nodig is. Ook verwachten partners dat het waterschap een bijdrage levert aan het oplossen van problemen rondom medicijnresten, microplastics en andere verontreinigende stoffen. Het waterschap staat open voor initiatieven vanuit de samenleving die bijdragen aan een betere waterkwaliteit.

Voldoende water

De beschikbaarheid van voldoende zoetwater en het onderwerp bodemdaling vormen op verschillende locaties in ons gebied een aandachtspunt. Dit blijkt ook uit de beleidsbrief 'Water en bodem sturend' van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, die in november 2022 is verschenen. Zoetwaterbeschikbaarheid betreft in feite een verdelingsvraagstuk waarin het waterschap, samen met andere partners, keuzes zal moeten maken. Blijven we vasthouden aan het principe 'water volgt functie' en de bestrijding van verzilting, of moeten we een omslag maken naar het principe 'functie volgt water' en passen we ons aan de verzilting aan. En blijven we een zomer- en winterpeil hanteren of kiezen we voor één peil? Omgevingspartners verwachten dat het waterschap op basis van zijn

inhoudelijke waterkennis aangeeft waar keuzes nodig zijn, welke opties er zijn en welke consequenties daarbij horen. Als waterschap hebben we deze expertise immers in huis en brengen we onze kennis en kunde actief naar voren in de ruimtelijke puzzel die gelegd moet worden.

Woningbouw

Onze omgevingspartners staan voor enorme woningbouwopgaves. Het is de wens van de omgevingspartners dat het waterschap in deze opgaves een bijdrage levert rondom het thema klimaatbestendigheid. Bijvoorbeeld door aan te geven welke locaties vanuit het oogpunt van waterbeheer of waterveiligheid het meest of juist het minst geschikt zijn om te bouwen.

Mobiliteit

Het thema mobiliteit raakt aan de inrichting van alle eilanden. De omgevingspartners willen de mobiliteitstransitie bevorderen, om zo toe te werken naar nieuwe, duurzame manieren van verplaatsen. De omgevingspartners verwachten dat ook het waterschap vanuit zijn rol als wegbeheerder bijdraagt aan deze transitie, bijvoorbeeld door mee te denken over het duurzaam ontsluiten van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen of door het gebruik van de fiets te stimuleren.

Groen-blauwe structuren

Het realiseren van nieuwe en versterken van bestaande, groen-blauwe structuren zien de omgevingspartners van het waterschap als een gemeenschappelijke opgave. Het is de wens om deze structuren zowel in het stedelijk als het landelijk gebied verder uit te breiden. De combinatie van groen en blauw kan bijvoorbeeld bijdragen aan de prettige leefomgeving, gebiedskwaliteit, biodiversiteit, recreatie of klimaatadaptatie.

4. Opgaven voor 2050

Nu we weten wie we zijn (hoofdstuk 2) en in welke context we ons bevinden (hoofdstuk 3), kunnen we de grote opgaven voor 2050 bepalen. Voor dit jaartal is bewust gekozen omdat 2050 ook op landelijk niveau, bijvoorbeeld in het Deltaprogramma, als een belangrijk zichtjaar geldt.

In onze opgaven onderscheiden we vier grote thema's. Dat geeft overzicht en houvast, maar het is ook belangrijk om te benadrukken dat de opgaven onderling nauw verbonden zijn. Om deze opgaven te realiseren, werken we nauw samen in allerlei netwerken met lokale partners. Samen realiseren we een veilige en leefbare Hollandse Delta.

4.1 Niet te veel en niet te weinig water

Als waterschap bieden we blijvende bescherming tegen overstromingen voor de burgers en bedrijven in ons gebied. Dit doen we robuust waar het moet, natuurlijk waar het kan en slim waar het loont. Voor de komende decennia is onder meer de zeespiegelstijging een factor van belang. Om ons daarop voor te bereiden, versterken we de dijken waar nodig. Maar in het licht van de klimaatverandering en steeds extremere weersomstandigheden wordt ook een slimme inrichting van het gebied achter de dijken steeds belangrijker. Want daarmee kunnen we de gevolgen van een eventuele overstroming beperken. Klimaatadaptief bouwen wordt het nieuwe normaal en we gaan samen met omgevingspartners aan de slag om de woningbouwopgave in een veilige en leefbare Hollandse Delta te realiseren.

Ook een robuust watersysteem draagt bij aan de juiste hoeveelheid water. Het is belangrijk dat het water voldoende ruimte in de ruimtelijke omgeving krijgt. Dit kan door middel van voldoende waterbergingen (wadi's en infiltratievijvers) als compensatie voor verharde oppervlakten. Het kan ook door sloten en singels die goed onderhouden zijn en regelmatig gebaggerd worden en genoeg natuurvriendelijke oevers die geleidelijk aflopen. Ze vormen een buffer waarin neerslag uit hoosbuien tijdelijk kan worden opgevangen en waarin water kan worden vastgehouden voor droge perioden.

Tot slot speelt ook de bodem een wezenlijke rol in het zorgen voor voldoende water. Een gezonde bodem werkt als een spons: het houdt water vast en geeft het geleidelijk af aan zijn omgeving. In een gezond en duurzaam watersysteem zijn grondwater, oppervlaktewater en grondwater in balans. Het systeem kan meebewegen met de ontwikkelingen in de omgeving en de grotere schommelingen die door klimaatverandering ontstaan, grotendeels zelf opvangen.

4.2 Duurzaam werken

Zoals in het najaar van 2022 is besloten met de Agenda Duurzaam, streven we naar een klimaatneutraal (2035) en volledig circulair (2050) werkend waterschap.

Zoals we in het hoofdstuk 3 hebben gezien worden grondstoffen steeds schaarser en zorgt afval op allerlei plekken voor problemen. Het hergebruik van materialen wordt daarom steeds belangrijker, ook voor waterschap Hollandse Delta. Of het nu gaat om afvalwater, maaisel, oude bedrijfskleding of koffiedrab, we zoeken voor al ons 'afval' naar mogelijkheden om het opnieuw te gebruiken.

Om een bijdrage te leveren aan het tegengaan van klimaatverandering en de verdere opwarming van de aarde, verminderen we de uitstoot van broeikasgassen bij ons werk. Dit kan door duurzame energiebronnen in te zetten, zoals wind- of zonne-energie, maar ook door het totale energieverbruik omlaag te brengen, bijvoorbeeld door onze installaties zo slim en efficiënt mogelijk te laten werken.

Tot slot benutten en faciliteren we de mogelijkheden om duurzame energie op te wekken. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door de aanleg van zonneweides op terreinen van onze zuiveringen, het produceren van groen gas, het benutten van thermische energie uit afvalwater of oppervlaktewater of het bouwen van windmolens op onze dijken.

4.3 Waterbewustzijn vergroten

Hoe goed we het watersysteem ook inrichten, hoe veel innovaties we ook benutten en hoe hoog we onze dijken en duinen ook maken, het is een gegeven dat we niet alles in de hand hebben en niet alles kunnen voorkomen. Het is niet langer vanzelfsprekend dat we in ons gebied met bijna een miljoen inwoners onder zeeniveau wonen. Het is niet meer vanzelfsprekend dat er altijd voldoende water is om akkers mee te beregenen, de industrie van koelwater te voorzien of gewoon om lekker in te zwemmen.

Daarom worden waterbewustzijn in de breedste zin van het woord en meebewegen met natuurlijke processen, steeds belangrijker voor inwoners, maar zeker ook voor gemeenten, bedrijven, agrariërs en andere (lokale) partners. Het watersysteem is van ons allemaal en het draagvlak voor het waterbeheer berust grotendeels op waterbewustzijn. In de toekomst moeten we allemaal een bijdrage leveren. Dat kan op ontelbaar veel manieren; van klassieke, technische maatregelen tot meer 'nature based' oplossingen.

Zorgvuldig en zuinig omgaan met het beschikbare zoete water is onze topprioriteit, maar waar het echt niet meer anders kan zullen we moeten leren omgaan met brak water. Ook door klimaatadaptief bouwen, watervervuiling aanpakken bij de bron, regenwater opnieuw

gebruiken, geen natte doekjes door het toilet spoelen en hondenpoep naast de slootkant op ruimen kan iedereen op zijn eigen manier een bijdrage leveren. Zo realiseren we samen een veilige en leefbare Hollandse Delta.

4.4 Leefomgeving versterken

De vijf Zuid-Hollandse eilanden vormen ons werkgebied. De eigenheid van de eilanden willen we op alle mogelijke manieren koesteren en daarom zetten we in op maatwerk.

De druk op de ruimte raakt direct aan ons werk en het wordt een steeds grotere uitdaging om alle functies in stand te houden. De huidige stikstofcrisis maakt dit probleem zeer zichtbaar. Deze situatie vraagt om strategische keuzes en creatieve oplossingen. Om het gebied leefbaar en aantrekkelijk te houden, wordt een goede en toekomstbestendige inrichting van zowel het stedelijk als het landelijk gebied steeds belangrijker.

We leveren een bijdrage aan het verbeteren van de leefomgeving. We willen bestaande groen-blauwe structuren versterken en waar mogelijk nieuwe groen-blauwe structuren realiseren. Dat is goed voor de biodiversiteit, recreatie, mobiliteit en de leefbaarheid. Een fietspad over een dijk, een wandelpad naast een natuurvriendelijke oever, een laarzenpad door een moerasgebied of een zonneweide op het terrein van een rioolwaterzuivering, het zijn stuk voor stuk mogelijkheden om onze omgeving door meervoudig ruimtegebruik efficiënt in te richten. Dit soort combinaties tussen waterbeheer en bijvoorbeeld recreatie, natuur of duurzaamheid vormen de sleutel tot een prettige leefomgeving en helpen om de effecten van klimaatverandering te dempen. We doen dat zoveel mogelijk door mee te bewegen met natuurlijke processen, maar soms moet je de natuur een handje helpen.

Het verbeteren van de waterkwaliteit is urgent en vervuiling pakken we zo veel mogelijk bij de bron aan. Het halen van de KRW-doelen staat voorop, maar alle partijen zullen hierbij wel hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Want water dat bruist van leven, is prettiger om naar te kijken, veiliger om in te zwemmen en beter in staat om de effecten van hevige weersomstandigheden zelf op te vangen. Het realiseren van schoon en gezond water is een belangrijke opgave. Water verbindt en is van meerwaarde voor natuur en mens, voor stad en platteland. Water is een drager van biodiversiteit en goed water komt ten goede aan aanwezige flora en fauna. Daarnaast is water een belangrijke motor voor economische activiteiten in het gebied en een mogelijke bron van energieopwekking.

5. Gebiedsgerichte uitwerking

In dit hoofdstuk geven we op hoofdlijnen onze visie op de ruimtelijke inrichting van ons gebied in 2050. Dat doen we door de leidende principes, context en opgaven uit voorgaande hoofdstukken gebiedsgericht uit te werken.

Het eerste deel van deze uitwerking heeft betrekking op alle eilanden. In het tweede deel bespreken we per eiland de waterstaatkundige kenmerken, kansen en uitdagingen.

Met deze gebiedsgerichte uitwerking in de hand kunnen we met onze partners in de fysieke leefomgeving het gesprek aan gaan. Provincie en gemeenten leggen de te maken ruimtelijke keuzes uiteindelijk vast in omgevingsvisies.

5.1 Gebiedsbeschrijving 2050

Kenmerkend voor de 5 Zuid-Hollandse eilanden zijn en blijven onze dijken en duinen. Ze beschermen bijna 1 miljoen inwoners, werknemers en recreanten tegen overstromingen. Dat blijft ook voor 2050 op alle eilanden een grote opgave. Waar mogelijk versterken we onze waterkeringen op een zo natuurlijk mogelijke manier. Bijvoorbeeld door het concept van ‘meegroeïende duinen’.

Niet alleen onze dijken en duinen zijn beeldbepalende elementen in het landschap. Als grote terreinbeheerder met wateren, wegen, bermen en boomlinten, beïnvloeden we ook de inrichting van het gebied achter de dijken. We willen dat zorgvuldig doen en de belangrijkste kwaliteiten van een gebied behouden en versterken. Cultuurhistorische elementen, zoals de typische krekensstructuren, koesteren we. Tegelijkertijd staan we ook open voor nieuwe landschapselementen, zoals zonneparken, windmolens op dijken of getijdenparken. De functie van het landelijk gebied is en blijft hoofdzakelijk agrarisch. In de toekomst ontstaan er enerzijds grote clusters van zelfvoorzienende landbouwbedrijven en anderzijds kleinere (familie)bedrijven die gericht zijn op kringlooplandbouw. Waar verzilting onafwendbaar is schakelen boeren **misschien** over op zilte teelten. De agrarische gebieden bieden meerwaarde aan de stedelijke gebieden. Ze zijn hét voorbeeld als het gaat om duurzaam water- en bodemgebruik. In de stedelijke gebieden worden de gevolgen van klimaatverandering sterk gevoeld. Om hittestress en wateroverlast te voorkomen, leggen we meer waterbergingen en groen aan. Slim combineren wordt essentieel om dichtbevolkte gebieden aantrekkelijk en leefbaar te houden. Denk daarbij aan een parkeergarage die in geval van nood als waterberging kan worden gebruikt of tuinen en parken waar het water in de grond kan worden vastgehouden. Bedrijven en inwoners gaan zuinig om met water en hergebruiken regenwater. In algemene zin krijgt het water steeds meer ruimte in de ruimtelijke inrichting. Meer natuurvriendelijke oevers, robuustere watergangen, waterpleinen in de stad, enzovoorts. Er ontstaan overal in het landschap (zoet)waterbergingen. Van groot tot klein, in de natuur, bij agrariërs en bij particulieren. Zo zijn we in staat mee te bewegen met natuurlijke processen en het veranderende klimaat. **De sponswerking van de grond wordt optimaal benut en met de afvoer van het water blijven we voor droge voeten zorgen.** In natuurgebieden ontstaan ook zoet/zoutovergangen en plekken met brak water. De water-, energie en grondstoffenkringlopen worden gesloten. Hergebruik van zoet afvalwater dat is schoongemaakt op de rioolwaterzuiveringsinstallaties, wordt normaal. In de eerste plaats als water om akkers mee te beregenen of als koelwater voor de industrie, maar in de stedelijke gebieden is opwaardering tot drinkwater zeker ook mogelijk. Ook het hergebruik van andere nuttige stoffen uit afvalwater en het opwekken van duurzame energie op onze zuiveringen en installaties, zijn in 2050 niet meer weg te denken uit ons werk.

5.2 Goeree-Overflakkee

Goeree-Overflakkee bestaat uit land dat bijna letterlijk op de zee is overwonnen. Het zoute water is op dit eiland nooit ver weg. Met de blik gericht op 2050 wordt het daarom de uitdaging om het schaarse zoete water zo efficiënt mogelijk te gebruiken en zo veel mogelijk te hergebruiken. Waar mogelijk wordt regenwater opvangen en vastgehouden. Op Goeree-Overflakkee blijft de agrarische functie een belangrijke drager van het landschap. In natuurgebieden en op andere plekken waar het kan, accepteren we dat het water verzilt/brakker wordt. Zo bieden we nieuwe natuur een kans en ontstaan nieuwe waterparels. Daarnaast is en blijft waterveiligheid een belangrijk thema op dit eiland. Een watersnoodramp als die in 1953 mag nooit meer gebeuren. Daarom investeren we in sterke duinen, dijken en kades. Tot slot zijn toerisme en bereikbaarheid belangrijk om het eiland toekomstbestendig en leefbaar te houden. Daarom denken we daarover mee met onze omgevingspartners, zodat we samen de kwaliteit van de leefomgeving kunnen versterken.

Goeree-Overflakkee is ontstaan doordat in 1751 de Statendam werd aangelegd. Deze verbond het noordwestelijke deel Goeree met het grotere eiland Flakkee in het zuidoosten. Het huidige eiland wordt gekenmerkt door ruimtelijke eenvoud: een groot open agrarisch polderlandschap met hierin verspreid diverse kleine dorpskernen en aan de randen van het eiland een aantal Natura2000-gebieden.

Water is om meerdere redenen ontzettend belangrijk voor het eiland. In fysieke zin is het gebied gevormd door water. Er zijn cultuurhistorisch waardevolle havenkanalen en krekensstructuren. Daarnaast leveren de recreatiegebieden in en op het water, zoals het Haringvliet, het Grevelingenmeer en de Noordzeekust, een belangrijke bijdrage aan de lokale economie. Tot is er het sociaal-culturele aspect van water op het eiland. De Watersnoodramp van 1953 maakt bijna zeventig jaar na dato nog steeds diepe indruk.

Op Goeree-Overflakkee heeft in 2050 het borgen van de veiligheid dan ook de hoogste prioriteit. Het waterschap is én blijft de beschermer van het gebied. Dijken, duinen en andere waterkeringen worden waar nodig verder versterkt en verhoogd. We doen dat zoveel mogelijk op een duurzame en natuurlijke manier. Door inkepingen te maken in de duinen, blaast de wind het zand verder de duinen in en worden die op natuurlijke wijze hoger en breder. Daarnaast leveren we met onze dijken een bijdrage aan het versterken van de biodiversiteit en recreatie.

De veiligheid op het eiland versterken we door de infrastructuur van het gebied te verbeteren. In geval van een calamiteit moet iedereen het gebied snel kunnen verlaten. Samen met omgevingspartners geven we nadere invulling aan de mobiliteitsopgave op het eiland. Want de rijkswegen N57 en N59 zitten aan hun maximale capaciteit en voldoen in de toekomst niet meer.

Het (verdelings)vraagstuk van de zoetwaterbeschikbaarheid op Goeree-Overflakkee vormt in de toekomst een grote uitdaging. In 2050 komt het zoute water steeds verder landinwaarts. Op sommige plekken, zoals de kop rondom Ouddorp en in de hoek van Melissant en Herkingen zijn nu al problemen. Het maken van afgewogen keuzes is noodzakelijk. Daarom zetten we in op behoud van het Haringvliet als strategische zoetwatervoorraad. Daarnaast richten we natuurgebieden en (voormalige) agrarische gronden in als zoetwaterbergingen. We werken hiervoor nauw samen met omgevingspartners.

5.2 Goeree-Overflakkee

De gebieden waar brak water, ondanks alle inspanningen, de overhand krijgt, bespreken we met onze omgevingspartners. Samen kijken we naar nieuwe mogelijkheden en herijking van functies. Zo willen we de waarde van brakwater onder andere tot uiting laten komen in het Zuiderdiep, waar we een binnendijks brak natuurgebied met getijde ontwikkelen; een 'waterparel' die we combineren met de natuurwaarden. Ook realiseren we waar mogelijk zoet-zout overgangen in het gebied. Deze overgangen zijn van groot belang voor trekvis en als paling en stekelbaars.

De waterkwaliteit op Goeree-Overflakkee is matig. Door twee keer per jaar te wisselen tussen zomer- en winterpeil ontstaan grote schommelingen, bijvoorbeeld in het zoutgehalte van het water, en hebben veel planten- en diersoorten in het water moeite om te overleven.

Als waterschap werken we richting 2050 toe naar één peil. Zo kunnen we zowel de zoetwaterbeschikbaarheid vergroten als de waterkwaliteit verbeteren. Over de consequenties van deze aanpassing gaan we met onze omgevingspartners in gesprek.

Met onze rioolwaterzuiveringsinstallaties leveren we een bijdrage aan het sluiten van energie-, grondstoffen- en waterkringlopen. Op Goeree-Overflakkee is het sluiten van de waterkringloop het meest urgent. In de toekomst kan gezuiverd afvalwater door de landbouwbedrijven worden (her)gebruikt.

De landbouw op het eiland bestaat voornamelijk uit grote clusters van zelfvoorzienende bedrijven. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het duurzaam bodembeheer en het versterken van de sponswerking ervan. In 2050 zijn zij hét voorbeeld als het gaat om duurzaam bodembeheer. Bijvoorbeeld door hun gebruik van peilgestuurde drainage, waarmee ze exact kunnen reguleren hoeveel water het land in en uit gaat.

Om de kwaliteit van het landschap te versterken laten we de cultuurhistorische kreken meer tot uiting komen in het landschap. Dit heeft veel voordelen: meer natuurlijke indeling, betere waterkwaliteit en hogere kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Ook de havens en kanalen bieden uitstekende kansen om de beleving van water en cultuurhistorie rondom de kernen te verbeteren.

5.2 Goeree-Overflakkee

5.3 Hoeksche Waard

De Hoeksche Waard kenmerkt zich door landelijk gebied met diverse traditionele dorpskernen. Voor de toekomst worden duurzaam bodembeheer en een robuust watersysteem de grote uitdagingen. Beide zijn nodig voor de landbouw, maar ook om bodemdaling en verzilting tegen te gaan en om natuurgebieden in stand te houden.

Om veilig te kunnen blijven wonen en werken achter de dijken kiezen we nieuwbouwlocaties zorgvuldig en richten we het gebied toekomstbestendig in. Tegelijkertijd is het belangrijk om de bestaande cultuurhistorische elementen van dit eiland te behouden. Lange bomenrijen, oude krekensstructuren, open poldergebieden en met gras begroeide dijken; ze maken de Hoeksche Waard tot een prachtig gebied in een veilige en leefbare Hollandse Delta.

Het eiland Hoeksche Waard is grotendeels gevormd door de Sint-Elisabethsvloed (1421). Het landschap kenmerkt zich door de typische krekensstructuur, dijken met karakteristieke bomenrijen en de bijbehorende lintbebouwing. Het landschap is open en biedt weidse uitzichten over de polders en wegstructuren, maar wordt tegelijkertijd gekenmerkt door haar kleinschaligheid en het veelal agrarische landgebruik. Grofweg kunnen we een driedeling op het eiland onderscheiden. In het noordelijk deel zien we de grotere (dorps)kernen. Centraal op het eiland zien we voornamelijk agrarisch grondgebruik en het zuiden wordt gekenmerkt door natuur en recreatie.

Het grootste deel van de Hoeksche Waard ligt onder zeeniveau. Als gevolg van klimaatverandering zal de zeespiegel stijgen en krijgen we meer variatie in rivierafvoer. Kortom, de waterveiligheid van het eiland komt onder druk te staan. Om droge voeten te houden zorgen we enerzijds voor sterke dijken en anderzijds verbeteren we inrichting van het gebied achter de dijken. Samen met omgevingspartners gaan we na waar diverse functies (nieuwbouw, recreatie, enzovoorts) het beste kunnen plaatsvinden. Op deze wijze werken we niet alleen aan het beperken van de kans op een overstroming, maar ook aan het beperken van de mogelijke gevolgen.

Veilige routes van, naar en op het eiland vormen een speerpunt. Samen met andere overheden (gemeente, provincie en Rijkswaterstaat) en vervoersbedrijven werken we aan een goede infrastructuur. We zetten ons in voor veilige wegen en efficiënte verbindingen. Zeker bij calamiteiten zijn bruggen, tunnels en polderwegen kwetsbaar vanwege de beperkte capaciteit. Ook werken we mee aan nieuwe ontwikkelingen en duurzame vormen van mobiliteit.

Ten aanzien van het watersysteem gaat verzilting een steeds grotere rol spelen in de Hoeksche Waard. Vanuit het Spui aan de westkant van het eiland dringt het zoute water steeds verder het eiland binnen. Dit gebeurt met name in tijden van droogte. Ook aan de noordkant van het eiland bij de Oude Maas ontstaan steeds vaker problemen met de inlaat van voldoende zoet water. Als waterschap nemen we hiervoor maatregelen, maar ook andere partijen moeten een bijdrage leveren.

Bij zoetwatertekorten gaan we met omgevingspartners het gesprek aan over wat wel en niet mogelijk is in het herverdelingsvraagstuk. Samen bedenken we oplossingen en bepalen we welke functies en gebieden nog wel zoet moeten blijven en waar verzilting mag optreden. De uitgangspunten van water en bodem sturend worden hierin betrokken. Deze afspraken leggen we vast zodat het iedereen weet waar hij aan toe is.

5.3 Hoeksche Waard

De rioolwaterzuiveringsinstallaties van Hoeksche Waard leveren een belangrijke bijdrage aan het sluiten van de waterkringloop. Het schoongemaakte afvalwater wordt bijvoorbeeld door landbouwbedrijven hergebruikt om te beregenen. We grijpen kansen om energie-, grondstoffen- en waterkringlopen te sluiten.

De wens bestaat om de natuurwaarden van de Hoeksche Waard te versterken. Dit kan onder meer door op diverse plekken aan de randen van het eiland getijdenparken te realiseren. Dat zijn gebieden met veel dynamiek waardoor zich veel verschillende plant- en diersoorten kunnen ontwikkelen. Ook bieden we meer ruimte aan de natuur en geven we de voorkeur aan 'natuurlijke oplossingen' boven 'harde oplossingen'. We herstellen oude krekensystemen, leggen natuurvriendelijke oevers aan en de watergangen worden –ofwel door ons, ofwel door de natuur– verbreed.

Grondwater en bodemdaling in de Hoeksche Waard hebben onze aandacht. In met name het noorden en noordoosten liggen veel gebieden met een veenbodem (zoals het Oudeland van Strijen). Een veenbodem is gevoelig voor bodemdaling bij droogte. Bovendien is dit al het laagste gedeelte van het eiland én komt bij veenoxidatie ook nog eens CO₂ vrij. Door te sturen in het waterpeil willen we de bodemdaling in deze gebieden zoveel mogelijk beperken.

De Hoeksche Waard blijft in de toekomst een belangrijkere rol houden in de voedselproductie voor Nederland. Agrarische (familie)bedrijven houden zich bezig met kringlooplandbouw. Daarmee leveren ze een wezenlijke bijdrage aan duurzaam bodembeheer op het eiland. Een bodem waarin we water en nutriënten nog beter vast kunnen houden en minder uitspoeling plaatsvindt.

De Hoeksche Waard is prachtig en we koesteren de identiteit van het eiland. Van polderlandschappen en de krekens tot het Hollands Diep en Haringvliet. We benutten deze cultuurhistorische elementen om inwoners, scholieren en toeristen waterbewuster te maken. Tot slot zorgen we ervoor dat iedereen van de Hoeksche Waard kan genieten! Dit doen we door aan de randen van het eiland, samen met onze omgevingspartners, recreatieve verbindingroutes te ontwikkelen.

5.4 Voorne-Putten en Rozenburg

De eilanden Voorne-Putten en Rozenburg worden intensief gebruikt: dichtbevolkte gebieden als Spijkenisse, de haven van Rotterdam met de bijbehorende overslag en industrie, landbouw en volop recreatie onder andere rondom het Brielse Meer en de Bernisse. In de toekomst wordt het een grote uitdaging om al deze functies van voldoende zoet water te blijven voorzien. Slim watermanagement en regenwater opvangen en hergebruiken, moeten daarbij gaan helpen.

De druk op de ruimte maakt de eilanden zeer geschikt voor innovatieve oplossingen en multifunctioneel gebruik. Zo willen we de dijkversterkingen en kustbescherming combineren met de ontwikkeling van natuur- en recreatiegebieden. Ook het verbeteren van het waterbewustzijn bij inwoners draagt bij aan een leefbare en toekomstbestendige eilanden van Voorne-Putten en Rozenburg.

De eilanden Voorne-Putten en Rozenburg kennen een grote diversiteit. Vanuit de lucht lijkt Voorne-Putten enkel te bestaan uit landbouwareaal met hierin enkele dorpskernen, maar wanneer we inzoomen op het eiland dan ontstaat er steeds meer variatie. Het eiland kent typerende duinen en dijken, kwelders en kreken, bijzondere natuurgebieden maar ook historische kernen. Het eiland Rozenburg is overwegend stedelijk van karakter, maar de Landtong vormt een 'groene enclave' in het haven- en industriegebied.

Voorne-Putten is voor ons een schoolvoorbeeld van een gebied waar je op de lange termijn (2050) veilig kunt blijven wonen, werken en recreëren. Ook als de zeespiegel stijgt en de druk op de ruimte toeneemt. Op de kop van Voorne-Putten werken we daarom aan kustbescherming. Waar mogelijk combineren we dat de ontwikkeling van recreatie- en natuurgebieden.

Bij de ruimtelijke inrichting van het gebied zetten we water centraal en we werken daarbij nauw samen met omgevingspartners. Voor de (woning)bouwopgave rondom Spijkenisse beoordelen we locaties onder meer op overstromingsrisico's, mogelijkheden om de gevolgen van eventuele overstromingen te beperken en de beschikbaarheid van voldoende zoet water. Ook de ontsluiting van nieuwbouwlocaties speelt een belangrijke rol. Bij een calamiteit moet iedereen het gebied snel kunnen verlaten. Samen met onze partners werken we aan een robuuste infrastructuur.

Om te beschikken over voldoende zoetwater zijn onze inlaatpunten heilig. Tegelijkertijd realiseren we ons dat het er door klimaatverandering niet altijd en overal voldoende zoet water is. In droge perioden treedt bijvoorbeeld nu al verzilting op van het Brielse Meer, één van de grootste zoetwatervoorzieningen op het eiland. Daarom gaan we met omgevingspartners het gesprek aan over hun behoeften en de mogelijkheden. Uiteraard worden de uitgangspunten van water en bodem sturend hierin betrokken.

Niet alleen het inlaten en vasthouden van zoetwater heeft onze aandacht. Ook de afvoer van water op piekmomenten is belangrijk. Het is immers een herverdelingsvraagstuk. Daarvoor willen we het huidige systeem uitbreiden en nieuwe waterbergingen realiseren.

Bij de (her)inrichting van het watersysteem op Voorne-Putten laten we ons zoveel mogelijk leiden door de natuurlijke ontwikkelingen. We werken toe naar het vasthouden van water, natuurlijk peilbeheer én het herstel van bijvoorbeeld krekensystemen. Ook zoeken we hierbij meer en meer naar de natuurlijke verbindingen tussen 'blauw' en 'groen'. Bijvoorbeeld door het scheppen van de randvoorwaarden voor verdere natuurontwikkeling (denk aan

5.4 Voorne-Putten en Rozenburg

natuurvriendelijke oevers en flauwe taluds). Hiermee werken we toe naar een groen-blauwe dooradering tussen de kernen en de natuurgebieden op het eiland. Dit zien we als een gezamenlijke opgave, waar we samen met onze omgevingspartners in optrekken.

De rioolwaterzuiveringsinstallaties van Voorne-Putten en Rozenburg maken het afvalwater schoon en dragen bij aan het sluiten van de water-, energie- en grondstoffenkringloop. Ook spelen ze een steeds belangrijkere rol in de beschikbaarheid van zoetwater op de eilanden. Een andere manier om de waterkringloop te sluiten is het opvangen van hemelwater, bijvoorbeeld voor (her)gebruik in de glastuinbouw.

Rondom Spijkenisse en ten noorden van Hellevoetsluis is sprake van veenweidegebied. Zo'n bodem is gevoelig voor bodemdaling bij droogte. Door te sturen in het waterpeil willen we de bodemdaling in deze gebieden zoveel mogelijk beperken. Maar een hoger waterpeil kan weer nadelen hebben voor andere functies. We bespreken dit soort dilemma's daarom met de omgevingspartners en zoeken integraal naar de meest geschikte oplossing per gebied.

Voorne-Putten is én blijft een landelijk gebied met veelal agrarische (familie)bedrijven die zich bezighouden met kringlooplandbouw. De agrariërs zorgen voor het duurzaam bodembeheer van het eiland. Een bodem waarin we water en nutriënten nog beter vast kunnen houden en minder uitspoeling plaatsvindt.

Het karakteristieke landschap van Voorne-Putten willen we zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk versterken. Bijvoorbeeld door het herstellen van historische kreken. Met onze eigendommen zijn we momenteel al beeldbepalend in het landschap en dat willen we graag verder optimaliseren. Op onze terreinen en assets willen we meer ruimte creëren voor groenblauwe landschapselementen. Hiermee vergroten we de landschappelijke waarde, stimuleren we de biodiversiteit en faciliteren we als waterschap de 'groene longen' van de regio.

5.4 Voorne-Putten en Rozenburg

5.5 Eiland van Dordrecht

Het eiland van Dordrecht heeft alles: wonen in de stad, buitengebied met landbouw, natuur en recreatie. De grote uitdaging richting 2050 is om deze functies in evenwicht te houden. Gelet op de ligging van het eiland is waterveiligheid essentieel. In de toekomst blijven we zorgen voor droge voeten. Maar we moeten ons ook voorbereiden op overlast af en toe. Door een slimme gebiedsinrichting beperken we de gevolgen van een overstroming zoveel mogelijk. Bewoners en bedrijven zijn zich bewust van de risico's en leveren ook een bijdrage.

Tot slot is het behoud en versterken van de natuur op het eiland een speerpunt. Door slimme combinaties van groen en blauw te maken, versterken we de biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving. De Nieuwe Dordtse Biesbosch is een mooi voorbeeld van zo'n combinatie. Daar willen we er in de toekomst meer van zien.

Dordrecht is ruim 900 jaar geleden ontstaan op een doorwaadbare plaats in de rivier de Thuredrecht. Het eiland bestaat grofweg uit twee delen: een compacte oude stad en eromheen de landelijke omgeving. De stad ligt laag en is kwetsbaar voor overstromingen. Tegelijkertijd wordt er juist in dit gebied veel (bij)gebouwd. De landschappelijke omgeving wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door agrarische grondgebruik.

Dordrecht wordt omringd door grote rivieren. Daarom is de meerlaagse aanpak voor waterveiligheid richting 2050 een belangrijk aandachtspunt. De eerste laag, het voorkomen van overstromingen, doen we als waterschap door het op orde houden van de dijken. De tweede laag, het gebied zo inrichten dat de gevolgen van een eventuele overstroming beperkt blijven, geven we samen met omgevingspartners vorm. Ook de derde laag, calamiteitenbestrijding en rampenbeheersing, doen we samen met partners. Je kunt hierbij denken aan het inrichten van de hooggelegen Staart als een veilige schuillocatie.

De wateropgave en het voorkomen van wateroverlast in de stad Dordrecht vormen een grote uitdaging. Het stedelijk gebied is al dicht bebouwd en dat neemt alleen nog maar toe. Ook klimaatverandering en steeds heviger weersomstandigheden vergroten de kans op wateroverlast. Daarom werken we samen met de omgevingspartners aan een klimaatadaptieve inrichting van de fysieke leefomgeving. Daarin reserveren we meer ruimte voor water en groen en wordt verhard oppervlak voldoende gecompenseerd.

In de toekomst is voldoende zoetwater van goede kwaliteit belangrijk. Dit richt zich met name op het stedelijke gebied van Dordrecht. Om de waterkwaliteit te verbeteren, vergroten we de wateraanvoer naar de stad. In bredere zin zien we de Nieuwe Merwede als belangrijkste zoetwaterbron voor Dordrecht. Daarnaast wordt het vasthouden en bergen van water steeds belangrijker. Niet alleen in sloten en singels, maar in de gehele openbare ruimte.

Vanuit de ambitie om in 2050 volledig circulair te werken, wordt afvalwater in Dordrecht hergebruikt. We creëren waarde uit afvalwater en slib om energie-, grondstoffen- en waterkringlopen te sluiten.

5.5 Eiland van Dordrecht

Op het eiland van Dordrecht willen we de natuur zoveel mogelijk behouden. De Dordwijkzone wordt een 'natuurlijke klimaatbuffer'. Hier krijgen natuurlijke processen de ruimte krijgen en groeit het vanzelf mee met klimaatverandering.

In het gebied ten zuiden van de Zeedijk, inclusief de Nieuwe Dordtse Biesbosch, willen we, met respect voor de agrarische functies in het gebied, natuur zoveel mogelijk haar gang laten gaan. Dit gebied vormt de verbinding tussen het Nationaal Park De Biesbosch en de stad Dordrecht met zijn klimaatbuffer Dordwijkzone. Voor de verdere doorontwikkeling van een blauwgroen netwerk op het eiland, trekken we samen met onze omgevingspartners op.

Het bodemgebruik in Dordrecht wordt voor een groot deel gedomineerd door stedelijk gebied. Daar is nu al sprake van bodemdaling. Door verdere verdichting wordt dat probleem groter. Daarom moeten we op de sponswerking van de bodem herstellen, waarbij we vanzelfsprekend overtollig water blijven afvoeren. Als neerslag goed in de bodem kan infiltreren en het water vervolgens weer geleidelijk wordt afgegeven aan de omgeving, dan beperken we de gevolgen van bodemdaling, wateroverlast of juist toekomstige watertekorten. We zien dit als een integrale opgave voor ons en onze omgevingspartners.

Karakteristiek voor het eiland is de connectie tussen stad en water. Het eiland van Dordrecht is door de Sint-Elisabethsvloed (1421) letterlijk gevormd door het water. De cultuurhistorische elementen die ons hier aan doen herinneren komen al terug in ons landschap en waar mogelijk willen we dit versterken.

Met het oog op de toekomst krijgt water steeds meer de ruimte op het eiland. Bijvoorbeeld door het herstellen van (gedeeltes van) oude rivieren (de Thure en de Dubbel) of andere historische kreek en watergangen. Het 'blauwe netwerk' is beeldbepalend en helpt om een klimaatadaptief eiland te worden. Aan het blauwe netwerk van water koppelen we een 'groen netwerk'. Zo vergroten we de leefbaarheid van het eiland en geven een impuls aan de biodiversiteit en recreatie.

5.5 Eiland van Dordrecht

5.6 IJsselmonde

Het eiland van IJsselmonde is de metropoolregio van ons gebied. Veruit de meeste inwoners uit ons gebied wonen op dit eiland, en daarbinnen in Rotterdam-Zuid. Dat geeft een enorm druk op de ruimte en die maakt het gebied kwetsbaar voor klimaatverandering. De risico's van wateroverlast en hittestress nemen richting 2050 alleen maar toe. We zetten daarom in op goede inrichting van het gebied met slimme combinaties. Daarnaast helpt het vergroten van waterbewustzijn onder inwoners en bedrijven om de gevolgen van klimaatverandering te beperken. Op IJsselmonde geldt: elke regenton die wordt geplaatst en elke hondendrol naast die singel die wordt opgeruimd, is winst. Tot slot is het belangrijk om in deze sterk verstedelijkte omgeving de bestaande groen-blaue structuren te beschermen en nieuwe groen-blaue plekken aan te leggen. Ook hierbij geldt dat alle kleine beetjes helpen. Een parkje in een woonwijk, meer bomen in de straat, kruidenrijk gras in de middenberm, het draagt allemaal bij aan een prettige leefomgeving met een gezond en robuust watersysteem op IJsselmonde.

Het eiland van IJsselmonde bevindt zich onder de rook van Rotterdam. Typerend voor het eiland is de hoge verdichtingsgraad. Stedelijke gebieden domineren samen met de havens (en bijbehorende industrie) het eiland. Daarnaast kenmerkt het eiland zich door prachtige oude dijken en spaarzame groene elementen.

Door klimaatverandering staat de waterveiligheid op het eiland van IJsselmonde onder druk. Wateroverlast als gevolg van extreme neerslag en een stijgende waterstand van de Nieuwe Maas vormen de grootste bedreigingen. Door invulling te geven aan de principes van meerlaagse veiligheid realiseren we blijvende bescherming. De dijkstructuur blijft behouden en wordt waar nodig versterkt (laag 1). In de inrichting van het eiland (laag 2) zoeken we naar meer ruimte voor water en groen. Ook gaan we met omgevingspartners in gesprek om te bepalen welke locaties, vanuit het oogpunt van waterveiligheid, het meest geschikt zijn voor nieuwbouw. Tot slot hebben we ook aandacht voor de rampenbeheersing rondom een overstroming (laag 3). Samen met de omgevingspartners zetten we in op het vergroten van het risicobewustzijn van burgers en bedrijven. Ook bieden we hen handvatten om zelf te handelen waar dat nodig is.

Om de beschikbaarheid van voldoende schoon water op het eiland te garanderen blijft de Waalboezem de 'zoetwaterbatterij' van het eiland. Het is cruciaal om deze te behouden. Tegelijkertijd neemt zoutindringing vanuit de Oude en Nieuwe Maas (het Noord-Westen) toe. Daarom gaan we ook op zoek naar nieuwe mogelijkheden om op andere plekken water in te laten. Bijvoorbeeld vanuit de Oude Maas ten zuiden van Barendrecht. Samen met onze partners in de opgaven pakken we dit (verdelings)vraagstuk aan en brengen wij onze expertise in.

In de steden wordt het de uitdaging om een betere balans te creëren tussen verharde en onverharde oppervlakten. Het water moet meer ruimte krijgen en er moeten meer bergingslocaties komen. Niet alleen om wateroverlast na piekbuien te voorkomen, maar ook om het water langer vast te houden voor drogere perioden. Het liefst realiseren we de waterbergingen in het stedelijk gebied zelf. Als dat echt niet kan, zoeken we naar alternatieven in het landelijk gebied. Dan kun je denken aan waterbergingen, maar ook aan het vergroten van de capaciteit van het watersysteem.

5.6 IJsselmonde

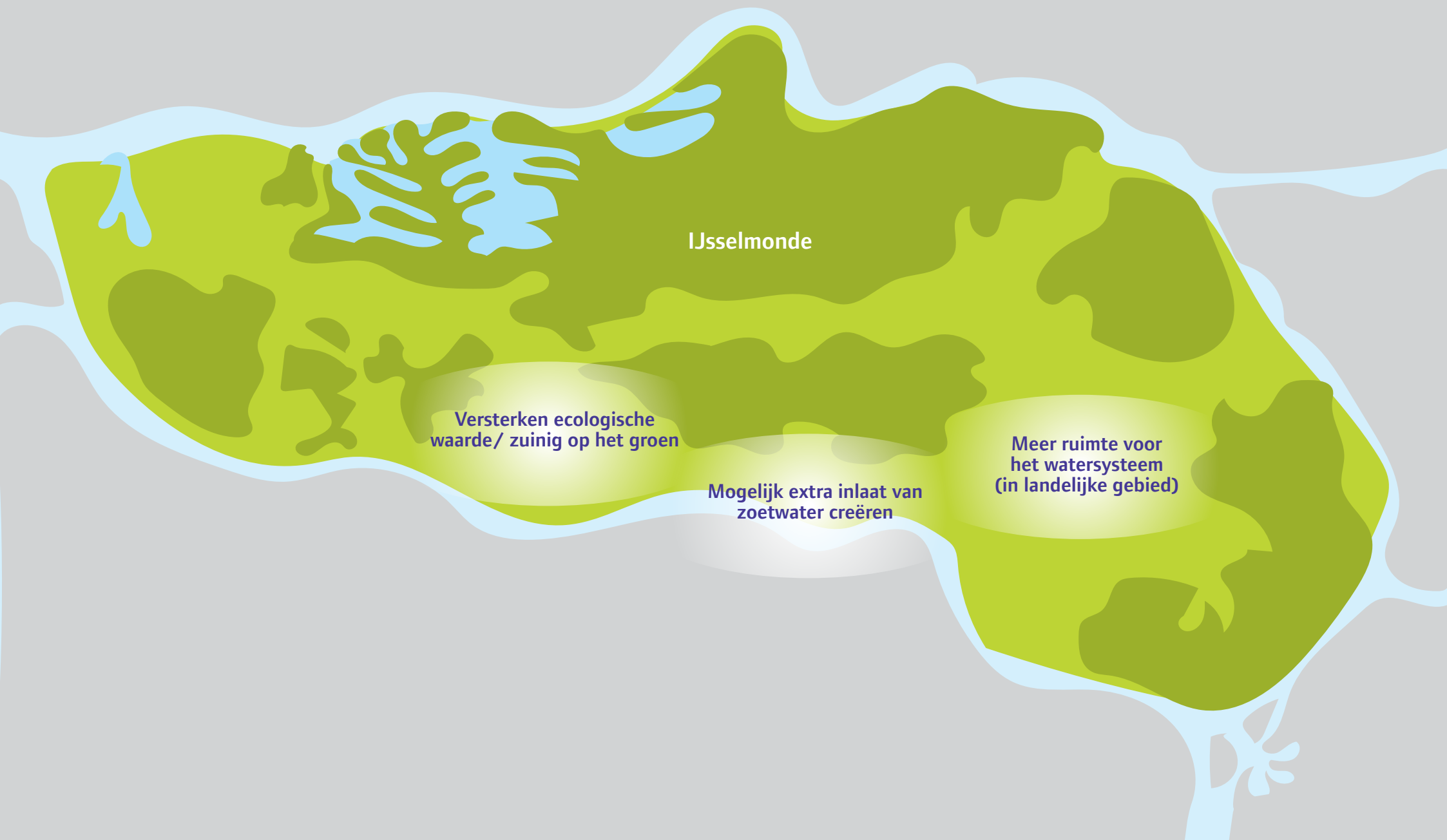
De rioolwaterzuiveringsinstallaties op het eiland van IJsselmonde leveren een wezenlijke bijdrage aan het sluiten van water-, energie- en grondstoffenkringlopen. We bekijken per locatie van een zuivering welke behoeften en mogelijkheden er zijn. In stedelijk gebied is er wellicht meer behoefte aan het opwekken van duurzame energie, terwijl er in een industriële omgeving misschien vooral belang wordt gehecht aan hergebruik van gezuiverd afvalwater.

De huidige 'harde' overgangen van land naar water én van stedelijk naar landelijk gebied willen we omvormen naar 'zachte' overgangen. Dit betekent dat we in de overloopgebieden tussen stad en land het watersysteem meer ruimte gaan geven. Meer ruimte voor natuurlijke oevers, flauwe taluds en een fijnmazig watersysteem. Dit is belangrijk voor de ontwikkeling van de ecologie en het versterken van de biodiversiteit. Samen met de omgevingspartners versterken we de groenblauwe netwerken op het eiland.

Grondwater en bodemdaling zijn duidelijke issues op IJsselmonde. In de stedelijke gebieden op het eiland (bijvoorbeeld in Rotterdam) is op een aantal plekken structureel sprake van een te hoge of te lage grondwaterstand waardoor overlast ontstaat. Op andere plekken (Hendrik-Ido-Ambacht bijvoorbeeld) hebben we te maken met bodemdaling. Er is daarom grote noodzaak om de sponswerking van de bodem te verbeteren. We gaan hier graag samen met de omgevingspartners mee aan de slag.

De kenmerkende dijenstructuur van het eiland van IJsselmonde willen we graag behouden en biedt, als overgang tussen land en water, mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik en belevingswaarde. Ook het element water zien wij, net als onze gebiedspartners, als gebiedskwaliteit. Water draagt bij aan de kwaliteit van de leefomgeving, kan hittestress verkleinen en zorgt ervoor dat mensen zich prettig voelen. Deze gebiedskwaliteit willen we meer en meer gaan inzetten om op het dichtbebouwd en bevolkte eiland ook wat rust te creëren.

Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta

Op koers met waterschap Hollandse Delta

22 juni 2022 • Consultatiedocument

waterschap
Hollandse
Delta

21 maart 2023

Inleiding

Op 22 juni 2022 besprak de Verenigde Vergadering het Consultatiedocument "Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta". Daarbij stemde de VV in met het starten van een participatietraject, op basis waarvan het college in het eerste kwartaal van 2023 het definitieve concept aanbiedt van de Watervisie 2050 "Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta" (hierna Watervisie WSHD 2050).

In deze nota wordt verslag gedaan van het participatietraject, dat uit de volgende vier onderdelen bestond:

1. Townhall meeting en vervolgesprekken

Op 7 september 2022 vond voor alle medewerkers van WSHD een 'townhall meeting' plaats. Tijdens deze bijeenkomst gingen college en organisatie aan de hand van stellingen met elkaar in gesprek over het Consultatiedocument.

Aansluitend werd het Consultatiedocument besproken in diverse afdelings- en teamoverleggen.

2. Waterseminar

Op 2 november 2022 vond het waterseminar 'De Hollandse delta spreekt' plaats in de RDM Loft (Rotterdam-Heijplaat). Te gast waren bestuurlijke vertegenwoordigers van medeoverheden en belangenorganisaties, die eveneens aan de hand van stellingen van gedachten wisselden over het Consultatiedocument. Gedragsbioloog Patrick van Veen zorgde hierbij voor afwisseling door een inkijkje te geven in de samenwerking in de dierenwereld.

3. Online enquête

Tussen 12 en 31 oktober 2022 konden inwoners van ons gebied een online enquête over het Consultatiedocument invullen. Van deze gelegenheid hebben ruim 850 respondenten gebruik gemaakt. Aan de hand van hun antwoorden op een aantal (laagdrempelige) vragen is een beeld verkregen van wat onze inwoners belangrijk vinden voor de toekomst van het waterschap.

4. Bestuurlijke overleggen en schriftelijke reacties

Tijdens een aantal bestuurlijke overleggen met belangengroepen en gemeenten is het Consultatiedocument aan de orde geweest. Ook

hebben enkele organisaties een schriftelijke reactie op het Consultatiedocument gegeven.

Leeswijzer

In deze Participatienota zijn de uitkomsten gerangschikt weergegeven, aan de hand van bovenstaande vier participatie-activiteiten. Daarbij is telkens per onderwerp aangegeven tot welke wijzigingen in het definitieve concept van de Watervisie WSHD 2050 deze aanpassingen leiden.

Nr.	Participatie- onderdeel	Inbreng	Wijzigingen
01A	TOWNHALL MEETING Toelichting: <i>Tijdens de Townhall meeting is aan de hand van onderstaande stellingen gediscussieerd over de inhoud van het Consultatiedocument. De stellingen werden ingeleid door de dijkgraaf, een heemraad of de secretaris-directeur en het gesprek werd gefaciliteerd door een afdelingshoofd.</i>		
1.	Het voorzien in zoet water in een veranderend klimaat is geen topprioriteit van het waterschap. Gebruikers moeten zelf maatregelen treffen om te kunnen voorzien in hun zoetwaterbehoefte.	Gemene deler in de reactie van de medewerkers op deze stelling is dat we ons maximaal moeten inzetten op zoetwater, maar dat we in de toekomst niet met het zoete water kunnen blijven omgaan zoals we dat nu doen. Daarom moeten we dat ook niet willen en moeten we nu keuzes maken in te faciliteren functies in ons gebied. Durf nu besluiten voor de lange termijn te nemen en in het verleden genomen besluiten te heroverwegen. Weeg daarbij alle belangen (waaronder natuur, recreatie, woningbouw, economie) en bied, indien nodig, agrariërs een perspectief. Het waterschap draagt verantwoordelijkheid, maar kan het niet alleen. Ga op doorlopende 'watertafels' in gesprek over uitwerking. Per gebied keuzes maken; maatwerk. Houd hierbij in het oog dat het systeem beheerd wordt. Hierbij ook bezien of 'ons' zoetwater efficiënt gebruikt wordt. Bij te maken keuzes dient beseft te worden dat zoetwaterbeschikbaarheid in feite een verdelingsvraagstuk is. Waak voor ongelijkheid en weeg de verschillende belangen zorgvuldig tegen elkaar af. Kijk ook naar innovatie: afvalwater is in feite ook zoetwater.	Meer benadrukken dat zoetwaterbeschikbaarheid een verdelingsvraagstuk is waarbij we keuzes zullen moeten maken.
2.	Natuurlijke processen moeten een impuls krijgen van WSHD, ook als dat ten koste gaat van landbouwgrond of woningbouw.	In balans moet een afweging gemaakt worden. Er is eindigheid aan de maakbaarheid; er is nieuwe balans nodig. De ondergrond heeft aandacht nodig. Verdichting is een probleem. Alles is nog geld gedreven. In de discussie over de stelling kwam duidelijk naar voren dat het waterschap in zijn algemeenheid een andere rol moet nemen. Het waterschap moet eerder aan tafel en van adviserend naar sturend en van toetsen naar visie groeien. Wij hebben de expertise, waarmee we ons aan tafel kunnen uitnodigen om samen maatwerk te leveren. De watertoets moet wel dwingend worden; onze samenwerkingspartners vragen dit ook steeds meer van ons. Er is een rol voor de landelijke overheid, waarbij regionale focus en samenwerking noodzakelijk is. Er bestaat zorg hoe bij de beslissers prioriteit te krijgen op de afwegingen die moeten worden gemaakt. Er is ook een rol weggelegd voor het individu; niet alleen wijzen naar instanties.	Waterschap beter positioneren ten opzichte van andere instanties en duidelijker maken dat we graag onze expertise willen inbrengen.
3.	WSHD moet gewoon zorgen dat de sloten schoon zijn, de dijken veilig en de zuiveringen op orde. Klimaatopgaven en energietransities zijn de verantwoordelijk-	De reactie op deze stelling is duidelijk: klimaat is onlosmakelijk verbonden met onze (kern)taak. Klimaatadaptatie is onze taak! Als je hier geen invulling aangeeft, leidt dit tot isolatie. Het bestuur moet hiervoor – intrinsiek gemotiveerd – opdracht geven aan de organisatie. Dit heeft ook een relatie met houding en gedrag. Om onze opgaven te realiseren, is energie nodig (bijvoorbeeld voor pompen in gemalen en voor het laten functioneren van zuiveringsinstallaties of het asfalteren van wegen). Dit heeft dan weer impact op het klimaat. Afgevraagd moet worden of we zeggenschap willen op de functies in het gebied. Kunnen we het dan faciliteren en tegen welke kosten en risico's? Dit moet uitlegbaar zijn aan de belastingbetaler. Het is een	Duidelijker aangeven dat klimaatopgaven en de energietransitie ook onze kerntaak zijn.

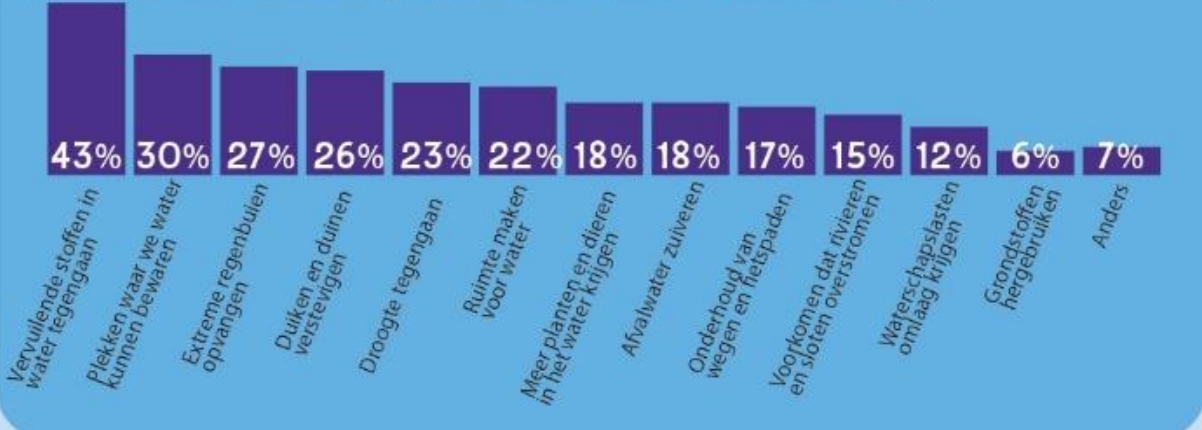
	heid van andere overheden.	gezamenlijke opgave. Keuzes in maken. Met oog voor vernieuwing, met lef voor aanpassing van de kerntaak; niet vanuit historie afwijzen en met een nieuwe definitie van 'gewoon'. Waterschap Hollandse Delta heeft een voorbeeldfunctie en moet er daarom naar streven om zelfvoorzienend te zijn in zijn energiebehoefte. Energieverspilling moet worden tegengegaan. Door WSHD en ook door de individuele medewerker, die evengoed een voorbeeldfunctie heeft.	
4.	In de te maken afwegingen tussen belangen en kosten zijn de kosten altijd leidend. Tariefstijgingen hoger dan het inflatiepercentage moeten voorkomen worden.	De inbreng op deze stelling is genuanceerd. Aan de ene kant is opmerking gemaakt dat de opgaven leidend zijn, terwijl ook is gezegd dat de opgaven in de hand gehouden moeten worden, anders wordt het onbetaalbaar. Er is gesuggereerd dat het waterschap moet meebewegen op de economie, maar geen "boeggolf" moet creëren door noodzakelijke investeringen uit te stellen. In het oog springende inbreng op deze stelling is, dat bij de medewerkers een stevig bewustzijn is dat het waterschap 'het niet meer alleen kan (betalen)'. Er lijkt steeds meer verantwoordelijkheid gelegd te moeten worden bij burgers en bedrijven zelf. Ook zou het waterschap zich moeten oriënteren op alternatieve inkomstenbronnen. Schaarste geeft creativiteit die moet zien op efficiëntie en wendbaarheid. Sowieso blijft altijd belangrijk dat het waterschap zijn verhaal goed vertelt.	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord.
5.	Ook als andere partijen niet bijdragen in thema's/opgaven als klimaatverandering, energietransitie en biodiversiteit, raamt WSHD altijd 10% extra voor een bijdrage in deze opgaven. Pas dan laten we ons gebied beter achter dan dat we het aantreffen.	Op deze stelling werd niet met een duidelijk ja of nee gereageerd. Voor de medewerkers is wel duidelijk dat opgaven en problematiek vanuit de inhoud moeten worden benaderd. De kerntaak, met inbegrip van opgaven op het gebied van klimaat, duurzaamheid en energie, moet geborgd blijven; genoemde thema's moeten vanuit de kerntaken gerealiseerd worden. Verder is aandacht besteed aan: ▪ maatwerk en flexibiliteit om doelen te behalen; ▪ varianten moeten worden voorgelegd; ▪ imago; ▪ levensduurverlenging.	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord.

6.	Tijdens de Townhall meeting konden de collega's met post-its aangeven welke functies zij in ons gebied voorzagen, mocht je het gebied opnieuw inrichten.	 Doneer hier jouw kennis en ideeën! In het consultatiedocument "Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta" zetten we de lijnen uit voor de koers van ons waterschap richting de toekomst. Maar wat betekent dat voor ons dagelijks werk? Stuur mee aan de koers, en plak op deze kaart jouw suggesties, ideeën, tips en meer. Waar wil jij aandacht voor vragen? Welke bijzonderheden zijn er in een bepaald gebied waar écht rekening mee gehouden moet worden? Welke kansen liggen er en welke hobbels misschien? Zet jouw idee op de kaart!	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord.
01B	AFDELINGS- EN TEAMOVERLEGGEN Toelichting: Aansluitend op de Townhall meeting is het Consultatiedocument aan de hand van onderstaande acht vragen besproken in diverse afdelings- en teamoverleggen binnen de werkorganisatie van het waterschap.		
1.	Wat valt je op aan de koers?	Diverse afdelingen en teams geven aan dat het Consultatiedocument nog een "hoog over" stuk is en weinig concreet. De oproep wordt gedaan om aan het Consultatiedocument een duidelijke strategie te verbinden. Ook wordt opgemerkt dat onderwerpen als klimaat en duurzaamheid veel aandacht krijgen. Waterkwaliteit blijft daarentegen onderbelicht.	▪ Het (strategische) karakter van het stuk benadrukken en de positionering van het stuk ten opzichte van

		Het Consultatiedocument heeft een sterke externe oriëntatie en is daarmee een basis voor samenwerking met de buitenwereld, aldus een aantal reacties. De ene afdeling vindt het hierbij positief dat de gebiedsuitwerkingen duidelijk maken dat er verschillen zijn tussen de eilanden in ons beheergebied, terwijl een andere afdeling zich daar juist over verbaast en vindt dat de visie van het waterschap eiland-overstijgend zou moeten zijn. Enkele citaten als reactie op deze vraag: • “Goed dat er aandacht is voor de verschillen per eiland!” • “De visie van het waterschap zou eiland-overstijgend moeten zijn” • “Het thema waterkwaliteit is in dit document onderbelicht”	andere beleidskaders verduidelijken; ▪ Meer aandacht voor waterkwaliteit; ▪ Status van de gebiedsuitwerkingen verduidelijken
2.	Wat betekent de koers voor jouw werk?	De meeste afdelingen en teams zien in het Consultatiedocument een bevestiging van waar ze al mee bezig zijn. Medewerkers zijn zich ervan bewust dat de manier waarop gewerkt wordt zal veranderen: het moet slimmer, duurzamer, innovatiever en in betere samenwerking met de omgeving. Ook geven diverse afdelingen en teams aan dat het van groot belang is dat hun specialistische kennis wordt ingezet bij onder meer de gebiedsgerichte uitwerkingen. Dat kan zowel kennis op inhoud zijn, als op het proces. Benoemd wordt dat er sprake is van een cultuuromslag, waarvoor voldoende tijd moet worden genomen. Dit betekent ook veel voor de onderlinge afstemming tussen de verschillende afdelingen en teams binnen WSHD. Enkele citaten als reactie op deze vraag: • “Het Consultatiedocument is voor mij een vertrekpunt om vanuit te werken” • “Hogere ambities zorgen voor een zoektocht naar flexibiliteit en prioritering”	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord. Reactie levert wel input op voor bijv. afdelingsplannen
3.	Welke kansen zie je?	De ontwikkelingen die in het Consultatiedocument worden beschreven, bieden allerlei kansen zo blijkt uit de reacties op deze vraag. Zo wordt meer ruimte voor persoonlijke ontwikkeling verwacht, en kan in een vroeger stadium worden aangehaakt bij externe ontwikkelingen. Daarvan wordt verwacht dat er, omdat we ambities hebben over de volle breedte van onze taken inclusief klimaat, duurzaamheid en energie, kansen liggen om met mooie integrale oplossingen te komen die bijdragen aan meerdere opgaven van zowel het waterschap als onze medeoverheden en andere stakeholders. Enkele citaten als reactie op deze vraag: • “Het document motiveert ons om ons meer naar buiten te richten” • “Meer maatschappelijke meerwaarde creëren maakt het werk leuker!”	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord. Reactie levert wel input op voor bijv. afdelingsplannen
4.	Welke uitdagingen zie je?	Vanuit de afdelingen en teams wordt het vertalen van de koers voor de lange termijn naar acties op de korte termijn als een uitdaging gezien, waarbij we los moeten komen van vaste patronen en structuren. Ook zullen lastige bestuurlijke keuzes nodig zijn, zowel wat betreft de prioritering als wat betreft de weging van tegenstrijdige belangen in een gebied. Hierbij heeft het waterschap het niet alleen voor het zeggen; ruimtelijke ontwikkelingen bijvoorbeeld worden voor een groot deel door derden bepaald. Enkele citaten als reactie op deze vraag: • “De vertaling van lange naar korte termijn vraagt om een goede analyse van effecten en gedegen systeemkennis” • “De gewenste doelen wijken nogal eens af van wat praktisch mogelijk is”	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord, waarbij niet alleen het maatwerk buiten de organisatie in het oog gehouden moet worden. Ook binnen de organisatie is maatwerk nodig.

			Reactie levert input op voor bijv. afdelings-plannen
5.	Wat kan en wil jij bijdragen?	Alle afdelingen en teams bieden hun kennis en expertise aan om het Consultatiedocument verder te brengen. Van het moderniseren van de programmering en het identificeren van kwetsbaarheden tot het vergroten van het waterbewustzijn en het fungeren als "uithangbord" van het waterschap. Enkele citaten als reactie op deze vraag: • "We willen meedoen, het kan niet snel genoeg!" • "Door het benutten van onze kennis kunnen we zorgen dat WSHD de juiste dingen doet"	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord. Reactie levert wel input op voor bijv. afdelings-plannen
6.	Wat betekent dit voor ons als afdeling of team?	Afdelingen en teams geven aan dat er meer ruimte moet komen voor opleiding en kennisontwikkeling, in de wetenschap dat de buitenwereld ook steeds complexer wordt en dat integrale oplossingen steeds meer een vereiste zijn. Ook wordt aangegeven dat er meer proactief gehandeld zal moeten worden en dat meer ondernemerschap getoond moet worden. Enkele citaten als reactie op deze vraag: • "Efficiënter werken door op het goede moment met de juiste collega's aan tafel te zitten" • "De afstemming tussen afdelingen moet beter, maar kijk eerst naar wat je zelf kunt oppakken"	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord. Reactie levert wel input op voor bijv. afdelings-plannen
7.	Hoe zorgen we ervoor dat de koers richting blijft geven aan ons werk?	Als reactie op deze vraag wordt een doorvertaling van de koers naar doelen voor de afdelingen en teams belangrijk gevonden. Ook moet dit landen in de PDCA-cyclus. Over de voortgang hiervan moet breed gecommuniceerd worden in de organisatie. Van het bestuur wordt "koersvastheid" gevraagd; de essentie van de koers moet langere tijd ongewijzigd blijven en herhaald worden, waarbij uiteraard in de loop der tijd aanpassingen en aanscherpingen nodig en mogelijk zijn. Regelmatig het gesprek voeren tussen organisatie en bestuur over de koers wordt hierbij gewaardeerd. Enkele citaten als reactie op deze vraag: • "Vier successen, maar laat ook de tegenvallers zien" • "Blijf als management aandacht geven aan en ruimte bieden voor nieuwe ideeën" • "Maak mensen eigenaar van items uit het document"	Duidelijker aangeven dat de koers voor langere tijd geldt, maar ook niet in beton gegoten is. Periodieke herziening bijvoorbeeld koppelen aan de zesjarige beleidscyclus van het WBP
8.	Kunnen we je nog faciliteren om het onderwerp warm te houden binnen je team?	Naar aanleiding van deze vraag wordt nogmaals gewezen op het verkleinen van de afstand tussen bestuur en organisatie en het regelmatig houden van het gesprek over de koers. En zorg ervoor dat de onderwerpen "top of mind" blijven, zodat het geen holle frasen blijken. Een citaat als reactie op deze vraag: • "So far, so good!"	N.v.t.

02	WATERSEMINAR Toelichting: Op 2 november 2022 organiseerde het waterschap een seminar voor bestuurders van medeoverheden en belangenorganisaties. Aan de hand van stellingen discussieerden zij over de inhoud van het Consultatiedocument.		
	Stelling ronde 1: Overall voldoende zoet water is niet langer vanzelfsprekend	Impressie uit de vijf gesprekstafels: • Waar het bij deze stelling om gaat is de vraag welke keuzes we hebben en wat we daar voor over hebben (gemeente Zwijndrecht). • Overtuigd van maakbaarheid; technisch zijn we overal toe in staat en iedereen wil daar wel aan meewerken (Hogeschool Rotterdam). • Dit is geen kwestie van techniek maar van keuzes, die uiteindelijk bij gemeenten terecht komen. Dit vraagt om een integrale aanpak. Wie regisseert het proces (Evides)? • Zoetwater moet zo lang mogelijk behouden blijven. Desnoods moet de Nieuwe Waterweg daarvoor worden afgesloten. Anderzijds moeten we ook "leren leven als de Zeeuwen". Behoud wat er is en ga er zuinig mee om (waterschap Brabantse Delta). • De uitspraak "het waterschap regelt dat wel" is een voorbeeld van oud denken. Blij dat het waterschap nu meer wil samenwerken (gemeente Hoeksche Waard).	Inzet waterschap op mogelijkheden zoetwaterbeschikbaarheid verduidelijken, waarbij afhankelijkheden van (besluiten van) andere organisaties invloed hebben op de (on)mogelijkheden van maatregelen door WSHD
	Stelling ronde 2: Het waterschap is de trekker van ruimtelijke gebiedsprocessen	Impressie uit de vijf gesprekstafels: • Het waterschap heeft belang bij het water dus is een logische trekker (LTO Goeree-Overflakkee) • De provincie moet integrale plannen maken en het waterschap aan de voorkant meenemen • Het waterschap kan trekker zijn als de waterbelangen prominent zijn (gemeente Hoeksche Waard) • Eens met stelling, maar het waterschap is wel "verpolitiekt" (LTO Hoeksche Waard) • De opgave is integraal dus het waterschap moet geen trekker zijn. Wel de expertise van het waterschap vroegtijdig betrekken! (Evides) • De bestuurders van het waterschap moeten vroeger aan tafel (Volker Wessels) • Deels eens met stelling, maar meer vanuit een toetsende rol. Leer van de goede dingen (Rijkswaterstaat) • Het waterschap als "dokter" van het water- en bodemsysteem • Gevoelsmatig eens met stelling, maar het waterschap heeft geen bevoegdheden. Waterschap kruipt het land niet op, maar borgt het land (waterschap Brabantse Delta) • Geweldige stelling, waterschappen staan te trappelen om met het NPLG aan de slag te gaan (provincie Zuid-Holland).	Rol van het waterschap in ruimtelijke gebiedsprocessen verduidelijken (ook in relatie tot bevoegdheden)
	Wie helpt WSHD?	Tot besluit van het Waterseminar is aan de deelnemers gevraagd wie WSHD wil helpen bij het realiseren van toekomstige uitdagingen. Hierbij meldden de volgende partijen zich spontaan: - De techniek! - Gemeenten Nissewaard, Hellevuetsluis, Brielle - LTO - NPLG (ministerie LNV en de provincie) - Zoek contact met de Regiodeal ZH Eilanden	Deze reacties bevestigen dat we opgaven samen met andere partijen moeten en willen realiseren.

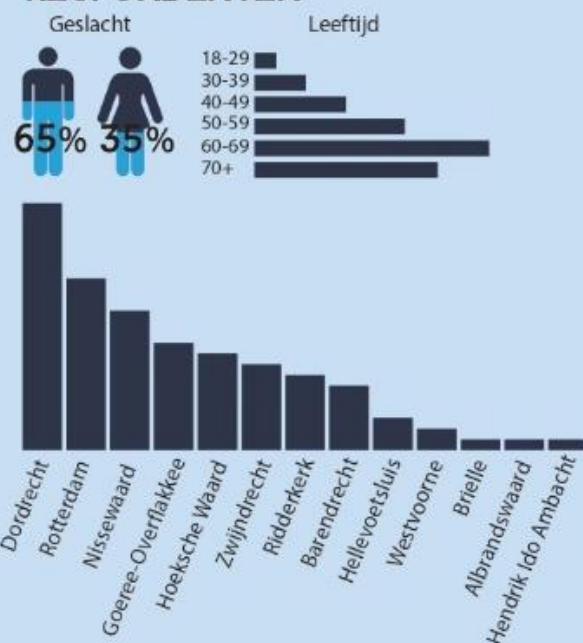
03	ONLINE ENQUETE <i>Toelichting:</i> <i>Tussen 12 en 31 oktober 2022 maakten 854 respondenten gebruik van de gelegenheid een online enquête in te vullen over het Consultatiedocument.</i>																												
	 Waterschap Hollandse Delta Uitgevoerd door Pro-Public FOCUS WATERSCHAP Waterschap moet komende tijd werken aan... Meerdere antwoorden mogelijk <table border="1"> <thead> <tr> <th>Issue</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vervuilde stoffen in water tegengaan</td> <td>43%</td> </tr> <tr> <td>Plekken waar we water kunnen bewaren</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Extremie regenbuien opvangen</td> <td>27%</td> </tr> <tr> <td>Duiken en duinen verstevigen</td> <td>26%</td> </tr> <tr> <td>Droogte tegengaan</td> <td>23%</td> </tr> <tr> <td>Ruimte maken voor water</td> <td>22%</td> </tr> <tr> <td>Meer planten en dieren in het water krijgen</td> <td>18%</td> </tr> <tr> <td>Afvalwater zuiveren</td> <td>18%</td> </tr> <tr> <td>Onderhoud van wegen en fietspaden</td> <td>17%</td> </tr> <tr> <td>Voorkomen dat rivieren en sloten overstromen</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>Waterschapslasten omlaag krijgen</td> <td>12%</td> </tr> <tr> <td>Grondstoffen hergebruiken</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Anders</td> <td>7%</td> </tr> </tbody> </table>	Issue	Percentage	Vervuilde stoffen in water tegengaan	43%	Plekken waar we water kunnen bewaren	30%	Extremie regenbuien opvangen	27%	Duiken en duinen verstevigen	26%	Droogte tegengaan	23%	Ruimte maken voor water	22%	Meer planten en dieren in het water krijgen	18%	Afvalwater zuiveren	18%	Onderhoud van wegen en fietspaden	17%	Voorkomen dat rivieren en sloten overstromen	15%	Waterschapslasten omlaag krijgen	12%	Grondstoffen hergebruiken	6%	Anders	7%
Issue	Percentage																												
Vervuilde stoffen in water tegengaan	43%																												
Plekken waar we water kunnen bewaren	30%																												
Extremie regenbuien opvangen	27%																												
Duiken en duinen verstevigen	26%																												
Droogte tegengaan	23%																												
Ruimte maken voor water	22%																												
Meer planten en dieren in het water krijgen	18%																												
Afvalwater zuiveren	18%																												
Onderhoud van wegen en fietspaden	17%																												
Voorkomen dat rivieren en sloten overstromen	15%																												
Waterschapslasten omlaag krijgen	12%																												
Grondstoffen hergebruiken	6%																												
Anders	7%																												

ZOETWATER TEKORT

Als er een tekort is aan zoet water, waar moet dan altijd water naartoe blijven gaan? Meer antwoorden mogelijk

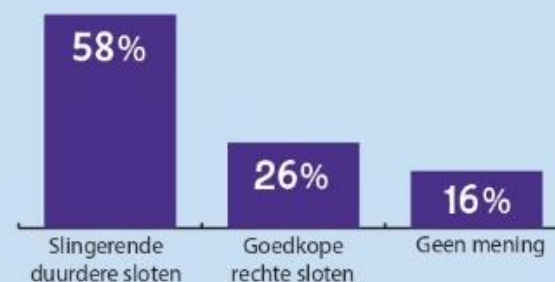

RESPONDENTEN

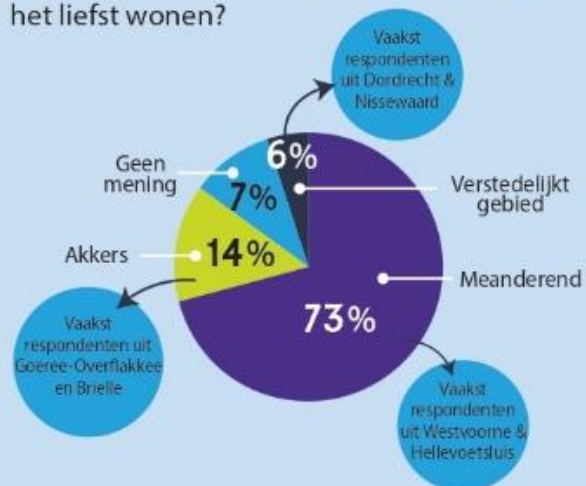

WATER & OMGEVING

Als je moest kiezen, wat heb je liever...

In welke Hollandse Delta zou jij over 50 jaar het liefst wonen?

Figuur: infographic uitkomsten online enquête Consultatiedocument (WSHD/Pro-Public, oktober 2022)

	De uitkomsten van de enquête laten samenvattend het volgende beeld zien: • Volgens respondenten moet het waterschap de komende tijd vooral werken aan het tegengaan van vervuilende stoffen in het water, het maken van plekken waar we water kunnen bewaren en het opvangen van extreme regenbuien. • Als er een tekort is aan zoet water, zou het water volgens respondenten voornamelijk naar de landbouw, de natuur en het stevig houden van waterkeringen moeten gaan. • Van de respondenten ziet het merendeel liever sloten die door het landschap slingeren dan rechte sloten, ook al zijn die laatste goedkoper omdat er minder ruimte voor nodig is. • Van de respondenten wil 6% in de toekomst het liefst in een verstedelijkte Hollandse Delta wonen en 14% in een overwegend agrarisch gebied met akkers. Het overgrote deel (73%) kiest echter voor een "meanderende" tussenvorm en 7% heeft hierover geen mening.		Waterkwaliteit prominentere plaats geven.
04	BESTUURLIJKE OVERLEGGEN EN SCHRIFTELIJKE REACTIES		
04.1	LTO	Met de LTO is meerdere keren ambtelijk en bestuurlijk overleg gevoerd, waarbij het Consultatiedocument input is geweest. De LTO heeft niet zo zeer een afgehechte reactie gegeven op het document; de LTO heeft aangegeven vooral de uitgestoken hand om de samenwerking en maatwerk te zoeken, te waarderen. De zoetwaterproblematiek is wel een belangrijk gespreksonderwerp in de overleggen met de LTO.	(Het niveau van) de zoetwatervoorziening een stevigere plaats te geven.
04.2	Natuurorganisaties	Tijdens het Waterseminar van 2 november 2022 waren de natuur- en terreinbeherende organisaties door omstandigheden ondervertegenwoordigd. Om die reden heeft op 23 januari 2023 een bestuurlijk overleg met een aantal terreinbeheerders en natuurorganisaties plaatsgevonden. Uit dit gesprek blijkt dat de natuurorganisaties groot belang hechten aan een consequente toepassing van het principe "water en bodem sturend", door mee te bewegen met natuurlijke processen en te kiezen voor 'nature based solutions' in plaats van de techniek. Dit mag sterker doorklinken in het Consultatiedocument. Daarnaast wordt gepleit voor zachte overgangen tussen buitendijkse natuur, de dijken en de binnendijkse (landbouw)gebieden. Gewezen wordt op het verloren gaan van belangrijke, estuariene natuur. Ook geven partijen aan dat het einde van de maakbaarheid van het watersysteem in zicht is. Dit zal zich bijvoorbeeld uiten in de zoetwaterbeschikbaarheid, die niet langer altijd en overal een gegeven is. Wel geven natuurorganisaties desgevraagd aan zeker nog perspectief te zien voor de landbouw, maar in het landelijk gebied is daarvoor wel een ingrijpende transitie nodig. Alle deelnemers geven aan graag met het waterschap verder te willen spreken over de verdere uitwerking van het Consultatiedocument en vinden een gebiedsgerichte aanpak daarbij voor de hand liggen.	Passages over water en bodem sturend bezien, in relatie tot de beschikbaarheid van zoetwater op de lange termijn. Technische vs. 'nature based' oplossingen benoemen
04.3	Provincie Zuid-Holland	Bij monde van de gedeputeerde Water spreekt de provincie in een reactie per mail haar waardering uit over het consultatiedocument. De gedeputeerde complimenteert het waterschap en geeft aan dat het document op heldere manier inzicht geeft in de identiteit van deelgebieden en in de belangrijke opgaven. Het is een mooie uitnodiging voor samenwerking en gesprek met andere partijen en daarmee een heel waardevol initiatief. Het document sluit naadloos aan op de bestaande samenwerking tussen waterschap en provincie op tal van onderwerpen zoals de Kaderrichtlijn Water, klimaatadaptatie en de uitwerking van het principe 'water en bodem sturend'.	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord.
04.4	Gemeente Rotterdam	De gemeente Rotterdam (afdeling Stadsbeheer) geeft per mail aan zich goed te kunnen vinden in de lijn van het stuk en de in het stuk gestelde ambities. De gemeente blijft graag – via de Alliantie Waterkracht – betrokken bij de verdere uitwerking en is altijd bereid tot nader overleg.	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord.

04.5	Gemeente Barendrecht	Tijdens de bijeenkomst met de beide colleges van 14 november 2022 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Barendrecht aangegeven positief te staan tegenover het Consultatiedocument. Met name de uitgestrekte hand om samen opgaven het hoofd te bieden en tot maatwerk te komen wil de gemeente aanpakken.	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord.
04.6	Gemeente Dordrecht	Tijdens de bijeenkomst met de beide colleges van 6 februari 2023 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dordrecht aangegeven zich te herkennen in de doelen en opgaven die in het Consultatiedocument benoemd staan. Beide organisaties onderschreven hun wil tot samenwerken met het, in dezelfde bijeenkomst, ondertekenen van de Strategische Samenwerkingsagenda.	Geen, dit staat in de huidige versie reeds goed verwoord.

VV-info

Bestuurlijke informatiebrief aan de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta

Nummer: 2023-15
Datum: 31 maart 2023
Onderwerp: Participatienota Consultatiedocument
'Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta'

Aanleiding

Op 22 juni 2022 heeft u het [Consultatiedocument](#) 'Samen werken aan een Veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' ter kennisname aangenomen. Daarbij is afgesproken dat het college van dijkgraaf en heemraden op basis van dit document een externe consultatie start en hier bij de Verenigde Vergadering op terugkomt.

Informatie

Het college heeft de externe consultatie ingericht met de volgende onderdelen als basis:

1. Townhall meeting op 7 september 2022 en vervolggesprekken;
2. Waterseminar op 2 november 2022;
3. Online enquête voor inwoners van ons gebied;
4. Bestuurlijke overleggen en schriftelijke reacties.

De inbreng op het Consultatiedocument via de vier onderdelen is opgenomen in de bijgevoegde Participatienota. De reactie van het college op de inbreng treft u aan in de kolom 'Wijzigingen'. Korthedshalve wordt u hiernaar verwezen.

Het college is met enthousiasme de buitenwereld ingetrokken om bij de samenwerkingspartners het draagvlak voor de concept-visie te toetsen, met hen te verkennen waar elkaars meerwaarde zit en op grond daarvan de visie inhoudelijk aan te scherpen. Het hele proces heeft bijgedragen aan een verbeterde relatie met onze medeoverheden en stakeholders en aan de zichtbaarheid van waterschap Hollandse Delta. Ook kijkt het college met plezier terug op de gesprekken over het Consultatiedocument met de medewerkers van het waterschap, die zeer kundig en betrokken zijn en niet kunnen wachten om er mee aan de slag te gaan.

Het college concludeert dat met het primaire document reeds een goede basis is gelegd voor de koers van het waterschap. De inbreng die is opgehaald brengt scherpere aanpak op de onderwerpen:

- Zoetwater;
- Waterkwaliteit;
- Positie van het waterschap;
- Doorwerking van het document in (gebieds)plannen en (beleids)documenten.

De medeoverheden en stakeholders herkenden zich in de koers. Dit sterkt het college in zijn vertrouwen dat er een gedegen visie ligt, die een goede basis biedt om de opgaven aan te kunnen.

Het is aan de nieuwe Verenigde Vergadering om de Watervisie 2050, 'Samen werken aan een Veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' vast te stellen. Om ook de nieuwe Verenigde Vergadering mee te nemen in het proces wordt in de voorjaarsconferentie een programmaonderdeel aan dit onderwerp gewijd. Het college dringt er op aan om de samenwerking met de medeoverheden en stakeholders actief buiten op te blijven zoeken, zodat het waterschap goed in positie komt en blijft. En natuurlijk beveelt het college de nieuwe Verenigde Vergadering van harte aan om het Consultatiedocument om te zetten naar de Watervisie WSHD 2050 en na vaststelling het water op te gaan en een stabiele koers te varen.

Amendement Voeg de biodiversiteit toe aan de opgaven in de Watervisie WSHD 2050

Aan de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta in vergadering bijeen op 24 mei 2023.

Agendapunt: 14. Watervisie WSHD 2050

Indiener: L. Klompenhouwer

Constaterende dat:

- Het college het document 'Watervisie WSHD 2050' nu ter vaststelling voorlegt;
- In de watervisie vier grote thema's onderscheiden worden als de grote opgaven voor 2050, te weten voldoende water, duurzaamheid, waterbewustzijn en leefomgeving;
- De biodiversiteit de afgelopen 10 jaar sterk is afgenomen, ook in en om het water¹.

Overwegende dat:

- De afname van de biodiversiteit een zeer grote bedreiging vormt, ook voor het gebied van WSHD;
- De natuur met haar verscheidenheid aan planten, dieren en ecosystemen ook voor de mens van levensbelang is; biodiversiteit levert zuurstof, schoon water, een stabiel klimaat en vruchtbare grond en vormt zo de basis van het leven;
- Biodiversiteit als crisis nog te keren is en als opgave toegevoegd kan worden aan de Watervisie 2050.

Besluit

Voorgesteld wordt de Watervisie 2050 ' Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' vast te stellen.

Te wijzigen in:

Voorgesteld wordt de Watervisie 2050 ' Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' vast te stellen met de aanpassingen zoals hieronder in dit amendement verwoord.

Onder 4.4 Leefomgeving versterken, op de volgende punten aan te passen:

Oude tekst	Nieuwe Tekst
4.4 Leefomgeving versterken De vijf Zuid-Hollandse eilanden vormen ons werkgebied. De eigenheid van de eilanden willen we op alle mogelijke manieren koesteren en daarom zetten we in op maatwerk. De druk op de ruimte raakt direct aan ons werk en het wordt een steeds grotere uitdaging om alle functies in stand te houden. De huidige stikstofcrisis maakt dit probleem zeer zichtbaar. Deze situatie vraagt om strategische keuzes en creatieve oplossingen. Om het gebied leefbaar en aantrekkelijk te houden, wordt een goede en toekomstbestendige inrichting van zowel het stedelijk als het landelijk gebied steeds belangrijker. We leveren een bijdrage aan het verbeteren van de leefomgeving. We willen bestaande groen-	4.4 Leefomgeving en biodiversiteit versterken De vijf Zuid-Hollandse eilanden vormen ons werkgebied. De eigenheid van de eilanden willen we op alle mogelijke manieren koesteren en daarom zetten we in op maatwerk. De druk op de ruimte raakt direct aan ons werk en het wordt een steeds grotere uitdaging om alle functies in stand te houden. De huidige stikstofcrisis maakt dit probleem zeer zichtbaar. Deze situatie vraagt om strategische keuzes en creatieve oplossingen. Om het gebied leefbaar en aantrekkelijk te houden, wordt een goede en toekomstbestendige inrichting van zowel het stedelijk als het landelijk gebied steeds belangrijker. De oorspronkelijke biodiversiteit is in Nederland sterk achteruit gegaan. Dit

¹ [Biodiversiteit - Unie van Waterschappen](#)

blauwe structuren versterken en waar mogelijk nieuwe groen-blauwe structuren realiseren. Dat is goed voor de biodiversiteit, recreatie, mobiliteit en de leefbaarheid. Een fietspad over een dijk, een wandelpad naast een natuurvriendelijke oever, een laarzenpad door een moerasgebied of een zonneweide op het terrein van een rioolwaterzuivering, het zijn stuk voor stuk mogelijkheden om onze omgeving door meervoudig ruimtegebruik efficiënt in te richten. Dit soort combinaties tussen waterbeheer en bijvoorbeeld recreatie, natuur of duurzaamheid vormen de sleutel tot een prettige leefomgeving en helpen om de effecten van klimaatverandering te dempen. We doen dat zoveel mogelijk door mee te bewegen met natuurlijk processen, maar soms moet je de natuur een handje helpen. Het verbeteren van de waterkwaliteit is urgent en vervuiling pakken we zo veel mogelijk bij de bron aan. Het halen van de KRW-doelen staat voorop, maar alle partijen zullen hierbij wel hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Want water dat bruist van leven, is prettiger om naar te kijken, veiliger om in te zwemmen en beter in staat om de effecten van hevige weersomstandigheden zelf op te vangen. Het realiseren van schoon en gezond water is een belangrijke opgave. Water verbindt en is van meerwaarde voor natuur en mens, voor stad en platteland. Water is een drager van biodiversiteit en goed water komt ten goede aan aanwezige flora en fauna. Daarnaast is water een belangrijke motor voor economische activiteiten in het gebied en een mogelijke bron van energieopwekking.

geldt ook voor de biodiversiteit in de Hollandse Delta. Dat wordt versterkt doordat de natuur in het gebied bestaat uit grotere en kleinere geïsoleerde gebieden. Het op elkaar laten aansluiten van natuurgebieden maakt de natuur sterker, bevordert biodiversiteit en vergroot de kansen op het voortbestaan van soorten. Ook biedt het ruimte voor de spontane terugkeer van dieren die hier van oorsprong voorkwamen.

We leveren een bijdrage aan het verbeteren van de leefomgeving. We willen bestaande groen-blauwe structuren versterken en waar mogelijk nieuwe groen-blauwe structuren realiseren. Dat is goed voor de biodiversiteit, recreatie, mobiliteit en de leefbaarheid. Een fietspad over een dijk, een wandelpad naast een natuurvriendelijke oever, een laarzenpad door een moerasgebied of een zonneweide op het terrein van een rioolwaterzuivering, het zijn stuk voor stuk mogelijkheden om onze omgeving door meervoudig ruimtegebruik efficiënt in te richten. Dit soort combinaties tussen waterbeheer en bijvoorbeeld recreatie, natuur of duurzaamheid vormen de sleutel tot een prettige leefomgeving en helpen om de effecten van klimaatverandering te dempen. We doen dat zoveel mogelijk door mee te bewegen met natuurlijk processen, maar soms moet je de natuur een handje helpen. Het verbeteren van de waterkwaliteit is urgent en vervuiling pakken we zo veel mogelijk bij de bron aan. Het halen van de KRW-doelen staat voorop, maar alle partijen zullen hierbij wel hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Want water dat bruist van leven, is prettiger om naar te kijken, veiliger om in te zwemmen en beter in staat om de effecten van hevige weersomstandigheden zelf op te vangen. Het realiseren van schoon en gezond water is een belangrijke opgave. Water verbindt en is van meerwaarde voor natuur en mens, voor stad en platteland. Water is een drager van biodiversiteit en goed water komt ten goede aan aanwezige flora en fauna. Daarnaast is water een belangrijke motor voor economische activiteiten in het gebied en een mogelijke bron van energieopwekking.

Ondertekening indiener

Naam	Fractie	Handtekening
Lisa Klompenhouwer	Partij voor de Dieren	

Amendement Geef waterkwaliteit als dringende opgave de juiste plaats in Watervisie 2050.

Aan de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta in vergadering bijeen op 24 mei 2023

Agendapunt: 14. Watervisie WSHD 2050

Indiener: L. Klompenhouwer

Constaterende dat:

- Het college het document 'Watervisie WSHD 2050' nu ter vaststelling voorlegt;
- In de watervisie vier grote thema's onderscheiden worden als de grote opgaven voor 2050, te weten voldoende water, duurzaamheid, waterbewustzijn en leefomgeving;
- Waterkwaliteit volgens de KRW in 2027 en vanzelfsprekend ook daarna voldoende moet zijn;
- Het document 'Watervisie 2050' een strategisch karakter heeft en richting geeft aan de samenwerking met partners.

Overwegende dat:

- Waterkwaliteit de nieuwe dringende opgave is; men spreekt al over 'waterkwaliteit wordt de nieuwe stikstofcrisis';
- Uit het consultatiedocument Participatienota blijkt dat vele verschillende partijen aangeven dat waterkwaliteit te weinig aandacht krijgt in de watervisie;
- Waterkwaliteit als belangrijke opgave als laatste wordt genoemd in paragraaf 4 en wel als alinea onder subparagraaf 4.4;
- Ondertekenaars graag waterkwaliteit prominenter wil laten terug komen in de visie

Besluit:

1. Voorgesteld wordt de Watervisie 2050 ' Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' vast te stellen.

Te wijzigen in:

1. Voorgesteld wordt de Watervisie 2050 ' Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta – Op koers met waterschap Hollandse Delta' vast te stellen met de aanpassingen zoals hieronder in dit amendement verwoord.

Paragraaf 4.2 tot en met paragraaf 4.4 schuiven alle 1 paragraaf door, zodat deze komen te luiden 4.3 tot en met 4.5,

De tekst onder 4.4 Leefomgeving versterkten wordt vanaf *Het verbeteren van de waterkwaliteit...* tot *mogelijke bron van energie opwekking* wordt als paragraaf 4.2 waterkwaliteit ingevoegd.

Oude Tekst pag.14 vanaf 4.2 Duurzaam werken	Nieuwe Tekst pag.14 vanaf 4.2 Waterkwaliteit
4.2 Duurzaam werken (tekst watervisie 2050)	4.2 Verbeteren van de waterkwaliteit Het verbeteren van de waterkwaliteit is urgent en vervuiling pakken we zo veel mogelijk bij de bron aan. Het halen van de KRW-doelen staat voorop. Alle partijen zullen hierbij hun verantwoordelijkheid moeten nemen om ook voor de langere termijn de waterkwaliteit te borgen. Want water dat bruist van leven, is prettiger om naar te kijken, veiliger om in te zwemmen en beter in staat om de effecten van hevige weersomstandigheden zelf op te
4.3 Waterbewustzijn vergroten (tekst watervisie 2050)	
4.4 Leefomgeving versterken De vijf Zuid-Hollandse eilanden vormen ons werkgebied. De eigenheid van de eilanden willen we op alle mogelijke manieren koesteren en daarom zetten we in op maatwerk. De druk op de ruimte raakt direct aan ons werk en het wordt	

een steeds grotere uitdaging om alle functies in stand te houden. De huidige stikstofcrisis maakt dit probleem zeer zichtbaar. Deze situatie vraagt om strategische keuzes en creatieve oplossingen. Om het gebied leefbaar en aantrekkelijk te houden, wordt een goede en toekomstbestendige inrichting van zowel het stedelijk als het landelijk gebied steeds belangrijker. We leveren een bijdrage aan het verbeteren van de leefomgeving. We willen bestaande groen-blauwe structuren versterken en waar mogelijk nieuwe groen-blauwe structuren realiseren. Dat is goed voor de biodiversiteit, recreatie, mobiliteit en de leefbaarheid. Een fietspad over een dijk, een wandelpad naast een natuurvriendelijke oever, een laarzenpad door een moerasgebied of een zonneweide op het terrein van een rioolwaterzuivering, het zijn stuk voor stuk mogelijkheden om onze omgeving door meervoudig ruimtegebruik efficiënt in te richten. Dit soort combinaties tussen waterbeheer en bijvoorbeeld recreatie, natuur of duurzaamheid vormen de sleutel tot een prettige leefomgeving en helpen om de effecten van klimaatverandering te dempen. We doen dat zoveel mogelijk door mee te bewegen met natuurlijk processen, maar soms moet je de natuur een handje helpen.

Het verbeteren van de waterkwaliteit is urgent en vervuiling pakken we zo veel mogelijk bij de bron aan. Het halen van de KRW-doelen staat voorop, maar alle partijen zullen hierbij wel hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Want water dat bruist van leven, is prettiger om naar te kijken, veiliger om in te zwemmen en beter in staat om de effecten van hevige weersomstandigheden zelf op te vangen. Het realiseren van schoon en gezond water is een belangrijke opgave. Water verbindt en is van meerwaarde voor natuur en mens, voor stad en platteland. Water is een drager van biodiversiteit en goed water komt ten goede aan aanwezige flora en fauna. Daarnaast is water een belangrijke motor voor economische activiteiten in het gebied en een mogelijke bron van energieopwekking.

vangen. Het realiseren van schoon en gezond water is een belangrijke opgave. Water verbindt en is van meerwaarde voor natuur en mens, voor stad en platteland. Water is een drager van biodiversiteit en goed water komt ten goede aan aanwezige flora en fauna. Daarnaast is water een belangrijke motor voor economische activiteiten in het gebied en een mogelijke bron van energieopwekking.

4.3 Duurzaam werken
(Tekst watervisie 2050)

4.4 Waterbewustzijn vergroten
(Tekst watervisie 2050)

4.5 Leefomgeving versterken
Hollandse eilanden vormen ons werkgebied. De eigenheid van de eilanden willen we op alle mogelijke manieren koesteren en daarom zetten we in op maatwerk. De druk op de ruimte raakt direct aan ons werk en het wordt een steeds grotere uitdaging om alle functies in stand te houden. De huidige stikstofcrisis maakt dit probleem zeer zichtbaar. Deze situatie vraagt om strategische keuzes en creatieve oplossingen. Om het gebied leefbaar en aantrekkelijk te houden, wordt een goede en toekomstbestendige inrichting van zowel het stedelijk als het landelijk gebied steeds belangrijker. We leveren een bijdrage aan het verbeteren van de leefomgeving. We willen bestaande groen-blauwe structuren versterken en waar mogelijk nieuwe groen-blauwe structuren realiseren. Dat is goed voor de biodiversiteit, recreatie, mobiliteit en de leefbaarheid. Een fietspad over een dijk, een wandelpad naast een natuurvriendelijke oever, een laarzenpad door een moerasgebied of een zonneweide op het terrein van een rioolwaterzuivering, het zijn stuk voor stuk mogelijkheden om onze omgeving door meervoudig ruimtegebruik efficiënt in te richten. Dit soort combinaties tussen waterbeheer en bijvoorbeeld recreatie, natuur of duurzaamheid vormen de sleutel tot een prettige leefomgeving en helpen om de effecten van klimaatverandering te dempen. We doen dat zoveel mogelijk door mee te bewegen met natuurlijk processen, maar soms moet je de natuur een handje helpen

Ondertekening indiener

Naam	Fractie	Handtekening
Lisa Klompenhouwer	Partij voor de Dieren	

--	--	--

Besluitvormende VV

Dossiernummer	662
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	15
Titel	RKC Rapport Investerings
Portefeuillehouder	

Bijlagen
VV-voorstel RKC-rapport Investerings
Aanbiedingsbrief VV rapport Investerings 03-02-2023.pdf
RKC Rapport Investerings definitief 03-02-2023.pdf
Bestuurlijke reactie D&H rapport Investerings.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	14 maart 2023
Commissie MBH	10 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van:
 - a. De aanbiedingsbrief Rekenkamercommissie (RKC) aan de Verenigde Vergadering (VV) waterschap Hollandse Delta;
 - b. Het RKC-rapport Investerings;
 - c. De reactie van het College dijkgraaf en heemraden (D&H) op de rapportage.
2. De aanbevelingen gericht aan de VV, zoals genoemd op pagina 7 en 8 van de Rapportage RKC over te nemen. Het betreft de volgende aanbevelingen:
 - a. Stuur bij de investeringsopgave op doelen, resultaten en risico's;
 - b. Stuur vooral op de strategische kaderstelling bij investeringen;
 - c. Wijs de bestuurlijk meest relevante investeringsprojecten aan, waarover eens per jaar afzonderlijk schriftelijk wordt gerapporteerd aan de VV;
 - d. Stel direct na de verkiezingen een bijzondere VV-commissie in over het bestuurlijke informatieproces over de investeringsopgave van het waterschap;

Onderwerp: RKC-rapport Investerings

Ibabsnummer: 662

Betreft voorstel van de Rekenkamercommissie

Gevraagd besluit

1. Kennis te nemen van:
 - a. De aanbiedingsbrief Rekenkamercommissie (RKC) aan de Verenigde Vergadering (VV) waterschap Hollandse Delta;
 - b. Het RKC-rapport Investerings;
 - c. De reactie van het College dijkgraaf en heemraden (D&H) op de rapportage.
2. De aanbevelingen gericht aan de VV, zoals genoemd op pagina 7 en 8 van de Rapportage RKC over te nemen. Het betreft de volgende aanbevelingen:
 - a. Stuur bij de investeringsopgave op doelen, resultaten en risico's;
 - b. Stuur vooral op de strategische kaderstelling bij investeringen;
 - c. Wijs de bestuurlijk meest relevante investeringsprojecten aan, waarover eens per jaar afzonderlijk schriftelijk wordt gerapporteerd aan de VV;
 - d. Stel direct na de verkiezingen een bijzondere VV-commissie in over het bestuurlijke informatieproces over de investeringsopgave van het waterschap;

Bijlagen bij dit voorstel

- De aanbiedingsbrief van de RKC aan de VV van 3 februari 2023, inzake het RKC-onderzoek Investerings.
- Het RKC-rapport Investerings.
- De reactie van het College van dijkgraaf en heemraden op de rapportage.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Vergaderdatum: 24 mei 2023

Agendapunt :

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP RKC-rapport Investeringsen

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van de Rekenkamercommissie waterschap Hollandse Delta;

gelet op;

- artikel 77 Waterschapswet.

BESLUIT:

1. Kennis te nemen van:
 - a. De Aanbiedingsbrief Rekenkamercommissie (RKC) aan de Verenigde Vergadering (VV) waterschap Hollandse Delta.
 - b. Het RKC-rapport Investeringsen.
 - c. De reactie van het College dijkgraaf en heemraden (D&H) op de rapportage.
2. De aanbevelingen gericht aan de VV, zoals genoemd op pagina 7 en 8 van de Rapportage RKC over te nemen. Het betreft de volgende aanbevelingen:
 - a. Stuur bij de investeringsopgave op doelen, resultaten en risico's.
 - b. Stuur vooral op de strategische kaderstelling bij investeringen.
 - c. Wijs de bestuurlijk meest relevante investeringsprojecten aan, waarover eens per jaar afzonderlijk schriftelijk wordt gerapporteerd aan de VV.
 - d. Stel direct na de verkiezingen een bijzondere VV-commissie in over het bestuurlijke informatieproces over de investeringsopgave van het waterschap.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

DATUM	3 februari 2023	CONTACTPERSOON	André Hengeveld
UW BRIEF VAN		DOORKIESNUMMER	
UW KENMERK		E-MAILADRES	a.hengeveld@wshd.nl
ONS KENMERK		AANTAL BIJLAGEN	

INGEKOMEN NR.

ONDERWERP RKC-onderzoek investeringen

Aan de Verenigde Vergadering van
Waterschap Hollandse Delta

Mevrouw, mijnheer,

Hierbij bieden wij u de rapportage aan van ons onderzoek naar het bestuurlijke informatieproces omtrent investeringen.

Wij hebben dit onderzoek uitgevoerd in de tweede helft van 2023 en rondom de kerstperiode het ambtelijk hoor en wederhoor verricht.

De op grond van dit wederhoor opgemerkte punten zijn door ons in het voorliggende rapport verwerkt, waarna wij de conclusies en aanbevelingen hebben toegevoegd aan het rapport dat u bijgaand aantreft.

Wij vragen u kennis te nemen van de uitkomsten van het onderzoek en in te stemmen met de aanbevelingen van het rapport. Uiteraard zijn wij bereid om het rapport toe te lichten in uw geplande vergadering op 13 maart.

Het rapport is eveneens aan het College en de organisatie toegezonden.

Met vriendelijke groet,

namens de Rekenkamercommissie

André Hengeveld
voorzitter

RKC Rapport Onderzoek investeringen

Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het bestuurlijk informatieproces met betrekking tot investeringsprojecten van waterschap Hollandse Delta

Gaan we voor momentenopnames of voor continuïteit?

Rekenkamercommissie waterschap Hollandse Delta

Datum: 3 februari 2023

status: definitief

Onderzoekers:

Kees van Rietschoten, Lid RKC

Manfred Wienhoven, Lid RKC

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Keuze onderwerp	3
1.2	Doel en onderzoeksvragen.....	3
1.3	Aanpak onderzoek.....	4
2	Conclusies en aanbevelingen.....	6
2.1	Conclusies	6
2.2	Aanbevelingen	7
3	Bevindingen	10
3.1	Leeswijzer.....	10
3.2	Wijze van rapporteren aan de VV over investeringsprojecten.....	10
3.3	Achtergrond en inhoud van de beleidskaders	13
3.4	Gebruik van de bestuurlijke rapportages door VV	17
	Referenties.....	20
	Bijlage: Lijst van geïnterviewde functionarissen	21

1 Inleiding

1.1 Keuze onderwerp

Dit onderzoek biedt inzicht in de wijze waarop het bestuurlijke informatieproces in de fases van voorbereiding, uitvoering en realisatie van investeringsprojecten is ingericht. Met als voornaamste vraag of de VV voldoende in staat wordt gesteld te sturen (op kerntaken en beleidsambities in een snel veranderende omgeving) en of de VV haar controlerende taak goed kan invullen. Dit is zowel financieel als bestuurlijk relevant.

1.1.1 Financiële belang

Het investeringsvolume voor 2020 van het waterschap Hollandse Delta is in Tabel 1 weergegeven. De tabel toont de financiële omvang van de investeringen, die voortdurend worden uitgewerkt in investeringsprojecten.

Tabel 1. Investeringsprogramma (Jaarstukken 2020 p. 127)

Bestuurlijk programma	Investeringe (miljoen €)
Waterveiligheid	8,6
Voldoende en schoon water	43,9
Waterketen	52,6
Wegen	6,5
Bestuur en organisatie	4,9
Totaal	116,5

1.1.2 Bestuurlijke relevantie

Het onderzoek is gestart na een vooronderzoek met literatuuronderzoek en enkele interviews. Het vooronderzoek is gedaan om de bestuurlijke relevantie van een onderzoek naar investeringen te verkennen. Daarbij kwamen de volgende punten naar voren:

- Er is veel veranderd in de afgelopen jaren met betrekking tot het plannen en verantwoorden van investeringsprojecten bij WSHD.
- Met de kadernota 2018 is een nieuwe werkwijze voor investeringsprojecten geïntroduceerd.
- Een belangrijk speerpunt van het bestuur is de kerntaken efficiënt en toekomstbestendig te kunnen blijven uitvoeren.
- In bestuursperiode 2019-2022 wordt een forse inhaalslag met investeringen gemaakt, worden achterstanden weggewerkt en worden assets voorbereid op de toekomst.
- In deze context is goede informatievoorziening over programmering en voortgang op investeringen essentieel voor de VV.

Deze uitkomsten van het vooronderzoek leiden tot de conclusie dat het onderzoek bestuurlijk relevant is, omdat het de VV helpt bij de uitvoering van de sturende en controlerende taken.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

1.2.1 Doel

Het doel van het onderzoek is inzicht te geven in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de interne werkwijze en de bestuurlijke informatievoorziening aan de VV bij investeringsprojecten.

1.2.2 Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag is: Op welke wijze informeert D&H de VV over planning, voortgang en realisatie van investeringsprojecten en wordt de VV daarbij voldoende in de gelegenheid gesteld voor besluitvorming over de realisatie van de vastgestelde beleidsambities?

De centrale onderzoeksvraag is onderverdeeld in de volgende deelvragen:

1. Op welke wijze wordt er aan de VV gerapporteerd over de planning, voortgang en realisatie van investeringsprojecten?
2. Welke beleidskaders heeft de VV vastgesteld voor de bestuurlijke informatievoorziening over investeringsprojecten?
3. Hoe reageert de VV op de rapportages over investeringen bij begroting en jaarrekening?
4.
 - a. Biedt de huidige rapportage de VV voldoende gelegenheid voor beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB)?
 - b. Welke afspraken zijn gemaakt met betrekking tot de informatievoorziening aan de VV
 - c. Blijken deze afspraken er in de praktijk ook toe te leiden dat de VV tijdig en adequaat wordt geïnformeerd over afwijkingen (inhoudelijk, financieel, tijd) van de vastgestelde kaders?

1.3 Aanpak onderzoek

1.3.1 Afbakening

Het onderzoek richt zich op de bestuursperiode 2018-2022.

Er wordt uit gegaan van de bestuurlijke rapportages over investeringsprojecten bij de P&C-producten. Er is geen onderzoek gedaan naar de kredietvoorstellen, die D&H afzonderlijk ter besluitvorming aan de VV voorlegt.

1.3.2 Documentenstudie

Bij het onderzoek is gestart met een uitgebreide documentstudie met als resultaat een beeld van:

- Beleidskaders voor investeringsprojecten die zijn vastgesteld.
- Vorm waarin wordt gerapporteerd over planning, voortgang en realisatie van investeringsprojecten.
- Inhoudelijke informatie via de P&C-documenten
- Inhoudelijke informatie via andere kanalen dan de P&C-documenten

In de Kadernota 2018 is aangegeven op welke wijze met investeringsvraagstukken en -projecten zou moeten worden omgegaan. Onderstaande punten waren hierin expliciet benoemd:

- Grotere bestuurlijke betrokkenheid bij de totstandkoming van projecten
- Duidelijke en transparante beslistmomenten
- Beheersbaar proces: controle over opgave, doelen en risico's
- Effectievere inzet uren en financiën
- Eenduidig proces voor alle programma's

1.3.3 Interviews

Naast het raadplegen van de documenten zijn interviews gehouden met sleutelpersonen binnen de organisatie (bv. concern control, financiën, projecten) om een beeld krijgen van:

- Interne werkwijze voor de bestuurlijke rapportage over investeringsprojecten
- Verwerking van beleidsambities in programma's en begroting

1.3.4 Gesprekken met fracties

Er is gesproken met praktisch alle fracties van de VV. Het spreken van de fracties was erop gericht om vast te stellen in welke mate de huidige werkwijze in de behoefte van de VV voorziet.

1.3.5 Casestudies

In totaal zijn vier projecten onderzocht op de bestuurlijke informatievoorziening aan de VV: twee projecten voor Watersysteem en twee projecten voor Waterketen.

2 Conclusies en aanbevelingen

De hoofdvraag van het onderzoek was: *Op welke wijze informeert D&H de VV over planning, voortgang en realisatie van investeringsprojecten en wordt de VV daarbij voldoende in de gelegenheid gesteld voor oordeelsvorming over de realisatie van de vastgestelde beleidsambities?*

Hieronder volgen de conclusies en aanbevelingen van de RKC.

2.1 Conclusies

- 1. De betrokkenheid van de VV bij de totstandkoming van investeringsprojecten is enigszins verbeterd, maar de bestuurlijke relevantie van de informatiestromen is beperkt.**

De betrokkenheid van de VV is vergroot, want de VV heeft vanaf 2018 meer zicht gekregen op en is beter betrokken bij investeringsprojecten. De in 2018 herijkte aanpak heeft de VV in de gelegenheid gesteld de investeringen vanaf het begin te volgen, op het niveau van projecten. Een belangrijke wijziging aan de voorkant betrof het toevoegen van de bestuurlijke factsheets per investeringsproject. De projecten werden vervolgens getoond in hun opeenvolgende fasen: potentieel, gepland, lopend en afgesloten. De VV heeft ook meer zicht gekregen op de uitvoering, want de Buraps geven de VV inzicht in wijzigingen van Scope, Tijd en Geld bij de lopende investeringsprojecten.

De bestuurlijke relevantie is per saldo gering, want het overgrote deel van de informatiestroom bestaat uit reguliere vervangingsinvesteringen die voor de VV vooral ter kennisname (zouden moeten) dienen. Door de presentatie van de investeringsprojecten in hun respectievelijke fasen, werd de VV overspoeld met periodieke momentenopnamen, die moeilijk met elkaar verbonden kunnen worden.

- 2. De inhoud van de bestuurlijke informatie is onvoldoende ingericht op de kerntaken van de VV, om kaders te stellen voor het investeringsbeleid en de uitvoering daarvan te controleren.**

De nieuwe werkwijze leidde sinds 2018 tot een zoekproces, want het bleek voor projectorganisatie en D&H lastig om de VV doelmatig en doeltreffend te informeren over de investeringen aan de hand van de investeringsprojecten. Het is uiteindelijk niet gekomen tot een beoogd 'beheersbaar proces: controle over opgave, doelen en risico's', wat overigens een van de doelen was in de Kadernota 2018.

De verstrekte informatie (over investeringsprojecten) past niet bij de taak van de VV, want projectbeheer is geen taak van de VV. Nu verstrekt D&H aan de VV feitelijke managementinformatie, op projectniveau. Waar strategisch inzicht was bedoeld, wordt de VV nu overspoeld met periodieke momentopnamen van grote aantallen, afzonderlijke investeringsprojecten. Het is D&H en projectorganisatie sinds 2018 dus (nog) niet gelukt de gewenste koppeling te maken met de kerntaken van de VV, gericht op continuïteit en strategie.

Nut en noodzaak van investeringsuitgaven zijn moeilijk in te schatten, want op basis van de huidige fragmentarische informatie (momentopnamen) kan de VV niet goed inschatten wat de koppeling tussen de afzonderlijke investeringsprojecten en investeringsopgave van het waterschap is. D&H geeft nu niet aan welke rol de uitgebreide overzichten van investeringsprojecten spelen in de bestuurlijke besluitvorming over de programmabegroting en de jaarstukken. Hiermee ontnemt D&H zichzelf de mogelijkheid om richting te geven aan het

gesprek met de VV; en gaan leden van de VV gissen naar de mogelijke bestuurlijke betekenis van de verstrekte informatie.

3. Het huidige bestuurlijke informatieproces zet spanning op de relatie tussen VV, D&H en organisatie.

De herkenbaarheid van taken en verantwoordelijkheden van VV, D&H en Directieraad vervaagt, want zeer veel managementinformatie wordt opgestuurd naar de VV, waar het niet thuishoort.

De inbreng van de VV wordt belemmerd, want voor veel leden van de VV is het een onmogelijke opgave gebleken om de verstrekte informatie volledig door te nemen en te doorgronden. De verstrekte informatie wordt door leden van de VV hoogstens ervaren als nuttige achtergrondinformatie. De geleverde informatie wordt vrijwel niet gebruikt door de VV, want deze wordt niet ervaren als bestuurlijk relevant.

De slagvaardigheid van de projectorganisatie wordt negatief beïnvloed, want de samenstelling van de periodieke overzichten vergt veel administratief werk, waardoor minder interne capaciteit beschikbaar is voor de sturing op de investeringsprojecten. Ook lopen projecten vertraging op, want de procedures veroorzaken - zowel intern bij de projectorganisatie als extern bij de aannemers - vertraging bij de uitvoering van projecten, wanneer een aanvullend krediet van de VV nodig is.

De huidige werkwijze heeft bij ontvangers (leden VV) aanleiding gegeven tot twijfel over doel en bedoeling van de zenders, want leden van de VV betwijfelen of de huidige informatievoorziening over de investeringsprojecten sinds 2018 ertoe heeft bijgedragen dat in het kader van de bestuursdoelen de juiste investeringsbeslissingen worden genomen. De VV wil geïnformeerd worden over het 'op koers liggen' van de uitvoering inclusief voorbereiding.

Het politieke debat in de context van bestuurlijk vertrouwen heeft anderzijds ook een negatief effect op de professionele projectorganisatie. Er wordt door de projectorganisatie steeds weer meegewerkt om de VV zo goed mogelijk mee te nemen in de 'wereld van de investeringsprojecten, maar deze "please"-opstelling is niet altijd de juiste aanpak. De feedback van de VV is hierbij wisselend.

2.2 Aanbevelingen

Alvorens op basis van vorenstaande een aantal aanbevelingen te doen, is het van belang voorop te stellen dat het algemeen bestuur een sturende en controlerende rol heeft en daarbij let op de wettelijke kerntaken en de vastgestelde beleidsambities, met het accent op strategie en continuïteit.

In dat kader ligt er nu de noodzaak een verbinding aan te brengen tussen de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de VV (strategie en continuïteit) en de professionele praktijk van de specialistische projectorganisatie van het waterschap. De bestuurlijke relevantie is groot, want de investeringsopgave van het waterschap is het kloppende hart van de taakuitvoering en betreft een groot financieel belang voor het waterschap Hollandse Delta.

2.2.1 Aanbevelingen aan de VV

4. Stuur bij de investeringsopgave op doelen, resultaten en risico's

De sturende taak van de VV op investeringen is gediend bij focus op doelen, resultaten en risico's, per bestuurlijke programma in de programmabegroting, jaarstukken en Burap. De bestuurlijke aandacht ligt dan niet meer op de afzonderlijke investeringsprojecten, maar op de realisatie van de investerings-opgave (het totaal aan investeringen benodigd om bestuurlijke

doelen te halen) van het waterschap per bestuurlijk programma. De bedoeling is dat een verbeterde bestuurlijke informatie de VV meer in de gelegenheid stelt een samenhangend oordeel te vormen over de bestuurlijke doelen, resultaten en risico's.

5. Stuur vooral op de strategische kaderstelling bij investeringen

De sturende taak van de VV op investeringen is gebaseerd op de algemene kaders die de VV heeft gesteld in het Waterbeheerplan en de Bedrijfswaardenmatrix en komt vervolgens specifiek aan de orde bij:

- Kadernota, als voorloper op de programmabegroting
- Afzonderlijke bestuursvoorstellen over nieuwbouw en grootschalige renovatie
- ALM (waterketen/zuivering)
- Watergebiedsplannen (watersysteem)

Op basis van deze besluiten door de VV wordt het overgrote deel van de investeringsopgave van het waterschap kaderstellend ingevuld.

Een praktisch gevolg van deze aanbeveling is dat de grote hoeveelheid (reguliere) vervangingsinvesteringen voortaan als achtergrondinformatie kan worden geraadpleegd, bijvoorbeeld in Dashboard en/of Cognos; en dus niet meer wordt opgenomen in de P&C-documenten.

6. Wijs de bestuurlijk meest relevante investeringsprojecten aan, waarover eens per jaar afzonderlijk schriftelijk wordt gerapporteerd aan de VV.

Vertrekkend vanuit een risico gestuurde benadering is het gewenst dat de VV projecten aanwijst met een hoge mate van bestuurlijke relevantie, zoals Sluisjesdijk. Door middel van de periodieke rapportages over de Specials/ A-projecten laat D&H zien hoe het project wordt uitgevoerd en welke kansen en risico's zich hierbij in de praktijk voordoen. Hopelijk draagt zo'n rapportage ook bij aan het vertrouwen van de VV in de gevolgde werkwijzen van de projectorganisatie.

7. Stel direct na de verkiezingen een bijzondere VV-commissie in over het bestuurlijke informatieproces over de investeringsopgave van het waterschap.

De bedoeling van deze aanbeveling is: VV, ga meteen na de verkiezingen van 15 maart 2023 in gesprek over de inrichting van het bestuurlijke informatieproces, waarbij de realisatie van de investeringsopgave van het waterschap centraal staat (en niet meer de individuele investeringsprojecten). Het doel van deze aanbeveling is dat bij de VV draagvlak ontstaat, waarbij het vooral gaat om: selectie van de bestuurlijk meest relevante investeringsprojecten (A-projecten) en ontwikkeling van het format van de rapportages aan de VV daarvoor. Door binnen de VV te overleggen over de gelaagdheid in de bestuurlijke besluitvorming zal er bewustwording en vertrouwen in de nieuwe werkwijze bij VV en bij projectorganisatie ontstaan.

Deze commissie van de VV kan in september een definitief voorstel aan de VV voorleggen dat mede gebaseerd is op de uitkomsten van een ambtelijke taskforce die voor de zomer met haar resultaat kan komen (zie hierna D&H-aanbeveling 4).

2.2.2 Aanbevelingen aan D&H

8. Leg in P&C-documenten per bestuurlijk programma een navolgbare relatie tussen de financiële positie waterschap, kaders/doelen, resultaten en de investeringsopgave.

Zoals aangegeven lijken de projectorganisatie en D&H moeite te hebben om bij de investeringsopgave de bestuurlijke kaders/doelen, resultaten en risico's te operationaliseren in de P&C-documenten. Het is daarom noodzakelijk dat D&H maatregelen neemt om de VV structureel te voorzien van een beleidsrijke bestuurlijke duiding van de beleidsdoelen en de realisatie van de investeringsopgave.

9. Ontwikkel een strategische investeringsagenda in samenspraak met de Directieraad.

D&H moet kunnen steunen op een strategische investeringsagenda van de Directieraad, waarin inzicht wordt gegeven in de uitwerking van de lange termijn investeringsopgave in investeringsprojecten. D&H kan zich dan een bestuurlijk oordeel vormen over de financiële effecten en bestuurlijke risico's bij de realisatie van de investeringsopgave van het waterschap. Met deze kennis kan D&H de projectorganisatie voorzien van sturing en de VV actief betrekken daar waar bestuurlijke keuzes zijn te maken.

10. Formuleer beleidsvragen voor de VV aan de hand van de strategische investeringsagenda.

D&H kan de sturende taak van de VV op investeringen verder versterken, als D&H bestuurlijke beleidsvragen over de investeringsopgave expliciet formuleert en aan de VV voorlegt, om hiermee het 'goede gesprek' met de VV richting te geven. De leidende vraag voor deze beleidsrijke informatie is: 'Ligt Hollandse Delta op koers en wat hebben we nodig om het succes verder te vergroten?'

11. Formeer z.s.m. een ambtelijke taskforce die de bijzondere VV-commissie ondersteunt.

De RKC beveelt D&H aan om na de bespreking van het rapport een ambtelijke taskforce te formeren, waarin de best beschikbare kennis binnen Hollandse Delta is gebundeld van assetmanagement, projectmanagement, financiële sturing, concerncontrol en strategische ondersteuning van bestuursorganen. Verantwoordelijkheid en het eigenaarschap liggen uitdrukkelijk bij de Directieraad door middel van een resultaatverplichting (in plaats van een inspanningsverplichting). Het beoogde resultaat is: ambtelijk en bestuurlijk gedragen advies aan de VV voor een bestuurlijk relevante informatievoorziening aan de VV over de investeringsopgave van het waterschap Hollandse Delta.

3 Bevindingen

3.1 Leeswijzer

Dit hoofdstuk beantwoordt de deelvragen uit paragraaf 1.2.2, gegroepeerd in drie thema's:

- Wijze van rapporteren aan de VV over investeringsprojecten (paragraaf 3.2)
- Achtergrond en inhoud van de beleidskaders (paragraaf 3.3)
- Gebruik van de bestuurlijke rapportages door de VV (in paragraaf 3.4)

3.2 Wijze van rapporteren aan de VV over investeringsprojecten

Deze paragraaf geeft antwoord op de volgende twee deelvragen:

- Op welke wijze wordt er aan de VV gerapporteerd over de planning, voortgang en realisatie van investeringsprojecten?
- Biedt de huidige rapportage de VV voldoende gelegenheid voor beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB)?

3.2.1 Op welke wijze wordt er aan de VV gerapporteerd over de planning, voortgang en realisatie van investeringsprojecten?

Informatiestroom

De VV ontvangt informatie over investeringsprojecten via rapportages in de P&C-cyclus, afzonderlijke kredietvoorstellen, Dashboard in Cognos. De rapportages in de P&C-cyclus bevatten lange lijsten met investeringsprojecten. In Tabel 2 staan de aantallen investeringsprojecten uit de programmabegroting en jaarstukken.

Tabel 2. Aantallen investeringsprojecten uit programmabegroting en jaarstukken

Jaar	Programmabegroting	Jaarstukken
2018	163	172
2019	120	253
2020	165	307
2021	280	148
2022	253	

In deze P&C-documenten wordt aansluitend bij de projectfases uit de Regeling werkwijze investeringskredieten 2018 een onderscheid gemaakt tussen vier achtereenvolgende fasen waarin investeringen bij WSHD verkeren:

1. Potentiële investeringen
2. Geplande investeringen
3. Lopende investeringen
4. Afgesloten investeringen

Hieronder wordt iedere fase beschreven.

Potentiële investeringen

Een potentiële investering betreft een investering die in de onderzoeksfase is. De onderzoeksgelden worden in het algemeen betaald vanuit de exploitatie.

Tabel 3. Rapportages potentiële investeringsprojecten per programmabegroting

Programmabegrotingen:	2018	2019	2020	2021	2022
Lijst aanwezig van potentiële investeringen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Toelichting aanwezig per project?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Aantal projecten	88	67	116	124	99

Ieder jaar is gerapporteerd over de potentiële investeringsprojecten. In de periode 2018-2022 ligt het aantal potentiële investeringsprojecten tussen ongeveer 70 en 125 per jaar. De overzichten van potentiële investeringsprojecten worden steeds opgenomen in de programmabegrotingen en soms in Buraps en jaarstukken.

Van iedere potentiële investering wordt vooraf een bestuurlijke factsheet gemaakt. Deze worden aan de VV gezonden. De bestuurlijke factsheets hebben alle dezelfde opbouw (vast format). Iedere bestuurlijke factsheet wordt afgesloten met twee voetnoten met disclaimers:

- de onzekerheidsmarge voor het geschatte onderzoeksbudget en voorbereidingsbudget is 15% excl. uren
- de onzekerheidsmarge van de totaal verwachte kostenraming van het investeringskrediet is bij aanvang onderzoek 75% excl. uren

De VV reageert voornamelijk op de onzekerheidsmarges in de bestuurlijke factsheets.

Geplande investeringen

Een geplande investering is in de initiatiefase van het project. Eventueel wordt er, op basis van een projectvoorstel gebruikt gemaakt van voorbereidingskredieten, te verlenen door de VV. De VV verleent ieder jaar mandaat aan het college van dijkgraaf en heemraden tot het vrijgeven van krediet voor geplande investeringen tot een bedrag van € 1 miljoen.

Tabel 4. Rapportages geplande investeringsprojecten per programmabegroting

Programmabegrotingen:	2018	2019	2020	2021	2022
Lijst aanwezig van geplande investeringen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Toelichting aanwezig per project?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Aantal projecten	75	53	49	18	16

De overzichten van geplande investeringsprojecten worden steeds opgenomen in de programma-begrotingen en jaarstukken; en soms in Buraps. In de periode 2018-2022 daalt het aantal geplande investeringsprojecten van 75 naar 16.

Lopende investeringen

Een lopende investering is een investering in uitvoering. Het krediet is door middel van een bestuursvoorstel vrijgemaakt, binnen de ruimte die door de VV is vastgesteld bij de goedkeuring van de programmabegroting.

Tabel 5. Rapportages lopende investeringsprojecten per programmabegroting

Programmabegrotingen:	2018	2019	2020	2021	2022
Lijst aanwezig van lopende investeringen?	Nee	Nee	Ja	Ja	Ja
Toelichting aanwezig per project?	-	-	Nee	Nee	Nee
Aantal projecten	-	-	89	138	138

De overzichten van lopende investeringsprojecten worden met ingang van 2020 opgenomen in de programmabegrotingen. In de periode 2018-2022 ligt het aantal lopende investeringsprojecten tussen ongeveer 90 en 140 per jaar.

In de Buraps worden overzichten opgenomen van de lopende investeringsprojecten, voor zover er afwijkingen zijn in de zin van Scope, Tijd of Geld. Bij deze wijzigingen wordt de VV gevraagd te besluiten tot vaststelling van deze wijzigingen.

Afgesloten investeringen

Een afgesloten investeringsproject komt in de jaarstukken, en niet in de programmabegrotingen en Buraps. Op ieder afgesloten investeringsproject wordt een korte toelichting op afgeronde werken en financieel eindresultaat gegeven.

Tabel 6. Rapportages afgesloten investeringsprojecten

In jaarstukken	2018	2019	2020	2021	2022
Lijst aanwezig van afgesloten investeringen?	Ja	Ja	Ja	Ja	
Toelichting aanwezig per project?	Ja	Ja	Ja	Ja	
Aantal projecten	-	Nee	Nee	Nee	
		RKC: 51	RKC: 114	RKC: 69	

In de periode 2018-2022 ligt het aantal afgesloten investeringsprojecten tussen 50 en 100 per jaar. Ieder jaar is gerapporteerd over de afgesloten investeringsprojecten.

3.2.2 Biedt de huidige rapportage de VV voldoende gelegenheid voor beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB)?

Zoals bleek uit de beantwoording van de vorige deelvraag (paragraaf 3.2.1) geven de bestuurlijke rapportages de VV informatie over alle fasen, waarin investeringsprojecten verkeren. Hiermee wordt de VV – in beginsel – in de gelegenheid gesteld een beeld te vormen van alle investeringsprojecten in alle fasen.

Door de hoeveelheid informatie die aan de VV wordt verstrekt, blijkt het erg lastig voor de VV om overzicht voor de VV te houden. Het is hierbij de vraag of alle investeringsprojecten voor de VV bestuurlijk even relevant zijn om een oordeel te vormen. Vooral het rapporteren van de vele vervangingsinvesteringen lijkt ons het heroverwegen waard. Voorbeeld: binnen het bestuurlijk programma Waterketen omvat de portefeuille (projecten in alle fasen van uitwerking) ongeveer 80 projecten, waarvan 70-80% vervangingsinvesteringen zijn.

De overzichten van de vier fasen van de investeringsprojecten zijn ieder jaar in ieder P&C-document steeds weer anders opgebouwd. De wijzigingen in opbouw zijn veelal ingegeven door bestuurlijke verzoeken daartoe. Dit maakt het vrijwel onmogelijk om verschillen en mutaties tussen de P&C-documenten te zien. Iedere rapportage lijkt hierdoor op zichzelf te staan, met steeds weer nieuwe (actuele) momentopnamen.

Ook maakt D&H niet duidelijk in hoeverre de bestuurlijke rapportages over de investeringsprojecten een rol spelen bij de besluitvorming door de VV over de betreffende programmabegrotingen en jaarstukken. Hooguit toont D&H in deze documenten aan de VV de (mutaties in de) werkvoorraad aan investeringsprojecten, zonder aan te geven in hoeverre deze werkvoorraad bijdraagt aan het behalen van de programma- en/ of organisatiedoelen.

Investeringsprojecten worden behandeld als afzonderlijke ‘activiteiten’, op het niveau van projecten. In de rapportages over de investeringsprojecten legt D&H geen expliciete relatie met bestuurlijke ambities (klimaat, energie, circulair, etc.).

Bij de Buraps spelen de overzichten wel een duidelijke rol in de bestuurlijke besluitvorming, omdat de D&H de wijzigingen bij investeringsprojecten in Scope, Tijd en Geld expliciet aan de VV voorlegt ter besluitvorming.

3.3 Achtergrond en inhoud van de beleidskaders

Deze paragraaf geeft antwoord op de volgende drie deelvragen:

- Welke afspraken zijn gemaakt met betrekking tot de informatievoorziening aan de VV?
- Welke beleidskaders heeft de VV vastgesteld voor de bestuurlijke informatievoorziening over investeringsprojecten?
- Blijken deze afspraken er in de praktijk ook toe te leiden dat de VV tijdig en adequaat wordt geïnformeerd over afwijkingen (inhoudelijk, financieel, tijd) van de vastgestelde kaders?

3.3.1 Welke afspraken zijn gemaakt met betrekking tot de informatievoorziening aan de VV?

Deze paragraaf beschrijft de achtergrond bij het inrichten van de bestuurlijke informatievoorziening over investeringsprojecten. Kortom, waarom zijn deze regels vastgesteld?

Het bestuur had in 2018 aangegeven dat het eerder in het proces betrokken wilde worden. Nu wordt de VV zicht geboden op alle investeringsprojecten die groter zijn dan € 100.000¹. Ook komen bij de VV – sinds de Kadernota 2018 en de Regeling werkwijze investeringen 2018 – de potentiële investeringen in beeld en ontvangen de bestuursleden de bestuurlijke factsheets. Bij de P&C-documenten worden overzichten gevoegd van potentiële, geplande, lopende en afgesloten investeringsprojecten, zoals hiervoor bleek uit de beantwoording van de deelvraag in paragraaf 3.2.1.

De interne werkwijze is in 2018 door D&H vooral ingegeven met als doel de werkwijze met betrekking tot de voorbereiding en management van investeringsprojecten (PRINCE2) te standaardiseren en vanuit de intentie de VV voldoende te informeren. De bedoeling van de interne werkwijze 2018 was dat zowel D&H als VV minder vaak verrast worden door voorstellen vanuit de organisatie.

De Kadernota 2018 en de werkwijze investeringen hebben vooral een verandering betekend voor het bestuur. Door de huidige bestuurlijke rapportages – ingedeeld naar de vier fasen - wordt het bestuur in beginsel eerder geïnformeerd dan voorheen het geval was. In paragraaf 3.3.3 wordt nader ingegaan op de tijdigheid van de bestuurlijke rapportages over investeringsprojecten.

Voor de organisatie veranderde er in de praktijk echter niet veel. Vanuit de projectafdeling was men al eerder, in 2012, gestart met de PRINCE2-systematiek. Daar zit de standaardfasering in en de ‘nut en noodzaak’ afweging per investeringsproject.

¹ De € 100.000 is de grens van een investering. Werkzaamheden/projecten onder de € 100.000 worden vanuit de exploitatie betaald.

Per saldo is sinds 2018 het hele proces - zoals men kende vanuit PRINCE2 bij de projecten - gekoppeld aan bestuurlijke momenten qua goedkeuring en P&C cyclus. Dus zijn de ambtelijke werkwijze en het bestuurlijke informatieproces meer met elkaar geïntegreerd.

De Kadernota 2018 gaf al aan dat het gaat om een proces, waarin steeds verbeteringen mogelijk zijn. De praktijk 2018-2022 is inderdaad een zoekproces geworden, zoekend naar de juiste dosering en fasering van bestuurlijke informatie.

Iedere programmabegroting en elk jaarverslag is in de periode 2018-2022 uitvoerig en informatief over investeringsprojecten. De presentatie over investeringsprojecten in de programmabegrotingen, Buraps en jaarstukken is echter (nog) niet stabiel. Het zoekproces naar de juiste presentatie van investeringsprojecten lijkt in 2022 nog in beweging.

De geïnterviewden geven aan: met de Kadernota 2018 en de werkwijze investeringen is een goed proces ingezet. We zijn nu toe aan de volgende stap, mede door ondervonden ondoelmatigheden.

Het in 2018 gestarte proces sluit goed aan bij de ambtelijke werkwijze bij projecten, maar leidt ook tot vertragingen. De Kadernota 2018 en de werkwijze investeringen hebben ertoe geleid dat de doorlooptijd van de projecten langer is geworden. Het proces met potentiële investeringen heeft ertoe geleid dat de doorlooptijd van investeringen langer is geworden.

De situatie rondom een tegenvallende aanbesteding is overigens niet anders geworden. Daarvoor moeten, net als voorheen in hetzelfde proces, extra middelen bij de VV worden aangevraagd (budgetrecht VV). Als extra krediet van de VV nodig is, ligt de uitvoering van een project zo 3-4 maanden stil.

Het gaat om grote aantallen projecten, waarover enkele malen per jaar wordt gerapporteerd aan de VV. De grote hoeveelheid informatie moet iedere keer weer opgesteld worden voor programma-begroting, Burap en jaarverslag, kredietvoorstellen, dashboard en Cognos. Dit kost ambtelijke uitvoeringscapaciteit. Hierbij is van belang om op te merken dat het overgrote deel van de investeringsprojecten gaan over vervanging en onderhoud: activiteiten die als 'no regret' in relatie tot de wettelijk taken van het waterschap kunnen worden beschouwd.

3.3.2 Welke beleidskaders heeft de VV vastgesteld voor de bestuurlijke informatievoorziening over investeringsprojecten?

Deze paragraaf beschrijft de voorschriften in de wet- en regelgeving van het waterschap Hollandse Delta, die gelden voor de bestuurlijke informatievoorziening aan de VV over investeringsprojecten.

Nota Activeren, Waarderen en Afschrijven

De definitie van het begrip 'investering' is gegeven in de nota AWA (Activeren, Waarderen en Afschrijven). De ondergrens van een investering is in de periode 2018-2022 verhoogd van eerst € 50.000 naar nu € 100.000. Onder dit bedrag is er geen 'investeringsproject' in formele zin en wordt de uitvoering betaald vanuit de exploitatie.

Verordening Beleidsvoorbereiding en Verantwoording 2014

De Verordening Beleidsvoorbereiding en Verantwoording 2014 (art. 24) legt vast dat D&H zorgt voor interne regels die aangeven welke elementen in ieder geval moeten worden opgenomen in voorstellen voor investeringsbesluiten die aan de Verenigde Vergadering of college van Dijkgraaf en Heemraden worden voorgelegd. D&H heeft deze regels in 2018 vastgelegd in de Regeling

werkwijze investeringskredieten (D&H 13-2-2018). De bestuurlijke en financiële verantwoording over investeringsprojecten verloopt via de P&C-cyclus.

Mandaatbesluit Waterschap Hollandse Delta 2020

Het Mandaatbesluit Waterschap Hollandse Delta 2020 (art. 2.13) geeft aan welke bevoegdheden zijn gemandateerd. Bevoegdheden om te voteren/vrijmaken van kredieten: Directieraad (< € 250.000), D&H (€ 250.000 - € 1.000.000) en VV (> € 1.000.000).

Het Mandaatbesluit Waterschap Hollandse Delta 2020 (Art. 2.13 en 2.14) geeft ook aan dat de VV voteert bij geplande investeringen kleiner dan € 1.000.000, indien:

- Het benodigde krediet meer dan 10% naar boven afwijkt van het bedrag opgenomen in de Programmabegroting of meer dan € 50.000 afwijkt van het krediet.
- Het voorstel aanzienlijk afwijkt op de inhoud.
- Het voorstel bestuurlijk gevoelig is.
- De Verenigde Vergadering zelf heeft aangegeven zelf over het voorstel te willen besluiten.

Verordening Voorbereiding en Verantwoording 2014

De VV moet – volgens Verordening Voorbereiding en Verantwoording 2014 (art. 6, 7 en 10) – besluiten nemen bij iedere fase van het investeringsproject:

- Overzicht geplande investering voor begrotingsjaar
- Voorstel autorisatie investeringskrediet
- Investeringsvoorstel
- Informatie over uitvoering van lopende investeringen
- Besluit over voorstellen voor wijziging van geautoriseerde investeringskredieten

Regeling werkwijze investeringskredieten 2018

De VV moet – volgens de Regeling werkwijze investeringskredieten (vastgesteld door D&H op 13-2-2018) – besluiten nemen bij iedere fase van het investeringsproject:

- Besluit welke initiatieven nader te onderzoeken en op te nemen van project in Kadernota aan de hand van de Bestuurlijke factsheet.
- Besluit toevoegen project aan geplande investeringen (bij de programmabegroting)
- Besluit vrijmaken krediet (besluit tot wijziging status van geplande naar lopende investering)
- Besluit afwijkingen tijdens begrotingsjaar)
- Besluit tot herstel onrechtmatigheid tijdens uitvoeringsfase
- Afsluitfase met kennisname verantwoording afgesloten projecten

3.3.3 Blijken deze afspraken er in de praktijk ook toe te leiden dat de VV tijdig en adequaat wordt geïnformeerd over afwijkingen (inhoudelijk, financieel, tijd) van de vastgestelde kaders?

Met deze deelvraag gaat het om de afspraken die in paragraaf 3.3.1 en 3.3.2 zijn weergegeven.

Hieronder volgt de beantwoording van de deelvraag waarbij achtereenvolgens wordt ingegaan op drie kernbegrippen in de deelvraag (vastgestelde bestuurlijke kaders, tijdigheid en adequaatheid).

Vastgestelde bestuurlijke kaders

Het algemeen bestuur heeft een sturende en een controlerende rol en let daarbij op de wettelijke kerntaken en stelt bestuurlijke kaders vast. Enkele bestuurlijke kaders zijn:

- WBP 2015-2021
- WBP 2022-2027
- Bedrijfswaardenmatrix
- Huis op orde
- Maat op klimaat
- Energie Efficiency Plan 2017-2020

Tijdigheid

In 2018 was de vermeende informatiebehoefte van de VV: de VV wil niet verrast worden met investeringsprojecten. De oplossing werd: informatie aan VV verstrekken over vier fasen waarin individuele investeringsprojecten verkeren: potentieel > gepland > lopend > afgesloten.

In de praktijk ontving de VV in de bestuursperiode 2018-2022 op drie momenten per jaar in de reguliere P&C-documenten overzichten met investeringsprojecten, namelijk bij programmabegroting, Burap en jaarverslag. Daarnaast ontving de VV ook informatie over investeringen bij het dashboard (2020 en 2021) en de begrotingswijzigingen. De VV kreeg hierdoor zicht op honderden projecten.

De besluitvorming door de VV is enigszins veranderd: deze was er altijd al bij kredietaanvragen en de begrotingsbehandeling; een belangrijke wijziging betrof het toevoegen van de bestuurlijke factsheets aan de voorkant. Dit deel van de opzet vanaf 2018 is geslaagd, zoals bleek uit de positieve reacties van de VV in paragraaf 3.2.

Per saldo is sinds 2018 het hele proces - zoals men kende vanuit PRINCE2 bij de projecten - gekoppeld aan de bestuurlijke momenten qua goedkeuring en P&C cyclus. Dus ambtelijke werkwijze en bestuurlijke informatievoorziening zijn meer met elkaar geïntegreerd.

In de programmabegroting en jaarstukken vraagt D&H geen besluit aan de VV over de overzichten van projecten. D&H voegt deze ter kennisname toe. Bij dit deel van de informatiestroom is er blijkbaar geen bestuurlijke urgentie, in de zin van tijdigheid. De bestuurlijke rapportages over investeringsprojecten worden 'open' aan de VV voorgelegd, zonder bestuurlijke duiding vooraf door D&H over de realisatie van specifieke beleidsambities of andere dringende bestuurlijke vragen.

In de Buraps rapporteert D&H de afwijkingen op de aspecten Scope, Tijd en Geld. Bij deze afwijkingen wordt de VV wel voorgesteld te besluiten tot vaststelling van deze wijzigingen. Bij dit deel van de informatiestroom is er blijkbaar wel bestuurlijke urgentie in de zin van tijdigheid.

Adequaatheid

De werkwijze, die in 2018 is ingevoerd, heeft intern bijgedragen aan de verdere standaardisering van de interne werkwijze van de organisatie. De interne werkwijze 2018 (door D&H vastgesteld in 2018) heeft uiteindelijk voor de organisatie goed gewerkt als middel tot standaardisatie van processen.

Volgens de waterschapsregelgeving moet iedere overschrijding, en dus ook relatief kleine overschrijdingen, aan de VV worden voorgelegd (zie ook paragraaf 3.3.1). Dit heeft voor de projectorganisatie echter ondoelmatige neveneffecten. Deze procedure langs de VV leidt tot

vertraging in de uitvoering van projecten van drie tot vier maanden, waarin het project stilligt (en kosten deels doorlopen).

Aan de 'ontvangende kant' van de VV geven de fracties aan dat zij sinds 2018 zicht hebben op de potentiële investeringsprojecten dankzij de bestuurlijke factsheets. Dit is een positieve uitkomst, in de zin van adequaatheid. Vooral het proces met de bestuurlijke factsheet is voor de VV een goede manier gebleken om het bestuur te betrekken bij de start van investeringsprojecten.

Voor de leden van de VV blijkt het echter onmogelijk om een investeringsproject te volgen door zijn vier fasen heen, omdat zeer bewerkelijk en tijdrovend is (zeker voor leden van de VV, die weinig tijd hebben en als 'lekenbestuur' meer op afstand staan).

Uit de interviews blijkt een duidelijke behoefte om de werkwijze meer toe te spitsen op de kerntaken van de VV, na vier jaar ervaring (2018-2022). Er wordt vooral gepleit voor meer gelaagdheid in de informatiestroom naar directieraad > D&H > VV. Een andere behoefte is ook te werken aan meer kwalitatieve bestuurlijke duiding door D&H (om het goede gesprek te kunnen voeren met de VV). De organisatie ervaart deze bestuurlijke vertaling echter nog wel als een 'uitdaging'. De wil is er.

3.4 Gebruik van de bestuurlijke rapportages door VV

Hieronder volgt een geanonimiseerde samenvatting van de gesprekken met fracties. De fracties zijn vooral bevraagd over het feitelijke gebruik van de bestuurlijke rapportages met investeringsprojecten. De beantwoording van deze deelvraag geeft inzicht in de ervaringen van de 'ontvangende kant', de VV.

3.4.1 Hoe reageert de VV op de rapportages over investeringen bij begroting en jaarrekening?

De fracties geven aan dat de VV sinds 2018 meer zicht heeft gekregen op de potentiële investeringsprojecten, dankzij de ontvangst van de bestuurlijke factsheets. Sommige fracties nemen de bestuurlijke factsheets globaal door. Andere fracties hebben gezien hoe het systeem met bestuurlijke factsheets werkt en kijken er nauwelijks meer naar.

Ondanks de bedoeling van de organisatie en D&H om de VV overzicht te geven, bestaat bij de fracties de indruk te worden overspoeld met informatie in de P&C-documenten, het dashboard en Cognos.

Uit overwegingen van beschikbare tijd is het voor de fracties feitelijk onmogelijk om de via de P&C-cyclus ontvangen informatie te kunnen verwerken en beoordelen. De leden van de VV kijken de bestuurlijke factsheets en de overzichten met investeringsprojecten (bij programmabegroting, Burap en jaarverslag) hooguit 'diagonaal' door om markante zaken op te merken, vanuit de gedachte 'Wat valt op?'.

De overzichten zijn nu te groot voor de fracties om projecten door de jaren heen te kunnen volgen, in de verschillende fasen van potentieel > gepland > lopend > afgesloten. Het volgen van een enkel project in de tijd, van potentieel naar afgerond, is nagenoeg niet te doen voor een lid van de VV; laat staan voor meer dan 200 projecten. Zowel het Dashboard als het nieuwe systeem Cognos, was bedoeld te voorzien in een wens van de VV om VV in staat te stellen te besturen op hoofdlijnen, worden (nog) nauwelijks gebruikt. Hierbij spelen ook toegankelijkheid en techniek een rol.

De huidige informatiestroom - met informatie over investeringsprojecten - wordt ervaren als uitvoeringsinformatie. Sommige leden van de VV gebruiken de overzichten om investeringsprojecten te kunnen volgen die hun bijzondere belangstelling hebben. Zij doen dit vooral vanuit de gedachte om lokaal de 'vinger aan de pols te houden'. Deze leden geven aan dat de uitvoeringsinformatie over investeringsprojecten hen helpt om gevoel te krijgen bij de projecten van het waterschap, vanuit belangstelling of economisch/maatschappelijk belang.

Sommige fracties geven uitdrukkelijk aan, dat het niet de taak van de bestuurder is om zulke uitvoeringsinformatie per investeringsproject te beoordelen. Zij geven aan dat zij - in hun rol van algemeen bestuur - moeten letten op de strategie en continuïteit van het waterschap.

Een kernachtige uitspraak was: "We willen niet alleen weten of de uitvoering op orde is, maar vooral of we als bestuur op koers zijn."

De fracties menen dat sturen op hoofdlijnen op dit moment niet mogelijk is aan de hand van de periodiek aangereikte informatie over investeringsprojecten. Enkel een zeer deskundige bestuurder of ervaren VV-lid komt daar nu doorheen.

De periodieke overzichten met investeringsprojecten spelen geen rol bij de besluitvorming door de fracties van de VV. De fracties nemen hoogstens kennis van de overzichten met de respectievelijke fasen van potentieel > gepland > lopend > afgesloten.

De fracties hebben de ervaring dat zij zelf uit de grote hoeveelheid informatie de vermoedelijke kernvragen naar effectiviteit en bestuurlijke hoofdlijnen moeten zien op te pikken. Dit kost veel tijd en denkkracht en leidt niet tot een eenduidige beoordeling van investeringsprojecten.

De fracties willen een duidelijke relatie zien met de opgaven van het waterschap, met een actueel beeld van de stand van zaken (in dit verband werd de KRW genoemd, met het oog op de horizon 2027). Zij willen meer samenhang zien in de bestuurlijke rapportages over de investeringen, waarin een duidelijke verbinding wordt gelegd met de bestuurlijke ambities en de relaties met de omgeving (samenwerking, interbestuurlijk overleg, participatie). De fracties willen weten of Hollandse Delta 'op koers ligt' of 'op het juiste spoor is'.

Veel fracties beseffen dat de werkzaamheden van het waterschap steeds vooral in termen van techniek en financiën worden gepresenteerd. Echter voor het algemeen bestuur ligt het accent meer op de positionering en de maatschappelijke rol van het waterschap. Sommigen geven aan dat het waterschap blijkbaar nog moet wennen aan een actievere maatschappelijke rol. Een kernachtige uitspraak was: 'Techniek en financiën zeggen niet alles over het (bredere) functioneren van het waterschap'.

De fracties verwachten dat de begroting en de daarbij horende planning worden gezien als harde, resultaatgerichte afspraken. Sommigen hebben de indruk dat organisatie, directie en college deze afspraken lijken te beschouwen als indicatief en verwachte inspanningen. Vanuit de optiek van meerdere fracties lijkt er geen cultuur te zijn waarin medewerkers, directie en college aangesproken worden op een tegenvallende realisatiegraad of de melding van een vertraging. Hierdoor wordt het vertrouwen van fracties in de organisatie aangetast, terwijl de fracties juist aangeven te willen steunen op de professionele organisatie.

Sommige leden hebben de indruk dat organisatie en D&H van alles doen om de VV te 'pleasen'. Het gevolg is onbedoelde twijfel en wantrouwen vanuit VV: waarom worden we overspoeld met informatie? Sommige leden hebben de indruk dat de begroting en de planning van projecten vaak te ambitieus is, ook al gaat het de laatste jaren iets beter. Er lijkt sprake te zijn van 'wishful thinking' bij organisatie en D&H. Jaarlijks neemt de organisatie telkens te veel hooi op de vork. Deze indruk knaagt ook aan het vertrouwen van de leden van de VV in D&H en organisatie.

Tot slot lijkt het de fracties goed om de volgende VV mee te laten denken over de ervaringen van de huidige VV (bestuursperiode 2018-2022) en de behoeften van de nieuwe VV (bestuursperiode 2022-2026).

Referenties

Wet- en regelgeving

- Waterschapwet
- Waterschapsbesluit
- WSHD Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie 2014, gebaseerd op landelijke Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen (Rijk) en Waterschapsbesluit
- Mandaatbesluit Waterschap Hollandse Delta 2020
- Verordening Voorbereiding en Verantwoording 2014
- Regeling werkwijze investeringskredieten 2018

Beleidsambities

- De investeringsopgave in Deltaprogramma, 18-10-2021 (Sweco, in opdracht van Staf Deltacommissaris, Kennisprogramma Zeespiegelstijging)
- Consultatie UvW beleidsambities waterschappen, ter voorbereiding op LV-UvW in oktober 2022

Beleid WSHD - algemeen

- Samen aan de slag, Nota op Hoofdpijnen voor een nieuw Bestuur
- Bestuursprogramma 2019 – 2023
- Bestuurlijke Agenda voor de bestuursperiode 2019 – 2023
- Midterm Bestuursprogramma 2019-2023, 14 december 2021

Beleidsnota's WSHD - investeringen

- Kadernota 2018
- Beleidsnota Activeren, waarderen en afschrijven 2018
- Beleidsnota Activeren, waarderen en afschrijven 2021

P&C-documenten

- 2019
- 2020
- 2021
- 2022

ALM-assetmanagement

- Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren, 2019
- ALM-studie zuiveringskring Spijkenisse, Samenvatting fase 2; variantenstudie

Effectmonitor

- Rapportage Waterwerken 2021 = webpagina
- Kwalitatief stakeholderonderzoek Uitkomsten, April 2022

Verslagen overleggen VV

- Verslag Werkatelier financiële spelregels d.d. 28 januari 2022

Bijlage: Lijst van geïnterviewde functionarissen

D&H

- Dijkgraaf
- Directeur (2x)
- Heemraad Financiën, Wegen & Groen
- Heemraad Waterketen, Duurzaamheid & Omgeving
- Heemraad Watersysteem, Klimaat & Asset Management
- Secretaris-Directeur

Organisatie

- Assetmanager Waterketen
- Assetmanager Watersysteem
- Concerncontroller
- Hoofd afdeling Projecten en Uitvoering
- Hoofd afdeling Regie en Assetmanagement
- Hoofd afdeling Informatie en Automatisering
- Hoofd afdeling Financiën
- Hoofd afdeling Strategie en Beleid
- Opdrachtgever Waterketen
- Opdrachtgever Watersysteem
- Projectmanager Waterketen
- Projectmanager Watersysteem
- Teamleider Financieel beleid

VV

- AWP
- CDA
- ChristenUnie
- Groep Wagemakers-Kweekel
- Natuurterreinen
- Ongebouwd
- SGP
- VVD
- Water Natuurlijk
- Waterschapspartij

DATUM	6 maart 2023	CONTACTPERSOON	College van Dijkgraaf en Heemraden
UW BRIEF VAN		DOORKIESNUMMER	
UW KENMERK		E-MAILADRES	bestuur@wshd.nl
ONS KENMERK	U	AANTAL BIJLAGEN	
INGEKOMEN NR.			
ONDERWERP	Bestuurlijke reactie op het RKC-rapport Investerings		

Aan de Rekenkamercommissie
Waterschap Hollandse Delta
p/a Postbus 4103
2980GC Ridderkerk

Geachte commissie,

Met veel belangstelling hebben wij uw rapport 'onderzoek investeringen' gelezen, dat wij op 6 februari mochten ontvangen. In dit rapport beschrijft u het onderzoek naar de informatievoorziening aan de Verenigde Vergadering rondom investeringen. In onze reactie willen we graag ingaan op de conclusies en op de aan ons gerichte aanbevelingen.

In uw conclusies geeft u aan, dat de betrokkenheid van de Verenigde Vergadering bij de totstandkoming is verbeterd, maar dat de bestuurlijke informatiestromen nog onvoldoende zijn ingericht op de kaderstellende en controlerende rol van de VV. De aangeleverde informatie per project en per investering sluit onvoldoende aan op de programmabrede kaders en doelen, die door de VV worden verwacht.

Door dit verschil constateert u een spanning tussen de Verenigde Vergadering, het college van Dijkgraaf en Heemraden en de organisatie om het juiste niveau van de informatievoorziening te vinden. In uw aanbevelingen geeft u een goede aanzet om het juiste niveau te vinden.

In uw aanbevelingen aan de VV gaat u uit van de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de VV voor de strategie en de continuïteit. Het is aan de VV om deze aanbevelingen inhoudelijk te bespreken. Daarbij willen wij graag aan de VV meegeven dat wij het als dagelijks bestuur het als onze verantwoordelijkheid zien dat er ten aanzien aanbeveling 7 een gedegen voorstel aan de Verenigde Vergadering wordt gedaan. Wij bedoelen daarmee een voorstel dat recht doet aan de aanbeveling om het informatieproces over de investeringen te verbeteren. Daarmee zien wij dit als een opdracht van de Verenigde Vergadering aan ons en niet als een opdracht die zou moeten worden gegeven aan een bijzondere VV-commissie.

Uw aanbevelingen aan het college gaan over de uitvoerende rol van het college om de VV te voorzien van een *"beleidsrijke bestuurlijke duiding van de beleidsdoelen en de realisatie van de investeringsopgave"*. Wij onderschrijven uw aanbevelingen en nemen deze over. Het college zal (in nauwe samenspraak met de directie en de ambtelijke organisatie) een strategische investeringsagenda ontwikkelen en vanuit deze agenda de strategische beleidsvragen voor de VV formuleren.

In uw conclusies bepleit u een duidelijk onderscheid tussen de rol van de VV, van het college en van de ambtelijke organisatie. Uw laatste aanbeveling willen wij dan ook zo invullen, dat wij zorgen voor de ondersteuning van de VV om te komen tot het juiste bestuurlijke informatieproces over de investeringsopgave. De verantwoordelijkheid en het eigenaarschap voor deze ambtelijke taskforce ligt bij het college. Dit is ook zo met u besproken in het overleg op 13 februari 2023. Overigens heeft het onze voorkeur dat wij erin voorzien dat de Verenigde vergadering - los van de P&C cyclus – door het jaar heen met werkateliers interactief, informeel en laagdrempelig wordt geïnformeerd en zo zicht krijgt en houdt op de stand van de investeringen.

Het college dankt u nogmaals voor het gedane onderzoek en de concrete aanbevelingen, die bijdragen aan de verbetering van informatievoorziening. Daarmee worden de kaderstellende en controlerende rol van de Verenigde Vergadering, de uitvoerende rol van het college en de ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie beter ingevuld.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben. Een afschrift van deze brief zenden wij naar de Verenigde Vergadering.

Hoogachtend,

Dijkgraaf en heemraden,

Secretaris-Directeur,

Dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Besluitvormende VV

Dossiernummer	759
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	16
Titel	Initiatiefvoorstel Gecombineerde GLB Opgave
Portefeuillehouder	

Bijlagen
Ondertekend initiatiefvoorstel L. de Geus Gecombineerde GLB opgave
Bijlage memo LNV reactie beschikking en gebruik waterlopen als landschapselement

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Dijkgraaf en Heemraden	16 mei 2023
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Toelichting

Betreft een initiatiefvoorstel van het VV-lid L. de Geus van de fractie Ongebouwd

Voorgesteld besluit

- Toestemming te geven aan agrariërs om watergangen in beheer en/of eigendom van het waterschap in 2023 mee te mogen nemen in de gecombineerde opgave voor 2023. □
- De toestemming van het waterschap voor het gebruik van de sloten als landschapselement geldt alleen bij toepassing van de eco-regelingen, waarbij de agrariër ook maatregelen uitvoert ter verbetering van de categorieën: biodiversiteit, water, klimaat, bodem, lucht en landschap. □
- Dit besluit aan het eind van 2023 te evalueren, zodat tijdig een besluit genomen kan worden over de gecombineerde opgave van 2024.

waterschap
**Hollandse
Delta**

Onderwerp: INITIATIEFVOORSTEL L. de Geus

Gecombineerde GLB opgave

Babsnummer: *wordt ingevuld door secretariaat*

1. Gevraagd besluit

- Toestemming te geven aan agrariërs om watergangen in beheer en/of eigendom van het waterschap in 2023 mee te mogen nemen in de gecombineerde opgave voor 2023.
- De toestemming van het waterschap voor het gebruik van de sloten als landschapselement geldt alleen bij toepassing van de eco-regelingen, waarbij de agrariër ook maatregelen uitvoert ter verbetering van de categorieën: biodiversiteit, water, klimaat, bodem, lucht en landschap.
- Dit besluit aan het eind van 2023 te evalueren, zodat tijdig een besluit genomen kan worden over de gecombineerde opgave van 2024.

2. Probleemstelling - context

Agrariërs moeten vóór 15 juni 2023 hun Gecombineerde Opgave voor het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid hebben ingediend.

Daarbij is nog enige onzekerheid en onduidelijkheid over de watergangen, die in beheer en/of onderhoud van het waterschap zijn. Vanuit LNV/RVO en andere waterschappen wordt verschillend gedacht over de mogelijkheid om deze mee te mogen nemen in de Gecombineerde Opgave.

3. Beoogd effect en argumenten

Het Europese Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB)

Het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid 2023-2027, afgekort GLB, heeft een groot aantal doelstellingen:

- zorgen voor een eerlijk inkomen voor de boeren,
- het concurrentievermogen vergroten,
- de positie van de boeren in de voedselvoorzieningsketen verbeteren,
- de klimaatverandering bestrijden,
- zorgen voor het milieu,
- landschappen en biodiversiteit beschermen,
- de generatiewissel bevorderen,
- het platteland vitaal houden,
- de kwaliteit van onze voeding en onze gezondheid beschermen,
- kennis en innovatie stimuleren.

Een aantal daarvan hebben nadrukkelijk ook raakvlakken met het werk van ons waterschap. Deze zijn cursief onderstreept aangegeven.

Deze doelen leiden tot de Europese Verordening strategische GLB-plannen. Het Nederlandse ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) vertaalt deze verordening vervolgens in concrete regels waar grondgebruikers aan moeten voldoen. De concrete uitvoering van deze (Nederlandse) regels en de controle op de naleving van deze regels heeft het ministerie vervolgens weer gedelegeerd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Dit gebeurt op basis van de 'Gecombineerde Opgave' die iedereen, die bij de Kamer van Koophandel staat ingeschreven als agrariër, verplicht is in te vullen.

Om voor EU-landbouwsubsidies in aanmerking te komen moet een akkerbouwer aan een groot aantal voorwaarden voldoen. Eén van die voorwaarden is, dat hij een areaal ter grootte van 4% van zijn areaal bouwland als niet-productief moet beheren. D.w.z. dat hij daar niets mag oogsten en te gelde mag maken. Landschapselementen die grenzen aan bouwland, zoals sloten, heggen, eeuwesjes etc. mag hij tot niet-productief areaal rekenen, mits hij er over beschikt. Het idee achter deze voorwaarde is, dat een akkerbouwer aangespoord wordt om dat niet-productieve areaal in stand te houden. In veel gebieden, zeker in het buitenland, is het geen grote opgave om aan die 4% niet productief areaal te komen. Je hebt echter een probleem wanneer je niet over 4% landschapselementen beschikt. Dan moet je productief areaal opofferen.

Deze situatie doet zich in polderlandschappen voor, zoals in het werkgebied van ons waterschap. Zeker wanneer er ruilverkaveling heeft plaatsgevonden en landschapselementen van agrariërs zijn overgedragen aan bijvoorbeeld het waterschap. De agrariër zal dan genooddaakt zijn om zijn akkerranden als niet-productief areaal op te geven. Op zich is dit te verdedigen mits je een andere nuttige en lucratieve bestemming kunt geven aan dit anders verloren land, bijvoorbeeld via de eco-regelingen

Vanuit BoerenNatuur is er een dringend pleidooi aan LNV/RVO gedaan om afspraken hierover te faciliteren. Zij schrijven hierover: *'Voor onze collectieven en ANLb-deelnemers zijn dit soort afspraken van groot belang, omdat dit hen helpt om te voldoen aan de 4% niet-productief bouwland/GLMC8 en daarmee om het akkerrandenbeheer in stand te houden. Zonder deze afspraken voorzien wij dat er deelnemers zullen afhaken, waardoor er op gebiedsniveau gaten zullen vallen in het beheer dat de afgelopen jaren met zorg is opgebouwd. En dat zou ten koste gaan van de maatschappelijke doelen die we met z'n allen proberen te bereiken. Dat willen wij graag zien te voorkomen. Wij hopen dan ook dat er - waar nodig - meer van dit soort afspraken gaan volgen.'* (Bron: Sarah Westenburg Strategisch Adviseur BoerenNatuur)

Het kromme van de nationale invulling van het GLB is dat er geen waarde aan deze niet-productieve grond wordt toegekend en dat je er dan ook geen waarde aan kunt ontlenen. Deze niet-productieve akkerrand komt ook niet voor agrarisch natuurbeheer via Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLB) in aanmerking. Dit vormt een weeffout in het GLB: je haalt vruchtbare grond uit productie en je doet er niets mee.

De situatie bij andere waterschappen.

Het Waterschap Scheldestromen heeft aangegeven, dat waterschap-sloten onder bepaalde voorwaarden mogen worden opgenomen als landschapselementen. Scheldestromen gaat hierbij uit van een ruime definitie van het begrip 'beheer'. Daarbij neemt de agrariër naast het beheer van de akkerrand langs de waterloop ook het talud mee. Daardoor kan ook de sloot als landschapselement voor het GLB worden opgevoerd.

Waterschap Noorderzijlvest, hanteert een nauwere definitie van het begrip 'beheer'. Zij staat toe om onderhoudspaden in te tekenen als landschapselement tot aan de insteek. Het waterschap blijft echter zelf de taluds onderhouden en die mogen om die reden in hun optiek dan ook niet worden ingetekend als landschapselement.

Beide waterschappen gaan er in principe vanuit dat het verlenen van toestemming hiervoor door het waterschap afdoende is. En dat niet met iedere belanghebbende een aparte overeenkomst hoeft te worden afgesloten. Noorderzijlvest schrijft hier wel over: 'Blijkt naar aanleiding van controles dat schriftelijke toestemming tussen waterschap en agrariër alsnog vereist is? Dan kunnen agrariërs daarvoor contact opnemen met het waterschap.'

De gecombineerde opgave

Uit het voorgaande blijkt, dat er nog geen duidelijkheid is over de voorwaarden waaraan de Gecombineerde Opgave moet voldoen. Dit blijkt ook uit de memo van LNV van 19 april jl. (zie bijlage). Dat is dan ook een van de redenen, waardoor de RvO de indieningstermijn met een maand heeft verlengd tot 15 juni 2025.

In dit voorstel gaat het specifiek over de invulling van het beheer en onderhoud. Volgens de legger is het juridische beheer en onderhoud van hoofdwatertangen, dijk- en wegsloten veelal bij het waterschap belegd. Wel zijn de aanliggende agrariërs nauw betrokken bij dit beheer en onderhoud. Zo hebben de agrariërs al de onderhoudsplicht als 'aanliggend eigenaar' voor de schei- en kavelsloten en overige watertangen. Daarnaast hebben zij de ontvangstplicht voor het maaisel en de bagger uit de hoofdwatertangen en dijk- en wegsloten. Vervolgens bieden agrariërs ook vaak een oplossing voor het maaisel en bagger, dat niet op de aangrenzende percelen kan worden geborgen (conform de 'siertuinen'-regeling). En tenslotte nemen agrariërs ook het maaien van het talud mee in hun eigen werkzaamheden, o.a. bij het beheer van de akkerranden.

Op 5 mei heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in een reactie meer ruimte geboden dan er in eerste instantie leek te zijn, toen het College van Dijkgraaf en Heemraden haar afweging maakte.

Op deze datum schrijft LNV namelijk:

'Waterschappen, landschapselementen en beheer':

.... 'Een punt dat gecorrigeerd moet worden op de eerste reactie (van de Unie van Waterschappen, toevoeging LdG) is de verplichting vanuit het GLB om (mede)onderhoud te doen aan de waterloop. Het onderhoud zou het feitelijk gebruik aantonen van het landschapselement.

Als de waterloop voldoet aan de voorwaarden die stelt dat het element moet grenzen aan (binnen de vijf meter) het landbouw areaal van de landbouwer, wordt het in het kader van het GLB gezien als onderdeel van het perceel. Gebruik van het perceel is daarmee ook gebruik van het landschapselement. Deze interpretatie is ook vastgelegd in gespreksstukken met de EC over het NSP. Vanuit het GLB is het nodig dat er toestemming is gegeven door de eigenaar en zijn aanvullende voorwaarden geen verplichting')

Indien agrariërs in hun Gecombineerde Opgave ook watertangen, die grenzen aan hun percelen, als landschapselement mogen opnemen, dan kan eenvoudiger worden voldaan aan het oppervlaktecriterium van 4% niet-productieve grond en kan meer aandacht gegeven worden aan de uitvoering van de maatregelen ter verbetering van de categorieën: biodiversiteit, water, klimaat, bodem en lucht.

Bestuurlijke afweging

Op basis van eerdere vragen vanuit agrariërs heeft het college eerder geen gehoor willen geven aan de oproep, omdat de termijn erg kort was en er veel juridische risico's en onzekerheden, ook voor de agrariërs waren.

Aangezien de termijn inmiddels verlengd is en er nadere uitleg over de invulling van beheer is, is de bestuurlijke afweging, die wij als Verenigde Vergadering moeten maken, de volgende:

- Zijn wij bereid agrariërs de mogelijkheid te geven watertangen die grenzen aan hun percelen, op te geven als landschapselementen in de Gecombineerde Opgave, ook waar het waterschap het formele eigendom en/of beheer heeft?

Het voorstel gaat uit, dat deze vraag positief beantwoord wordt, zodat vervolgens aan de orde is onder welke voorwaarden deze mogelijkheid wordt geboden. Daarbij willen wij aansluiten bij de voorwaarde, die ook waterschap Scheldestromen heeft gesteld.

- De toestemming van het waterschap voor het gebruik van de sloten als landschapselement geldt alleen bij toepassing van de eco-regelingen, waarbij de agrariër ook maatregelen uitvoert ter verbetering van de categorieën: biodiversiteit, water, klimaatbodem en lucht. (Het opvoeren van sloten van het waterschap voor enkel de basispremie valt dus niet onder de toestemming.)
- Dit besluit dient eind 2023 te worden geëvalueerd, zodat de effecten hiervan in beeld gebracht kunnen worden en tijdig een besluit genomen kan worden over de Gecombineerde Opgave van 2024.

Integriteit

Het lijkt mij correct, als initiatiefnemer van dit voorstel, om u te informeren over het feit dat ik naast VV lid in dit geval ook een direct belanghebbende ben in twee hoedanigheden:

- als mede-vennoot van een landbouwbedrijf grenzend aan watergangen in eigendom, beheer en onderhoud bij het Waterschap;
- als bestuurslid van het Coöperatief Collectief Hoeksche Waard (CCHW) (= Coöperatie die uitvoering geeft aan het agrarisch natuurbeheer in de Hoeksche Waard).

Ik heb dit in een open gesprek met de dijkgraaf besproken en ben daarbij tot de volgende conclusie gekomen:

- Ik zal, als indiener van dit voorstel, nog wel een toelichtende vraag over dit voorstel kunnen beantwoorden;
- Maar ik zal niet deelnemen aan de beraadslagingen;
- Ook zal ik niet deelnemen aan de stemming over dit voorstel.

4. Kernboodschap

Door het meenemen van de watergangen, die in eigendom/beheer van het waterschap zijn, kunnen agrariërs beter voldoen aan de voorwaarden van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waardoor de ecologie en biodiversiteit wordt bevorderd.

5. Regelgeving en beleid

Ten aanzien van dit voorstel zijn de voorwaarden voor de gecombineerde opgave vanuit het ministerie van LNV en de RvO reeds besproken.

Ten aanzien van de integriteit is het eerste lid van artikel 38a van toepassing, waarin staat:

- "1. Een lid van het algemeen bestuur neemt niet deel aan de beraadslaging en stemming over:
- a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;"

Ter verduidelijking is in de handreiking integriteit van politieke ambtsdragers bij provincies, gemeenten en waterschappen het volgende daarover opgenomen:

"Zaken die de bestuurder of volksvertegenwoordiger direct of indirect aangaan, zijn onder meer familierelaties, eigendommen, financiële belangen (zoals aandelen), of bestuurslidmaatschappen van gesubsidieerde instellingen. Belangenverstrengeling ontstaat bijvoorbeeld als een gedeputeerde, wethouder of dagelijks bestuurslid van een waterschap, beslist over het verlenen van een vergunning aan zichzelf of iemand uit zijn persoonlijke omgeving.

Ook bij het raadslid dat meebeslist over de bestemming van het buitengebied waar hij zelf een boerenbedrijf bezit, is sprake van belangenverstrengeling.

Een ander voorbeeld van belangenverstrengeling is het Statenlid dat stemt over de gunning van een bouwopdracht terwijl hij familiebanden heeft met een van de meedingende aannemingsbedrijven.

Politieke ambtsdragers zijn tegelijkertijd ook burgers: zij maken deel uit van het economische en sociale leven in de gemeenschap die ze besturen. Net als iedere andere burger zijn zij afnemer van producten en diensten, lid van verenigingen en wijkbewoner.

Daarom kan een raadslid zonder bezwaar meestemmen over bijvoorbeeld de afvalinzameling, de vaststelling van tarieven van de onroerendezaakbelasting of over het openbaar vervoer in zijn eigen wijk.

De bestuurder of volksvertegenwoordiger zal in voorkomende gevallen steeds zelf de afweging moeten maken of hij kan deelnemen aan beraadslagingen en stemming."

6. Historie – eerdere besluitvorming

N.v.t.

7. Financiën

Het voorstel heeft geen financiële effecten voor het waterschap.

8. Duurzaamheid

N.v.t.

9. Alternatieven

N.v.t.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

N.v.t.

11. Risico- en beheersmaatregelen

De verantwoordelijkheid voor de juiste opgave van de Gecombineerde Opgave blijft te allen tijde bij de indiener liggen.

12. Communicatie (in- en extern)

N.v.t.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Na de besluitvorming wordt de organisatie verzocht om hiervan melding te maken op de website van het waterschap.

14. Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering is bevoegd tot het nemen van het besluit.

15. Toelichting / kanttekeningen

Via een video is een korte toelichting opgesteld (*link volgt*).

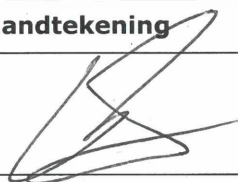
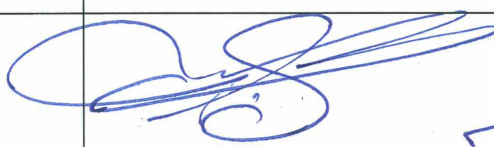
16. Bijlagen

- Memo LNV 'Reactie beschikking en gebruik waterlopen als landschapselement'

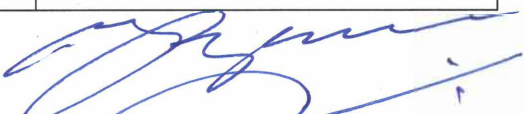
Ondertekening indiener:

Naam	Fractie	Handtekening
L. de Geus	Ongebouwd	

Ondertekening ter ondersteuning:

Naam	Fractie	Handtekening
W. Spoorck	WSMO	
B. Staat	SGP	B. Staat
S. Roos	JA 21	

Ria de Sutter
 M. van Boven
 M. Westorp
 Hennie Wiersma
 HLD N
 BUNL
 BBB
 PraA

Vergaderdatum: 24 mei 2024

Agendapunt : *agendapunt wordt ingevuld door Bestuurssecretariaat*

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Gecombineerde GLB opgave

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van L. de Geus, 10 mei 2023;

overwegende dat:

- Een nieuwe Europese Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) vanaf 2023 van kracht is, met veel meer aandacht voor ecologie en biodiversiteit;
- Deze GLB regeling schrijft wel voor dat 4% van het landbouwareaal niet productief mag worden benut;
- De regeling de mogelijkheid biedt tot het 'meerekenen' van watergangen naast de percelen onder voorwaarden;
- Watergangen kunnen worden verdeeld in watergangen, die in eigendom en/of beheer zijn bij agrariërs, en watergangen die in eigendom en/of beheer zijn van het waterschap;
- Er in de afgelopen periode onzekerheid was over wijze waarop de gecombineerde opgave vóór 15 juni 2023 kan worden ingevuld;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

- Toestemming te geven aan agrariërs om watergangen in beheer en/of eigendom van het waterschap in 2023 mee te mogen nemen in de gecombineerde opgave voor 2023.
- De toestemming van het waterschap voor het gebruik van de sloten als landschapselement geldt alleen bij toepassing van de ecoregelingen, waarbij de agrariër ook maatregelen uitvoert ter verbetering van de categorieën: biodiversiteit, water, klimaatbodem en lucht.
- Dit besluit aan het eind van 2023 te evalueren, zodat tijdig een besluit genomen kan worden over de gecombineerde opgave van 2024.

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,

wnd. secretaris-directeur,

dijkgraaf,

V. Bergsma

J. Bonjer

Aan

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Behandeld door

K.L.D. van Driel

Datum

19 april 2023

Kenmerk

DGA-EIA / 26981428

Kopie aan

Bijlage(n)

1

memo

Reactie beschikking en gebruik waterlopen als
landschapselement

Naar aanleiding van de het nieuwsbericht dat waterschap de Scheldestromen heeft aangekondigd zijn waterlopen beschikbaar te stellen aan de landbouwers om op te geven als landschapselement in de GLB aanvraag. Aanvullend het advies (Bijlage) ontvangen van het waterschap Brabantse Delta uit naam van de Unie van Waterschappen.

Punt van discussie zijn de voorwaarden waaronder een landschapselementen ter beschikking wordt gesteld aan de landbouwer om te gebruiken. In de uitvoeringsregeling GLB 2023 zijn de volgende voorwaarden opgenomen: "Op de peildatum heeft de landbouwer de landschapselementen ter beschikking, op grond van eigendom, huur of pacht dan wel in gebruik met toestemming van de eigenaar, de verhuurder of de verpachter".

De waterlopen die kunnen worden opgevoerd als landschapselementen zijn: "waterlopen, niet zijnde grachten, smaller dan tien meter van insteek naar insteek, waarbij geldt dat ze geheel meetellen als ten minste 90 procent van de waterloop smaller is dan tien meter. Het landschapselement voor de waterlopen is inclusief het talud".

Uitgangspunt is dat bij het afgeven van toestemming voor het gebruik er wel een vorm van de verantwoordelijkheid is van de landbouwer over het landschapselement. De exacte voorwaarden waaronder de eigenaar bereid is om toestemming te geven, is tussen de twee partijen overeen te komen, maar het advies van de Unie van Waterschappen wordt onderschreven. Er moet een vorm van beheer zijn op het landschapselement. Enkel medezeggenschap over het moment van onderhoudswerkzaamheden door de eigenaar is niet in lijn met de voorwaarde dat het landschapselement bij de landbouwer ter beschikking moet staan voor gebruik (lees: beheer).

Overigens stelt de Waterschap Scheldestromen op zijn website dat één van de voorwaarden is: "*Landschapselementen kunnen tevens meetellen voor de basispremie. De toestemming van het waterschap voor het gebruiken van de sloten als landschapselement geldt alleen bij toepassing van de eco-regelingen, waarbij u ook maatregelen uitvoert ter verbetering van de categorieën: biodiversiteit, water, klimaat, bodem en lucht. Het opvoeren van de sloten van het waterschap voor enkel de basispremie valt niet onder de toestemming*". De waterloop kan op zich zelf niet worden opgevoerd als een ECO-activiteit Indien met beheer van de akkerrand langs de waterloop ook het talud wordt

Kenmerk
DGA-EIA / 26981428

Directoraat-generaal Agro
Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

meegenomen, wordt dit als een vorm van beheer van de sloot gezien en kan de sloot als landschapselement voor het GLB worden opgevoerd.

Ambtelijk advies van de Unie van Waterschappen inzake:

Inzet waterschapsobjecten als landschapselement ten behoeve van het GLB

Achtergrond

Bij het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), waarin agrariërs landbouwsubsidie aan kunnen vragen, dienen agrariërs te voldoen aan bepaalde basisvoorwaarden (GLMC's). Eén van die basisvoorwaarden betreft het aanhouden van een minimaal percentage niet-productieve grond (4%) op bouwland (GLMC8). Dit percentage moet ingevuld worden met landschapselementen, zoals akkerranden, heggen, hagen, bomen, sloten, vijvers en groene braak. Voor het jaar 2023 is deze basisvoorwaarde niet verplicht voor de basispremie. Voor deelname aan de ecoregelingen of het ANLB is deze voorwaarde echter al wel verplicht in 2023. Vanaf 2024 is deze basisvoorwaarde ook verplicht voor het aanvragen van de basispremie. Deze basisvoorwaarde uit het GLB is bedoeld om de biodiversiteit in het agrarisch landelijk gebied te verbeteren.

Inzet van landschapselementen

Een agrariër kan landschapselementen op zijn bedrijf invullen als hij aan bepaalde voorwaarden voldoet. Deze zijn te vinden op de website van RVO ([Landschapselementen 2023 \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/landschapselementen-2023)).

Voorwaarden

- U heeft de landschapselementen waarvoor u subsidie aanvraagt op 15 mei 2023 ter beschikking als eigendom, huur of pacht. Of u heeft ze in beheer met schriftelijke of mondelinge toestemming van de eigenaar, de verhuurder of de verpachter. Is er sprake van onderverhuur? Dan heeft uw verhuurder toestemming nodig van de eigenaar voor de onderhuur. Lees de [uitgebreide uitleg over mondelinge afspraken over grondgebruik](#).
- Het landschapselement ligt op landbouwgrond of grenst daaraan.
- Grond die geen [landbouwgrond](#) is (dus niet-subsidiabel) mag het landschapselement niet helemaal omsluiten. Dus bijvoorbeeld een heg midden op een erf telt niet.
- Natuurterreinen zijn voor de [basispremie](#) niet subsidiabel.

Agrariërs vragen momenteel aan de waterschappen of zij waterschapsobjecten (sloten, schouwpaden, heggen langs waterlopen) mogen gebruiken om als landschapselementen aan te merken binnen hun bedrijf en daarmee invulling te geven aan de GLMC-eis voor het aanhouden van 4% niet productief areaal op bouwland. Belangrijke randvoorwaarden is dat de agrariër de beschikking heeft

over het landschapselement in de vorm van eigendom, huur of pacht danwel het landschapselement in beheer heeft. RVO geeft daarbij aan dat bij "beheer" de agrariër zeggenschap moet hebben over het landschapselement, bijvoorbeeld wanneer de agrariër bepaalt welk onderhoud op welk moment wordt uitgevoerd. Zie ook onderstaande tekstpassage uit de mail van RVO van 19 oktober 2022.

In de nieuwe GLB-periode valt onder 'subsidiabele hectare' niet alleen landbouwgrond die ter beschikking staat aan de landbouwer [art. 4, vierde lid, letter a Vo. 2115/2021] maar ook landschapselementen op of grenzend aan landbouwareaal, die ter beschikking van de landbouwer staan [art. 4, vierde lid, letter b, Vo. 2115/2021].

Landbouwgrond staat de landbouwer ter beschikking (hij heeft het in beheer) als sprake is van:

- een geldige gebruikstitel;
- voldoende autonoom gebruik voor de landbouwactiviteiten

Anders gezegd: een landbouwer heeft een perceel in beheer als het door één aanvrager wordt aangevraagd, de eigenaar de aanvrager toestemming geeft voor het uitvoeren van een landbouwactiviteit en de eigenaar geen bezwaar heeft tegen het opgeven van het perceel door de aanvrager in de GO.

Hetzelfde geldt m.m. voor sloten. Mogelijk is daarbij geen sprake van landbouwactiviteiten, maar de eigenaar moet wel toestemming hebben gegeven om de sloot op te geven. Daarbij moet de gebruiker zeggenschap hebben over de sloot. Dit geldt bijvoorbeeld wanneer de landbouwer bepaalt welk onderhoud wordt uitgevoerd op de sloot en op welk moment.

De vraag doet zich voor of waterschapsobjecten (sloten, schouwpaden en dergelijke) die in eigendom zijn van het waterschap en in beheer en onderhoud bij het waterschap voldoen aan de voorwaarden gesteld door RVO en daarmee kunnen dienen als landschapselement voor agrariërs voor invulling van de betreffende GLMC-eis. Ofwel is er sprake van enige zeggenschap door de agrariër bij het beheer en onderhoud?

Advies

- Waterschapsobjecten (sloten, schouwpaden e.d.) in eigendom van het waterschap waar het waterschap zelf het beheer en onderhoud uitvoert niet zondermeer in gebruik te geven bij agrariërs om hiermee te kunnen voldoen aan de GLMC-eis om 4% niet-productief areaal op bouwland aan te houden.
- Waterschapsobjecten in eigendom van het waterschap alleen in gebruik te geven bij de agrariër als de agrariër deze in een vorm van beheer heeft en daarmee ook zeggenschap heeft over het beheer en onderhoud, waarbij dit bij voorkeur vastligt in een schriftelijke overeenkomst.

Beschikking over ICT zonder beperkingen

Aan de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta (WSHD) in vergadering bijeen te Ridderkerk op 24 mei 2023

Agendapunt:

Ingediend door: Servaas Roos, *fractie JA21*

Constaterende dat:

- Het AB en haar steunleden niet rechtstreeks kunnen printen vanaf de ter beschikking staande apparatuur, noch in privé, noch op het waterschap.
- Simpele copy/paste acties vanuit mail outlook naar word of andere mail ook geblokkeerd worden.
- Er wel omslachtige wegen bewandeld kunnen worden, (velen van U daar ongemerkt al gebruik van makend) om het gewenste doel alsnog te bereiken.

Overwegende dat:

wij het hoogste orgaan zijn in deze organisatie, wij het beleid bepalen en dat wij voor het adequaat uitvoeren van onze taak de behoefte hebben om onze taak naar eigen inzicht, zonder beperkingen, efficiënt uit te voeren.

- Het voor de goede uitvoering en controle soms noodzakelijk is om elementen naast elkaar te leggen, met name financiële documenten.
- Wij veiligheid van de organisatie essentieel achten op aanvallen van buitenaf, echter dat men op dit vlak het doel is voorbijgeschoten.
- Het geenszins de bedoeling is om alles maar uit te printen, echter de verantwoordelijk hiervoor bij elke bestuurder hoort te liggen.
- Informatica het doel heeft ons het werk lichter te maken en niet zwaarder en gecompliceerder.
- De omslachtige weg van mailen naar privé mail juist extra veiligheidsrisico's met zich meebrengt.

Verzoekt het college van D&H:

- De beperkingen die ICT met de beschikbaar gestelde apparatuur aan de leden van de Verenigde Vergadering en haar steunleden heeft opgelegd per direct worden verwijderd.
- De leden van de VV en haar steunleden te faciliteren om, naar eigen inzicht, rechtstreeks vanaf hun apparatuur op het waterschap of thuis te kunnen printen, al dan niet op een aan hen dedicated printer.
- Vast te stellen dat veiligheid van documenten nimmer mag leiden tot restricties voor bestuursleden welke verantwoordelijk zijn voor het gevoerde beleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening indiener

Naam	Fractie	Handtekening
S Roos	Ja21	

Beschikking over ICT zonder beperkingen

Aan de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta (WSHD) in vergadering bijeen te Ridderkerk op 24 mei 2023

Agendapunt:

Ingediend door: Servaas Roos, *fractie JA21*

Constaterende dat:

- Het AB en haar steunleden niet rechtstreeks kunnen printen vanaf de ter beschikking staande apparatuur, noch in privé, noch op het waterschap.
- Simpele copy/paste acties vanuit mail outlook naar word of andere mail ook geblokkeerd worden.
- Er wel omslachtige wegen bewandeld kunnen worden, (velen van U daar ongemerkt al gebruik van makend) om het gewenste doel alsnog te bereiken.

Overwegende dat:

wij het hoogste orgaan zijn in deze organisatie en dat wij voor het adequaat uitvoeren van onze controlerende taak de behoefte hebben om onze taak naar eigen inzicht, zonder beperkingen, efficiënt uit te voeren.

- Wij veiligheid van de organisatie essentieel achten echter dat men op dit vlak het doel is voorbijgeschoten.
- Het geenszins de bedoeling is om alles maar uit te printen, echter de verantwoordelijk hiervoor bij elke bestuurder hoort te liggen.
- Informatica het doel heeft ons het werk lichter te maken en niet zwaarder en gecompliceerder.
- De omslachtige weg van mailen naar privé mail juist extra veiligheidsrisico's met zich meebrengt.

Verzoekt het college van D&H:

- De genoemde beperkingen, die ICT met de beschikbaar gestelde apparatuur aan de leden van de Verenigde Vergadering en haar steunleden heeft opgelegd, te verwijderen .
- De leden van de VV en haar steunleden te faciliteren om, naar eigen inzicht, rechtstreeks vanaf hun apparatuur op het waterschap of thuis te kunnen printen, al dan niet op een aan hen dedicated printer.
- Vast te stellen dat veiligheid van documenten nimmer mag leiden tot restricties voor bestuursleden welke verantwoordelijk zijn voor het gevoerde beleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening indiener

Naam	Fractie	Handtekening
S Roos	Ja21	

Besluitvormende VV

Dossiernummer	746
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 mei 2023
Agendapunt	18
Titel	Ingekomen stukken en mededelingen 24 mei 2023
Portefeuillehouder	

Bijlagen
746 VV voorstel ingekomen stukken en mededelingen 24 mei 2023
Amendement Ingekomen stukken.docx

Geagendeerd	Vergaderdatum
Besluitvormende VV	24 mei 2023

Voorgesteld besluit

Onderwerp: Ingekomen stukken en mededelingen

Babsnummer: 746

1. **Gevraagd besluit**

In te stemmen met onderstaande afdoening van de Ingekomen stukken

2. **Probleemstelling - context**

De ingekomen stukken worden geanonimiseerd voordat deze gepubliceerd worden. Met uitzondering indien de auteur zelf aangeeft het stuk niet te willen anonimiseren.

De VV wordt in een aparte bestuurlijke informatiebrief op de hoogte gesteld van de manier waarop het waterschap omgaat met veelmelders.

De stukken zijn conform artikel 20 van het Reglement van orde voor de Verenigde Vergadering, ingedeeld in categorieën.

Klik op de link om het betreffende stuk te bekijken

Rubriek A: Voor kennisgeving aannemen:

- [Brief burger dd 13 februari 2023 inzake verloop dagvaarding](#)
- [E-mail en bijlage burger 15 februari 2023 inzake besluit U2204984](#)
- [E-mail en bijlagen burger 15 februari 2023 inzake verzoek instellen parkeerverbod Bommelskoussedijk Klaaswaal](#)
- [E-mail en bijlagen burger 18 februari 2023 inzake civiele procedure](#)
- [E-mail en bijlagen burger 19 februari 2023 inzake bezwaar besluit handhavingsverzoek](#)
- [E-mail en bijlagen burger 19 februari 2023 inzake parkeerbesluit](#)
- [E-mail en bijlage burger dd 19 februari 2023 inzake bezwaar besluit](#)
- [Jaarverslag Rekenkamercommissie waterschap Hollandse Delta dd 3 maart 2023](#)
- [E-mail burger dd 21 april 2023 inzake WWV 09.05. en VV 24.05.2023; aanvullingen/actualisatie hoofddocument toezending Nota beantwoording zienswijzen leidraad ontwikkeling Hoeksche Waard 2023-onze mail van 19.04.2023](#)
- [Brief burger dd 27 april 2023 inzake vv inspreken 9 mei 2023 afmelding](#)
- [Brief burger dd 30 april 2023 inzake VV AWB hoor- adviescommissie 4 mei 2023](#)
- [Brief burger dd 1 mei 2023 inzake leggerstaat oppervlaktewaterlichamen 2014](#)
- [E-mail burger dd 1 mei 2023 inzake Snelheidsdisplay SDI Zwartsluisje Zuid-Beijerland opmerkingen vragen Adviescommissie WWV 9 en VV 24 mei 2023](#)
- [E-mail burger dd 4 mei 2023 inzake WWV 8 en VV 24.05.2023; dossier betere ontsluiting Hoeksche Waard ZW; Melding/vraag met \(nieuw\)beeldmateriaal kapot gereden bermen /wegdek erftoegangsweg type 2: Lange Eendragtsweg Zuid-Beijerland met kuilen, modder en diepe plassen](#)
- [E-mail burger dd 6 mei 2023 inzake opslag materiaal berm boemdijk klaaswaal](#)
- [E-mail burger dd 8 mei 2023 inzake Verkeersonveiligheid Hoeksche Waard; Ontsluiting Hoeksche Waard ZW; Achterstallig wegenonderhoud; Transitie wegen; toezending beeldmateriaal](#)
- [E-mail Stichting tot Behoud van de Hoeksche Waard als Polderlandschap dd 8 mei 2023 inzake brief inzake verkeersveiligheid dijken Hoeksche Waard](#)
- [E-mail en bijlagen Molendijk veilig dd 8 mei 2023 inzake mails aan VV over verkeersonveiligheid HW; terugtreden lijststrekker Maaik Hage RE: Automation workflow Contact provincies is geactiveerd; toezending beeldmateriaal](#)
-

Rubriek B: Behandelen bij het desbetreffende punt van de agenda:

- geen stukken -

Rubriek C: In handen stellen van het college voor het uitbrengen van een voorstel:

- geen stukken -

waterschap
**Hollandse
Delta**

Rubriek D: In handen stellen van het college ter afdoening

- [E-mail Molendijk Veilig dd 14 april 2023 inzake WWV 9 mei en VV 24 mei 2023; Ontsluiting I Fw: Nieuwsbrief Hoeksche Waard zuidwest #5; aanleg fietspad Korteweg Zuid-Beijerland](#)
- [E-mail Molendijk Veilig dd 18 april 2023 inzake Commissie WWV 9 mei en VV 24 mei 2023 toezending geweigerde Schriftelijke inspraaknotitie Oordeelsvormende VV 30 november 202](#)
- [E-mails Molendijk Veilig incl bijlagen dd 20 april 2023 inzake WWV 09.05. en VV 24.05.2023 toezending Nota beantwoording zienswijzen leidraad ontwikkeling Hoeksche Waard maart 20 toezending Zienswijze WSHD](#)

Vergaderdatum: 24 mei 2023

Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP: Ingekomen stukken en mededelingen

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

gelet op:

- Reglement van Orde Verenigde Vergadering waterschap Hollandse Delta 2022;
- Artikel 77 Waterschapswet

BESLUIT:

Rubriek A: Voor kennisgeving aannemen:

- Brief burger dd 13 februari 2023 inzake verloop dagvaarding
- E-mail en bijlage burger 15 februari 2023 inzake besluit U2204984
- E-mail en bijlagen burger 15 februari 2023 inzake verzoek instellen parkeerverbod Bommelskoussedijk Klaaswaal
- E-mail en bijlagen burger 18 februari 2023 inzake civiele procedure
- E-mail en bijlagen burger 19 februari 2023 inzake bezwaar besluit handhavingsverzoek
- E-mail en bijlagen burger 19 februari 2023 inzake parkeerbesluit
- E-mail en bijlage burger dd 19 februari 2023 inzake bezwaar besluit
- Jaarverslag Rekenkamercommissie waterschap Hollandse Delta dd 3 maart 2023
- E-mail burger dd 21 april 2023 inzake WWV 09.05. en VV 24.05.2023; aanvullingen/actualisatie hoofddocument toezending Nota beantwoording zienswijzen leidraad ontwikkeling Hoeksche Waard 2023-onze mail van 19.04.2023
- Brief burger dd 27 april 2023 inzake vv inspreken 9 mei 2023 afmelding
- Brief burger dd 30 april 2023 inzake VV AWB hoor- adviescommissie 4 mei 2023
- Brief burger dd 1 mei 2023 inzake leggerstaat oppervlaktewaterlichamen 2014
- E-mail burger dd 1 mei 2023 inzake Snelheidsdisplay SDI Zwartsluisje Zuid-Beijerland opmerkingen vragen Adviescommissie WWV 9 en VV 24 mei 2023
- E-mail burger dd 4 mei 2023 inzake WWV 8 en VV 24.05.2023; dossier betere ontsluiting Hoeksche Waard ZW; Melding/vraag met (nieuw)beeldmateriaal kapot gereden bermen /wegdek erftoegangsweg type 2: Lange Eendragtsweg Zuid-Beijerland met kuilen, modder en diepe plassen
- E-mail burger dd 6 mei 2023 inzake opslag materiaal berm boemdijk klaaswaal
- E-mail burger dd 8 mei 2023 inzake Verkeersonveiligheid Hoeksche Waard; Ontsluiting Hoeksche Waard ZW; Achterstallig wegenonderhoud; Transitie wegen; toezending beeldmateriaal
- E-mail Stichting tot Behoud van de Hoeksche Waard als Polderlandschap dd 8 mei 2023 inzake brief inzake verkeersveiligheid dijken Hoeksche Waard
- E-mail en bijlagen Molendijk veilig dd 8 mei 2023 inzake mails aan VV over verkeersonveiligheid HW; terugtrekken lijststrekker Maaik Hage RE: Automation workflow Contact provincies is geactiveerd; toezending beeldmateriaal
-

Rubriek B: Behandelen bij het desbetreffende punt van de agenda:

- geen stukken –

Rubriek C: In handen stellen van het college voor het uitbrengen van een voorstel:

- geen stukken –

Rubriek D: In handen stellen van het college ter afdoening:

- E-mail Molendijk Veilig dd 14 april 2023 inzake WWV 9 mei en VV 24 mei 2023; Ontsluiting HWZW, Fw: Nieuwsbrief Hoeksche Waard zuidwest #5; aanleg fietspad Korteweg Zuid-Beijerland
- E-mail Molendijk Veilig dd 18 april 2023 inzake Commissie WWV 9 mei en VV 24 mei 2023_ toezending geweigerde Schriftelijke inspraaknotitie Oordeelsvormende VV 30 november 2023
- E-mails Molendijk Veilig incl bijlagen dd 20 april 2023 inzake WWV 09.05. en VV 24.05.2023 toezending Nota beantwoording zienswijzen leidraad ontwikkeling Hoeksche Waard maart 2023 en toezending Zienswijze WSHD

Ridderkerk, 24 mei 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
wnd. secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

Amendement Ingekomen stukken

Aan de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta in vergadering bijeen op 24 mei 2023.

Agendapunt: 18. Ingekomen stukken en mededelingen 24 mei 2023

Indiener: P. van der Eijk, A. Mollema

Constaterende dat:

- Voorgesteld wordt alle ingekomen stukken van burgers voor kennisgeving aan te nemen.

Overwegende dat:

- De indieners het college willen verzoeken een voorstel uit te brengen teneinde een oplossing te bieden voor deze zaken

Besluit:

Rubriek A: Voor kennisgeving aannemen:

- Brief burger dd 13 februari 2023 inzake verloop dagvaarding
- E-mail en bijlage burger 15 februari 2023 inzake besluit U2204984
- E-mail en bijlagen burger 15 februari 2023 inzake verzoek instellen parkeerverbod Bommelskoussedijk Klaaswaal
- E-mail en bijlagen burger 18 februari 2023 inzake civiele procedure
- E-mail en bijlagen burger 19 februari 2023 inzake bezwaar besluit handhavingsverzoek
- E-mail en bijlagen burger 19 februari 2023 inzake parkeerbesluit
- E-mail en bijlage burger dd 19 februari 2023 inzake bezwaar besluit
- Jaarverslag Rekenkamercommissie waterschap Hollandse Delta dd 3 maart 2023
- E-mail burger dd 21 april 2023 inzake WWV 09.05. en VV 24.05.2023; aanvullingen/actualisatie hoofddocument toezending Nota beantwoording zienswijzen leidraad ontwikkeling Hoeksche Waard 2023-onze mail van 19.04.2023
- Brief burger dd 27 april 2023 inzake vv inspreken 9 mei 2023 afmelding
- Brief burger dd 30 april 2023 inzake VV AWB hoor- adviescommissie 4 mei 2023
- Brief burger dd 1 mei 2023 inzake leggerstaat oppervlaktewaterlichamen 2014
- E-mail burger dd 1 mei 2023 inzake Snelheidsdisplay SDI Zwartsluisje Zuid-Beijerland opmerkingen vragen Adviescommissie WWV 9 en VV 24 mei 2023
- E-mail burger dd 4 mei 2023 inzake WWV 8 en VV 24.05.2023; dossier betere ontsluiting
- Hoeksche Waard ZW; Melding/vraag met (nieuw)beeldmateriaal kapot gereden bermen /wegdek erftoegangsweg type 2: Lange Eendragtsweg Zuid-Beijerland met kuilen, modder en diepe plassen
- E-mail burger dd 6 mei 2023 inzake opslag materiaal berm boemdijk klaaswaal
- E-mail burger dd 8 mei 2023 inzake Verkeersonveiligheid Hoeksche Waard; Ontsluiting
- Hoeksche Waard ZW; Achterstallig wegenonderhoud; Transitie wegen; toezending beeldmateriaal
- E-mail Stichting tot Behoud van de Hoeksche Waard als Polderlandschap dd 8 mei 2023 inzake brief inzake verkeersveiligheid dijken Hoeksche Waard
- E-mail en bijlagen Molendijk veilig dd 8 mei 2023 inzake mails aan VV over verkeersonveiligheid HW; terugtrekken lijststrekker Maaik Hage RE: Automation workflow
- Contact provincies is geactiveerd; toezending beeldmateriaal

Rubriek B: Behandelen bij het desbetreffende punt van de agenda:

- geen stukken

Rubriek C: In handen stellen van het college voor het uitbrengen van een voorstel:

- geen stukken

Rubriek D: In handen stellen van het college ter afdoening:

- E-mail Molendijk Veilig dd 14 april 2023 inzake WWV 9 mei en VV 24 mei 2023; Ontsluiting HWZW, Fw: Nieuwsbrief Hoeksche Waard zuidwest #5; aanleg fietspad Korteweg Zuid-Beijerland
- E-mail Molendijk Veilig dd 18 april 2023 inzake Commissie WWV 9 mei en VV 24 mei 2023_ toezending geweigerde Schriftelijke inspraaknotitie Oordeelsvormende VV 30 november 2023
- E-mails Molendijk Veilig incl bijlagen dd 20 april 2023 inzake WWV 09.05. en VV 24.05.2023 toezending Nota beantwoording zienswijzen leidraad ontwikkeling Hoeksche Waard maart 2023 en toezending Zienswijze WSHD

Te wijzigen in:

Rubriek A: Voor kennisgeving aannemen:

- Jaarverslag Rekenkamercommissie waterschap Hollandse Delta dd 3 maart 2023

Rubriek B: Behandelen bij het desbetreffende punt van de agenda:

- geen stukken

Rubriek C: In handen stellen van het college voor het uitbrengen van een voorstel:

- E-mail burger dd 21 april 2023 inzake WWV 09.05. en VV 24.05.2023; aanvullingen/actualisatie hoofddocument toezending Nota beantwoording zienswijzen leidraad ontwikkeling Hoeksche Waard 2023-onze mail van 19.04.2023
- Brief burger dd 27 april 2023 inzake vv inspreken 9 mei 2023 afmelding
- Brief burger dd 30 april 2023 inzake VV AWB hoor- adviescommissie 4 mei 2023
- Brief burger dd 1 mei 2023 inzake leggerstaat oppervlaktewaterlichamen 2014
- E-mail burger dd 1 mei 2023 inzake Snelheidsdisplay SDI Zwartsluisje Zuid-Beijerland opmerkingen vragen Adviescommissie WWV 9 en VV 24 mei 2023
- E-mail burger dd 4 mei 2023 inzake WWV 8 en VV 24.05.2023; dossier betere ontsluiting
- Hoeksche Waard ZW; Melding/vraag met (nieuw)beeldmateriaal kapot gereden bermen /wegdek erftoegangsweg type 2: Lange Eendragtsweg Zuid-Beijerland met kuilen, modder en diepe plassen
- E-mail burger dd 6 mei 2023 inzake opslag materiaal berm boombijk klaaswaal
- E-mail burger dd 8 mei 2023 inzake Verkeersonveiligheid Hoeksche Waard; Ontsluiting
- Hoeksche Waard ZW; Achterstallig wegenonderhoud; Transitie wegen; toezending beeldmateriaal
- E-mail en bijlagen Molendijk veilig dd 8 mei 2023 inzake mails aan VV over verkeersonveiligheid HW; terugtreden lijststrekker Maaike Hage RE: Automation workflow Contact provincies is geactiveerd; toezending beeldmateriaal
- Brief burger dd 13 februari 2023 inzake verloop dagvaarding
- E-mail en bijlage burger 15 februari 2023 inzake besluit U2204984
- E-mail en bijlagen burger 15 februari 2023 inzake verzoek instellen parkeerverbod Bommelskoussedijk Klaaswaal
- E-mail en bijlagen burger 18 februari 2023 inzake civiele procedure
- E-mail en bijlagen burger 19 februari 2023 inzake bezwaar besluit handhavingsverzoek
- E-mail en bijlagen burger 19 februari 2023 inzake parkeerbesluit
- E-mail en bijlage burger dd 19 februari 2023 inzake bezwaar besluit
- E-mail Molendijk Veilig dd 14 april 2023 inzake WWV 9 mei en VV 24 mei 2023; Ontsluiting HWZW, Fw: Nieuwsbrief Hoeksche Waard zuidwest #5; aanleg fietspad Korteweg Zuid-Beijerland
- E-mail Molendijk Veilig dd 18 april 2023 inzake Commissie WWV 9 mei en VV 24 mei 2023_ toezending geweigerde Schriftelijke inspraaknotitie Oordeelsvormende VV 30 november 2023
- E-mails Molendijk Veilig incl bijlagen dd 20 april 2023 inzake WWV 09.05. en VV 24.05.2023 toezending Nota beantwoording zienswijzen leidraad ontwikkeling Hoeksche Waard maart 2023 en toezending Zienswijze WSHD

Rubriek D: In handen stellen van het college ter afdoening:

- E-mail Stichting tot Behoud van de Hoeksche Waard als Polderlandschap dd 8 mei 2023 inzake brief inzake verkeersveiligheid dijken Hoeksche Waard

Ondertekening indiener

Naam	Fractie	Handtekening
Piet van der Eijk	BBB	
Anne Mollema	WaterNatuurlijk	